COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes

seria completă

**

BIBLIOTECA adevărul

BIBLIOTECA
adevărul.

Comandați cărțile Adevărul:
www.adevarulshop.ro
Telefon: 021.407.76.38 / 51;
Fax: 021.407.76.42

Sir Arthur Conan Doyle: *The Sign of Four* • *The Valley of Fear* • *The Memoirs of Sherlock Holmes*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOYLE, ARTHUR CONAN

Aventurile lui Sherlock Holmes / sir Arthur Coman Doyle; trad.: Mira Lăzărescu, Monica Duță, Luiza Ciocșirescu. – București: Adevărul Holding, 2011

4 vol.

ISBN 978-606-539-891-7

Vol. 2. – 2011. - ISBN 978-606-539-893-1

I. Lăzărescu, Mira (trad.)
II. Duță, Monica (trad.)
III. Ciocșirescu, Luiza (trad.)

821.111-312.4=135.1

Sir Arthur Conan Doyle

Aventurile lui Sherlock Holmes

II

Semnul celor patru

Valea terorii

Memoriile lui Sherlock Holmes

editura Adevărul holding

Semnul celor patru

Traducere şi note de Mira Lăzărescu

1

Ştiința deducției

Sherlock Holmes îşi luă flaconul de pe colțul poliței şemineului şi îşi scoase seringa pentru injecții subcutanate din frumoasa cutie îmbrăcată în piele. Fixă acul cu degetele sale lungi, nervoase şi-şi suflecă manşeta stângă. Pentru câteva momente, îşi privi gânditor antebrațul şi încheietura puternice, presărate cu nenumărate urme de înțepături de ac.

În cele din urmă, înfipse vârful ascuțit acolo unde îi era locul, apăsă micul piston şi se lăsă în fotoliul de catifea, cu un geamăt lung de satisfacție.

Fusesem martor la acest spectacol de trei ori pe zi, luni de-a rândul, dar tot nu reuşisem să mă obişnuiesc cu asta. Dimpotrivă, de la o zi la alta devenisem tot mai nervos la vederea acestei scene şi îmi făceam mustrări de conştiință, în fiecare noapte, la gândul că nu avusesem niciodată curajul să-mi exprim dezaprobarea.

De nenumărate ori îmi jurasem că îi voi spune ce aveam pe suflet; dar tocmai aerul distant şi nepăsător al tovarăşului meu te încredința că era ultima persoană din lume cu care ți-ai fi permis astfel de familiarități. Aptitudinile sale extraordinare, siguranța de sine şi variatele sale calități neobişnuite, de care îmi dădusem seama personal, toate acestea îmi luau curajul de a-l contrazice în vreun fel.

Şi totuşi, în acea după-amiază, fie din cauza vinului Beaume pe care îl băusem la masa de prânz, fie din cauza exasperării tot mai mari la care mă aduceau obiceiurile sale urmate neabătut, am simțit, deodată, că nu mă mai pot abține.

— Astăzi cine urmează la rând, l-am întrebat, morfina sau cocaina?

El şi-a ridicat, cu încetineală, ochii de pe volumul vechi, scris în engleza veche, pe care îl deschisese.

— Cocaina, a zis el, într-o soluție de şapte la sută. Nu vrei să încerci şi tu?

— Cu siguranță nu!, am răspuns răstit. Încă nu m-am refăcut după campania afgană. Nu-mi pot permite să mă suprasolicit în continuare.

Izbucnirea mea violentă îl făcu să zâmbească.

— Poate că ai dreptate, Watson, a zis el. Presupun că are influențe negative pentru corp. Dar găsesc că, mai presus de orice, stimulează şi limpezeşte atât de bine mintea, încât efectul său secundar devine un fapt de mică importanță.

— Dar gândeşte-te!, am spus pe un ton serios. Gândeşte-te la urmări! Poate că, după cum spui, creierul tău este stimulat şi provocat la o activitate intensă, dar acesta este un proces patologic şi morbid ce implică modificarea rapidă a țesuturilor şi care poate duce, în cel mai bun caz, la slăbirea constantă a capacității de reacție. Şi, de altfel, ştii ce stări negative ai după aceea. Nu merită să faci asta! De ce ai risca să-ți pierzi aptitudinile extraordinare, cu care ai fost înzestrat, în schimbul unei simple plăceri trecătoare? Ştii că îți vorbesc nu numai ca prieten, ci şi ca medic răspunzător, până la un punct, de sănătatea dumitale.

Nu părea jignit. Dimpotrivă, îşi uni vârfurile degetelor şi îți rezemă coatele de brațele fotoliului, ca un om cu chef de vorbă.

— Mintea mea, a zis el, se răzvrăteşte când nu are de lucru. Îmi trebuie probleme, activitate; dă-mi de rezolvat cea mai încurcată criptogramă sau cea mai complicată analiză şi mă voi simți în mediul meu. Şi atunci mă voi putea lipsi de stimulentele artificiale. Detest rutina monotonă a vieții. Tânjesc după exaltarea minții. De aceea mi-am şi ales o

meserie neobişnuită sau, mai bine zis, mi-am creat-o; deoarece sunt unicul din lume.

— Unicul detectiv neoficial?, am întrebat ridicând din sprâncene.

— Unicul detectiv consultant neoficial, mi-a răspuns. Eu reprezint ultima şi cea mai înaltă instanţă de judecată în domeniu. Atunci când Gregson, Lestrade sau Athelney Jones sunt depăşiţi de situaţie – ceea ce, între noi fie vorba, li se întâmplă în mod obişnuit –, rezolvarea cazului rămâne în seama mea. Examinez datele, în calitate de expert, şi îmi formulez opinia, în calitate de specialist. În astfel de cazuri nu pretind niciun fel de recunoaştere. Numele meu nu apare în niciun ziar. Cea mai mare răsplată pentru mine o constituie însăşi munca, plăcerea de a găsi un prilej de a-mi folosi capacităţile speciale. De altfel, chiar dumneata ai cunoscut metodele mele de lucru în rezolvarea cazului lui Jefferson Hope.

— Da, într-adevăr, i-am răspuns cordial. În viaţa mea nu m-a uimit ceva atât de tare. Chiar am inclus cazul într-un mic volum, cu titlul oarecum fantastic „Un studiu în roşu".

El dădu din cap cu tristeţe.

— M-am uitat prin el, spuse Holmes. Sincer să fiu, nu pot să te felicit pentru el. Munca de detectiv este, sau ar trebui să fie, o ştiinţă exactă şi ar trebui să fie aplicată în acelaşi mod raţional, fără implicări emoţionale. Dumneata ai încercat să-i adaugi puţin romantism, fapt ce are acelaşi efect ca strecurarea unei poveşti de dragoste sau a unei răpiri în cea de-a cincea teoremă a lui Euclid.

— Dar chiar a existat o poveste romantică, m-am opus eu. Nu puteam să ascund adevărul.

— Unele fapte trebuiau lăsate la o parte sau, cel puţin, să păstrezi un anumit echilibru în expunerea lor. Singurul aspect ce merita să fie menţionat în legătură cu acest caz era raţionamentul analitic inedit, de la efect la cauză, prin care am reuşit să-l rezolv.

Mă plictisea această critică adusă unei lucrări ce fusese scrisă anume să-l măgulească. De asemenea, mărturisesc că mă enerva egocentrismul lui datorită căruia ar fi vrut, se pare,

ca fiecare rând al lucrării mele să fi fost dedicat faptelor sale nemaipomenite. Nu o dată, în toți acei ani cât locuisem cu el în Baker Street, observasem că dincolo de felul său liniştit şi metodic se afla o oarecare vanitate. Totuşi, nu i-am răspuns şi am început să-mi îngrijesc piciorul rănit. Cu ceva timp în urmă, un glonț Jezail mi-l străpunse şi, chiar dacă nu mă împiedica să merg, mă sâcâia cum se schimba vremea.

— A crescut numărul clienților mei de pe continent în ultimul timp, zise Holmes după o pauză, umplându-şi pipa veche din rădăcină de măceş. Am fost consultat săptămâna trecută de François le Villard, care, după cum probabil ştii, a ajuns de curând printre cei mai de seamă detectivi francezi. E înzestrat cu intuiția sigură a tipului celtic, dar are unele lipsuri în privința ştiințelor exacte, care sunt esențiale pentru a-şi spori priceperea. Cazul se referea la un testament şi prezenta unele aspecte interesante. Am avut posibilitatea să-i expun două cazuri asemănătoare, unul petrecut la Riga, în 1857, iar celălalt la St. Louis, în 1871, care i-au sugerat soluția potrivită. Iată scrisoarea în care îşi exprimă recunoştința pentru sprijinul pe care i l-am acordat şi pe care am primit-o în dimineața asta.

În timp ce vorbea îmi aruncă o scrisoare mototolită.

Chiar dacă am privit-o în treacăt, am fost frapat de expresiile admirative, pretutindeni în text, precum *magnifique, coup-de-maître*[1], *tours-de-force*[2], toate dovedind admirația entuziastă a francezului.

— Întocmai unui elev care se adresează învățătorului său, am zis.

— Ei, îmi supraestimează sprijinul acordat, a zis Holmes vesel. El însuşi este un tip destul de înzestrat. Are două dintre cele trei calități necesare detectivului ideal. Are spirit de observație şi spirit de deducție. Are lipsuri doar la capitolul cunoştințe, dar acestea pot fi dobândite în timp. Acum traduce în franceză modestele mele lucrări.

— Lucrările dumitale?

---

[1] Lovitură de maestru (lb. franceză).
[2] Realizare iscusită (lb. franceză).

— Cum, nu ştiai?, a spus el râzând. Da, mă fac vinovat de mai multe monografii. Toate au subiecte tehnice. Iată aici, de exemplu, lucrarea „Despre diferenţele dintre scrumurile de tutun“. Enumăr o sută patruzeci de sortimente de trabucuri, ţigări şi tutunuri de pipă, ilustrând prin planşe colorate diferenţele dintre scrumuri. Este un element nelipsit din procesele penale şi care, uneori, are o importanţă covârşitoare în oferirea de indicii. Dacă poţi spune cu certitudine, de exemplu, că o anumită crimă a fost făcută de un om care fuma o ţigară din India, acest fapt, în mod evident, îţi va preciza aria cercetărilor. Pentru un ochi avizat, între scrumul negru al unei Trichinopoly şi praful alb al unei Bird's Eye este o diferenţă la fel de mare ca între o varză şi un cartof.

— Ai un talent extraordinar pentru detalii, am spus.

— Recunosc importanţa lor. Iată şi monografia mea asupra depistării urmelor de paşi, cu unele observaţii asupra utilizării ghipsului ca mijloc de conservare a amprentelor. Iar aici am o scurtă lucrare inedită despre influenţa pe care o are meseria asupra formei mâinilor, cu ilustraţii ce înfăţişează mâini de pietrari, marinari, tăietori de plută, tipografi, ţesători şi şlefuitori de diamante. Toate acestea au o mare importanţă practică pentru detectivul profesionist, mai ales în cazul cadavrelor neidentificate sau pentru descoperirea antecedentelor criminalilor. Dar poate că te plictisesc cu hobby-ul meu.

— Ba deloc, i-am răspuns hotărât. Mă interesează în mod deosebit, mai ales de când am avut prilejul să văd cum aplici practic toate acestea. Dar mai devreme ai adus vorba despre observaţie şi deducţie. Desigur, una o implică pe cealaltă, într-o anumită măsură.

— Păi, nu e chiar aşa, răspunse el, lăsându-se cu plăcere în fotoliu şi scoţând din pipă rotocoale albastre, groase. De exemplu, spiritul meu de observaţie îmi indică faptul că tu ai fost azi-dimineaţă la Oficiul poştal de pe strada Wigmore, iar spiritul de deducţie îmi spune că ai expediat o telegramă.

— Întocmai, am zis. Ai dreptate în ambele privinţe. Dar trebuie să mărturisesc că nu înţeleg cum ţi-ai dat seama de asta. N-a fost ceva planificat şi n-am vorbit cu nimeni.

— E foarte simplu, remarcă el amuzându-se de uimirea mea. Este atât de simplu, încât orice explicație e de prisos; şi totuşi, ea ar putea folosi la sublinierea importanței pe care o au observația şi deducția. Spiritul de observație îmi arată că ai pe pantofi pământ roşiatic. Chiar în fața Oficiului poştal de pe strada Wigmore a fost scos pavajul, iar pământul s-a împrăştiat peste tot, astfel încât nu poți intra în oficiu fără să treci prin el. Pământul are o nuanță roşiatică specifică, pe care nu o întâlneşti, după câte ştiu eu, nicăieri în zonă. Asta îmi spune spiritul de observație. Restul este deducție.

— Şi cum ai dedus că am trimis o telegramă?

— Ei bine, am ştiut cu certitudine că nu ai redactat o scrisoare, de vreme ce fusesem împreună întreaga dimineață. În plus, în biroul tău văd o coală de timbre şi un teanc de cărți poştale. De ce te-ai fi dus la oficiul poştal dacă nu să trimiți o telegramă? Înlătură toți ceilalți factori şi cel care rămâne trebuie să fie cel adevărat.

— În cazul meu se potriveşte, i-am răspuns după un moment de gândire. Dar problema era, aşa cum spui, dintre cele mai simple. Crezi că aş fi prea îndrăzneț dacă ți-aş supune teoriile unui test mai dificil?

— Dimpotrivă, spuse el, asta m-ar împiedica să-mi administrez o nouă doză de cocaină. Aş fi încântat să analizez orice problemă pe care mi-ai prezenta-o.

— Te-am auzit spunând că este dificil ca să folosească cineva zilnic un obiect fără să lase asupra lui amprenta propriei sale individualități, astfel încât unui observator experimentat îi va fi uşor să afle cui îi aparține. Iată un ceas în posesia căruia am intrat de curând. Eşti amabil să-mi spui părerea ta despre caracterul sau obiceiurile fostului proprietar?

I-am dat ceasul, amuzându-mă puțin în sinea mea pentru că ştiam că testul era imposibil de rezolvat şi intenționam să-i dau, astfel, o lecție pentru tonul oarecum dogmatic pe care îl folosea uneori. Cântări ceasul în mână, privi atent cadranul, deschise capacul şi examină mecanismul, întâi cu ochiul liber şi apoi cu o lupă convexă puternică. Nu m-am putut abține să nu zâmbesc văzându-i dezamăgirea când, în cele din urmă, închise iar capacul şi mi-l dădu înapoi.

— Am prea puține date, spuse el. Ceasul a fost curățat de curând, fapt ce mă lipseşte de cele mai grăitoare indicii.

— Ai dreptate, i-am răspuns. A fost curățat înainte să-mi fie trimis.

În sinea mea îi reproşam tovarăşului meu că găsise o scuză atât de fragilă şi neconvingătoare pentru a-şi ascunde eşecul. Ce informații ar fi putut oferi un ceas necurățat?

— Deşi nesatisfăcătoare, cercetările mele n-au fost complet zadarnice, observă el uitându-se fix în tavan cu o expresie visătoare, ştearsă. Dacă nu greşesc, pot spune că i-a aparținut fratelui dumitale mai mare, care l-a moştenit de la tatăl vostru.

— Ți-ai dat seama de asta după inițialele H.W. de pe spate, fără îndoială!

— Întocmai. W. corespunde numelui dumitale de familie. Ceasul e de acum vreo cincizeci de ani, iar inițialele sunt la fel de vechi ca şi ceasul; prin urmare, a fost făcut pentru ultima generație. De obicei, bijuteriile sunt moştenite de fiul cel mare care, de cele mai multe ori, are acelaşi nume ca şi tatăl. Dacă îmi aduc bine aminte, tatăl dumitale a murit acum mulți ani. Deci, ceasul a aparținut fratelui dumitale mai mare.

— Până aici ai dreptate, am spus. Altceva?

— Era un om neglijent – foarte neglijent şi nepăsător. A avut unele ocazii favorabile în viață, dar le-a irosit; a trăit o vreme în sărăcie, cu scurte perioade de bunăstare şi, în cele din urmă, s-a apucat de băutură şi a murit. Asta e tot ce am putut să aflu.

Am sărit de pe scaun şi am început să umblu agitat prin cameră, cu sufletul plin de amărăciune.

— Este nedemn să faci asta, Holmes, i-am zis. N-aş fi crezut că ai putea să te pretezi la aşa ceva. Ai făcut investigații în ceea ce priveşte viața nefericitului meu frate şi acum pretinzi că ai dedus aceste informații printr-o metodă fantezistă. Nu poți să-mi ceri să cred că ai citit toate astea în vechiul său ceas! E inuman să susții asta şi, ca s-o spun de-a dreptul, văd aici un oarecare şarlatanism.

— Dragul meu doctor, spuse cu un ton binevoitor, te rog să accepți scuzele mele. Privind faptele acestea ca pe o problemă

abstractă, am pierdut din vedere cât de personal şi de dureros poate fi totul pentru dumneata. Totuşi, te asigur că nici măcar nu ştiusem că ai avut un frate până să-mi fi dat tu ceasul.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, cum ai aflat toate acestea? Sunt absolut exacte, în cele mai mici detalii.

— Eh, înseamnă că am avut noroc. Aş putea doar să-ți spun care a fost rata probabilității. În niciun caz nu mă aşteptam să fiu atât de exact.

— Nu cumva ai mers mai mult pe ghicite?

— Nu, deloc. Nu merg niciodată pe ghicite. Este un obicei care mă revoltă, care este distructiv pentru raționamentul logic. Ți se pare ceva ciudat doar pentru că nu urmăreşti şirul gândurilor mele şi nu observi faptele mărunte de care depind deducțiile importante. De exemplu, am început prin a afirma că fratele dumitale era un om nepăsător. Dacă examinezi partea de jos a ceasului, poți vedea nu numai că este lovit în două locuri, ci şi că e tăiat şi zgâriat peste tot, din cauza obiceiului de a ține alte obiecte tari în acelaşi buzunar, monede sau chei. Desigur, nu e mare ispravă să presupui că un om care se poartă aşa de nesăbuit cu un ceas de cincizeci de guinee trebuie să fie un om nepăsător. Şi nu e mare lucru să presupui nici că un om care moşteneşte un articol atât de valoros trebuie să fi avut şi alte privilegii în viață.

Am dat de câteva ori din cap pentru a arăta că îi urmăream raționamentul.

— Se obişnuieşte, printre cămătarii din Anglia, atunci când iau amanet un ceas, să zgârie numărul bonului cu un vârf ascuțit în interiorul capacului. Este mai la îndemână decât o etichetă şi nu există riscul de a pierde numărul sau de a-l pune altui obiect. In interiorul ceasului dumitale am văzut, cu lupa, nu mai puțin de patru astfel de numere. Deducția: fratele dumitale era adeseori la strâmtoare. Următoarea deducție: el avea, ocazional, perioade de bunăstare, în caz contrar neputând să-şi răscumpere ceasul amanetat. În sfârşit, te rog să examinezi capacul interior, unde se află locul pentru cheiță. Priveşte miile de zgârieturi din jurul acestuia, făcute de cheița care nimerea pe alături. Ar fi putut un om treaz să facă asemenea zgârieturi? Acestea sunt nelipsite de pe ceasurile

beţivilor. Ei întorc ceasul noaptea şi mâna lor nesigură lasă aceste urme. Ce găseşti misterios în toate astea?

— E limpede ca lumina zilei, i-am răspuns. Regret nedreptatea pe care ţi-am făcut-o. Ar trebui să am mai multă încredere în aptitudinile dumitale minunate. Pot să te întreb dacă ai acum vreo anchetă profesională în desfăşurare?

— Nu am niciuna. De aici nevoia de cocaină. Nu pot trăi fără muncă intelectuală. Pentru ce altceva merită să trăieşti? Vino aici, la fereastră. A mai existat vreodată o lume atât de jalnică, deprimantă şi fără rost? Priveşte cum ceaţa gălbuie învăluie strada şi casele mohorâte. Ce poate fi mai dezarmant de prozaic şi material? La ce bun toate aptitudinile extraordinare, doctore, dacă nu ai prilejul să le pui în practică? Crima e ceva comun, viaţa e ceva comun şi numai calităţile comune îşi găsesc vreo utilitate în această lume.

Deschisesem gura să răspund acestei tirade, când proprietăreasa ciocăni scurt la uşă şi intră aducând o carte de vizită pe o tavă de alamă.

— Vă caută o tânără, domnule, spuse ea adresându-se tovarăşului meu.

— Domnişoara Mary Morstan, citi el. Hm! Nu-mi amintesc de numele acesta. Spuneţi-i domnişoarei să poftească, doamnă Hudson. Nu pleca, doctore. Aş prefera să rămâi.

2

Prezentarea cazului

Domnişoara Morstan intră în cameră cu paşi hotărâți, având un aer liniştit.

Era o tânără blondă, mică de statură, delicată, care purta mănuşi şi haine de cel mai bun-gust. Imbrăcămintea ei era totuşi de o simplitate ce sugera resurse limitate. Rochia era de un gri-bej închis, fără ornamente, iar pe cap avea un mic turban în aceeaşi nuanță închisă, înveselită doar de o abia vizibilă pană albă, prinsă într-o parte.

Fața ei nu avea nici trăsături armonioase şi nici nu avea un ten foarte frumos, dar exprima blândețe şi căldură, iar în ochii mari, albaştri, se citea un spirit deosebit, atrăgător. Experiența mea în materie de femei, care se extinde pe multe țări de pe trei continente, nu-mi dăduse ocazia să întâlnesc un chip care să ofere o promisiune mai clară a unei firi rafinate şi sensibile.

N-am putut să nu observ, în timp ce ea se aşează pe scaunul oferit de Holmes, că buzele îi tremurau şi mâinile de asemenea, iar fiecare gest trăda o mare nelinişte interioară.

— Am venit la dumneavoastră, domnule Holmes, pentru că mai demult ați ajutat-o pe doamna Cecil Forrester, a cărei angajată sunt, să rezolve o mică problemă cu caracter privat. A rămas impresionată de amabilitatea şi priceperea dumneavoastră.

— Doamna Cecil Forrester, repetă el pe gânduri. Consider că i-am făcut doar un mic serviciu. În orice caz, după câte îmi amintesc, problema era una foarte simplă.

— Nu şi pentru ea. Şi, oricum, eu nu sunt în aceeaşi situație. Nu-mi pot imagina ceva mai straniu, mai inexplicabil decât situația în care mă găsesc acum.

Holmes îşi frecă mâinile, iar fața i se lumină. Se aplecă înainte, cu o expresie de maximă concentrare pe chipul său cu trăsături acviline, bine conturate.

— Prezentați-vă cazul, spuse el cu un ton sprinten, ca pentru o discuție de afaceri.

Aveam impresia că prezența mea era stânjenitoare.

— Pe mine vă rog să mă scuzați, am spus ridicându-mă de pe scaun.

Spre surprinderea mea, tânăra ridică mâna înmănuşată pentru a mă opri.

— Dacă prietenul dumneavoastră, zise ea, ar avea amabilitatea de a rămâne, mi-ar face un serviciu neprețuit.

M-am aşezat din nou pe scaun.

— Pe scurt, continuă ea, faptele sunt următoarele. Tatăl meu a fost ofițer într-un regiment din India; el m-a trimis acasă când eram copil. Mama murise şi nu aveam nicio rudă în Anglia. Astfel, am fost dată la un pension liniştit din Edinburgh, unde am rămas până la vârsta de şaptesprezece ani. În 1878, tatăl meu, care era căpitan, a obținut un concediu de douăsprezece luni şi a venit acasă. Mi-a telegrafiat de la Londra că ajunsese cu bine şi mi-a cerut să vin imediat la el, dându-mi adresa hotelului „Langham“, unde am aflat că, într-adevăr, acolo stătea căpitanul Morstan, dar că plecase în noaptea precedentă, fără să se mai înapoieze. Am aşteptat toată ziua, fără a avea vreo veste de la el. În acea noapte, după cum m-a sfătuit directorul hotelului, am informat poliția şi a doua zi dimineața am dat anunț în toate ziarele despre dispariția lui. Cercetările noastre nu au avut niciun rezultat şi din acea zi şi până astăzi nu s-a mai auzit niciodată nimic despre nefericitul meu tată. Se întorsese acasă cu inima plină de speranța că va avea parte de puțină linişte, de puțin confort şi în loc de toate astea...

Îşi duse mâna la gât şi vorbele îi fură curmate de un hohot de plâns.

— Ce dată era?, întrebă Holmes deschizându-şi caietul de însemnări.

— A dispărut pe 3 decembrie 1878 – aşadar acum aproape zece ani.

— Ce s-a întâmplat cu bagajele lui?

— Au rămas la hotel. Printre ele nu s-a găsit nimic care să ofere vreun indiciu – erau câteva haine, câteva cărți şi numeroase obiecte rare aduse din Insulele Andaman. Fusese unul dintre ofițerii care răspundeau acolo de paza condamnaților.

— Avea prieteni în oraş?

— Doar unul ne este cunoscut – maiorul Sholto, din regimentul tatălui meu, Regimentul 34 de infanterie din Bombay. Maiorul se retrăsese cu puțin timp în urmă şi locuia în Upper Norwood. Am luat legătura cu el, desigur, dar nici nu ştia că tovarăşul său de arme se afla în Anglia.

— Este un caz foarte neobişnuit, a remarcat Holmes.

— Şi încă nu v-am expus partea cea mai neobişnuită. Acum şase ani, mai exact pe 4 mai 1882, a apărut în ziarul „Times“ un anunț prin care se solicita adresa domnişoarei Mary Morstan, menționându-se că era în avantajul ei să răspundă acestei solicitări. Nu se dădeau niciun nume şi nicio adresă. La vremea respectivă tocmai intrasem ca guvernantă la familia doamnei Cecil Forrester. Urmându-i sfatul, mi-am publicat adresa la rubrica anunțuri. În aceeaşi zi am primit prin poştă o cutie de carton care conținea o perlă foarte mare, strălucitoare. Înăuntru nu era niciun bilet. De atunci, în fiecare an, la aceeaşi dată, primeam o cutie asemănătoare, fără niciun indiciu din partea celui care le trimitea. Aceste perle au fost apreciate de un expert ca fiind de o varietate foarte rară şi de o mare valoare. Puteți să vă convingeți singur că sunt minunate.

Spunând asta, deschise o cutiuță plată şi îmi arătă şase dintre cele mai frumoase perle pe care mi-a fost dat să le văd vreodată.

— Ceea ce mi-ați povestit este foarte interesant, spuse Sherlock Holmes. Vi s-a mai întâmplat şi altceva?

— Da, chiar astăzi. Acesta este şi motivul pentru care am venit la dumneavoastră. În dimineața asta am primit această scrisoare pe care poate vreți să o citiți personal.

— Vă mulțumesc, spuse Holmes. Dați-mi vă rog şi plicul. Ştampila poştei: Londra, S.W.; data: 7 iulie. Hm! În colț avem o amprentă a degetului mare, probabil aparținând poştaşului. Hârtia este de cea mai bună calitate. Plicul este de şase penny pachetul. Gusturi alese în privința articolelor de papetărie. Nicio adresă. Texul:

Veniți la Teatrul Lyceum, la cea de-a treia coloană, în seara asta, la ora şapte. Dacă aveți unele îndoieli, veniți însoțită de doi prieteni. Sunteți o femeie nedreptățită şi vi se va face dreptate. Nu anunțați poliția. Dacă veți face asta, totul va fi zadarnic.

Prietenul dumneavoastră necunoscut

— Ei, bine, avem de-a face cu un mister captivant! Ce intenționați să faceți, domnişoară Morstan?

— Asta este exact ce voiam să vă întreb pe dumneavoastră.

— Atunci, de bună seamă că vom merge împreună – dumneavoastră şi cu mine şi, desigur, doctorul Watson, care este omul cel mai potrivit pentru asta. Corespondentul dumneavoastră a specificat că puteți veni cu doi prieteni, iar noi doi ne putem numi astfel, deoarece am mai lucrat împreună.

— Dar dumnealui este dispus să meargă?, întrebă ea cu rugăminte în glas şi în priviri.

— Este o onoare pentru mine şi o plăcere totodată, am spus cu entuziasm, să pot fi de vreun folos.

— Sunteți amândoi foarte amabili, răspunse ea. Am dus o viață foarte retrasă şi nu am prieteni la care să pot apela. Este bine dacă voi fi aici la ora şase, nu?

— Da, dar în niciun caz mai târziu, spuse Holmes. Totuşi, mai trebuie lămurit un lucru: acest scris este acelaşi cu cel de pe adresele cutiilor cu perle?

— Le am aici, răspunse ea scoțând şase petice de hârtie.

— Sunteți, fără îndoială, un client model. Aveți o intuiție justă. Arătați-mi-le. Holmes așeză hârtiile pe masă și le privi în treacăt pe fiecare. Cu excepția scrisorii, spuse el, toate celelalte au scrisul prefăcut; dar nu există nicio îndoială, autorul este același. Observați energia „e"-ului grecesc și bucla „s"-ului de la sfârșitul cuvintelor. Fără îndoială, sunt scrise de aceeași persoană. Nu vreau să vă dau speranțe deșarte, domnișoară Morstan, dar vă rog să-mi spuneți: există vreo asemănare între acest scris și acela al tatălui dumneavoastră?

— Nimic nu poate fi mai diferit.

— Mă așteptam să spuneți asta. Atunci ne vedem diseară, la ora șase. Vă rog să-mi permiteți să păstrez peticele de hârtie. Până atunci poate mai fac unele cercetări; acum este doar trei și jumătate. *Au revoir*, atunci.

— *Au revoir*, spuse vizitatoarea noastră și, privindu-ne pe rând cu un aer senin, amabil, ascunse din nou cutia cu perla la piept și plecă în grabă.

Rămânând la fereastră, am privit-o cum se îndepărta pe stradă, cu un mers vioi, până ce turbanul cenușiu cu pana cea albă deveni un mic punct pierdut în mulțimea mohorâtă.

— Ce femeie atrăgătoare!, am exclamat eu întorcându-mă spre tovarășul meu.

Își aprinsese din nou pipa și stătea relaxat pe spate, cu ochii închiși.

— Oare? Nu am observat.

— Ești întocmai un automat, ca o mașină de calcul!, am exclamat. Uneori ai în dumneata ceva profund inuman.

A zâmbit ușor.

— Este primordial, exclamă el, să nu permiți rațiunii să fie influențată de unele calități personale! Un client nu reprezintă pentru mine nimic altceva decât un simplu element, un factor dintr-o problemă. Aspectul emoțional este contrar raționamentului clare. Te asigur că femeia cea mai încântătoare pe care am întâlnit-o vreodată a sfârșit prin a fi spânzurată pentru că a otrăvit trei copilași în scopul obținerii unei asigurări de pe urma lor; iar cel mai respingător om pe care mi-a fost dat să-l văd este un filantrop care a cheltuit aproape jumătate de milion pentru nevoiașii Londrei.

— Şi totuşi, în cazul de față...

— Nu fac niciodată excepții. Excepțiile contrazic regulile. Ai avut vreodată ocazia să studiezi caracterul unei persoane după scrisul său?

— Este un scris lizibil şi uniform, am răspuns. Este un om obişnuit cu mediul afacerilor şi care are o adevărată tărie de caracter.

Holmes clătină din cap.

— Priveşte literele înalte, spuse el. Abia dacă depăşesc celelalte litere – „d“ poate foarte bine să fie un „a“, iar „i“ poate fi un „e“. Oamenii de caracter întotdeauna scot în evidență literele înalte, oricât de ilizibil ar fi scrisul lor. Modul în care îl face pe „k“ trădează o fire nehotărâtă, iar majusculele arată o foarte bună părere despre sine. Acum am să ies puțin pe afară. Trebuie să adun noi informații. Îți recomand această carte, e una dintre cele mai valoroase care s-au scris vreodată. Este „Martiriul omului“, de Winwood Reade. Mă întorc într-o oră.

M-am aşezat la fereastră cu volumul în mână, dar gândurile-mi zburau departe de supozițiile scriitorului. Îmi zburau la ultima noastră musafiră, la zâmbetul ei, la tonul grav şi cald al vocii sale, la misterul straniu din viața ei. Dacă la data dispariției tatălui său avea şaptesprezece ani, acum trebuia să aibă douăzeci şi şapte, o vârstă minunată, când pierzi complexele adolescenței şi câştigi calmul dat de experiență. Am stat aşa şi m-am tot gândit, până îmi veniră în minte asemenea gânduri primejdioase, încât m-am repezit la biroul meu şi am înhățat nervos cel mai recent tratat de patologie. Cine mă credeam – eu, un chirurg militar, cu un picior ca vai de el şi cu un cont în bancă încă şi mai jalnic – de îndrăzneam să mă gândesc la astfel de lucruri? Iar ea era, de fapt, un element, un factor şi nimic mai mult. Dacă viitorul avea să-mi fie nefericit, atunci era mai bine să dau piept cu el asemenea unui bărbat, nu să încerc să-l înveselesc cu himerele imaginației.

3

Căutarea unei soluții

Holmes se întoarse după ora cinci şi jumătate. Era vesel, plin de energie, într-o stare de spirit excelentă; era într-o dispoziție care, în cazul lui, alterna cu cea mai adâncă depresie.

— Nu e niciun mare mister în povestea asta, spuse el luând ceaşca de ceai pe care i-o umplusem; faptele par să conducă spre o unică explicație.

— Ce vrei să spui? Deja ai găsit soluția?

— Ei, e prea mult spus. Am descoperit un fapt important, asta-i tot. Într-adevăr, este unul foarte important. Mai trebuie descoperite doar detaliile. Consultând colecția ziarului „Times“, tocmai am aflat că maiorul Sholto, din Upper Norwood, fost ofițer al Regimentului 34 de Infanterie din Bombay, a murit pe 28 aprilie 1882.

— Poate că pricep eu mai greu, Holmes, dar nu văd importanța acestui fapt.

— Nu? Mă uimeşti. Priveşte lucrurile astfel, atunci. Căpitanul Morstan dispare. Singura persoană din Londra pe care ar fi putut s-o viziteze este maiorul Sholto, care neagă că ar fi aflat de prezența acestuia la Londra. Peste patru ani, Sholto moare. La o săptămână după moartea lui, fiica căpitanului Morstan primeşte un cadou valoros, fapt ce se repetă în

fiecare an şi totul culminează acum cu o scrisoare ce o descrie ca pe o femeie nedreptățită. La ce nedreptate se poate referi, dacă nu la pierderea tatălui ei? Şi de ce au început să sosească darurile imediat după moartea lui Sholto, dacă nu pentru că moştenitorul lui Sholto ştie ceva despre mister şi doreşte să o despăgubească? Ai vreo altă teorie care să corespundă acestor fapte?

— Stranie despăgubire! Şi straniu mod de a o oferi! Şi de ce să scrie o scrisoare acum şi nu în urmă cu şase ani? Şi apoi, scrisoarea vorbeşte despre faptul de a i se face dreptate femeii. Cum i se poate face dreptate? E greu de presupus că tatăl ei ar mai putea fi în viață. Iar în cazul ei nu mai văd vreo altă nedreptate.

— Mai sunt unele probleme; cu siguranță mai sunt unele probleme, spuse Sherlock Holmes pe gânduri; dar expediția din seara asta le va rezolva pe toate. Iată o trăsură şi domnişoara Morstan este înăuntru. Eşti gata? Atunci, să coborâm, deja am întârziat nițel.

Mi-am luat pălăria şi cel mai solid baston şi am observat că Holmes îşi luă revolverul din sertar şi-l strecură în buzunar. Era limpede, se gândise că întâmplările din noaptea aceea s-ar fi putut dovedi foarte serioase.

Domnişoara Morstan era înfăşurată într-un mantou închis la culoare, iar chipul ei delicat era liniştit, deşi palid. Era normal pentru o femeie să se simtă neliniştită având în vedere strania aventură pentru care ne pregăteam şi totuşi ea era perfect stăpână pe sine şi răspunse prompt la cele câteva întrebări suplimentare pe care i le adresă Sherlock Holmes.

— Maiorul Sholto era un prieten foarte special de-al tatălui meu, spuse ea. În toate scrisorile amintea de maior. El şi tata au comandat trupele din Insulele Andaman, petrecând, astfel, mult timp împreună. Apropo, în biroul tatălui a fost găsit un petic de hârtie neobişnuit, pe care nimeni n-a putut să-l descifreze. Cred că nu prezintă nicio importanță, dar m-am gândit că poate ați dori să îl vedeți, aşa că l-am adus cu mine. Iată!

Holmes despături cu grijă hârtia şi o netezi pe genunchi. Apoi o examină în întregime cu lupa, foarte temeinic.

— Hârtia este fabricată în India, observă el. La un moment dat a fost prinsă cu o pionează pe un suport. Diagrama pe care o ilustrează pare a fi un plan al unei secțiuni dintr-o clădire mare, cu multe holuri şi coridoare. Într-un loc e făcută o cruciuliță cu cerneală roşie şi deasupra scrie „3 – 37 de la stânga", foarte slab, cu creionul. În colțul din stânga apare un fel de hieroglifă ciudată – patru cruci la rând, lipite una de alta. Alături e scris, cu caractere grosolane, dezordonate, „Semnul celor patru – Jonathan Small, Mahomet Singh, Abdullah Khan, Dost Akbar". Într-adevăr, trebuie să mărturisesc că nu văd nicio legătură cu povestea noastră. Totuşi, e clar că este un document important: a fost păstrat cu mare grijă într-un portmoneu, pentru că ambele fețe sunt la fel de curate.

— L-am găsit în portmoneul lui.

— Păstrează-l cu grijă, atunci, domnişoară Morstan, s-ar putea să ne fie de mare folos. Presimt că acest caz ar putea fi mult mai complex decât am crezut la început. Trebuie să-mi schimb perspectiva.

Se lăsă pe spate şi am putut observa, din faptul că se încruntase puțin, iar ochii îi deveniseră inexpresivi, că se gândea intens la ceva. Domnişoara Morstan şi cu mine discutam cu glas scăzut despre expediția noastră şi despre ceea ce putea urma, dar tovarăşul nostru rămase la fel de preocupat tot drumul.

Era o seară de septembrie şi încă nu era ora şapte, dar ziua fusese mohorâtă şi marele oraş era învăluit într-o ceață deasă, cu burniță. Deasupra străzilor murdare se târau nori grei, întunecați. De-a lungul Strandului, felinarele apăreau ca nişte sfere de lumină difuză ce se reflectau slab pe pavajul mocirlos. Lumina galbenă din vitrinele magazinelor se contopea cu aerul cețos şi se revărsa pe artera aglomerată. Pentru imaginația mea, era ceva sinistru şi fantastic în acea procesiune nesfârşită de chipuri ce treceau pentru o clipă prin razele slabe de lumină – erau chipuri triste şi chipuri vesele, respingătoare şi plăcute. Asemenea întregii omeniri, alergau de la întuneric spre lumină şi apoi iar în întuneric. Nu sunt uşor de impresionat, dar acea seară mohorâtă, apăsătoare, laolaltă cu strania afacere în care intrasem, mă

neliniştea şi mă deprima. Şi-mi dădeam seama, din comportamentul domnişoarei Morstan, că-mi împărtăşea starea de spirit. Numai Holmes putea să rămână indiferent la aceste influențe neînsemnate. Îşi ținea caietul de însemnări deschis pe genunchi şi din când în când nota câte ceva la lumina lanternei de buzunar.

La Teatrul Lyceum, o mulțime compactă se afla în dreptul intrărilor laterale. Prin fața teatrului trecea un şir continuu de birje şi trăsuri, golindu-şi încărcătura de bărbați ce purtau plastron şi femei elegant îmbrăcate şi împodobite cu diamante. Abia ajunseserăm la cea de-a treia coloană, care era locul de întâlnire, şi imediat ne abordă un om scund, oacheş şi grăbit, în haine de vizitiu.

— Sunteți cei care o însoțesc pe domnişoara Morstan?, întrebă el.

— Eu sunt domnişoara Morstan, iar aceşti doi domni sunt prietenii mei, spuse ea.

El ne-a aruncat o privire foarte pătrunzătoare, de-a dreptul neîncrezătoare.

— Iertați-mă, domnişoară, spuse el pe un ton stăruitor, dar am nevoie de cuvântul dumneavoastră că niciunul dintre însoțitori nu este polițist.

— Aveți cuvântul meu în privința asta, răspunse ea.

Omul fluieră ascuțit şi, ca urmare, un vagabond aduse o trăsură şi deschise portiera. Cel care ne vorbise se sui pe capră, în timp ce noi ne urcarăm înăuntru. Abia ne aşezasem că vizitiul şi dădu bice calului şi am început să gonim pe străzile învăluite în ceață.

Situația în care ne aflam era foarte bizară. Ne îndreptam spre un loc necunoscut, într-o misiune necunoscută. Invitația căreia îi dădusem curs avea să fie sau o mare păcăleală – fapt ce se dovedea o ipoteză de neconceput – sau mai degrabă aveam toate motivele să ne gândim că urma să avem parte de evenimente importante în timpul expediției noastre. Domnişoara Morstan era la fel de calmă şi stăpână pe sine ca până atunci. Am încercat să o amuz povestindu-i aventurile mele din Afganistan, dar, să fiu sincer, eram eu însumi atât de tulburat de situația în care ne aflam şi eram atât de curios

încotro ne îndreptam, încât am încurcat niţel lucrurile. Chiar şi în ziua de azi, domnişoara Morstan îmi aminteşte cum i-am povestit o anecdotă foarte emoţionantă despre cum a apărut o puşcă în cortul meu la miezul nopţii şi cum am tras în ea cu un pui de tigru cu două ţevi. La început ştiam, oarecum, în ce direcţie mergeam, dar, curând după aceea, din pricina goanei noastre, a ceţii şi a puţinelor mele cunoştinţe despre străzile Londrei, am pierdut orice punct de orientare şi nu mi-am mai dat seama de nimic, în afară de faptul că străbăteam un drum foarte lung. Însă Sherlock Holmes era, ca întotdeauna, stăpân pe situaţie şi mormăia denumirile pieţelor şi străzilor lăturalnice şi întortocheate pe unde treceam.

— Rochester Row, spuse el. Iar acum Vincent Square. Acum ieşim în Vauxhall Bridge Road. Se pare că ne îndreptăm spre Surrey. Da, întocmai cum am bănuit. Acum suntem pe pod. Se vede fluviul.

Într-adevăr, am putut vedea în treacăt Tamisa, pentru că undele sale liniştite au reflectat o clipă lumina felinarelor; dar trăsura noastră trecu în goană mai departe şi intră curând într-un labirint de străzi de pe malul celălalt.

— Wordsworth Road, spuse tovarăşul meu. Priory Road. Larkhall Lane. Stockwell Place. Robert Street. Cold Harbour Lane. Ancheta noastră ne poartă prin zone nu chiar dintre cele mai selecte.

Într-adevăr, ajunsesem într-un cartier dubios, respingător. Şirurile lungi de case mohorâte din cărămidă erau însufleţite doar de strălucirea orbitoare a cârciumilor de la colţurile de stradă. Urmară apoi şiruri de vile cu două etaje, flecare cu câte o grădiniţă în faţă, şi apoi, din nou, un număr nesfârşit de clădiri noi, stridente, din cărămidă – tentaculele de monstru pe care marele oraş şi le arunca până înspre zona rurală. În cele din urmă, trăsura se opri în dreptul celei de-a treia case de pe o nouă alee. Niciuna dintre casele din preajmă nu era locuită, iar cea în faţa căreia ne oprisem era la fel de întunecată ca şi celelalte, doar că la fereastra bucătăriei ardea o luminiţă slabă. Îndată ce am bătut la uşă ne deschise un servitor indian, cu un turban galben pe cap, cu haine albe, largi, prinse cu un cordon galben. Era ceva nepotrivit, foarte

straniu, între înfăţişarea sa orientală şi cadrul banal oferit de acea casă de calitatea a treia dintr-o suburbie.

— *Sahib*[1] vă aşteaptă, spuse el şi chiar în timp ce vorbea, dintr-o cameră din interior, se auzi un glas ascuţit, strident.

— Adu-i la mine!, spuse vocea. Adu-i imediat la mine...

[1] Titlu de respect în India.

4

Povestea omului chel

Î-am urmat pe indian pe un culoar murdar, obişnuit, prost luminat şi încă şi mai prost mobilat, până ce ajunse la o uşă, pe partea dreaptă, pe care o deschise larg. O lumină galbenă se revărsă din cameră, iar în mijlocul ei stătea un omuleț; avea un cap foarte mare, un păr roşu şi zburlit dispus asemenea unui cerc, iar în rest era chel, lucios, apărând ca un vârf de munte printre brazi. Îşi freca mâinile, stând în picioare, iar trăsăturile chipului său erau într-o continuă mişcare – acum zâmbea, acum se încrunta; nu aveau pic de astâmpăr.

Natura îl înzestrase cu o enormă buză răsfrântă şi cu un şir de dinți galbeni şi neregulați ce ieşeau prea mult în afară şi pe care se străduia să-i ascundă, acoperindu-şi adesea partea inferioară a feței cu mâna. În ciuda cheliei sale atât de pronunțate, avea un aer tineresc. Şi, de altfel, abia împlinise treizeci de ani.

— Sluga dumneavoastră!, domnişoară Morstan, tot repeta el cu o voce pițigăiată. Sluga dumneavoastră!, domnilor. Vă rog să poftiți în micul meu sanctuar. Nu e foarte spațios, domnişoară, dar e mobilat după placul meu. Este o oază de artă în deşertul zgomotos al Londrei.

Am fost cu toții uimiți de aspectul încăperii în care ne invitase. Era foarte nepotrivit – precum un diamant de cea

mai bună calitate montat în alamă – pentru casa aceea deprimantă. Cele mai scumpe şi mai strălucitoare draperii şi tapiserii îmbrăcau pereții, prinse într-o parte din loc în loc, pentru a descoperi picturi în rame de mare preț sau vase orientale. Covorul de culoarea chihlimbarului combinat cu negru era atât de gros, încât piciorul se scufunda foarte plăcut în el, ca într-un strat de muşchi. Cele două piei enorme de tigru aruncate de-a curmezişul pe jos sporeau ideea de lux oriental, ca şi narghileaua uriaşă sprijinită într-un colț, pe o rogojină. O lampă de argint în formă de porumbel atârna de un fir de aur aproape invizibil în mijlocul încăperii. Arzând, lampa umplea aerul de o mireasmă delicată, aromată.

— Domnul Thaddeus Sholto, spuse omulețul, strâmbându-se şi zâmbind în continuare. Acesta este numele meu. Dumneata eşti domnişoara Morstan, de bună seamă. Iar aceşti domni sunt...

— Acesta este domnul Sherlock Holmes, iar acesta este domnul doctor Watson.

— Un doctor, spuneți?, strigă el foarte agitat. Aveți la dumneavoastră stetoscopul? Pot să vă întreb... ați fi destul de amabil...? Mă îngrijorează foarte tare valva mea mitrală – ați putea fi atât de bun? Pe aortă mă pot baza, dar aş vrea să ştiu ce părere aveți despre valva mitrală.

I-am ascultat inima, cum îmi ceruse, dar n-am găsit nimic în neregulă, cu excepția faptului că îl stăpânea o frică îngrozitoare, pentru că tremura din tot corpul.

— Pare să fie totul normal, am spus. Nu aveți motive de îngrijorare.

— Scuzați-mi neliniştea, domnişoară Morstan, spuse el. Sunt un om suferind şi aveam de mult bănuieli legate de acea valvă. Sunt încântat să aflu că temerile mele sunt neîntemeiate. Dacă şi tatăl dumneavoastră şi-ar fi cruțat ceva mai mult inima, ar fi putut să mai trăiască încă.

Îmi venea să-l lovesc în figură pe individ, atât de tare mă deranjaseră lipsa de respect şi nonşalanța cu care vorbea despre o problemă atât de delicată. Domnişoara Morstan se aşeză şi păli brusc.

— Ştiam, în inima mea, că este mort, spuse ea.

— Vă pot furniza toate informațiile de care aveți nevoie, spuse el; şi, mai mult, pot să vă fac dreptate. Şi chiar voi face asta, indiferent ce ar spune fratele Bartholomew. Mă bucur că se află aici şi prietenii dumneavoastră, nu doar pentru a vă însoți, ci şi ca martori la ce voi face şi spune. Noi trei vom putea să îi ținem piept fratelui Bartholomew. Dar nu vom implica niciun fel de persoane străine – nici poliția, nici alte persoane oficiale. Ne putem descurca foarte bine noi înşine, fără alte intervenții din afară. Nimic nu l-ar deranja mai mult pe fratele Bartholomew decât publicitatea, de orice fel.

Se aşează pe o canapea joasă şi clipi întrebător, privindu-ne cu ochii săi mici, de un albastru foarte luminos.

— Din partea mea, spuse Holmes, nimic din ce vei spune nu va părăsi această încăpere.

Am încuviințat dând din cap.

— Asta e bine! E foarte bine!, spuse el. Pot să vă ofer un pahar de Chianti, domnişoară Morstan? Sau poate de Tokay? Alte vinuri nu am. Să deschid o sticlă? Nu? Bine, atunci sper că n-aveți nimic împotriva fumului de tutun, împotriva aromei calmante a tutunului oriental. Sunt puțin cam agitat, iar narghileaua este pentru mine un sedativ neprețuit.

Aprinse cu o lumânare subțire narghileaua şi fumul ieşi sub formă de băşici ce dansau prin apa de trandafiri. Stăteam toți trei în semicerc, cu capetele aplecate înainte, cu bărbiile în mâini, în timp ce omulețul cel bizar şi nestatornic, cu capul mare şi lucios, pufăia agitat în mijlocul nostru.

— La început, când m-am hotărât să iau legătura cu dumneavoastră, spuse el, aş fi putut să vă dau adresa mea; dar m-am temut că ați putea să-mi nesocotiți instrucțiunile şi să aduceți cu dumneavoastră persoane incomode. De aceea mi-am permis să planific întâlnirea în aşa fel încât omul meu de bază, Williams, să vă poată vedea mai întâi. Am deplină încredere în discernământul lui; avea ordin să abandoneze totul dacă ceva anume i-ar fi trezit bănuieli. Va trebui să scuzați aceste măsuri de siguranță, dar sunt un om cu gusturi oarecum clasice şi rafinate chiar – aş putea spune – şi nimic nu mi se pare mai neplăcut decât un polițist. Evit instinctiv orice formă de materialism brut. Arareori vin în contact cu

mulțimea de rând. După cum vedeți, trăiesc într-o atmosferă elegantă. Pot să mă consider un patron al artelor. Aceasta este slăbiciunea mea. Peisajul acela reprezintă un Corot[1] veritabil şi chiar dacă un cunoscător ar putea avea unele îndoieli în privința acelui Salvator Rosa[2], în niciun caz nu poate exista vreun dubiu în privința acestui Bouguereau[3]. Sunt foarte părtinitor când vine vorba despre şcoala franceză modernă.

—Iertați-mă, domnule Sholto, spuse domnişoara Morstan, dar mă aflu aici în urma invitației dumneavoastră pentru a afla unele lucruri pe care doriți să mi le spuneți. Este foarte târziu şi aş dori ca această întrevedere să fie cât mai scurtă posibil.

— Oricum ne va lua ceva timp, răspunse el, pentru că trebuie neapărat să mergem în Norwood să vorbim cu fratele Bartholomew. Vom merge şi vom încerca să-l convingem pe fratele Bartholomew. Este foarte supărat pe mine pentru că am ales calea care mi s-a părut mie cea mai corectă. Ne-am spus nişte vorbe cam dure noaptea trecută. Nu-ți poți imagina ce teribil e când se enervează.

— Dacă trebuie să mergem în Norwood, poate că ar fi cel mai bine să plecăm imediat, am îndrăznit eu să spun.

Omulețul râse până se înroşi la față.

— Nu-i chiar aşa uşor, exclamă el. Nu ştiu ce-o să zică dacă v-aş duce la el aşa, fără de veste. Nu, trebuie să vă pregătesc arătându-vă care e poziția fiecăruia. În primul rând, trebuie să vă spun că există amănunte ale acestei poveşti care nu-mi sunt cunoscute. Pot doar să vă expun faptele pe care le cunosc eu însumi.

Tatăl meu a fost, aşa cum probabil ați bănuit deja, maiorul John Sholto, care a făcut parte cândva din armata indiană. A ieşit la pensie acum vreo unsprezece ani şi a venit să locuiască în Pondicherry Lodge, în Upper Norwood. Trăise foarte bine în India şi a adus cu el în țară o sumă foarte mare de bani, o

[1] Camille Corot (1796–1875) – pictor francez, peisagist şi portretist, precursor al impresionismului.
[2] Salvatore Rosa (1613–1673) – pictor italian, a pictat peisaje, scene de război, privelişti marine.
[3] Williams-Adolphe Bouguereau (1825–1905) – pictor clasicist francez.

Athens 2010

importantă colecție de obiecte rare de valoare şi un grup de servitori băştinaşi. Având aceste posibilități, şi-a cumpărat o casă şi a trăit în mare lux. Fratele meu geamăn, Bartholomew, şi cu mine eram singurii lui copii.

Îmi amintesc foarte bine senzația pe care a provocat-o dispariția căpitanului Morstan. Am citit detaliile în ziare şi, ştiind că era prieten cu tata, am discutat cazul în prezența lui, fără să ne ferim. Obişnuia să facă presupuneri, alături de noi, referitor la ce s-ar fi putut întâmpla. Nici măcar pentru un moment n-am bănuit că ar fi putut ascunde întregul secret chiar în inima sa şi că dintre toți oamenii din lumea asta el era singurul care ştia ce soartă avusese Arthur Morstan.

Totuşi, noi ştiam că un anumit mister, o primejdie, îl păştea pe tata. Îi era foarte teamă să iasă singur în oraş şi îşi angajase doi boxeri ca paznici la Pondicherry Lodge. Williams, care v-a condus aici în seara asta, este unul dintre ei. A fost pe vremuri campion al Angliei la categoria uşoară. Tata nu ne-a spus niciodată de ce anume se temea, dar avea o aversiune clară față de bărbații cu picior de lemn. Odată, chiar a tras cu revolverul într-un om care avea un picior de lemn şi care s-a dovedit a fi un negustor ambulant inofensiv care venise după comenzi. A trebuit atunci să dăm bani grei pentru a aplana conflictul. Fratele meu şi cu mine obişnuiam să credem că era doar o toană excentrică de-a tatălui meu, dar evenimentele ce au urmat ne-au făcut să ne schimbăm părerea.

La începutul lui 1882, tata a primit o scrisoare din India care l-a tulburat foarte tare. A fost cât pe ce să leşine la micul dejun, când a citit-o, iar din acea zi s-a îmbolnăvit şi nu s-a mai făcut bine niciodată. N-am putut să aflăm nici până în ziua de azi ce era în scrisoare, dar am putut vedea, în timp ce o ținea în mână, că era scurtă şi scrisă neciteț. Suferise ani de zile din pricina splinei sale mărite, dar acum îi era, brusc, tot mai rău şi pe la sfârşitul lui aprilie am fost informați că nu mai era nicio speranță şi că dorea să ne facă o ultimă destăinuire.

Când am intrat în camera lui, stătea sprijinit de perne şi respira cu greutate. Ne-a rugat să încuiem uşa şi să ne apropiem fiecare de câte o parte a patului. Apoi ne-a strâns

mâinile şi ne-a spus nişte lucruri uluitoare, cu o voce în care emoţia se împletea cu durerea. Voi încerca să vă redau toate acestea cu propriile lui cuvinte.

În aceste ultime clipe, spuse el, *un singur lucru nu-mi dă pace, şi anume felul în care m-am purtat cu biata orfană a lui Morstan. Lăcomia asta blestemată, care a fost păcatul meu de-o viaţă, m-a făcut să-i răpesc comoara, din care cel puţin jumătate trebuia să fie a ei. Dar nici eu însumi nu m-am folosit de comoară, atât de oarbă şi prosteasca este patima zgârceniei. Simplul fapt că o păstram eu îmi aducea o plăcere atât de mare, încât nu aş fi suportat ideea de a o împărţi cu altcineva. Priviţi acel şirag de perle de lângă sticla cu chinină! Nici chiar de acelea nu m-am îndurat să mă despart, deşi le scosesem tocmai cu intenţia de a i le trimite. Voi, fiii mei, îi veţi da partea cuvenită din comoara din Agra. Dar nu-i veţi trimite nimic, nici măcar şiragul de perle, până nu voi muri eu. La urma urmei, s-au mai pomenit cazuri în care oameni la fel de bolnavi ca şi mine s-au însănătoşit.*

Iar acum am să vă povestesc cum a murit Morstan, continuă el. *Suferea de inimă de ani de zile, dar ascundea acest fapt de toată lumea. Numai eu ştiam. Pe când ne aflam în India, noi doi – printr-o împrejurare absolut neobişnuită – am intrat în posesia unei comori de mare valoare. Eu am adus-o în Anglia şi, în noaptea sosirii sale, Morstan a venit direct aici, la mine, pentru a-şi cere partea. Venise pe jos de la gară şi credinciosul meu Lal Chowdar, care a murit şi el, îl lăsase să intre. Morstan şi cu mine nu ne-am prea înţeles în legătură cu împărţirea comorii şi am ajuns să ne spunem vorbe grele. Morstan a sărit de pe scaun, într-un acces de furie, şi apoi, brusc, a dus mâna la piept, faţa i s-a întunecat la culoare şi a căzut pe spate, lovindu-se cu capul de colţul lăzii în care se afla comoara. Când m-am aplecat asupra lui, mi-am dat seama, cu groază, că murise.*

Multă vreme nu mi-am putut reveni şi mă întrebam ce era de făcut. Primul meu gând a fost, desigur, să cer ajutor, dar îmi dădeam seama că puteam fi acuzat că l-am ucis chiar eu. Faptul că ne certasem înainte şi rana pe care o avea la cap

erau, evident, în defavoarea mea. Mai mult, o anchetă oficială nu putea avea loc fără a ieşi la iveală unele detalii despre comoară, pe care aveam tot interesul să le ţin ascunse. El îmi spusese că nimeni din lumea asta nu ştia unde plecase. Şi nici nu trebuia să afle cineva vreodată.

Încă mă mai gândeam ce să fac când, ridicând privirea, l-am văzut pe servitorul meu, Lal Chowdar, în cadrul uşii. Acesta se furişă înăuntru şi încuie uşa în urma lui.

— Nu vă temeţi, sahib, spuse el, nu trebuie să afle nimeni că l-aţi ucis. Să-l ascundem undeva, cine ar putea să-şi dea seama?

— Dar nu l-am omorât eu, am spus.

Lal Chowdar a clătinat din cap şi a zâmbit.

— Am auzit totul, sahib, spuse el. Am auzit cearta voastră, am auzit izbitura. Dar buzele îmi sunt pecetluite. Toţi din casă dorm. Hai să scăpăm de el împreună.

Asta a fost de-ajuns ca să mă facă să iau o hotărâre. Dacă nici pe servitorul meu nu-l puteam convinge de nevinovăţia mea, cum aş fi putut să fac asta în faţa unui juriu format din doisprezece negustori nerozi? Lal Chowdar şi cu mine am scăpat de cadavru chiar în acea noapte şi peste câteva zile ziarele din Londra vuiau de dispariţia misterioasă a căpitanului Morstan. Vă daţi seama, din cele ce v-am spus, că nu pot fi învinuit de ce s-a întâmplat. Vina mea constă în faptul că am ascuns nu doar cadavrul, ci şi comoara şi că am păstrat partea căpitanului ca şi cum ar fi fost tot a mea. De aceea, vreau ca voi să restituiţi partea care îi revenea. Apropiaţi-vă să vă şoptesc la ureche. Comoara este ascunsă în...

În acea clipă, se schimbă la faţă, în cel mai cumplit mod; privirea îi deveni fixă, exprimând groază, falca îi căzu şi strigă, cu un glas pe care n-am să-l uit niciodată: „Nu-l lăsaţi să intre, pentru numele lui Dumnezeu, nu-l lăsaţi să intre!“

Ne-am întors amândoi spre fereastra din spatele nostru, unde era fixată privirea lui. Un chip privea înăuntru, la noi, din întuneric. Puteam vedea nasul alb, presat pe geam. Era o figură cu barbă, cu ochi de sălbăticiune şi cu o expresie de extremă răutate. Fratele meu şi cu mine ne-am repezit la

fereastră, dar omul dispăruse. Când ne-am întors la tata, capul îi căzuse pe pernă şi nu mai avea puls.

Am căutat prin grădină toată noaptea, dar nu am găsit niciun fel de urme lăsate de intrus, cu excepţia unei amprente de pas care se imprimase în stratul de flori. Dacă n-ar fi fost acea urmă, am fi putut crede că acel chip sălbatic, floros, era doar rodul imaginaţiei noastre. Dar în curând am avut o altă dovadă, mai izbitoare, că în jurul nostru era plin de spioni aflaţi în misiune. În dimineaţa următoare, fereastra de la camera tatălui meu a fost găsită deschisă, dulapurile şi valizele fuseseră răscolite, iar pe pieptul lui fusese prins un petic de hârtie pe care erau mâzgălite cuvintele „Semnul celor patru". N-am aflat niciodată sensul acestor cuvinte sau cine fusese vizitatorul nostru secret. După toate aparenţele, nu dispăruse nimic din bunurile tatălui meu, deşi se umblase peste tot. Desigur, fratele meu şi cu mine am făcut legătură între acest incident ciudat şi teama pe care tata o purtase în suflet toată viaţa; dar nu am reuşit să rezolvăm misterul nici până azi.

Omuleţul se opri pentru a-şi aprinde din nou narghileaua şi câteva clipe pufăi gânditor. Toţi fusesem captivaţi de extraordinara sa povestire. Ascultând scurta relatare despre modul în care murise tatăl ei, domnişoara Morstan căpătase o paloare cadaverică şi m-am temut un moment că va leşina. Dar şi-a revenit după ce a băut un pahar cu apă pe care i l-am turnat dintr-o carafă veneţiană aflată pe o masă, în apropiere. Sherlock Holmes se lăsă pe spate în fotoliu, cu o expresie absentă şi cu pleoapele lăsate pe jumătate peste ochii săi strălucitori. În timp ce îl priveam, mi-am adus aminte cum, chiar în aceeaşi zi, se plânsese cu amărăciune de banalitatea vieţii. Iată că acum apăruse o problemă care îi solicita la maximum inteligenţa. Domnul Thaddeus Sholto ne privi pe rând, evident mândru de efectul povestirii sale asupra noastră, şi apoi continuă, pufăind din când în când din pipa uriaşă.

— Fratele meu şi cu mine, spuse el, aşa cum vă imaginaţi, am fost foarte tulburaţi să auzim de la tata despre existenţa comorii. Săptămâni şi luni la rând am tot săpat şi cercetat fiecare colţişor din grădină, fără să descoperim însă unde era

ascunsă. Înnebuneam la gândul că tata era pe punctul de a ne dezvălui ascunzătoarea chiar în momentul în care a survenit moartea. Ne puteam imagina splendorile comorii ascunse după şiragul de perle pe care îl văzusem. Chiar m-am certat pe acesta cu fratele meu Bartholomew. Era clar că perlele erau de mare valoare şi lui îi displăcea ideea de a renunța la ele pentru că – între noi fie vorba – şi fratele meu avea aceeaşi meteahnă ca şi tata. Se gândea, de asemenea, că, dacă am fi restituit perlele, ne-ar fi ieşit vorbe şi am fi dat de necaz până la urmă. Tot ce am putut să fac a fost să-l conving să mă lase să găsesc adresa domnişoarei Morstan şi să-i trimit câte o perlă din şirag la intervale regulate, cel puțin să nu trăiască niciodată în sărăcie.

— A fost un gest foarte frumos, spuse însoțitoarea noastră cu seriozitate; ați fost foarte amabil.

Omulețul dădu din mână dezaprobator.

— Eram tutorii dumneavoastră, spuse el; aşa vedeam eu lucrurile, deşi fratele Bartholomew nu era de aceeaşi părere. Noi aveam destui bani. Mie, unul, nu-mi mai trebuiau alții. Şi, pe de altă parte, ar fi fost de prost-gust să ne purtăm mârşav cu o tânără domnişoară. *Le mauvais goût mène au crime*[1]. Francezii tratează astfel de probleme cu multă delicatețe. Am ajuns să ne certăm atât de des pe tema asta, încât m-am gândit că ar fi cel mai bine să mă mut singur; am părăsit, deci, Pondicherry Lodge, luându-l cu mine pe credinciosul *khitmutgar* şi pe Williams. Ieri însă am aflat că s-a întâmplat ceva extrem de important. Am aflat că a fost descoperită comoara. Am luat legătura cu domnişoara Morstan şi nu ne rămâne decât să mergem în Norwood să ne cerem partea. Noaptea trecută i-am explicat fratelui Bartholomew ce am de gând să fac, astfel că suntem musafiri aşteptați, deşi nu tocmai bine-veniți.

Domnul Thaddeus Sholto sfârşi ce avea de zis şi se tot foia pe canapeaua sa luxoasă.

Am rămas toți în tăcere, gândindu-ne la noua întorsătură pe care o luaseră lucrurile. Holmes fu primul care sări în picioare.

---

[1] Prostul-gust duce la crimă (lb. franceză).

— Aţi procedat foarte bine, domnule, de la început până la sfârşit, spuse el. Am putea, la rândul nostru, să vă prezentăm unele aspecte care vă sunt necunoscute. Dar, cum a spus mai devreme domnişoara Morstan, este târziu şi ar fi mai bine să trecem la treabă fără întârziere.

Noua noastră cunoştinţă încolăci cu mare grijă tubul narghilelei şi scoase de după o perdea o manta foarte lungă, cu guler şi manşete de astrahan, pe care o încheie bine, în ciuda zăpuşelii de afară, şi-şi completă ţinuta printr-o şapcă de iepure cu clape pentru acoperirea urechilor, încât nu i se mai vedea decât faţa ofilită, cu trăsături mobile.

— Sănătatea mea e cam şubredă, spuse el conducându-ne pe culoar. Sunt nevoit să mă îmbrac ca un bolnăvicios.

Trăsura ne aştepta afară şi era clar că programul ne fusese stabilit dinainte, deoarece vizitiul porni imediat, în mare viteză. Thaddeus Sholto vorbea continuu, vocea lui răsunând mult mai tare decât zgomotul roţilor.

— Bartholomew este un tip deştept, spuse el. Cum credeţi că a aflat unde se afla comoara? Ajunsese la concluzia că se afla undeva în casă şi a calculat spaţiul pe care se întinde aceasta şi a făcut tot felul de măsurători, ca să nu sară nici măcar un centimetru. Printre altele, a aflat, astfel, că înălţimea clădirii era de 25 de metri, dar adunând înălţimile tuturor camerelor, pe nivel, şi calculând spaţiile dintre ele – pe care le-a determinat dând găuri în pereţi – nu a putut obţine decât un total de 23,70 de metri. Aşadar, nu ieşeau la socoteală 1,3 metri; acestea corespundeau, probabil, acoperişului. A dat o gaură în tavanul din şipci şi mortar al celei mai înalte camere şi a descoperit nici mai mult, nici mai puţin decât o mică mansardă care fusese blocată şi despre care nu ştia nimeni. În mijlocul ei, pe două bârne, se afla cufărul ce conţinea comoara. El l-a coborât prin gaura făcută şi a văzut minunea. Estimează valoarea giuvaierurilor la nu mai puţin de jumătate de milion de lire sterline.

Când a menţionat exorbitanta sumă, ne-am uitat toţi unii la alţii, cu ochii cât cepele. Domnişoara Morstan avea să devină – dacă îi puteam asigura securitatea drepturilor – dintr-o guvernantă săracă cea mai bogată moştenitoare din

Anglia. Aveam ocazia să mă bucur pentru ea, în calitate de prieten loial, de veştile pe care le primeam; dar trebuie să recunosc, spre marea mea ruşine, că o oarecare invidie îmi pătrunse în suflet şi mă copleşi o dispoziție sumbră. Am bâiguit câteva cuvinte nepricepute de felicitare şi m-am înfundat în banchetă deprimat, cu capul în piept, fără să mai aud bolboroseala noii noastre cunoştințe. Era, evident, un ipohondru în toată regula şi-mi dădeam seama ca prin vis că înşira tot felul de simptome, cerând informații despre compoziția şi acțiunea a nenumărate leacuri băbeşti, dintre care avea câteva chiar la el, într-o cutiuță de piele, în buzunar. Trag nădejde că n-a ținut minte niciunul dintre răspunsurile pe care i le-am dat în noaptea aceea. Holmes îmi spune că m-ar fi auzit din întâmplare atrăgându-i atenția asupra riscului la care se expune luând mai mult de două picături de ulei de castor, recomandându-i, în schimb, doze mari de stricnină, ca sedativ. Oricum ar fi, m-am simțit foarte uşurat când trăsura noastră s-a oprit cu o smucitură şi când vizitiul a sărit de pe capră să ne deschidă portiera.

— Acesta este Pondicherry Lodge, domnişoară Morstan, spuse domnul Thaddeus Sholto întinzându-i mâna pentru a o ajuta să coboare.

5

Tragedia de la Pondicherry Lodge

Era aproape ora unsprezece când am ajuns în această fază finală a aventurilor noastre din acea noapte. Lăsasem în urmă ceața umedă a marelui oraş, iar noaptea era foarte plăcută.

Un vânt cald bătea dinspre vest şi nori grei pluteau încet pe cer, lăsând să se vadă din când în când luna aflată în al doilea pătrar.

Era destulă lumină cât să poți vedea la o oarecare distanță, dar Thaddeus Sholto luă unul dintre felinarele laterale ale trăsurii pentru a ne lumina mai bine drumul.

Pondicherry Lodge era un domeniu bine delimitat, înconjurat de un zid de piatră foarte înalt, cu cioburi de sticlă la limita superioară.

Singurul mijloc de acces era o uşă îngustă montată în fier. Călăuza noastră bătu la această uşă într-un fel ciudat, asemenea unui poştaş.

— Cine e acolo?, strigă o voce aspră dinăuntru.

— Sunt eu, McMurdo. Pân'acum ar fi trebuit să mă recunoşti după felul în care bat.

S-au auzit un mormăit şi un zgomot de chei. Uşa se deschise cu greutate şi un om scund, solid, stătea în cadrul ei,

ţinând o lanternă în dreptul feţei sale cu ochi strălucitori, neîncrezători.

— Tu eşti, domnule Thaddeus? Da' ceilalţi cine sunt? Stăpânu' nu mi-a spus nimic de ei.

— Nu, McMurdo? Mă uimeşti! I-am spus astă-noapte fratelui meu că o să vin cu nişte prieteni.

— N-a ieşit din cameră toată ziulica, dom'le Thaddeus, şi n-am primit niciun fel de indicaţii. Ştiţi foarte bine că trebuie să respect anumite reguli. Pe dumnea'stră pot să vă las înăuntru, da' prietenii dumneavoastră trebuie să rămână unde sunt acuma.

Acesta era un obstacol neprevăzut. Thaddeus Sholto s-a uitat în jur într-un fel încurcat, neajutorat.

— Nu e bine ce faci, McMurdo!, spuse el. Faptul că eu garantez pentru ei trebuie să fie îndeajuns pentru tine. Mai este vorba şi de domnişoara; nu poate aştepta în drum la ora asta.

— Îmi pare foarte rău, dom'le Thaddeus, spuse portarul neînduplecat. Or fi prietenii dumnea'stră, da' nu şi ai lu' stăpânu' meu. Mă plăteşte bine ca să-mi fac datoria şi exact asta şi fac. Nu cunosc pe niciunul dintre prietenii dumnea'stră.

— Ba da, McMurdo, sigur îi cunoşti, strigă Sherlock Holmes vesel. Nu cred că ai fi putut să mă uiţi. Nu-ţi aminteşti de acel amator cu care ai boxat trei reprize la sala Alison acum patru ani, în cadrul reprezentaţiei date în beneficiul tău?

— Doar nu sunteţi domnul Sherlock Holmes!, strigă boxerul. Dumnezeule! Cum de nu v-am recunoscut? Dacă, în loc să fi stat acolo aşa de cuminte, aţi fi făcut un pas şi mi-aţi fi aplicat un croşeu sub barbă aşa cum ştiţi dumneavoastră, v-aş fi recunoscut fără greş. Ce să mai, v-aţi irosit calităţile! Aţi fi ajuns departe dacă vă ţineaţi de box.

— Vezi tu, Watson, dacă nu-mi va mai reuşi nimic din ce fac, tot îmi va mai rămâne o profesiune ştiinţifică, spuse Holmes râzând. Sunt convins că prietenul nostru nu ne va mai ţine afară, în frig, acum.

— Intraţi, domnule, intraţi – şi prietenii dumneavoastră de asemenea, răspunse el. Îmi pare rău, domnule Thaddeus, dar

ordinele sunt foarte stricte. Trebuia să fiu sigur de prietenii dumneavoastră înainte să-i las înăuntru.

Înăuntru, o potecă de pietriş şerpuia pe un teren pustiu până la o casă enormă, pătrată şi banală, umbrită toată; doar câte o rază de lună mai lumina un colţ al casei sau fereastra mansardei. Dimensiunile impresionante ale clădirii şi liniştea apăsătoare, mormântală, care domnea îţi dădeau fiori. Nici chiar Thaddeus Sholto nu se simţea în largul lui şi agita felinarul în toate părţile.

— Nu pot să înţeleg, spuse el. Trebuie să fie o greşeală. I-am spus clar lui Bartholomew că vom veni şi totuşi nu e nicio lumină la fereastra lui. Nu ştiu ce să cred.

— Întotdeauna îşi păzeşte astfel casa?, întrebă Holmes.

— Da; a preluat obiceiul tatălui nostru. Vedeţi dumneavoastră, el era fiul favorit şi uneori mă gândesc că, poate, tata i-a spus lui mai multe lucruri decât mi-a spus mie vreodată. Acolo, sus, este fereastra lui Bartholomew, unde bate luna.

— Aşa e, spuse Holmes. Dar văd o licărire la fereastra aceea mică de lângă uşă.

— A, e camera menajerei. Acolo stă doamna Bernstone. Ea ne poate spune ce se întâmplă. Sper că nu vă deranjează dacă aşteptaţi aici un minut sau două; dacă intrăm toţi fără să fi ştiut nimic de venirea noastră, ar putea să se alarmeze. Ia tăceţi! Ce se aude?

Ridică felinarul. Mâna îi tremura atât de tare, încât lumina acestuia făcea cercuri-cercuri în jurul nostru. Domnişoara Morstan mă apucă de încheietura mâinii şi am rămas toţi împietriţi, cu inimile cât un purice şi cu urechile ciulite. În liniştea nopţii, dinspre imensa casă întunecată se auziră cele mai jalnice tânguiri, plânsetul unei femei înfricoşate.

— E doamna Bernstone, spuse Sholto. Este singura femeie din casă. Aşteptaţi aici! Vin într-o clipă.

Se apropie în grabă de uşă şi ciocăni în felul său special. Am putut vedea o femeie înaltă, bătrână, care l-a primit înăuntru, bucurându-se că îl vede.

— Oh, domnule Thaddeus, îmi pare atât de bine că aţi venit! Îmi pare atât de bine, domnule Thaddeus!

Am auzit-o exprimându-şi bucuria în mod repetat până ce uşa s-a închis, iar vocea ei nu se mai auzea decât foarte slab, noi nemaiputând să-i deslușim cuvintele.

Călăuza noastră ne lăsase felinarul. Holmes îl roti încet de jur împrejur şi cercetă cu atenție casa şi movilele de moloz ce încurcau drumul. Domnişoara Morstan şi cu mine stăteam unul lângă altul, iar eu o țineam de mână. Minunat lucru mai e şi dragostea asta; iată-ne pe noi doi, care nu ne mai văzusem niciodată până în acea zi şi care nu schimbasem niciun cuvânt sau nicio privire care să exprime afecțiunea şi care totuşi, acum, aflați la ananghie, ne căutam instinctiv mâinile unul altuia. De atunci mă tot gândesc la asta şi mă minunez, dar la momentul respectiv mi se păruse cel mai firesc lucru să mă apropii de ea; iar ea, de asemenea, cum mi-a spus adesea, tot din instinct a venit la mine pentru a căuta confort şi protecție. Ne țineam, astfel, de mâini, ca doi copii, şi nu ne-am mai temut de lucrurile stranii care ni se întâmplau.

— Ce loc ciudat!, spuse ea privind în jur.

— Arată de parcă toate cârtițele din Anglia ar fi fost lăsate în voie pe aici. Am mai văzut ceva asemănător pe coasta unui deal de lângă Ballarat, unde se făcuseră prospecțiuni miniere.

— Iar aici la fel, spuse Holmes. Asta e ceea ce au lăsat în urmă căutătorii de comori. Să nu uităm că au căutat-o timp de şase ani. Nu-i de mirare că terenul arată ca o carieră de pietriş.

În acel moment, uşa casei se dădu de perete şi Thaddeus Sholto ieşi alergând, cu mâinile întinse înainte şi cu groază în ochi.

— Bartholomew a pățit ceva!, strigă el. Mi-e teamă! Nu pot suporta ideea.

Într-adevăr, aproape că plângea de frică, iar figura lui mobilă şi mică ce ieşea din gulerul imens de astrahan parcă era a unui copil neajutorat, înspăimântat.

— Atunci, să mergem în casă, spuse Holmes calm şi cu fermitate.

— Da, vă rog!, imploră Thaddeus Sholto. Nu mă simt în stare să vă mai îndrum.

L-am urmat toți în camera menajerei, care se afla în partea stângă a culoarului. Bătrâna umbla de colo-colo, fața ei exprimând teamă şi neliniște, frământându-şi mâinile; apariția domnişoarei Morstan însă păru să o calmeze.

— Dumnezeu să binecuvânteze feţişoara ta dulce şi liniştită!, strigă ea isteric. Ce bine îmi face să te văd! Oh, prin ce încercare am trecut astăzi!

Însoțitoarea noastră îi mângâie mâinile slabe şi muncite şi murmură câteva cuvinte de alinare ce înviorară din nou chipul, înainte livid, al bătrânei femei.

— Stăpânul s-a încuiat în cameră şi nu vrea să răspundă, spuse ea. Toată ziua am aşteptat un semn de la el; adesea îi place să rămână singur, dar acum o oră m-am temut să nu fi pățit ceva şi am urcat şi m-am uitat prin gaura cheii. Trebuie să vă duceți sus, domnule Thaddeus – trebuie să vă duceți şi să vedeți singur. L-am văzut pe domnul Bartholomew Sholto şi la bucurie, şi la necaz timp de zece ani, dar nu l-am văzut niciodată arătând aşa.

Sherlock Holmes luă felinarul şi ne arătă drumul, pentru că lui Thaddeus Sholto îi clănțăneau dinții în gură. Tremura atât de tare, încât a trebuit să-l iau de braț când am urcat pe scări, pentru că nu se putea ține pe picioare. În timp ce urcam, Sherlock Holmes şi-a scos de două ori lupa din buzunar şi a cercetat atent nişte amprente care mie mi se păreau simple urme de praf fără formă, pe care le văzuse pe rogojina din arbore de cocos ce acoperea treptele. Urca atent fiecare treaptă, ținând felinarul foarte jos şi uitându-se atent în dreapta şi în stânga. Domnişoara Morstan rămăsese în urmă cu menajera înspăimântată.

Cel de-al treilea etaj se sfârşea cu un culoar drept, destul de lung, cu o imensă tapiserie indiană pe peretele din dreapta; pe stânga erau trei uşi. Holmes înaintă pe culoar la fel de încet şi atent ca mai înainte, în timp ce noi ne țineam pe urmele lui, iar umbrele noastre alungite se proiectau pe culoar. Uşa unde trebuia să ajungem era a treia. Holmes bătu fără să primească vreun răspuns şi apoi încercă să miște clanța şi s-o forțeze pentru a deschide uşa. Dar aceasta era închisă pe dinăuntru şi blocată cu un zăvor lat şi solid, aşa cum am putut vedea

când am apropiat felinarul. Cheia era în broască, răsucită, dar se putea vedea înăuntru. Sherlock Holmes se aplecă să privească şi imediat se ridică iar, cu răsuflarea tăiată.

— E ceva necurat la mijloc, Watson, spuse el mai tulburat ca niciodată de când îl ştiam eu. Ce părere ai?

M-am aplecat să mă uit pe gaura cheii şi m-am dat înapoi îngrozit. Razele lunii pătrundeau înăuntru şi luminau camera într-un mod nedesluşit, schimbător. Acolo, privindu-mă țintă şi suspendat în aer, după cât se părea – pentru că în jur era totul umbrit –, stătea atârnat un chip ce semăna întocmai cu al însoțitorului nostru, Thaddeus. Era acelaşi cap mare, lucios, cu acelaşi cerc de păr roşu, zburlit, cu aceeaşi paloare a feței. Dar trăsăturile înțepeniseră într-un zâmbet groaznic, un rânjet nefiresc ce părea, în camera aceea adâncită în tăcere şi luminată de razele lunii, infinit mai şocant decât cea mai mânioasă figură sau cea mai cumplită strâmbătură. Într-atât de mult semăna chipul din cameră cu acela al micului nostru prieten, încât m-am întors să văd dacă acesta mai era, într-adevăr, cu noi. Apoi mi-am amintit că ne spusese că el şi fratele lui erau gemeni.

— E îngrozitor!, i-am spus lui Holmes. Ce-i de făcut?

— Trebuie să spargem uşa, răspunse el şi, luându-şi avânt, lovi cu putere în uşă în dreptul încuietorii. Aceasta scârțâi şi trosni, dar nu cedă. Amândoi ne-am mai năpustit o dată asupra ei şi de data aceasta s-a deschis cu o plesnitură bruscă şi am năvălit în odaia lui Bartholomew Sholto.

Părea să fi fost concepută ca un laborator de experimente chimice. Un raft cu două şiruri de flacoane de sticlă se afla pe peretele opus uşii, iar masa era ticsită cu arzătoare Bunsen, cu vase şi eprubete pentru teste. În colțurile camerei erau damigene cu acid în coşuri de răchită. Una dintre ele părea să fie spartă, deoarece un firicel închis la culoare se prelingea din ea şi în aer plutea un miros greu, deosebit de înțepător, ca de catran. O scară se afla pe o latură a camerei, în mijlocul unui morman de şipci şi tencuială, iar deasupra se vedea o spărtură în tavan, destul de mare pentru a putea trece prin ea un om. La baza scării zăcea aruncat un colac lung de sfoară.

Lângă masă, într-un fotoliu de lemn, stăpânul casei stătea grămadă, cu capul aplecat peste umărul stâng şi cu acel rânjet groaznic, de neînţeles pe chip. Era ţeapăn şi rece şi era clar că murise de câteva ore bune. Mi se părea că nu numai trăsăturile feţei, ci şi toate membrele erau răsucite şi contorsionate în cel mai bizar mod. Lângă mâna lui, pe masă, era aşezat un instrument ciudat – un ciomag maroniu noduros, având în capăt o piatră, asemenea unui ciocan, legată grosolan cu sfoară. Alături se afla un petic de hârtie, pe care erau mâzgălite nişte cuvinte. Holmes o citi şi apoi mi-o dădu mie.

— Înţelegi?, spuse el ridicând din sprâncene.

La lumina felinarului, am citit cu groază: *Semnul celor patru.*

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce-nseamnă toate acestea?, am întrebat.

— Înseamnă crimă, spuse el aplecându-se asupra decedatului. Ei! Mă aşteptam la asta. Priveşte!

6

Sherlock Holmes face o demonstrație

Acum, Watson, spuse Holmes frecându-şi mâinile, avem o jumătate de oră la dispoziție. Să profităm deci. Aşa cum ți-am spus, mi-am dat seama de fapte aproape în totalitate; dar să avem grijă să nu ne supraestimăm deducțiile. Chiar dacă în acest moment cazul pare foarte simplu, ar putea ascunde unele elemente complexe.

— Simplu!?, am exclamat.

— Firește, spuse el cu aerul unui profesor de medicină care dă explicații elevilor săi. Stai liniştit în colțul de acolo, pentru ca urmele paşilor dumitale să nu complice lucrurile. Şi acum, la treabă! În primul rând, cum au intrat şi cum au ieşit aceşti indivizi? Uşa nu a mai fost deschisă de noaptea trecută. Cum rămâne cu fereastra? O lumină cu felinarul comentând cu glas tare ce observa, dar vorbind mai degrabă pentru sine decât pentru mine. Fereastra e blocată pe dinăuntru. Cadrul ei e solid. Nu are balamale laterale. Să o deschid. Niciun burlan în apropiere. Acoperişul e foarte departe. Şi totuşi, un bărbat a intrat pe fereastră. Azi-noapte a plouat niței. Iată, aici, pe pervaz, o amprentă de picior; iar aici, o urmă circulară de noroi şi din nou aici, pe duşumea; şi, de asemenea, lângă

masă. Priveşte, Watson! Iată o demonstrație, într-adevăr, foarte interesantă.

Am privit discurile de noroi, foarte clar definite.

— Nu reprezintă urme de paşi, am spus.

— Este ceva mult mai de preț pentru noi. Este urma unui ciot de lemn. Vezi, aici, pe pervaz, este o amprentă de gheată cu toc lat de metal, iar alături este urma unui picior de lemn.

— Este omul cu picior de lemn.

—Întocmai. Dar a mai fost cineva – un complice foarte dibaci şi eficace. Ai putea să escaladezi zidul acesta, doctore?

Am privit afară prin fereastra deschisă. Luna încă mai strălucea, luminând acel colț al casei. Camera în care ne aflam era la 20 de metri de sol şi nu vedeam pe unde ar fi putut urca cineva, peretele de cărămidă fiind neted, fără nicio crăpătură.

— Mi-ar fi absolut imposibil, am răspuns.

— Desigur, dacă nu ai avea niciun ajutor. Dar să presupunem că un prieten de-al tău s-ar afla aici, sus, şi ți-ar arunca frânghia aceea solidă din colțul camerei, fixând-o la un capăt cu acest cârlig imens, prins în perete. Apoi, cred că, dacă ai fi fost un om agil, ai fi putut să escaladezi zidul chiar dacă ai fi avut un picior de lemn. Şi, desigur, ai fi coborât în acelaşi mod, iar complicele dumitale ar fi tras în sus frânghia, ar fi dezlegat-o de pe cârlig, ar fi închis fereastra, încuind-o pe dinăuntru, şi ar fi plecat în acelaşi mod original în care intrase. Ca un fapt secundar, putem menționa – continuă el pipăind frânghia – că prietenul nostru cu picior de lemn nu era un marinar de profesie, deşi era un foarte bun cățărător; mâinile sale nu erau bătătorite. Lupa îmi indică mai multe pete de sânge, în special aproape de capătul frânghiei, fapt care îmi arată că a alunecat în jos cu o asemenea viteză, încât şi-a jupuit pielea de pe mâini.

— Totul e clar până aici, am spus; dar lucrurile se complică tot mai tare. Cum rămâne cu acel complice misterios? Cum a intrat în cameră?

— Complicele!, repetă Holmes gânditor. Multe aspecte interesante sunt legate de complicele acesta. El scoate cazul din banalitate. Şi deschide noi drumuri în analele crimei din

Anglia – deşi au mai existat cazuri asemănătoare în India, dacă-mi amintesc bine, în Senegambia.

— Şi atunci cum a intrat?, am repetat eu. Uşa era încuiată; fereastra era inaccesibilă. Poate pe horn?

— Grătarul e mult prea mic, răspunse el. M-am gândit deja la asta.

— Atunci cum?, am insistat.

— Nu vrei să aplici principiile mele, spuse el clătinând din cap. Ţi-am spus de atâtea ori că după ce elimini imposibilul, ceea ce rămâne, oricât ar fi de improbabil, trebuie să fie adevărul. Ştim acum că nu a intrat nici pe uşă, nici pe fereastră şi nici pe horn. Ştim, de asemenea, că nu se putea ascunde în cameră, deoarece nu există loc pentru aşa ceva. Şi atunci, pe unde a intrat?

— A intrat prin spărtura din tavan!, am strigat.

— Desigur. Aşa trebuie să fi făcut. Fii amabil şi ţine tu felinarul, şi hai să cercetăm şi camera de deasupra, camera secretă în care a fost găsită comoara.

Sherlock Holmes urcă scara şi, ţinându-se cu mâinile de grinzi, sări în mansardă.

Apoi se întinse pe burtă şi-mi luă felinarul pentru a-mi lumina drumul.

Încăperea în care ne aflam avea cam 3,5 metri în lungime şi 2 în lăţime. Duşumeaua era formată numai din grinzi, cu şipci subţiri şi tencuială între ele, astfel încât, ca să mergi, trebuia să păşeşti din grindă în grindă. Tavanul înclinat al camerei de dedesubt era, în mod evident, doar partea interioară a adevăratului acoperiş al casei. Nu era niciun fel de mobilă înăuntru şi de-a lungul anilor se depusese pe duşumea un strat gros de praf.

— Aici, vezi, spuse Sherlock Holmes, atingând cu mâna peretele înclinat. Aceasta este o trapă care dă pe acoperiş. Dacă o împing, ajung chiar pe acoperişul care nu e foarte înclinat. Deci, astfel a intrat numărul unu. Să vedem dacă mai putem găsi şi alte indicii despre individualitatea acestuia.

Apropie felinarul de podea şi, făcând asta pentru a doua oară în noaptea aceea, i-am citit pe chip surprinderea. Văzându-l atât de uimit, mi-a îngheţat sângele-n vine. Peste

tot pe podea erau urme de picioare goale; urme clare, bine conturate, dar nu mai mari decât jumătate din dimensiunea unui picior obişnuit de adult.

— Holmes, am şoptit, fapta asta oribilă a fost făcută de un copil.

Într-o clipă, redevenise stăpân pe sine.

— Am ezitat o clipă, spuse el, dar este perfect explicabil. Memoria m-a înşelat sau aş fi putut să prevăd asta. Am aflat tot ce era de aflat aici. Hai să coborâm.

— Care e teoria dumitale în legătură cu acele urme de picioare?, am întrebat nerăbdător când am ajuns din nou în camera de dedesubt.

— Dragul meu Watson, încearcă să analizezi tu însuți, pentru un moment, spuse el oarecum nervos. Îmi cunoşti metodele. Aplică-le şi vom trage multe învățăminte comparând rezultatele noastre.

— Nu pot concepe nimic care să corespundă faptelor, am răspuns.

— În curând te vei lămuri, spuse el cu nonşalanță. Cred că nu mai e nimic important aici, dar mai arunc o privire.

Îşi scoase lupa şi metrul şi, în genunchi, începu în grabă să măsoare, să compare şi să cerceteze, cu nasul lui lung şi subțire la o distanță de câțiva centimetri de podea.

Ochii ce semănau cu nişte mărgele îi scânteiau ca ai unei păsări de pradă.

Mişcările sale erau iuți, fără să facă vreun zgomot, dar calme, precum un câine de vânătoare care adulmecă prada, şi m-a făcut să mă gândesc ce criminal grozav ar fi fost dacă şi-ar fi canalizat energia şi inteligența împotriva legii, în loc să le pună în slujba ei. În timp ce îşi continua căutările, tot mormăia doar pentru sine, şi în cele din urmă izbucni într-un strigăt de bucurie.

— Fără îndoială, norocul este de partea noastră, spuse el. Nu ar trebui să mai avem multe probleme de acum. Numărul unu a avut ghinionul să calce în creozot[1]. Se poate vedea conturul tălpii sale mici aici, lângă această substanță cumplit

[1] Creozot – lichid uleios, gălbui şi caustic, cu miros tare, obținut prin distilarea gudroanelor de lemn şi folosit în industrie şi în medicină.

mirositoare. Damigeana s-a spart, vezi şi tu, iar conținutul s-a scurs.

— Şi atunci?, am întrebat.

— Ei, bine, l-am prins, asta-i tot, spuse el.

— Ştiu un câine care ar urmări acest miros până la capătul pământului. Dacă o haită de câini poate lua urma unui hering târât printr-un comitat întreg, cât de departe poate lua urma unui miros atât de pătrunzător ca acesta un câine de vânătoare antrenat special? Este matematic, ca regula de trei simplă. Răspunsul ni-l va da... Ascultă! Au apărut oamenii legii!

Se auzeau de jos paşi grei şi voci puternice şi uşa holului fu deschisă cu o violență asurzitoare.

— Înainte să intre aici, spuse Holmes, atinge aici brațul acestui nefericit şi piciorul aici... Ce simți?

— Muşchii sunt tari de parcă ar fi de lemn, am răspuns.

— Întocmai. Sunt într-o stare de extremă contractare, care depăşeşte cu mult starea obişnuită de *rigor mortis*. Iar combinată cu modul în care e distorsionată fața, cu acest zâmbet al lui Hippocrat, sau *risus sardonicus,* cum spuneau scriitorii antici, la ce concluzie ajungi?

— Moartea a survenit din cauza unui alcaloid vegetal puternic, am răspuns, ceva asemănător cu stricnina, care produce tetanos.

— Asta mi-a trecut prin minte când am văzut muşchii contractați ai feței. Intrând în cameră, imediat am căutat să aflu cum a ajuns otrava în corp. După cum ai văzut, am descoperit un ghimpe care a fost înfipt sau trimis printr-un dispozitiv anume, fără mare dificultate, în scalp. Poți observa că locul unde a fost înfipt ghimpele se află exact pe direcția spărturii din tavan, dacă omul ar sta drept în fotoliul său. Acum cercetează ghimpele acesta.

L-am luat cu mare grijă şi l-am ținut în dreptul felinarului. Era lung, ascuțit şi negru şi strălucea aproape de vârf, de parcă ar fi fost înmuiat într-o substanță lipicioasă. Capătul bont fusese tăiat şi rotunjit cu un cuțit.

— Este un ghimpe englezesc?, întrebă el.

— Nu, cu siguranță nu.

— Cu toate datele pe care le ai la dispoziție, ar trebui să poți face deducția corectă. Dar iată că au venit persoanele oficiale; cele auxiliare se pot retrage.

În timp ce vorbea, paşii care se apropiau răsunau tot mai tare pe culoar şi un bărbat foarte solid, impozant, într-un costum gri, păşi greoi în cameră. Era roşu la față, masiv, iar ochii săi foarte mici, scânteietori, aruncau priviri pătrunzătoare printre pleoapele umflate, cu pungi. Era urmat îndeaproape de un inspector în uniformă şi de Thaddeus Sholto.

— Avem de-a face cu o treabă pe cinste, strigă el cu o voce înecată, răguşită. Frumoasă treabă! Dar cine sunt toți aceştia? Ia te uită, casa e plină ca o vizuină de iepuri!

— Cred că vă amintiți de mine, domnule Athelney Jones, spuse Holmes cu glas scăzut.

— Ei, fireşte că-mi amintesc, gâfâi el. Sunteți chiar domnul Sherlock Holmes, teoreticianul. Cum să nu-mi amintesc! N-am să uit niciodată cum ne-ați ținut acea conferință despre cauze, deducții şi efecte în legătură cu afacerea bijuteriilor din Bishopgate. E foarte adevărat că mi-ați indicat drumul cel bun, dar trebuie să recunosc că a fost la mijloc mai mult norocul decât îndrumarea potrivită.

— A fost la mijloc un raționament foarte simplu.

— Ei, haide, acum! Niciodată nu trebuie să-ți fie ruşine să recunoşti deschis un lucru. Dar ce sunt toate astea? Urâtă treabă! Urâtă treabă! Iată aici fapte concrete, iar teoriile nu-şi au locul. Bine că s-a întâmplat să mă aflu în Norwood pentru un alt caz! Eram la secție când s-a primit mesajul. De ce credeți că a murit persoana?

— Oh, nu e tocmai un caz în legătură cu care să-mi etalez eu teoriile, spuse Holmes sec.

— Să lăsăm asta! Totuşi, nu putem nega faptul că, uneori, pui foarte bine punctul pe „i“. Vai de mine! Uşa era încuiată, înțeleg. Lipsesc bijuteriile în valoare de jumătate de milion. Cum ați găsit fereastra?

— Încuiată; dar sunt urme de paşi pe pervaz.

— Bine, bine, dacă era încuiată, atunci urmele nu au nicio legătură cu povestea noastră. E de bun-simț. Se poate ca omul să fi murit în urma unui atac, dar lipsesc bijuteriile. Aha!

Am o teorie. Uneori am astfel de idei spontane. Vă rog să ieşiţi afară, sergent, şi dumneata, domnule Sholto. Prietenul dumneavoastră poate rămâne. Ce crezi despre asta, Holmes? După cum a mărturisit el însuşi, Sholto a fost aici, cu fratele său, în noaptea trecută. Fratele lui a murit în urma unui atac, după care Sholto a fugit cu comoara? Ce zici de asta?

— După care mortul, foarte circumspect, s-a sculat şi a încuiat uşa pe dinăuntru.

— Lipseşte ceva. Hai să aplicăm metoda bunului-simţ. Acest Thaddeus Sholto era împreună cu fratele lui; s-au certat – până aici ştim că aşa s-au petrecut lucrurile. Fratele e mort, iar bijuteriile au dispărut. Şi asta ştim. Nimeni nu l-a mai văzut pe frate după ce Thaddeus a plecat. Patul lui nu era deranjat. În mod evident, Thaddeus este într-o stare de spirit foarte agitată. Iar el nu are o înfăţişare prea atrăgătoare. Vezi, desigur, că îmi ţes plasa în jurul lui Thaddeus. Şi începe să se strângă...

— Totuşi, nu prea aveţi date concrete, spuse Holmes. Această aşchie de lemn, pe care am toate motivele s-o cred otrăvită, am găsit-o în scalpul decedatului, încă se mai poate vedea urma; acest bilet, aşa cum îl vedeţi, se afia pe masă, iar alături de el acest instrument ciudat, cu o piatră la capăt. Cum asociaţi toate astea prin teoria dumneavoastră?

— Toate îmi confirmă teoria în toate aspectele, spuse cu infatuare detectivul cel masiv. Casa e plină de obiecte rare din India. Thaddeus însuşi ne-a spus asta, iar dacă această aşchie de lemn este otrăvită, Thaddeus putea foarte bine s-o folosească în scopuri criminale, ca oricine altcineva. Biletul este un tertip, pentru a ne abate atenţia. Singura întrebare este pe unde a plecat? Ah, desigur, iată o gaură în acoperiş!

Cu mare agilitate, având în vedere corpolenţa sa, urcă scara în viteză, sări în mansardă şi imediat după aceea l-am auzit strigând entuziasmat că a găsit trapa.

— Poate descoperi unele lucruri, remarcă Holmes ridicând din umeri; are uneori sclipiri de inteligenţă. *Il n'y a pas des sots si incommodes que ceux qui ont de l'esprit!*[1]

[1] Nu există proşti mai incomozi decât aceia care au sclipiri de inteligenţă! (lb. franceză).

— Vezi!, spuse Athelney Jones când apăru din nou pe scară, faptele valorează mai mult decât teoriile, până la urmă. Părerea mea despre acest caz s-a confirmat. Există acolo o trapă ce duce pe acoperiş şi care e întredeschisă.

— Eu am deschis-o.

— Ah, da! Ai observat-o, deci?

Părea puțin dezamăgit să afle asta.

— Oricum, indiferent cine a observat-o, ea ne arată cum a scăpat gentlemanul nostru. Domnule inspector!

— Da, domnule, se auzi o voce de pe coridor.

— Spune-i domnului Sholto să poftească înăuntru. Domnule Sholto, este de datoria mea să te anunț că orice vei spune va fi folosit împotriva dumitale. Te arestez în numele reginei ca fiind implicat în uciderea fratelui dumitale.

— Iată! V-am spus eu!, strigă bietul omuleț ridicându-şi brațele în sus şi uitându-se pe rând la fiecare dintre noi.

— Nu vă faceți griji din pricina asta, domnule Sholto, spuse Holmes; cred că îmi pot asuma răspunderea de a vă dovedi nevinovăția.

— Nu exagerați cu promisiunile, domnule teoretician, nu exagerați cu promisiunile!, spuse sec detectivul. S-ar putea să vă dați seama că lucrurile sunt mai complicate decât credeți.

— Nu numai că am să-i demonstrez nevinovăția, domnule Jones, dar o să vă ofer în dar numele şi descrierea unuia dintre cei doi oameni care au fost în această încăpere în noaptea trecută. Numele acestuia, am toate motivele s-o cred, este Jonathan Small. Este un om fără educație, scund, energic, a rămas fără piciorul drept şi poartă un ciot de lemn, uzat spre interior. Gheata sa stângă are talpa grosolană, cu vârful pătrat şi cu blacheu de fier la toc. Este un bărbat de vârstă mijlocie, cu fața arsă de soare, un fost ocnaş. Aceste câteva indicii vă pot fi de un oarecare folos, ținând cont şi de faptul că are o julitură mare pe una dintre palme. Celălalt individ...

— Serios, celălalt?, întrebă Athelney Jones zeflemitor, dar totuşi, după cum am putut vedea cu uşurință, impresionat de precizia observațiilor lui Holmes.

— Este o persoană mai stranie, spuse Sherlock Holmes răsucindu-se pe călcâie. Sper să vă pot face cunoştinţă cu această pereche în scurt timp. Vreau să-ţi spun ceva, Watson.

Mă conduse afară, până în capătul scării.

— Această întâmplare neprevăzută, spuse el, ne-a făcut mai degrabă să pierdem din vedere scopul iniţial al expediţiei noastre.

— Tocmai mă gândisem şi eu la asta, am răspuns, nu e bine ca domnişoara Morstan să mai rămână în această casă jalnică.

— Într-adevăr. Trebuie să o conduci acasă. Locuieşte la doamna Cecil Forrester, în Lower Camberwell, aşa încât nu e foarte departe. Te voi aştepta aici, dacă vrei să te întorci. Sau poate eşti prea obosit?

— Nu, deloc. Nu cred că aş avea linişte până nu aflu mai multe despre acest caz uimitor. Am cunoscut latura urâtă a vieţii, dar îţi dau cuvântul meu de onoare că această rapidă înşiruire de întâmplări stranii din noaptea asta mi-a zdruncinat complet nervii; totuşi, aş dori să văd ce se întâmplă în continuare alături de dumneata, dacă tot am ajuns până aici.

— Prezenţa dumitale îmi va fi de mare folos, răspunse el. Vom investiga cazul pe cont propriu şi-l vom lăsa pe individul acesta, Jones, să se entuziasmeze pentru orice himeră pe care o va clădi. După ce o conduci pe domnişoara Morstan, te rog să te duci pe Pinchin Lane, la numărul 3, aproape de malul fluviului, la Lambeth. Cea de-a treia casă de pe partea dreaptă aparţine unui om care împăiază păsări; se numeşte Sherman. La fereastră ai să vezi un dihor ţinând un pui de iepure. Bate la uşă şi trezeşte-l pe bătrânul Sherman şi spune-i că-l salut şi că am nevoie imediat de Toby. Îl vei aduce pe Toby în trăsură cu dumneata.

— E un câine, presupun.

— Da, o corcitură ciudată, cu un simţ al mirosului extraordinar. Aş prefera oricând ajutorul lui Toby în locul celui oferit de toţi detectivii din Londra.

— Atunci, îl voi aduce cu mine, am spus. Acum e ora unu. Mă străduiesc să mă întorc înainte de trei, dacă găsesc un cal odihnit.

— Iar eu, spuse Holmes, am să văd ce pot să aflu de la doamna Bernstone şi de la servitorul indian, care doarme în mansarda de alături, după cum mi-a spus domnul Thaddeus. Apoi voi studia metodele lui Jones şi am să-i ascult ironiile nu prea fine.

— *Wir sind gewohnt dass die Menschen verhohnen was sie nicht verstehen* sau, altfel spus, ştim că oamenii îşi bat joc întotdeauna de ceea ce nu înțeleg. Goethe este întotdeauna plin de miez.

7

Episodul butoiului

Poliția venise cu o trăsură cu care am condus-o acasă pe domnişoara Morstan. Conform obiceiului îngeresc al femeilor, suportase cu mult calm situația neplăcută cât timp cineva mai slab decât ea avusese nevoie de sprijin; o găsisem veselă şi liniştită lângă menajera înspăimântată. Totuşi, în trăsură, întâi era aproape să leşine, apoi izbucni într-un hohot de plâns, atât de tare o puseseră la încercare întâmplările din acea noapte. Ulterior mi-a spus de mai multe ori că i-am părut rece şi distant cât a durat drumul.

Nici nu bănuia lupta care se dădea în inima mea sau efortul de a mă stăpâni. Toată simpatia şi dragostea mea se îndreptau spre ea, ca atunci când o prinsesem de mână, în grădină. Simțeam că ani întregi de viață convențională nu mi-ar fi dat prilejul să-i cunosc firea sensibilă şi curajoasă cum am avut ocazia în acea unică zi cu întâmplări stranii. Totuşi, două gânduri îmi împiedicau cuvintele afectuoase. Era fragilă şi lipsită de apărare, avea mintea şi nervii zdruncinați şi mi s-ar fi părut că aş fi profitat de starea ei dacă mi-aş fi manifestat afecțiunea în astfel de momente. Mai mult, ea era acum bogată. Dacă cercetările lui Holmes aveau să fie încununate de succes, urma să devină moştenitoarea unei averi însemnate. Aşadar, era corect, era demn ca un chirurg plătit

cu jumătate de normă să profite astfel de această apropiere pe care o favorizase soarta? Oare nu m-ar fi privit ea ca pe un biet vânător de zestre? Nu puteam să-mi permit riscul de a-i prilejui un astfel de gând. Această comoară din Agra se ridicase între noi ca o barieră de netrecut.

Era aproape ora două când am ajuns la doamna Cecil Forrester. Servitorii se retrăseseră de câteva ore, dar curiozitatea doamnei Forrester în legătură cu mesajul straniu primit de domnişoara Morstan era atât de mare, încât rămăsese trează, aşteptând-o să se întoarcă. Ne-a deschis chiar ea; era o femeie de vârstă mijlocie, grațioasă, şi mi-a făcut mare plăcere să văd cu câtă căldură a îmbrățişat-o pe domnişoara Morstan şi să aud glasul matern cu care a întâmpinat-o. Evident, aceasta nu era pentru ea o simplă slujbaşă plătită, ci o prietenă prețuită. I-am fost prezentat şi doamna Forrester m-a rugat insistent să poftesc înăuntru şi să-i povestesc aventurile noastre. I-am explicat totuşi importanța comisionului pe care îl avem de făcut şi am promis solemn să revin şi să prezint fiecare detaliu nou în rezolvarea cazului. Îndepărtându-mă, am aruncat o privire în urmă şi îmi amintesc foarte clar, stând în prag, siluetele lor grațioase, îmbrățişate, uşa pe jumătate deschisă, lumina din hol ce răzbătea prin geamul colorat, barometrul şi balustrada strălucitoare a scării interioare. Era foarte liniştitor să întrezăreşti, chiar şi pentru o clipă, imaginea unui cămin englezesc liniştit, în mijlocul afacerii nebuneşti, monstruoase care ne captase întreaga atenție.

Şi cu cât mă gândeam mai mult la cele ce se petrecuseră, cu atât îmi păreau mai nebuneşti, mai monstruoase. Am derulat în minte întregul film al bizarelor evenimente ce avuseseră loc, în timp ce străbăteam cu trăsura străzile tăcute, luminate de lămpi de gaz. Problema de la care plecasem, cel puțin, era clarificată acum. Moartea căpitanului Morstan, perlele trimise, anunțul, scrisoarea – toate acestea erau acum lămurite şi ne conduseseră pe făgaşul misterului, descoperindu-ne aspecte mai complexe, cu mult mai tragice. Comoara din India, planul acela neobişnuit găsit printre lucrurile lui Morstan, strania întâmplare ce a însoțit momentul morții maiorului Sholto, redescoperirea comorii, urmată imediat de uciderea celui care

o găsise, împrejurările ciudate ale crimei, urmele de paşi, armele ciudate, cuvintele de pe bilet, aceleaşi ca acelea de pe harta căpitanului Morstan – toate formau un labirint din care o persoană mai puţin înzestrată decât tovarăşul meu, vecin de apartament, nu ar mai fi găsit niciodată o cale de ieşire.

Pinchin Lane era un şir de case cu două caturi, sărăcăcioase, din cărămidă, aflat la periferia cartierului Lambeth. Am bătut ceva vreme la numărul 3 până să vină cineva. Într-un sfârşit, în spatele storurilor am zărit sclipirea unei lumânări şi un chip la fereastra de sus.

— Mişcă-te de aici, vagabond beţiv!, spuse acela. Dacă mai faci mult scandal, deschid cuştile şi dau drumul la patruzeci şi trei de câini, să te facă praf!

— Dacă daţi drumul unuia singur, mai mult nici că-mi trebuie, am spus.

— Taie-o!, strigă vocea. Dumnezeu mi-e martor că am ceva în sacul ăsta şi ţi-l arunc în cap dacă nu te cari!

— Dar îmi trebuie un câine, am strigat.

— Fără comentarii!, a urlat domnul Sherman. Fii atent, când ajung la trei, îţi arunc cu ceva în cap!

— Domnul Sherlock Holmes... am început eu, iar cuvintele mele păreau să fi avut un efect magic, deoarece fereastra s-a trântit brusc şi în mai puţin de un minut uşa fu descuiată şi deschisă larg. Domnul Sherman era un bătrân înalt şi slab, cu umerii căzuţi, cu gâtul musculos, ce purta ochelari albaştri.

— Un prieten de-al lu' domnu' Sherlock e întotdeauna bine-venit, spuse el. Poftiţi înăuntru, domnule. Staţi departe de bursuc, muşcă. Ah, neastâmpărato! Vrei să-l muşti pe domnu'? Vorbi astfel unei hermeline care scosese capul printre zăbrelele cuştii sale şi ne ţintea cu ochii săi roşii. Nu vă speriaţi de ea, domnule, e numa' un şarpe de casă. Nici nu mai are venin, aşa că-i dau drumu' prin cameră să omoare gâzele. Să nu vă supăraţi pe mine că v-am luat cam repede adineauri; copiii îmi fac mereu glume dintr-astea, vin şi fac scandal doar ca să mă trezească din somn. Ce spuneaţi că voia domnu' Sherlock Holmes?

— Voia unul dintre câinii dumneavoastră.

— A!, cred că e vorba despre Toby.

— Da, chiar aşa mi-a spus.

— Toby locuieşte aici, pe stânga, la numărul 7.

Înaintă încet, cu lumânarea în mână, printre animalele neobişnuite pe care le adăpostea. La lumina slabă puteam întrezări nenumărate perechi de ochi strălucitori care ne urmăreau din toate colțurile. Chiar şi cuştile de deasupra capetelor noastre erau ticsite cu variate păsări, care îşi mutau leneş greutatea de pe un picior pe altul, pentru că vocile noastre le tulburaseră somnul.

Toby se dovedi a fi o creatură urâtă, cu părul lung şi cu urechile blegi, o corcitură ciudată, jumătate prepelicar, jumătate nu se mai ştie ce, cu blana maro cu negru, care mergea împleticit. După o oarecare ezitare, acesta a acceptat bucata de zahăr pe care mi-o dăduse bătrânul naturalist şi după ce am încheiat astfel o convenție, m-a urmat până la trăsură şi nu mi-a făcut niciun fel de probleme pe drum. Ceasul de la Palat tocmai bătuse ora trei când m-am înapoiat la Pondicherry Lodge. Fostul boxer McMurdo fusese arestat, după cum am aflat mai târziu, acuzat de complicitate; şi el, şi domnul Sholto fuseseră duşi la secție. Doi agenți păzeau poarta îngustă, dar m-au lăsat să trec împreună cu câinele după ce le-am spus numele detectivului care mă aştepta.

Holmes stătea în cadrul uşii, cu mâinile în buzunare, fumând din pipă.

— Ei bine, l-ai adus!, spuse el. Ce faci, băiete? Athelney Jones a plecat. Am consumat foarte multă energie de când ai plecat. L-a arestat nu numai pe prietenul nostru Thaddeus, ci şi pe paznic, pe menajeră şi pe servitorul indian. Casa ne rămâne la dispoziție, doar că sus se află un sergent. Lasă câinele aici şi vino sus.

L-am legat pe Toby de masa din hol şi am urcat din nou scara. Camera era întocmai cum o lăsasem, doar că personajul principal fusese acoperit cu un cearşaf. Într-un colț stătea rezemat un sergent de poliție, frânt de oboseală.

— Împrumută-mi lanterna dumitale, sergent, spuse tovarăşul meu. Acum leagă-mi-o în jurul gâtului, astfel încât să atârne în față. Mulțumesc. Acum trebuie să-mi scot pantofii şi ciorapii. Îi vei lua jos cu dumneata, Watson. O să fac puțin

alpinism. Înmoaie batista mea în creozot. Ajunge. Acum te rog să urci puțin cu mine în mansardă.

Ne-am strecurat prin spărtură. Holmes cercetă din nou cu lanterna urmele de paşi imprimate în praf.

— Vreau să te uiți atent la aceste urme, spuse el. Observi ceva demn de atenție?

— Aparțin unui copil sau unei femei de talie mică, am spus.

— Dar în afară de dimensiunea lor? Nu mai vezi nimic?

— Arată ca oricare alte amprente de paşi.

— Ba deloc. Priveşte aici! Aici este amprenta piciorului drept în praf. Iar acum eu las o urmă cu piciorul gol alături. Care e diferența care sare în ochi?

— Degetele tale sunt strânse unul lângă altul. În cealaltă amprentă, fiecare deget apare imprimat individual.

— Întocmai. Asta e ideea. Ține minte asta. Acum, te rog să te apropii de fereastra aceea şi să adulmeci cadrul de lemn. Eu rămân aici, pentru că am batista aceasta în mână.

Am făcut aşa cum m-a îndrumat şi am simțit imediat un miros pătrunzător de catran.

— Acolo a pus piciorul când a ieşit afară. Dacă tu poți repera acest miros, atunci cred că Toby, cu atât mai mult, nu va avea niciun fel de probleme. Acum aleargă jos, eliberează câinele şi ține-te bine!

Până să ajung eu în curte, Sherlock Holmes şi ajunsese pe acoperiş şi-l vedeam cum se târa încet pe creasta acestuia, asemenea unui licurici enorm. L-am pierdut din vedere în dreptul unui grup de hornuri, dar a reapărut şi apoi a dispărut iar, de partea cealaltă. Făcând înconjurul casei, l-am găsit stând lângă streaşină, într-un colț.

— Dumneata eşti, Watson, strigă el.

— Da.

— Acesta e locul. Ce e forma aceea neagră de jos, de-acolo?

— Un butoi cu apă.

— E acoperit?

— Da.

— Nu vezi nicio scară?

— Nu.

— Dat naibii, individul nostru! Este un loc de unde cu siguranță ți-ai rupe gâtul. Ar trebui să pot coborî pe acolo pe unde el a urcat. Burlanul pare destul de solid. Orice ar fi, haidem!

Se auzi un hârşâit de picioare şi lanterna începu să coboare lin de-a lungul zidului. Apoi, printr-un salt agil, ajunse pe butoi şi de acolo pe sol.

— Mi-a fost uşor să reconstitui drumul pe care l-a făcut, spuse el trăgându-şi ciorapii şi pantofii. Țiglele erau slăbite pe tot acest traseu; de asemenea, în graba sa a scăpat asta. Ceea ce îmi confirmă diagnosticul, cum ați spune dumnea-voastră, doctorii.

Obiectul pe care mi-l arătă era un săculeț sau o punguță împletită din trestie colorată, împodobită cu mărgele colorate strident. Ca formă şi dimensiune semăna foarte mult cu un portțigaret. Înăuntru erau şase ghimpi din lemn închis la culoare, ascuțiți la un capăt şi rotunjiți la celălalt, precum cel care îl răpusese pe Bartholomew Sholto.

— Sunt nişte instrumente cumplite, spuse el. Vezi să nu te înțepi. Mă bucur să mă aflu în posesia lor şi, probabil, astea sunt toate pe care le avea individul. Scad astfel şansele să ne pomenim şi noi – dumneata şi cu mine – cu aşa ceva înfipt în piele. Eu, unul, aş prefera mai degrabă să am de-a face cu un glonț Martini. Eşti dispus să faci o plimbare obositoare de zece kilometri, Watson?

— Cu siguranță, am răspuns.

— Crezi că piciorul dumitale va rezista?

— Fără îndoială.

— Vino aici, bătrâne Toby, credinciosule! Adulmecă asta! Holmes îi întinse câinelui să miroasă batista înmuiată în creozot în timp ce făptura aceea stătea cu picioarele ei păroase distanțate şi cu un aer cât se poate de comic, ca un expert care savurează buchetul unui vin renumit. Apoi, Holmes azvârli batista la o oarecare depărtare, legă de zgarda corciturii o funie groasă şi-l duse la butoiul cu apă. Imediat, creatura începu să schelălăie ascuțit, sacadat, ținând nasul în pământ şi coada în vânt şi o zbughi pe potecă cu o asemenea viteză, încât smuci cu putere noua sa lesă şi ne sili să alergăm.

Cerul se lumina treptat la răsărit şi puteam vedea acum la o oarecare distanţă, prin lumina cenuşie, rece. Casa pătrată, masivă, cu ferestrele sale întunecate şi pustii, cu zidurile înalte şi goale, străjuia în spatele nostru. Drumul ducea de-a curmezişul peste terenul din jurul casei, plin de şanţuri şi de gropi. Întregul domeniu, cu movilele de pământ şi cu vegetaţia crescută aiurea, oferea o imagine dezolantă, de rău-augur, care se potrivea perfect cu tragedia ce se abătuse asupra locului.

Ajungând la zidul care delimita curtea, Toby alergă pe lângă el, schelălăi agitat şi, în final, se opri într-un colţ unde se afla un fag tânăr. Acolo unde se întâlneau două laturi ale zidului, câteva cărămizi fuseseră scoase, iar cele rămase dedesubt erau tocite în partea de jos ca şi cum ar fi fost folosite în repetate rânduri în chip de trepte. Holmes se căţără pe zid şi, luând câinele din braţele mele, îi dădu drumul în partea cealaltă.

— Aici iată amprenta mâinii omului cu picior de lemn, spuse el când m-am urcat lângă el. Uite o urmă de sânge pe tencuiala albă. Ce noroc că n-a mai plouat de ieri! Mirosul trebuie să persiste încă pe drum, în ciuda avansului de douăzeci şi opt de ore pe care îl au indivizii.

Mărturisesc că aveam unele îndoieli gândindu-mă la traficul intens care se desfăşurase între timp pe drumul înspre Londra. Dar temerile mele s-au risipit în curând. Toby nu a ezitat niciun moment şi, fără să se abată din drumul său, înainta cu mersul lui ciudat, legănat. Evident, mirosul pătrunzător de creozot se distingea clar de toate celelalte.

— Să nu-ţi imaginezi, spuse Holmes, că reuşita mea în acest caz depinde de slaba şansă ca unul dintre aceşti indivizi să fi călcat în creozot. Deţin acum informaţii care mi-ar permite să le dau de urmă în mai multe feluri. Dar acest mod este cel mai simplu şi la îndemână şi, dat fiind că norocul ni l-a scos în cale, ar fi păcat să nu profităm. Deşi acest amănunt a împiedicat cazul să devină o interesantă problemă intelectuală, aşa cum promitea la început. Soluţionarea cazului fără acest indiciu atât de evident ar fi făcut mare cinste celui care reuşea acest lucru.

— Şi încă ce mai cinste, am spus. Te asigur, Holmes, că mă uimeşti cu mijloacele prin care obții dovezile în acest caz, chiar mai mult decât în cazul lui Jefferson Hope. De data asta, totul îmi pare mai complicat, mai de neînțeles. De exemplu, cum ai putut să-l descrii atât de exact pe omul cu piciorul de lemn?

— Asta-i bună! Nimic mai simplu! Nu vreau să par că joc teatru. Totul e clar şi în afara oricărei îndoieli. Doi ofițeri care dețin comanda unei închisori află un secret important referitor la o comoară îngropată. Un englez, pe nume Jonathan Small, le desenează o hartă. Îți aminteşti că am citit acelaşi nume şi pe harta aflată în posesia căpitanului Morstan. O iscălise în numele său şi al asociaților – „Semnul celor patru", cum o denumea oarecum teatral. Cu ajutorul acestei hărți, ofițerii, sau cel puțin unul dintre ei, pun mâna pe comoară şi o aduc în Anglia, nesocotind, probabil, unele condiții sub rezerva cărora primiseră harta. Şi atunci de ce să nu fi pus însuşi Jonathan Small mâna pe comoară? Răspunsul e evident. Harta datează din perioada în care Morstan s-a înhăitat cu deținuții. Jonathan Small n-a ajuns la comoară pentru că el şi asociații lui erau ei înşişi deținuți şi nu puteau părăsi închisoarea.

— Dar aceasta nu este decât o speculație, am zis.

— Este mai mult decât atât. Este singura ipoteză ce corespunde faptelor. Şi acum să vedem cum evoluează lucrurile. Maiorul Sholto este timp de câțiva ani fericitul posesor al comorii. Apoi primeşte o scrisoare din India care îl înspăimântă teribil. Despre ce era vorba?

Prin scrisoare află că oamenii pe care-i înşelase fuseseră eliberați.

Sau, poate, evadaseră. Ceea ce e mult mai plauzibil, pentru că el cunoştea termenul lor de condamnare şi nu l-ar fi surprins astfel. Şi atunci ce face? Îşi ia măsuri de protecție împotriva unui om cu un picior de lemn, un om alb, ia aminte, pentru că îl confundă la un moment dat cu un negustor ambulant alb, în care chiar trage cu pistolul. Ei bine, pe hartă apare numele unui singur om alb. Ceilalți sunt hinduşi sau mahomedani. Nu mai există niciun alt alb. De aceea putem afirma cu toată încrederea că omul cu picior de lemn este unul şi acelaşi cu Jonathan Small. Ți se pare greşit raționamentul acesta?

— Nu, e clar şi concis.

— Acum, hai să ne punem în locul lui Jonathan Small. Hai să privim lucrurile din punctul lui de vedere. Vine în Anglia cu gândul de a recâştiga ceea ce considera că-i aparţine şi să se răzbune pe omul care îl înşelase. Află unde locuia Sholto şi e foarte posibil să fi stabilit o legătură cu cineva din casă; acesta era majordomul Lal Rao, pe care noi nu l-am văzut. Doamna Bernstone nu-l consideră nici pe departe un om de caracter. Oricum, Small nu putea să afle unde era ascunsă comoara, deoarece nimeni nu ştiuse vreodată, cu excepţia maiorului şi a unui servitor credincios care murise. Brusc, Small află că maiorul este pe patul de moarte. De teamă ca nu cumva secretul comorii să se stingă odată cu el, reuşeşte să treacă de gărzi şi îşi face apariţia la fereastra muribundului şi numai prezenţa celor doi fii ai acestuia îl împiedică să intre în cameră. Totuşi, ulterior, stăpânit de o ură vie împotriva celui care murise, intră în camera acestuia în aceeaşi noapte şi îi răscoleşte prin lucrurile personale, sperând să găsească ceva referitor la comoară; şi în cele din urmă lasă o amintire a vizitei sale prin puţinele cuvinte notate pe bilet. Fără îndoială, plănuise dinainte ca, în cazul în care l-ar fi ucis pe maior, să lase un astfel de semn asupra corpului neînsufleţit, pentru a arăta că nu era o crimă obişnuită, ci un fel de act de dreptate, din punctul de vedere al celor patru asociaţi. Astfel de idei excentrice, bizare, sunt destul de des întâlnite în analele crimei şi de obicei oferă indicii preţioase referitor la criminal. Urmăreşti raţionamentul?

— Foarte atent.

— Ce ar putea face acum Jonathan Small? Nu putea decât să urmărească în continuare, în secret, eforturile depuse pentru descoperirea comorii. E posibil ca el să fi părăsit Anglia şi să se fi reîntors la anumite intervale de timp. Apoi este descoperită mansarda şi el e imediat informat. Din nou putem bănui prezenţa unui complice din casă. Small, având un picior de lemn, este, evident, incapabil să ajungă în camera lui Bartholomew Sholto, aflată la o înălţime apreciabilă. Şi atunci aduce cu sine un complice foarte neobişnuit, care rezolvă acest impediment, dar care păşeşte desculţ în creozot; apoi intră în scenă Toby şi

un slujbaş plătit cu jumătate de normă, rănit la tendonul lui Ahile, care trebuie să şchiopăteze cale de şase mile.

— Dar complicele este cel care a comis crima, şi nu Small.

— Întocmai. Iar Small a fost mai degrabă dezgustat de crimă, judecând după paşii pe care i-a făcut prin cameră când a intrat. Nu-i purta ură lui Bartholomew Sholto şi ar fi preferat ca acesta să fi fost doar legat, cu căluş la gură. Nu dorea să-şi vâre capul sub streang. Totuşi, nu mai era nimic de făcut: instinctele sălbatice ale tovarăşului său se dezlănțuiseră şi otrava îşi făcuse efectul; astfel, Jonathan Small şi-a lăsat semnul distinctiv, a coborât comoara în curte şi a plecat cu ea. Acesta e cursul evenimentelor, atât cât le pot descifra eu. Iar în ceea ce priveşte înfățişarea lui Small, trebuie să fie de vârstă mijlocie, cu fața arsă de soare, având în vedere că a trăit atât timp în arşița Insulelor Andaman. Înălțimea sa ne-o dă chiar lungimea pasului; mai ştim că avea barbă. Thaddeus Sholto a fost impresionat de figura sa păroasă atunci când a zărit-o la fereastră. Nu văd ce altceva ar mai fi de adăugat.

— Şi complicele?

— Ei, nu-i niciun mister. Dar vei afla curând totul despre el. Ce plăcut e aerul de dimineață! Priveşte cum pluteşte norişorul acela ca o pană roz desprinsă dintr-un flamingo uriaş. Acum, cercul incandescent al soarelui se ridică peste norii compacți de deasupra Londrei. Acest soare străluceşte pentru o mulțime de oameni, dar niciunul dintre ei, pun rămăşag, nu se află într-o misiune atât de stranie ca dumneata şi ca mine. Cât de neînsemnați ne simțim, cu ambițiile şi străduniile noastre mărunte, în fața forțelor elementare ale Naturii! L-ai citit pe Jean Paul[1]?

— Îmi e destul de familiar. L-am cunoscut prin intermediul operei lui Carlyle[2].

— E ca şi cum te-ai întoarce pe un pârâu pentru a ajunge la izvorul care l-a generat. Face la un moment dat o remarcă neobişnuită, dar profundă, şi anume că cea mai bună dovadă

---

[1] Johann Paul Friedrich Richter (1763–1825), cunoscut sub numele de Jean Paul – prozator romantic german.

[2] Thomas Carlyle (1795–1881) – scriitor englez, moralist, om politic, autor al lui „Sartor Resartus".

a măreției unui om constă în a-şi da seama de propria micime. Este vorba, după cum vezi, de capacitatea de a face comparații şi de a cântări lucrurile, fapt care este însăşi dovada nobleței. Şi Richter invită la cugetare. Ai cumva la dumneata un pistol?

— Am bastonul.

— S-ar putea să avem nevoie de aşa ceva dacă ajungem în vizuina lor. Pe Small îl las în seama dumitale, dar dacă celălalt o ia razna, îl împuşc.

În timp ce vorbea, îşi scoase revolverul şi, după ce-l încărcă cu două gloanțe, îl puse la loc în buzunarul din dreapta al jachetei.

În tot acest timp îl urmasem pe Toby pe străzile pline de vile rustice, ce duceau către metropolă. Totuşi, acum ne apropiam tot mai mult de străzile pe care muncitorii şi docherii porniseră deja la treabă şi unde femei cu aspect neglijent ridicau obloanele şi măturau scările din fața caselor. Cârciumile de la colțurile de stradă abia îşi începuseră activitatea şi bărbați cu înfățişare grosolană ieşeau ştergându-şi bărbile cu mânecile după duşca de dimineață. Câinii hoinăreau pe străzi şi ne priveau curioşi când treceam, dar Toby al nostru cel fără asemănare nu se uita nici în dreapta, nici în stânga şi îşi continua drumul, cu botul în pământ şi scoțând uneori câte un scheunat când mirosul se întețea.

Traversasem Streatham, Brixton, Camberwell şi acum ne aflam în Kensington Lane, ajungând pe străzi lăturalnice până în partea de est a cartierului Oval. După toate aparențele, cei pe care-i urmăream parcurseseră un traseu în zigzag, probabil în ideea de a scăpa de urmăritori. Nu merseseră niciodată pe drumul principal dacă o puteau lua pe o stradă lăturalnică paralelă. Acolo unde începea Kensington Lane o luaseră pieziş, la stânga, prin Bond Street şi Miles Street. Ajuns unde această din urmă stradă dă în Knight's Place, Toby se opri şi începu să alerge înainte şi înapoi, cu o ureche în sus şi cu alta căzută, ilustrând perfect indecizia canină. Apoi începu să se plimbe în cerc, privind în sus la noi din când în când, de parcă ne-ar fi solicitat înțelegere pentru situația în care se afla.

— Ce naiba are câinele acesta?, mormăi Holmes. Sper să nu fi luat vreo trăsură, sau să se fi înălțat cu vreun balon.

— Poate că au zăbovit aici o vreme, am spus.

— Gata! Totul e-n regulă. A pornit din nou, spuse tovarăşul meu uşurat.

Într-adevăr, pornise din nou; după ce adulmecase în jur, se decise brusc şi începu să alerge cu o energie şi o hotărâre pe care nu le arătase până atunci. Se pare că mirosul devenise mult mai puternic, pentru că nu mai era nevoit să-şi țină botul în pământ; smucea lesa şi încerca să o rupă la fugă. Puteam citi în sclipirea din ochii lui Holmes că ne apropiam de sfârşitul călătoriei.

Drumul nostru trecea acum prin Nine Elms şi ajunseserăm la depozitul de cherestea Broderick şi Nelson, de lângă taverna „White Eagle". Ajuns aici, câinele, într-o agitație extremă, intră pe o poartă laterală a depozitului în care muncitorii se aflau deja la lucru. Câinele continuă să alerge prin rumeguş şi fierăstraie, pe alee, printre două stive de cherestea; în cele din urmă, cu un schelălăit triumfător, sări pe un butoi mare, aflat încă pe căruțul cu care fusese transportat. Cu limba scoasă şi clipind des din ochi, Toby stătea pe capacul butoiului, privindu-ne când pe unul, când pe celălalt, aşteptând un semn de apreciere. Doagele butoiului şi roțile căruțului erau mânjite cu un lichid negru şi pretutindeni în jur plutea mirosul greu de creozot.

Sherlock Holmes şi cu mine ne-am uitat unul la altul perplecşi şi am izbucnit, amândoi în acelaşi timp, într-un hohot de râs incontrolabil.

8
Echipa specială
din Baker Street

Acum ce e de făcut?, am întrebat. Toby a început să dea greş.

— A acționat conform informațiilor pe care le avea, spuse Holmes ridicându-l de pe butoi şi scoțându-l afară din depozitul de cherestea. Dacă te gândeşti cât creozot este transportat la Londra în fiecare zi, nu-i de mirare că urma noastră s-a intersectat cu alta. În prezent, creozotul este folosit intens, în special la prelucrarea lemnului. Sărmanul Toby nu are nicio vină.

— Trebuie să revenim la urma inițială, presupun.

— Da. Şi, din fericire, nu avem foarte mult de mers. E clar că ceea ce a buimăcit câinele în intersecția de la Knight's Place a fost faptul că simțea două urme în direcții opuse. Iar noi am ales direcția greşită. Nu ne rămâne decât să o alegem pe cealaltă acum.

Acest lucru n-a fost deloc greu. Conducându-l pe Toby la locul unde greşise în alegerea sa, acesta se învârti în cerc pe o distanță destul de mare şi, în final, se năpusti într-o nouă direcție.

— Să fim atenți să nu ne ducă într-acolo de unde venea butoiul de creozot, am spus.

— M-am gândit deja la asta. Dar iată că merge pe trotuar, în vreme ce butoiul a fost transportat pe carosabil. De data asta urmărim mirosul care trebuie.

Drumul nostru trecea de-a lungul fluviului, prin Belmont Place şi Prince's Street.

La capătul Broad Street o lua spre malul apei, unde se afla un mic debarcader din lemn. Toby ne duse foarte aproape de acesta şi începu să schelălăie, privind undele întunecate dinaintea sa.

— Norocul ne părăseşte, spuse Holmes. Aici s-au urcat într-o barcă.

Mai multe bărci cu fundul lat şi luntre pluteau pe apă, la capătul debarcaderului.

L-am dus pe Toby la fiecare dintre ele, dar, deşi adulmeca intens, nu ne-a dat niciun semn.

În apropierea acestui debarcader rudimentar se afla o casă mică de cărămidă ce avea la cea de-a doua fereastră o plăcuță de lemn pe care era scris cu litere mari „Mordecai Smith", iar dedesubt: „Bărci de închiriat cu ora sau cu ziua." O altă inscripție, aflată deasupra uşii, ne informa că există şi o şalupă, fapt confirmat şi de o movilă mare de cocs de lângă dig. Sherlock Holmes se uită în jur cu luare aminte, iar chipul său căpătă o expresie de rău-augur.

— Nu-i de bine, spuse el. Indivizii ăştia sunt mai şireți decât mă aşteptam. Se pare că au şters urmele. Mă tem că au gândit totul dinainte.

Se apropie de uşa casei şi, când o deschise, un puşti de vreo şase ani cu părul ondulat ieşi în fugă, urmat de o femeie masivă, roşie la față, cu un burete mare în mână.

— Vino înapoi să te spăl, Jack!, strigă femeia. Vino înapoi, împielițatule! Dacă vine taică-tău acasă şi te găseşte aşa, ne arată el nouă!

— Dragul de el!, spuse Holmes strategic. Ce strengar mic cu obrăjori rumeni! Ce-ai dori tu, Jack, spune-mi!

Micuțul chibzui o clipă.

— Aş vrea un şiling.

— Nimic altceva?

— Păi, mai bine doi şilingi, spuse minunăția după ce se gândi puțin.

— Poftim! Prinde-i! Frumos copil, doamnă Smith!

— Domnu' să vă binecuvânteze, dom'le; e frumos şi nu numa' atât. Uneori e peste puterile mele, mai ales că bărbatu-meu lipseşte cu zilele.

— Lipseşte?, spuse Holmes cu dezamăgire în glas. Îmi pare rău să aud asta, voiam să vorbesc cu domnul Smith.

— A plecat de ieri-dimineaţă, dom'le, şi, drept să vă spun, încep să fiu îngrijorată. Dar dacă e vorba de o barcă, dom'le, v-aş putea ajuta şi eu.

— Voiam să închiriez şalupa.

— Vai de mine, dom'le, chiar cu şalupa a plecat. Tocmai de aceea sunt îngrijorată, pentru că ştiu că nu mai are cărbuni decât până la Woolwich şi înapoi. Dacă ar fi plecat cu barca, nu mi-aş fi făcut gânduri, pentru că de multe ori a avut treabă la Gravesend şi, dacă are mult de lucru, întârzie pe acolo. Dar la ce bun o şalupă fără cărbuni?

— Poate a cumpărat ceva cărbuni de la vreun debarcader de pe malul fluviului.

— Se prea poate, dom'le, dar nu l-am văzut să facă asta. De multe ori s-a plâns din cauza preţurilor cerute pentru câţiva saci, acolo. Şi pe lângă asta, nu-mi place deloc omu' ăla cu picior de lemn, cu faţa lui urâtă şi vorba stâlcită. Ce-o fi tot căutând p-aici?

— Un om cu un picior de lemn?, întrebă Holmes cu un aer surprins.

— Da, dom'le, un individ cu faţa închisă la culoare, ca de maimuţă, care l-a căutat de mai multe ori pe bărbatu-meu. Chiar el l-a trezit ieri-noapte. Şi încă ceva, omu' meu ştia că o să vină, că pregătise şalupa. Vă spun deschis, dom'le, nu-mi dă pace deloc gându' ăsta.

— Dar, dragă doamnă Smith, spuse Holmes ridicând din umeri, vă faceţi griji degeaba. Cum v-aţi putut da seama că acela care a venit noaptea era omul cu picior de lemn? Nu înţeleg de ce sunteţi atât de convinsă.

— L-am recunoscut după glasu' răguşit, dom'le. A bătut la fereastră cam pe la trei. „Hai, scoală-te, prietene, a spus, a sosit timpul să pornim." Bărbatu-meu l-a trezit pe Jim, fiul cel mare, şi au plecat fără să-mi spună o vorbă. Am auzit zgomotul piciorului de lemn pe pietrele de pe alee.

— Şi era singur acest om cu picior de lemn?

— N-aş putea spune. Ba da, sunt sigură că da; n-am auzit pe nimeni altcineva.

— Îmi pare rău, doamnă Smith, voiam să iau o şalupă şi am auzit numai de bine de... numai puțin, cum se numeşte?

— „Aurora“, dom'le.

— Aşa! Nu e o şalupă dintr-aceea veche, foarte largă, verde, cu o dungă galbenă?

— Ba deloc. E la fel de îngustă ca oricare alta de pe fluviu. A fost vopsită de curând în negru cu două dungi roşii.

— Mulțam. Sper să aveți cât mai curând veşti de la domnul Smith. Eu o iau în jos pe fluviu şi, dacă dau de „Aurora“, am să-i spun soțului că sunteți îngrijorată. Are un coş negru, spuneați?

— Nu, dom'le. Negru cu o dungă albă.

— Ah, da. Marginile sunt negre. O dimineață bună, doamnă Smith. Iată un barcagiu cu o luntre, Watson. O luăm să trecem fluviul.

— Cel mai important lucru, când ai de-a face cu astfel de oameni, spuse Holmes în timp ce ne urcam în barcă, este să nu le dai de gândit că informațiile lor ar avea vreo importanță pentru tine. Altfel, devin muți ca peştele. Dacă-i asculți fără niciun interes, ai toate şansele să afli ce doreşti.

— Acum mi se pare destul de clar ceea ce avem de făcut, am spus.

— Şi ce anume ai face dumneata?

— Aş închiria o şalupă şi aş porni în jos, pe fluviu, pe urmele „Aurorei“.

— Dragul meu prieten, ar fi o sarcină extrem de dificilă. S-ar putea ca aceasta să fi acostat la oricare dintre debarcaderele care se află pe ambele maluri, între locul acesta şi Greenwich. Dincolo de pod este un adevărat labirint de debarcadere, cale de mulți kilometri. Ți-ar trebui zile bune să le cercetezi singur pe toate.

— Atunci să apelăm la poliție.

— Nu. Probabil că pe Athelney Jones am să-l chem în ultimul moment. Nu-i băiat rău şi n-aş vrea să fac ceva care i-ar aduce prejudicii pe plan profesional. Dar aş dori să rezolv cazul eu însumi, acum, când am ajuns atât de departe.

— N-am putea, atunci, să publicăm un anunț prin care să cerem informații de la proprietarii de debarcadere?

— Asta ar fi şi mai rău! Oamenii noştri ar afla că suntem pe urmele lor şi ar părăsi țara. Şi acum ar putea s-o facă, dar atât timp cât se simt în deplină siguranță, nu se grăbesc. Energia depusă de Jones ne va fi atunci de folos, pentru că opinia sa asupra cazului va apărea, cu siguranță, în presa cotidiană şi atunci fugarii vor crede că urmăritorii lor se află pe un drum greşit.

— Şi atunci ce trebuie să facem?, am întrebat eu când am debarcat, în apropierea închisorii Millbank.

— Luăm această trăsură, mergem acasă, mâncăm ceva şi ne odihnim o oră. Mai mult ca sigur şi în noaptea asta o să avem de alergat. Opreşte la un oficiu poştal, vizitiu! Îl păstrăm pe Toby cu noi, ne-ar putea fi încă de folos.

Am oprit în fața oficiului poştal de pe Great Peter Street şi Holmes a expediat o telegramă.

— Cui crezi că i-am trimis-o?, întrebă el când am pornit din nou la drum.

— Pur şi simplu, habar nu am.

— Îți aminteşti de echipa de detectivi din Baker Street la care am apelat şi în cazul lui Jefferson Hope?

— Prea bine, am spus râzând.

— În cazul de față, ajutorul lor poate fi de neprețuit. Dacă ei dau greş, mai am şi alte metode, dar mai întâi voi încerca cu ei. Telegrama aceea era pentru micul meu locotenent, zdrențărosul Wiggins, şi mă aştept ca el şi gaşca lui să-şi facă apariția înainte să ne terminăm noi micul dejun.

Între orele opt şi nouă m-am resimțit după emoțiile succesive din timpul zilei. Eram fără vlagă, epuizat, cu mintea încețoşată şi cu trupul ostenit. Nu împărtăşeam entuziasmul profesional al tovarăşului meu şi nici nu puteam privi totul ca pe o problemă intelectuală abstractă. În ceea ce privea moartea lui Bartholomew Sholto, auzisem prea puține lucruri bune despre el şi nu puteam simți nicio antipatie deosebită față de criminalii săi. În schimb, în ceea ce priveşte comoara, lucrurile stăteau altfel; aceasta aparținea de drept, cel puțin o parte, domnişoarei Morstan. Dacă ar fi existat chiar şi cea mai mică şansă s-o putem recupera, mi-aş fi dedicat întreaga

viață acestui scop. Era adevărat că, dacă o găseam, probabil domnişoara Morstan ar fi devenit inaccesibilă pentru mine. Dar numai o dragoste meschină şi egoistă putea fi influențată de un asemenea gând. Dacă Holmes se dedica găsirii criminalilor din pasiune, eu aveam un motiv de zece ori mai puternic, care mă impulsiona să găsesc comoara.

O baie în locuința noastră din Baker Street şi schimbarea completă a hainelor m-au înviorat de minune. Când am coborât în cameră, am găsit micul dejun pregătit şi pe Holmes turnând cafeaua.

— Iată, spuse el râzând şi arătându-mi un ziar deschis. Energicul Jones şi omniprezentul reporter au aranjat lucrurile între ei. Dar cred că eşti sătul de cazul acesta. Mai bine serveşte-te cu şuncă şi ouă mai întâi.

Am luat ziarul din mâna lui şi am citit scurtul articol intitulat „Misterioasa întâmplare din Upper Norwood". Ziarul „Standard" spunea astfel:

Cam pe la orele douăsprezece, noaptea trecută, domnul Bartholomew Sholto din Pondicherry Lodge, Upper Norwood, a fost găsit mort în camera sa, în împrejurări care indică săvârşirea unei crime.

După câte am putut afla, nu s-au găsit urme de violență pe trupul domnului Sholto, dar o valoroasă colecție de pietre prețioase din India, pe care decedatul o moştenise de la tatăl său, a fost furată.

Faptul a fost descoperit mai întâi de domnul Sherlock Holmes şi de domnul doctor Watson, care veniseră în locuința victimei împreună cu domnul Thaddeus Sholto, fratele celui decedat. Printr-un noroc fantastic, domnul Athelney Jones, un bine cunoscut detectiv al forțelor de poliție, se afla la secția din Norwood şi a ajuns la fața locului într-o jumătate de oră de la anunțarea poliției. Aptitudinile sale îndelung antrenate şi experimentate au fost imediat concentrate în sensul descoperirii criminalilor, având ca rezultat faptul că au fost arestați de îndată fratele victimei, Thaddeus Sholto, împreună cu menajera victimei, doamna Bernstone, servitorul indian pe nume Lal Rao şi un portar sau paznic, numit McMurdo. E foarte clar că hoțul sau hoții cunoşteau foarte bine casa – cunoştințele tehnice

şi spiritul de observaţie ale lui Jones i-au permis acestuia să dovedească, în final, că ucigaşii nu puteau intra pe uşă sau pe fereastră, ci trebuie să fi pătruns prin acoperişul clădirii şi apoi prin trapă, într-o cameră ce comunica mai departe cu cea în care a fost găsit cadavrul.

Acest fapt, care a fost stabilit cu exactitate, dovedeşte că nu e vorba despre o spargere întâmplătoare. Intervenţia promptă şi energică a ofiţerilor de poliţie demonstrează că în asemenea situaţii e necesară exclusiv prezenţa unei singure minţi destoinice şi strălucite. Nu putem decât să recunoaştem că acesta constituie un argument în favoarea celor care ar dori să-i vadă pe detectivii noştri acţionând independent, astfel încât aceştia să vină în contact mai direct şi mai eficient cu cazurile pe care au datoria să le investigheze.

— Nu-i aşa că-i superb?, spuse Holmes rânjind pe deasupra ceştii de cafea. Ce părere ai despre asta?

— Cred că am fost la un pas de a fi noi înşine arestaţi pentru crimă.

— Şi eu cred la fel. Dacă se întâmplă ca Jones să mai aibă vreo criză de energie, nu garantez pentru siguranţa noastră.

În acel moment se auzi soneria răsunând zgomotos şi am putut s-o aud pe doamna Hudson, proprietăreasa noastră, ridicând vocea, cu un ton în acelaşi timp rugător şi înspăimântat.

— Pentru Dumnezeu, Holmes, am strigat, cred că au şi venit după noi.

— Nu, lucrurile nu stau chiar aşa de rău. Este echipa specială de detectivi din Baker Street.

În timp ce vorbea, se auzi un zgomot de picioare desculţe pe scări şi răsunară voci subţiri, după care se năpusti înăuntru o duzină de mici vagabonzi murdari şi zdrenţăroşi.

În ciuda intrării lor vijelioase, păstrau o anumită disciplină, pentru că s-au aliniat imediat, privindu-ne în aşteptare. Unul dintre ei, mai înalt şi mai în vârstă decât ceilalţi, făcu un pas înainte cu un aer de vădită superioritate, care părea foarte caraghios în mijlocul unui astfel de alai de mărunte şi jalnice sperietori de ciori.

— Am primit mesajul dumnea'stră, dom'le, şi i-am adus pe toți imediat, spuse el. Trei şilingi şi şase penny pentru transport.

— Ține aici, spuse Holmes scoțând câteva monede. Pe viitor, ei îți vor raporta ție, iar tu, mie, Wiggins. Nu pot permite să fie invadată casa în acest fel. Totuşi, este bine să auziți toți instrucțiunile mele. Vreau să ştiu unde se află o şalupă pe nume „Aurora" şi al cărei proprietar este Mordecai Smith; e neagră cu două dungi roşii şi are coşul negru cu o dungă albă. Este undeva, pe fluviu. Vreau ca un băiat să stea la debarcaderul lui Mordecai Smith, vizavi de Millbank, şi să mă informeze dacă vasul se întoarce. Trebuie să vă împărțiți sarcinile între voi şi să supravegheați temeinic ambele maluri. Să mă anunțați când aveți veşti. Ați înțeles?

— Da, dom'le comandant, spuse Wiggins.

— Vă plătesc la fel ca până acum, iar cel care găseşte şalupa primeşte o guinee. Iată salariul pe o zi în avans. Şi acum, la treabă!

Le-a dat câte un şiling la fiecare şi aceştia se repeziră în jos pe scări şi i-am văzut o clipă mai târziu alergând pe stradă.

— Dacă şalupa e pe apă, o vor găsi, spuse Holmes ridicându-se de la masă şi aprinzându-şi pipa. Ei pot merge oriunde, pot vedea totul, pot trage cu urechea la oricine. Mă aştept să-mi dea de veste înainte să se însereze că au găsit-o. Între timp, nu putem face nimic altceva decât să aşteptăm rezultatul. Nu putem relua firul întâmplărilor până nu găsim fie şalupa „Aurora", fie pe domnul Mordecai Smith.

— Resturile acestea am putea să i le dăm lui Toby, aş îndrăzni să spun. Te duci la culcare, Holmes?

— Nu, nu sunt obosit. Am o constituție ciudată. Nu-mi amintesc să mă fi obosit munca vreodată, în schimb inactivitatea mă epuizează complet. Am să fumez nițel şi am să reflectez asupra acestui straniu caz în care ne-a vârât încântătoarea mea clientă. Dacă a avut cineva vreodată o misiune mai uşoară, aceia suntem noi. Nici oamenii cu picior de lemn nu sunt ceva obişnuit, dar celălalt individ trebuie să fie cu totul special.

— Din nou celălalt individ!

— Nu vreau să fac un mister din asta, dar trebuie ca tu însuți să-ți fi făcut o părere în privința lui. Acum, să analizăm

datele. Urme de paşi mici, degete ce nu cunosc strânsoarea pantofilor, picioare goale, o măciucă de lemn cu o piatră la un capăt, agilitate mare, săgeți mici otrăvite. Ce concluzie tragi din toate astea?

— Un sălbatic!, am exclamat. Poate unul dintre acei indieni care fuseseră asociații lui Jonathan Small.

— Nici pomeneală, spuse el. Când am văzut la început urmele unor arme neobişnuite, am fost tentat să cred la fel, dar aspectul deosebit al amprentelor picioarelor m-a determinat să-mi schimb punctul de vedere. E adevărat că unii dintre locuitorii Peninsulei Indiene sunt mici de statură, dar niciunul n-ar fi putut lăsa astfel de amprente. Hindusul obişnuit are laba piciorului lungă şi subțire. Mahomedanul care poartă sandale are degetul mare clar separat de celelalte, din cauza curelei care-i trece de obicei printre degete. Aceste săgeți mici puteau fi proiectate într-un singur fel, şi anume suflate printr-o țeavă. Acum, unde ar trebui să-l căutăm pe sălbaticul nostru?

— În America de Sud, m-am hazardat.

Întinse mâna şi luă de pe raft o carte masivă.

— Acesta este primul volum dintr-un dicționar geografic în curs de publicare. Poate fi privit ca ultima autoritate în domeniu. Ce informații avem aici?

Insulele Andaman sunt situate la 570 de kilometri nord de Sumatra, în Golful Bengal.

— Hm! hm! Ce scrie aici?

Climă umedă, recife de corali, rechini, Port Blair, închisoare, Insulele Rutland, plantații de bumbac...

— Am găsit!

Băştinaşii din Insulele Andaman au reputația de a fi rasa celor mai scunzi oameni de pe glob, deşi unii antropologi îi consideră astfel pe boşimanii din Africa, pe indienii digger din America şi pe locuitorii din Țara de Foc. Înălțimea lor medie nu depăşeşte un metru şi 30 de centimetri, dar majoritatea

adulților sunt mult mai mici. Sunt niște oameni cruzi, ursuzi și răzvrătiți, dar care pot lega cea mai strânsă prietenie odată ce le-a fost câștigată încrederea.

— Ține minte asta, Watson. Și acum ascultă aici.

Au o înfățișare respingătoare, au capul mare, diform, ochii mici și fioroși, toate trăsăturile le sunt deformate. Totuși, au picioarele și mâinile extrem de mici. Sunt atât de nesociabili și fioroși, încât toate eforturile autorităților britanice de a le câștiga încrederea au eșuat în toate privințele. Au stârnit mereu groaza echipajelor naufragiate, deoarece sparg capetele supraviețuitorilor cu măciucile lor cu pietre la capăt sau îi ucid cu săgeți otrăvite. Aceste masacre se încheie de fiecare dată cu un ospăț canibalic.

— Straşnic popor, Watson! Dacă individul acesta ar fi fost lăsat să acționeze de capul lui, întreaga întâmplare ar fi căpătat o întorsătură mult mai groaznică. Cred că, în situația de față, Jonathan Small ar fi dat mult să nu fi apelat la ajutorul lui.

— Dar cum a ajuns să se înhăiteze cu un asemenea individ?

— A, n-aş putea spune cu exactitate. Dar, pentru că deja am stabilit că Small venise din Insulele Andaman, nu mai este de mirare că acest băştinaş a venit cu el. Fără îndoială că vom afla totul la timpul potrivit. Ia uită-te la mine, Watson! Pari extenuat! Întinde-te aici, pe canapea, să vedem dacă pot să te ajut să adormi.

Îşi luă vioara dintr-un colț şi, în timp ce eu mă întindeam, începu să cânte în surdină o arie melodioasă, feerică, creație proprie, cu siguranță, fiindcă avea un remarcabil dar al improvizării. Îmi aduc aminte vag brațele lui subțiri, chipul lui serios şi arcuşul care urca şi cobora. Apoi mi s-a părut că plutesc departe, liniştit, pe o mare calmă de sunete, până ce am ajuns în țara viselor, unde am întâlnit chipul plăcut al lui Mary Morstan, care mă privea oarecum disprețuitor.

9

Veriga lipsă din lanț

M-am trezit abia după-amiază târziu, cu forțe proaspete, înviorat. Sherlock Holmes era exact acolo unde îl lăsasem, doar că își pusese la o parte vioara și se adâncise în lectura unei cărți. Când am început să mă mișc, s-a uitat spre mine și am observat că era încruntat și tulburat.

— Ai dormit buștean, spuse el. M-am temut să nu te trezească discuția noastră.

— Nu am auzit nimic, am răspuns. Ai primit vești, deci?

— Din nefericire, nu. Recunosc, sunt surprins și dezamăgit. Așteptam ceva sigur până acum. Wiggins tocmai a fost aici, să raporteze. Spune că șalupa nu-i de găsit nicăieri. Este un fapt grav, pentru că fiecare oră contează foarte mult.

— Pot să fiu de vreun folos? Sunt complet refăcut și gata să alerg o noapte întreagă.

— Nu, nu putem face nimic. Nu ne rămâne decât să așteptăm. Dacă plecăm amândoi, s-ar putea să primim un mesaj chiar în acest timp și să acționăm cu întârziere. Dumneata poți face ce dorești, eu trebuie să rămân de veghe.

— Atunci, eu dau o fugă până în Camberwell, îi fac o vizită doamnei Cecil Forrester. M-a rugat ieri să fac asta.

— Doamnei Cecil Forrester?, întrebă Holmes cu un zâmbet abia schițat.

— Desigur, şi domnişoarei Morstan. Sunt nerăbdătoare să afle ce s-a mai întâmplat.

— Eu, unul, nu le-aş spune prea multe, zise Holmes. Nu trebuie să ai niciodată deplină încredere în femei, nici chiar în cele mai bune dintre ele.

Nu m-am oprit pentru a-l contrazice în privinţa acestei proaste păreri.

— Mă întorc peste o oră sau două, am spus.

— Bine! Succes! Dar, dacă tot traversezi fluviul, înapoiază-l şi pe Toby, nu cred că mai avem nevoie de el.

Am luat corcitura şi am predat-o bătrânului naturalist din Pinchin Lane împreună cu zece şilingi. Ajuns în Camberwell, am găsit-o pe domnişoara Morstan puţin istovită de întâmplările de la miezul nopţii, dar nerăbdătoare să audă noutăţi. De asemenea, doamna Forrester era foarte curioasă. Le-am povestit tot ce făcusem, evitând aspectele cele mai groaznice ale tragediei. Astfel, deşi le-am vorbit despre moartea domnului Sholto, nu le-am dat detalii despre felul în care acesta fusese ucis sau despre metodele utilizate. Dar, în ciuda acestor omisiuni, mai rămâneau destule date care să le uimească şi să le înspăimânte.

— E un adevărat roman!, strigă doamna Forrester. Un personaj feminin nedreptăţit, o comoară de o jumătate de milion, un canibal feroce, un ticălos cu picior de lemn, toate acestea iau locul obişnuitului dragon şi al contelui cel rău.

— Şi doi cavaleri rătăcitori care sar în ajutor, adăugă domnişoara Morstan privindu-mă vesel.

— Mary, norocul tău depinde de rezultatul acestor cercetări. Văd că nu eşti prea entuziasmată. Gândeşte-te numai cum e să fii atât de bogată şi să ai lumea la picioarele tale!

M-am bucurat în sinea mea să observ că nu era deloc încântată de această perspectivă. Dimpotrivă, scutură mândră din cap în semn de dispreţ, de parcă problema nu o interesa nici în cea mai mică măsură.

— Nu-mi fac griji decât pentru domnul Thaddeus Sholto, spuse ea. Nimic altceva nu are importanţă; cred că s-a purtat tot timpul foarte amabil şi corect. E de datoria noastră să-l scăpăm de această acuzaţie îngrozitoare şi fără temei.

Se înserase deja când am plecat din Camberwell şi se înnoptase de-a binelea când am ajuns acasă. Tovarăşul meu îşi lăsase cartea şi pipa pe scaun, dar el dispăruse.

M-am uitat în jur în speranța de a găsi vreun bilet, dar nu am găsit nimic.

— Presupun că domnul Holmes a ieşit în oraş, i-am spus doamnei Hudson când aceasta veni să lase obloanele.

— Nu, domnule. S-a dus în camera lui. Ştiți, domnule, spuse ea şoptind cu o voce îngrijorată, mă tem pentru sănătatea dumnealui.

— De ce, doamnă Hudson?

— Păi, e cam ciudat, domnule. După ce ați plecat dumneavoastră, s-a plimbat de colo-colo prin cameră până când n-am mai putut suporta zgomotul paşilor săi. Apoi l-am auzit vorbind singur şi mormăind şi de fiecare dată când suna soneria, venea repede în capul scărilor şi zicea: „Cine e acolo, doamnă Hudson?“ Acum s-a retras în camera lui, dar îmi dau seama că se plimbă prin odaie, ca mai devreme. Sper că n-o să se îmbolnăvească, domnule. M-am apucat să-i spun ceva despre calmante şi s-a întors la mine cu o privire de n-am ştiut cum să ies mai repede din cameră.

— Nu cred că aveți de ce să fiți îngrijorată, doamnă Hudson, i-am răspuns. L-am mai văzut aşa. Îl frământă unele gânduri ce nu-i dau pace.

Am încercat să vorbesc pe un ton vesel cu proprietăreasa noastră cea amabilă, dar ulterior m-am îngrijorat eu însumi, deoarece întreaga noapte am auzit, la diferite intervale, zgomotul îndesat al paşilor lui Holmes şi pentru că ştiam că spiritul său ager se revolta în momentele inevitabile de inactivitate.

La micul dejun arăta foarte obosit şi tras la față, iar obrajii îi erau aprinşi, ca de febră.

— Te epuizezi, prietene, i-am spus. Te-am auzit mărşăluind toată noaptea.

— N-am putut să dorm, răspunse el. Problema asta infernală mă consumă. E prea de tot să te împiedici de un obstacol atât de neînsemnat după ce le-ai trecut pe toate celelalte. Am aflat cine sunt indivizii, ştiu şalupa, ştiu totul; şi totuşi,

nu primesc nicio veste. Am pus în mişcare şi alte echipe şi am utilizat toate metodele de care dispuneam. Fluviul a fost cercetat în întregime, pe ambele maluri, dar nu am primit nicio veste şi nici doamna Smith n-a auzit nimic de soțul ei. În curând am să ajung la concluzia că au scufundat vasul. Dar există fapte ce contrazic această idee.

— Sau poate că doamna Smith ne-a îndrumat pe o pistă greşită.

— Nu, cred că această presupunere poate fi exclusă. Am pus să se facă investigații şi am aflat că, într-adevăr, există o şalupă ce corespunde descrierii.

— Ar fi putut s-o ia în sus, pe fluviu?

— Am avut în vedere şi această posibilitate şi un grup de cercetaşi va face căutări până la Richmond. Dacă azi nu primesc nicio veste, mâine pornesc eu însumi în căutarea oamenilor, lăsând la o parte şalupa. Dar trebuie, trebuie să aflăm ceva.

Şi totuşi, nu am aflat nimic, niciun cuvânt, nici de la Wiggins, nici de la celelalte echipe de căutători.

În cele mai multe ziare apăruseră articole despre tragedia din Norwood. Toate păreau mai curând nefavorabile nefericitului Thaddeus Sholto. Dar niciun articol nu conținea detalii noi, în afara faptului că în ziua următoare avea să înceapă o anchetă. Pe seară am plecat în Camberwell pentru a le anunța pe doamne că nu am făcut niciun fel de progrese, iar la întoarcere l-am găsit pe Holmes abătut şi oarecum ursuz. Abia dacă îmi răspundea la întrebări şi toată seara şi-a făcut de lucru cu o analiză chimică destul de complicată, ce necesita încălzirea a nenumărate retorte şi obținerea de vapori prin distilare; acest experiment s-a încheiat cu un miros care, pur şi simplu, m-a scos afară din cameră. Am auzit până în primele ore ale dimineții clinchetul eprubetelor, drept urmare a faptului că era în continuare absorbit de experimentul său urât mirositor.

Odată cu primii zori, m-am trezit brusc şi am constatat cu uimire că Holmes se afla în picioare lângă patul meu, îmbrăcat într-o uniformă grosolană de marinar, cu o jachetă pe deasupra şi un fular roşu, aspru în jurul gâtului.

Ηθόγιση 2010

— O pornesc în jos, pe fluviu, Watson, spuse el. M-am tot gândit şi nu văd decât o singură soluție. Merită să încerc, orice s-ar întâmpla.

— Şi pot merge şi eu cu dumneata?, am spus.

— Nu; dumneata poți să fii mult mai util rămânând aici pentru a mă reprezenta. Nu-mi face nicio plăcere să plec, deoarece, probabil, în cursul zilei vor sosi veşti, deşi Wiggins era sceptic în această privință noaptea trecută. Te rog să deschizi toate telegramele, să citeşti toate biletele sosite şi să acționezi cum consideri mai nimerit în cazul în care primeşti noutăți. Mă pot baza pe dumneata?

— Cu siguranță.

— Mă tem că n-ai să poți să-mi telegrafiezi, pentru că nu pot spune unde mă voi afla. Totuşi, dacă norocul va fi de partea mea, n-am să lipsesc mult timp. Oricum, mă voi întoarce cu noutăți.

Până la micul dejun, nu primisem nicio ştire de la el. Totuşi, citind ziarul „Standard", am găsit o nouă referire la caz.

În legătură cu tragedia din Upper Norwood – se menționa în articol – *avem motive să credem că acest caz este mai complex şi mai misterios decât s-a crezut la început. Dovezi recente indică faptul că este imposibil ca domnul Thaddeus Sholto să fi fost implicat în vreun fel. Acesta şi menajera, doamna Bernstone, au fost eliberați ieri-seară. Se crede totuşi că poliția are indicii asupra adevăraților vinovați, datorită anchetei conduse de domnul Athelney Jones de la Scotland Yard, cu energia şi perspicacitatea sa bine-cunoscute. Se aşteaptă în orice moment arestarea de noi persoane.*

— Până aici lucrurile decurg bine, am reflectat. Măcar prietenul nostru Sholto e liber. Mă întreb care o fi noul indiciu, deşi pare a fi doar o formulare stereotipă, folosită de poliție ori de câte ori mai face câte o gafă.

Am aruncat ziarul pe masă, dar în aceeaşi clipă privirea mi-a căzut pe un anunț de la rubrica dispariției, anunț care suna astfel:

DISPĂRUȚI – Mordecai Smith, barcagiu, şi fiul său, Jim, au părăsit debarcaderul Smith marțea trecută, pe la orele trei dimineața, într-o şalupă pe nume „Aurora", neagră cu două benzi roşii, coş negru cu o dungă albă; oricine poate oferi informații referitoare la locul unde se află Mordecai Smith şi şalupa „Aurora" se va adresa doamnei Smith, de la debarcaderul Smith, sau la adresa: 221 B, Baker Street, şi va primi suma de cinci lire.

Era în mod clar mâna lui Holmes.

Adresa din Baker Street era de-ajuns pentru a dovedi asta. Mi s-a părut foarte ingenios acest fapt, având în vedere că articolul putea fi citit de către fugari, fără ca ei să vadă în asta mai mult decât îngrijorarea firească a unei soții pentru soțul ei dispărut.

A fost o zi foarte lungă.

De fiecare dată când cineva bătea la uşă sau când auzeam paşi grăbiți pe stradă, credeam că era Holmes care se întorcea acasă sau că sosea un răspuns la anunțul său. Am încercat să citesc ceva, dar gândurile-mi zburau aiurea, spre aventura noastră stranie, spre perechea aceea atât de nepotrivită de fugari puşi pe rele pe care o urmăream.

Oare ar fi putut să existe pe undeva o eroare în raționamentul tovarăşului meu?

Nu cumva mintea sa ageră şi speculativă clădise această teorie nebunească pornind de la premise false? Nu ştiam să fi greşit vreodată şi totuşi, chiar şi cel mai abil gânditor se poate înşela uneori. Consideram că, probabil, ar fi putut greşi din cauza rafinamentului extrem al logicii sale şi al faptului că prefera explicații subtile, întortocheate, în locul unora obişnuite şi simple care i-ar fi fost la îndemână. Totuşi, văzusem eu însumi faptele doveditoare şi auzisem motivele pe care se bazau deducțiile sale.

Privind înapoi, întregul şir de întâmplări bizare, multe dintre ele banale în sine, dar ducând în aceeaşi direcție, nu puteam să nu recunosc că, în cazul în care explicația lui Holmes ar fi fost incorectă, atunci adevărata teorie trebuia să fie la fel de excentrică şi de neaşteptată.

La orele trei după-amiază, soneria răsună puternic şi am auzit în hol o voce autoritară şi, spre uimirea mea, nimeni altul decât domnul Athelney Jones apăru în fața mea. Era foarte schimbat totuşi față de arogantul şi impozantul profesor ce preda bunul-simț şi care preluase atât de sigur pe sine cazul din Upper Norwood. Părea descurajat, umil chiar.

— Bună ziua, domnule, spuse el. Înțeleg că domnul Sherlock Holmes este plecat.

— Da, şi nu ştiu când se va înapoia, dar poate doriți să-l aşteptați. Luați loc şi serviți o țigară de foi.

— Mulțumesc!, zise el ştergându-şi fața cu o batistă roşie.

— Doriți şi un whisky cu sifon?

— Fie, o jumătate de pahar. E foarte cald pentru această perioadă a anului şi am avut multe pe cap. Îmi cunoaşteți teoria în legătură cu acest caz din Norwood?

— Îmi amintesc o anumită părere a dumneavoastră.

— Ei bine, am fost obligat să mi-o schimb. Reuşisem să-mi țes plasa în jurul domnului Sholto, domnule, când, brusc, a zbughit-o printr-un ochi din mijlocul acesteia. A invocat un alibi care nu putea fi contestat. Din momentul în care a părăsit camera fratelui său, s-a aflat tot timpul în prezența cuiva. Aşa încât nu poate fi el cel care s-a cățărat pe acoperiş şi a coborât prin trapă. Este un caz foarte încurcat şi în joc este chiar reputația mea profesională. Aş primi bucuros un mic sprijin.

— Toți avem nevoie de ajutor uneori, am spus.

— Prietenul dumneavoastră, domnul Sherlock Holmes, este un om minunat, domnule, spuse el cu o voce răguşită şi tainică. Este un om de neînvins. L-am văzut de tânăr implicându-se într-o mulțime de cazuri şi încă nu cunosc vreun caz în care să nu fi adus lumină. Metodele sale sunt neobişnuite şi poate că uneori se cam grăbeşte să emită anumite teorii, dar, luat în ansamblu, cred că ar reprezenta un ofițer de poliție foarte promițător şi pot spune oricui asta. Mi-a telegrafiat în dimineața aceasta şi am înțeles că are unele indicii privind cazul Sholto. Iată mesajul lui.

Scoase telegrama din buzunar şi mi-o înmână. Era trimisă din Poplar, la ora douăsprezece. Spunea astfel:

Mergeți imediat în Baker Street. Dacă nu m-am întors încă, aşteptați-mă. Sunt foarte aproape de urmele bandei Sholto. Puteți veni cu noi diseară dacă vreți să asistați la deznodământ.

— Sună bine, chiar foarte bine! Fără îndoială, le-a dat de urmă din nou, am spus.

— A, deci şi el s-a înşelat la un moment dat, exclamă Jones cu vădită satisfacție. Chiar şi cei mai buni dintre noi se află pe un drum greşit uneori. Desigur, aceasta s-ar putea dovedi o alarmă falsă, dar e de datoria mea de om al legii să nu scap nicio ocazie. E cineva la uşă. Poate tocmai dumnealui.

S-au auzit paşi greoi pe scară şi gâfâielile unui bărbat care abia îşi trăgea sufletul. Acesta se opri o dată sau de două ori, de parcă urcatul scărilor necesita un efort prea mare pentru el, dar în cele din urmă ajunse la uşa noastră şi intră. Înfățişarea lui se potrivea cu zgomotele pe care le auzisem. Era un bărbat în vârstă, îmbrăcat în haine de marinar şi cu o jachetă veche, încheiată până la gât. Era adus de spate, genunchii îi tremurau şi respira cu greutatea unui astmatic. Se sprijinea într-un baston gros de stejar şi ridica din umeri, în efortul de a trage aer în plămâni. Avea o eşarfă colorată în jurul bărbiei şi nu i se vedea decât puțin din față; doar ochii ageri, închişi la culoare, sprâncenele albe stufoase şi favoriții lungi, cenuşii. Îmi făcea impresia unui ofițer de marină respectabil, împovărat de ani şi de sărăcie.

— Ce este, omule?, am întrebat.

S-a uitat în jur cu încetineala bătrânilor.

— Domnul Sherlock Holmes este aici?, spuse el.

— Nu; dar eu îi țin locul. Poți să-mi transmiți mie orice mesaj pe care îl ai pentru el.

— Voiam să-i spun chiar eu, zise el.

— Dar îți spun că eu îl reprezint. Este vorba despre barca lui Mordecai Smith?

— Da. Eu ştiu bine unde e. Şi mai ştiu şi unde sunt oamenii pe care-i caută. Şi ştiu şi unde-i comoara. Eu ştiu toate astea.

— Atunci spune-mi mie, iar eu am să-l informez.

— Voiam să-i spun chiar eu, repetă el bosumflat şi cu încăpățânarea caracteristică oricărui bătrân.

— Ei, atunci trebuie să-l aştepți.

— Nu, nu, n-o să-mi pierd eu o zi întreagă să fac pe placul nimănui. Dacă domnu' Holmes nu-i aici, atunci n-are decât să afle tot singur. Nu-mi place cum arătați, niciunul dintre voi, aşa că nu vă voi spune nimic.

Se îndreptă, târându-şi picioarele, spre uşă, dar Athelney Jones îi ținu calea.

— Stai puțin, prietene, spuse el. Deții informații importante şi nu trebuie să pleci aşa. O să te ținem aici, indiferent dacă-ți place sau nu, până se întoarce prietenul nostru.

Bătrânul se grăbi spre uşă, dar atunci când Athelney Jones se lipi de aceasta cu spatele său lat, îşi dădu seama de inutilitatea oricărei rezistențe.

— Foarte frumos vă purtați!, strigă el bătând cu bastonul în podea. Eu vin aici să văd un domn, iar voi doi, pe care nu v-am văzut în viața mea, mă luați prizonier şi mă tratați în felul ăsta!

— Nu vream să-ți facem niciun rău, am spus. Te vom răsplăti pentru timpul pe care-l pierzi. Stai aici, pe canapea, nu vei avea mult de aşteptat.

Se apropie cam supărat şi se aşează, acoperindu-şi fața cu mâinile. Jones şi cu mine ne-am reîntors la țigările şi la conversația noastră.

Dar, brusc, vocea lui Holmes ne întrerupse.

— Cred că ați putea să-mi oferiți şi mie o țigară acum, spuse el.

Amândoi am încremenit în fotoliile noastre. Holmes însuşi se afla lângă noi şi tăcea, cu un aer amuzat.

— Holmes!, am exclamat. Tu, aici! Dar unde e bătrânul?

— Iată-l şi pe bătrân!, spuse el arătându-ne o grămadă de păr alb. Iată-l: perucă, favoriți, sprâncene şi toate celelalte. Bănuiam că deghizarea mea e destul de reuşită, dar nu mă aşteptam să trec acest test.

— Ce şmecher eşti!, strigă Jones foarte încântat. Ai fi putut să devii actor, şi încă unul fără pereche. Ai avut exact aceeaşi tuse pe care o poți auzi într-un azil şi picioarele acelea şubrede

meritã un salariu de zece lire pe sãptãmânã. Totuşi, o clipã am crezut cã recunosc sclipirea ochilor dumitale. Vezi însã cã nu ne-ai putut pãcãli aşa uşor.

— Am lucrat deghizat astfel întreaga zi, spuse el aprinzându-şi ţigara. Vedeţi voi, am început sã fiu cunoscut de tagma rãufãcãtorilor, mai ales de când prietenul nostru, aici de faţã, s-a apucat sã publice unele dintre cazurile mele; astfel, pentru a-mi aplica tactica de luptã, trebuie sã mã deghizez într-un mod simplu, ca acum. Aţi primit telegrama mea?

— Da, ea m-a adus aici.

— Cum a evoluat cazul dumneavoastrã?

— Nu am ajuns nicãieri. Am fost nevoit sã-i eliberez pe doi dintre prizonierii mei şi nu existã niciun fel de dovezi împotriva celorlalţi doi.

— Nu conteazã. Îţi vom da alţi doi în locul lor. Dar va trebui sã vã supuneţi ordinelor mele. Vã veţi bucura de recunoaştere din partea autoritãţilor, dar trebuie sã acţionaţi conform indicaţiilor mele. De acord?

— Intru totul, dacã mã veţi ajuta sã-i gãsesc pe indivizi.

— Foarte bine, atunci, în primul rând am nevoie de o şalupã rapidã a poliţiei, care sã fie la Westminster Stairs la ora şapte.

— Asta se rezolvã uşor. Întotdeauna avem una pe acolo, dar pot merge peste drum sã telefonez, ca sã fim siguri.

— Apoi voi avea nevoie de doi oameni solizi pentru cazul în care vor opune rezistenţã.

— Vor fi doi sau trei în şalupã. Altceva?

— Când îi vom prinde pe indivizi, vom obţine şi comoara. Cred cã prietenului meu aici de faţã îi va face mare plãcere sã-i ducã domnişoarei lada cu jumãtatea din comoara care îi aparţine de drept. Sã fie ea prima care o va deschide. Ce spui, Watson?

— Va fi o mare plãcere pentru mine.

— Mai degrabã ar fi o procedurã neobişnuitã, spuse Jones clãtinând din cap. Oricum, toatã povestea fiind una neobişnuitã, putem sã închidem ochii la acest abuz. Apoi, comoara va trebui înmânatã autoritãţilor pânã la terminarea investigaţiilor oficiale.

— Desigur. Asta se rezolvă uşor. Încă ceva. Aş dori să aflu unele detalii despre caz chiar din gura lui Jonathan Small. Ştiți că-mi place să analizez toate detaliile cazurilor mele. Aveți vreo obiecție dacă i-aş pune câteva întrebări neoficial fie aici, în apartamentul în care locuiesc, fie oriunde în altă parte, atât timp cât vom fi păziți straşnic?

— Păi, cazul este în mâinile dumneavoastră. Eu încă nu am nicio dovadă a existenței acestui Jonathan Small. Totuşi, dacă îl veți prinde, nu văd cum aş putea să vă refuz un interviu cu el.

— Deci ne-am înțeles?

— Perfect. Mai e şi altceva?

— Doar atât. Insist să luați cina cu noi. Masa e gata în jumătate de oră. Avem stridii şi o pereche de cocoşi de munte, cu niște vinuri albe bine alese. Watson, încă nu mi-ai cunoscut calitățile de bucătar.

10

Sfârşitul insularului

Am avut o cină foarte veselă. Holmes putea să poarte o discuție strălucită atunci când dorea, şi în seara aceea chiar a vrut acest lucru. Părea să fie într-o stare de exaltare nervoasă. Nu-l mai văzusem niciodată atât de sclipitor. Aborda diferite teme, una după alta, cu repeziciune – spectacolele din Evul Mediu cu subiect religios, olăritul medieval, viorile Stradivarius, budismul din Ceylon şi navele de război ale viitorului, tratând fiecare subiect ca şi cum l-ar fi studiat în mod special.

Dispoziția lui excelentă era reacția la adânca depresie de care suferise în zilele precedente. Athelney Jones se dovedi un tip sociabil în momentele sale de relaxare, şi în timpul cinei se purtă ca un adevărat petrecăreț. În ceea ce mă priveşte, eram încântat la gândul că ne apropiam de sfârşitul misiunii noastre şi mă molipsisem întrucâtva de veselia lui Holmes. Niciunul dintre noi n-a adus vorba în timpul mesei despre cauza care ne strânsese laolaltă.

După terminarea mesei, Holmes se uită la ceas şi apoi umplu trei pahare cu porto.

— Să închinăm un pahar pentru succesul micii noastre expediții, spuse el. Şi acum a sosit momentul să pornim la drum. Ai pistol, Watson?

— Am, în birou, vechiul meu revolver din armată.

— Ai face bine să-l iei. E bine să fim pregătiți. Văd că a venit trăsura. Am comandat-o pentru ora şase şi jumătate.

Era puțin trecut de ora şapte când am ajuns la debarcaderul Westminster; şalupa ne aştepta. Holmes o cercetă critic.

— Există vreun indiciu că este o şalupă a poliției?

— Da, felinarul acela verde, lateral.

— Atunci scoateți-l.

Mica modificare a fost făcută, ne-am urcat la bord şi odgoanele au fost dezlegate. Jones, Holmes şi cu mine stăteam la pupa. Un om se afla la timonă, unul avea în grijă motoarele şi doi inspectori de poliție solizi se aflau la prora.

— Încotro?, întrebă Jones.

— Mergem către Turn. Spuneți-le să oprească vizavi de Jacobson Yard.

Ambarcațiunea noastră era, în mod evident, foarte rapidă. Am depăşit lungul şir de şlepuri încărcate de parcă acestea stăteau pe loc. Holmes zâmbi cu satisfacție când am lăsat o şalupă mult în urma noastră.

— Ar trebui să întrecem orice ambarcațiune de pe fluviu, spuse el.

— Ei, nu tocmai. Dar nu multe se pot pune cu noi.

— Va trebui să o prindem pe „Aurora“, renumită pentru viteza ei. Am să-ți spun cum stau lucrurile, Watson. Îți aduci aminte cât de mult mă irita că eram ținut în loc de un obstacol atât de neînsemnat?

— Da.

— Ei bine, mi-am odihnit perfect mintea adâncindu-mă într-o analiză chimică. Unul dintre cei mai mari oameni de stat ai noştri spunea că schimbarea activității este cea mai bună odihnă. Aşa şi este. După ce am reuşit să dizolv hidrocarbonatul la care lucram, am putut să revin la problema noastră cu frații Sholto şi m-am putut concentra asupra cazului din nou. Băieții mei cercetaseră fluviul în întregime, dar fără niciun rezultat. Şalupa nu se afla la niciun debarcader şi nici nu se întorsese de unde plecase. Şi totuşi, era greu de crezut că fusese scufundată pentru a i se pierde urma, deşi aceasta rămânea o ipoteză posibilă, dar numai dacă toate celelalte dădeau greş. Ştiam că acest Small era de o şiretenie primară,

dar nu-l credeam capabil de ceva foarte subtil, ceea ce ar fi necesitat o pregătire superioară. M-am gândit atunci că, fiind de ceva timp la Londra – aveam dovada că supraveghease în permanență Pondicherry Lodge –, nu putea să plece brusc, avea nevoie de ceva timp, chiar şi numai de o singură zi, pentru a-şi rândui afacerile. Sau, cel puțin, exista această probabilitate.

— Mi se pare puțin probabil, am spus; mai degrabă cred că-şi aranjase afacerile dinainte să pornească la treabă.

— Nu, nu cred asta. Ascunzătoarea asta a lui este un loc de retragere mult prea prețios ca să renunțe la el până ce nu va fi sigur că se descurcă şi altfel. Dar mi-a mai venit în minte încă ceva. Jonathan Small şi-a dat cu siguranță seama că înfățişarea stranie a tovarăşului său – oricât de tare ar fi încercat să o ascundă sub îmbrăcăminte – ar fi stârnit zvonuri şi ar fi pusă în legătură cu tragedia de la Norwood. Era destul de inteligent să prevadă asta. Plecaseră din ascunzătoarea lor la adăpostul întunericului şi el ar fi vrut să se întoarcă înainte să se lumineze bine. Iar după spusele doamnei Smith, era trecut de orele trei când au luat şalupa. Cam într-o oră avea să se lumineze şi oamenii urmau să iasă pe străzi. De aici am tras concluzia că nu puteau să fi ajuns prea departe. Probabil l-au plătit bine pe Smith ca să-şi țină gura, au postat şalupa acestuia pentru fuga finală şi s-au grăbit să ajungă în vizuina lor cu comoara. Câteva nopți mai târziu, după ce ar fi avut timp suficient să afle părerea presei, şi dacă erau bănuiți, puteau să-şi croiască drum, la adăpostul întunericului, până la vreun vas aflat în Gravesend sau în Downs, unde, fără îndoială, îşi aranjaseră plecarea în America sau în Colonii.

— Dar cum rămâne cu şalupa? Nu puteau s-o ducă în vizuina lor...

— Cu siguranță că nu. Am ajuns la concluzia că şalupa nu putea fi foarte departe, în ciuda faptului că era de negăsit. Apoi m-am pus în locul lui Small şi am privit lucrurile ca un om aflat în situația lui. Probabil s-a gândit că dacă ar fi trimis şalupa înapoi sau dacă ar fi ținut-o într-un debarcader, poliția i-ar fi dat uşor de urmă dacă se întâmpla să fie căutat. Şi atunci, cum ar fi putut să ascundă şalupa şi în același

timp să o păstreze la îndemână, în caz de nevoie? Mi-am pus întrebarea ce aş fi făcut eu în locul lui şi n-am găsit decât o singură soluție. Aş fi putut să las şalupa pe vreun şantier de construcții sau reparații de ambarcațiuni, cerând unele mici modificări ale acesteia, iar apoi să rămână în şantierul respectiv, fiind astfel ascunsă într-un mod eficace; în acelaşi timp, o puteam avea la dispoziție în câteva ore.

— Pare destul de simplu.

— Tocmai aceste lucruri foarte simple trec cel mai uşor neobservate. Oricum, m-am hotărât să acționez pornind de la această idee. Am început imediat prin a-mi lua această înfățişare inofensivă de marinar şi am cercetat toate şantierele de-a lungul fluviului. N-am găsit nimic la cincisprezece dintre ele, dar la al şaisprezecelea, al lui Jacobson, am aflat că „Aurora“ fusese dusă acolo în urmă cu două zile, de un om cu picior de lemn, care ceruse un control de rutină al timonei. „Nu era nimic în neregulă cu timona, mi-a spus maistrul. Uitați-o acolo, cea cu dungi roşii!“ Şi, în acel moment, cine credeți că apare? Chiar Mordecai Smith, proprietarul dispărut. Era beat turtă. Desigur, nu aş fi ştiut cine era dacă nu şi-ar fi zbierat numele său şi pe cel al şalupei. „Vreau să fie gata în seara asta, la ora opt – spuse el – la ora opt fix, fii atent, pentru că vin doi domni care n-au timp de aşteptat.“ Era clar că îl plătiseră bine, pentru că era plin de bani şi le tot azvârlea celor din jur. L-am urmărit ceva vreme, dar a intrat într-o cârciumă; aşa că m-am întors pe şantier şi, întâlnindu-mă pe drum cu unul dintre oamenii noştri, l-am pus santinelă, să supravegheze şalupa. I-am dat indicații să stea la mal şi să ne facă semn cu batista când vor porni. Noi vom sta la o oarecare distanță în şalupa noastră şi mare minune dacă nu punem mâna pe indivizi şi pe comoară laolaltă.

— Ați plănuit totul cu mare exactitate, indiferent dacă aceştia sunt sau nu oamenii pe care-i căutăm, spuse Jones; dar dacă m-aş fi ocupat eu de această problemă, aş fi adus poliția pe şantierul lui Jacobson şi i-aş fi arestat pe fugari imediat ce ar fi apărut.

— Adică niciodată. Small, acesta, este un tip destul de ager. Mai întâi ar trimite pe cineva în recunoaştere şi, dacă

ar bănui ceva, ar rămâne la loc sigur, în vizuina sa, încă o săptămână.

— Dar puteai să te ții după Mordecai Smith, care te-ar fi dus în ascunzătoarea lor, am spus.

— Asta ar fi însemnat să-mi pierd toată ziua. Cred că sunt şanse de unu la o sută ca Smith să ştie unde se ascund aceştia. Atât timp cât are băutură şi e bine plătit, ce rost are să pună întrebări? Ei doar îi trimit mesaje, spunându-i ce să facă. Nu, am cântărit bine lucrurile şi este soluția cea mai corectă.

În timp ce discutam astfel, trecusem de lungul şir de poduri de peste Tamisa. Când am intrat în oraşul vechi al Londrei, ultimele raze ale soarelui scăldau crucea din vârful catedralei Saint Paul. Crepusculul coborâse înainte ca noi să ajungem la Turn.

— Iată şantierul lui Jacobson, spuse Holmes indicând o aglomerare de catarge şi pânze de pe partea Surrey-ului. Să ne plimbăm pe aici, la adăpostul acestui şir de şlepuri. Scoase din buzunar o pereche de ochelari pentru vizibilitate nocturnă şi privi un timp spre țărm. Văd santinela mea la post, observă el, dar nu văd nicio batistă fluturând.

— Ce-ar fi să mai înaintăm nițel şi să aşteptăm acolo, spuse Jones agitat.

Toți eram nerăbdători în acele momente, chiar şi polițiştii şi fochiştii, care aveau doar o idee vagă despre cele ce aveau să urmeze.

— Nu ne putem asuma niciun fel de riscuri, răspunse Holmes. Sunt şanse de zece la unu ca ei să pornească în josul fluviului, dar nu putem fi siguri. Din locul în care ne aflăm putem vedea intrarea în şantier, pe când ei abia dacă ne pot zări. Va fi o noapte senină, cu multă lumină. Trebuie să rămânem chiar aici, priviți cum mişună lumea acolo, la lumina felinarelor.

— Vin de la muncă, de pe şantier.

— Sunt nişte amărâți cu înfățişare jalnică, dar presupun că fiecare dintre ei ascunde o fărâmă de veşnicie. Privindu-i, n-ai crede asta. Nu există probabilitate *a priori* în această privință. Ce enigmă ciudată este omul!

— Unii îl consideră un suflet ascuns într-un animal, am spus.

— Winwood Reade tratează bine acest subiect, spuse Holmes. El afirmă că omul, privit ca individ, este o şaradă de nedezlegat, în timp ce, privit în ansamblu, devine o certitudine matematică. De exemplu, nu poți spune niciodată dinainte ce va face un singur om, dar poți afirma cu precizie ce va face un grup oarecare. Indivizii variază, dar procentajele rămân constante. Aşa spun statisticienii. Mi se pare, sau chiar văd o batistă? Cu siguranță, ceva alb flutură acolo.

— Da, e omul dumitale!, am strigat. Îl văd foarte clar.

— Şi iat-o şi pe „Aurora“ zburând ca vântul!, exclamă Holmes. Cu toată viteza înainte! Urmăriți şalupa aceea cu lumină galbenă. Pe legea mea, dacă ne scapă, n-am să mi-o iert niciodată!

„Aurora“ se strecurase nevăzută pe la intrarea în şantier, trecând printre două sau trei ambarcațiuni mici, luând viteză înainte s-o vedem noi. Acum zbura pe fluviu, aproape de țărm, într-o goană extraordinară. Jones privi grav în direcția ei şi clătină din cap.

— E foarte, foarte rapidă, spuse el. Mă îndoiesc că o vom ajunge.

— Trebuie să o ajungem!, spuse Holmes printre dinți. Băgați cărbuni, fochişti! Trebuie să înaintăm cu viteza maximă! Trebuie să-i prindem chiar de-ar fi să luăm foc!

Ne apropiasem destul de mult de ea. Cuptoarele duduiau, iar maşinile puternice vâjâiau şi bubuiau ca o inimă metalică uriaşă. Prora ascuțită tăia apa liniştită a fluviului în două, formând valuri învolburate la dreapta şi la stânga noastră. Cu fiecare pulsație a maşinilor, şalupa noastră sălta şi vibra ca o făptură vie. Un reflector mare arunca înaintea noastră o dâră de lumină ce tremura pe apă. Drept înainte, o pată neagră ne arăta unde se afla „Aurora“, iar vârtejul de spumă albă din urma ei era dovada vitezei cu care înainta. Treceam ca fulgerul printre bărci, şalupe şi vase comerciale; acum eram în spatele uneia, acum ocoleam o alta. Tot felul de voci strigau la noi din întuneric, dar „Aurora“ zbura mai departe, iar noi o urmăream îndeaproape.

— Încărcați cuptoarele, băieți, încărcați cuptoarele!, strigă Holmes, privind jos, în sala mașinilor, în timp ce flăcările de dedesubt i se reflectau pe chipul agitat, cu trăsături acviline. Produceți maximum de aburi!

— Cred că ne-am apropiat nițel, spuse Jones cu ochii pe „Aurora".

— Sunt sigur de asta, am spus. În câteva minute vom fi lângă ea.

Dar, în acel moment, de parcă ar fi făcut-o înadins, un remorcher cu trei șlepuri mici se băgă între noi. Doar datorită unei intervenții de ultim moment am reușit să evităm coliziunea; până le-am ocolit, pentru a ne continua drumul, „Aurora" câștigase deja un avans de mai bine de două sute de metri. Cu toate acestea, era în raza noastră vizuală, iar crepusculul derutant se transforma într-o noapte senină, cu cerul plin de stele. Cazanele erau solicitate la maximum și carcasa fragilă vibra și trosnea cu aceeași energie vie care ne anima și pe noi. Trecusem de Pool, de antrepozitele West India, de-a lungul Deptford Reach, și apoi o luasem din nou în sus, ocolind Insula Câinilor. Pata neclară din fața noastră se transformase acum în „Aurora" cea drăgălașă. Jones îndreptă reflectorul spre ea și am putut vedea limpede siluetele de pe punte. Un om era la pupă, stând ghemuit peste ceva negru pe care-l ținea între genunchi. Lângă el se afla o formă întunecată, care semăna cu un câine din rasa Newfoundland. Tânărul Smith era la timonă, în timp ce prin flăcările roșii ale cuptorului l-am putut vedea pe bătrânul Smith, dezbrăcat până la brâu, aruncând lopeți de cărbuni în cuptor, într-un ritm nebunesc. Poate că la început nu erau siguri că, într-adevăr, pe ei îi urmăream, dar acum, când observaseră că repetam toate mișcările lor, nu mai exista nicio îndoială. La Greenwich eram cu aproape două sute de metri în urma lor. La Blackwall nu eram mai departe de optzeci. Am vânat multe animale, în multe țări, în decursul carierei mele agitate, dar niciodată sportul nu mi-a oferit asemenea senzații ca această vânătoare de oameni pe Tamisa. Ne apropiam de ei tot mai mult, metru cu metru. În liniștea nopții, puteam auzi vibrația și durduitul mașinilor. Omul de la pupă stătea în continuare ghemuit, mișcându-și brațele ca și cum ar fi fost ocupat cu ceva; din când în când

privea în urmă şi măsura din ochi distanța dintre şalupele noastre. Ne apropiam tot mai mult. Jones le-a strigat să oprească. Nu eram la mai mult de patru lungimi de şalupă în spatele lor, iar ambele bărci zburau cu o viteză uimitoare. Ajunsesem acum într-un loc unde fluviul curgea lin, de o parte se vedea Barking Level, iar de cealaltă, imaginea tristă a mlaştinilor Plumstead. Când i-am somat, omul de la pupă sări în picioare pe punte şi ne amenință cu pumnii, înjurând cu o voce stridentă, spartă. Era un bărbat destul de înalt, puternic şi – cum stătea cu picioarele depărtate, pentru a-şi păstra echilibrul – am observat că de la coapsă în jos, în partea dreaptă, nu avea decât un ciot de lemn. La auzul strigătelor sale stridente, furioase, pata aceea întunecată de pe punte începu să se mişte şi se transformă într-un omuleț negru, cel mai mic pe care l-am văzut vreodată, cu un cap mare, diform, cu o claie de păr ciufulit. La vederea acestei creaturi sălbatice, monstruoase, Holmes îşi scoase revolverul, iar eu am făcut la fel. Era îmbrăcat într-un fel de manta sau pătură închisă la culoare, care-i lăsa descoperită numai fața; dar această față era de-ajuns pentru ca, văzând-o, să nu mai poți dormi toată noaptea. N-am văzut niciodată un asemenea chip ale cărui trăsături să exprime atâta bestialitate şi cruzime. În ochii lui mici strălucea o licărire sumbră şi buzele groase i se răsfrângeau, lăsând la vedere dinții, într-un rânjet ce ne amenința cu o furie aproape animalică.

— Împuşcă-l dacă ridică mâna, spuse Holmes încet.

Ne aflam acum la o lungime de barcă de ei şi era cât pe ce să punem mâna pe pradă. Parcă îi văd şi acum pe cei doi, pe omul alb stând cu picioarele depărtate, blestemând, iar pe piticul acela sălbatic, cu chipul hidos şi cu dinții galbeni, puternici, scrâşnind spre noi, în lumina reflectorului.

Am avut noroc că îl puteam vedea foarte bine. Chiar în timp ce îl priveam, scoase de sub veşmânt o mică bucată rotundă de lemn, ca o riglă de elev, şi o duse la gură. Holmes şi cu mine am descărcat pistoalele în acelaşi timp. Omulețul se răsuci în loc, îşi aruncă brațele în sus şi, cu un fel de tuse înăbuşită, căzu în fluviu, pe o parte. I-am putut zări o clipă ochii veninoşi, amenințători în valurile înspumate. În acelaşi moment, omul cu picior de lemn se năpusti asupra timonei şi o răsuci

în jos cu putere, astfel încât barca o luă drept înspre mal, exact în timp ce reuşisem să-i depăşim prin dreptul pupei, trecând la câțiva metri de ei. Într-o clipă eram din nou pe urmele şalupei, dar aceasta deja ajunsese foarte aproape de mal. Era un loc sălbatic şi pustiu, unde luna strălucea peste vaste întinderi mlăştinoase, cu bălți de apă stătută şi cu vegetație în descompunere. „Aurora“ se izbi de malul mocirlos cu o bubuitură surdă, cu prora în aer şi cu pupa în apă. Fugarul sări din barcă, dar ciotul său de lemn se afundă imediat în solul nămolos. Zadarnic se străduia şi se zbătea; nu putea face niciun pas, nici înainte, nici înapoi. Scoase un strigăt de neputință şi bătu furios cu celălalt picior în noroi, dar zbaterile sale nu făceau decât să-i afunder ciotul de lemn şi mai tare. Când am ajuns cu şalupa la mal, era atât de tare prins în mocirlă, încât numai aruncând o funie în chip de lasou şi prinzându-l pe după umeri am putut să-l tragem afară, ca pe un peşte afurisit. Cei doi Smith, tată şi fiu, stăteau abătuți în şalupa lor, dar s-au apropiat spăşiți când li s-a ordonat. Am tras-o afară şi pe „Aurora“ şi am legat-o la pupa şalupei noastre. Pe punte se afla o lădiță solidă, din fier, de fabricație indiană. Fără îndoială, era aceeaşi care conținuse comoara blestemată a lui Sholto. Nu exista nicio cheie; era foarte grea, astfel încât am transportat-o cu grijă în mica noastră cabină. În timp ce ne întorceam încet, cercetam cu lanterna în toate părțile, dar nu era nici urmă de insular. Undeva, în nămolul de pe fundul Tamisei, zac oasele acelui straniu vizitator al coastelor noastre.

— Priveşte aici, spuse Holmes arătând spre o spărtură în lemn. Abia dacă putem spune că am tras la timp. Într-adevăr, chiar în spatele locului unde ne aflasem era înfiptă una dintre acele săgeți ucigaşe pe care le cunoşteam aşa de bine. Cu siguranță, trecuse pe lângă noi în clipa în care trăsesem cu pistoalele. Holmes zâmbi şi ridică din umeri în felul său degajat, dar mărturisesc că mie mi s-a făcut rău gândindu-mă la cumplita moarte care trecuse atât de aproape pe lângă noi în noaptea aceea.

11

Extraordinara comoară din Agra

Prizonierul nostru stătea în cabină, în fața lădiței de fier pentru care se străduise atât şi aşa de mult timp să o obțină. Era un individ cu pielea arsă de soare, cu o privire nepăsătoare, cu fața brăzdată de zbârcituri ce aminteau de viața grea pe care o trăise sub cerul liber. Bărbia sa proeminentă, acoperită de barbă, îl arăta ca pe un om care nu putea fi uşor abătut din calea sa. Părea să aibă în jur de cincizeci de ani, deoarece părul negru şi ondulat îi era plin de fire albe. Figura sa nu era respingătoare, deşi sprâncenele groase şi bărbia agresivă îi dădeau, după cum am observat mai târziu, o expresie cumplită atunci când se înfuria. Acum stătea cu mâinile încătuşate în poală şi cu capul căzut în piept, în timp ce privirea lui ageră, scânteietoare, era fixată asupra lăzii ce fusese cauza tuturor faptelor sale ticăloase. Mi s-a părut că în atitudinea sa rigidă şi stăpânită era mai mult părere de rău decât furie.

La un moment dat m-a privit şi i-am citit în ochi o sclipire oarecum amuzată.

— Ei bine, Jonathan Small, spuse Holmes aprinzându-şi o țigară, îmi pare rău că s-a ajuns aici.

— Şi mie la fel, domnule, spuse el cu sinceritate. Nu cred că pot fi spânzurat pentru treaba asta. Jur pe Biblie că n-am ridicat niciodată mâna asupra domnului Sholto. Tonga, acel

ticălos, venit din iad, l-a ucis, suflând una din săgețile lui blestemate. Eu nu am participat în niciun fel, domnule, am fost la fel de îndurerat ca şi cum ar fi fost vorba de o rudă de-a mea. L-am biciuit straşnic pe dracul acela mic pentru ce făcuse, dar se terminase, nu se mai putea repara nimic.

— Serveşte o țigară, spuse Holmes; şi ar fi bine să iei o duşcă din sticluța mea, pentru că eşti ud leoarcă. Cum ți-ai putut imagina că un om atât de scund şi de firav ca individul acela al întunericului ar fi în stare să-i țină piept domnului Sholto şi să-l imobilizeze, astfel încât dumneata să te poți urca, între timp, pe frânghie?

— Păreți să ştiți atât de multe, de parcă ați fi fost de față, domnule. Adevărul este că sperasem să nu găsesc pe nimeni în cameră. Cunoşteam destul de bine obiceiurile casei şi era exact ora la care domnul Sholto cobora să ia cina. N-am să ascund nimic. Cel mai bun mod în care mă pot apăra este să spun adevărul gol-goluț. Dacă ar fi fost vorba despre bătrânul maior, m-aş fi lăsat spânzurat din cauza lui fără să mai stau mult pe gânduri. Mi-ar fi fost la fel de simplu să-l înjunghii cum îmi este să fumez țigara asta acum. Dar e un blestem pe capul meu să fiu acuzat de omorârea acestui fiu al lui Sholto, cu care n-am avut niciun fel de conflicte.

— De dumneata răspunde domnul Athelney Jones, de la Scotland Yard. Dumnealui te va aduce în locuința mea, iar eu îți voi cere să-mi povesteşti faptele întocmai cum s-au întâmplat. Trebuie să declari adevărul şi astfel sper că te voi putea ajuta. Cred că pot demonstra că otrava acționează atât de rapid, încât omul a decedat înainte ca dumneata să fi intrat în cameră.

— Aşa a şi fost, domnule. N-am simțit în viața mea o spaimă atât de mare ca atunci când l-am văzut rânjind spre mine, cu capul aplecat pe umăr, în momentul în care am intrat pe fereastră. Pur şi simplu m-am cutremurat, domnule. Cred că l-aş fi omorât în bătaie pe Tonga dacă n-ar fi rupt-o la fugă; de aceea şi-a uitat ciomagul şi câteva săgeți, după cum mi-a mărturisit, fapt care, îndrăznesc să spun, v-a ajutat să ne luați urma; deşi nu pot să-mi dau seama cum ați ajuns până la noi. Nu vă port pică pentru asta, dar mi se pare un lucru foarte ciudat – adăugă el cu un zâmbet amar – faptul că eu, care am dreptul la jumătate de milion din bani, mi-am petrecut prima

jumătate din viață construind un baraj în Insulele Andaman şi acum s-ar putea să îmi petrec cealaltă jumătate săpând canale în Dartmoor. A fost o zi blestemată pentru mine aceea în care am dat pentru prima oară cu ochii de negustorul Achmet şi a trebuit să am grijă de comoara din Agra, care nu a adus decât nenorocire celui care o deținea. Acestuia i-a adus moartea, maiorului Sholto i-a provocat frică şi vinovăție, iar pentru mine a însemnat sclavie pe viață.

În acel moment, Athelney Jones se înfățişă cu chipul său masiv în cabina prea mică.

— O adevărată petrecere în familie, observă el. Cred că am să trag şi eu o duşcă, Holmes. Cred că putem să ne felicităm reciproc. Păcat că nu-l avem şi pe celălalt în viață, dar n-am avut de ales. Trebuie să recunoşti, Holmes, că am făcut tot posibilul să ajungem şalupa.

— Totul e bine când se termină cu bine, spuse Sherlock Holmes. Evident, nu credeam că „Aurora“ poate prinde o asemenea viteză.

— Smith spune că este una dintre cele mai rapide şalupe de pe fluviu şi că, dacă ar mai fi avut un om care să-l ajute la maşini, n-am fi prins-o niciodată. El jură că nu ştia nimic de întâmplarea din Norwood.

— Aşa e, nu ştia nimic, strigă prizonierul nostru. Am ales şalupa lui pentru că auzisem că zboară ca vântul. Nu i-am spus nimic; în schimb, l-am plătit bine şi urma să primească o sumă frumuşică dacă ajungeam la vasul „Esmeralda“, în Gravesend, ce ne-ar fi dus în Brazilia.

— Atunci, dacă n-a făcut nimic rău, vom avea grijă să nu pățească nici el nimic rău. Deşi reuşim destul de repede să-i prindem pe cei pe care-i urmărim, nu ne grăbim la fel de tare să-i condamnăm. Era amuzant să vezi cum Jones, considerându-se atât de important, începuse deja să-şi dea aere în legătură cu însemnătatea capturii. Din zâmbetul abia schițat de Holmes mi-am dat seama că nu-i scăpa sensul acestui discurs.

— Vom ajunge imediat la Vauxhall Bridge, continuă Jones, iar dumneavoastră, domnule doctor Watson, veți debarca împreună cu lada în care se află comoara. Nu mai e nevoie să vă amintesc că în felul acesta îmi asum o răspundere foarte mare. În mod obişnuit nu ar trebui să procedez astfel, dar,

desigur, ceea ce am stabilit rămâne stabilit. Totuşi, este de datoria mea, având în vedere valoarea pe care o duceți cu dumneavoastră, să numesc un inspector care să vă însoțească. De bună seamă, veți lua o trăsură, nu-i aşa?

— Da, vom lua o trăsură.

— Păcat că nu există o cheie, să putem face mai întâi un inventar. Va trebui să spargeți încuietoarea. Unde este cheia, omule?

— Pe fundul fluviului, spuse Small scurt.

— Hm! Nu era nevoie să ne mai creați şi problema asta. Deja ne-ați dat destul de furcă. Totuşi, domnule doctor, cred că nu mai e nevoie să vă atrag atenția să aveți grijă. Aduceți apoi lada cu dumneavoastră în locuința din Baker Street. Ne veți găsi acolo, înainte de a merge la secția de poliție.

Am acostat la Vauxhall şi m-au lăsat la țărm cu lădița cea grea de fier şi cu un inspector amabil, un om plăcut, care mă însoțea. După un sfert de oră de mers cu trăsura am ajuns la doamna Cecil Forrester. Servitoarea păru foarte surprinsă de o vizită la o oră aşa de târzie. Doamna Cecil Forrester ieşise în seara aceea şi probabil avea să se întoarcă foarte târziu. Dar domnişoara Morstan se afla în camera de lectură şi într-acolo m-am dus şi eu, cu lada în brațe, lăsându-l pe inspectorul cel amabil în trăsură.

Ea stătea lângă fereastra deschisă; era îmbrăcată într-o rochie dintr-un material special, alb, diafan, cu puțin roşu în jurul taliei şi la guler. Lumina blândă a unei lămpi cu abajur cădea asupra ei, aşa cum stătea întinsă în fotoliu, şi se juca pe chipul ei plăcut şi grav, strălucind metalic în buclele părului ei bogat. Un braț îi atârna pe lângă fotoliu şi întreaga ei atitudine şi înfățişare exprimau o profundă melancolie. Dar, la auzul paşilor mei, sări în picioare şi obrajii palizi se aprinseră de uimire şi plăcere.

— Am auzit trăsura, spuse ea. Şi am crezut că doamna Forrester s-a întors mai devreme, nici nu m-am gândit că ai putea fi dumneata. Ce veşti mi-ai adus?

— Am adus ceva mai bun decât veştile, am spus punând lada pe masă şi vorbind vesel şi cu glas tare, deşi inima îmi era foarte grea. Ți-am adus ceva care valorează cât toate veştile din lume. Ți-am adus o avere!

Ea privi lădița de fier.

— Deci, asta e comoara?, întrebă ea cu destulă răceală.

— Da, aceasta este extraordinara comoară din Agra. Jumătate este a dumitale, iar jumătate a lui Thaddeus Sholto. Veți avea fiecare două sute de mii. Gândeşte-te! Puține tinere femei din Anglia vor fi mai bogate decât tine. Nu-i minunat?

Cred că exagerasem puțin încântarea pe care o simțeam, iar felicitările mele trebuie să-i fi părut cam false, deoarece a ridicat uşor din sprâncene şi m-a privit întrebător.

— Dacă o am, spuse ea, ți-o datorez dumitale.

— Nu, nicidecum, am răspuns, nu mie, ci prietenului meu, Sherlock Holmes. Chiar de-aş fi avut toată voința din lume, n-aş fi putut niciodată să urmăresc indiciile care au pus la grea încercare chiar şi geniul său analitic. De fapt, a fost cât pe ce să o pierdem în ultimul moment.

— Te rog să iei loc şi să-mi povesteşti, domnule doctor Watson, spuse ea.

I-am povestit pe scurt ce se întâmplase de când o văzusem ultima oară. Noua metodă de investigație a lui Holmes, descoperirea „Aurorei", apariția lui Athelney Jones, expediția noastră din noapte şi nebuneasca urmărire pe Tamisa. Asculta povestirea aventurilor noastre cu buzele întredeschise şi cu ochii strălucitori. Când i-am spus de săgeata care ne ratase cu atât de puțin, se făcu atât de albă la față, încât mi-a fost teamă că va leşina.

— Nu-i nimic, spuse ea când m-am grăbit să-i torn puțină apă. Mi-am revenit. A fost un şoc pentru mine să aud prin ce primejdii groaznice ați trecut din cauza mea.

— Totul s-a terminat, am răspuns. N-a fost mare lucru. N-am să-ți mai dau amănunte triste. Hai să vorbim despre ceva mai vesel. Iată comoara! Ce poate fi mai vesel decât asta? Am obținut permisiunea de a o aduce cu mine, gândindu-mă că te-ar putea interesa să fii prima care o vede.

— Mă interesează chiar foarte mult, spuse ea.

Dar în vocea ei nu era nici urmă de entuziasm. Desigur, se gândea că ar părea neelegant din partea ei dacă ar fi manifestat indiferență față de un trofeu care ceruse atâtea sacrificii.

— Ce lădiță frumoasă!, spuse ea aplecându-se asupra ei. Este de fabricație indiană?

— Da, este lucrată în metal după modelul din Benares.

— Şi ce grea e!, exclamă ea încercând să o ridice. Numai ea singură trebuie să aibă ceva valoare. Unde e cheia?

— Small a aruncat-o în Tamisa, am răspuns. Trebuie să împrumut un vătrai de la doamna Forrester.

În faţă era o încuietoare solidă, mare, cu imaginea unui Buddha şezând. Am introdus capătul vătraiului sub ea şi am răsucit. Încuietoarea a cedat cu un trosnet puternic. Am ridicat capacul cu degete tremurânde. Amândoi am privit încremeniţi. Lada era goală!

Nu-i de mirare că era grea. Lucrătura din metal avea o grosime de aproape un ţol. Era masivă, solid lucrată; era ca un fel de scrin făcut anume pentru a transporta obiecte de mare valoare, dar înăuntru nu se afla nici urmă de metal sau de bijuterie. Era complet goală.

— Comoara s-a pierdut, spuse calm domnişoara Morstan.

Ascultându-i cuvintele, am înţeles ce însemnau de fapt şi mi s-a luat o greutate de pe suflet. Nici nu-mi dădusem seama de felul în care această comoară din Agra îmi împovărase *sufletul* până în clipa aceea, când povara dispăruse. Fără îndoială, eram egoist, neloial şi nu procedam corect, dar nu mă mai gândeam decât la faptul că bariera de aur dispăruse dintre noi.

— Slavă Domnului!, am strigat din toată inima.

Ea mă privi brusc, zâmbind mirată.

— De ce spui asta?, întrebă ea.

— Pentru că acum poţi fi din nou lângă mine, am spus luându-i mâna. Ea nu-şi retrase mâna. Pentru că te iubesc, Mary, atât de sincer cum niciodată un bărbat n-a mai iubit o femeie. Pentru că această comoară, aceste bogăţii nu mă lăsau să scot o vorbă. Acum, când au dispărut, pot să-ţi spun cât de mult te iubesc. De aceea am spus Slavă Domnului!

— Atunci spun şi eu Slavă Domnului, murmură ea în timp ce am cuprins-o cu braţele.

Indiferent cine ar fi pierdut o comoară în acea noapte, ştiu bine că eu dobândisem una.

12

Strania poveste a lui Jonathan Small

Inspectorul care aştepta în trăsură era un om foarte răbdător, deoarece a trecut ceva timp până să mă reîntorc. Când i-am arătat lada goală, s-a schimbat la faţă.

— S-a dus recompensa!, spuse el trist. Unde nu sunt bani, nu e rost de plată. Dacă s-ar fi găsit comoara, am fi primit, Sam Brown şi cu mine, pentru munca din noaptea asta, câte zece şilingi fiecare.

— Domnul Thaddeus Sholto este un om bogat, am spus; el va avea grijă să fiţi răsplătiţi, indiferent dacă va fi găsită comoara sau nu.

Totuşi, inspectorul clătină din cap deznădăjduit.

— N-am făcut nimic, repetă el; şi cred că domnul Athelney Jones va considera la fel.

Previziunea lui se dovedi corectă, pentru că detectivul căzu pe gânduri atunci când am ajuns în Baker Street şi i-am arătat lada goală. Holmes, prizonierul şi detectivul abia sosiseră, deoarece, între timp, îşi schimbaseră planul, oprindu-se în drum la o secţie de poliţie. Tovarăşul meu stătea tolănit în fotoliu, cu obişnuita lui expresie nepăsătoare, în timp ce Small stătea apatic în faţa lui, cu piciorul lui de lemn peste cel întreg.

Când i-am arătat lada goală, acesta s-a lăsat pe spate în fotoliu şi a izbucnit într-un hohot de râs zgomotos.

— Aici e mâna ta, Small, spuse Athelney Jones furios.

— Da, am ascuns-o într-un loc unde n-o s-o găsiți niciodată, strigă el triumfător. E comoara mea şi dacă mie nu mi-a fost dat să mă folosesc de ea, nici altcineva n-o va face. Nimeni, în afară de trei oameni care se află acum în închisoarea din Andaman şi cu mine, nu are vreun drept asupra ei. Acum ştiu bine că eu nu mă pot folosi de ea şi nici ei nu pot. Tot timpul am acționat nu numai pentru mine, ci şi pentru ei. Iar „Semnul celor patru" ne-a însoțit mereu. Ei bine, sunt convins că ei m-ar fi sfătuit să fac exact ce am făcut: mai bine să arunc comoara în Tamisa decât să pună mâna pe ea vreo cunoştință sau rudă de-a lu' Sholto sau de-a lu' Morstan. Achmet n-a murit ca să se îmbogățească ei. Veți găsi comoara acolo unde se află micul Tonga. Când am văzut că barca voastră este cât pe ce să ne ajungă, am pus comoara deoparte, la loc sigur. Aventura aceasta nu vă aduce nicio rupie...

— Vrei să ne înşeli, Small, spuse Athelney Jones cu asprime; dacă ai fi vrut să arunci comoara în Tamisa, ar fi fost mai uşor s-o arunci cu tot cu ladă.

— Mie mi-ar fi fost mai uşor s-o arunc, iar vouă v-ar fi fost mai uşor s-o recuperați, răspunse el aruncând o privire tăioasă, piezişă. Cel care a fost destul de şiret ca să mă hăituiască ar fi fost destul de ager cât să culeagă o ladă de fier de pe fundul unui fluviu. Dar acum, când comoara e împrăştiată pe o distanță de vreo cinci mile, s-ar putea să fie mai dificil. Totuşi, mi-a venit greu să fac asta. Eram înnebunit în momentul în care v-ați năpustit asupra noastră. Dar nu ne foloseşte la nimic să ne întristăm din pricina asta. Am cunoscut, în viața mea, multe urcuşuri şi multe coborâşuri şi am învățat să nu plâng după ce-am pierdut.

— Ce se întâmplă este foarte grav, Small, spuse detectivul. Dacă ai fi dat o mână de ajutor poliției, în loc să-i pui bețe în roate, ai fi avut mai multe şanse la procesul dumitale.

— Justiția!, mârâi fostul ocnaş. Frumoasă justiție! A cui e prada, dacă nu a noastră? Ce fel de justiție e aceea după care trebuie să o cedez unora care n-au câştigat-o niciodată?

Ascultați cum am câştigat-o eu! Am petrecut douăzeci de ani bătuți pe muchie în mlaştinile acelea bântuite de friguri, muncind toată ziua sub mangrove, legat în lanțuri în fiecare noapte, în barăcile de ocnaşi, ciupit de țânțari, tremurând de malarie, hărțuit de toți acei blestemați de gardieni cărora le plăcea la nebunie să-i chinuiască pe albi. Aşa mi-am câştigat comoara din Agra, iar voi îmi vorbiți de justiție, pentru că nu suport ideea că am plătit acest preț doar pentru ca altcineva să se poată bucura de ea. Aş prefera să fiu spânzurat de mai multe ori sau să am parte de una din săgețile lui Tonga decât să trăiesc într-o celulă de ocnaş şi să ştiu că altcineva trăieşte nestingherit într-un palat, cu banii care trebuiau să fie ai mei.

Small renunțase la masca sa de om nepăsător şi dăduse drumul unui şuvoi nebunesc de cuvinte, în timp ce ochii îi străluceau aprig şi cătuşele zornăiau la fiecare mişcare agitată a mâinilor lui. Mi-am dat seama, văzând furia şi patima, şi înfiăcărarea acestui om, de ce maiorul Sholto fusese cuprins de o groază inexplicabilă, nefirească, atunci când auzise pentru prima oară că ocnaşul cel nedreptățit se afia pe urmele lui.

— Uiți că nu ştim nimic din toate astea, spuse Holmes calm. Nu cunoşteam povestea dumitale şi nu putem aprecia în ce măsură dreptatea a fost, inițial, de partea ta.

— Ei bine, domnule, deşi dumneavoastră trebuie să vă mulțumesc că am acum aceste brățări la mâini, mi-ați vorbit foarte deschis. Şi totuşi, nu vă port pică pentru asta. Procedați corect şi deschis. Dacă vreți să auziți povestea mea, pot să v-o spun. Ceea ce vă voi povesti este adevărul adevărat, fiecare cuvânt. Mulțumesc, lăsați paharul lângă mine, aici, ca să-mi înmoi buzele când mi se usucă.

Sunt din Worcestershire; m-am născut lângă Pershore. Aş putea spune că ați găsi o grămadă de rude de-ale mele acolo, care poartă numele Small, dacă ați merge să le căutați. Adesea m-am gândit să mă duc să văd ce mai e pe-acolo, dar, să fiu sincer, n-am fost niciodată o falã pentru familie şi mă îndoiesc că s-ar bucura mult să mă vadă. Erau toți oameni la locul lor, evlavioşi, mici fermieri, cunoscuți şi respectați în partea locului, în timp ce eu am fost întotdeauna un rătăcitor.

În sfârşit; când aveam vreo optsprezece ani, i-am scutit de grija mea pentru că am intrat într-o încurcătură din pricina unei fete şi n-am mai putut scăpa teafăr decât primind şilingul reginei şi înrolându-mă în regimentul Third Buffs, care era pe punctul de plecare spre India.

Nu mi-a fost dat însă să fac prea multă militărie. Abia trecusem de faza pasului de front şi a mânuirii muschetei, când am făcut nebunia de a mă duce să înot în Gange. Spre norocul meu, sergentul companiei mele, John Holder, se afla în apă în acelaşi timp şi era unul dintre cei mai buni înotători din regiment. Exact când mă aflam la jumătatea distanței față de mal, m-a înhățat un crocodil şi mi-a smuls piciorul drept, chiar de sub genunchi, cu precizia unui chirurg. Din pricina şocului şi a pierderii de sânge, am leşinat şi cu siguranță m-aş fi înecat dacă Holder nu m-ar fi prins, trăgându-mă la mal. Cinci luni am stat în spital din cauza asta şi când, în cele din urmă, am putut să şchiopătez cu acest ciot de lemn, m-am pomenit dat afară din armată şi declarat inapt pentru orice muncă activă.

După cum vă puteți da seama, norocul mă cam părăsise, fiind un infirm la nici douăzeci de ani. Totuşi, nenorocirea mea se dovedi în curând o binecuvântare mascată. Un om pe nume Abel White, care ajunsese acolo ca plantator de indigo, avea nevoie de cineva care să-i supravegheze pe băştinaşi în timpul muncii lor. Întâmplător, el era prieten cu colonelul nostru, care mă simpatiza de când cu accidentul. Pe scurt, colonelul m-a recomandat călduros pentru acest post şi cum treaba pe care o aveam de făcut îmi cerea să fiu mai mult călare, piciorul nu mă stânjenea cu nimic; mă sprijineam bine în şa, folosindu-mă de coapsa sănătoasă. Ceea ce trebuia să fac era să umblu călare pe plantație şi să-i supraveghez pe oamenii aflați la lucru, reclamându-i pe cei care leneveau. Eram bine plătit, aveam un adăpost confortabil şi, una peste alta, mi-ar fi plăcut să-mi petrec tot restul vieții pe plantația de indigo. Domnul Abel White era un om bun şi adeseori mă vizita în baraca mea şi fumam împreună o pipă, pentru că acolo albii se simt foarte apropiați unii de alții, aşa cum nu se întâmplă niciodată aici, acasă.

Însă norocul meu n-a durat niciodată prea mult. Deodată, din senin, izbucni marea răscoală națională[1]. Cu o lună în urmă, în India era – după toate aparențele – liniște și pace, ca în Surrey sau Kent, iar luna următoare, două sute de mii de draci negri se răzvrătiseră și țara devenise un adevărat iad. Cu siguranță, cunoașteți totul despre asta, domnilor, probabil mult mai bine decât mine, deoarece cititul nu este una dintre ocupațiile mele favorite. Eu știu doar ceea ce am văzut cu ochii mei. Plantația noastră se afla într-un loc numit Muttra, lângă frontiera provinciilor din nord-vest. Nopți la rând, cerul era luminat de fiăcările bungalow-urilor care ardeau și, zile la rând, grupuri mici de europeni treceau prin ținutul nostru, cu nevestele și copiii lor, în drum spre Agra, unde se afiau cele mai apropiate trupe.

Domnul Abel White era un om încăpățânat. Îi intrase în cap că lucrurile erau mult exagerate și că totul avea să se sfârșească la fel de brusc tot așa cum începuse. Stătea acolo, pe verandă, bând whisky și fumând țigări de foi, în timp ce peste tot în jurul lui țara întreagă era în fiăcări. Bineînțeles că noi am rămas lângă el, eu și Dawson, care împreună cu soția lui țineau contabilitatea și se ocupau de treburile administrative. Ei bine, într-o bună zi s-a produs nenorocirea. Era seară, eu fusesem plecat pe o plantație îndepărtată și veneam acasă agale, cu calul, când privirea mi-a căzut pe ceva de pe fundul unei gropi. Am descălecat să văd ce era și am simțit ca un junghi în inimă când mi-am dat seama că era soția lui Dawson, tăiată în bucăți și pe jumătate mâncată de șacali și câini sălbatici. Puțin mai departe, pe drum, se afla chiar Dawson zăcând cu fața la pământ, mort, cu un revolver gol în mână și cu patru cipai[2] unul peste altul, în fața lui. Am apucat calul de hățuri, întrebându-mă încotro să mă duc, dar în acel moment am văzut fumul gros ce ieșea din bungalow-ul lui Abel White și flăcările începeau să iasă prin acoperiș. Atunci

---

[1] Lupta poporului indian împotriva colonizatorilor englezi a culminat cu răscoala națională din 1857–1859, cunoscută ca răscoala șipailor. Răscoala a fost cauzată de consecințele sociale și economice ale expansiunii colonialiste engleze. După căderea orașului Delhi, englezii au fost alungați din zona centrală a țării.

[2] Cipai – șipai – militari indigeni, aflați în solda Companiei Indiilor Orientale.

am ştiut că nu mai puteam face nimic pentru stăpânul meu şi că, dacă m-aş fi amestecat, mi-aş fi pierdut viața. Din locul în care mă aflam, vedeam sute de diavoli negri, cu veşmintele lor roşii pe umeri, dansând şi strigând în jurul casei în flăcări.

Câțiva dintre ei au arătat în direcția mea şi câteva gloanțe mi-au şuierat pe lângă cap. Astfel că am luat-o prin plantațiile de orez şi noaptea târziu am ajuns la porțile Agrei.

Totuşi, aşa cum am constatat mai târziu, nici acesta nu era un loc foarte sigur. Întreaga țară se agita ca un roi de albine. Acolo unde reuşeau să se adune în grupuri mici, englezii aveau la dispoziție doar atâta teren cât puteau apăra cu propriile lor arme. Oriunde în altă parte erau doar fugari lipsiți de orice apărare. Lupta se ducea între câteva milioane de o parte şi câteva sute de cealaltă şi cel mai dureros era că oamenii împotriva cărora luptam, din infanterie, cavalerie şi artilerie, erau propriile noastre trupe alese anume, pe care le instruisem, le echipasem şi care acum foloseau toate armele noastre. La Agra se afla regimentul 3 de puşcaşi din Bengal, câțiva din trupele de *sikhi*[1], două companii de cavalerie şi o baterie de artilerie. S-a format apoi un grup de voluntari din rândul funcționarilor şi negustorilor, la care m-am alăturat şi eu, cu tot cu piciorul meu de lemn. Am pornit să dăm piept cu rebelii la Shahgunge la începutul lui iulie şi le-am respins atacul o vreme, dar după ce ni s-a terminat praful de puşcă a trebuit să ne retragem în oraş.

Din toate părțile ne veneau numai veşti proaste, ceea ce nu e de mirare, pentru că – dacă vă uitați pe hartă, veți vedea – noi ne găseam exact în miezul evenimentelor. Lucknow se află la peste 160 de kilometri spre est, iar Cawnpore era cam la aceeaşi depărtare, spre sud. Din toate cele patru zări nu se auzea decât de torturi, crime şi atrocități.

Oraşul Agra este imens; în el mişună tot felul de fanatici şi cumpliți adepți ai satanei. Micul nostru grup rătăcea pe străzile înguste, şerpuite. De aceea, comandantul a hotărât să trecem fiuviul şi să ocupăm vechea cetate din Agra. Nu

[1] Sikhi – adept al religiei sikh. Această religie s-a format în Punjab, stat din nord-vestul Indiei, are peste 20 de milioane de reprezentanți şi se numără printre cele mai tinere religii monoteiste din lume.

ştiu dacă vreunul dintre dumneavoastră, domnilor, a citit sau a auzit ceva despre această veche cetate. Este un loc foarte ciudat, cel mai ciudat în care am fost vreodată; şi eu am fost în multe locuri bizare.

Mai întâi de toate, este extrem de vastă. Cred că se întinde pe hectare întregi. Există o parte modernă – în care ne-am adăpostit toate garnizoanele noastre, femeile, copiii şi apoi proviziile şi toate celelalte – pe o arie foarte mare. Zona modernă nu se compară nici pe departe, ca dimensiune, cu cea veche, unde n-are nimeni curajul să intre, unde domnesc scorpionii şi miriapodele. Este un şir nesfârşit de săli pustii, pasaje întortocheate şi culoare lungi, şerpuite, în care te rătăceşti cu cea mai mare uşurinţă. Din acest motiv, rareori intra cineva acolo, deşi, din când în când, oameni cu torţe mergeau să cerceteze cetatea.

Fluviul udă zidurile de la intrarea în vechea cetate şi îl protejează, în felul acesta, dar pe lateral şi în spate se află multe porţi care, desigur, trebuie să fie păzite şi în partea veche a cetăţii, şi în cea modernă, care era ocupată de trupele noastre. Aveam prea puţini oameni care să păzească toate colţurile cetăţii şi să folosească armele. De aceea, ne era imposibil să păzim bine fiecare dintre nenumăratele porţi. Ceea ce am putut face a fost să organizăm un punct central de pază în mijlocul cetăţii şi să lăsăm fiecare poartă în grija unui alb însoţit de doi sau trei băştinaşi. Eu am fost ales să păzesc, timp de câteva ore, în cursul nopţii, o uşă mică, izolată, în partea de sud-vest. Aveam sub comanda mea doi soldaţi din trupele *sikh* şi am primit instrucţiuni să trag cu muscheta dacă se întâmpla ceva, spre a primi numaidecât întăriri de la punctul central de pază.

Dar, deoarece acesta din urmă se afia la mai bine de două sute de paşi şi deoarece locul care ne despărţea era reprezentat de un labirint de pasaje şi coridoare, mă îndoiam că ar fi putut să ajungă la timp pentru a-mi sări în ajutor, în cazul în care aş fi fost atacat.

Ei bine, mă simţeam foarte mândru că mi se încredinţase comanda acestui mic grup, având în vedere că eram un recrut încă neformat şi infirm pe deasupra. Timp de două

nopți am stat de gardă împreună cu cei doi *punjabi*[1] ai mei. Aceştia erau nişte indivizi înalți, cu înfățişare fioroasă, pe nume Mahomet Singh şi Abdullah Khan, amândoi veterani de război care luptaseră împotriva noastră la Chilian Wallah. Ei ştiau englezeşte destul de bine, dar n-am putut să scot prea multe de la ei. Preferau să stea numai împreună şi să trăncănească toată noaptea în ciudatul lor dialect *sikhit*. În ceea ce mă priveşte, obişnuiam să stau mai mult dincolo de poartă şi priveam apa fluviului ce şerpuia şi luminile marelui oraş. Bătaia tobelor, ropotul tam-tamurilor, strigătele şi urletele răsculaților îmbătați de opiu şi de bubuituri ne aminteau, pe toată durata nopții, de vecinii noştri cei periculoşi de pe celălalt mal. La fiecare două ore, ofițerul de noapte obişnuia să cerceteze toate punctele de pază pentru a se convinge că totul era în ordine.

Cea de-a treia noapte în care am stat de pază era întunecată, urâtă şi ploua mărunt şi monoton. Era cumplit să stai ceasuri întregi pe o asemenea vreme în fața unei porți. Am încercat, în repetate rânduri, să-i fac pe *sikhi* să spună ceva, dar n-am reuşit mare lucru. La orele două trecu controlul, care a mai întrerupt, pentru un moment, plictiseala nopții. Dându-mi seama că tovarăşii mei nu se vor lăsa atraşi într-o conversație, mi-am scos pipa şi am lăsat jos arma ca să aprind un chibrit. În aceeaşi clipă, cei doi *sikhi* s-au repezit asupra mea. Unul mi-a luat puşca şi mi-a îndreptat-o spre tâmplă, iar celălalt a scos un cuțit mare şi mi l-a pus la gât, jurându-se printre dinți că îl va înfige în mine dacă fac un singur pas.

Primul lucru ce mi-a venit în minte a fost că aceşti indivizi erau în legătură cu răsculații şi că pregăteau în felul acesta un asalt. Dacă poarta ajungea pe mâinile lor, cetatea ar fi căzut, iar femeile şi copiii urmau să fie tratați la fel ca în Cawnpore. Poate că dumneavoastră, domnilor, credeți că încerc să mă dau mare, dar vă dau cuvântul meu de onoare că atunci când m-am gândit la toate astea, deşi simțeam vârful cuțitului la gâtul meu, am deschis gura cu intenția să scot

[1] Punjab – locuitor al statului Punjab, care se află în sudul Asiei, între Pakistan şi nord-vestul Indiei.

un strigăt, chiar cu riscul de a fi ultimul, spre a da de ştire punctului de pază principal. Omul care mă ţinea mi-a ghicit gândurile; tocmai când mă pregăteam să ţip, mi-a şoptit: „Să nu scoţi o vorbă! Cetatea este în siguranţă. Nu există niciun rebel blestemat de partea asta a fluviului.“ Ce spunea părea să fie adevărat şi mi-am dat seama că, dacă deschideam gura să strig, eram un om mort. Acest lucru se putea citi uşor în ochii căprui ai individului. Am aşteptat, deci, liniştit, să văd ce voiau de la mine.

— Ascultă-mă, *sahib*, spuse cel mai înalt şi mai fioros dintre cei doi, cel căruia i se spunea Abdullah Khan. Acum ori eşti cu noi, ori îţi închidem gura pentru totdeauna. E vorba de ceva mult prea important pentru noi ca să ezităm. Ori eşti trup şi sufiet alături de noi jurând pe crucea creştinilor, ori în noaptea asta cadavrul tău va fi azvârlit în şanţ, iar noi vom trece de partea fraţilor noştri în armata răsculaţilor. Nu există cale de mijloc. Ce să fie, viaţa sau moartea? Îţi lăsăm două sau trei minute să te hotărăşti, pentru că e târziu şi totul trebuie terminat înainte să vină din nou controlul.

— Cum pot să mă hotărăsc?, am spus. Nici nu mi-aţi spus ce vreţi de la mine. Ce pot să vă spun în clipa asta e că, dacă e vorba de ceva care să pună în primejdie siguranţa cetăţii, nu mă învoiesc, aşa că puteţi să înfigeţi cuţitul în mine şi tot ce mai poftiţi.

— Nu e vorba de nimic împotriva cetăţii, spuse el. Nu-ţi cerem nimic altceva decât ceea ce au făcut compatrioţii tăi în ţara asta. Îţi cerem să te îmbogăţeşti. Dacă eşti cu noi în această noapte, îţi jurăm pe lama cuţitului şi pe întreitul legământ, pe care niciun *sikh* nu l-a încălcat vreodată, că vei avea partea cuvenită din pradă. O pătrime din comoară va fi a ta. Cred că mai corect de atât nici nu se poate.

— Dar care este comoara?, am întrebat. Sunt la fel de pregătit ca şi voi să mă îmbogăţesc, doar să-mi arătaţi ce trebuie să fac.

— Deci, juri, spuse el, pe mormântul tatălui tău, pe cinstea mamei tale, pe crucea credinţei tale, să nu ridici mâna asupra noastră şi să nu spui niciun cuvânt împotriva noastră acum sau mai târziu?

— Jur, am răspuns, jur numai dacă cetatea nu este primejduită.

— Atunci, tovarăşul meu şi cu mine jurăm că vei avea un sfert din comoară, care va fi împărțită în mod egal între noi patru.

— Dar nu suntem decât trei, am spus.

— Nu, Dost Akbar trebuie să aibă şi el partea lui. Până vin ei, îți vom povesti totul. Tu stai la poartă, Mahomet Singh, şi anunță-ne când vin. Lucrurile stau astfel, *sahib*, şi ți le spun pentru că ştiu că europenii îşi țin jurămintele şi că putem să avem încredere în tine. Dacă erai vreun hindus din acela mincinos, chiar dacă ai fi jurat pe toți zeii din templele voastre false, sângele ți-ar fi curs acum pe lama cuțitului, iar cadavrul tău ar fi zăcut acum în apă. Dar *sikh*-ul îl cunoaşte pe englez, iar englezul îl cunoaşte pe *sikh*. Ascultă, deci, ce am să-ți spun.

Există un rajah în proviciile din nord care are mari bogății deşi pământurile lui sunt puține. Multe le-a moştenit de la tatăl lui şi încă mai mult le-a strâns el însuşi, pentru că este o fire josnică şi avară şi mai mult strânge aurul decât să-l cheltuiască. Când a izbucnit revolta, a reuşit să se împrietenească şi cu leul, şi cu tigrul – şi cu cipaii, şi cu englezii. Dar, curând după aceea, i s-a părut că zilele oamenilor albi se apropiau de sfârşit, pentru că în tot ținutul nu se auzea decât de moartea sau de înfrângerea lor. Totuşi, fiind un om grijuliu, a plănuit în aşa fel încât, orice s-ar întâmpla, să-i rămână cel puțin jumătate din comoară. Averea în aur şi argint a păstrat-o lângă el, în pivnițele palatului, iar pietrele prețioase şi cele mai alese perle le-a pus într-o ladă de fier şi le-a trimis cu un slujitor credincios care, deghizat în negustor, trebuie să le transporte în cetatea din Agra, unde vor rămâne până la proclamarea păcii. Astfel, în cazul unei victorii a răsculaților, îi rămân banii; iar dacă învinge englezii, îi rămân bijuteriile. Împărțindu-şi astfel agoniseala, s-a alăturat cauzei cipailor, fiindcă aceştia erau puternici la granițele provinciei sale. Ia aminte, *sahib*, că, procedând astfel, bunurile sale revin de drept celor care au fost fideli legământului lor.

Acest pretins negustor, care călătoreşte sub numele de Achmet, este acum în oraşul Agra şi doreşte să intre în cetate. El îl are ca tovarăş de drum pe fratele meu de lapte, Dost Akbar, care îi cunoaşte secretul. Dost Akbar i-a făgăduit că îl va introduce în cetate în noaptea asta printr-o poartă dosnică şi a ales-o pe aceasta. Va fi aici în curând şi ne va găsi, pe Mahomet Singh şi pe mine, aşteptându-l. Locul este pustiu şi nu se va afla de venirea lui. Lumea nu va mai şti nimic de negustorul Achmet, iar extraordinara comoară a rajahului va fi împărţită între noi. Ce zici de asta, sahib?

În Worcestershire, viaţa unui om pare un lucru de preţ şi sfânt, dar e cu totul altceva când peste tot în jurul tău întâlneşti doar foc şi sânge şi te-ai obişnuit să vezi moartea la fiecare pas. Dacă negustorul Achmet trăia sau murea, era un lucru de mică importanţă pentru mine; dar când venea vorba de comoară, inima îmi bătea cu putere şi mă gândeam ce aş putea face cu ea în ţara mea şi cum s-ar mai holba ai mei când m-ar fi văzut pe mine, un neisprăvit, că mă întorc acasă cu buzunarele doldora de aur. De aceea, într-o clipă mă şi hotărâsem.

Dar Abdullah Khan, crezând că tot mai ezit, stărui pe lângă mine.

— Gândeşte-te, *sahib*, spuse el, dacă acest om este prins de comandant, va fi sau spânzurat, sau împuşcat, iar bijuteriile vor fi luate de stat, aşa că nimeni nu va mai vedea nicio rupie. Iar dacă tot punem mâna pe el, de ce să nu ducem treaba până la capăt? Bijuteriile se vor simţi la fel de bine la noi ca şi în vistieria administraţiei. Ajung cât să devenim fiecare dintre noi bogat şi un conducător puternic. Nimeni nu poate să afle această poveste, pentru că aici suntem rupţi de restul lumii. Ce ar putea servi mai bine scopurilor noastre? Deci, mai spune încă o dată, *sahib*, dacă eşti cu noi sau dacă trebuie să te privim ca pe un duşman.

— Sunt cu voi, trup şi suflet!, am spus.

— Foarte bine, răspunse el dându-mi înapoi puşca. Vezi că avem încredere în tine, fiindcă cuvântul tău, ca şi al nostru, nu poate fi încălcat. Acum, nu ne mai rămâne altceva de făcut decât să-i aşteptăm pe fratele meu şi pe negustor.

— Deci, fratele dumitale ştie ce vei face?, am întrebat.

— Este planul lui. El l-a gândit. Să mergem la poartă, să păzim alături de Mahomet Singh.

Ploaia continua să cadă mai departe, pentru că era tocmai începutul anotimpului umed. Nori grei, întunecați, pluteau pe cer şi era greu să vezi la o distanță mai mare de o aruncătură de băț.

În fața uşii noastre se afia un şanț adânc, dar pe alocuri apa aproape că se uscase şi putea fi trecut uşor. Mi se părea ciudat să stau acolo, cu aceşti doi *punjabi* sălbatici, aşteptându-l pe omul care venea să-şi găsească moartea.

Brusc, am zărit licărirea slabă a unui felinar de cealaltă parte a şanțului. Aceasta dispăru printre movile, apoi apăru din nou, înaintând încet în direcția noastră.

— Iată-i, au sosit!, am exclamat.

— Să strigi la el, cum obişnuieşti, sahib, „Cine e acolo?“, murmură Abdullah. Să nu-i dăm de bănuit şi să se sperie. Să ne trimiți apoi cu el înăuntru şi noi vom face restul, în timp ce tu vei sta aici, de pază. Pregăteşte-ți felinarul, ține-l la îndemână, să fim siguri că e omul nostru.

Lumina pâlpâia în depărtare; acum se oprea, acum înainta, până ce am putut să disting de cealaltă parte a şanțului două siluete întunecate. I-am lăsat să se cațere pe malul înclinat, să se târască prin noroi şi să se apropie de poartă înainte de a-i soma.

— Cine e acolo?, am spus cu o voce stăpânită.

— Prieteni, veni răspunsul.

Mi-am descoperit felinarul şi le-am luminat siluetele. Primul era un sikh uriaş, cu o barbă neagră ce îi ajungea până aproape de brâu. Doar la spectacole mai văzusem un om atât de înalt. Celălalt era un individ micuț şi gras; purta un turban galben, foarte mare, şi ducea în mână un pachet. Părea să dârdâie cumplit de frică; mâinile îi tremurau de parcă ar fi avut friguri, iar capul i se tot mişca de la dreapta la stânga în timp ce clipea mereu din ochişorii lui deschişi la culoare, ca un şoarece care se aventurează afară din vizuina sa. M-au trecut fiori reci la gândul că va fi ucis, dar apoi mi-am amintit de comoară şi inima mi s-a împietrit la loc. Când a

văzut că sunt alb, a scos o exclamație de bucurie şi a venit în fugă spre mine.

— Apărați-mă, sahib, se tângui el gâfâind. Apărați-l pe nefericitul negustor Achmet. Am călătorit prin Rajpootana ca să caut adăpost în cetatea din Agra. Am fost jefuit, bătut şi insultat pentru că am fost prieten cu englezii. Binecuvântată fie noaptea aceasta, când mă aflu din nou în siguranță împreună cu bietele mele bunuri.

— Ce ai în pachetul acela?, am întrebat.

— O ladă de fier, răspunse el, ce conține una sau două mici amintiri de familie, fără nicio valoare pentru alții, dar pe care mi-ar părea rău să le pierd. Dar nu sunt un cerşetor şi te voi răsplăti, tinere sahib, şi pe comandantul dumitale la fel, dacă îmi va asigura adăpostul pe care îl cer.

Nu mă simțeam în stare să mai discut cu acest om. Cu cât mă uitam mai mult la chipul lui grăsun, înspăimântat, cu atât mi se părea mai greu să-l ucidem cu sânge rece. Cel mai bun lucru era să terminăm cât mai repede totul.

— Duceți-l la punctul principal de pază, am spus.

Cei doi *sikhi* se apropiară şi trecură unul în dreapta şi celălalt în stânga lui, iar uriaşul merse în spatele lor, în timp ce ei treceau pe poarta întunecată. Niciodată n-a fost un om aşa de înconjurat de moarte. Eu am rămas la poartă, cu felinarul în mână.

Puteam auzi paşii lor ce răsunau pe coridoarele pustii. Deodată se opriră şi am auzit voci, o încăierare, cu zgomote de lovituri. Un moment mai târziu, spre groaza mea, am auzit paşi venind spre mine în fugă şi răsuflarea sacadată a cuiva care alerga. Am îndreptat felinarul spre coridorul lung din fața mea şi am văzut grăsunul gonind ca vântul, mânjit de sânge pe față, iar aproape în urma lui, sărind ca un tigru, uriaşul *sikh* cu barbă neagră, care ținea în mână un cuțit cu lama strălucind. N-am văzut niciodată un om alergând atât de repede ca acel micuț negustor. *Sikh*-ul nu avea cum să-l prindă şi mi-am dat seama că, odată trecut de mine şi ajuns sub cerul liber, negustorul ar fi fost salvat. Îmi era milă de el, dar din nou gândul la comoara lui îmi împietri sufletul. Am aruncat puşca la picioarele lui când a trecut pe lângă mine

și omulețul s-a rostogolit de două ori, ca un iepure împușcat. N-a apucat să se ridice, că sikhul s-a și năpustit asupra lui și a înfipt cuțitul în el de două ori. Omul nici n-a apucat să scoată vreun geamăt sau să facă vreo mișcare, ci a rămas acolo unde căzuse. Eu cred că trebuie să-și fi rupt gâtul în cădere. Vedeți, domnilor, că îmi țin făgăduiala. Vă povestesc fiecare detaliu al întâmplării, exact așa cum a fost, indiferent dacă este sau nu în favoarea mea.

Se opri și întinse mâinile încătușate spre paharul de whisky cu apă pe care i-l pregătise Holmes. În ceea ce mă privește, mărturisesc că nu puteam să-mi ascund groaza cumplită pe care o simțeam față de acest om, nu numai pentru crima sângeroasă la care luase parte, ci mai mult pentru felul disprețuitor și nepăsător în care povestea totul. Oricare ar fi fost pedeapsa ce i se pregătea, simțeam că nu va putea să se aștepte la niciun fel de milă din partea mea. Sherlock Holmes și Jones ședeau cu mâinile pe genunchi, profund interesați, dar pe fețele lor se citea același dezgust. S-ar putea ca el să fi observat acest lucru, pentru că am simțit un fel de sfidare în vocea și purtarea sa atunci când și-a reluat povestirea.

— Fără îndoială, ce făcusem era foarte grav, spuse el. Aș vrea să știu câți oameni în locul meu ar fi refuzat să împartă această pradă dacă ar fi știut că s-ar fi ales cu beregata tăiată pentru toate strădaniile lor. De altfel, era viața mea contra vieții lui de când intrase în cetate. Dacă ar fi scăpat, toată întâmplarea ar fi ieșit la iveală, iar eu aș fi fost dus în fața curții marțiale și, probabil, împușcat. Pentru că, într-o astfel de perioadă, oamenii nu erau foarte îngăduitori.

— Continuă-ți povestea, spuse Holmes scurt.

— Ei bine, l-am dus înăuntru împreună cu Abdullah și Akbar. Era foarte greu, în ciuda taliei sale reduse. Mahomet Singh a rămas să păzească poarta. L-am dus într-un loc pe care *sikh*-ii îl pregătiseră dinainte. La o oarecare distanță, un coridor îngust dădea într-o sală imensă, goală, ai cărei pereți din cărămidă erau năruiți complet. Dușumeaua se surpase într-un anumit loc, formându-se un fel de mormânt ca toate celelalte, așa că l-am lăsat acolo pe negustorul Achmet, după

ce l-am acoperit cu mai multe cărămizi desprinse din pereți. După aceea ne-am întors toți la comoară.

Aceasta rămăsese acolo unde îi scăpase negustorului când fusese atacat prima oară. Era aceeaşi ladă care se află acum deschisă pe masa dumneavoastră. O cheie era prinsă printr-o panglică de mătase de mânerul sculptat de deasupra. Am deschis-o şi lumina felinarului a strălucit înfățișându-ne o colecție de pietre prețioase cum nu mai văzusem decât în vis sau cum mi le imaginasem citind poveşti pe vremea când eram copil la Pershore. Te orbea vederea lor. După ce ne-am desfătat privirea, le-am scos afară pe toate şi le-am trecut pe o listă. Erau o sută patruzeci şi trei de diamante de apa cea mai pură: printre acestea unul numit, se pare, „Marele Mogul", despre care se spune că este, ca mărime, a doua piatră din lume. Apoi, erau nouăzeci şi şapte de smaralde foarte frumoase şi o sută şaptezeci de rubine, dintre care însă unele foarte mici. De asemenea, erau patruzeci de rubine de un roşu intens, două sute zece safire, şaizeci şi una de agate şi foarte multe beriluri, onixuri, ametiste, turcoaze şi alte pietre ale căror nume nu le ştiam pe atunci, dar cu care m-am mai familiarizat ulterior. În afară de acestea mai erau aproape trei sute de perle foarte frumoase, dintre care douăsprezece erau montate într-o coroniță de aur. Apropo, acestea din urmă au fost scoase din ladă şi nu mai erau acolo când am recuperat-o.

După ce ne-am numărat bogățiile, le-am pus la loc în lădiță şi ne-am dus la poartă ca să i-o arătăm şi lui Mahomet Singh. Apoi am reînnoit, în mod solemn, jurământul nostru de a rămâne uniți şi de a păstra secretul. Am fost de acord să ascundem prada într-un loc sigur până ce în țară va fi din nou pace şi apoi să o împărțim în mod egal între noi. N-avea niciun rost să o împărțim atunci, pentru că, dacă s-ar fi găsit asupra noastră pietre prețioase de o asemenea valoare, am fi trezit bănuieli; de altfel, în cetate nu avea nimeni locul lui şi nu le puteai ascunde nicăieri. Nu existau locuințe personale, nici vreun alt loc unde să le fi putut ascunde. De aceea, am transportat lada în mica sală unde îngropasem cadavrul şi acolo, sub nişte cărămizi din partea de perete ce mai rămăsese întreagă, am făcut o gaură şi am vârât comoara. Am memorat

bine locul, iar în ziua următoare eu am întocmit patru planuri, câte unul pentru fiecare, şi am făcut semnul nostru, „Semnul celor patru", în partea de jos a planurilor, pentru că jurasem că întotdeauna fiecare dintre noi va acționa pentru toți, astfel încât niciunul să nu poată profita mai mult decât ceilalți. Iar acesta este un legământ pe care pot să jur cu mâna pe inimă că nu l-am călcat niciodată.

În sfârşit, cred că nu mai este nevoie să vă spun, domnilor, ce s-a întâmplat cu răscoala indienilor. După ce Wílson a ocupat Delhi, iar Sir Colin a eliberat Lucknow, spatele frontului a fost zdrobit. Au venit trupe noi şi Nana Sahib a fugit peste graniță. O coloană volantă, sub conducerea colonelului Greathed, a înconjurat Agra şi i-a izgonit pe răzvrătiți. Se părea că pacea se va stabili în țară şi noi patru începusem să sperăm că nu mai era mult până ce aveam să plecăm cu prada noastră în deplină siguranță. Dar, într-o clipă, speranțele noastre s-au spulberat, fiind arestați drept asasinii lui Achmet.

Lucrurile s-au petrecut astfel. Când rajahul i-a încredințat lui Achmet bijuteriile sale, a făcut-o pentru că îl ştia om de încredere. Dar oamenii din est sunt bănuitori, aşa că rajahul ia un al doilea slujitor – şi mai de nădejde – şi-l pune să-l spioneze pe primul. Cel de-al doilea primise poruncă să nu-l scape din ochi nicio clipă pe Achmet şi să fie umbra lui. Acesta s-a luat după Achmet în noaptea respectivă şi l-a văzut intrând pe poartă. Văzându-l că nu mai iese, a crezut că îşi găsise adăpost în cetate şi a cerut el însuşi permisiunea de a fi primit înăuntru în ziua următoare, dar Achmet nu era nicăieri. Faptul i s-a părut atât de ciudat, încât i-a vorbit despre asta unui sergent aflat în gardă, care i-a spus toate acestea comandantului. Imediat s-au făcut căutări şi cadavrul a fost descoperit. Astfel, tocmai în clipa în care credeam că eram în deplină siguranță, am fost arestați toți patru şi duşi în fața judecății sub învinuirea de crimă; trei dintre noi pentru că asigurasem paza porții în noaptea aceea şi al patrulea pentru că se ştia că fusese în compania omului ucis. La proces nu s-a spus niciun cuvânt despre bijuterii, deoarece rajahul fusese detronat şi exilat din India, astfel încât nimeni nu era interesat în mod special de ele. Dar crima era un fapt incontestabil şi era clar

că noi toți eram implicați. Cei trei *sikhi* au fost condamnați la închisoare pe viață, iar eu am fost osândit la moarte, deşi ulterior am primit aceeaşi pedeapsă ca şi ceilalți.

Situația în care ne aflam era mai degrabă una ciudată. Iată-ne pe toți patru laolaltă, cu lanțuri la picioare şi cu foarte puține speranțe de a mai ieşi vreodată din închisoare, în vreme ce fiecare dintre noi păstra un secret care ne-ar fi asigurat câte un palat, numai să fi putut să ne folosim de el. Era destul ca să-ți vină să turbezi când vedeai că, în schimb, trebuia să înduri picioarele şi pumnii oricărui paznic idiot, să mănânci numai orez şi să bei doar apă, în timp ce dincolo de gratii se afla o avere imensă care te aştepta să te duci s-o iei. E adevărat că îmi venea să înnebunesc când mă gândeam la asta, dar întotdeauna am fost un om destul de încăpățânat, aşa că am rezistat, am aşteptat să vină şi vremea mea.

Şi, în sfârşit, părea că venise. Am fost mutat de la Agra la Madras şi de acolo în Insula Blair, din Andaman. Foarte puțini ocnaşi albi se aflau în această închisoare şi, pentru că avusesem de la început o purtare bună, m-am trezit în scurt timp ca fiind un fel de persoană privilegiată. Mi s-a dat o baracă la Hope Town, un mic loc de pe coastele muntelui Harriet, unde eram destul de liber. Este o regiune groaznică, bântuită de friguri şi înconjurată din toate părțile de băştinaşi canibali, mereu pregătiți să sufle o săgeată otrăvită înspre noi ori de câte ori aveau ocazia. Trebuia să săpăm gropi, şanțuri, trebuia să plantăm şi foarte multe altele, astfel încât eram ocupați toată ziua; totuşi, seara aveam puțin timp liber pentru noi. Printre altele, am învățat să prepar medicamente pentru medicul militar şi am prins o brumă de meserie de la el. Tot timpul eram în căutarea unui prilej de a evada; dar insula noastră era la sute de mile de ținutul cel mai apropiat, iar vântul suflă foarte puțin sau deloc pe aceste mări, astfel încât era extrem de greu să evadezi.

Medicul militar, doctorul Somerton, era un tânăr ager, sportiv, iar ceilalți ofițeri tineri se adunau seara în locuința lui şi jucau cărți. Cabinetul medical unde îmi preparam doctoriile se afla alături de camera lui de zi, fiind despărțite de o ferestruică. Adesea, când mă simțeam singur, obişnuiam să

sting lumina în cabinet şi apoi, stând acolo, puteam să-i aud vorbind şi să le urmăresc jocul. Şi mie îmi place să joc cărți şi privindu-i pe ei era ca şi când aş fi jucat eu însumi. Erau acolo maiorul Sholto, căpitanul Morstan şi locotenentul Bromley Brown, care comandau trupele indigene; mai erau medicul şi doi sau trei administratori ai închisorii, jucători pricepuți care făceau partide strălucite şi fără risc. Se distrau foarte plăcut în felul acesta.

Ei bine, foarte curând m-a izbit un lucru, şi anume că soldații obişnuiau să piardă mereu, iar civilii câştigau întotdeauna. Nu vreau să spun că era ceva necurat la mijloc, dar aşa se întâmpla. De când se afla la Andaman, personalul închisorii nu făcuse altceva decât să joace cărți şi cunoştea acum, până la un punct, jocul fiecăruia, în timp ce restul juca doar ca să-şi omoare timpul şi aruncau cărțile la nimereală. Noapte de noapte, militarii se ridicau de la masa de joc tot mai săraci şi cu cât pierdeau mai mult, cu atât se încăpățânau mai tare să joace. Maiorul Sholto era cel mai păgubit. La început, plătea în bani gheață şi în aur, dar curând a ajuns la polițe pentru sume mari. Uneori câştiga câteva mâini, cât să capete curaj, după care norocul îi întorcea spatele mai mult ca oricând. Toată ziua umbla de colo-colo, negru de supărare, şi apoi s-a apucat să bea peste măsură.

Într-o noapte, pierdu mai mult decât de obicei. Mă aflam în coliba mea, când el şi căpitanul Morstan trecură, împleticindu-se, în drum spre locuințele lor. Ei erau prieteni foarte buni şi nu se despărțeau niciodată. Maiorul se plângea de faptul că tot pierdea.

— S-a terminat, Morstan!, spunea el în timp ce treceau pe lângă coliba mea... Va trebui să renunț la slujbă... Sunt ruinat!...

— Prostii, bătrâne!, spuse celălalt bătându-l pe umăr. Şi eu am avut greutăți, dar...

Asta e tot ce am putut să aud, dar era de-ajuns ca să-mi dea de gândit.

Peste câteva zile, maiorul Sholto hoinărea pe plajă, astfel încât am profitat de ocazie pentru a-i vorbi.

— Aş dori să-mi dați un sfat, domnule maior, i-am spus.

— Da, Small, în legătură cu ce?, întrebă el scoțând țigara de foi din gură.

— Vreau să vă întreb, domnule, care este persoana cea mai în măsură să-i fie predată o comoară ascunsă. Ştiu unde se află o jumătate de milion şi pentru că eu nu pot să mă folosesc de ei, m-am gândit că poate cel mai bun lucru pe care l-aş putea face ar fi să o predau autorităților competente, care ar putea, astfel, să-mi reducă pedeapsa.

— Jumătate de milion spui, Small?, gâfâi el uitându-se țintă la mine să vadă dacă vorbeam serios.

— Întocmai, domnule, în pietre prețioase şi perle. Aşteaptă pe oricine e gata să o ridice. Iar lucrul cel mai ciudat este că adevăratul proprietar se află în exil şi nu poate ajunge la comoară, astfel încât ea va aparține primului venit.

— Adică administrației, Small, administrației, se bâlbâi el. Dar o spusese oarecum ezitant şi am simțit atunci că îmi găsisem omul.

— Deci dumneavoastră credeți, domnule, că ar trebui să dau această informație guvernatorului general?, am spus liniştit.

— Ei, ei, nu trebuie să faci nimic în pripă, să nu-ți pară rău după aceea. Spune-mi tot despre asta, Small. Haide, relatează-mi faptele!

I-am povestit întreaga întâmplare, cu mici modificări, ca să nu poată identifica locurile.

Când am terminat, a rămas nemişcat, dus pe gânduri şi puteam să-mi dau seama, după faptul că-şi muşca buzele, că în sufletul lui se ducea o luptă.

— Este o problemă foarte serioasă, Small, spuse el în sfârşit. Nu trebuie să sufli o vorbă nimănui despre asta; ne vedem în curând.

Peste două nopți, el şi prietenul său, căpitanul Morstan, au venit în coliba mea în puterea nopții, cu un felinar.

— Vreau ca şi căpitanul Morstan să audă acea poveste, chiar din gura dumitale, Small, spuse el.

Am repetat-o aşa cum i-o spusesem anterior.

— Pare adevărată, nu?, spuse el. Merită să acționăm?

Căpitanul Morstan clătină din cap.

— Ascultă, Small, spuse maiorul. Noi am vorbit despre asta, prietenul meu şi cu mine, şi am ajuns la concluzia că acesta este un secret al tău şi până la urmă nu e treaba administrației, ci este o problemă a ta personală şi ai dreptul să dispui de comoară aşa cum crezi de cuviință. Problema e acum următoarea: ce preț ceri în schimbul ei? Am fi tentați să acceptăm condițiile dumitale, sau cel puțin să discutăm despre asta.

Incerca să vorbească cu un ton distant, nepăsător, dar în ochi îi străluceau nerăbdarea şi lăcomia.

— În privința acestui fapt, domnilor – am răspuns încercând la rândul meu să fiu la fel de distant, dar fiind, de fapt, la fel de nerăbdător –, orice om aflat în locul meu ar cere un singur lucru. Vreau să mă ajutați pe mine şi pe cei trei tovarăşi ai mei să ne regăsim libertatea. Apoi vă vom face asociații noştri şi vă vom da a cincea parte să o împărțiți între dumneavoastră.

— Hm!, spuse el. A cincea parte! Nu e foarte ispititor!

— Fiecăruia i-ar reveni câte cincizeci de mii, am spus.

— Dar cum putem noi să vă redăm libertatea? Ştii foarte bine, ceri ceva imposibil.

— Ba deloc, am răspuns. Am gândit totul în cel mai mic detaliu. Sigurul obstacol în calea evadării noastre este faptul că nu putem face rost de o barcă pentru călătorie şi de provizii care să ne ajungă atât de mult timp. La Calcutta sau la Madras sunt foarte multe mici iahturi şi iole care ar servi foarte bine scopului nostru. Aduceți una aici. Vom urca la bord în timpul nopții şi, dacă ne veți lăsa pe oricare parte a țărmului Indiei, înseamnă că vă veți fi îndeplinit partea voastră din învoială.

— Dacă ar fi vorba doar de unul..., spuse el.

— Toți sau niciunul, am răspuns. Am jurat. Noi patru trebuie să acționăm întotdeauna împreună.

— Vezi tu, Morstan, spuse el, Small este un om de cuvânt. El nu îşi trădează prietenii. Cred că putem avea încredere în el.

— E o treabă urâtă, răspunse celălalt. Dar, după cum spui, banii ne vor ajuta să ne păstrăm slujbele liniştiți.

— Ei bine, Small, spuse maiorul, cred că trebuie să încercăm să fim de acord cu tine. Dar, desigur, mai întâi trebuie să verificăm adevărul spuselor tale. Spune-mi unde este ascunsă

comoara şi îmi voi lua concediu pentru a mă întoarce în India cu barca de salvare pentru a cerceta împrejurările.

— Nu vă grăbiți așa, am spus devenind din ce în ce mai calm, în timp ce el se înfierbânta. Trebuie să am consimțământul celor trei camarazi ai mei. V-am spus: vom fi toți patru sau niciunul.

— Prostii!, izbucni el. Ce legătură au cei trei indivizi negri cu învoiala noastră?

— Negri sau albaştri, am spus, suntem toți laolaltă şi mergem împreună.

Ei bine, afacerea s-a încheiat la o a doua întâlnire, unde au fost toți de față – Mahomet Singh, Abdullah Khan şi Dost Akbar. Am discutat iar condițiile învoielii şi în cele din urmă am ajuns la o înțelegere. Noi trebuia să punem la dispoziția celor doi ofițeri hărțile locului din cetatea Agra unde se afla comoara, însemnând locul din perete unde era ascunsă. Maiorul Sholto trebuia să meargă în India să verifice povestea noastră. Dacă găsea lada, trebuia să o lase acolo, să trimită un iaht mic cu provizii pentru călătorie, care să acosteze în Insula Rutland şi la care noi trebuia să ajungem singuri, pentru ca în final să se întoarcă la postul lui. Căpitanul Morstan trebuia apoi să-şi ia permisie pentru a se întâlni cu noi la Agra, unde urma să împărțim comoara, el primind şi partea maiorului odată cu a lui. Am pecetluit toate acestea prin cel mai solemn jurământ imaginat şi rostit vreodată. Toată noaptea am lucrat, cu hârtie şi cerneală, iar dimineața, cele două hărți erau gata pecetluite cu „Semnul celor patru“, adică al nostru: Abdullah, Akbar, Mahomet şi eu însumi.

Ei, domnilor, dar vă plictisesc cu lunga mea povestire şi ştiu că prietenul meu, domnul Jones, este nerăbdător să mă vadă în siguranță, după gratii. Am să fiu cât pot de scurt. Ticălosul de Sholto a fugit în India şi nu s-a mai întors niciodată. Puțin după aceea, căpitanul Morstan mi-a arătat numele lui pe o listă de pasageri a unui vas. Unchiul său murise, lăsându-i o avere imensă, iar el părăsise armata; totuşi, n-a ezitat să ne înşele pe toți cinci. Puțin după aceea, Morstan a plecat la Agra şi a aflat, aşa cum ne aşteptam, că, nici mai mult, nici mai puțin, comoara dispăruse. Ticălosul furase totul nesocotind

toate condițiile în care îi spusesem secretul. Din acel moment nu am mai trăit decât pentru a mă răzbuna. M-am gândit la asta ziua şi o visam noaptea. Devenise ca o patimă ce mă stăpânea întru totul. Nu îmi păsa nici de lege, nici de spânzurătoare. Nu mă gândeam decât cum să evadez, cum să dau de Sholto şi să-l strâng de gât. Chiar şi comoara din Agra devenise de mică importanță acum pe lângă uciderea lui Sholto.

Ei bine, în decursul vieții mele, mi-am pus în gând multe lucruri şi nu a existat vreunul pe care să nu-l îndeplinesc. Dar au trecut ani buni până a venit vremea mea. V-am spus că îmi însuşisem unele cunoştințe de medicină. Într-o zi, când doctorul Somerton era la pat cu febră, un mic insular din Andaman a fost găsit în pădure de un grup de ocnaşi. Era grav bolnav şi căutase un loc singuratic unde să moară. L-am luat în grija mea, deşi era veninos ca un şarpe tânăr, şi în câteva luni l-am pus pe picioare. Ajunse să se lege aşa tare de mine, încât nici nu mai voia să plece înapoi în pădure şi dădea mereu târcoale colibei mele. Am învățat de la el câte ceva din dialectul său şi asta l-a făcut să țină şi mai mult la mine.

Tonga, pentru că despre el e vorba, era un barcagiu excelent şi avea o canoe mare, încăpătoare. Când mi-am dat seama că îmi este devotat şi că ar face orice pentru mine, am întrezărit ocazia de a evada. Am vorbit cu el despre asta; urma să-şi aducă barca într-o anumită noapte la un debarcader care nu era niciodată păzit, de unde trebuia să mă ia pe mine. I-am dat instrucțiuni să aducă şi câteva tigve cu apă, cartofi dulci şi nuci de cocos.

Era sincer şi de nădejde micul Tonga ăsta. Nimeni n-a avut vreodată un prieten mai devotat. În noaptea cu pricina a venit cu barca la debarcader. Întâmplarea a făcut ca acolo să se afle unul dintre paznici, un ticălos care nu rata niciodată ocazia de a mă insulta şi lovi. Îmi jurasem să mă răzbun şi acum era şansa mea. Era ca şi cum soarta îl scosese în calea mea ca să-i plătesc datoria înainte să fi părăsit insula. Stătea la mal, cu spatele la mine, cu carabina pe umăr. M-am uitat în jur după o piatră să-i zdrobesc capul, dar nu am găsit niciuna.

Atunci mi-a venit o idee ciudată şi mi-am dat seama cum aş putea face rost de o armă. M-am aşezat jos, în întuneric, şi

m-am desfăcut la piciorul de lemn. Din trei salturi mari, am ajuns lângă el. Şi-a pus carabina pe umăr, ţintindu-mă, dar l-am lovit în plin şi i-am zdrobit ţeasta. Puteţi vedea şi acum crăpătura în lemn, în partea cu care l-am lovit. Ne-am prăbuşit amândoi, pentru că nu puteam să-mi păstrez echilibrul; dar, când m-am ridicat, l-am găsit zăcând nemişcat. M-am urcat în barcă şi după o oră eram amândoi departe, în largul mării. Tonga adusese cu el tot ce avea pe acest pământ: armele şi zeităţile lui. Printre altele, avea o suliţă lungă de bambus şi câteva rogojini din fire de cocotieri din Andaman, din care am făcut un fel de velă. Timp de zece zile am navigat la voia întâmplării, bazându-ne pe noroc, iar în cea de-a unsprezecea zi am fost culeşi de un vas comercial care transporta, din Singapore la Jiddah, pelerini din Malaysia. Aceştia formau o mulţime ciudată, dar Tonga şi cu mine am reuşit să ne adaptăm. Aveau o calitate foarte mare: te lăsau în pace şi nu puneau întrebări.

Ei bine, dacă ar fi să vă povestesc toate aventurile prin care am trecut eu şi micul meu camarad, n-aţi fi deloc încântaţi, pentru că v-aş ţine aici până la răsăritul soarelui. Am cutreierat lumea în lung şi în lat, dar mereu apărea câte ceva care ne împiedica să ajungem la Londra. Totuşi, în tot acest timp, nu mi-am pierdut niciodată din vedere scopul. Mă gândeam la Sholto zi şi noapte şi în visele mele îl ucisesem de sute de ori. În sfârşit, acum trei sau patru ani, am ajuns în Anglia. Nu mi-a fost foarte greu să descopăr unde locuia şi am trecut la treabă, încercând să aflu dacă vânduse comoara sau dacă o mai avea. M-am împrietenit cu cineva care putea să mă ajute – nu dau nume, pentru că nu vreau să bag pe nimeni în necaz – şi în curând am aflat că avea încă bijuteriile.

Apoi am încercat să ajung la el în multe feluri, dar era destul de şmecher şi avea întotdeauna în preajma lui doi boxeri, pe lângă fiii şi khitmutgarul lui, pentru a-l păzi.

Dar, într-o bună zi, am fost informat că era pe patul de moarte. Am alergat imediat în grădină, înnebunit la gândul că o să-mi scape printre degete şi, privind pe fereastră, l-am văzut zăcând în pat, iar pe fiii lui stând lângă el. Aş fi intrat înăuntru şi mi-aş fi încercat norocul, înfruntându-i pe toţi trei; dar, în timp ce îl priveam, capul i-a căzut într-o parte şi mi-am

dat seama că murise. Totuşi, în aceeaşi noapte am intrat în camera lui şi i-am scotocit prin lucruri să văd dacă nu exista vreun indiciu asupra locului unde ajunsese bijuteriile noastre. Dar nu am găsit nimic, aşa că am plecat foarte posomorât şi mânios. Înainte să plec mi-am spus că dacă aş mai da vreodată ochii cu prietenii mei *sikh*-ii, am avea cu toții satisfacția de a şti că am lăsat în urmă un semn al urii noastre; astfel, am mâzgălit „Semnul celor patru", la fel ca pe hartă, şi i l-am prins în piept. Ar fi fost prea de tot să fie coborât în mormânt fără vreun semn din partea oamenilor pe care îi jefuise şi trădase.

Între timp ne câştigasem existența purtându-l pe bietul Tonga prin bâlciuri şi prin alte locuri asemănătoare ca pe un canibal negru. El mânca atunci carne crudă şi interpreta un dans războinic, astfel încât după o zi de muncă aveam o pălărie plină de penny. Totuşi, eram la curent cu veştile din Pondicherry Lodge, deşi câțiva ani buni n-au fost niciun fel de noutăți, în afară de faptul că porniseră în căutarea comorii. Dar, în cele din urmă, am aflat ceea ce aşteptam de atâta timp: comoara fusese găsită. Se afla sus, în podul casei, în laboratorul de experiențe al domnului Bartholomew Sholto. Imediat am venit şi am inspectat locul, dar nu-mi puteam da seama cum să ajung până acolo cu piciorul meu de lemn. Dar am aflat de o trapă din acoperiş şi ora la care domnul Sholto lua masa de seară. M-am gândit că m-aş putea descurca uşor cu ajutorul lui Tonga. L-am adus cu mine şi i-am legat o frânghie lungă în jurul taliei. El se cățăra ca o pisică şi a ajuns repede pe acoperiş, dar ghinionul a fost că Bartholomew Sholto se afla încă în cameră. Tonga a crezut că a făcut un lucru foarte isteț că l-a omorât, deoarece atunci când, cu ajutorul frânghiei, am ajuns şi eu sus, l-am găsit plimbându-se de colo-colo, mândru ca un păun. A fost foarte surprins când l-am amenințat cu capătul frânghiei şi l-am ocărât, numindu-l drac însetat de sânge. Am luat lada cu comoara şi am coborât-o în curte, apoi, după ce am lăsat mai întâi „Semnul celor patru" pe masă pentru a arăta că bijuteriile se întorseseră, în sfârşit, la cei care aveau dreptul asupra lor, am coborât şi eu pe frânghie. Apoi, Tonga a tras sus frânghia, a închis fereastra şi a plecat pe drumul pe care venise.

Nu ştiu dacă a mai rămas ceva ce nu v-am spus. Auzisem un marinar vorbind de viteza şalupei „Aurora" a lui Smith şi m-am gândit că ar fi foarte potrivită pentru a fugi împreună cu bătrânul Smith, urmând a-i da acestuia o sumă mare de bani în caz că ajungeam în siguranță pe vapor. Fără îndoială, el bănuia că era ceva necurat la mijloc, dar nu i-am făcut cunoscut secretul nostru. Toate acestea sunt adevărate, domnilor, iar dacă vi le povestesc, nu e pentru a vă distra – pentru că nu mi-ați făcut un prea mare serviciu –, ci pentru că eu consider că apărarea cea mai bună pentru mine este tocmai să nu ascund nimic şi să arăt lumii cât de urât s-a purtat maiorul Sholto cu mine şi că sunt nevinovat de moartea fiului său.

— E o poveste impresionantă, spuse Sherlock Holmes. O concluzie convingătoare a unui caz extrem de interesant. Pentru mine nu e nimic complet nou în ultima parte a povestirii dumitale, cu excepția faptului că dumneata ai adus singur frânghia. Nu ştiam asta. Apropo, sperasem ca Tonga să-şi fi pierdut toate săgețile şi totuşi el a reuşit să ne trimită una în timp ce ne aflam în şalupă.

— Le pierduse pe toate, domnule, în afară de cea care îi rămăsese atunci pe țeavă.

— Da, desigur, spuse Holmes. La asta nu m-am gândit.

— Mai aveți şi alte nelămuriri?, întrebă ocnaşul pe un ton amabil.

— Cred că nu, mulțumesc, răspunse tovarăşul meu.

— Ei bine, Holmes, spuse Athelney Jones, eşti un om căruia toți vor să-i facă pe plac şi ştim că eşti un cunoscător în ale crimei; dar datoria e datorie şi am ajuns prea departe urmând indicațiile dumitale şi ale prietenului tău. Mă voi simți mult mai liniştit când povestitorul nostru, aici de față, se va afla în siguranță, în spatele gratiilor. Trăsura încă ne aşteaptă şi jos se află doi inspectori. Vă sunt recunoscător amândurora pentru ajutorul dat. Bineînțeles că veți fi aşteptați la proces. Noapte bună.

— Noapte bună, domnilor, spuse Jonathan Small.

— După dumneata, Small, spuse prudentul Jones în timp ce ieşeau din cameră. Voi avea o grijă deosebită să nu mă atingi

cu piciorul dumitale de lemn aşa cum ai făcut cu domnul acela din Insulele Andaman.

— Ei bine, aşa se încheie mica noastră dramă, am exclamat eu după ce am fumat o vreme în linişte. Mă tem că ar putea fi ultima investigație în care am avut prilejul să studiez metodele dumitale. Domnişoara Morstan mi-a făcut cinstea de a mă accepta de soț.

El scoase un mormăit cumplit.

— Mă temeam de asta, spuse el. Pur şi simplu, nu pot să te felicit.

Eram puțin jignit.

— Ai vreun motiv să fii nemulțumit de alegerea mea?, am întrebat.

— Nu. Nu am niciumul. Cred că este una dintre cele mai încântătoare tinere femei pe care le-am întâlnit vreodată şi putea fi foarte utilă în treburi ca aceea de care ne-am ocupat. Are înclinații pentru aşa ceva, ca dovadă modul în care a păstrat planul acela al Agrei, spre deosebire de documentele deținute de tatăl ei. Dar dragostea e ceva emoțional şi tot ce ține de emoțional este opus rațiunii reci şi juste, pe care o pun deasupra tuturor lucrurilor. Eu nu mă voi însura niciodată, ca să nu aduc prejudicii rațiunii.

— Am încredere, am spus râzând, că rațiunea mea va trece peste acest obstacol. Dar pari obosit.

— Da, deja mă resimt după toate astea. Voi fi moale ca o cârpă o săptămână întreagă.

— E ciudat, am spus, cum alternează la dumneata starea care în cazul altora aş numi-o lenevie cu aceea de energie şi vigoare uimitoare.

— Da, răspunse el, conviețuiesc în mine un leneş perfect şi un om plin de zel. Adesea mă gândesc la aceste versuri ale bătrânului Goethe:

Schade dass die Natur nur einen Mensch aus dir schuf,
Dem zum würdigen Mann war und zum Schelmen der Stoff.

— Altfel spus: păcat că natura nu te-a făcut decât un singur om pe tine, care ai fi putut fi şi un sfânt, şi un tâlhar.

— Apropo de cazul acesta din Norwood, ai văzut că au avut un complice în casă, aşa cum am bănuit, care nu putea fi altul decât Lal Rao, majordomul? Astfel, Jones are de fapt cinstea neştirbită de a fi prins singur un peşte în plasa lui uriaşă.

— Împărțeala nu prea pare corectă, am observat. Dumneata ai făcut toată munca în acest caz. Eu mă aleg cu o soție, Jones – cu elogiile şi atunci mă întreb ce-ți mai rămâne dumitale...

— Mie îmi mai rămâne, încă, flaconul de cocaină, spuse Sherlock Holmes în timp ce îşi întindea mâna lungă şi albă pentru a-l lua.

Sfârşit

Valea terorii

Traducere şi note de Monica Duță

Partea întâi

Tragedia din Birlstone

1

Avertismentul

Tind să cred..., am spus.

— Aş zice la fel..., a remarcat nerăbdător Sherlock Holmes. Cred că sunt un om care suportă foarte uşor insulta, dar recunosc că m-a deranjat întreruperea sardonică.

— Pe legea mea, Holmes, am zis, uneori eşti exasperant!

Era mult prea absorbit în propriile gânduri ca să dea un răspuns rapid protestului meu.

S-a aplecat, cu micul dejun încă neatins în faţa sa, şi s-a uitat insistent la foiţa de hârtie pe care tocmai o scosese din plic. Apoi a luat plicul, l-a ţinut în lumină şi, foarte atent, a studiat atât interiorul, cât şi exteriorul acestuia.

— E scrisul lui Porlock, a spus el gânditor, nu mă îndoiesc că este scrisul lui Porlock, deşi l-am văzut doar de două ori până acum. Se distinge prin eul grecesc cu un mic ornament deasupra. Dar, dacă e vorba de Porlock, trebuie să fie ceva foarte important.

Vorbea mai mult pentru el decât cu mine; dar nemulţumirea mea dispăru graţie interesului pe care îl treziseră cuvintele lui.

— Şi cine e acest Porlock?, am întrebat.

— Porlock e doar un pseudonim, Watson, un simplu mod de identificare; dar în spatele său se află o personalitate evazivă

și înșelătoare. Într-o scrisoare mai veche m-a informat că nu este numele său și m-a provocat să îl caut în milioanele de oameni din oraș. Porlock nu e important ca persoană, ci datorită legăturii pe care o are cu un mare om. Imaginează-ți peștele-pilot pe lângă rechin, șacalul pe lângă leu – ceva ce este insignifiant în raport cu ceva ce este formidabil; nu numai formidabil, Watson, ci sinistru – sinistru în cel mai înalt grad. Și așa intră el în preocupările mele. M-ai auzit vorbind de profesorul Moriarty?

— Celebrul criminal, cu atât mai celebru cu cât...

— Pe legea mea, Watson!, mă întrerupse Holmes cu o voce descurajatoare.

— Voiam să spun cu cât este necunoscut publicului.

— Un accent, un accent clar, spuse Holmes. Începi să ai tendința spre un umor inteligent, de care trebuie să învăț să mă apăr. Dar, numindu-l pe Moriarty criminal, îl calomniezi în fața legii – căci în asta constă gloria și minunăția faptului. Cel mai mare complotist, organizator al tuturor nebuniilor, creierul ce controlează lumea nevăzută – un creier ce ar putea să facă și să desfacă destinele națiunilor –, acesta este omul nostru! Dar este atât de inaccesibil suspiciunii generale, atât de imun la critici, atât de admirabil în modul în care își organizează anonimatul, încât, pentru vorbele pe care le-ai spus, te-ar putea târî într-un tribunal din care ar ieși cu veniturile tale pe un an drept daune morale pentru injuriile aduse persoanei sale. Nu este el autorul cărții „Dinamica unui asteroid“, o carte ce ajunge la niveluri atât de înalte ale matematicii pure încât se spune că nu a existat niciun om în presa științifică să o poată critica? Este acesta un om pe care să-l jignești? Un doctor cu gura mare și un profesor jignit – acestea ar fi rolurile voastre. Este un geniu, Watson! Dar va veni și ziua noastră!

— Sper să fiu și eu acolo!, am exclamat sincer. Dar vorbeam de acest om, Porlock...

— Ah, da – așa-numitul Porlock e o verigă într-un lanț la mică distanță de mărețul său punct de plecare. Porlock nu e o verigă foarte sănătoasă – între noi fie vorba. Este unicul defect în acel lanț, atât cât am putut să-l testez.

— Dar niciun lanț nu e mai puternic decât cea mai slabă verigă a sa.

— Exact, dragul meu Watson! Şi de aici importanța lui Porlock. Condus de vreo aspirație rudimentară către bine şi încurajat de stimularea judicioasă printr-o bancnotă de zece lire trimisă prin metode neortodoxe, mi-a oferit în avans o dată sau de două ori informații de valoare – acea valoare înaltă care anticipează şi previne, dar nu răzbună crima. Nu mă îndoiesc că, dacă am avea cifrul, ne-am da seama că această comunicare este de natura pe care am indicat-o.

Încă o dată, Holmes a îndreptat hârtia pe farfuria nefolosită. M-am ridicat şi, aplecându-mă peste el, mă holbam la curioasa inscripție care spunea aşa:

534 C2 13 127 36 31 4 17 21 41
DOUGLAS 109 293 5 37 BIRLSTONE
26 BIRLSTONE 9 47 171

— Ce înțelegi din asta, Holmes?

— Este în mod clar o încercare de a ascunde o informație secretă.

— Dar ce rost are un mesaj codat, dacă nu avem codul?

— În acest caz, niciunul.

— De ce spui „în acest caz“?

— Pentru că sunt multe cifruri pe care le-aş putea citi la fel de uşor cum citesc anecdotele cu autor necunoscut din ziar: aceste crude unelte amuză inteligența fără să o obosească. Dar aici e altceva. Este în mod clar o referire la cuvintele de pe paginile unei cărți. Până nu mi se spune care carte şi care pagină, sunt neputincios.

— Dar de ce Douglas şi Birlstone?

— Evident, pentru că acestea sunt cuvinte care nu se găsesc în pagina respectivă.

— Atunci, de ce nu a indicat cartea?

— Bestialitatea nativă, dragul meu Watson, acea înțelepciune înnăscută care îi încântă pe cei din jur, îți spune să nu pui în acelaşi plic şi mesajul, şi cifrul său. Dacă plicul nu ajunge la destinația dorită, eşti descoperit. Dar aşa, ambele

trebuie să se piardă ca să ți se întâmple ceva rău. Suntem pe cale să primim o a doua misivă şi voi fi surprins dacă nu va conține fie o nouă scrisoare cu explicații, fie, mai probabil, chiar volumul la care se referă aceste cifre.

Calculul lui Holmes a fost îndeplinit în câteva minute prin apariția lui Billy, servitorul, cu chiar scrisoarea pe care o aşteptam.

— Acelaşi scris, remarcă Holmes în timp ce deschidea plicul, şi chiar semnată, adăugă el cu vocea exaltată, despăturind epistola. Ei... facem progrese, Watson.

Fruntea i se încruntă totuşi în timp ce se uita la conținut.

— Vai mie, sunt dezamăgit! Mă tem că toate speranțele noastre au fost în van. Cred că Porlock nu ne va fi de ajutor.

Dragă domnule Holmes, citi el, *nu voi continua în această problemă. E prea periculos – mă suspectează. Îmi dau seama că mă suspectează. A venit la mine în mod total neaşteptat, imediat după ce scrisesem adresa pe acest plic cu intenția de a vă trimite cheia cifrului. Am putut să o acopăr la timp. Dacă ar fi văzut-o, ar fi fost foarte rău pentru mine. Dar i-am citit suspiciunea în ochi. Vă rog să ardeți mesajul cifrat, care de acum nu vă mai este de folos.*

Fred Porlock

Holmes a stat o vreme învârtind scrisoarea între degete, uitându-se încruntat la foc.

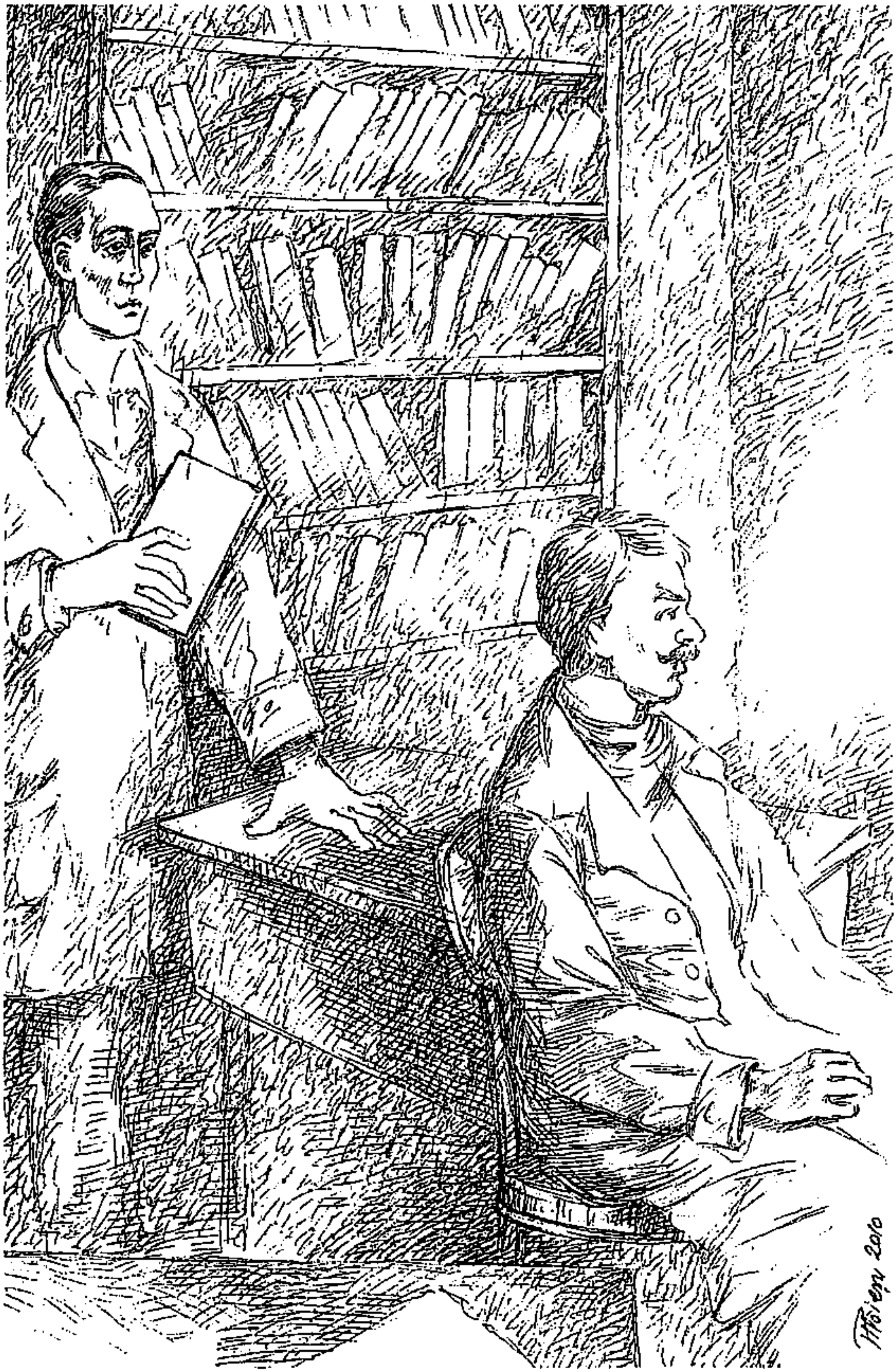
— În definitiv, spuse el în final, poate că nu e nimic. Poate e doar conştiința lui încărcată. Ştiindu-se trădător, poate a citit acuzația în ochii celuilalt.

— Celălalt fiind, presupun, profesorul Moriarty.

— Nimeni altul! Când vreunul dintre ei vorbeşte despre „el“, ştii la cine se referă. Există un „el“ predominant pentru toți.

— Dar ce poate face el?

— Hm! E o întrebare cuprinzătoare. Când ai împotriva ta unul dintre primele creiere din Europa şi toate puterile întunecate îl sprijină, posibilitățile sunt infinite. Oricum,

prietenul Porlock e speriat de moarte – compară scrisul de pe bilet cu cel de pe plic; care a fost aşternut, după cum ne spune, înaintea vizitei neaşteptate. Unul este clar şi ferm, celălalt – de-abia lizibil.

— Şi atunci de ce a mai scris? De ce nu a lăsat totul baltă?

— Deoarece s-a temut că, în acel caz, eu l-aş fi căutat şi i-aş fi pricinuit în vreun fel necazuri.

— Fără îndoială, am spus. Desigur. Luasem în mână mesajul original şi mă uitam atent la el. E destul de frustrant că un secret important se poate afla aici, pe foaia asta de hârtie, şi că e peste puterea noastră să îl descifrăm.

Sherlock Holmes dăduse la o parte micul dejun neînceput şi îşi aprinsese pipa, companie a meditațiilor sale adânci.

— Mă întreb..., începu lăsându-se pe spate şi uitându-se la tavan, poate sunt chestiuni care au scăpat intelectului tău machiavelic. Să abordăm problema din punct de vedere rațional. Omul se referă la o carte. Acesta este punctul nostru de plecare.

— Unul destul de vag.

— Hai să vedem dacă îl putem restrânge. Dacă mă concentrez asupra lui, devine mai uşor de penetrat. Ce indicii avem noi în legătură cu această carte?

— Niciunul.

— Ei... nu e chiar atât de rău. Mesajul codat începe cu 534, nu-i aşa? Am putea merge pe ipoteza că 534 este pagina la care se referă cifrul. Aşadar, cartea noastră a devenit deja una mare, ceea ce înseamnă un pas înainte. Ce alte indicii mai avem în legătură cu natura acestei cărți? Următoarele semne sunt C2. Ce înțelegi tu din asta, Watson?

— Capitolul al doilea, fără îndoială.

— Nici pe departe, Watson. Cred că eşti de acord cu mine că, dat fiind numărul paginii, devine inutil numărul capitolului. Pe de altă parte, dacă pagina 534 este în al doilea capitol, lungimea primului capitol trebuie să fie de-a dreptul uriaşă.

— Coloana!, am izbucnit.

— Genial, Watson! Eşti sclipitor în dimineața asta. Dacă nu este coloana, atunci sunt foarte dezamăgit. Deci acum

începem să ne gândim la o carte de lungime mare, tipărită pe două coloane, fiecare de lungime considerabilă, din moment ce unul dintre cuvinte e numerotat în document ca al două sute nouăzeci şi cincilea. Am epuizat indiciile oferite de logică?

— Mă tem că da.

— Te nedreptăţeşti singur. Încă o scânteie, Watson – încă o inspiraţie. Dacă volumul ar fi fost unul neobişnuit, mi l-ar fi trimis. Dar, în loc să mi-l trimită, el intenţiona, înainte ca planurile să-i fie date peste cap, să-mi trimită un indiciu în acest plic. Afirmă asta în bilet. Acest lucru pare să spună că acea carte este una uşor de găsit. El o avea – şi-şi imagina că şi eu trebuie s-o am. Pe scurt, Watson, este vorba de o carte foarte răspândită.

— Ceea ce spui pare într-adevăr plauzibil.

— Aşadar, ne-am restrâns căutarea la o carte de dimensiuni mari, tipărită pe două coloane şi foarte răspândită.

— Biblia!, am izbucnit triumfător.

— Bine, Watson, bine! Dar nu suficient de bine, dacă îmi permiţi. Eu unul nu aş putea să mă gândesc la o singură carte improbabil de găsit la vreunul dintre asociaţii lui Moriarty. În plus, ediţiile cărţii sfinte sunt atât de numeroase încât el nu ar fi putut presupune că două ediţii ar avea aceeaşi paginaţie. E vorba de o carte standardizată. El ştie sigur că pagina 534 de la el corespunde cu pagina 534 de la mine.

— Dar foarte puţine cărţi corespund acestui criteriu.

— Exact. Şi în asta stă salvarea noastră. Căutarea se limitează la nişte cărţi standardizate pe care se presupune că le poate avea oricine.

— Bradshaw!

— E dificil, Watson. Vocabularul lui Bradshaw e succint şi viguros, dar limitat. Selecţia cuvintelor nu ar putea fi folosită pentru trimiterea de mesaje generale. Îl vom elimina pe Bradshaw. Şi dicţionarul este inadmisibil, din aceleaşi motive. Ce ne mai rămâne?

— Un almanah!

— Excelent, Watson! M-aş înşela amarnic dacă nu ar fi chiar aşa! Un almanah! Să ne gândim la *Almanahul Whitaker*. Este de largă folosinţă. Are numărul corespunzător de pagini.

Este tipărit pe două coloane. Deşi mai rezervat în vocabular în primele ediții, devine, dacă îmi amintesc eu bine, destul de abundent spre sfârşit. Luă volumul de pe birou. Iată pagina 534, a doua coloană, un paragraf substanțial despre comerțul şi resursele Indiei Britanice. Scrie, Watson! Numărul treisprezece este „Mahratta". Mă tem că nu e un început prea promițător. Numărul o sută douăzeci şi şapte este „Guvern"; măcar are logică, deşi e irelevant în ceea ce îl priveşte pe profesorul Moriarty. Să mai încercăm o dată. Ce face guvernul din Mahratta? Of! Următorul cuvânt este „păr de porc". Asta este, Watson! S-a terminat!

Vorbise pe un ton amuzat, dar mişcarea bruscă a sprâncenelor îi trăda dezamăgirea şi iritarea. Stăteam neajutorat şi nefericit uitându-mă la foc. O tăcere lungă fu întreruptă de exclamația lui Holmes, care, grăbindu-se să ajungă la raft, luă de acolo un al doilea volum cu copertele galbene.

—E vina noastră că suntem prea la curent, Watson!, strigă. Suntem înaintea vremurilor noastre şi suferim pedeapsa de rigoare. Pentru că e 7 ianuarie, noi am schimbat deja almanahul. E foarte probabil ca Porlock să fi scris mesajul folosind vechiul almanah. Nu mă îndoiesc că ne-ar fi spus şi acest lucru în a doua scrisoare dacă ar fi fost scrisă. Hai acum să vedem ce ne rezervă pagina 534. Numărul treisprezece – „este". Ochii lui Holmes străluceau de nerăbdare pe măsură ce degetele lui subțiri numărau cuvintele – „pericol". Ha! Ha! Important! Scrie, Watson! „Este pericol – poate – apărea – foarte – curând – unul." Apoi avem numele „Douglas" – bogat – țară – acum – la – Casa – Birlstone – Birlstone – încredere – este – urgent." Ei, Watson, ce crezi de logica pură şi unde ne-a adus ea? Dacă s-ar găsi pe aici frunze de laur, l-aş trimite pe Billy să le aducă.

Mă holbam la mesajul ciudat pe care îl mâzgălisem, pe măsură ce el îl descifra, pe o bucată de hârtie pe care o țineam pe genunchi.

— Ce mod ciudat şi încurcat de a exprima înțelesul!, am spus.

— Din contră, s-a descurcat destul de bine!, zise Holmes. Când cauți într-o singură coloană cuvintele cu care vrei să

exprimi mesajul, e destul de improbabil să le găseşti pe toate. Mai trebuie să laşi câteva pe care corespondentul tău să le intuiască. Înțelesul e foarte clar. Ceva rău i se pregăteşte unui anume Douglas, cine o fi el, un nobil bogat de la țară. E sigur că – încredere e cel mai apropiat de încrezător – e ceva urgent. Acesta este rezultatul nostru – şi a fost o analiză destul de laborioasă.

Holmes avea întipărită pe față acea bucurie impersonală a artistului a cărui operă este mai bună decât precedenta, deşi plânge amar că nu se ridică la nivelul înalt la care aspiră. Încă se bucura de propriul succes atunci când Billy deschise uşa şi inspectorul MacDonald de la Scotland Yard fu poftit înăuntru.

Era sfârşitul anilor '80, când Alec MacDonald încă nu dobândise succesul național de care se bucură azi.

Era un membru tânăr, dar de încredere al instituției, care se distinsese în câteva cazuri ce îi fuseseră încredințate. Silueta lui înaltă, osoasă, promitea o forță fizică excepțională, în timp ce capul masiv şi ochii adânci şi strălucitori erau dovada inteligenței avide care sclipea din spatele sprâncenelor groase.

Era un om tăcut, direct, de o natură severă, cu un accent puternic din Aberdeen.

Holmes îl ajutase deja de două ori în cariera sa să obțină succesul, singura lui mulțumire fiind bucuria intelectuală a problemei în sine. Din acest motiv, afecțiunea şi respectul scoțianului pentru colegul său amator erau profunde şi le demonstra prin sinceritatea cu care îl consulta pe Holmes când era în dificultate. Mediocritatea nu cunoaşte nimic mai presus de ea însăşi, dar talentul recunoaşte instantaneu geniul, iar MacDonald avea suficient talent în meseria lui încât să-şi dea seama că nu era nicio umilire în a cere ajutorul unui om unic în Europa, ca talent şi experiență. Holmes nu era înclinat spre prietenii, dar îl tolera pe scoțian şi se bucură la vederea lui.

— Ați venit devreme, domnule Mac. Vă doresc încălzire grabnică. Dar mă tem că vizita dumneavoastră înseamnă că se prevede un pericol.

— Dacă ați fi spus „sper“ în loc de „mă tem“, ați fi fost mai aproape de adevăr, domnule Holmes, răspunse inspectorul cu un zâmbet înțelegător. Ei bine, poate un mic păhărel ar alunga frigul dimineții. Nu, mulțumesc, nu fumez. Trebuie să mă grăbesc, căci primele ore ale unui caz sunt cele mai importante, așa cum știți și dumneavoastră foarte bine. Dar...

Inspectorul se opri brusc și se uită atent și uimit la o foaie de hârtie de pe masă. Era cea pe care scrisesem mesajul misterios.

— Douglas!, gâfâi el. Birlstone!... Ce este asta, domnule Holmes? Pe onoarea mea, asta e vrăjitorie! Pentru numele lui Dumnezeu, de unde ați făcut rost de aceste nume?

— Este un cifru pe care eu și domnul Watson am avut ocazia să-l descifrăm. Dar de ce – ce e cu aceste nume?

Inspectorul se uita de la unul la altul uimit.

— Doar că, spuse el, domnul Douglas din Casa Manor din Birlstone a fost ucis noaptea trecută!

2

Discursul lui Sherlock Holmes

Fra unul dintre momentele cele mai dramatice, cele pentru care exista prietenul meu. Ar fi prea mult să afirm că era şocat sau măcar agitat de anunțul uimitor. Fără să aibă măcar o urmă de cruzime în expresie, era în mod clar încordat din cauza stimulării psihice.

Şi totuşi, dacă sentimentele îi erau înăbuşite, percepțiile intelectuale îi erau extrem de active.

Nu se citea nicio urmă a ororii pe care eu însumi am simțit-o la acea scurtă replică; dar fața lui era cea a unui chimist liniştit şi interesat de căderea cristalelor dintr-o soluție saturată.

— Remarcabil!, exclamă el. Remarcabil!

— Nu păreți surprins.

— Interesat, domnule Mac, dar deloc surprins. Şi de ce aş fi surprins? Primesc o comunicare anonimă, de la o persoană pe care o ştiu importantă, care mă avertizează că pericolul amenință o anume persoană. La nici măcar o oră după aceea aflu că pericolul deja s-a materializat şi că persoana este moartă. Sunt interesat; dar, după cum vedeți, nu surprins.

În câteva fraze scurte îi explică inspectorului câteva lucruri în legătură cu scrisoarea şi cifrul. MacDonald stătea cu bărbia în palme, iar sprâncenele lui mari şi maronii se uniseră în încruntare.

— Mă duceam la Birlstone în dimineața aceasta, spuse el. Venisem să vă întreb dacă doriți să veniți cu mine – dumneavoastră şi prietenul dumneavoastră. Dar, din câte îmi spuneți, s-ar putea să facem o treabă mai bună în Londra.

— Nu prea cred, răspunse Holmes.

— Hai să fim serioşi, domnule Holmes!, izbucni inspectorul. Ziarele vor fi pline cu misterul de la Birlstone într-o zi sau două; dar care mai e misterul dacă există un om în Londra care a prezis crima înainte ca ea să se producă? Trebuie doar să punem mâna pe omul acesta şi restul va veni de la sine.

— Fără îndoială, domnule Mac. Dar cum propuneți să punem mâna pe acest aşa-numit Porlock?

MacDonald întoarse scrisoarea pe care Holmes i-o dăduse.

— Timbrată în Camberwell – asta nu ne ajută prea mult. Numele, după cum spuneți, se presupune. Nu ştim prea mult. Nu ați spus că i-ați trimis bani?

— De două ori.

— Cum?

— În mandate către poşta din Camberwell.

— Ați întrebat vreodată cine prelua aceste mandate?

— Nu.

Inspectorul păru surprins şi puțin şocat.

— De ce nu?

— Pentru că îmi păstrez promisiunile. I-am promis când mi-a scris prima dată că nu voi încerca să dau de el.

— Credeți că în spatele lui se află cineva?

— Sunt sigur de asta.

— Acel profesor despre care v-am auzit vorbind?

— Exact!

Inspectorul MacDonald zâmbi şi pleoapa îi tremura în timp ce se uita la mine.

— Nu vă ascund, domnule Holmes, că noi, cei din Departamentul Investigației Crime, credem că aveți ceva cu acest profesor. M-am documentat şi eu în privința lui. Pare a fi un om foarte respectabil, educat şi talentat.

— Mă bucur că ați ajuns să îi recunoaşteți talentul.

— Nu ai cum să nu i-l recunoşti! După ce am ascultat părerea dumneavoastră, m-am preocupat şi am ajuns să îl cunosc. Am discutat cu el despre eclipse. Nu îmi închipui cum a ajuns discuţia într-acolo; dar avea o lanternă refiectoare şi un glob pământesc şi mi-a lămurit totul în câteva minute. Mi-a împrumutat o carte; dar trebuie să recunosc că a fost puţin peste nivelul meu, deşi am primit o educaţie bună în Aberdeen. Ar fi putut ajunge un mare ministru, cu faţa lui prelungă, cu părul cărunt şi felul solemn de a vorbi. Când, la plecare, mi-a pus mâna pe umăr, a fost ca binecuvântarea unui tată înainte de plecarea fiului în lumea rece şi crudă.

Holmes zâmbea şi îşi freca mâinile.

— Grozav!, exclamă el. Grozav! Spune-mi, prietene MacDonald, acest interviu plăcut şi mişcător a avut cumva loc în biroul profesorului?

— Aşa este.

— O cameră frumoasă, nu-i aşa?

— Foarte frumoasă – într-adevăr, foarte frumoasă, domnule Holmes.

— Şi ai stat în faţa biroului său?

— Chiar aşa.

— Cu soarele în ochi şi faţa lui în umbră?

— Ei, era seară; dar îmi amintesc că lampa era pusă în faţa mea.

— Mă aşteptam să fie aşa. Nu cumva ai observat un tablou deasupra profesorului?

— Nu îmi scapă prea multe lucruri, domnule Holmes. Poate că de la dumneavoastră am învăţat asta. Da, am zărit un tablou – o femeie tânără, cu capul sprijinit pe mâini, uitându-se din lateral.

— Tabloul era de Jean Baptiste Greuze.

Inspectorul se arătă interesat.

— Jean Baptiste Greuze, continuă Holmes unindu-şi vârfurile degetelor şi lăsându-se mult pe spate în scaunul său, a fost un artist francez care a înflorit între anii 1750 şi 1800. Mă refer, desigur, la cariera lui profesională. Criticii moderni nu au făcut decât să ascundă părerea foarte bună pe care o aveau despre el contemporanii săi.

Ochii inspectorului deveniră abstracți.

— Nu ar fi mai bine să..., începu.

— Chiar asta facem, îl întrerupse Holmes. Tot ce vă spun are o însemnătate directă şi vitală asupra a ceea ce dumneavoastră ați numit „Misterul din Birlstone". De fapt, într-un anumit sens, ar putea fi considerat centrul său.

MacDonald zâmbi uşor şi se uită nedumerit la mine.

— Gândurile dumneavoastră sunt cam rapide pentru mine, domnule Holmes. Ați lăsat câteva elemente lipsă, iar eu nu pot trece de aceste lacune. Care ar putea fi legătura între un pictor mort şi afacerea din Birlstone?

— Toate informațiile pot fi utile pentru un detectiv, remarcă Holmes. Chiar şi faptul lipsit de importanță că, în 1865, un tablou al lui Greuze, numit „Fiica lui Agneau", a adus un milion două sute de mii de franci – mai mult de patruzeci de mii de lire – la licitația din Portalis; faptul poate genera un şir întreg de refiecții în mintea dumneavoastră.

Şi era clar că aşa se şi întâmplase.

Inspectorul părea sincer interesat.

— Aş vrea să vă reamintesc, dacă îmi permiteți, că salariul profesorului poate fi găsit într-o serie de cărți de referință demne de cea mai mare încredere. Este de şapte sute pe an.

— Atunci, cum a putut să cumpere...

— Chiar aşa! Cum a putut?

— Ei, e remarcabil, spuse inspectorul gânditor. Continuați, domnule Holmes. Îmi place la nebunie. E chiar excepțional!

Holmes zâmbi. Era întotdeauna încălzit de admirația sinceră – caracteristică – a artistului adevărat.

— Şi cum rămâne cu Birlstone?, întrebă el.

— Avem suficient timp, răspunse inspectorul uitându-se la ceas. Am o trăsură afară şi nu ne ia mai mult de douăzeci de minute până la Victoria. Dar, în legătură cu acest tablou,parcă mi-ați spus odată, domnule Holmes, că nu l-ați întâlnit niciodată pe profesorul Moriarty.

— Nu, nu l-am întâlnit.

— Atunci, cum de ştiți atâtea despre el?

— Eh, asta e o altă chestiune. Am fost la el de trei ori, de două ori aşteptându-l sub diferite pretexte şi plecând înainte

ca el să vină. Şi o dată – ei bine, nu pot să povestesc unui detectiv oficial despre acea dată. A fost ultima oară când mi-am luat libertatea de a mă uita peste actele lui – cu cele mai neaşteptate rezultate.

— Aţi găsit ceva compromiţător?

— Absolut nimic. Asta m-a uimit şi pe mine. Totuşi, acum aţi înţeles importanţa tabloului. Dovedeşte că este un om foarte bogat. Cum a dobândit el această bogăţie? Nu este căsătorit. Fratele său mai mic este controlor de trafic la o gară din vestul Angliei. Are un post de şapte sute pe an. Şi are un Greuze.

— Ei bine?

— Concluzia este foarte clară.

— Vreţi să spuneţi că are un venit foarte mare şi că îl obţine în mod ilegal?

— Exact. Desigur că am şi alte motive să cred acest lucru – zeci de fire minuscule care conduc în mod vag spre centrul pânzei unde creatura veninoasă şi nemişcată stă în aşteptare. Am pomenit de Greuze pentru că aduce problema în orizontul nostru de observaţie.

— Ei bine, domnule Holmes, recunosc că tot ceea ce spuneţi este interesant: e mai mult decât interesant – e minunat. Dar lămuriţi-ne mai bine. E vorba de fals, escrocherie, jaf – de unde vin banii?

— Aţi auzit cumva de Jonathan Wild?

— Numele îmi sună cunoscut. Era un personaj dintr-un roman, nu? Nu îi admir prea mult pe detectivii din romane – fac diverse treburi, dar nu îţi dai seama cum anume le fac. Asta e doar inspiraţie, nu muncă.

— Jonathan Wild nu a fost detectiv şi nici nu a fost personaj de roman. A fost un criminal feroce şi a trăit în secolul trecut – pe la 1750.

— Atunci nu are nicio utilitate pentru mine. Eu sunt un om practic.

— Domnule Mac, cel mai practic lucru pe care l-ai putea face în viaţa ta ar fi să te închizi undeva timp de trei luni şi să citeşti câte douăsprezece ore pe zi analele crimei. Totul se învârteşte în cerc – chiar şi profesorul Moriarty. Jonathan

Wild a fost forța ascunsă a criminalilor din Londra, cărora le-a vândut iscusința și organizarea pentru un comision de cincisprezece la sută. Vechea roată se întoarce și aceeași spiță revine. Totul a fost făcut înainte și va mai fi făcut în viitor. O să vă spun câteva lucruri despre Moriarty care v-ar putea interesa.

— O să mă intereseze, sunt convins.

— Din întâmplare, știu cine este prima verigă în lanțul lui – un lanț cu acest Napoleon convertit în rău la un capăt, o sută de bătăuși, hoți de buzunare, șantajiști și trișori la celălalt, și cu orice fel de delincvent între ele. Șeful său de personal este colonelul Sebastian Moran, la fel de inaccesibil și apărat împotriva legii ca el. Cu cât crezi că îl plătește?

— Aș vrea să aud.

— Șase mii pe an. Asta înseamnă să plătești pentru inteligență – după principiul american de afaceri. Am aflat acest detaliu din pură întâmplare. E mai mult decât primește prim-ministrul. Asta vă dă o idee asupra câștigurilor lui Moriarty și a nivelului la care lucrează. Și încă ceva: mi-am făcut o preocupare din a merge pe urma cecurilor plătite de Moriarty – cecuri obișnuite, cu care plătește cheltuielile casei. Sunt extrase din șase bănci diferite. Vă spune ceva acest lucru?

— Ciudat, într-adevăr! Dar ce deduceți din asta?

— Că nu vrea să se bârfească în legătură cu averea sa. Niciun om nu ar trebui să știe ce are el. Nu mă îndoiesc că are douăzeci de conturi în bănci; cea mai mare parte a averii lui se află poate în străinătate, la Banca Germană sau la Crédit Lyonnais, sau poate nu. Cândva, când veți avea un an sau doi de pierdut, vă recomand să îl studiați pe profesorul Moriarty.

Inspectorul MacDonald era din ce în ce mai impresionat pe măsură ce conversația se desfășura. Se pierduse în interesul pentru discuție. Dar acum inteligența lui practică, tipic scoțiană, îl aduse rapid înapoi la problema în discuție.

— Oricum, e treaba lui, spuse el. Ne-ați deviat de la subiect cu povestirile dumneavoastră, domnule Holmes. Ceea ce contează într-adevăr este observația că există o legătură între profesor și crimă. Și asta se deduce din avertismentul pe care

l-aţi primit de la Porlock. Oare putem, pentru nevoile noastre practice, de moment, să ajungem mai departe?

— Ne putem forma o părere despre motivul crimei. Este, după câte mi-am dat seama din remarcile dumneavoastră, o crimă inexplicabilă, sau, cel puţin, neexplicată. Acum, presupunând că sursa crimei este cea suspectată de noi, ar putea exista două motive diferite. În primul rând, aş putea să vă spun că Moriarty îşi stăpâneşte oamenii cu un pumn de fier. Disciplina lui este extraordinară. Există o singură pedeapsă în codul său. Moartea. Deci putem presupune că acest om ucis – acest Douglas a cărui soartă era cunoscută de un subordonat al criminalului – îl trădase în vreun fel pe şef. A urmat pedepsirea sa, care ar urma să fie cunoscută de toţi – chiar dacă pentru simplul scop de a-i speria de moarte.

— Asta e doar o sugestie, domnule Holmes.

— Cealaltă ar fi că a fost pusă la cale de Moriarty din simpla înrâurire a afacerilor lui obişnuite. A fost însoţită de jaf?

— Nu am auzit.

— Dacă ar fi aşa, ar fi împotriva primei ipoteze şi în favoarea celei de-a doua. Moriarty a fost angajat să o îndeplinească fie cu promisiunea unui procent din câştig, fie cu bani-gheaţă. Orice variantă e posibilă. Dar, indiferent de variantă sau dacă e vorba de o a treia combinaţie, numai la Birlstone putem căuta soluţia. Îl ştiu prea bine pe omul nostru ca să cred că ar fi lăsat aici ceva ce ne-ar putea conduce la el.

— Atunci trebuie să ajungem la Birlstone!, strigă MacDonald sărind din scaun. Vai mie! E mai târziu decât crezusem. Nu vă pot da mai mult de cinci minute de pregătire, domnilor, asta e tot.

— Şi e suficient pentru amândoi, răspunse Holmes sărind şi grăbindu-se să-şi schimbe halatul de casă. În timpul călătoriei, domnule Mac, vă voi ruga să fiţi amabil şi să îmi povestiţi absolut tot ce ştiţi despre problemă.

„Absolut tot" s-a dovedit a fi dezamăgitor de puţin şi totuşi suficient să ne asigure că acest caz era demn de toată atenţia expertului. Faţa i se lumina şi îşi freca mâinile subţiri în timp ce asculta puţinele, dar remarcabilele detalii. În spatele nostru era un lung şir de săptămâni goale şi, în sfârşit, apăruse

ceva demn de acel talent remarcabil care, ca toate darurile deosebite, devine obositor pentru cel care îl deține atunci când nu este folosit. Acea minte ascuțită se tocea şi ruginea din cauza lipsei de acțiune.

Ochii lui Sherlock Holmes străluceau, obrajii căpătaseră o tentă mai caldă şi întreaga lui figură radia lumina interioară atunci când chemarea acțiunii ajungea la el. Aplecându-se înainte în trăsură, îl asculta atent pe MacDonald care expunea schema problemei ce ne aştepta în Sussex. Inspectorul depindea şi el, după cum ne-a spus, de o relatare schematică pe care o primise cu transportul de lapte la primele ore ale dimineții. White Mason, ofițerul local, îi era prieten şi de aceea MacDonald fusese anunțat mult mai prompt decât s-ar fi întâmplat în mod oficial la Scotland Yard atunci când cei din provincie au nevoie de ajutorul lor. Expertul metropolitan e chemat, în general, doar când indiciile sunt foarte puține.

Stimate domnule inspector MacDonald, se spunea în scrisoarea pe care ne-a citit-o, *cererea oficială pentru serviciile dumneavoastră se află într-un plic alăturat. Acesta este doar pentru dumneavoastră. Telegrafiați-mi ce tren spre Birlstone pot să iau de dimineață şi vă voi aştepta – sau voi pune pe cineva să vă aştepte, dacă eu voi fi ocupat. Acest caz îți ia respirația. Nu irosiți niciun moment. Dacă puteți, aduceți-l şi pe domnul Holmes, căci va găsi ceva pe gustul său. Am crede că totul a fost aranjat ca într-o piesă de teatru, dacă nu ar fi fost la mijloc un om mort. Pe cuvântul meu! Îți taie respirația!*

— Ei bine, prietenul dumitale pare destul de isteț, remarcă Sherlock Holmes.

— Da, domnule, este un om cu multe calități, dacă pot afirma eu lucrul acesta.

— Ei bine, mai aveți şi altceva de spus?

— Da. El ne va da toate detaliile când ne vom întâlni.

— Atunci cum ați aflat de domnul Douglas şi de faptul că a fost ucis în mod oribil?

— Din raportul oficial. Nu am spus „oribil“, nu este un termen recunoscut oficial. Era specificat numele John Douglas.

Se menționa că rănile erau în zona capului, prin descărcarea unei puști. Se menționa, de asemenea, ora la care fusese dată alarma, adică în preajma miezului nopții, noaptea trecută. Se adăuga că era în mod clar un caz de crimă, dar că nu se efectuase nicio arestare, iar cazul avea niște trăsături extraordinare și complexe. Asta e absolut tot ce avem în momentul de față, domnule Holmes.

— Atunci, cu permisiunea dumneavoastră, vom lăsa totul așa cum este, domnule Mac. Tentația de a formula ipoteze premature cu date insuficiente este una dintre hibele profesiei noastre. Deocamdată văd doar două lucruri certe: un creier măreț în Londra și un om mort în Sussex. Noi trebuie să descoperim legătura dintre ele.

3
Tragedia din Birlstone

Pentru moment vă cer permisiunea de a mă detaşa de personalitatea mea insignifiantă şi de a descrie evenimentele ce avuseseră loc înainte ca noi să ajungem la Birlstone, prin prisma informațiilor ce ne-au parvenit ulterior. Doar astfel îl pot face pe cititor să-i cunoască pe oamenii pe care îi privea această situație şi ciudatele circumstanțe în care fuseseră aduşi de destin.

Satul Birlstone este o mică şi străveche aşezare, cu căsuțe din lemn, la granița de nord a ținutului Sussex.

Timp de secole întregi rămăsese neschimbat; dar, în ultimii ani, aspectul său pitoresc şi situarea geografică au atras locuitori bogați, ale căror vile se întrevăd printre pădurile din împrejurimi.

Localnicii presupun că aceste păduri reprezintă periferia marii păduri Weald, care se întinde subțiindu-se până ajunge la podişurile calcaroase din Nord.

Câteva magazine mici au luat ființă pentru a acoperi nevoile populației în creştere; aşadar, se întrevăd ceva posibilități ca Birlstone să se transforme dintr-un străvechi sat într-un orăşel modern.

Este centrul unei regiuni destul de întinse, iar Tunbridge Wells, cel mai apropiat oraş mai important, se află la cincisprezece kilometri spre est, peste granița ținutului Kent.

La aproape un kilometru în afara satului, într-un parc vestit datorită imensilor stejari, se află vechea Casă Manor din Birlstone. O parte din această venerabilă clădire datează din perioada primei cruciade, când Hugo de Capus a construit o fortăreață în mijlocul proprietății ce îi fusese dată de Regele cel Roşu. Aceasta a fost distrusă de un incendiu în 1543, iar unele dintre pietrele de la colțuri, înnegrite de fum, fuseseră folosite în vremurile iacobine, când o casă de țară din cărămidă fusese ridicată pe ruinele castelului feudal.

Casa Manor, cu multele ei frontoane şi cu ferestrele ei mici cu bolte în formă de diamant, nu era foarte schimbată față de cum o lăsase constructorul din secolul al XVII-lea. Din cele două şanțuri de apă, care îl apăraseră pe predecesorul mai războinic, unul fusese lăsat să sece şi acum avea rolul umil de bucătărie-grădină. Cel interior exista încă; având o lățime de 12 metri, adânc doar de un metru, înconjura întreaga casă. Un mic izvor îl alimenta şi trecea dincolo de el, astfel că firul de apă, deşi tulburat, nu era niciodată murdar. Ferestrele de la parterul clădirii se ridicau la o distanță de câteva zeci de centimetri de suprafața apei.

Singura modalitate de a ajunge la casă era pe un pod basculant, ale cărui lanțuri şi scripeți ruginiseră şi se rupseseră de mult. Ultimii locatari de la Casa Manor aranjaseră foarte bine totul, astfel că vechiul pod era ridicat în fiecare seară şi coborât dimineața. Reînnoind astfel vechile obiceiuri feudale, Casa Manor se transforma pe timpul nopții într-o insulă – fapt ce a avut o importanță directă asupra misterului ce avea în curând să atragă atenția întregii Anglii.

Casa nu mai fusese închiriată de ceva ani şi amenința să mucegăiască precum o pitorească ruină, când familia Douglas a intrat în posesia ei. Această familie era formată din două persoane – John Douglas şi soția sa. Douglas era un om remarcabil, căruia nu-i lisea caracterul. Ca vârstă, trebuie să fi avut în jur de cincizeci de ani, cu o față dură, cu fălci puternice, cu o mustață grizonată, cu nişte ochi verzi mereu căutători şi cu un corp suplu şi viguros, ce nu pierduse nimic din forța şi agilitatea din tinerețe. Era vesel şi prietenos cu toată lumea, dar puțin neîndemânatic în maniere, dând impresia că îşi

dusese viața într-un strat social mult mai jos decât cel al societății din Sussex.

Totuşi, deşi privit cu oarecare curiozitate şi rezervă de către unii vecini mai cultivați, a dobândit rapid o popularitate mare în rândul sătenilor, participând cu succes la activitățile locale, la concertele lor şi la alte evenimente, la care, având o voce remarcabilă de tenor, era mereu gata să încânte cu vreo melodie excelentă. Părea că are foarte mulți bani şi se spunea că i-ar fi făcut în minele de aur din California, fiind clar, din propriile vorbe şi ale soției sale, că îşi petrecuse o parte a vieții în America.

Buna impresie produsă de generozitatea şi de manierele sale democratice era îmbunătățită de reputația câştigată pentru absoluta indiferență la pericol. Deşi nu era un călăreț foarte bun, apărea la fiecare întâlnire şi îndura cele mai uimitoare căzături în hotărârea de a fi alături de cel mai bun.

Când a ars parohia, s-a distins prin curajul cu care a intrat înăuntru pentru a salva bunuri, după ce pompierii declaraseră că nu se mai putea face nimic.

Aşa se face că, în cinci ani, John Douglas de la Casa Manor câştigase o oarecare reputație în Birlstone.

Soția sa era şi ea destul de populară printre cei care o cunoscuseră, deşi, după moda englezească, vizitatorii unei persoane care se mutase în ținut fără a fi prezentați erau foarte puțini şi rari. Acest lucru conta cu atât mai puțin pentru ea cu cât era retrasă ca fire şi foarte preocupată, după toate aparențele, de soțul ei şi de îndatoririle casnice. Se ştia că era originară din Anglia şi că îl cunoscuse pe soțul ei în Londra, el fiind, la acea vreme, văduv. Era o femeie frumoasă, înaltă, brunetă şi suplă, cu vreo douăzeci de ani mai tânără decât soțul ei, o discrepanță ce nu părea să afecteze în vreun fel fericirea vieții lor de familie.

Câteodată totuşi, cei care îi cunoşteau mai bine afirmau că încrederea dintre cei doi nu era chiar completă, din moment ce soția era fie foarte reticentă în ceea ce privea trecutul soțului, fie, mai probabil, nu era bine informată pe această temă. Se observase, de asemenea, şi se comentase faptul că existau uneori semne ale unor tensiuni din partea doamnei

Douglas şi că, alteori, era foarte neliniştită dacă soţul plecat întârzia foarte mult. În provincia liniştită, unde toate bârfele sunt bine-venite, această slăbiciune a doamnei de la Casa Manor nu trecea neobservată şi reapărea în memoria oamenilor odată cu producerea evenimentelor, dându-le o însemnătate anume.

Mai exista o persoană a cărei şedere sub acel acoperiş era, într-adevăr, intermitentă, dar a cărei prezenţă în momentul producerii ciudatelor întâmplări ce vor fi povestite în continuare i-a adus numele în vizorul publicului. Aceasta era Cecil James Barker, din loja Hales, din Hampstead.

Silueta înaltă, cu încheieturi prelungi, a lui Cecil Barker era una obişnuită pe strada principală din sat; pentru că era un vizitator frecvent şi bine-venit la Casa Manor. Era cu atât mai interesant cu cât era singurul prieten din trecutul necunoscut al domnului Douglas care era văzut vreodată în aceste împrejurimi. Barker era, fără îndoială, un englez tipic; dar, după remarcile sale, era clar că îl cunoscuse pe Douglas în America şi fuseseră prieteni încă de acolo. Era un om cu o avere considerabilă şi era un burlac convins.

Ca vârstă, era destul de tânăr faţă de Douglas – cel mult patruzeci şi cinci de ani – un tip înalt, cu o postură dreaptă, cu o faţă atent bărbieritã, ca a unui luptător, cu sprâncene negre, groase şi puternice şi nişte ochi negri, pătrunzători, care ar fi putut, chiar fără ajutorul mâinilor puternice, să-i facă loc printr-o mulţime ostilă. Nici nu călărea, nici nu vâna, dar îşi petrecea zilele plimbându-se prin vechiul sat cu pipa în gură, sau cu gazda sa şi, în absenţa lui Douglas, cu soţia acestuia, prin frumoasele împrejurimi.

— Un om generos şi relaxat, spusese Ames, majordomul. Dar, pe legea mea! N-aş vrea să mă opun lui!

Era cordial şi apropiat cu Douglas şi nu mai puţin prietenos cu soţia acestuia, o prietenie ce, nu numai o dată, a părut să-l irite întrucâtva pe soţ, iritare pe care chiar şi servitorii o observaseră. Aceasta era cea de-a treia persoană care putea fi socotită ca şi un membru al familiei când s-a produs catastrofa. În ceea ce-i priveşte pe ceilalţi ocupanţi ai casei, va fi de-ajuns ca din întreaga gospodărie să-i amintim pe Ames,

formal, respectabil, competent, şi pe doamna Allen, o persoană ascultătoare şi veselă, care o mai elibera pe doamna din casă de unele îndatoriri. Ceilalţi şase servitori ai casei nu au nicio importanţă asupra evenimentelor din 6 ianuarie.

Era ora unsprezece şi patruzeci şi cinci de minute când prima alarmă a ajuns la micul post de poliţie din localitate, unde era responsabil sergentul Wilson de la Poliţia din Sussex. Cecil Barker, destul de agitat, se grăbise să ajungă la uşă şi suna furios din clopoţel. O tragedie teribilă avusese loc la vechea Casă Manor, unde John Douglas fusese ucis. Dăduse acest mesaj dintr-o singură suflare. Se grăbise din nou spre casă, urmat la câteva minute de sergentul de poliţie, care a ajuns la locul crimei puţin după miezul nopţii, după ce luase măsurile de rigoare pentru a anunţa autorităţile din ţinut că se petrecuse ceva serios.

Ajuns la Casa Manor, sergentul găsise podul coborât, luminile aprinse şi întreaga gospodărie într-o stare de alarmă şi confuzie puternică. Servitorii livizi se îngrămădeau în hol, iar majordomul, speriat, în mijlocul uşii, îşi frângea mâinile. Numai Cecil Barker părea stăpân pe sine şi pe sentimentele sale; deschisese uşa cea mai apropiată de intrare şi-l rugase pe sergent să-l urmeze. Tot atunci a sosit doctorul Wood, un medic competent şi energic. Cei trei au intrat în încăperea fatală împreună, în timp ce majordomul, îngrozit, îi urma îndeaproape, închizând uşa în urma lui pentru a le feri pe servitoare de teribila privelişte.

Mortul era căzut pe spate, cu membrele întinse, în centrul camerei. Era îmbrăcat într-un halat roz, care îi acoperea hainele de noapte. În picioare avea papuci de casă. Doctorul îngenunche lângă el şi aplecă lampa de pe birou. O simplă privire fu suficientă ca să-şi dea seama că prezenţa lui era inutilă. Omul fusese ucis într-un mod teribil. Pe pieptul său era o armă ciudată, o puşcă având ţeava tăiată la o distanţă de treizeci de centimetri în faţa trăgaciului. Era clar că se trăsese de la distanţă mică şi că victima primise întreaga încărcătură în faţă, capul fiindu-i făcut aproape bucăţi.

Poliţistul era enervat şi pus în dificultate de marea responsabilitate care picase atât de brusc asupra sa.

— Nu ne atingem de nimic până nu ajung superiorii mei, hotărî el cu o voce grăbită, holbându-se cu oroare la teribila scenă.

— Nimic nu a fost atins până acum, spuse Cecil Barker. Răspund eu pentru asta. Toate sunt aşa cum le-am găsit.

— Şi când a fost asta?

Polițistul îşi scosese carnețelul.

— În jur de unsprezece şi jumătate. Nu începusem să mă dezbrac şi stăteam lângă foc în camera mea când am auzit zgomotul. Nu a fost foarte tare, părea a fi amortizat de ceva. M-am grăbit pe scări – cred că nu au trecut nici treizeci de secunde până să ajung în cameră.

— Uşa era deschisă?

— Da, era deschisă. Bietul Douglas zăcea aşa cum îl vedeți. Lumânarea ardea pe masă. Eu am fost cel care a aprins lampa câteva minute mai târziu.

— Nu ați văzut pe nimeni?

— Nu. Am auzit-o pe doamna Douglas venind pe scări şi m-am grăbit să ies pentru a o împiedica să vadă teribila privelişte. Doamna Allen, menajera, a venit şi a luat-o de aici. A apărut şi Ames şi am intrat din nou amândoi în cameră.

— Dar am aflat că podul este ridicat pe timpul nopții.

— Da, era ridicat, până când l-am coborât eu.

— Atunci cum putea criminalul să scape? Nu se pune problema! Domnul Douglas trebuie să se fi împuşcat singur!

— Asta a fost şi prima noastră idee. Dar iată!

Barker trase draperia şi arătă că fereastra înaltă, cu bolte în formă de diamant, era larg deschisă.

— Şi uitați! Ținu lampa, iluminând o pată de sânge ca urma unei ghete rămase pe pervazul de lemn. Aici a stat cineva înainte să iasă.

— Vreți să spuneți că şi-a croit cineva drum prin şanț?

— Exact!

— Atunci, dacă dumneavoastră ați ajuns în cameră la o jumătate de minut după crimă, înseamnă că, în acel moment, era în apă.

— Nu mă îndoiesc de asta. Aş vrea să mă fi dus direct la fereastră. Dar draperia o acoperea, după cum vedeți, şi nici

nu mi-a trecut asta prin cap. Apoi am auzit paşii doamnei Douglas şi nu am putut să o las să intre în cameră. Ar fi fost prea oribil.

— De-a dreptul oribil!, fu de acord doctorul uitându-se la capul zdrobit şi la teribilele semne care îl înconjurau. Nu am mai văzut asemenea răni de la accidentul de tren de la Birlstone.

— Mă gândesc, remarcă sergentul, al cărui bun-simţ încet şi rustic încă se gândea la fereastra deschisă. Este corect ceea ce spuneţi, că un om a scăpat făcându-şi drum prin şanţ, dar eu vă întreb cum a ajuns el în casă dacă podul era ridicat?

— Ah, aceasta este întrebarea!, făcu Barker.

— Şi la ce oră a fost ridicat?

— În jurul orei şase, răspunse Ames, majordomul.

— Am auzit, spuse sergentul, că de obicei este ridicat la apus. Asta ar fi în jurul orei patru şi jumătate, nu şase, în perioada aceasta a anului.

— Domnul Douglas a avut musafiri la ceai, explică Ames. Nu am putut să-l ridic până nu au plecat. Apoi m-am dus şi eu la culcare.

— Atunci problema este următoarea, spuse sergentul. Dacă cineva vine din afară – dacă aşa ar fi fost –, trebuie să fi intrat pe pod, înainte de ora şase, şi să se fi ascuns de atunci până când domnul Douglas a intrat în cameră, la ora unsprezece.

— Aşa este! Domnul Douglas mergea în jurul casei în fiecare seară înainte de culcare, pentru a se asigura că luminile erau în regulă. A ajuns astfel aici. Omul îl aştepta şi l-a împuşcat. Apoi a ieşit pe fereastră şi a lăsat arma la locul faptei. Eu, unul, aşa văd lucrurile, căci nicio altă variantă nu se potriveşte cu faptele.

Sergentul ridică un cartonaş de lângă mort, de pe podea. Pe el erau mâzgălite cu cerneală iniţialele V.V. şi sub ele numărul 341.

— Ce e asta?, întrebă el ridicând cartonul.

Barker se uită curios la el:

— Nu l-am mai văzut până acum, răspunse el. Criminalul trebuie să-l fi lăsat în urma lui.

— V.V. – 341. Nu înțeleg nimic.

Sergentul tot învârtea cartonul între degetele lui mari.

— Ce reprezintă V.V.? Poate inițialele cuiva. Ce ați găsit acolo, doctore Wood?

Era un ciocan mare care fusese lăsat pe covorul de lângă şemineu – un ciocan zdravăn, de muncitor. Cecil Barker arătă o cutie de cuie de alamă pe etajeră.

— Domnul Douglas fixa tablourile ieri, explică el. L-am văzut chiar eu urcat pe scaunul acela şi aşezând tabloul de deasupra. Aşa se explică prezența ciocanului.

— Ar fi mai bine să-l punem înapoi pe covor, unde l-am găsit, spuse sergentul scărpinându-se perplex în cap. Va fi nevoie de cele mai bune creiere din poliție ca să descifreze toate astea. Şi se va ajunge la Londra înainte să se termine. Ridică lampa şi merse încet prin cameră. Hei!, izbucni el trăgând draperiile într-o parte. La ce oră au fost trase draperiile acestea?

— Când au fost aprinse lămpile, răspunse majordomul. Adică puțin după ora patru.

— Cineva se ascundea aici în mod sigur. Apropie lumina şi urmele de bocanci murdari de noroi deveniră vizibile în colț. Trebuie să spun că asta confirmă teoria dumneavoastră, domnule Barker. Da, da, se pare că omul a intrat în casă după ora patru, când au fost trase draperiile, şi înainte de ora şase, când a fost ridicat podul. S-a furişat în camera aceasta, pentru că a fost prima peste care a dat. Nu mai era niciun alt loc în care să se ascundă, astfel că, de nevoie, s-a strecurat în spatele draperiilor. Mi se pare destul de clar. Şi se poate ca omul să fi vrut să jefuiască proprietatea; dar domnul Douglas s-a întâmplat să-l surprindă, aşa că l-a ucis şi apoi a fugit.

— Aşa cred şi eu, zise Barker. Dar nu pierdem noi timpul atât de prețios? N-am putea să începem să-l căutăm prin tot ținutul înainte să scape definitiv?

Sergentul se gândi un moment.

— Nu este niciun tren înainte de şase dimineața, deci nu poate scăpa pe această cale. Dacă merge pe drum, cu apa şiroindu-i din picioare, cineva îi va lua seama. Oricum,

eu nu pot pleca de aici până nu sunt înlocuit. Dar cred că niciunul dintre noi nu ar trebui să plece până nu ştim sigur cum stăm.

Doctorul luase lampa şi se străduia să observe atent corpul neînsufleţit.

— Ce e semnul ăsta?, întrebă. Ar putea avea vreo legătură cu crima?

Mâna dreaptă a victimei era ieşită din halatul de seară şi dezvelită până peste cot.

Pe la jumătatea antebraţului era un semn maroniu ciudat, un triunghi în interiorul unui cerc, ce ieşise în evidenţă pe pielea lividă.

— Nu este tatuaj, continuă doctorul uitându-se cu atenţie prin ochelari. Nu am mai văzut aşa ceva. Omul acesta a fost marcat cumva, aşa cum se înfierează vitele. Oare ce înseamnă asta?

— Nu susţin că aş şti ce înseamnă, răspunse Cecil Barker, dar am văzut semnul pe mâna lui Douglas de multe ori în ultimii zece ani.

— Şi eu, adăugă majordomul. De mai multe ori, când stăpânul îşi ridica mâneca, observam acest semn. Mă întrebam adesea ce putea fi.

— Atunci nu are nicio legătură cu crima, spuse sergentul. Este totuşi o treabă ciudată. Tot ce e legat de cazul acesta e ciudat. Ce mai e acum?

Majordomul scosese o exclamaţie uimită şi arăta spre mâna întinsă a victimei.

— I-au luat verigheta!, bolborosi el.

— Ce!?

— Într-adevăr, stăpânul purta întotdeauna verigheta de aur pe degetul mic de la mâna stângă. Inelul cu pepită mare era peste verighetă, iar inelul cu şarpele răsucit era pe cel de-al treilea deget. Iată inelul cu pepită şi pe cel cu şarpele, dar verigheta a dispărut.

— Are dreptate, confirmă Barker.

— Vreţi să spuneţi că verigheta era sub celălalt inel?, întrebă sergentul.

— Întotdeauna!

— Atunci, ucigaşul, sau cine a fost, a scos mai întâi inelul cu pepită, apoi verigheta, după care a pus la loc inelul cu pepită.

— Aşa este!

Demnul poliţist de provincie îşi scutură capul.

— Am impresia că, cu cât ajungem mai repede la Londra cu acest caz, cu atât mai bine, zise el. White Mason e un om înţelept. Nicio sarcină pe plan local nu l-a depăşit pe White Mason. Peste ceva timp o să ajungă şi el aici, să ne dea o mână de ajutor. Dar cred că o să ajungem la Londra ca să rezolvăm cazul. Oricum, recunosc că e o problemă prea complicată pentru unul ca mine.

4

Întuneric

La ora trei dimineața, detectivul-şef din Sussex, urmând chemarea urgentă a sergentului Wilson din Birlstone, ajungea la sediul central într-o trăsură uşoară cu un cal rămas fără suflare.

Trimisese mesajul către Scotland Yard cu trenul de cinci şi patruzeci de minute şi la ora douăsprezece era la gara din Birlstone să ne primească.

White Mason era o persoană tăcută, primitoare, într-un costum larg de tweed, cu o față îmbujorată, atent bărbierită, cu un corp masiv şi picioare puternice, dar strâmbe, cu aspect de mic fermier, sau de îngrijitor de păsări pensionat, sau orice altceva pe lumea asta, dar nu de ofițer de poliție provincial.

— Chiar că-ți ia respirația, domnule MacDonald!, repeta el mereu. Presa va fi buluc pe subiect când va afla. Sper să ne terminăm treaba înainte ca ei să înceapă să-şi bage nasul şi să încurce toate țele. Nu îmi amintesc să mai fi existat aşa ceva. Vă vor mai parveni unele informații, domnule Holmes, dacă nu mă înşel; şi dumneavoastră, domnule Watson, căci medicii mai au câte ceva de spus. Camera dumneavoastră este la „Westville Arms". Nu am găsit altceva, dar am înțeles că este curat şi îngrijit. Cineva vă va ajuta cu bagajele. Pe aici, vă rog, domnilor.

Era o persoană foarte agitată şi veselă acest detectiv din Sussex. În zece minute ne găsiserăm cartierul general. Peste încă zece ne găseam în holul hanului şi ni se oferea o descriere rapidă a evenimentelor ce au fost prezentate în capitolul precedent. MacDonald mai intervenea uneori, în timp ce Holmes stătea absorbit, cu figura surprinsă şi admirativă a botanistului care observă mugurul preţios şi rar.

— Remarcabil!, exclamă el când povestea fusese spusă în întregime, de-a dreptul remarcabil! Nu îmi pot aminti vreun caz mai ciudat ca acesta.

— Mă gândeam că veţi spune aşa ceva, domnule Holmes, făcu încântat White Mason. Suntem în pas cu moda aici, în Sussex. V-am explicat cum au stat treburile până la momentul când am preluat cazul de la sergentul Wilson, în această dimineaţă, între orele trei şi patru. Pe legea mea! Cât am alergat iapa aia bătrână! Dar s-a dovedit că nu trebuia să mă grăbesc atât de tare, pentru că nu aveam nimic de făcut aici. Sergentul Wilson adunase toate datele. Le-am verificat, le-am luat în considerare şi am mai adăugat câteva.

— Şi care sunt aceste date?, întrebă Holmes nerăbdător.

— Ei bine, mai întâi am examinat ciocanul. Era acolo şi doctorul Wood, care m-a ajutat. Nu am găsit semne de sânge pe el. Speram că, dacă domnul Douglas se apărase cu ciocanul, să fi lăsat o urmă asupra criminalului înainte să-i cadă pe jos. Dar nu am găsit nicio pată.

— Asta nu dovedeşte nimic, evident, remarcă inspectorul MacDonald. Au mai existat crime ce au implicat un ciocan, fără să existe vreo urmă pe acesta.

— Într-adevăr, asta nu înseamnă că nu a fost folosit. Dar ar fi putut exista nişte pete şi asta ne-ar fi ajutat. Se pare însă că nu au existat. Apoi am examinat puşca. Erau două cartuşe de plumb şi, aşa cum a observat şi sergentul Wilson, trăgacii erau legaţi unul de celălalt, astfel încât, trăgând o singură dată, se descărcau ambele încărcături. Cine a făcut această improvizaţie era hotărât să nu rişte să rateze omorârea acestui om. Puşca secţionată nu era mai lungă de o jumătate de metru, putea fi uşor transportată sub haină. Numele mărcii nu era

complet, dar pe partea dintre cele două țevi erau imprimate literele P-E-N, iar restul numelui fusese tăiat.

— Un P mare cu un ornament deasupra, E şi N mai mici?, întrebă Holmes.

— Exact.

— „Compania de Arme Mici“ din Pennsylvania – o cunoscută firmă americană, zise Holmes.

White Mason se uită la prietenul meu cum s-ar uita un medic de provincie la un specialist de pe Harley Street care, dintr-un singur cuvânt, rezolvă o problemă care pe el îl lăsa mut.

— Este foarte util, domnule Holmes. Fără îndoială că aveți dreptate. Minunat! Minunat! Țineți minte numele tuturor producătorilor de armament din lume?

Holmes respinse subiectul cu un gest.

— Nu e nicio îndoială că este o armă americană, continuă White Mason. Cred că am citit pe undeva că puşca tăiată e o armă folosită în unele zone din America. Îmi venise ideea asta fără a şti de numele înscris pe țevi. Aşadar, avem dovada că omul care a intrat în casă şi a ucis este american.

MacDonald dădu din cap.

— Gândeşti mult prea departe, zise el. Încă nu s-a demonstrat că vreun străin a intrat în casă.

— Fereastra deschisă, sângele de pe pervaz, cartonaşul misterios, urmele de bocanci din colț, puşca!

— Fiecare din aceste lucruri putea fi regizat. Domnul Douglas era american sau trăise mult timp în America. La fel, domnul Barker. Deci nu e nevoie de vreun american din afară pentru a dovedi nişte lucruri făcute de un american.

— Ames, majordomul...

— Ce e cu el? E de încredere?

— Zece ani în slujba lui sir Charles Chandos – solid ca o stâncă. A fost lângă Douglas din clipa când acesta a preluat Casa Manor acum cinci ani. Nu a văzut niciodată o asemenea armă în casă.

— Arma a fost tăiată pentru a fi ascunsă. Ar fi încăput în orice cutie. Cum a putut să jure că nu a existat o asemenea armă în casă?

— Oricum, el nu văzuse niciodată vreuna.

MacDonald dădea încăpățânat din cap.

— Încă nu sunt convins că s-a aflat cineva în casă, zise el. Vă cer să luați în considerare... şi accentul lui deveni mai puternic pe măsură ce se pierdea în propria argumentație. Vă cer să luați în considerare implicațiile pe care le presupune ideea că arma a fost adusă în casă şi că toate aceste lucruri ciudate au fost făcute de o persoană din exterior. Nu este deloc convingător! E împotriva bunului-simț elementar! Eu aşa consider, domnule Holmes, judecând după cele ce am auzit.

— Ei bine, să auzim varianta dumneavoastră, domnule Mac, spuse Holmes pe cel mai judecătoresc ton cu putință.

— Omul nu este un simplu hoț, presupunând că el există. Povestea cu inelul şi cartonul indică o crimă premeditată, dintr-un motiv anume. Foarte bine. Avem un om care se furişează într-o casă cu intenția clară de a comite o crimă. Ştie foarte bine că va întâmpina dificultăți dacă va încerca să fugă, casa fiind înconjurată de apă. Ce armă ar alege el? Am crede că pe cea mai silențioasă din lume. Apoi speră ca, odată fapta comisă, să se strecoare pe fereastră, să-şi croiască drum prin apă şi apoi să scape fără griji. Este de înțeles. Dar este oare de înțeles faptul că se străduieşte atât să facă rost de cea mai zgomotoasă armă posibilă, ştiind foarte bine că acest lucru va aduce rapid toată suflarea casei la locul faptei şi că are toate şansele să fie văzut înainte de a-şi face drum prin apă? Asta mai e credibil, domnule Holmes?

— Ei bine, puneți problema într-un mod drastic, a răspuns gânditor prietenul meu. Necesită multe justificări. Îmi permiteți să vă întreb, domnule White Mason, dacă ați verificat imediat partea cealaltă a şanțului pentru a găsi eventuale urme că un om ieşise din apă?

— Nu erau urme de acest gen, domnule Holmes. Dar este un mal pietros şi astfel de urme ar fi fost improbabile.

— Nicio urmă sau dâră?

— Niciuna.

— Ha! Domnule White Mason, am putea merge la casă imediat? Ar mai putea exista un mic detaliu sugestiv.

— Chiar asta voiam să vă propun, domnule Holmes; dar m-am gândit că este mai bine să vă pun la curent cu faptele înainte de a merge acolo. Mă gândesc că dacă totuşi v-ar surprinde ceva...

White Mason se uită neîncrezător.

— Am mai lucrat cu domnul Holmes, spuse inspectorul MacDonald. Joacă şi dânsul jocul nostru.

— Aşa cum văd eu acest joc, oricum, răspunse Holmes zâmbind. Mă ocup de câte un caz pentru a ajuta justiţia şi munca poliţiei. Dacă uneori m-am separat de forţele oficiale, a fost pentru că ele s-au separat întâi de mine. Nu doresc să primesc laude pe socoteala lor. În acelaşi timp, domnule White Mason, îmi rezerv dreptul de a lucra în felul meu şi de a oferi rezultate în ritmul meu – mai bine complete decât în etape.

— Suntem onoraţi de prezenţa dumneavoastră şi să vă împărtăşim tot ce ştim, spuse White Mason cordial. Veniţi, domnule Watson, şi, la momentul potrivit, vom spera şi noi la un loc în cartea dumneavoastră.

Am mers pe strada veche a satului, cu câte un şir de ulmi tunşi pe fiecare parte. În spatele acestora erau doi piloni de piatră, pătaţi de vreme şi acoperiţi cu licheni, păstrând deasupra lor o formă ciudată ce fusese cândva leul neîmblânzit al lui Capus din Birlstone. După o plimbare scurtă pe drumul şerpuitor, străjuit de ierburile şi stejarii pe care numai în satele englezeşti îi poţi găsi, şi după o curbă bruscă aveam în faţă imensa casă iacobină, din cărămidă murdară, de culoarea ficatului, cu grădina ei demodată, cu arbuşti tunşi de-o parte şi de alta. Pe măsură ce ne apropiam se vedeau podul retractabil din lemn şi şanţul lat, nemişcat şi strălucitor ca argintul în soarele rece de iarnă.

Trei veacuri trecuseră peste vechea Casă Manor, veacuri de naşteri şi reveniri pe pământul natal, de baluri şi întâlniri ale vânătorilor de vulpi. Părea ciudat ca acum, la această vârstă venerabilă, acei pereţi să fie umbriţi de o asemenea întunecată situaţie. Şi totuşi, acele acoperişuri ciudate şi ascuţite şi cablurile vechi de deasupra lor erau o scenă potrivită pentru intrigi întunecate şi teribile. Uitându-mă la ferestrele scobite adânc în pereţi şi la linia prelungă a faţadei înnegrite şi boltite

m-am gândit că niciun alt decor nu ar fi fost mai potrivit pentru o asemenea tragedie.

— Aceea este fereastra, spuse White Mason, cea imediat din dreapta podului. Este deschisă, exact aşa cum a fost găsită noaptea trecută.

— Mi se pare cam îngustă pentru ca un om să treacă prin ea, adăugă Holmes.

— Oricum, nu a fost un om gras. Nu e nevoie de concluziile dumneavoastră, domnule Holmes, ca să ne dăm seama de asta. Dar eu sau dumneavoastră ne-am putea strecura...

Holmes merse până la marginea şanţului şi se uită spre partea cealaltă. Apoi se uită atent la malul pietros şi la iarba din imediata vecinătate.

— M-am uitat atent, domnule Holmes, zise White Mason. Nu e nimic acolo, niciun semn că cineva ar fi ieşit din apă – dar de ce ar lăsa vreun semn?

— Exact. De ce? Apa e întotdeauna aşa tulbure?

— E culoarea ei de obicei. Pârâul aduce mereu aluviuni.

— Cât de adânc este?

— Aproape o jumătate de metru lângă mal şi un metru în mijloc.

— Deci putem renunța la ideea că, dacă cineva ar fi traversat şanțul, s-ar fi înecat.

— Niciun copil nu s-ar putea îneca.

Am trecut podul şi am fost întâmpinați de o persoană ciudată, cocoşată, uscățivă, care era Ames, majordomul. Bietul om era palid şi încă tremura în urma şocului. Sergentul local, un om înalt, oficial şi melancolic, stătea încă de veghe în cameră. Medicul plecase.

— Ceva nou, sergent Wilson?, întrebă White Mason.

— Nu, domnule.

— Atunci poți pleca acasă. Cred că ți-a ajuns. Dacă avem nevoie de tine, te chemăm. Ar fi mai bine ca majordomul să aştepte afară. Spune-i să-i anunțe pe domnul Cecil Barker, pe doamna Douglas şi pe îngrijitoarea casei că am dori să vorbim cu dânşii. Acum, domnilor, vă rog să-mi permiteți să vă împărtăşesc concluziile la care am ajuns eu, pentru ca apoi dumneavoastră să ajungeți la unele proprii.

M-a impresionat acest profesionist. Ştia foarte bine datele problemei şi poseda o logică rece, calmă, de bun-simţ, care avea să-l ducă departe în meseria sa. Holmes l-a ascultat atent, fără urmă de nerăbare specifică exponentului oficial.

— Este sinucidere sau este crimă – aceasta este prima noastră întrebare, domnilor, nu-i aşa? Dacă ar fi sinucidere, ar trebui să ne imaginăm că omul a început prin a-şi scoate verigheta, ascunzând-o, apoi a venit aici îmbrăcat în halatul de seară, a îngrămădit nişte noroi într-un colţ în spatele draperiei pentru a da impresia că cineva îl aşteptase, a deschis fereastra, a pus sânge pe...

— Putem să renunţăm la ideea aceasta, îl întrerupse MacDonald.

— Sunt de acord. Sinuciderea iese din discuţie. Atunci, s-a înfăptuit o crimă. Ce trebuie să determinăm noi este faptul dacă a fost comisă de cineva din interiorul sau din-afara casei.

— Ei bine, hai să auzim argumentele.

— Sunt dificultăţi serioase în ambele direcţii, şi totuşi trebuie să fie una dintre variante. Să presupunem, pentru început, că o persoană sau mai multe din casă au înfăptuit crima. L-au adus pe om aici la o oră când totul era îngropat în linişte, dar nimeni nu dormea. Apoi şi-au făcut treaba cu cea mai ciudată şi mai zgomotoasă armă din lume, de parcă ar fi vrut ca toată lumea să audă ce făcuseră – o armă care nu fusese văzută niciodată în casă. Nu pare un început prea convingător, nu?

— Nu, nu prea pare.

— Ei bine, toată lumea este de acord că după ce s-a dat alarma nu a trecut mai mult de un minut până ce toată gospodăria – nu domnul Cecil Barker singur, deşi susţine că a fost primul aici, dar şi Ames, şi ceilalţi – era la faţa locului. Vreţi să susţineţi că în acest timp persoana vinovată a reuşit să facă urmele din colţ, să deschidă fereastra, să mânjească pervazul cu sânge, să ia verigheta de pe degetul mortului şi toate celelalte? E imposibil!

— Aţi pus totul într-o lumină foarte clară, zise Holmes. Tind să fiu de acord cu dumneavoastră.

— Atunci trebuie să ne întoarcem la ipoteza că autorul a fost cineva dinafară. Dar şi aici ne confruntăm cu ceva obstacole... Omul a intrat în casă între ora patru şi jumătate şi şase, adică între asfințit şi momentul la care a fost ridicat podul. Fuseseră musafiri şi uşa era deschisă; deci nu exista nimic care să-l împiedice. Putea fi un simplu hoț sau putea avea o răfuială personală cu domnul Douglas. Din moment ce domnul Douglas şi-a petrecut o mare parte din viață în America, iar această puşcă pare a fi o armă americană, putem crede că răfuiala personală e o ipoteză acceptabilă. S-a strecurat în cameră pentru că a fost prima de care a dat şi s-a ascuns în spatele draperiei. A rămas acolo până după ora unsprezece.

În acel moment, domnul Douglas a intrat în cameră. A avut loc un foarte scurt schimb de replici sau poate chiar deloc – căci doamna Douglas a declarat că soțul său nu plecase decât de câteva minute atunci când a auzit împuşcătura.

— Asta o demonstrează lumânarea, explică Holmes.

— Întocmai. Lumânarea, care era nouă, nu e arsă mai mult de câțiva centimetri. Probabil că a pus-o pe masă înainte de a fi atacat. Altfel, desigur că ar fi căzut şi lumânarea atunci când a căzut el. Asta dovedeşte că nu a fost atacat exact în momentul în care a intrat în cameră. Când a ajuns domnul Barker, lumânarea era aprinsă şi lampa stinsă.

— Până aici e destul de clar.

— Atunci putem reconstitui faptele după aceste ipoteze. Domnul Douglas intră în cameră. Pune lumânarea jos. Din spatele draperiei apare un om. E înarmat cu această puşcă. Îi cere verigheta, Dumnezeu ştie de ce, dar aşa trebuie să se fi întâmplat. Domnul Douglas i-a dat-o. Apoi, fie cu sânge rece, fie în agitația unei lupte – se poate ca Douglas să fi luat ciocanul care a fost găsit pe *jos* –, omul l-a împuşcat pe Douglas în acel fel oribil. A aruncat arma şi cartonul ciudat – V.V. 341, ce o mai însemna şi asta? – şi a fugit pe fereastră şi prin şanț exact în momentul în care Cecil Barker descoperea crima. Ce spuneți, domnule Holmes?

— Foarte interesant, dar cam neconvingător.

— De fapt, ar fi total ilogic, dar orice altă variantă e şi mai puțin probabilă, izbucni MacDonald.

— Cineva l-a omorât pe acest om şi, indiferent cine a fost, vă pot demonstra că ar fi trebuit să o facă în orice alt mod. Ce a intenționat prin a-şi scurta retragerea în acest fel? Ce a intenționat prin folosirea unei puşti când liniştea era singura lui şansă de scăpare? Haideți, domnule Holmes, este rândul dumneavoastră să ne dați o pistă, pentru că spuneți că teoria domnului White Mason este neconvingătoare.

Holmes stătuse atent şi curios pe parcursul acestei lungi discuții, fără a pierde niciun cuvânt, cu privirea lui ascuțită mişcându-se brusc de la dreapta la stânga şi cu fruntea încruntată speculativ.

— Aş dori mai multe informații până să ajung la vreo teorie, domnule Mac, spuse el îngenunchind lângă cadavru. Vai mie! Rănile acestea sunt chiar înfiorătoare. Îl putem chema puțin pe majordom?... Ames, am înțeles că ai văzut adeseori acest semn neobişnuit – un triunghi înăuntrul unui cerc – pe brațul domnului Douglas?

— Frecvent, domnule.

— Ai auzit cumva vreun zvon despre ce ar putea însemna?

— Nu, domnule.

— Trebuie să fi fost foarte dureros când a fost înfierat. Este o arsură. Acum văd, Ames, că e un mic plasture la colțul fălcii domnului Douglas. Ai observat asta când era în viață?

— Da, domnule, s-a tăiat ieri-dimineață în timp ce se bărbierea.

— Din câte ştii tu, s-a mai tăiat în timp ce se bărbierea înainte?

— De foarte mult timp, nu, domnule.

— Sugestiv!, mormăi Holmes. Poate fi, desigur, o simplă coincidență sau poate fi indiciul unei nervozități care ar indica faptul că avea motive întemeiate să presimtă pericolul. Ai observat ceva mai ciudat în comportamentul său de ieri, Ames?

— Mi s-a părut că era agitat şi nerăbdător, domnule.

— Ha! Poate că atacul nu a fost cu totul neaşteptat. Parcă începem să facem progrese nu? Poate doriți să faceți dumneavoastră interogatoriul, domnule Mac?

— Nu, domnule, se află pe mâini mai bune decât ale mele.

— Ei, atunci să trecem la acest carton – V.V. 341. E un carton grosolan. Aveți așa ceva în casă?

— Nu cred.

Holmes traversă camera până la birou și înmuie pe sugativă puțină cerneală din fiecare sticluță.

— Nu a fost scris în această cameră, spuse el; aceasta este cerneală neagră, iar cealaltă, cu o tentă mov. A fost scrisă cu un toc cu peniță groasă, iar tocurile de aici au penițe subțiri. Nu, a fost scris altundeva, cred. Înțelegi ceva din această inscripție, Ames?

— Nu, domnule, nimic.

— Ce credeți, domnule Mac?

— Îmi dă impresia unui soi de societate secretă; la fel ca semnul de pe mână.

— Așa cred și eu, spuse White Mason.

— Atunci o putem accepta ca ipoteză de lucru și să vedem unde încep să dispară dificultățile. Un agent dintr-o astfel de societate se strecoară în casă, îl așteaptă pe domnul Douglas, aproape că-i împrăștie capul cu arma aceasta și scapă prin șanț, după ce a lăsat un cartonaș lângă mort, care, când va fi menționat în ziare, îi va anunța pe ceilalți membri ai societății că răzbunarea a fost îndeplinită. Totul se leagă. Dar de ce această armă, din toate armele posibile?

— Exact.

— Și de ce lipsește verigheta?

— Chiar așa...

— Și de ce nicio arestare? E trecut de două. Să înțeleg că, începând din zori, fiecare agent, pe o rază de șaizeci de kilometri, a fost în căutarea unui străin ud?

— Este adevărat, domnule Holmes.

— Ei bine, dacă nu cumva a împrumutat niște haine de prin împrejurimi sau a avut haine de schimb pregătite, ar fi trebuit să-l prindă. Și totuși, până acum nu l-au prins!

Holmes se dusese la fereastră și se uita atent la urmele de sânge de pe pervaz. Apoi, zise:

— Este clar urma unui pantof. Este remarcabil de lată; chiar plată și orientată spre exterior. Ciudat, căci, dacă ne uităm după urme în acest colț murdar de noroi, găsim unele

mai înguste şi mai bine conturate. Oricum, sunt foarte diferite. Ce este aici, sub măsuță?

— Halterele domnului Douglas, zise Ames.

— Halteră – e una singură. Unde e cealaltă?

— Nu ştiu, domnule Holmes. Poate că nu există decât una. Nu le-am mai văzut de luni întregi.

— O singură halteră..., adăugă Holmes serios, dar remarca lui fu întreruptă de o bătaie scurtă în uşă.

Un bărbat înalt, bronzat, ce părea foarte abil, proaspăt bărbierit, se uită rapid la noi. Am ghicit repede că era acel Cecil Barker de care auzisem. Ochii lui iscusiți treceau repede, cu o privire întrebătoare, de la o persoană la alta.

— Îmi pare rău că vă întrerup întrevederea, spuse el, dar trebuie să auziți ultimele noutăți.

— O arestare?

— Nu avem norocul acesta. Dar i-au găsit bicicleta. Omul şi-a lăsat bicicleta. Veniți să aruncați o privire. E la câteva sute de metri de casă.

Am găsit trei sau patru îngrijitori de cai şi pierde-vară stând pe alee şi inspectând o bicicletă ce fusese trasă dintr-o grămadă de ierburi în care fusese ascunsă. Era o bicicletă Rudge-Whitworth bine întreținută, dar murdară, ca în urma unei călătorii mai lungi. Avea un portbagaj în care erau nişte scule şi o cutie de ulei, dar niciun indiciu cu privire la proprietar.

— Ar fi de mare ajutor poliției, remarcă inspectorul, dacă aceste lucruri au fost numerotate şi înregistrate. Dar trebuie să ne mulțumim cu ce avem. Dacă nu ne putem da seama unde s-a dus, măcar putem afla de unde venea. Şi cum oare a putut scăpa fără bicicletă? Parcă nu se luminează deloc acest caz, domnule Holmes.

— Chiar aşa?, întrebă prietenul meu gânditor. Mă cam îndoiesc!

5

Personajele tragediei

Aţi văzut tot ce doreaţi în birou?, întrebă White Mason când intram din nou în casă.

— Deocamdată, răspunse inspectorul, şi Holmes dădu din cap.

— Atunci poate aţi vrea să auziţi declaraţiile unora dintre cei din casă. Am putea folosi sufrageria. Ames, te rog să vii chiar tu primul şi să ne spui ce ştii.

Relatarea majordomului fu simplă şi concisă, iar el dădu o impresie convingătoare de sinceritate.

Fusese angajat cu cinci ani în urmă, când domnul Douglas venise în Birlstone.

Înţelesese că domnul era un om bogat, care făcuse avere în America. Fusese un angajator bun şi înţelegător – lucru nu chiar obişnuit pentru Ames; dar nu le poţi avea pe toate. Nu văzuse niciodată vreun semn de teamă la domnul Douglas, din contră, era cel mai neînfricat om pe care îl cunoscuse vreodată. Dăduse ordin ca podul să fie ridicat seara pentru că era un obicei străvechi al vechii case, iar lui îi plăcea să păstreze tradiţiile.

Domnul Douglas mergea la Londra sau părăsea satul arareori; dar în ziua de dinaintea crimei fusese la cumpărături în Tunbridge Wells. Ames observase un soi de nerăbdare şi agitaţie din partea domnului Douglas în acea zi; îi păruse iritat,

ceea ce nu era obișnuit pentru dânsul. Nu se dusese la culcare în acea seară, ci era în cămară, aranja argintăria, când a auzit clopoțelul sunând violent. Nu auzise împușcătura, ceea ce era și improbabil, căci cămara și bucătaria erau în fundul casei și erau câteva uși închise și un coridor lung între ele. Menajera ieșise din camera sa, auzind clopoțelul sunând atât de tare. Sosiseră împreună în partea din față a casei.

Când ajunsese la capătul scărilor o văzuse pe doamna Douglas coborând. Nu, nu se grăbea, nu i se păruse că era foarte agitată. Când a ajuns la capătul de jos al scărilor, domnul Barker ieșea grăbit din birou. A oprit-o pe doamna Douglas și a implorat-o să se întoarcă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, întoarce-te în camera ta!, izbucnise el. Sărmanul Douglas e mort! Nu poți face nimic. Pentru numele lui Dumnezeu, întoarce-te!

După câteva încercări de a o convinge, pe scări, doamna Douglas se întorsese. Nu țipase. Nimic de genul acesta. Doamna Allen, menajera, o dusese sus și stătuse cu ea în dormitor. Ames și domnul Barker se întorseseră în birou, unde lăsaseră totul exact așa cum găsise poliția. Lumânarea nu era stinsă în acel moment, dar lampa era aprinsă. Se uitaseră afară pe fereastră, dar noaptea era prea întunecată și nu au putut vedea sau auzi nimic. Apoi se grăbiseră să ajungă în hol, unde Ames acționase scripetele care coborâse podul. Domnul Barker alergase apoi spre secția de poliție.

Aceasta era declarația majordomului.

Relatarea doamnei Allen, îngrijitoarea casei, fusese, în mare parte, o răstălmăcire a spuselor colegului ei. Camera ei era ceva mai aproape de partea din față a casei decât cămara în care se afla Ames. Tocmai se pregătea să meargă la culcare, când sunetul violent al clopoțelului îi atrăsese atenția. Era puțin surdă. Poate că acesta fusese motivul pentru care nu auzise împușcătura; dar, oricum, biroul era la mare distanță. Își aminti că auzise un zgomot asemănător cu o ușă trântită. Dar asta era cu mult timp înainte – cel puțin o jumătate de oră înainte de sunetul clopoțelului. Când domnul Ames alergase spre partea din față a casei, alergase și ea cu el. Îl văzuse pe domnul Barker palid și agitat ieșind din birou. Acesta

a întâlnit-o pe doamna Douglas pe scări. A convins-o să se întoarcă, ea i-a răspuns, dar nu a putut auzi ce anume.

— Du-o sus! Stai cu ea!, îi spusese el doamnei Allen.

Aşa că o luase pe doamna Douglas în dormitorul acesteia şi încercase s-o liniştească. Era foarte agitată, tremura cu totul, dar nu a încercat în niciun fel să se întoarcă jos. Stătea pur şi simplu lângă foc, în halatul de noapte, cu capul sprijinit în mâini. Doamna Allen rămase cu ea aproape toată noaptea. În ceea ce-i priveşte pe ceilalţi servitori, ei se culcaseră şi nu au fost alarmaţi decât la sosirea poliţiei. Dormeau în partea cea mai din spate a casei şi era posibil să nu fi auzit ceva.

Până la acel moment, îngrijitoarea nu spusese nimic nou, în afară de lamentări şi explozii de uimire.

Cecil Barker îi urmă la interogatoriu doamnei Allen. În ceea ce privea întâmplările din acea noapte, nici el nu avea prea multe de adăugat faţă de ceea ce fusese deja spus poliţiei. Personal, era convins că ucigaşul scăpase pe fereastră. Pata de sânge era dovada în acest sens.

În plus, cum podul era ridicat, nu era nicio altă cale de ieşire. Nu îşi putea explica ce se întâmplase cu criminalul sau de ce nu-şi luase bicicleta, dacă era într-adevăr a lui. Era de-a dreptul imposibil să se fi înecat în şanţ, care nu era în niciun loc mai adânc de un metru.

În mintea sa avea deja o teorie bine definită cu privire la crimă. Douglas era un om reticent şi erau unele capitole din viaţa sa despre care nu vorbea niciodată. Emigrase în America pe când era foarte tânăr. Prosperase, iar Barker îl întâlnise în California, unde deveniseră parteneri într-o afacere minieră, într-un loc numit Benito Canon. Se descurcaseră destul de bine, dar Douglas îşi vânduse brusc partea şi plecase în Anglia. Era văduv la acea vreme. Barker strânsese apoi suficienţi bani şi venise să locuiască în Londra. Astfel, îşi reînnoiseră prietenia.

Douglas îi dăduse impresia că un pericol plana asupra sa, iar el se gândise întotdeauna că plecarea lui bruscă din California şi închirierea unei case într-un loc atât de liniştit din Anglia aveau legătură cu acest pericol. Îşi imaginase că un fel de societate secretă, o organizaţie implacabilă, era

pe urmele lui Douglas şi nu s-ar fi oprit până ce nu l-ar fi omorât. Unele remarci de-ale sale îi dăduseră această idee; deşi nu-i spusese niciodată ce era cu această societate sau cum anume ajunsese el să o ofenseze. Putea doar să presupună că inscripţia de pe cartonaş avea legătură cu această societate secretă.

—Cât timp aţi petrecut cu Douglas în California?, îl întrebă inspectorul MacDonald.

— Cinci ani, în total.

— Spuneţi că era burlac?

— Văduv.

— Aţi auzit vreodată de unde era prima lui soţie?

— Nu. Îmi amintesc că mi-a spus odată că era de origine germană şi i-am văzut portretul. Era o femeie foarte frumoasă. A murit de febră tifoidă, cu un an înainte de a-l cunoaşte eu pe Douglas.

— Nu asociaţi trecutul său cu vreo regiune anume din America?

— L-am auzit vorbind de Chicago. Cunoştea acel oraş foarte bine şi lucrase acolo. L-am auzit vorbind de districtele de cărbune şi de fier. A călătorit mult la vremea sa.

— Făcea cumva politică? Această societate secretă avea vreo legătură cu politica?

— Nu, nici nu-i păsa de politică.

— Nu aveţi niciun motiv să credeţi că era un ucigaş?

— Din contră, chiar nu am întâlnit om mai cinstit în viaţa mea.

— Era ceva curios în legătură cu viaţa sa din California?

— Cel mai mult îi plăcea să lucreze la mina noastră din munţi. Nu s-ar fi dus în locuri aglomerate dacă nu era neapărat necesar. De aceea cred că cineva era pe urmele lui. Apoi, când a plecat atât de brusc în Europa, m-am convins că aşa era. Cred că a fost avertizat cumva. La o săptămână după plecarea lui, o duzină de oameni întrebau de el.

— Ce fel de oameni?

— Păreau puternici şi duri. Au venit la mină şi voiau să ştie unde era. Le-am spus că era plecat în Europa şi că nu

ştiam unde să-l găsesc. Nu îi voiau binele – era foarte uşor de văzut asta.

— Oamenii aceia erau americani – californieni?

— Ei bine, nu ştiu dacă erau californieni. Dar sigur erau americani. Însă nu erau mineri. Nu ştiu ce erau, dar m-am bucurat să-i văd plecând.

— Asta era acum şase ani?

— Aproape şapte.

— Şi mai sunt cei cinci ani cât ați fost împreună în California, deci povestea asta durează de vreo unsprezece ani, cel puțin?

— Aşa este.

— Trebuie să fie o răfuială foarte gravă dacă este păstrată atât de mult timp. Punctul ei de pornire trebuie să fie la fel de grav.

— Cred că i-a umbrit toată viața. Nu i-a ieşit niciodată cu totul din minte.

— Dar dacă omul ştia că este în asemenea pericol, nu credeți că ar fi cerut poliției să-l apere?

— Poate că era un pericol de care nu putea fi protejat. E ceva ce trebuie să ştiți. El umbla mereu înarmat. Pistolul său era mereu în buzunar. Dar, din nefericire, noaptea trecută, când a ieşit din dormitor, era în halatul de noapte. Din moment ce podul era ridicat, s-a gândit probabil că era în siguranță.

— Nu sunt lămurit în legătură cu aceste date, spuse MacDonald. Sunt aproape şase ani de când Douglas a plecat din California. Ați sosit aici în anul următor, nu-i aşa?

— Aşa este.

— Iar el era căsătorit de cinci ani. Trebuie să vă fi întors chiar în jurul datei căsătoriei lui.

— Cu o lună înainte. Am fost cavalerul lui de onoare.

— Ați cunoscut-o pe doamna Douglas înainte de căsătorie?

— Nu, nu am cunoscut-o. Fusesem plecat din Anglia de zece ani.

— Dar ați văzut-o mult de atunci şi până acum...

Barker se uită tăios la detectiv.

— L-am văzut mult pe el, răspunse. Dacă am văzut-o pe ea, este pentru că nu poți vizita un bărbat fără a-i cunoaşte soția. Dacă vă imaginați că este vreo legătură...

— Nu-mi imaginez nimic, domnule Barker. Este de datoria mea să pun toate întrebările care pot avea vreo însemnătate asupra cazului. Nu am vrut să vă jignesc.

— Unele întrebări sunt de-a dreptul jignitoare, răspunse Barker furios.

— Vrem numai informații. Este în interesul dumneavoastră şi al celorlalți ca totul să fie clarificat. Domnul Douglas era total de acord cu prietenia dumneavoastră cu soția sa?

Barker deveni palid, iar mâinile sale mari şi puternice fură lovite convulsiv una de cealaltă.

— Nu aveți dreptul să puneți asemenea întrebări!, strigă el. Ce legătură au toate astea cu ceea ce investigați dumneavoastră?

— Sunt nevoit să repet întrebarea.

— Ei bine, refuz să răspund.

— Puteți refuza să răspundeți, dar trebuie să ştiți că refuzul dumneavoastră poate fi considerat un răspuns, căci nu ați refuza dacă nu ați avea ceva de ascuns.

Barker stătu câteva clipe tăcut, cu figura dură şi cu sprâncenele negre încruntate, într-o gândire adâncă. Apoi îşi ridică privirea, zâmbi şi spuse:

— Ei bine, domnilor, probabil nu vă faceți decât datoria, iar eu nu am dreptul să vă împiedic. Vă rog doar să nu o împovărați pe doamna Douglas cu acest aspect, oricum are destule probleme acum. Vă pot spune că Douglas avea un singur defect, şi acesta era gelozia. Era apropiat de mine – nimeni nu ar putea ține mai mult la un prieten decât ținea el la mine. Şi era devotat soției sale. Îi plăcea foarte mult ca eu să vin aici şi mereu trimitea după mine. Şi totuşi, dacă vorbeam cu soția lui sau dacă părea că există vreo urmă de simpatie între noi, un val de gelozie trecea peste el şi într-un moment sărea calul spunând cele mai năstruşnice lucruri. Nu o dată am jurat să nu mai vin aici, din acest motiv, dar apoi îmi scria scrisori atât de rugătoare şi pocăite că nu puteam să nu vin. Dar, vă spun sincer, domnilor, şi vă rog să mă

credeți, că niciun om nu poate avea o soție mai iubitoare şi mai credincioasă – şi, de asemenea, niciun prieten nu poate fi mai loial ca mine însumi.

Vorbise cu fervoare şi sentimental, totuşi inspectorul MacDonald nu putea renunța la subiect.

— Ştiți, continuă el, că verigheta victimei a fost luată de pe deget?

— Aşa se pare, răspunse Barker.

— Ce vreți să spuneți prin „se pare"? E un fapt ştiut.

Omul păru nelămurit şi indecis.

— Când am spus „se pare" m-am gândit că ar fi putut să-şi dea verigheta jos chiar el.

— Simplul fapt că verigheta lipseşte, indiferent cine a dat-o jos, ar fi un indiciu, nu-i aşa, că între tragedie şi căsătorie există o legătură?!

Barker dădu din umerii lui lați.

— Nu mă pot pripi să spun ce înseamnă, răspunse el. Dar dacă vreți să insinuați că s-ar referi într-un fel la onoarea acestei doamne – ochii lui scăpărară pentru o clipă, apoi cu un efort vizibil îşi recăpătă controlul asupra propriilor sentimente –, ei bine, sunteți pe o pistă greşită.

— Nu cred că mai am ce să vă întreb deocamdată, încheie rece MacDonald.

— Încă un mic amănunt, interveni Sherlock Holmes. Când ați intrat în cameră, era o singură lumânare apinsă pe masă, nu-i aşa?

— Da, aşa este.

— Şi la lumina ei ați văzut tragicul accident care se produsese.

— Exact.

— Ați sunat imediat după ajutor?

— Da.

— Şi a ajuns repede?

— În aproximativ un minut.

— Şi totuşi, când a ajuns aici, a găsit lumânarea stinsă şi lampa aprinsă. Pare ciudat...

Din nou, Barker arătă câteva semne de indecizie.

— Nu văd ce este ciudat, domnule Holmes, răspunse el după o pauză. Lumânarea lumina destul de prost. Primul meu gând a fost să găsesc o sursă de lumină mai bună. Lampa era pe masă, aşa că am aprins-o.

— Şi aţi stins lumânarea?

— Exact.

Holmes nu mai puse nicio întrebare, iar Barker, aruncându-şi privirea de la unul la celălalt, privire care, după mine, avea ceva sfidător, se întoarse şi ieşi din cameră.

Inspectorul MacDonald trimisese un bilet în care menţiona că o va vizita pe doamna Douglas în camera ei, dar ea răspunsese că va coborî în sufragerie. Intră o femeie înaltă, de vreo treizeci de ani, rezervată şi controlată în cel mai înalt grad, foarte diferită de imaginea tragică a unei femei profund tulburate pe care mi-o făcusem eu. E adevărat că faţa ei era palidă şi trasă, ca a unei persoane care a suferit un şoc teribil; dar comportamentul îi era studiat, iar mâinile cu forme frumoase, aşezate pe marginea mesei, nu tremurau mai mult decât ale mele. Privirea ei tristă şi rugătoare trecea de la o persoană la alta cu o expresie curioasă. Privirea aceasta întrebătoare se transformă brusc în vorbire directă.

— Aţi descoperit ceva până acum?, întrebă ea.

Mi-am imaginat eu oare sau era un ton de frică mai mult decât de speranţă în întrebarea ei?

— Am luat toate măsurile posibile, doamnă Douglas, răspunse inspectorul. Puteţi fi sigură că nimic nu va fi neglijat.

— Nu economisiţi banii, spuse ea pe un ton egal, timid. Doresc să se facă toate eforturile posibile.

— Poate ne puteţi spune ceva ce ar putea arunca o lumină asupra cazului.

— Mă tem că nupot, dar tot ce ştiu este la dispoziţia dumneavoastră.

— Am aflat de la domnul Cecil Barker că nu aţi văzut... că nu aţi fost în camera în care s-a produs tragedia?

— Nu, dânsul m-a întors din drum, pe scări. M-a implorat să mă duc în camera mea.

— Aşa este. Aţi auzit împuşcătura şi aţi venit imediat jos.

— Mi-am luat halatul şi am coborât.

— La cât timp după ce ați auzit împuşcătura ați fost oprită pe scări de domnul Barker?

— Probabil câteva minute. E greu să-ți dai seama de scurgerea timpului în asemenea momente. M-a rugat să nu merg mai departe. M-a asigurat că nu puteam face nimic. Apoi, doamna Allen, menajera, m-a condus înapoi pe scări. Totul se întâmpla ca într-un coşmar.

— Ne puteți spune de cât timp coborâse soțul dumneavoastră când ați auzit împuşcătura?

— Nu, nu-mi dau seama. A plecat din vestiar şi nu am auzit când a coborât. Făcea înconjurul casei în fiecare seară, căci se temea de incendii. E singurul lucru de care ştiu că se temea.

— Exact la asta voiam să ajung, doamnă Douglas. L-ați cunoscut pe soțul dumneavoastră de-abia când a venit în Anglia, nu-i aşa?

— Da, suntem căsătoriți de cinci ani.

— L-ați auzit vreodată vorbind de ceva ce se întâmplase în America şi l-ar fi putut pune în pericol?

Doamna Douglas se gândi îndelung până să răspundă.

— Da, murmură ea într-un final. Am avut mereu impresia că asupra lui plana pericolul. Dar nu voia să discute cu mine despre asta. Şi nu că nu ar fi avut încredere în mine – împărtăşeam cea mai completă şi încrezătoare iubire –, dar nu voia să mă neliniştească cu nimic. Credea că m-ar fi preocupat prea mult, de aceea nu-mi spunea nimic.

— Atunci, cum ați aflat?

Fața doamnei Douglas fu luminată de un zâmbet.

— Oare poate un soț să aibă secrete pe care să le ascundă toată viața, iar soția sa iubitoare să nu bănuiască nimic? Mi-am dat seama după refuzul lui de a vorbi despre unele episoade din viața lui în America. După unele măsuri de siguranță pe care le lua. După unele cuvinte care îi scăpau. Eram convinsă că avea duşmani foarte puternici, pe care îi credea pe urmele lui, şi era mereu atent în privința lor. Eram atât de sigură de acest lucru, încât ani de zile eram îngrozită dacă venea acasă mai târziu decât trebuia.

— Vă pot întreba, interveni Holmes, care erau acele cuvinte care v-au atras atenția?

— *Valea terorii,* răspunse doamna Douglas. Aceasta era o expresie pe care o folosea când îl întrebam. „Am fost în *Valea terorii.* Şi încă nu am ieşit de acolo." „Şi nu vom ieşi niciodată de acolo?", l-am întrebat când l-am văzut mai serios ca de obicei. „Câteodată am impresia că nu", mi-a răspuns.

— L-ați întrebat la ce se referea cu *Valea terorii?*

— L-am întrebat; dar fața lui devenea foarte gravă şi dădea din cap. „E destul de rău că unul dintre noi a fost acolo, în umbra ei", răspundea el. „Mă rog la Dumnezeu să nu aibă vreo influență asupra ta!" Era o vale reală, în care locuise el şi în care i se întâmplase un lucru teribil, sunt sigură de asta; dar mai mult nu vă pot spune.

— Şi nu a adus niciodată în discuție vreun nume?

— Ba da, delira odată din cauza febrei, acum trei ani, când a avut accidentul de vânătoare. Îmi amintesc că atunci era un nume care stăruia pe buzele lui. Îl rostea furios şi cu un soi de oroare. McGinty era numele – *bodymasterul*[1] McGinty. Când şi-a revenit, l-am întrebat cine era *bodymasterul* McGinty şi peste al cui trup era stăpân. „Niciodată peste al meu, slavă Domnului!", răspunsese râzând şi asta a fost tot ce am putut scoate de la el. Dar există o legătură între *bodymasterul* McGinty şi *Valea terorii.*

— Mai este ceva, adăugă inspectorul MacDonald. L-ați cunoscut pe domnul Douglas într-o pensiune din Londra, nu-i aşa, şi acolo v-ați logodit? A fost ceva romantic sau ceva misterios, secret, legat de nuntă?

— A fost romantic. Întotdeauna e ceva romantic. Nu a fost nimic misterios.

— Nu a avut niciun concurent?

— Nu, eram chiar liberă.

— Ați auzit, desigur, că i-a fost luată verigheta. Vă sugerează ceva acest lucru? Presupunând că un dușman de-al lui, din viața trecută, a comis această crimă, ce motiv ar fi avut să-i ia verigheta?

---

[1] Preşedintele unei loji masonice locale (Eminentul Ordin al Oamenilor Liberi).

Pe moment aş fi putut jura că o urmă de zâmbet trecuse pe faţa femeii.

— Chiar nu pot spune, răspunse ea. Este într-adevăr ceva neobişnuit.

— Atunci nu vă mai reţinem şi ne cerem scuze pentru a vă fi pus în această situaţie într-un astfel de moment, spuse inspectorul. Mai sunt şi alte detalii, dar vă vom contacta atunci când va fi necesar.

S-a ridicat şi din nou mi-am dat seama de acea privire rapidă şi întrebătoare cu care ne privise la început. „Ce impresie v-a făcut declaraţia mea?“, părea că întreabă. Apoi, salutând, ieşi din cameră.

— E o femeie frumoasă – o femeie foarte frumoasă, spuse MacDonald gânditor după ce uşa se închise în urma ei. Acest Barker trebuie să fi petrecut mult timp pe aici. E un bărbat care poate părea atrăgător unei femei. Recunoaşte că mortul era gelos şi poate că el ştie cel mai bine motivele pentru care era gelos. Apoi, mai e verigheta. Omul care scoate verigheta de pe degetul mortului. Ce spuneţi de asta, domnule Holmes?

Prietenul meu stătuse cu capul în palme, cufundat în cele mai adânci gânduri. Acum se ridică şi sună din clopoţel.

— Ames, întrebă el când majordomul intră, unde este domnul Cecil Barker acum?

— Să văd, domnule.

Se întoarse în câteva clipe spunând că Barker era în grădină.

— Îţi aminteşti, Ames, cu ce era încălţat domnul Barker aseară, când eraţi în birou?

— Da, domnule Holmes. Era încălţat cu papucii de noapte. I-am adus ghetele când a plecat la poliţie.

— Unde sunt papucii acum?

— Sunt încă sub scaunul din hol.

— Prea bine, Ames. Este, desigur, important să ştim care sunt urmele domnului Barker şi care sunt din afară.

— Da, domnule. Pot chiar să spun că am observat că papucii erau pătaţi de sânge – ca şi ai mei, de altfel.

— E destul de normal, având în vedere în ce stare e camera. Foarte bine, Ames, vom suna dacă vom avea nevoie de tine.

Câteva minute mai târziu eram în birou. Holmes adusese papucii de noapte din hol. Aşa cum observase şi Ames, ambele tălpi erau pline de sânge.

— Straniu!, exclamă Holmes stând în lumina ferestrei şi examinându-i atent. Foarte straniu, într-adevăr!

Cu o mişcare rapidă, de felină, pusese papucul pe pata de sânge de pe pervaz. Corespundea perfect. Zâmbi în liniştе colegilor.

Inspectorul era transfigurat de nerăbdare. Accentul său nativ suna ca un băț frecat de ceva metalic.

— Ei, izbucni el, nu e nicio îndoială! Barker a marcat chiar el fereastra. E mult mai lată decât orice urmă de bocanc. Îmi amintesc că ați spus ceva de un picior lat şi orientat spre exterior, şi iată şi explicația. Dar care este schema, domnule Holmes – care e schema?

— Care e schema?, repetă prietenul meu gânditor.

White Mason jubila şi îşi freca mâinile cu satisfacția profesionistului.

— Am spus eu că-ți taie respirația, strigă el, şi chiar îți ia respirația!

6

Răsare o lumină

Ei trei detectivi aveau multe detalii de pus la punct; aşa că m-am întors singur la cămăruţa noastră de la han. Dar, înainte de asta, m-am plimbat puţin prin grădina veche din faţa casei. Şiruri de arbuşti tunşi în forme stranii o împrejmuiau. Înăuntru era o mică pajişte cu un cadran solar în mijloc, dând o impresie atât de liniştitoare şi plăcută pentru psihicul meu iritat.

În acea atmosferă adânc odihnitoare puteai uita sau îţi puteai aminti ca dintr-un coşmar fantastic acel birou întunecat, cu silueta însângerată întinsă pe podea. Şi totuşi, plimbându-mă prin împrejurimi şi încercând să îmi înec sufletul în acel balsam mângâietor, se petrecu un incident ciudat, ce mă aduse din nou cu gândul la tragedie şi îmi produse o impresie sinistră.

Aşa cum am spus, grădina era înconjurată de arbuşti. La capătul cel mai îndepărtat de casă se îndeseau, formând un gard continuu. Dincolo de gard, apărată de privirea oricui ar fi venit dinspre casă, era o bancă de piatră. Apropiindu-mă de acel loc, am auzit nişte voci, o remarcă pe un ton adânc, de bărbat, căreia îi răspunse râsul vesel al unei femei.

O clipă mai târziu ocolisem capătul gardului viu şi privirea îmi era aţintită asupra doamnei Douglas şi a lui Barker, înainte ca ei să-şi dea seama de prezenţa mea. Felul în care

arăta ea m-a şocat. În salon fusese reținută şi discretă. Acum, orice urmă de durere îi dispăruse de pe față. În ochi îi strălucea pofta de viață şi avea o expresie încă amuzată de remarca prietenului. Acesta stătea aplecat în față, cu mâinile lipite şi coatele pe genunchi, cu un zâmbet în loc de răspuns pe fața îndrăzneață şi frumoasă. Într-o clipă – totuşi prea târziu – şi-au reluat măştile solemne când le-am apărut în față. Schimbară câteva cuvinte grăbite, apoi Barker se ridică şi veni spre mine.

— Scuzați-mă, domnule, spuse el, sunteți doctorul Watson?

M-am înclinat cu o răceală care arăta, îndrăznesc să spun, foarte clar impresia pe care mi-o produseseră.

— Ne-am gândit că sunteți dumneavoastră, căci prietenia cu domnul Holmes este atât de bine cunoscută. V-ar deranja dacă ați veni lângă doamna Douglas pentru a vorbi o clipă?

L-am urmat cu o expresie dură. Cu ochii minții vedeam foarte clar acel trup zdrobit pe podea. Şi iată că, la câteva ore de la tragedie, soția şi cel mai bun prieten al victimei râdeau împreună în nişte tufişuri din grădina ce-i aparținuse victimei. Am salutat-o rezervat pe doamnă. În salon fusesem îndurerat alături de durerea ei. Acum îi întâlneam zâmbetul rugător şi o privire ce nu indica niciun răspuns.

— Mă tem că mă credeți aspră şi fără inimă, începu ea.

Am ridicat din umeri.

— Nu e treaba mea, am răspuns.

— Poate într-o zi mă veți înțelege. Dacă v-ați da seama...

— Nu e nevoie ca doctorul Watson să-şi dea seama, interveni Barker repede. Aşa cum a spus chiar dânsul, nu este treaba lui.

— Exact, am spus. Aşa că vă rog să-mi permiteți să îmi continui plimbarea.

— Un moment, domnule Watson!, strigă femeia cu o voce rugătoare. Am o întrebare la care sunteți persoana cea mai îndreptățită să răspundă şi poate însemna foarte mult pentru mine. Îl cunoaşteți cel mai bine pe domnul Holmes şi relațiile sale cu poliția. Presupunând că o situație îi este prezentată în mod confidențial, este absolut necesar să fie transmisă şi detectivilor?

— Da, asta este întrebarea, adăugă Barker nerăbdător. Este pe cont propriu sau în legătură cu poliția?

— Nu cred că sunt în măsură să discut aşa ceva.

— Vă rog, vă implor să fiți, domnule Watson! Vă asigur că ne veți fi de mare ajutor – îmi veți fi de mare ajutor...

Avea atât de multă sinceritate în voce încât pentru o clipă am uitat de uşurința ei şi am fost înclinat să-i îndeplinesc dorința.

— Domnul Holmes este detectiv independent, am zis. Este propriul stăpân şi va acționa după cum îi dictează conştiința. În acelaşi timp, este foarte loial oficialilor care lucrează la acelaşi caz şi nu le-ar ascunde nimic din ceea ce ar putea să-l aducă pe criminal în fața justiției. Mai mult decât atât nu vă pot spune şi va trebui să vorbiți chiar cu dânsul dacă doriți mai multe informații.

Spunând acestea, mi-am ridicat pălăria şi am plecat în drumul meu, lăsându-i încă aşezați pe banca de piatră din spatele gardului viu. M-am uitat în urmă, ocolind marginea gardului, şi am văzut că încă vorbeau concentrați şi, după cum se uitau după mine, era clar că interviul nostru era subiectul discuției.

— Nu am nevoie de confidențele lor, spuse Holmes când i-am povestit ce se întâmplase.

Îşi petrecuse întreaga după-amiază la Casa Manor consultându-se cu cei doi colegi ai săi şi se întorsese în jur de ora cinci cu o poftă imensă pentru ceaiul pe care tocmai îl comandasem.

— Fără confidențe, Watson; căci sunt foarte neconvenabile dacă se ajunge la o arestare pentru conspirație şi crimă.

— Crezi că se va ajunge la asta?

Era în cea mai veselă şi plăcută dispoziție.

— Dragul meu Watson, după ce voi fi terminat şi al patrulea ou, te voi pune la curent cu întreaga situație. Nu spun că i-am fi dat de cap – departe de aşa ceva –, dar când vom fi găsit haltera care lipseşte...

— Haltera?!

— Vai, Watson, e posibil să nu-ți fi dat seama că întregul caz depinde de haltera lipsă? Ei, ei, nu trebuie să te descurajezi;

între noi fie vorba, cred că nici inspectorul Mac, nici excelentul profesionist local nu şi-au dat seama de importanța majoră a acestui incident. O singură halteră, Watson! Gândeşte-te la un atlet cu o singură halteră! Imaginează-ți dezvoltarea unilaterală, pericolul unei coloane vertebrale deplasate. Şocant, Watson, şocant!

Mânca cu gura plină, iar ochii îi străluceau răutăcios observându-mi încurcătura intelectuală. Simpla vedere a apetitului său excelent era o asigurare a succesului, căci îmi aminteam foarte clar zilele şi nopțile fără niciun gând legat de mâncare, în care mintea sa confuză se enerva din cauza vreunei probleme, iar trăsăturile sale ascuțite şi nerăbdătoare deveneau mai atenuate datorită ascetismului concentrării mentale complete. Într-un final îşi aprinse pipa şi, stând lângă şemineul hanului din acel sat vechi, începu să vorbească rar, fără noimă, despre caz, părând că mai degrabă gândea cu voce tare, nu că afirma ceva clar.

— O minciună, Watson – măreață, colosală, forțată, bine ticluită –, asta avem în față. Acesta este punctul nostru de plecare. Întreaga poveste spusă de Barker este o minciună. Dar povestea lui Barker este în concordanță cu cea a doamnei Douglas. Aşadar, şi dânsa minte. Amândoi mint, într-o conspirație. Iar noi trebuie să rezolvăm problema. De ce mint şi care este adevărul pe care încearcă din răsputeri să-l ascundă? Hai să încercăm, Watson, noi doi, să vedem dacă putem vedea în spatele minciunii şi reconstrui adevărul. De unde ştiu că mint? Pentru că este o invenție stângace, care pur şi simplu nu poate fi adevărată. Gândeşte-te! Conform relatărilor pe care le-am auzit, asasinul a avut mai puțin de un minut de la comiterea crimei să ia verigheta – care era în spatele altui inel – de pe degetul victimei, să pună la loc celălalt inel – ceva ce victima nu ar fi făcut în ruptul capului – şi să lase acel cartonaş ciudat lângă cadavru. Eu cred că aşa ceva e imposibil. M-ai putea contrazice, dar am o impresie prea bună despre judecata ta, Watson, încât să cred că ai face aşa ceva, că inelul a fost dat jos înainte ca omul să fie ucis. Faptul că lumânarea a ars un timp foarte scurt arată că întrevederea nu a fost de lungă durată. Era Douglas, după ce am auzit atâtea

despre caracterul lui neînfricat, genul de om care să renunțe la verighetă în mod atât de neașteptat sau putem concepe că ar fi renunțat în orice mod? Nu, nu, Watson, criminalul a fost singur cu victima pentru ceva timp, cu lampa aprinsă. De asta nu mă îndoiesc deloc. Dar focul de armă a fost, aparent, cauza morții. Deci trebuie să fi fost tras mai înainte decât ni s-a spus nouă. Dar acesta nu era un lucru în privința căruia să te poți înșela. Așadar, avem de-a face cu o conspirație din partea celor două persoane care au auzit împușcătura – Barker și doamna Douglas. Și cum, peste toate astea, după cum am arătat și poliției, pata de sânge de pe pervaz a fost făcută de Barker pentru a ne induce în eroare, totul se întoarce împotriva lui. Acum trebuie să ne întrebăm la ce oră s-a comis, de fapt, crima. Până la zece și jumătate, servitorii erau prin casă; deci sigur nu a fost înainte de acea oră. La unsprezece fără un sfert, toți se duseseră la culcare, în afară de Ames, care era în cămară. Am făcut câteva experimente după-amiaza asta, după ce ai plecat, și am ajuns la concluzia că niciun sunet pe care MacDonald l-a făcut în birou nu se aude până în cămară când toate ușile sunt închise. Din camera menajerei este însă altceva. Nu este atât de departe în lungul holului, iar dinăuntru am putut auzi o voce destul de tare ce venea din birou. Zgomotul unei puști e oarecum amortizat când se trage la distanță mică, așa cum a fost, negreșit, cazul aici. Nu ar fi foarte zgomotos totuși – în liniștea nopții ar fi trebuit să ajungă până la camera doamnei Allen. Dânsa este, după cum ne-a spus, cam surdă, însă ne-a declarat că a auzit o ușă trântită cam cu o jumătate de oră înainte de alarmă. Asta înseamnă unsprezece fără un sfert. Nu mă îndoiesc că ceea ce a auzit a fost împușcătura și că acesta a fost adevăratul moment al crimei. Dacă este așa, trebuie să ne dăm seama ce au făcut Barker și doamna Douglas, presupunând că nu ei au comis crima, de la unsprezece fără un sfert, când sunetul împușcăturii i-a adus jos, până la unsprezece și un sfert, când au sunat din clopoțel și s-au adunat servitorii. Ce au făcut și de ce nu au dat alarma imediat? Aceasta e întrebarea pe care o avem în față și când îi vom găsi răspuns vom fi făcut ceva progrese în rezolvarea acestei probleme.

— Şi eu sunt convins că există o înțelegere între ei doi, am adăugat. Eu cred că femeia aceasta este o ființă fără inimă din moment ce putea râde la auzul unei glume la câteva ore după moartea soțului ei.

— Exact. Nu străluceşte ca soție nici în relatarea pe care a făcut-o. După cum ştii, Watson, nu sunt un mare admirator al femeilor, dar experiența mea de viață m-a învățat că sunt puține acele soții care își respectă soțul şi care ar fi convinse de simplele cuvinte ale unui bărbat să nu se ducă la cadavrul soțului. Dacă mă voi căsători vreodată, Watson, sper să-i trezesc soției mele un sentiment care să o facă greu de dat deoparte de un străin când cadavrul meu zace la câțiva metri de ea. Totul a fost prost pus în scenă; căci şi cei mai puțin meticuloşi detectivi ar fi fost uimiți de absența lamentării tipic feminine. Chiar dacă nu ar fi fost asta, incidentul în sine mi-ar fi sugerat o conspirație.

— Crezi deci că domnul Barker şi doamna Douglas sunt vinovați de crimă?

— E ceva tranşant în întrebările tale, Watson, răspunse Holmes arătând cu pipa spre mine. Vin ca nişte gloanțe. Dacă vrei să sugerezi că doamna Douglas şi Barker cunosc adevărul despre criminal, dar îl ascund împreună, atunci îți răspund din toată inima. Sunt convins că aşa este. Dar supoziția ta legată de crimă nu este la fel de clară. Să ne gândim o clipă la neconcordanțele care ar putea apărea.

— Vom presupune că cei doi sunt uniți printr-o iubire vinovată şi că au decis să-l elimine pe omul care le stătea în cale. Este o ipoteză vagă; căci întrebările discrete adresate servitorilor nu au susținut-o în niciun fel. Din contră, există dovezi clare că cei doi soți erau foarte ataşați unul de celălalt.

— Sunt sigur că aşa ceva nu poate fi adevărat, am zis, gândindu-mă la fața frumoasă şi zâmbitoare din grădină.

— Cel puțin dădeau această impresie. Oricum, să presupunem că formează un cuplu foarte şiret, care înşală pe toată lumea în privința acestui aspect şi conspiră să-l ucidă pe soț. Din întâmplare, acesta este amenințat de un pericol...

— Asta ştim tot din declarațiile lor.

Holmes se uită gânditor la mine.

— Înțeleg, Watson. Mergi de la început pe ideea că tot ce spun cei doi este fals. După părerea ta, nu au existat niciodată niciun pericol ascuns, nicio societate secretă, nicio *Vale a terorii*, niciun stăpân Cutare, nici nimic altceva. Eh, e o generalizare cam pripită. Să vedem la ce ne conduce. Cei doi inventează povestea asta pentru a explica o crimă. Apoi continuă înşelătoria lăsând acea bicicletă în parc, drept dovadă a existenței unui om din exterior. Şi pata de pe pervaz susține această idee. La fel cartonaşul de lângă cadavru, care se poate să fi fost scris chiar în casă. Toate astea susțin ipoteza ta, Watson. Dar ajungem şi la părțile spinoase, murdare, inflexibile, care nu o susțin. De ce o armă tăiată şi de ce una americană? Cum au putut fi atât de convinşi că zgomotul nu va aduce pe cineva prin preajmă? Şi aşa, a fost pură întâmplare faptul că doamna Allen nu a mers să vadă ce era cu uşa trântită. De ce a făcut cuplul vinovat toate astea, Watson?

— Mărturisesc că nu îmi explic.

— Pe de altă parte, dacă o soție împreună cu amantul ei decid să-şi omoare soțul şi prietenul, îşi vor trăda ei crima luându-i mortului verigheta? Ți se pare probabil, Watson?

— Nu, nu mi se pare.

—În plus, dacă le-ar fi trecut prin cap să ascundă o bicicletă afară, ar fi făcut acest lucru dacă şi cel mai nepriceput detectiv ar fi spus că este o capcană, căci de bicicletă are nevoie, în primul rând, cineva care vrea să fugă.

— Nu am nicio explicație pentru toate astea.

— Totuşi, nu ar trebui să existe nicio combinație de evenimente pentru care inteligența noastră să nu găsească o explicație. Simplă ca un exercițiu mental, fără pretenția că ar fi adevărată. Dă-mi voie să-ți indic o direcție de gândire. Recunosc, este pur imaginativă; dar cât de des nu este imaginația sursa adevărului? Vom presupune că exista un secret vinovat, foarte ruşinos în viața lui Douglas. Acest fapt duce la uciderea sa de către o persoană, presupusă din afară, care caută să se răzbune. Această persoană, pentru un motiv anume, pe care recunosc că nu-l pot înțelege, ia verigheta victimei. Răzbunarea poate data din perioada primei căsnicii a victimei, iar verigheta ar fi putut fi luată dintr-un asemenea

motiv. Înainte ca asasinul să fugă, Barker şi soția au ajuns în cameră. Criminalul i-a convins că orice încercare de a-l reține ar duce la izbucnirea unui scandal. Au aderat la această idee şi l-au lăsat să plece. Pentru asta chiar au coborât podul, operațiune destul de silențioasă, şi apoi l-au ridicat din nou. Omul a scăpat şi, din cine ştie ce motiv, a considerat că este mai sigur pe jos decât pe bicicletă. Aşa că a lăsat-o într-un loc unde nu avea să fie descoperită decât după ce el era în siguranță. Până aici ne aflăm în limitele posibilului, nu-i aşa?

— Ei bine, este posibil, fără îndoială, am răspuns puțin rezervat.

— Trebuie să avem în vedere, Watson, că, indiferent ce s-a întâmplat, este ceva chiar extraordinar. Acum să continuăm cu cazul nostru ipotetic; cuplul – nu neapărat unul vinovat – realizează, după plecarea criminalului, că s-a pus într-o situație în care este dificil să demonstreze că nu ei au comis crima şi că nici nu au fost complici la ea. Au analizat apoi situația, destul de stângaci, dar rapid. Semnul a fost pus pe pervaz de papucul murdar de sânge al lui Barker pentru a sugera că asasinul a fugit pe fereastră. Cei doi sunt deci singurii care au auzit împuşcătura; aşa că au dat alarma, cum ar fi făcut-o în mod normal, dar la o jumătate de oră după eveniment.

— Şi cum vrei să demonstrați toate astea?

— Ei bine, dacă a fost vorba de un străin, el poate fi găsit şi arestat. Aceasta ar fi cea mai eficientă metodă. Dar dacă nu, resursele ştiinței nu sunt nici pe departe epuizate. Cred că o seară petrecută de unul singur în birou m-ar ajuta enorm.

— O seară singur!

— Mă gândesc să plec chiar acum. Am discutat cu stimabilul Ames, care nu e deloc ataşat de Barker. Voi sta în acea cameră să văd dacă atmosfera mă inspiră în vreun fel. Cred în geniul locului. Zâmbeşti, prietene Watson. Ei, mai vedem... Apropo, ai la tine umbrela aceea mare a ta, nu?

— E aici.

— O s-o împrumut, dacă îmi permiți.

— Desigur – dar ce armă ți-ai găsit! Dacă este vreun pericol...

— Nimic deosebit, dragul meu Watson, altfel ți-aș cere ajutorul. Dar o să-ți iau umbrela. Acum aştept întoarcerea colegilor mei de la Tunbridge Wells, unde s-au dus pentru a încerca să găsească proprietarul bicicletei.

Se înserase deja când inspectorul MacDonald şi White Mason se întoarseră din expediție; veniră anunțând mari succese în cadrul investigației.

— Recunosc că am avut îndoieli că ar exista o persoană din afară, zise MacDonald, dar e altceva acum. Am identificat bicicleta şi avem şi o descriere a omului nostru; este un pas imens.

— Îmi pare că e începutul sfârşitului!, exclamă Holmes. Vă felicit pe amândoi din toată inima.

— Ei bine, am pornit de la faptul că domnul Douglas a părut deranjat chiar cu o zi înainte, când fusese la Tunbridge Wells. Acolo devenise conştient de pericol. Era deci clar că, dacă un om venise cu bicicleta, de la Tunbridge Wells venise. Am luat bicicleta cu noi şi am arătat-o la hoteluri. A fost identificată imediat de directorul de la „Eagle Commercial" ca aparținând unui bărbat pe nume Hargrave, care închiriase o cameră acolo în urmă cu două zile. Singurele lui obiecte erau această bicicletă şi o mică valiză. Se înregistrase ca venind din Londra, dar nu dăduse nicio adresă. Valiza era făcută în Londra, iar conținutul era britanic; dar omul era american, fără îndoială.

— Ei, ei, spuse Holmes vesel, ați făcut într-adevăr o treabă excelentă, în timp ce eu şi prietenul meu am stat şi am tot învârtit teorii. E o lecție în a fi practic, domnule Mac.

— Doar atât şi nimic mai mult, răspunse inspectorul satisfăcut.

— Dar toate astea se potrivesc cu teoria dumneavoastră, am remarcat.

— Poate că da, poate că nu. Dar să auzim şi restul, domnule Mac. Nu l-ați putut identifica pe acel om?

— Am avut atât de puține indicii încât este evident că nu dorea să fie identificat. Nu erau niciun fel de acte sau scrisori, şi nici etichete pe haine. Pe masa din camera sa era o hartă pentru bicicliști a ținutului. Plecase din hotel pe bicicletă,

după micul dejun de ieri, şi de atunci nu s-a mai auzit nimic de el până la venirea noastră.

— Asta mă nelămureşte, domnule Holmes, spuse White Mason. Dacă nu voia să fie urmărit, era de aşteptat să se întoarcă la hotel ca un turist inofensiv. Dar, după câte se pare, ştia că dispariția sa ar fi fost raportată de directorul hotelului şi pusă în legătură cu crima.

— Asta era de aşteptat. Şi totuşi, până acum, inteligența i-a fost pusă în valoare, căci încă nu a fost prins. Dar despre descrierea lui ce ne puteți spune?

MacDonald se uită în carnețel.

— Iat-o, aşa cum ne-a fost furnizată. Se pare că nu prea i-au luat seama; totuşi, portarul, funcționarul şi camerista au căzut de acord că toate cele scrise aici sunt suficiente. Era un bărbat înalt de vreo doi metri, de aproximativ cincizeci de ani, cu părul grizonat, cu o mustață gri, un nas curbat şi o față pe care toți trei au descris-o ca aprigă şi chiar amenințătoare.

— Ei bine, să îmi scuzați expresia, dar ar putea fi chiar descrierea lui Douglas, remarcă Holmes. Şi el avea în jur de cincizeci de ani, păr şi mustață gri, şi cam aceeaşi înălțime. Altceva ați mai aflat?

— Era îmbrăcat într-un costum gri-închis, cu o jachetă şi purta o pelerină scurtă, galbenă şi o şapcă.

— Şi puşca?

— Are cam o jumătate de metru lungime. Putea să încapă lejer în valiză. O putea purta înăuntrul pelerinei fără nicio problemă.

— Şi cum credeți că influențează toate acestea cazul nostru?

— Ei bine, domnule Holmes, spuse MacDonald, când îl vom prinde pe omul nostru – şi puteți fi sigur că am transmis prin telegraf descrierea lui la nici cinci minute după ce am aflat-o –, vom fi mai în măsură să judecăm. Dar chiar şi aşa, am făcut suficienți paşi înainte. Ştim că un american, numit Hargrave, a venit la Tunbridge Wells acum două zile, cu o bicicletă şi o valiză. În cea din urmă avea o puşcă tăiată; deci a venit cu scopul precis de a comite o crimă. Ieri-dimineață

a pornit spre locul respectiv pe bicicletă, cu arma ascunsă în pelerină. Nimeni nu l-a văzut venind, din câte ştim noi; dar nu era nevoie să treacă prin sat pentru a ajunge la porţile parcului, plus că sunt mulţi biciclişti pe drum. Probabil că imediat şi-a ascuns bicicleta printre ierburile în care a fost găsită şi poate că şi el a stat un timp acolo, cu ochii aţintiţi asupra casei, aşteptând ca domnul Douglas să iasă. E ciudat să foloseşti puşca înăuntru; dar el intenţionase să o folosească afară, unde are numeroase avantaje, căci ar fi fost imposibil să rateze cu ea, iar sunetul puştilor este atât de comun într-o zonă din Anglia în care se practică vânătoarea, încât nimeni nu ar fi băgat de seamă.

— Totul e foarte clar, făcu Holmes.

— Ei, dar domnul Douglas nu a apărut. Ce era să facă? Şi-a lăsat bicicleta şi s-a apropiat de casă în lumina amurgului. A găsit podul coborât şi pe nimeni în preajmă. Şi-a asumat riscul, intenţionând, desigur, să-şi ceară scuze dacă ar fi întâlnit pe cineva. Dar nu a întâlnit pe nimeni. S-a strecurat în prima cameră pe care a văzut-o şi s-a ascuns în spatele draperiei. De acolo a zărit podul ridicându-se şi şi-a dat seama că singura scăpare era prin şanţ. A aşteptat până la unsprezece şi un sfert, când, după obişnuita tură de noapte, domnul Douglas a intrat în cameră. L-a împuşcat şi a fugit, aşa cum plănuise. Şi-a dat seama că bicicleta ar fi fost descrisă de oamenii de la hotel şi ar fi devenit un indiciu împotriva lui, aşa că a lăsat-o acolo şi a ajuns prin alte mijloace la Londra sau în alt loc sigur pe care şi-l pregătise dinainte. Ce spuneţi, domnule Holmes?

— Ei, domnule Mac, e foarte bine şi clar până la un punct. Aşa vedeţi dumneavoastră lucrurile. Părerea mea este că asasinatul s-a produs cu o jumătate de oră mai devreme decât s-a declarat; că doamna Douglas şi Barker încearcă să ascundă ceva; că l-au ajutat pe criminal să fugă – sau măcar au ajuns în cameră înainte ca acesta să reuşească să fugă – şi că au creat dovezi ale fugii sale pe fereastră, când, după toate probabilităţile, chiar ei i-au dat drumul, coborând podul. Aşa văd eu prima parte.

Cei doi detectivi dădură din cap uimiţi.

— Dacă este adevărat, domnule Holmes, dăm dintr-un mister în altul!, exclamă inspectorul londonez.

— Şi, în unele aspecte, chiar într-unul mai adânc, adăugă White Mason. Doamna nu a fost în America în viața ei. Ce fel de legătură ar putea avea ea cu un ucigaş american ca să-l adăpostească?

— Recunosc obstacolele, spuse Holmes. Intenționez să fac o investigație proprie în această seară şi e posibil să contribui cumva la cauza generală.

— Vă putem ajuta, domnule Holmes?

— Nu, nu! Întunericul şi umbrela doctorului Watson – atât îmi trebuie. Şi Ames, credinciosul meu Ames, care cred că mă va ajuta. Toate ipotezele mele se întorc la o simplă întrebare – de ce un om atât de atletic şi-ar dezvolta formele folosind un instrument atât de nenatural ca o halteră, o singură halteră...

Se făcuse deja târziu când Holmes se întoarse din excursia lui singuratică.

Dormeam într-o cameră cu două paturi, cea mai bună pe care ne-o putea pune la dispoziție micul han de țară. Adormisem deja când am fost trezit, parțial, de intrarea sa.

— Ei, Holmes, ai aflat ceva?, am murmurat.

Stătea în linişte lângă mine, cu lumânarea în mână. Apoi, silueta înaltă şi zveltă se aplecă spre mine.

— Watson, spuse el, ți-ar fi frică să dormi în aceeaşi cameră cu un nebun, un om al cărui creier e moleşit, un idiot cu mintea pierdută?

— Chiar deloc, am răspuns uimit.

— Ce norocos!, făcu el şi nu mai rosti niciun cuvânt în noaptea aceea.

7

Soluția

În dimineața următoare, după micul dejun, i-am găsit pe inspectorul MacDonald şi pe White Mason consultându-se intens, aşezați în holul mic al secției de poliție. Pe măsuța din fața lor erau o mulțime de scrisori şi telegrame pe care la aranjau şi le sortau atent. Trei dintre ele erau aşezate deoparte.

— Tot pe urma biciclistului?, întrebă Holmes vesel. Ce veşti mai aveți despre bandit?

MacDonald arătă trist către teancul de corespondență.

— În momentul de față avem informații despre el ca fiind din Leicester, Nottingham, Southampton, Derby, East Ham, Richmond şi încă paisprezece locuri. În trei dintre ele – East Ham, Leicester şi Liverpool – există plângeri împotriva lui şi chiar a fost arestat. Se pare că țara e plină de fugari cu pelerine galbene...

— Vai mie!, exclamă Holmes cu milă. Acum, domnule Mac, şi dumneavoastră, domnule White Mason, vreau să vă dau un sfat prietenesc. Când m-am alăturat acestui caz, am stabilit, după cum vă amintiți probabil, că nu voi exprima teorii pe jumătate verificate, ci mă voi limita la propriile idei până voi ajunge la concluzia că sunt valabile. Din acest motiv, în momentul de față, nu vă spun tot ce am în minte. Pe de altă

parte, am spus că voi fi corect faţă de dumneavoastră şi nu mi se pare cinstit să vă las să vă pierdeţi vremea şi energia într-o problemă ce nu vă poate aduce nicio satisfacţie. De aceea, în această dimineaţă vă dau un singur sfat, un sfat din două cuvinte – abandonaţi cazul!

MacDonald şi White Mason se holbau uimiţi la renumitul lor coleg.

— Îl consideraţi fără speranţă!, strigă inspectorul.

— Consider cazul fără speranţă... Nu cred că este fără speranţă să se ajungă la adevăr.

— Dar acest biciclist? Nu este o invenţie. Avem descrierea lui, valiza, bicicleta. Trebuie să fie pe undeva. De ce nu l-am prinde?

— Da, da, evident că este pe undeva şi desigur că îl vom găsi; dar nu cred că e cazul să vă irosiţi energia în East Ham sau Liverpool. Cred că putem găsi un drum mai scurt către rezultat.

— Ne ascundeţi ceva. Nu e cinstit din partea dumneavoastră, domnule Holmes.

Inspectorul era enervat.

— Îmi cunoaşteţi metodele de lucru, domnule Mac. Dar vă voi ascunde acest ceva pentru cea mai scurtă perioadă de timp posibilă. Vreau doar să-mi verific într-un fel concluziile, ceea ce se poate rezolva foarte repede, apoi voi pleca la Londra, lăsându-mi rezultatele în totalitate la dispoziţia dumneavoastră. Vă datorez prea multe pentru a acţiona în orice alt fel; căci, din toată experienţa mea, nu-mi amintesc de vreun caz mai interesant şi mai special.

— Mă depăşeşte situaţia, domnule Holmes. V-am văzut aseară, când v-aţi întors de la Tunbridge Wells, şi eraţi, în principiu, de acord cu concluziile noastre. Ce s-a întâmplat de atunci încât să vă schimbaţi atât de radical părerea despre acest caz?

— Dacă tot m-aţi întrebat, aşa cum v-am anunţat că voi face, am petrecut noaptea trecută câteva ore în Casa Manor.

— Şi ce s-a întâmplat?

— Eh, vă pot da doar un răspuns foarte vag în acest moment. Apropo, am citit o scurtă, dar clară şi interesantă povestioară

despre vechea clădire; am cumpărat-o pentru modesta sumă de un penny de la vânzătorul local de tutun.

Holmes scoase din buzunarul de la haină o broşură mică, împodobită cu o gravură destul de grosolană a Casei Manor.

— Aduce o savoare deosebită investigației, dragul meu domn Mac, să fii în armonie cu atmosfera istorică a împrejurimilor. Nu fi aşa nerăbdător; căci te asigur că o simplă relatare ca aceasta îți aduce aminte de trecut. Dă-mi voie să-ți dau un exemplu. „Ridicată în cel de-al cincilea an al domniei lui James I, pe ruinele unei construcții mult mai vechi, Casa Manor din Birlstone este unul dintre cele mai bune exemple încă existente de rezidență iacobină..."

— Vă bateți joc de noi, domnule Holmes!

— Sst, sst, domnule Mac! Ei bine, nu voi citi cuvânt cu cuvânt, dacă vă deranjează. Dar dacă vă spun că există relatări despre preluarea casei de un colonel din parlament în 1644, despre ascunderea lui Charles timp de câteva zile în timpul Războiului Civil şi despre o vizită acolo a lui George al II-lea, veți fi de acord că există diverse asocieri de interese în legătură cu această casă străveche.

— Nu mă îndoiesc de asta, domnule Holmes; dar nu are nicio relevanță.

— Nu are? Nu are, oare? Viziunea de ansamblu, dragul meu domn Mac, este esențială în meseria noastră. Întretăierea de idei şi folosirea cunoştințelor din alte domenii sunt de multe ori fantastic de interesante. Vă rog să scuzați aceste remarci din partea unui om, biet cunoscător al crimei, ceva mai bătrân şi mai experimentat decât dumneavoastră.

— Recunosc oricând asta, răspunse detectivul înfierbântat. Ajungeți, într-adevăr, la subiect, dar aveți o metodă atât de ocolitoare şi duplicitară!

— Ei, ei, o să trec de istoric şi ajung la zilele noastre. Am făcut o vizită, după cum am spus, la Casa Manor aseară. Nu i-am văzut nici pe doamna Douglas, nici pe Barker. Nu mi s-a părut necesar să-i deranjez; dar m-am bucurat să aud că doamna nu suferea vizibil şi că luase parte la o cină copioasă. Vizita mea a fost la bunul domn Ames, cu care am schimbat câteva cuvinte amabile, care au culminat cu

permisiunea de a sta puțin timp singur în birou, fără ca să afle cineva.

— Poftim? Cu cadavrul?, am strigat.

— Nu, nu, acum totul este în ordine. După câte am fost informat, ați dat permisiunea pentru asta, domnule Mac. Camera este în stare normală, iar eu am petrecut înăuntru un sfert de oră foarte instructiv.

— Ce ati făcut?

— Ei, ca să nu fac un mister dintr-o chestiune atât de simplă, am căutat haltera lipsă. Mi s-a părut de la început un amănunt important în legătură cu cazul. Şi am şi găsit-o.

— Unde?

— Eh, aici ajungem la marginea a ceea ce a fost explorat. Lăsați-mă să merg mai departe, doar puțin mai departe, şi vă promit că voi împărtăşi totul cu dumneavoastră.

— Suntem nevoiți să vă acceptăm termenii, spuse inspectorul, dar când ne spuneți să abandonăm cazul... De ce, în numele lui Dumnezeu, ar trebui să îl abandonăm?

— Pentru simplul motiv, dragul meu domn Mac, că nu aveți nici cea mai vagă idee în legătură cu ceea ce investigați.

— Investigăm uciderea domnului John Douglas din Birlstone Manor...

— Da, da, aşa este. Dar nu vă obosiți să dați de omul misterios de pe bicicletă. Vă asigur că nu vă va ajuta cu nimic.

— Atunci, ce sugerați să facem?

— Vă voi spune exact ce să faceți, cu condiția să faceți acel lucru.

— Ei bine, recunosc că am observat întotdeauna că ați avut suficiente motive pentru metodele dumneavoastră ciudate. Voi face exact ceea ce îmi spuneți.

— Şi dumneavoastră, domnule White Mason?

Detectivul de provincie se uită neajutorat de la unul la celălalt. Holmes şi metodele lui erau noi pentru el.

— Ei, dacă îi convine inspectorului, atunci îmi convine şi mie, răspunse el într-un final.

— Excelent!, exclamă Holmes. Atunci vă recomand amândurora o plimbare drăguță şi veselă de țară. Am auzit că priveliştea de pe Birlstone Ridge spre câmpie este remarcabilă.

Fără îndoială, masa poate fi luată la vreo pensiune, deşi ignoranța mea în materie de provincie mă împiedică să vă recomand vreuna. Spre seară, fericiți, dar obosiți...

— Asta începe să întreacă orice glumă!, strigă MacDonald ridicându-se furios de pe scaun.

— Bine, bine, atunci să vă petreceți ziua cum doriți, spuse Holmes bătându-l uşor pe umăr. Faceți ce vreți şi mergeți unde doriți, dar întâlniți-vă negreşit, aici, cu mine înainte de asfințit – negreşit, domnule Mac!

— Asta sună mai mult a... sănătate mintală.

— Totul a fost un sfat excelent; dar nu vreau să insist atât timp cât veți fi aici când voi avea nevoie. Dar acum, înainte să ne despărțim, vreau să-i scrieți un bilet domnului Barker.

— Cum aşa?

— Voi dicta eu. Sunteți gata?

Stimate domn,
Mă gândesc că este de datoria noastră să secăm şanțul, în speranța de a găsi ceva...

— E imposibil, spuse inspectorul. Am făcut cercetări...

— Sst, sst!... Domnul meu drag, vă rog să faceți exact cum vă spun.

— Bine, continuați.

...în speranța de a găsi ceva important pentru investigația noastră. Am făcut câteva aranjamente şi muncitorii vor fi la lucru mâine-dimineață la prima oră pentru a abate cursul apei...

— Imposibil!

...a abate cursul apei; aşa că m-am gândit să vă expun aceste lucruri dinainte.

— Acum semnați şi trimiteți-l personal până la ora patru. La acea oră ne vom întâlni în această cameră. Până atunci, fiecare poate face ce doreşte; căci vă pot asigura că aceste investigații au ajuns la un moment de pauză.

Se lăsa seara când ne-am reîntâlnit. Holmes avea o mină foarte serioasă, eu eram curios, iar cei doi detectivi, vizibil enervați şi circumspecți.

— Ei bine, domnilor, spuse grav prietenul meu, vă cer acum să puneți totul la încercare alături de mine; îi veți judeca singuri dacă observațiile pe care le-am făcut justifică acele concluzii la care am ajuns. Este o seară răcoroasă şi nu ştiu exact cât va dura expediția noastră, aşa că vă rog să purtați haine călduroase. Este foarte important să ne ocupăm locurile înainte de căderea întunericului; deci, cu permisiunea dumneavoastră, propun să ne deplasăm de îndată.

Am ocolit marginea parcului Casei Manor până am ajuns într-un loc unde era o spărtură în gardul viu ce îl înconjura. Am trecut pe acolo şi apoi l-am urmat pe Holmes până când am ajuns la un tufiş aflat în partea opusă uşii principale şi a podului care nu fusese ridicat.

Holmes se ascunse în spatele unui tufiş de lauri, iar noi îi urmarăm exemplul.

— Şi acum ce facem?, întrebă MacDonald cu o oarecare duritate în glas.

— Ne reținem respirațiile nerăbdătoare şi facem cât mai puțin zgomot posibil, răspunse Holmes.

— Dar de fapt de ce suntem aici? Cred că ar trebui să ne tratați cu mai multă sinceritate.

Holmes râse.

— Watson susține că sunt un adevărat dramaturg în viața reală, răspunse Holmes. Un impuls artistic stăruie înlăuntrul meu şi cere insistent o punere în scenă specială. Sunt sigur, domnule Mac, că profesia noastră ar fi una plicticoasă şi monotonă dacă nu am pune, uneori, totul în scenă în aşa fel încât să ne glorificăm rezultatele. Acuzarea directă, bătaia brutală pe umăr – cu ce rămâi din asemenea soluționări? Dar deducția rapidă, capcana subtilă, previziunile asupra unor evenimente viitoare, justificarea triumfătoare a teoriilor îndrăznețe – nu sunt acestea mândria şi esența profesiei noastre? În aceste momente tremuri cu gândul la spectaculosul situației şi anticipând vânătoarea. Unde ar mai fi această vibrație dacă aş

fi fost clar ca un orar? Vă cer doar puțină răbdare, domnule Mac, şi totul vă va fi clar.

— Sper că mândria, şi esența, şi justificarea, şi toate celelalte să apară înainte ca noi să înghețăm de frig, mormăi detectivul londonez cu o resemnare hazlie.

Toți aveam motive întemeiate să ne alăturăm afirmației detectivului; căci veghea noastră a fost una lungă şi amară. Încet, umbrele întunecară fața sobră a vechii case. O ceață rece şi umedă ridicată din şanț ne făcuse să degerăm până la oase şi ne făcu dinții să clănțăne. Era o singură lampă deasupra căii de acces şi o lumină în birou. Totul în jur era întunecat şi nemişcat.

— Cât o să dureze toate astea?, întrebă inspectorul într-un final. Şi după ce anume ne uităm?

— Nici eu nu ştiu mai bine decât dumneavoastră cât va dura, răspunse Holmes brutal. Dacă ucigaşii şi-ar planifica mereu acțiunile, ca trenurile ce bat calea ferată, ar fi mult mai convenabil pentru noi toți. În ceea ce priveşte ce...? Ei bine, asta căutăm!

În timp ce vorbea, lumina din birou fusese umbrită de silueta unei persoane care trecea înainte şi înapoi prin fața ei.

Laurii în care eram ascunşi nu erau la mai mult de treizeci de metri în fața ferestrei.

În acel moment, fereastra fu deschisă cu un scârțâit de balamale şi văzurăm forma întunecată a capului şi a umerilor unui om care se uita în întunericul de afară.

Pentru câteva clipe se uită insistent prin beznă furiş, prudent, ca un om care nu vrea să fie observat.

Apoi se aplecă în față şi, în liniştea intensă, am putut auzi sunetul apei agitate. Părea că învârteşte apa cu un obiect pe care îl ținea în mână.

Brusc, ca un pescar care prinde un peşte, apucă ceva – un obiect mare, rotund, care obtură lumina când fu tras înăuntru pe fereastră.

— Acum, strigă Holmes, acum!

Am fost toți în picioare, împleticindu-se în urma lui cu picioarele înghețate, în timp ce el alerga sprinten peste pod şi sună violent la uşă. Se auzi zăngănitul zăvoarelor şi

Ames, uluit, apăru în uşă. Holmes îl dădu la o parte fără niciun cuvânt şi fugi în camera ocupată de omul pe care îl urmăriserăm.

Lampa cu ulei de pe masă era lumina pe care o văzuserăm de afară. Se afla acum în mâinile lui Cecil Barker, care o ținu spre noi atunci când intrarăm. Lumina strălucea pe fața lui puternică, hotărâtă, atent bărbierită şi în ochii lui amenințători.

— Ce Dumnezeu înseamnă toate astea?, strigă el. Ce urmăriți de fapt?

Holmes aruncă o privire rapidă de jur împrejur, apoi dădu peste o boccea udă, legată cu sfoară, ce zăcea acolo unde fusese aruncată, sub măsuța de scris.

— Asta urmărim, domnule Barker – această boccea, îngreunată de o halteră, pe care tocmai ați scos-o de pe fundul şanțului.

Barker se uita la Holmes cu o privire uluită.

— Cum Dumnezeu ați aflat de asta?, întrebă el.

— Eu am pus-o acolo.

— Dumneavoastră ați pus-o acolo! Dumneavoastră!

— Poate ar fi trebuit să spun „repus-o“, spuse Holmes. Vă amintiți, inspectore MacDonald, că am fost oarecum uimit de absența unei haltere. V-am atras atenția asupra acestui fapt; dar, datorită existenței altor evenimente, nu ați avut timpul necesar pentru a-i acorda importanța care v-ar fi permis să trageți nişte concluzii. Când apa se află în apropiere şi o greutate lipseşte, nu e deplasată presupunerea că un obiect a fost scufundat în apă. Cel puțin ideea merită probată; aşadar, cu ajutorul lui Ames, care mi-a permis să intru în cameră, şi al mânerului încovoiat al umbrelei doctorului Watson, am reuşit, noaptea trecută, să pescuiesc bocceaua şi să o cercetez. Era de cea mai mare importanță totuşi să putem demonstra cine a pus-o acolo. Şi am reuşit acest lucru anunțând că şanțul va fi drenat mâine, anunț ce l-a făcut pe cel care a ascuns bocceaua să o scoată în momentul în care întunericul îi permitea. Avem nu mai puțin de patru martori care au văzut cine s-a folosit de acea ocazie, aşa că, domnule Barker, cred că trebuie să vă dau cuvântul.

Sherlock Holmes puse bocceaua udă pe masă, lângă lampă, şi desfăcu sfoara ce o lega.

Dinăuntru scoase o halteră, pe care o aruncă în colţ, lângă cealaltă. Apoi scoase o pereche de cizme.

— Americane, după cum vedeţi, remarcă el arătând spre vârfurile lor. Apoi puse pe masă un cuţit lung, cu teacă cu tot. În sfârşit, scoase la iveală o grămăjoară de haine, printre care un set complet de lenjerie de corp, şosete, un costum gri de tweed şi o pelerină scurtă de ploaie.

— Hainele sunt obişnuite, remarcă Holmes, mai puţin pelerina, care e plină de detalii semnificative. O ţinu atent în lumină. Aici, după cum puteţi observa, se află buzunarul interior, prelungit în căptuşeală pentru a oferi un spaţiu mare pentru puşca tăiată. Eticheta croitorului se află pe guler – Neal, croitor, Vermissa, SUA. Am petrecut o după-amiază educativă în bibliotecă şi mi-am lărgit sfera cunoştinţelor generale prin adăugarea informaţiei conform căreia Vermissa e un mic orăşel înfloritor aflat în capătul uneia dintre cele mai vestite văi miniere din Statele Unite. Imi amintesc, domnule Barker, că aţi asociat districtele miniere cu prima soţie a domnului Douglas şi nu ar fi exagerată presupunerea că acele două litere „V“ înscrise pe cartonaşul de lângă cadavru vin de la Valea Vermissa, sau că această vale care îşi trimite emisarii crimei este chiar *Valea terorii,* despre care am auzit. Cel puţin asta e clar. Şi acum, domnule Barker, am impresia că vă împiedic să ne oferiţi explicaţia.

Era o priveliştе interesantă să vezi faţa expresivă a lui Cecil Barker în timpul monologului marelui detectiv. Mânia, uimirea, consternarea şi indecizia se întipăreau treptat pe ea. In final, se refugie într-o ironie oarecum amară.

— Ştiţi atât de multe, domnule Holmes, poate ar fi mai bine să ne spuneţi mai multe chiar dumneavoastră, rânji el.

— Nu mă îndoiesc că v-aş putea spune mult mai multe, domnule Barker, dar cred că ar fi mai corect dacă le-aţi spune dumneavoastră.

— Oh, aşa credeţi? Ei bine, tot ce pot spune este că, dacă există un secret, nu este al meu şi nu am dreptul să-l dau în vileag.

— Ei, dacă o luați așa, domnule Barker, spuse inspectorul, va trebui să fim cu ochii pe dumneavoastră până ce vom avea un mandat pentru a vă reține.

— Puteți face orice doriți în privința asta!, zise Barker sfidător.

Se părea că totul luase sfârșit în ceea ce-l privea; o simplă privire spre fața lui de granit ar fi fost suficientă pentru a-ți da seama că acea voință de fier nu poate fi încălcată sub nicio formă.

Încrâncenarea fu totuși întreruptă de o voce feminină. Doamna Douglas ascultase la ușa pe jumătate deschisă, iar acum intra în cameră.

— Ai făcut suficient până acum, Cecil, zise ea. Orice s-ar mai întâmpla de acum încolo, tu ai făcut destul.

— Suficient, și chiar mai mult decât suficient, remarcă grav Sherlock Holmes. Aveți din partea mea cele mai sincere condoleanțe, dar vă rog să aveți încredere în bunul nostru simț și în instituția poliției. S-ar putea ca eu însumi să fi greșit, neluând în seamă indiciul pe care mi l-ați sugerat prin intermediul prietenului meu, Watson; dar, la momentul acela, aveam toate motivele să cred că erați implicată în crimă. Acum sunt convins că nu este așa. În același timp, rămân multe lucruri neexplicate și vă rog insistent să îi cereți domnului Douglas să ne spună și versiunea dânsului.

Doamna Douglas scoase un țipăt scurt, de uimire, la auzul cuvintelor lui Holmes. Probabil că eu și detectivii am făcut la fel când ne-am dat seama că un bărbat parcă ieșise din perete și acum înainta din întunecimea colțului din care apăruse. Doamna Douglas se întoarse și, într-o clipă, brațele ei erau în jurul bărbatului. Barker ținea mâna întinsă.

— Așa e cel mai bine, Jack, repeta soția, sunt convinsă că așa e cel mai bine.

— Da, într-adevăr, domnule Douglas, spuse Sherlock Holmes. Așa e sigur cel mai bine.

Bărbatul se holba la noi, clipind precum cineva care iese din întuneric la lumină. Avea o fizionomie deosebită, cu ochi gri, îndrăzneți, o mustață grizonată, deasă, scurt tunsă, o bărbie pătrată, proeminentă, și o gură amuzată. Se uită atent

la noi toți, iar apoi, spre uimirea mea, veni spre mine şi îmi dădu un teanc de hârtii.

— Am auzit de dumneavoastră, spuse el cu o voce care nu era nici englezească, nici americană, dar era plăcută şi domoală. Sunteți scriitorul grupului. Ei bine, doctore Watson, fac pariu şi pe ultimul meu ban că nu ați mai avut parte de o asemenea poveste. Să o relatați în felul dumneavoastră; aveți aici faptele şi nu puteți duce lipsă de public, atât timp cât le aveți la dispoziție. Am stat ascuns două zile, iar în lumina zilei – atâta lumină cât am putut avea în acea gaură de şarpe – am exprimat totul în cuvinte. Vă poftesc în lumea lor – pe dumneavoastră şi pe public. Este povestea *Văii terorii*.

— Acesta este trecutul, domnule Douglas, zise Sherlock Holmes încet. Acum vrem să auzim varianta dumneavoastră în legătură cu prezentul.

— O veți auzi, domnule, zise Douglas. Îmi permiteți să fumez în timp ce vorbesc? Vă mulțumesc, domnule Holmes. Sunteți şi dumneavoastră fumător, din câte îmi amintesc, şi poate vă închipuiți ce înseamnă să stai, timp de două zile, cu tutunul în buzunar, temându-te că fumul te-ar putea da de gol. Se aplecă spre şemineu, trăgând adânc din țigara pe care Holmes i-o întinsese. Am auzit de dumneavoastră, domnule Holmes. Nu m-am gândit însă niciodată că v-aş putea întâlni. Dar înainte de a termina cu astea, arătă spre hârtiile mele, veți vedea că vă aduc noutăți.

Inspectorul MacDonald se uitase la nou-venit cu cea mai adâncă uimire.

— Ei bine, asta chiar mă depăşeşte!, izbucni el într-un final. Dacă dumneavoastră sunteți John Douglas de la Casa Manor din Birlstone, atunci a cui moarte am investigat noi în ultimele două zile şi de unde Dumnezeu ați apărut? Parcă ați răsărit din podea, ca un clovn dintr-o cutie...

— Ah, domnule Mac!, exclamă Holmes arătând cu un deget dezaprobator, nu ai vrut să citeşti acel minunat ghid local în care se vorbea despre ascunderea regelui Charles. În acele timpuri, oamenii nu se ascundeau decât dacă aveau ascunzători foarte bune, iar ascunzătoarea folosită cu succes o dată

va fi utilizată din nou. M-am convins singur că îl vom găsi pe domnul Douglas sub acest acoperiş.

— Şi de cât timp ne jucați această festă, domnule Holmes?, întrebă inspectorul înfuriat. Cât timp ne-ați făcut să irosim pentru o cercetare pe care o ştiați inutilă?

— Nici măcar o singură clipă, dragul meu domn Mac. De-abia noaptea trecută mi-am format această părere despre caz. Cum nu puteați fi puşi în fața dovezilor decât în această seară, v-am invitat, pe dumneavoastră şi pe colegii dumneavoastră, să vă luați o zi liberă. Ce altceva puteam face? Când am găsit bocceluța cu haine în şanț, mi-am dat seama că acel cadavru găsit de noi nu putea fi al domnului John Douglas, ci al biciclistului din Tunbridge Wells. Nicio altă concluzie nu putea fi mai logică. Aşadar, a trebuit să mă gândesc unde ar putea fi domnul Douglas şi am înclinat spre ideea, destul de probabilă, că, ajutat de soție şi de prietenul său, stătea ascuns în această casă atât de potrivită pentru asemenea scopuri şi aştepta vremuri mai potrivite pentru a scăpa definitiv.

— Ei bine, sunteți destul de aproape de adevăr, zise Douglas aprobator. Am crezut că pot înşela justiția britanică; căci nu ştiam exact cum stau şi, oricum, am întrevăzut ocazia de a scăpa în sfârşit de câinii aceia. Vă spun de pe acum că nu am făcut nimic de care să îmi fie ruşine şi aş face totul din nou; dar veți judeca singur asta, după ce vă voi fi spus povestea mea. Nu e nevoie să mă atenționați, inspectore. Îmi voi menține afirmațiile. Nu voi începe cu începutul; acesta se află acolo, continuă indicând teancul de hârtii; o să vedeți ce adunătură de poveşti ciudate este. Totul se reduce la asta: există nişte oameni care au motive întemeiate să mă urască şi şi-ar cheltui şi ultimul ban ca să ştie că m-au nimicit. Atât timp cât eu şi ei suntem în viață, nu există siguranță pentru mine pe lumea asta. M-au urmărit din Chicago în California, apoi m-au urmărit până am părăsit America; dar când m-am căsătorit şi m-am aşezat în locul acesta paşnic, am crezut că restul vieții îmi va fi liniştit. Nu i-am explicat niciodată soției mele cum stăteau lucrurile. De ce aş fi băgat-o şi pe ea în toată treaba asta? Nu ar mai fi fost niciodată liniştită, şi-ar fi imaginat tot timpul pericolul. Cred că bănuia ceva, căci mi-au mai scăpat nişte vorbe ici-colo;

dar până ieri, când ați întâlnit-o dumneavoastră, nu a ştiut exact situația. V-a spus tot ceea ce ştia, la fel Barker; căci, în noaptea în care s-au întâmplat toate, a fost mult prea puțin timp pentru explicații. Acum ştie şi ea totul şi ar fi fost mai înțelept din partea mea dacă îi spuneam mai devreme. Dar era o chestiune gravă, draga mea – pentru o clipă îi luă mâna într-a lui –, şi am făcut aşa cum am crezut că era mai bine. Ei bine, domnilor, cu o zi înainte de aceste întâmplări, am fost la Tunbridge Wells şi am văzut un om pe stradă. L-am văzut doar pentru o clipă; dar ochiul meu e obişnuit cu aşa ceva şi nu m-am îndoit deloc în legătură cu persoana sa. Era cel mai aprig dintre duşmanii mei – unul care, toți acești ani, m-a urmărit cum urmăreşte un lup înfometat o căprioară. Ştiam că eram în pericol, aşa că am venit acasă să mă pregătesc. Am presupus că mă voi descurca singur cu el; norocul meu era proverbial în State prin '76. Nu m-am îndoit niciun moment că încă mă mai însoțea. Am fost îngrijorat toată ziua ce a urmat şi nu am ieşit nici măcar o dată în grădină. Ar fi tras în mine cu puşca aceea a lui înainte ca eu să pot trage în el. După ce podul fusese ridicat – eram întotdeauna mai liniştit noaptea, cu podul ridicat – am uitat complet de problemă. Nici nu mi-a trecut prin gând că ar putea veni să mă aştepte în casa mea. Dar când am înconjurat casa, în halatul de seară, aşa cum era obiceiul meu, şi de cum am intrat în birou, am simțit pericolul. Presupun că un om care a trecut prin pericole la viața lui – iar eu am trecut prin mai multe decât majoritatea oamenilor – posedă un fel de al şaselea simț care îl avertizează. Am mirosit pericolul, dar nu ştiam exact de unde venea. În clipa următoare am zărit un bocanc sub draperiile de la fereastră şi de-abia atunci mi-am dat seama. Aveam la mine doar lumânarea din mână; dar lumina care trecea prin uşa deschisă de la lampa de pe hol era suficientă. Am lăsat jos lumânarea şi m-am repezit la ciocanul pe care îl lăsasem pe şemineu. În chiar acel moment, el a sărit la mine. Am zărit luciul unui cuțit şi am sărit la el cu ciocanul. Cred că l-am lovit pe undeva, căci cuțitul a căzut pe jos zăngănind. S-a învârtit pe după masă rapid ca un țipar şi într-o clipă şi-a scos arma de sub haină. L-am auzit încărcând-o, dar am pus

mâna pe armă înainte ca el să poată trage. O prinsesem de trăgaci şi ne-am luptat câteva minute. Cel care scăpa puşca din mână era ca şi mort. Nu a scăpat-o. Dar a ținut-o cu țevile spre el prea mult timp. Poate că eu am fost cel care a apăsat trăgaciul. Poate că s-a descărcat din cauza mişcărilor noastre. În orice caz, a primit ambele încărcături drept în față, iar eu mă uitam uimit la ceea ce mai rămăsese din Ted Baldwin. Îl recunoscusem când fusesem în oraş, îl recunoscusem şi când sărise la mine, dar probabil că nici mama lui nu l-ar fi recunoscut în starea în care zăcea atunci. Sunt destul de obişnuit cu priveliştile dure; dar aproape că mi s-a făcut rău văzându-l. Stăteam sprijinit de marginea mesei când a intrat în fugă domnul Barker. Am auzit-o pe soția mea venind şi m-am grăbit să o împiedic să intre. Nu era cazul ca o femeie să vadă o asemenea privelişte. I-am promis că voi veni la ea în scurt timp. Am schimbat câteva cuvinte cu Barker – ne-am înțeles mai mult din priviri – şi apoi i-am aşteptat şi pe ceilalți. Dar nu apăreau. În final, ne-am dat seama că nu auziseră nimic şi că tot ce se întâmplase era ştiut doar de noi. De-abia atunci mi-a venit ideea. De fapt m-a uimit şi pe mine genialitatea ei. Mâneca hainei i se ridicase şi am văzut semnul lojei înfierat pe antebrațul său. Iată-l.

Bărbatul pe care îl cunoscusem sub numele de Douglas îşi ridică haina şi cămaşa pentru a ne arăta un triunghi înăuntrul unui cerc, identic cu cel pe care îl văzusem pe corpul victimei.

— Vederea aceasta m-a urnit. Totul mi s-a părut dintr-odată clar. Înălțimea, părul şi silueta erau asemănătoare cu ale mele. Nimeni nu putea recunoaşte fața lui, sărmanul! I-am luat hainele şi, într-un sfert de oră, Barker şi cu mine îi puseserăm halatul meu de seară, iar el stătea aşa cum l-ați găsit. Am legat toate lucrurile într-o boccea, le-am îngreunat cu singurul obiect pe care l-am putut găsi şi le-am pus sub fereastră. Cartonaşul pe care el intenționase să-l pună lângă cadavrul meu stătea acum lângă al lui. Inelele mele au fost puse pe degetele lui; dar când a venit vorba de verighetă, îşi întinse el mâna puternică, vedeți şi dumneavoastră că ajunsesem la o limită. Nu am mai scos-o din ziua în care

m-am căsătorit şi cu greu ar fi putut fi scoasă. Nu cred să-mi fi trecut prin cap să o dau jos, dar, chiar dacă aş fi vrut, nu aş fi putut. Aşa că a trebuit să lăsăm acest detaliu în seama destinului. În acelaşi timp, am adus o bucată de plasture pe care am pus-o exact în locul în care eu însumi port una în acest moment. Aici aţi scăpat un amănunt, domnule Holmes, cu toată inteligenţa dumneavoastră; căci dacă v-aţi fi deranjat să daţi la o parte acel plasture, nu aţi fi găsit nicio tăietură sub el. Ei bine, aceasta a fost situaţia. Dacă aş fi putut să mă ascund pentru o vreme şi apoi să plec de aici, într-un loc unde ar fi venit şi „văduva" mea, poate am fi avut totuşi o şansă să trăim liniştiţi până la adânci bătrâneţi. Diavolii aceştia nu aveau să-mi dea pace cât timp voi fi pe faţa pământului; dar, dacă ar fi aflat din ziare că Baldwin şi-a făcut datoria, toate necazurile mele ar fi luat sfârşit. Nu prea am avut timp să le explic lui Barker şi soţiei mele, dar au înţeles suficient încât să mă poată ajuta. Am ştiut de ascunzătoare, şi Ames ştia; dar nu i-a trecut prin cap să o pună în legătură cu această situaţie. M-am strecurat înăuntru şi l-am lăsat pe Barker să se ocupe de rest. Presupun că vă puteţi da seama singuri ce anume a făcut. A deschis fereastra şi a făcut semnul de pe pervaz pentru a sugera modul în care fugise ucigaşul. Era destul de dificil, dar, cum podul era ridicat, altă cale nu exista. Când totul a fost gata, a sunat clopoţelul. Ce s-a întâmplat după aceea ştiţi deja. Aşadar, domnilor, puteţi face ce doriţi; dar v-am spus purul şi întregul adevăr. Acum vă întreb cum stau faţă de justiţia britanică?...

Se aşternu o linişte ce fu întreruptă de Sherlock Holmes.

— Justiţia britanică este, în principiu, una corectă. Veţi fi pedepsit aşa cum meritaţi, domnule Douglas. Dar vreau să vă întreb de unde a ştiut acest om că locuiţi aici, cum să intre în casa dumneavoastră sau unde să se ascundă ca să vă doboare.

— Despre toate astea nu ştiu nimic.

Faţa lui Holmes era palidă şi gravă.

— Mă tem că povestea nu ia sfârşit aici, murmură el. S-ar putea să daţi de pericole mai mari decât justiţia britanică sau decât duşmanii dumneavoastră din America. Cred că veţi

avea mari necazuri, domnule Douglas. Vă rog să-mi luați în considerare sfatul şi să vă feriți în continuare.

Şi acum, dragii mei cititori, vă voi ruga să ne îndepărtăm puțin de Casa Manor din Birlstone, Sussex, şi de anul de grație în care am întreprins această călătorie plină de evenimente, ce s-a sfârşit cu bizara poveste a unui bărbat care fusese cândva cunoscut sub numele de John Douglas.

Aş vrea să călătorim în timp, cu vreo douăzeci de ani în urmă, iar în spațiu pe o distanță de câțiva kilometri, spre vest, pentru a vă putea spune o poveste nemaipomenită şi teribilă – atât de nemaipomenită că vă va veni greu să credeți că s-a întâmplat exact aşa cum vă voi povesti.

Să nu credeți că încep o poveste înainte de a o termina pe cealaltă.

Pe măsură ce veți citi, veți vedea că nu este deloc aşa. Iar când voi fi povestit întâmplările şi veți fi rezolvat misterul vechi, ne vom întâlni din nou în camera din Baker Street, unde această întâmplare, ca multe altele la fel de minunate, îşi va găsi finalul.

Partea a doua

Scowrerii

1

Omul

Era 4 februarie 1875. Fusese o iarnă grea şi zăpada se aşternuse în strat înalt în nămeţii din Munţii Gilmerton. Plugurile cu aburi menţinuseră totuşi drumurile libere şi trenul de seară care face legătura între aşezămintele de mineri şi fierari se târa încet pe pantele abrupte dintre Stagville şi Vermissa, oraşul ce stă în capătul Văii Vermissa.

De aici, calea ferată şerpuia în jos spre Bartons Crossing, în Helmdale, şi spre ţinutul agricultorilor din Merton. Era o linie simplă, dar la fiecare haltă – şi erau numeroase – linii lungi de vagoane încărcate cu cărbune şi minereu de fier dovedeau bogăţia ascunsă care îi adusese pe acei oameni duri, cu freamătul vieţii lor, în acest colţ dezolant din Statele Unite ale Americii.

Căci era, într-adevăr, dezolant!

Primul pionier care a traversat regiunea probabil nici nu s-a gândit că preriile frumoase şi oazele cu cea mai curată apă erau fără nicio valoare în comparaţie cu acest tărâm sumbru de roci înnegrite şi păduri încâlcite.

Deasupra pădurilor întunecoase şi adesea impenetrabile, vârfurile înalte, golaşe ale munţilor, cu zăpada albă şi roci ascuţite, tronau pe fiecare parte, făcând loc, în centru, unei văi lungi, şerpuitoare, încâlcite.

Pe această vale se mişca greoi trenul.

Lămpile cu ulei de-abia fuseseră aprinse în primul vagon de pasageri, un compartiment lung în care se aflau douăzeci, treizeci de oameni. Majoritatea erau muncitori care se întorceau de la lucru, din partea de jos a văii. Cel puțin doisprezece dintre ei, după lanternele de siguranță pe care le aveau, păreau a fi mineri.

Aceştia stăteau într-un grup separat, fumând şi vorbind încet, uitându-se din când în când la doi oameni din capătul celălalt al vagonului, ale căror uniforme şi insigne dovedeau că sunt polițişti.

Câteva femei din clasa muncitoare şi unul sau doi călători, care puteau fi proprietari de mici magazine, alcătuiau restul grupului, cu excepția unui tânăr care stătea singur într-un colț. De omul acesta ne vom preocupa.

Urmăriți-l atent, căci merită.

E un bărbat de statură medie, cu un aspect proaspăt, având în jur de treizeci de ani. Are ochii mari, gri, curioşi şi inteligenți, care clipesc întrebător din când în când, pe măsură ce se uită prin ochelari la persoanele din jurul său. Se vede uşor că este sociabil şi nerăbdător să intre în vorbă. Oricine îşi putea da seama că are obiceiuri sociabile şi o natură deschisă, cu o inteligență ascuțită şi un zâmbet mereu pregătit. Şi totuşi, dacă cineva l-ar fi studiat mai atent, ar fi putut observa bărbia hotărâtă şi buzele strânse sumbru, trăsături ce puteau fi indiciul că acest irlandez brunet şi plăcut ascundea ceva şi că şi-ar fi putut lăsa amprenta, pozitivă sau negativă, asupra oricărei societăți în care ar fi intrat.

După una sau două tentative de discuție cu un miner, urmate de replici scurte, neprimitoare, călătorul se resemnă cu liniştea adâncă, uitându-se pe fereastră la peisajul umbrit.

Nu era o privelişte plăcută. Prin întunericul crescând se vedeau luminile roşii ale furnalelor de pe dealurile laterale. Grămezi imense de resturi de minereu se adunau pe fiecare parte, cu rampele înalte pentru vagonete deasupra lor. Grupuri de căsuțe urâte, mici, de lemn, ale căror ferestre începeau să se distingă la orizont, erau împrăştiate de-a lungul căii ferate, iar haltele dese erau aglomerate de locuitorii gălăgioşi.

Văile de cărbune şi fier din Vermissa nu erau genul de staţiuni pentru cei care căutau odihna. Peste tot se găseau semne ale luptei pentru supravieţuire, ale muncii aspre de fiecare zi şi muncitori puternici, la fel de aspri.

Tânărul călător se uita pe fereastră cu o expresie de interes amestecat cu repulsie, ceea ce demonstra că scena era una nouă pentru el. Din când în când scotea din buzunar o scrisoare pe marginile căreia făcea unele notiţe. La un moment dat scoase de la spate un obiect pe care cu greu şi-l putea imagina cineva în posesia acestui tânăr atât de manierat. Era un revolver imens, albastru-închis. Când îl întoarse în lumină, strălucirea de pe marginile cilindrilor din cupru arătă că era încărcat. Îl băgă repede în buzunarul secret, dar nu înainte de a fi observat de un muncitor care se aşezase pe banca de lângă el.

— Noroc, prietene!, îl salută acesta. Pari pregătit.

Tânărul zâmbi puţin jenat.

— Da, am nevoie de aşa ceva, acolo de unde vin eu.

— Şi de unde vii?

— Din Chicago.

— Eşti străin prin părţile astea?

— Da.

— S-ar putea să ai nevoie de el aici, spuse muncitorul.

— Chiar aşa?, păru interesat tânărul.

— Nu ai auzit nimic de evenimentele de pe aici?

— Nimic extraordinar.

— Ei, credeam că se ştie în toată ţara. Vei auzi în curând. De ce ai venit aici?

— Am auzit că se găseşte de lucru pentru un om cu voinţă.

— Eşti membru al sindicatului?

— Desigur.

— Atunci îţi vei găsi de lucru. Ai ceva prieteni?

— Nu încă. Dar am cum să-mi fac.

— Cum adică?

— Sunt membru al Eminentului Ordin al Oamenilor Liberi. Nu există niciun oraş fără lojă şi, acolo unde există lojă, îmi voi găsi şi eu prieteni.

Remarca avu un efect deosebit asupra interlocutorului.

Se uită în jur circumspect.

Minerii vorbeau încă între ei.

Cei doi ofițeri de poliție moțăiau. Se apropie de tânărul călător şi-i întinse mâna.

— Noroc, făcu el.

O strângere de mână îi apropie pe cei doi.

— Văd că rosteşti adevărul, spuse muncitorul. Dar e mai bine să ne asigurăm. Îşi duse mâna dreaptă la sprânceana dreaptă. Călătorul îşi duse şi el repede mâna stângă la sprânceana stângă.

— Noptile întunecate sunt neplăcute, spuse muncitorul.

— Da, pentru străinii care călătoresc, răspunse celălalt.

— E suficient. Eu sunt fratele Scanlan, Loja 341, Valea Vermissa. Mă bucur să te întâlnesc prin părțile astea.

— Mulțumesc. Sunt fratele Jack McMurdo, Loja 29, Chicago. *Bodymaster,* J.H. Scott. Sunt norocos să întâlnesc un frate aşa repede.

— Suntem mulți pe aici. Nu vei găsi ordinul mai înfloritor decât aici, în Valea Vermissa, nicăieri în State. Dar ne-ar prinde bine nişte flăcăi ca tine. Nu văd cum de un om activ al sindicatului nu şi-a putut găsi de lucru în Chicago.

— Am găsit suficient de lucru, răspunse McMurdo.

— Şi atunci de ce ai plecat?

McMurdo arătă spre polițist şi zâmbi.

— Cred că şi băieții aceia ar vrea să ştie.

Scanlan murmură plin de compătimire.

— Probleme?, întrebă el în şoaptă.

— Mari...

— O sarcină de pedepsire?

— Şi tot tacâmul.

— Nu o crimă!

— E prea devreme să discutăm aşa ceva, spuse McMurdo cu expresia omului pe care l-a luat gura pe dinainte. Am eu motivele mele pentru a fi plecat din Chicago şi mai mult nu-ți pot spune. Cine eşti tu să îți permiți să pui asemenea întrebări?

Ochii lui gri sclipiră brusc cu duritate şi ură din spatele ochelarilor.

— În regulă, prietene, nu am intenționat să te jignesc. Băieții nu vor avea o părere mai proastă despre tine, indiferent ce ai făcut. Acum încotro te îndrepți?

— Vermissa.

— E a treia oprire. Unde vei locui?

McMurdo scoase un plic pe care îl apropie de lampa murdară cu ulei.

— Iată adresa – Jacob Shafter, strada Sheridan. E o pensiune ce mi-a fost recomandată de un cunoscut din Chicago.

— Nu o ştiu, dar Vermissa e în afara zonei mele. Eu locuiesc la Hobson's Patch şi aici ne adunăm. Dar îți dau un sfat înainte să ne despărțim. Dacă ai probleme în Vermissa, du-te direct la Casa Sindicatului, la şeful McGinty. Este *bodymasterul* din Loja Vermissa şi nimic nu se întâmplă prin părțile acestea dacă el nu vrea. Cu bine, prietene! Poate ne vom întâlni în lojă serile acestea. Dar ține minte: dacă ai necazuri, du-te la şeful McGinty.

Scanlan coborî, iar McMurdo fu din nou singur cu gândurile lui. Era deja noapte, iar flăcările furnalelor dese se aruncau în văzduh prin întuneric. În lumina lor se vedeau siluete înnegrite care se îndoiau şi se întindeau, se roteau şi se învârteau cu mişcarea unui scripete sau a unei pârghii în ritmul uruitului continuu.

— Cred că iadul aşa arată, remarcă o voce.

McMurdo se întoarse şi văzu că unul dintre polițişti se mişcase de pe scaun şi se uita afară la sălbăticia brăzdată de foc.

— Din punctul ăsta de vedere, chiar aşa trebuie să fie iadul. Nu mă aştept să fie pe acolo draci mai răi decât ce avem noi pe aici. Presupun că eşti nou pe aici, tinere?

— Şi ce dacă aş fi?, întrebă McMurdo cu o voce aspră.

— Doar vă sfătuiesc, domnule, să fiți mai atent cum vă alegeți prietenii. Dacă aş fi în locul dumneavoastră, nu aş începe cu domnul Scanlan sau vreunul ca el.

— Ce vă pasă vouă cine sunt prietenii mei?, mârâi McMurdo cu o voce care îi făcu pe toți din vagon să întoarcă privirile pentru a fi martori la altercație. V-am cerut eu sfatul sau m-ați crezut atât de prost încât să nu mă pot descurca fără

el? Vorbiți când vi se vorbeşte, căci, dacă ar fi fost după mine, nu v-aş fi vorbit deloc!

Îşi întoarse fața şi rânji la mineri ca un câine fioros.

Cei doi polițişti, oameni în putere, fură luați prin surprindere de vehemența extraordinară cu care fuseseră respinse cuvintele lor prietenești.

— Fără supărare, străine, spuse unul. Te-am avertizat, pentru binele tău, căci te-am văzut nou pe aici.

— Sunt nou pe aici, dar cei ca voi nu sunt noi pentru mine!, strigă McMurdo furios. Sunteți toți la fel, peste tot, dați sfaturi când nimeni nu le cere.

— Cred că vom mai auzi de tine, şi chiar foarte curând, zise unul rânjind. O cauți cu lumânarea, după părerea mea.

— Şi eu gândesc aşa, remarcă celălalt, s-ar putea să ne mai întâlnim.

— Să nu aveți impresia că mă tem de voi! Dacă vreți, mă găsiți la Jacob Shafter, strada Sheridan, Vermissa; nu mă ascund de voi, vedeți? Zi sau noapte îndrăznesc să privesc în față pe oricare dintre voi – să fiți siguri de asta!

Se auzi un murmur de compătimire şi admirație din partea minerilor față de atitudinea neînfricată a nou-venitului, iar polițiştii dădură din umeri continuându-şi discuția.

După câteva minute, trenul intră în gara prost luminată şi se goli dintr-odată; căci Vermissa era, de departe, cel mai mare oraş de pe acea linie. McMurdo îşi luă rucsacul din piele şi era pe cale să pornească prin întuneric, când un miner îl acostă.

— Pe Gar, prietene! Ştii să vorbeşti cu polițiştii!, exclamă cu o voce uimită. M-am simțit bine auzindu-te. Lasă-mă să-ți car bagajul şi să-ți arăt drumul. Trec pe lângă Shafter în drum spre coliba mea.

Se auzi un cor de urări de „Noapte bună“ din partea minerilor care părăseau platforma. Chiar înainte de a intra efectiv în Vermissa, McMurdo devenise deja un personaj cunoscut.

Ținutul era unul al terorii, dar oraşul era chiar mai descurajant. De-a lungul văii, cel puțin, găseai un soi de grandoare în focurile imense şi în norii de fum, în timp ce puterea şi iscusința omului făcuseră din mormanele de resturi de lângă

monstruoasele excavări adevărate monumente de artă. Dar oraşul nu avea de oferit decât urâțenie josnică şi mizeră. Strada largă era înnegrită şi transformată de trafic într-o oribilă pastă de zăpadă înnămolită. Trotuarele erau înguste şi denivelate. Numeroasele faruri cu gaz serveau doar pentru a arăta şi mai clar un şir lung de case de lemn, cu verande murdare şi neîngrijite, ce dădeau spre stradă.

Pe măsură ce te apropiai de centrul oraşului, scena devenea mai frumoasă datorită unui şir de magazine bine luminate, dar şi a unui grup de saloane şi case de pariuri, în care minerii îşi cheltuiau salariile cu greu câştigate, dar generoase.

— Aceea este Casa Sindicatului, spuse ghidul arătând către un salon ce se ridica aproape la rangul de hotel. Jack McGinty este şeful aici.

— Ce fel de om este?, întrebă McMurdo.

— Poftim? Nu ai auzit niciodată de şef?

— Cum să fi auzit de el dacă sunt străin de aceste locuri?

— Ei, am crezut că numele lui e cunoscut în toată țara. A apărut în ziare de multe ori.

— Pentru ce?

— Ei bine, minerul îşi coborî vocea, din cauza afacerilor.

— Ce afaceri?

— Dumnezeule! Domnule, tare ciudat sunteți, fără supărare. Există un singur fel de afaceri de care poți auzi prin locurile acestea, şi acestea sunt afacerile Scowrerilor.

— Hm, cred că am auzit de Scowreri în Chicago. Sunt o bandă de criminali, nu?

— Şşt! Pe viața ta, omule!, strigă minerul înmărmurit de spaimă, uitându-se uimit la interlocutorul său. Nu o să ai viață lungă pe aici dacă vorbeşti aşa în mijlocul străzii. Mulți oameni au fost bătuți până la moarte pentru mai puțin de atât.

— Dar nu ştiu nimic despre ei. Doar ce am citit.

— Iar eu nu spun că nu ați citit adevărul. Omul se uita nervos în jur când vorbea, străpungând întunericul de parcă voia să găsească acolo pericolul. Dacă a ucide e o crimă, atunci Dumnezeu îmi e martor că avem pe aici crimă cât încape. Dar

să nu îndrăznești să pomenești numele lui Jack McGinty în legătură cu asta, străine, căci fiecare șoaptă ajunge la el și nu e genul de om care să lase de la el. Ei, aceea este casa pe care o cauți, cea din fundul străzii. Vei vedea că Jacob Shafter e un bătrân cinstit.

— Îți mulțumesc, zise McMurdo și, strângând mâna noii sale cunoștințe, înaintă cu greu, cu rucsacul în mână, pe cărarea ce ducea la casa în care urma să locuiască, la ușa căreia bătu cu putere.

Fu deschisă imediat de cineva foarte diferit de ceea ce așteptase el. Era o femeie, tânără și nespus de frumoasă. Era tipul german, blondă, cu ochi negri contrastanți, cu care îl observa atent pe străin, surprinsă și puțin rușinată, ceea ce îi aduse în obrajii palizi o pată de culoare. Încadrată de lumina puternică a ușii deschise, lui McMurdo îi părea că nu mai văzuse niciodată o apariție mai frumoasă; cu atât mai atrăgătoare datorită contrastului cu împrejurimile întunecate și murdare.

O violetă încântătoare care creștea pe dealurile negre de minereu nu ar fi putut părea mai surprinzătoare. Era atât de încântat, încât stătea nemișcat și tăcut și tânăra fu nevoită să spargă liniștea.

— Am crezut că era tata, zise ea cu o urmă încântătoare de accent german. Ați venit la dânsul? Este în oraș. Trebuie să vină din clipă-n clipă.

McMurdo continuă să se uite la ea cu admirație neascunsă, până când femeia își plecă ochii nelămurită în fața vizitatorului autoritar.

— Nu, domnișoară, răspunse el într-un final, nu mă grăbesc să-l văd. Dar casa dumneavoastră mi-a fost recomandată ca pensiune. Am crezut că mi se va potrivi – și acum sunt sigur de asta.

— Vă hotărâți repede, remarcă ea zâmbind.

— Numai un orb nu ar putea să facă așa, răspunse bărbatul.

Ea râse la auzul complimentului.

— Intrați, domnule. Eu sunt domnișoara Ettie Shafter, fiica domnului Shafter. Mama a murit, iar eu mă ocup de casă.

Puteți aştepta lângă soba din camera din față până soseşte tatăl meu. Ah, iată-l! Puteți aranja totul cu el imediat.

Un bărbat greoi, bătrân, înainta agale pe cărare. În câteva cuvinte, McMurdo îi explică situația. Un om pe nume Murphy îi dăduse această adresă în Chicago. Şi el o avea de la altcineva. Bătrânul Shafter era pregătit. Străinul nu se tocmi asupra termenilor, fu de acord imediat cu fiecare condiție şi avea, aparent, suficienți bani. Pentru şapte dolari pe săptămână, plătiți în avans, i se oferea cazare şi mâncare.

Şi aşa, McMurdo, autoproclamat fugar de justiție, îşi luă în primire reşedința din casa domnului Shafter, primul pas ce avea să conducă la un şir lung şi întunecat de evenimente şi care avea să se termine pe un tărâm străin şi îndepărtat.

2

Bodymasterul

McMurdo era un om care se făcea uşor remarcat. Oriunde ar fi fost, ceilalţi îşi dădeau seama de prezenţa lui. Într-o săptămână deveni cea mai importantă persoană de la Shafter.

Erau zece sau doisprezece chiriaşi acolo; dar erau muncitori cinstiţi sau funcţionari obişnuiţi de la magazinele locale, de cu totul alt calibru decât irlandezul. Seara, când se adunau, glumele lui erau cele mai la îndemână, conversaţiile lui, cele mai inteligente, iar cântecele lui, cele mai frumoase. Era un interlocutor plăcut, cu un magnetism ce crea bună dispoziţie tuturor celor din jurul lui.

Şi totuşi arăta câteodată, aşa cum făcuse şi în tren, o predispoziţie pentru ură bruscă şi crâncenă, ce impunea respect şi uneori teamă celor care-l întâlneau. De asemenea, avea pentru lege şi pentru tot ce era legat de ea un dispreţ adânc, care îi încânta pe unii chiriaşi şi îi alarma pe alţii.

De la început a făcut cunoscut, prin admiraţia directă, faptul că fiica gazdei îi cucerise inima din primul moment când îi văzuse frumuseţea şi farmecul.

Nu era deloc un pretendent timid.

A doua zi i-a spus că o iubea şi aşa a continuat, repetând aceeaşi poveste, fără să-i pese de ce ar fi putut spune fata pentru a-l descuraja.

—Altcineva?, striga el. Ei bine, ghinionul lui! Să aibă grijă! Să pierd eu şansa vieții şi aleasa inimii în fața altcuiva? Poți să mă refuzi în continuare, Ettie: va veni ziua când mă vei accepta şi sunt suficient de tânăr să aştept.

Era un petitor periculos, cu vorbirea lui convingătoare şi manierele plăcute. Mai avea o aură de experiență şi mister care atrage interesul unei femei, iar, în final, dragostea ei. Îi vorbea despre frumoasele văi din ținutul Monaghan, de unde venea el, despre minunatele şi îndepărtatele insule, de dealurile joase şi de pajiştile verzi, şi toate păreau cu atât mai interesante cu cât erau amintite din acest loc sumbru şi înzăpezit.

În plus, cunoştea foarte bine viața în oraşele din nord, din Detroit, din taberele de tăietori de lemne din Michigan şi, în fine, din Chicago, unde lucrase într-o moară.

Apoi apăru indiciul unei poveşti de dragoste, ideea că i se întâmplaseră lucruri ciudate în acel mare oraş, atât de ciudate şi intime încât nu putea spune nimic despre ele. Vorbea şiret despre o plecare bruscă, despre tăierea tuturor legăturilor, o călătorie într-o lume ciudată, sfârşită în această vale mizeră, iar Ettie asculta, cu ochii ei negri strălucind de milă şi simpatie, acele două calități ce se pot transforma atât de rapid şi natural în dragoste.

McMurdo obținuse o slujbă temporară ca librar, căci primise o educație bună.

Asta îl ținea afară din casă toată ziua şi încă nu găsise prilejul să se prezinte la şeful lojei Eminentului Ordin al Oamenilor Liberi. Dar i se reaminti de această scăpare într-o seară, prin vizita lui Mike Scanlan, bărbatul cu care se întâlnise în tren. Scanlan, un om scund, cu fața ascuțită, cu ochii negri, era bucuros să-l vadă din nou. După vreo două pahare de whisky ajunse la subiectul vizitei sale.

— Ei, McMurdo, mi-am amintit adresa ta şi am îndrăznit să te vizitez. Sunt surprins că încă nu te-ai prezentat la *body-master*. De ce nu te-ai dus la şeful McGinty până acum?

— A trebuit să-mi găsesc o slujbă. Am fost ocupat.

— Pentru asta este neapărat necesar să-ți găseşti timp. Pe legea mea, omule! Nu eşti în toate mințile dacă nu ai trecut

pe la Casa Sindicatului pentru a te înregistra chiar din prima zi după ce ai venit! Dacă te pui cu el – ei bine, nu trebuie, asta este!

McMurdo se arătă surprins.

— Sunt membru al lojei de doi ani, Scanlan, dar nu am auzit niciodată că sarcinile sunt atât de presante.

— Poate că nu în Chicago.

— Este aceeaşi societate ca aici.

— Oare?

Scanlan se uită la el prelung şi fix.

Era ceva sinistru în ochii lui.

— Nu e aşa?

— Tu să-mi spui, peste vreo lună. Am auzit că ai avut o discuţie cu poliţiştii după ce am coborât din tren.

— De unde ştii asta?

— Eh, am aflat – lucrurile circulă repede în acest district, şi cele bune, şi cele rele.

— Ei bine, da. Le-am spus exact ce cred despre ei.

— Pe Dumnezeu, o să fii pe placul lui McGinty!

— De ce, şi el îi urăşte pe poliţişti?

Scanlan izbucni în râs.

— Trebuie să-l vezi, băiete, repetă el pregătindu-se să plece. Nu pe poliţişti, ci pe tine are să te urască dacă nu faci asta! Ţine seama de sfatul unui prieten şi du-te imediat!

Se întâmplă ca McMurdo să aibă o altă întrevedere care l-a grăbit în aceeaşi direcţie. Se putea ca atenţia pe care i-o acorda lui Ettie să fi devenit mai evidentă decât înainte sau ca talentele lui să-şi fi făcut loc în mintea fragedă a bunei gazde germane; dar, indiferent de motiv, bătrânul îl chemă în camera sa şi intră în subiect fără alte ocolişuri.

— Mi se pare, domnule, că aţi pus ochii pe Ettie a mea. Este aşa sau mă înşel eu?

— Da, aşa este, răspunse tânărul.

— Ei bine, trebuie să vă spun că nu este posibil. Căci cineva şi-a făcut loc înaintea dumneavoastră.

— Aşa mi-a spus şi ea.

— V-a spus adevărul. Dar ştiţi despre cine este vorba?

— Nu, am întrebat-o, dar nu a vrut să-mi spună.

— Mă aşteptam, mititica de ea! Poate că nu a vrut să vă sperie...

— Să mă sperie?

McMurdo se înfierbântă într-o clipă.

— Da, prietene. Nu trebuie să te ruşinezi... E vorba de Teddy Baldwin.

— Şi cine naiba e el?

— Este un şef al Scowrerilor.

— Scowreri! Am mai auzit de ei. Se tot vorbeşte despre ei, dar întotdeauna în şoaptă. De ce anume vă temeți toți? Cine sunt Scowrerii?

Gazda îşi coborî instinctiv vocea, aşa cum făcea oricine vorbea despre acea societate teribilă.

— Scowrerii, spuse el, sunt Eminentul Ordin al Oamenilor Liberi!

Tânărul îl privi uimit.

— Şi ce dacă? Şi eu sunt membru al acestui ordin.

— Tu!? Nu te-aş fi lăsat să intri în casa mea dacă aş fi ştiut, nici dacă mi-ai fi plătit o sută de dolari pe săptămână!

— Ce aveți împotriva ordinului? Este o organizație caritabilă. Aşa spun regulile.

— Poate în anumite locuri. Dar nu aici!

— Dar aici ce este?

— Este o societate criminală, asta este.

McMurdo râse neîncrezător.

— Puteți demonstra acest lucru?, întrebă.

— Să demonstrez! Nu sunt cincizeci de crime care o demonstrează? Ce ziceți de Milman şi Van Shorst, de familia Nicholson, de bătrânul domn Hyam sau de tânărul Billy James şi toți ceilalți? Să demonstrez! Nu există bărbat sau femeie în valea asta care să nu ştie.

— Ajunge!, îl întrerupse McMurdo serios. Vreau să retrageți tot ce ați spus sau să dovediți. Trebuie să o faceți ori pe una, ori pe cealaltă înainte ca eu să ies din cameră. Puneți-vă în locul meu. Un străin în acest oraş. Aparțin unei societăți pe care o ştiu corectă. Se găseşte pe întreg teritoriul Statelor Unite, dar peste tot e cunoscută ca fiind cinstită. Acum, când mă gândesc să devin membru şi aici, îmi spuneți că este o

societate criminală numită Scowrer. Cred că îmi datorați fie o explicație, fie o scuză, domnule Shafter.

— Nu pot să vă spun decât ce ştie toată lumea, domnule. Şefii unora sunt şi şefii celorlalți. Dacă te pui cu unii, ceilalți te vor lovi. Am demonstrat asta de atâtea ori.

— Astea sunt bârfe! Vreau dovezi!, insistă McMurdo.

— Dacă veți locui aici suficient, veți avea şi dovezile. Dar uit că sunteți unul de-al lor. Veți fi în curând la fel de rău ca restul. Dar să vă găsiți altă pensiune, domnule. Nu vă mai pot ține aici. Nu e de-ajuns că unul dintre aceşti oameni o curtează pe Ettie a mea şi că nu îndrăznesc să-l refuz, îmi mai trebuie unul în gazdă? Într-adevăr, nu veți mai dormi aici mai mult de această noapte.

McMurdo se găsi izgonit şi din locuința confortabilă şi de lângă fata pe care o iubea. În acea seară o găsi singură în sufragerie şi-şi vărsă amarul în fața ei.

— Bine că tatăl tău mi-a dat un avertisment, spuse el. Dacă ar fi fost vorba doar de cameră, nu mi-ar fi păsat, dar acesta e adevărul, Ettie, deşi te cunosc doar de o săptămână, eşti viața mea şi nu pot trăi fără tine!

— Oh, taci, domnule McMurdo. Nu vorbi aşa!, exclamă fata. Ți-am spus, nu-i aşa, că ai ajuns prea târziu? Există altcineva şi, chiar dacă nu i-am promis că mă voi căsători cu el imediat, cel puțin nu pot promite asta altcuiva.

— Presupunând că aş fi fost primul, Ettie, aş fi avut vreo şansă?

Fata îşi cufundă fața în palme.

— Mă rog la Dumnezeu să fi fost tu primul!, suspină ea.

McMurdo căzu în genunchi înaintea ei într-o secundă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Ettie, lasă lucrurile aşa!, strigă. Vrei să-ți distrugi viața şi să o distrugi şi pe a mea pentru o promisiune? Urmează-ți inima, draga mea! E un sfetnic mai bun decât orice promisiune făcută înainte de a şti bine ce anume promiți.

Luase mâinile albe ale lui Ettie între mâinile lui negre, puternice.

— Spune-mi că vei fi a mea şi vom trece peste toate împreună!

— Nu, aici?

— Ba da, aici.

— Nu, nu, Jack! Braţele lui erau în jurul ei. Nu se poate aici. Nu ai putea să mă duci în altă parte?

Pe faţa lui trecu umbra unei lupte interioare; dar se potoli devenind dură ca granitul.

— Nu, aici!, spuse el. O să te apăr de întreaga lume, chiar aici, unde ne aflăm.

— De ce nu putem pleca împreună?

— Nu, Ettie, nu putem pleca de aici.

— Dar de ce?

— Nu m-aş mai putea privi în oglindă dacă aş şti că am fost izgonit de undeva. În plus, de ce ţi-e frică? Nu suntem oare oameni liberi într-o ţară liberă? Dacă tu mă iubeşti şi eu te iubesc, cine va îndrăzni să intervină între noi?

— Nu ştiu, Jack. Eşti aici de prea puţin timp. Nu îl ştii pe Baldwin. Nu îi ştii pe McGinty şi pe Scowreri.

— Nu, nu îi cunosc, nu mă tem de ei şi nu cred în ei!, răspunse McMurdo. Am trăit printre oameni duri, draga mea, şi în loc să mă tem de ei, întotdeauna au ajuns ei să se teamă de mine – întotdeauna, Ettie. E curată nebunie! Dacă aceşti oameni, după cum susţine tatăl tău, au comis crimă după crimă în valea asta şi dacă toată lumea îi cunoaşte după nume, cum se face că niciunul dintre ei nu a fost adus în faţa justiţiei? Răspunde-mi, Ettie!

— Pentru că niciun martor nu îndrăzneşte să depună mărturie împotriva lor. Nu ar mai trăi nici o lună dacă ar face aşa ceva. În plus, pentru că au întotdeauna oameni din rândul lor care să jure că acela care e acuzat a fost departe de scena crimei. Dar, Jack, trebuie să fi citit despre toate astea. Am înţeles că fiecare ziar din Statele Unite scrie despre ei.

— Am citit câte ceva, e adevărat; dar crezusem că era doar vorbărie goală. Poate că aceşti oameni au un motiv pentru ce fac. Poate că sunt nedreptăţiţi şi nu îşi pot face dreptate altfel.

— Oh, Jack, nu vreau să te aud vorbind aşa! Aşa vorbeşte el – celălalt!

— Baldwin, aşa vorbeşte, nu?

— Şi de aceea îl urăsc atât. O, Jack, acum pot să îți spun adevărul; îl urăsc din tot sufletul, dar îmi e frică de el. Mă tem pentru mine; dar mai mult decât atât, mă tem pentru tatăl meu. Ştiu că un mare necaz s-ar abate asupra noastră dacă aş îndrăzni să spun ce simt. De aceea l-am amânat cu promisiuni amăgitoare. Este singura noastră cale de scăpare. Dar dacă tu ai fugi cu mine, Jack, l-am putea lua şi pe tata cu noi şi am putea trăi fericiți departe de puterea acestor oameni răi.

Din nou, o luptă interioară se oglindi pe fața lui şi din nou deveni dură ca granitul.

— Nu ți se va întâmpla nimic rău, Ettie – nici ție, nici tatălui tău. În ceea ce-i priveşte pe oamenii răi, până la urmă îți vei da seama că sunt mai rău decât cel mai rău dintre ei.

— Nu, nu, Jack, am încredere în tine oricum!

McMurdo râse amar.

— Dumnezeule mare, cât de puțin mă cunoşti! Sufletul tău nevinovat, draga mea, nici nu ar putea ghici ce se întâmplă în al meu. Dar, hei, cine intră?

Uşa se deschisese brusc şi un bărbat intră fudul cu un aer de stăpân. Era un tânăr bine făcut, îndrăzneț, cam de aceleaşi vârstă şi statură ca McMurdo. Sub pălăria neagră, cu boruri largi, pe care nu se deranjase să o scoată, o față frumoasă cu ochi fioroşi, aroganți, cu un nas curbat, acvilin, privi sălbatic la perechea cate stătea lângă sobă.

Ettie sărise în picioare, confuză şi alarmată.

— Mă bucur să vă văd, domnule Baldwin, spuse ea. Ați venit mai devreme decât mă aşteptam. Intrați şi luați loc.

Baldwin stătea în picioare, cu mâinile în şolduri, uitându-se la McMurdo.

— El cine e?, întrebă scurt.

— E un prieten de-al meu, domnule Baldwin, un chiriaş nou. Domnule McMurdo, vi-l prezint pe domnul Baldwin.

Cei doi dădură din cap arogant.

— Poate că domnişoara Ettie v-a spus cum stau lucrurile între noi, aruncă Baldwin.

— Nu am înțeles că ar fi vreo relație între voi, răspunse domnul McMurdo.

— Nu? Ei, vei înțelege acum. Această tânără doamnă îmi aparține, iar dumneata vei găsi că este o seară foarte plăcută pentru o plimbare.

— Mulțumesc, nu am chef de plimbare.

— Nu? Ochii sălbatici luceau de mânie. Poate ai chef de o luptă, domnule chiriaș!

— De asta am chef!, strigă McMurdo sărind în picioare. Nu ai spus în viața ta un cuvânt mai potrivit.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jack! Pentru numele lui Dumnezeu!, strigă biata Ettie speriată. Oh, Jack, Jack, o să te rănească!

— Ah, acum e Jack?, strigă Baldwin cu o înjurătură. Ați ajuns și la asta?

— Oh, Ted, fii înțelegător – fii bun! Pentru mine, Ted, dacă m-ai iubit vreodată, fii iertător!

— Cred, Ettie, că, dacă ne-ai lăsa singuri, am rezolva situația, spuse McMurdo încet. Sau, poate, domnule Baldwin, vreți să ieșiți pe stradă cu mine. E o seară plăcută și după prima casă e un teren viran.

— Te pot doborî fără să-mi murdăresc mâinile, spuse dușmanul lui. Când voi termina cu tine, îți vei dori să nu fi călcat niciodată în casa asta.

— Momentul de față este, cred, cel mai potrivit!, strigă McMurdo.

— Îmi voi alege singur momentul, domnule. Poți să îl lași în seama mea. Uite! Brusc își ridică mâneca și arătă pe antebrat un semn distinctiv ce părea să fi fost înfierat. Era un cerc cu un triunghi în interior. Știi ce înseamnă asta?

— Nu știu și nici nu mă interesează.

— Ei bine, vei afla, îți promit. Și nu va trece mult timp. Poate domnișoara Ettie îți va povesti câte ceva despre asta. Iar tu, Ettie, te vei întoarce la mine în genunchi – auzi, fetițo, în genunchi! – și apoi îți voi spune care-ți va fi pedeapsa. Asta ai semănat și, pe legea mea, asta o să culegi!

Se uită furios la cei doi. Apoi se întoarse pe călcâie și într-o secundă ușa se trânti în urma lui.

Timp de câteva clipe, McMurdo și fata stătură în tăcere. Apoi ea îl îmbrățișă.

— Oh, Jack, eşti atât de curajos! Dar nu are rost, trebuie să fugi. În noaptea asta, Jack, în noaptea asta! E singura ta speranță. Îți va lua viața. Am citit-o în ochii lui oribili. Ce şanse ai tu în fața a doisprezece dintre ei, în fața şefului McGinty cu toată puterea lojei în spatele său?

McMurdo îi desfăcu mâinile, o sărută şi o aşează uşor pe scaun.

— Aşa, draga mea, aşa! Nu te deranja şi nu îmi duce grija. Şi eu sunt un Om Liber. Tocmai i-am spus tatălui tău despre asta. Poate că nu sunt mai bun decât ceilalți; aşa că nu mă crede vreun sfânt. Poate că acum mă urăşti şi pe mine, după ce ți-am spus?

— Să te urăsc, Jack? Nu voi putea să te urăsc niciodată! Am auzit că nu-i o nenorocire să fii Om Liber, decât aici; deci de ce aş crede ceva rău despre tine? Dar dacă eşti un Om Liber, Jack, de ce nu te duci să ți-l faci prieten pe şeful McGinty? Oh, Jack, grăbeşte-te! Trebuie să ajungi tu primul la el, altfel câinii vor fi pe urmele tale.

— Şi eu mă gândeam la asta, răspunse McMurdo. Mă voi duce chiar acum să lămuresc situația. Îi poți spune tatălui tău că voi dormi aici în seara asta, iar mâine îmi voi găsi o altă gazdă.

Barul din salonul lui McGinty era aglomerat, ca de obicei, căci era locul preferat de pierdere a timpului în oraş.

Omul era foarte cunoscut; căci avea un fel de a fi dur, dar jovial, ce forma o mască în spatele căreia se ascundeau multe. Dar în afară de popularitatea sa, teama cu care era privit de întregul oraş, chiar de întreaga vale pe cincizeci de kilometri şi chiar peste munții dimprejur, era suficientă pentru a-i umple barul; căci nimeni nu-şi putea permite să-l neglijeze.

În afară de aceste puteri secrete, pe care toată lumea ştia că le exercita atât de nemilos, era un înalt oficial public, consilier municipal şi membru al comisiei drumurilor, ales în post prin voturile brutelor, care, în schimb, se aşteptau să primească unele avantaje din partea lui. Taxele şi impozitele erau enorme; lucrările publice erau neglijate în mod vizibil, conturile erau măsluite de contabili mituiți, iar cetățeanul de

rând era forțat să plătească șantajul public și să-și țină gura dacă nu voia ca un lucru teribil să se abată asupra sa.

Așa se făcea că, an de an, acele cu diamant ale șefului McGinty deveneau mai mari, lanțurile de aur, mai grele, așezate peste veste tot mai frumoase, iar salonul lui se întindea mereu, amenințând să acopere o parte din Market Square.

McMurdo împinse ușile salonului și-și făcu loc prin mulțimea de oameni dinăuntru, într-o atmosferă încețoșată de fumul de tutun și îngreunată de mirosul de băutură. Locul era frumos luminat și imensele oglinzi bogat împodobite de pe fiecare perete reflectau și multiplicau luminile orbitoare. Erau câțiva barmani, în cămăși subțiri, trudind să pregătească băuturile pentru clienții care aglomerau tejgheaua lată, tăiată în metal.

La capătul îndepărtat, odihnindu-se pe bar și cu un trabuc în colțul ascuțit al gurii, stătea un bărbat înalt, puternic, solid, care nu putea fi decât Jack McGinty. Era un gigant, bărbos până la pomeți, cu o claie de păr negru ce-i cădea până la guler. Trăsăturile lui erau întunecate ca ale unui italian, iar ochii erau de un negru ciudat, ca de mort, iar în combinație cu privirea ușor sașie îi dădeau o înfățișare sinistră.

Restul – proporțiile nobile, trăsăturile fine, comportamentul deschis – se potrivea cu manierele joviale, comunicative pe care le afișa. Cine-l vedea ar fi putut spune că era un om cinstit, direct, cu inima curată, indiferent cât de murdare ar fi fost cuvintele rostite de el. Numai când acei ochi morți, întunecați, adânci și fără remușcări se uitau la cineva, persoana se făcea mică, văzându-se în fața unei nemărginiri de rău latent, sprijinit de forță, curaj și iscusință care îl făceau de o mie de ori mai periculos.

Observându-l atent pe acest om, McMurdo își făcu loc înainte cu coatele, cu nepăsarea lui obraznică, și străpunse micul grup de prefăcuți care îl lingușeau pe puternicul șef, râzând zgomotos la cea mai mică glumă a lui. Ochii gri, curajoși ai tânărului străin se uitară fără frică din spatele ochelarilor la cei negri, mortali ce se opriseră aspru asupra sa.

— Ei bine, tinere, nu-mi amintesc fața ta, începu șeful.

— Sunt nou pe aici, domnule McGinty.

— Nu eşti atât de nou încât să nu te adresezi unui om cu formula potrivită.

— Dânsul este consilierul McGinty, tinere, spuse o voce din grup.

— Îmi cer scuze, domnule consilier. Sunt străin de obiceiurile locului. Dar am fost sfătuit să vă văd.

— Ei bine, m-ai văzut. Asta e tot. Ce crezi despre mine?

— E prea devreme să spun. Dacă aveţi inima la fel de mare ca trupul şi sufletul la fel de fin ca faţa, nu pot găsi nimic mai bun, răspunse McMurdo.

— Pe legea mea! Ai vorbirea unui irlandez, văd, spuse şeful, neştiind dacă să se amuze de curajul acestui musafir sau să se simtă jignit. Şi ţi-ai făcut timp să mă vizitezi?

— Desigur, spuse McMurdo.

— Şi ţi s-a spus să mă cauţi?

— Da.

— Cine ţi-a spus asta?

— Fratele Scanlan din Loja 341, Vermissa. Beau pentru sănătatea consilierului şi pentru o înţelegere cât mai bună între noi.

Duse la buze paharul cu care fusese servit şi ridică degetul mic în timp ce bea.

McGinty, care se uitase printre gene la el, îşi ridică sprâncenele negre şi groase.

— Aşa stau lucrurile?, întrebă. Va trebui să mă documentez mai bine, domnule...

— McMurdo.

— ...mai bine, domnule McMurdo, căci nu avem încredere în tineri pe aici şi nici nu credem tot ce ni se spune. Veniţi aici, pentru o clipă, în spatele barului.

Era o cameră mică, cu butoaie pe margini.

McGinty închise grijuliu uşa şi se aşează pe unul dintre ele, muşcând gânditor din trabuc şi supraveghindu-l pe interlocutor cu acei ochi neliniştiţi. Timp de câteva minute nu spuse nimic. McMurdo suportă inspecţia aproape vesel, cu o mână în buzunar şi cu cealaltă învârtindu-şi mustaţa.

Brusc, McGinty se aplecă şi scoase la iveală un revolver cu aspect neplăcut.

— Iată, glumețule, spuse el, dacă aş fi crezut că te joci cu noi, s-ar fi terminat rapid.

— E un bun venit ciudat, răspunse McMurdo cu demnitate, din partea unui *bodymaster* dintr-o Lojă a Oamenilor Liberi către un frate străin.

— Dar asta trebuie să o dovedeşti!, scrâşni McGinty, şi Dumnezeu să te ajute dacă nu reuşeşti! Unde ai fost făcut Om Liber?

— Loja 29, Chicago.

— Când?

— 24 iunie, 1872.

— Ce *bodymaster*?

— James H. Scott.

— Cine este şeful tău de district?

— Bartholomew Wilson.

— Hm, dai răspunsuri destul de fluente. Ce cauți aici?

— Lucrez, ca şi dumneavoastră – numai că am o slujbă mai proastă.

— Ai răspunsul întotdeauna pregătit.

— Da, am fost mereu rapid în vorbire.

— Eşti rapid şi în acțiune?

— Aşa m-au considerat cei care m-au cunoscut mai bine.

— Ei, s-ar putea să te punem la încercare mai devreme decât te-ai aşteptat. Spune-mi dacă ai auzit ceva despre loja din părțile acestea?

— Am auzit că trebuie să fii bărbat ca să devii membru.

— Adevărat, adevărat, domnule McMurdo. De ce ai plecat din Chicago?

— Blestemat să fiu dacă-ți voi spune!

McGinty deschise larg ochii. Nu era obişnuit să i se răspundă astfel şi era puțin amuzat.

— De ce nu vrei să-mi spui?

— Pentru că între frați nu se spun minciuni.

— Deci adevărul e prea crunt pentru a fi spus?

— Se poate spune şi aşa.

— Dar vezi, domnule, nu poți spera ca eu, ca *bodymaster*, să accept în lojă un om pentru al cărui trecut nu pot răspunde.

McMurdo păru încurcat. Apoi scoase o tăietură de ziar dintr-un buzunar interior.

— Nu ți-ai trăda un partener?, întrebă el.

—Mă şterg pe mâini pe faţa ta dacă îmi mai vorbeşti astfel!, strigă şeful înfierbântat.

— Aveți dreptate, domnule consilier, spuse McMurdo răbdător. E cazul să-mi cer scuze. Am vorbit fără să gândesc. Ei bine, ştiu că sunt în siguranță cu dumneavoastră. Uitați-vă la acel fragment.

McGinty îşi aruncă privirea peste o relatare despre împuşcarea lui Jonas Pinto, în salonul Lake, de pe strada Market din Chicago, în săptămâna dinainte de Anul Nou 1874.

— Opera ta?, întrebă el dându-i înapoi hârtia.

McMurdo dădu din cap.

— De ce l-ai împuşcat?

— Îl ajutam pe Unchiul Sam să facă bani. Poate că ai mei nu erau din aur atât de bun, dar arătau la fel şi erau mai ieftin de fabricat. Acest om, Pinto, mă ajuta să îi îndes...

— Să ce?

— Să-i introduc în circulație. Apoi a spus că vrea să continue pe cont propriu. Poate chiar a continuat pe cont propriu. Dar eu nu am aşteptat să văd. L-am omorât şi am plecat spre ținutul carbonifer.

— De ce ținutul carbonifer?

— Pentru că am citit prin ziare că nu sunt oameni prea pretenționoşi pe aici.

McGinty râse.

— Ai fost mai întâi falsificator de bani, apoi criminal şi ai venit prin aceste părți pentru că ai considerat că vei fi bine-venit.

— Cam aşa ceva, răspunse McMurdo.

— Ei bine, cred că o să ajungi departe. Ia spune-mi, mai poți să faci dolari din aceia?

McMurdo scoase vreo şase monede din buzunar.

— Acestea nu au trecut prin monetăria din Philadelphia, zise el.

McGinty le ținu în lumină, în mâna lui enormă, păroasă ca a unei gorile.

— Nu văd nicio diferență. Pe Gar! Gândesc că vei fi un frate foarte util! Ne trebuie câțiva oameni răi printre noi, prietene McMurdo, căci sunt momente când trebuie să ne facem singuri dreptate. Am fi uşor puşi la perete dacă nu am riposta împotriva celor care ne încolțesc.

— Ei, atunci voi lua şi eu parte la această ripostă alături de ceilalți băieți.

— Pari a avea un temperament bun. Nu ai tresărit când am îndreptat pistolul spre tine.

— Nu eu eram în pericol.

— Dar cine?

— Dumneavoastră, domnule consilier. McMurdo scoase un pistol micuț din buzunarul lateral al jachetei. Am fost acoperit tot timpul. Cred că şi glonțul meu ar fi fost la fel de rapid ca al dumneavoastră.

— Pe Gar! McGinty se făcu roşu ca focul, apoi izbucni în râs. De mulți ani nu am mai avut pe aici o persoană ca dumneata. Cred că loja va fi mândră de tine... Ei, ce dracu' vrei? Nu pot vorbi singur cu un domn nici cinci minute şi vii să ne deranjezi?

Barmanul rămase pe loc ruşinat.

— Îmi cer scuze, domnule consilier, dar este vorba de Ted Baldwin. Zice că trebuie să vă vorbească chiar acum.

Mesajul era inutil, căci fața crudă, hotărâtă a acestuia apăruse în spatele barmanului. Îl împinse pe om şi închise uşa în urma lui.

— Deci, spuse el cu o privire furioasă asupra lui McMurdo, ai ajuns primul, nu? Trebuie să vă spun ceva despre acest om, consiliere.

— Atunci spune aici, acum, de față cu mine!, strigă McMurdo.

— Voi spune când vreau eu şi cum vreau eu.

— Şşt, şşt, spuse McGinty lăsându-şi arma. Aşa nu se poate. Avem un nou frate cu noi, Baldwin, şi nu se poate să-l întâmpinăm aşa. Întinde mâna, omule, şi împăcați-vă!

— Niciodată!, strigă Baldwin furios.

— M-am oferit să ne luptăm, dacă el consideră că l-am nedreptățit, spuse McMurdo. Am să mă lupt cu el cu pumnii

sau, dacă asta nu îl mulțumește, o să ne luptăm oricum dorește. Acum vă rog, consiliere, să ne fiți judecător, așa cum trebuie să fie un *bodymaster*.

— Despre ce e vorba?

— O tânără femeie. E liberă să aleagă.

— Oare?, strigă Baldwin.

— Pentru doi frați din lojă, eu spun că este, zise șeful.

— Asta e decizia dumneavoastră?

— Da, asta este, Ted Baldwin, răspunse McGinty cu o privire răutăcioasă. Ești tu în măsură să o pui la îndoială?

— Ești împotriva unui om care ți-a fost alături timp de cinci ani și în favoarea unuia pe care nu l-ai mai văzut în viața ta? Nu poți fi *bodymaster* la nesfârșit, Jack McGinty, și, pe Dumnezeul meu, când se va mai ajunge la alegeri...

Consilierul sări la el ca un tigru. Mâna i se încleștă pe gâtul celuilalt și-l aruncă peste un butoi. În furia lui nebună, ar fi putut să-l ucidă dacă nu ar fi intervenit McMurdo.

— Încet, consiliere! Pentru numele Domnului, luați-o încet!, strigă dându-l la o parte.

McGinty își slăbi strânsoarea, iar Baldwin, intimidat și zdruncinat, încercând să respire, tremurând cu totul, ca unul care văzuse moartea cu ochii, se așeză pe butoiul peste care tocmai fusese aruncat.

— O ceri de mult timp, Baldwin, acum ai avut-o!, strigă McGinty cu pieptul imens suind și coborând. Poate ai impresia că, dacă nu aș mai fi *bodymaster*, tu m-ai urma în această poziție. Loja se va pronunța în privința asta. Dar, atât timp cât eu sunt șeful, nu accept ca să ridice cineva tonul la mine sau să se opună deciziilor mele.

— Dar nu am nimic împotriva dumneavoastră, mormăi Baldwin simțindu-și gâtul sufocat.

— Ei, atunci, strigă celălalt revenind dintr-odată la o jovialitate debordantă, suntem din nou buni prieteni și așa s-a rezolvat situația.

Luă o sticlă de șampanie de pe raft și-i desfăcu dopul.

— Eh, acum, continuă el umplând trei pahare înalte, să bem pentru soluționarea problemelor lojei. După asta, după cum știți, nu mai pot exista resentimente între noi. Acum,

pune mâna stângă pe gâtul meu. Te întreb, Ted Baldwin, care e necazul?

— Norii sunt grei, răspunse Baldwin.

— Dar se va înseninа.

— Aşa jur!

Oamenii îşi băură paharele şi aceeaşi ceremonie se reluă între Baldwin şi McMurdo.

— Aşa!, spuse McGinty frecându-şi mâinile. Acesta a fost sfârşitul problemei. Veți fi judecți de regulile lojei dacă veți continua – şi este o armă grea prin locurile astea, după cum ştie fratele Baldwin – şi cum vei afla şi tu în curând, frate McMurdo, dacă mai creezi probleme!

— Pe cinstea mea, aş fi tare prost să fac asta, răspunse McMurdo. Întinse mâna spre Baldwin. Sunt iute la mânie, dar ştiu şi să iert repede. Aşa e sângele meu irlandez, mi s-a spus. Dar din partea mea s-a terminat, nu-ți port pică.

Baldwin fu nevoit să strângă mâna, căci ochii teribili ai şefului erau ațintiți asupra lui. Dar fața lui amenințătoare arăta cât de puțin îl influențaseră cuvintele celuilalt.

McGinty îi bătu pe amândoi pe umăr.

— Of! Fetele astea, fetele astea!, zise el. Să te gândeşti că aceeaşi femeie s-a băgat între doi băieți de-ai mei! Ghinionul lor! Ei bine, numai fata asta poate rezolva problema, căci aşa ceva este în afara jurisdicției unui *bodymaster*, Domnul fie lăudat pentru asta! Avem destule pe cap şi fără femei. Va trebui să te afiliezi Lojei 341, frate McMurdo. Avem obiceiurile şi metodele noastre specifice, diferite de cele din Chicago. Sâmbătă seara este întâlnirea noastră şi, dacă vei veni atunci, te vom face pururea liber în Valea Vermissa.

3

Loja 341, Vermissa

În dimineața ce urmă acelei seri pline de evenimente, McMurdo se mută de la bătrânul Jacob Shafter la văduva MacNamara, în suburbiile îndepărtate ale oraşului. Scanlan, prima lui cunoştinţă din tren, avu posibilitatea, la scurt timp, să se mute în Vermissa, iar cei doi locuiau împreună. Nu mai era niciun alt chiriaş, iar gazda era o irlandeză liniştită, care îi lăsa în pace; aşa că aveau libertatea de a vorbi şi a face orice, ca nişte oameni care împărtăşesc nişte secrete.

Shafter se înduplecase să îl lase pe McMurdo să ia masa la ei când dorea; aşa că legătura lui cu Ettie nu avea deloc de suferit. Din contră, deveneau din ce în ce mai apropiaţi.

Dormitorul de la noua sa gazdă i se-păru lui McMurdo suficient de sigur pentru a scoate la iveală grămezile de monede şi, după mai multe promisiuni de păstrare a secretului, câţiva membri ai lojei avură permisiunea de a veni şi a le vedea, fiecare plecând cu câteva exemplare de bani falşi, atât de inteligent fabricaţi că nu era nici cea mai mică dificultate sau pericol în a-i plasa.

De ce, stăpânind o meserie atât de minunată, McMurdo se obosea să mai şi muncească era un mister total pentru colegii lui, deşi spusese clar tuturor celor care-l întrebau că, dacă ar fi trăit fără mijloace vizibile de întreţinere, poliţia ar fi fost rapid pe urmele lui.

Un poliţist era deja pe urmele lui; dar incidentul, din pură întâmplare, i-a făcut aventurierului mai mult bine decât rău. După prima întâlnire, puţine erau serile în care nu-şi făcea timp să ajungă la salonul lui McGinty, pentru a-i cunoaşte mai bine pe „băieţi", numele jovial sub care se cunoşteau între ei membrii acelei organizaţii periculoase care infestase oraşul. Atitudinea lui îndrăzneaţă şi felul de a vorbi fără frică îl făceau favoritul tuturor, iar felul rapid şi inteligent în care scăpa de adversari în certurile din bar îi câştiga respectul acelei comunităţi dure. Un alt incident însă îi aduse şi mai multă stimă din partea lor.

La ora cea mai aglomerată, într-o seară, uşa se deschise şi intră un om îmbrăcat în uniformă albastră, cu şapca ţuguiată, a poliţiei miniere. Aceasta era o instituţie creată de proprietarii de căi ferate şi mine pentru a suplimenta eforturile poliţiei civile obişnuite, care era total neajutorată în faţa brutalităţii organizate care teroriza districtul. Se auzi un murmur general când intră şi multe priviri curioase îl urmăriră. Dar relaţiile dintre poliţişti şi cei fărădelege sunt ciudate în unele părţi din State, iar McGinty, stând în spatele barului, nu se arătă deloc surprins când poliţistul se strecură printre clienţii lui.

— Un whisky simplu, căci noaptea este aspră, ceru poliţistul. Nu cred că ne-am întâlnit până acum, domnule consilier?

— Dumneata eşti noul căpitan?

— Într-adevăr. Apelăm la dumneavoastră, domnule consilier, şi la ceilalţi cetăţeni de vază de a da o mână de ajutor în menţinerea liniştii şi ordinii în oraş. Căpitanul Marvin este numele meu.

— Ne-am descurca mai bine fără dumneavoastră, căpitane Marvin, îi aruncă McGinty rece, căci avem propria poliţie în oraş, nu avem nevoie de alta. Nu sunteţi altceva decât uneltele plătite ale capitaliştilor, angajaţi de ei pentru a-i lovi sau a-i împuşca pe concetăţenii simpli.

— Să nu discutăm despre asta, răspunse ofiţerul binedispus. Fiecare îşi face datoria cum crede că e mai bine; dar nu putem avea toţi aceeaşi părere.

Îşi băuse paharul şi se întorsese să plece, când îl văzu pe Jack McMurdo care se uita încruntat la el.

— Hei! Hei!, strigă el, iată o cunoştinţă mai veche.

McMurdo se furişă de lângă el.

— Nu am fost niciodată prietenul tău sau al altui blestemat de poliţist, scrâşni el.

— O cunoştinţă nu este neapărat un prieten, spuse căpitanul rânjind. Eşti Jack McMurdo din Chicago, nu-i aşa? Nu îndrăzni să negi asta!

McMurdo ridică din umeri.

— Nu neg nimic. Crezi că-mi e ruşine de numele meu?

— Ai motive bune să-ţi fie.

— Ce dracu' vrei să spui cu asta?, mârâi tânărul cu pumnii încleştaţi.

— Nu, nu, Jack, izbucnirile astea nu merg cu mine. Am fost ofiţer de poliţie în Chicago înainte să vin în tărâmul ăsta de cărbune blestemat şi recunosc un escroc de Chicago când îl văd.

McMurdo rămase ca trăsnit.

— Nu-mi spune că eşti Marvin de la Chicago Central!, strigă el.

— Acelaşi Teddy Marvin, în slujba dumneavoastră. Pe acolo nu s-a uitat împuşcarea lui Jonas Pinto.

— Nu eu l-am împuşcat.

— Nu? E o dovadă cam imparţială, nu crezi? Ei bine, moartea lui nu ţi-a venit foarte la îndemână, altfel te-ar fi arestat. Dar să lăsăm trecutul în pace; între noi fie vorba – şi poate merg mai departe decât îmi permite datoria –, nu aveau dovezi suficiente împotriva ta şi eşti bine-venit în Chicago chiar de mâine.

— Stau foarte bine aici.

— Eu ţi-am dat o sugestie şi eşti nerecunoscător dacă nu-mi mulţumeşti.

— Ei bine, presupun că intenţiile tale sunt bune şi îţi mulţumesc, răspunse McMurdo binevoitor.

— O să-mi ţin gura atât timp cât vei merge pe calea cea dreaptă, spuse căpitanul. Dar, pe legea mea, dacă nu, se

schimbă povestea! Aşa că noapte bună tuturor – şi noapte bună, domnule consilier!

Părăsi barul, dar deja crease un erou local. Se mai vorbise de grozăviile lui McMurdo din îndepărtatul Chicago. Amânase toate întrebările cu un zâmbet, ca unul care refuză măreția. Dar acum totul era confirmat oficial. Obişnuiții barului se îngrămădiră în jurul lui şi îi strânseră mâna. Din acel moment era liber în comunitate. Putea bea mult, fără să se vadă, dar în seara aceea, dacă nu era prietenul său Scanlan să-l sprijine până acasă, celebratul erou ar fi petrecut noaptea sub masă.

Într-o sâmbătă seară, McMurdo fu introdus în lojă. Crezuse că va deveni membru fără a fi nevoie de ceremonie, fiind deja inițiat în Chicago; dar în Vermissa erau anumite obiceiuri de care erau mândri şi care trebuiau îndeplinite de către fiecare candidat. Întâlnirea avu loc într-o cameră mare, destinată unor asemenea evenimente, la Casa Sindicatului. Vreo şaizeci de membri se strânseseră la Vermissa; dar asta nu reprezenta nici pe departe întreaga putere a organizației, căci mai erau câteva loje în acea vale şi altele peste munți, care făceau schimb de membri când era vorba de afaceri importante, astfel că o crimă era comisă de oameni străini de localitatea în care avea loc. În total, depăşeau cinci sute de membri împânziți în tot districtul carbonifer.

În sala de întâlnire, oamenii erau adunați în jurul unei mese lungi. Într-o parte era o a doua masă cu sticle şi pahare, spre care unii membri deja îşi întorceau ochii. McGinty stătea în capătul mesei, cu o pălărie neagră de catifea pe părul lui negru şi încâlcit şi cu o eşarfă aprins colorată la gât, astfel că părea un fel de preot care prezida un ritual diabolic. In dreapta şi-n stânga lui se aflau înalții oficiali ai lojei, printre care şi Ted Baldwin, cu fața lui frumoasă şi diabolică. Fiecare purta o eşarfă sau un medalion, ca semn al funcției ocupate.

Majoritatea erau oameni maturi; restul erau tineri între optsprezece şi douăzeci şi cinci de ani, băieți capabili şi mereu pregătiți, care duceau la îndeplinire comenzile seniorilor lor. Printre cei mai în vârstă erau mulți ale căror trăsături indicau sufletele nemiloase şi crude dinăuntru; dar, uitându-te la

tinerii obişnuiţi, era greu de crezut că aceşti băieţi nerăbdători şi deschişi erau într-adevăr o bandă periculoasă de criminali, ale căror minţi suferiseră o transformare atât de adâncă şi completă încât deveniseră foarte mândri de eficienţa lor profesională şi-l priveau cu cel mai adânc respect pe omul care, după cum spuneau ei, făcea o „treabă curată".

Pentru mintile lor deformate devenise ceva cavaleresc şi modern să te oferi voluntar împotriva unui om care nu-ţi făcuse niciun rău sau pe care, în multe cazuri, nu-l văzuseşi în viaţa ta. Odată crima comisă, se certau în legătură cu cine fusese cel care dăduse lovitura fatală şi se amuzau descriind suspinele şi poziţia contorsionată a cadavrului.

La început păstraseră cât de cât secretul în legătură cu ocupaţiile lor; dar la momentele descrise aici erau extraordinar de deschişi, căci eşecurile repetate ale justiţiei le dovediseră că, pe de o parte, nimeni nu îndrăznea să depună mărturie împotriva lor şi, pe de alta, că aveau un număr nelimitat de martori falşi pe care îi puteau chema şi o trezorerie plină din care puteau extrage fondurile necesare pentru a angaja cel mai talentat avocat din ţară. În zece ani lungi de crimă nu existase nicio condamnare şi singurul pericol care îi ameninţa pe Scowreri era victima însăşi – care, indiferent cât de surprinsă şi în minoritate numerică, uneori lăsa semne asupra atacatorilor

McMurdo fusese avertizat că va trece printr-un calvar, dar nimeni nu voia să-i spună despre ce anume era vorba. Acum era condus de doi fraţi solemni într-o altă cameră. Prin perete auzea murmurul vocilor din camera de întâlnire. O dată sau de două ori chiar şi-a auzit numele şi ştiu că discutau despre candidatura lui. Apoi intră un paznic cu o eşarfă verde cu auriu pusă peste piept.

— *Bodymasterul* ordonă să fie legat, cu ochii acoperiţi şi adus înăuntru, decretă el.

Cei trei îi luară haina, îi ridicară mâneca de la mâna dreaptă şi în final trecură o frânghie împrejurul lui, deasupra coatelor, şi o legară. Apoi îi puseră o glugă groasă, neagră pe cap şi pe partea superioară a feţei, astfel că nu putea vedea nimic. După aceea fu condus în camera de întâlnire.

Sub acea glugă era întuneric beznă şi foarte chinuitor. Auzi murmurul şi mişcarea oamenilor din jur şi apoi vocea lui McGinty sună dură şi distantă pentru urechile lui acoperite.

— John McMurdo, vorbi vocea, eşti deja membru al Vechiului Ordin al Oamenilor Liberi?

McMurdo dădu din cap afirmativ.

— Eşti din Loja 29, Chicago?

Dădu din nou din cap.

— Nopțile întunecate sunt neplăcute, spuse vocea.

— Da, pentru străinii care călătoresc, răspunse el.

— Norii sunt grei.

— Da, se apropie o furtună.

— Frații sunt satisfăcuți?, întrebă *bodymasterul.*

Se auzi un murmur general de mulțumire.

— Frate, ştim după semne că eşti într-adevăr unul de-al nostru, spuse McGinty. Trebuie să ştii totuşi că în acest ținut şi în altele din această zonă avem anumite ritualuri şi, de asemenea, anumite datorii proprii, care necesită oameni de încredere. Eşti pregătit să fii pus la încercare?

— Sunt.

— Eşti curajos?

— Da.

— Fă un pas înainte pentru a o dovedi.

Când fură rostite aceste cuvinte, simți două puncte ascuțite în fața ochilor, apăsând asupra lor ca şi când nu ar fi putut merge înainte fără a-i pierde. Totuşi, îşi impuse să facă un pas hotărât şi cum făcu asta cum presiunea dispăru. Se auzi un murmur laudativ.

— Este curajos, decretă vocea. Suporți durerea?

— Ca oricare altul, răspunse McMurdo.

— Testați-l!

A fost tot ce a putut face să nu urle, căci o durere teribilă îi trecu prin antebraț.

Aproape leşină din cauza şocului; dar îşi muşcă buza şi-şi încleştă mâinile pentru a-şi ascunde durerea.

— Suport şi mai mult de atât!, strigă el.

De data asta se auziră aplauze puternice.

Nimeni nu mai făcuse o primă impresie atât de bună în lojă. Mâini străine îl băteau pe umeri, iar gluga îi fu scoasă de pe cap. Stătea în picioare, clipind din ochi şi zâmbind, în mijlocul fraţilor care îl felicitau.

— Un ultim cuvânt, frate McMurdo, vorbi McGinty. Ai depus deja jurământul de fidelitate; îţi dai seama că orice încălcare a lui înseamnă moarte imediată şi inevitabilă?

— Da, răspunse McMurdo.

— Şi accepţi hotărârile *bodymasterului* actual, în orice situaţie?

— Da.

— Atunci, în numele Lojei 341 Vermissa, îţi urez bun-venit la dezbaterile ei. Pune băutura pe masă, frate Scanlan, şi să bem pentru fratele nostru demn.

Lui McMurdo îi fu adusă haina, dar, înainte de a o pune pe el, îşi examină braţul drept, care încă îl durea îngrozitor. Pe carnea antebraţului era un cerc cu un triunghi în mijloc, adânc şi roşu, înfierat. Câţiva din cei de lângă el îşi ridicară mânecile şi-i arătară propriile semne ale lojei.

— Toţi îl avem, spuse unul, dar nu toţi am fost la fel de curajoşi ca tine când l-am primit.

— Ei, a fost o nimica toată, răspunse el; dar rana îl ardea şi îl durea.

Când băuturile care urmaseră ceremoniei de iniţiere se terminară, se trecu la treburile de zi cu zi ale lojei. McMurdo, obişnuit cu evenimentele prozaice din Chicago, ascultă cu urechile larg deschise şi mai surprins decât avea curajul să se arate cele ce se discutau.

— Prima chestiune în ordinea de zi, vorbi McGinty, este citirea scrisorii şefului de Diviziune Windle din Merton County Loja 249. Spune aşa:

STIMATE DOMN,

Trebuie făcut ceva în privinţa lui Andrew Rae, de la „Rae& Sturmash", proprietari de cărbune de aici. Vă veţi aminti că loja dumneavoastră ne este datoare cu o favoare, căci au primit serviciile a doi dintre fraţii noştri în problema unui proprietar

de petrol, toamna trecută. Veți trimite doi oameni de încredere, de care se va îngriji trezorierul acestei loje, Higgins, a cărui adresă o aveți. El le va arăta când și unde să acționeze.

A voastră este libertatea,
J.W. WINDLE, S.D.A.O.F.

— Windle nu ne-a refuzat niciodată când a trebuit să împrumutăm un om sau doi și nu-l putem refuza.

McGinty făcu o pauză și se uită împrejurul camerei cu ochii lui răutăcioși și întunecați.

Câțiva tineri ridicară mâinile. *Bodymasterul* se uită la ei zâmbind aprobator.

— Te vei duce tu, Tiger Cormac. Dacă te descurci la fel de bine ca la ultima misiune, va fi bine. Și tu, Wilson.

— Dar nu am pistol, răspunse tânărul voluntar, aproape un adolescent.

— E prima dată pentru tine, nu? Ei bine, tot trebuie să te mânjești de sânge la un moment dat. Va fi un început foarte bun pentru tine. În privința pistolului, îl vei avea, pe cuvântul meu. Dacă veți fi acolo luni, va fi tocmai bine. Veți avea parte de un bun-venit minunat când vă veți întoarce.

— Vreo recompensă de data asta?, întrebă Cormac, un tânăr solid, întunecat, brutal, a cărui ferocitate îi adusese porecla „Tiger".

— Lasă recompensa. Faceți treaba pentru onoarea în sine. Poate când va fi îndeplinită, vor veni și câțiva dolari.

— Ce a făcut omul?, întrebă tânărul Wilson.

— Nu e treaba ta să întrebi ce a făcut. A fost judecat de cei de acolo. Nu te interesează pe tine. Tot ce trebuie să facem e să îndeplinim sarcina în locul lor, la fel cum ar face ei pentru noi. Apropo de asta, doi frați din loja Marton vin pe la noi săptămâna viitoare cu niște treburi în zona asta.

— Cine sunt?, întrebă cineva.

— Crede-mă, e mai bine să nu întrebi. Dacă nu știi nimic, nu poți să depui mărturie și nu poți da de necaz din cauza asta. Dar sunt oameni care vor face treabă bună când va fi momentul.

— Într-adevăr!, strigă Baldwin. Oamenii ne scapă de sub control. Săptămâna trecută, trei dintre ai noştri au fost concediaţi de Blaker. I-o datorăm de mult timp şi o să i-o plătim!

— Ce îi datorăm?, şopti McMurdo vecinului său.

— O încărcătură zdravănă de plumb!, strigă omul cu un râs zgomotos. Ce crezi de metodele noastre, frate?

Sufletul vinovat al lui McMurdo părea să fi absorbit deja spiritul asociaţiei teribile al cărei membru tocmai devenise.

— Îmi place foarte mult! E locul potrivit pentru un bărbat cu înalte calităţi.

Câţiva dintre cei care stăteau pe lângă el îi auziră cuvintele şi le aplaudară.

— Ce se întâmplă?, strigă *bodymasterul* din capătul mesei.

— Noul nostru frate găseşte metodele pe placul său.

McMurdo se ridică în picioare pentru o clipă.

— Vreau să spun, stimate *bodymaster*, că, dacă va fi nevoie de un om, va fi o onoare pentru mine să fiu ales pentru a ajuta loja.

Se auziră aplauze puternice la cuvintele lui. Era ca şi cum un nou soare răsărea la orizont. Pentru unii dintre cei mai bătrâni părea că întregul progres era prea rapid.

— Consider, spuse secretarul Harroway, un om mai în vârstă, cu faţa ca de vultur şi cu barba gri, că fratele McMurdo ar trebui să aştepte până când loja va considera necesar ajutorul lui.

— Desigur, chiar asta am vrut să spun, sunt în mâinile dumneavoastră, răspunse McMurdo.

— Va veni şi timpul tău, frate, spuse şeful. Te-am reţinut ca un om binevoitor şi credem că vei face treabă bună prin părţile acestea. Există o mică afacere în seara asta, la care poţi da o mână de ajutor, dacă îţi face plăcere.

— Voi aştepta ceva care să merite.

— Oricum, poţi să vii în seara asta să îţi dai seama care e rolul nostru în această comunitate. Am un anunţ de făcut mai târziu. Între timp, se uită pe ordinea de zi, mai am câteva lucruri de discutat în şedinţă. În primul rând, am să-i cer trezorierului situaţia contului nostru din bancă. Există o pensie

pentru văduva lui Jim Carnaway. A fost doborât făcându-şi datoria pentru lojă şi este de datoria noastră să avem grijă ca ea să nu aibă de pierdut.

— Jim a fost împuşcat luna trecută când au încercat să-l ucidă pe Chester Wilcox de la Marley Creek, îl informă pe McMurdo vecinul său.

— Stăm bine cu fondurile, spuse trezorierul, cu carnetul de bancă în faţă. Firmele au fost generoase în ultimul timp. „Max Linder & Co.“ a plătit cinci sute pentru a fi lăsată în pace. Fraţii Walker au trimis o sută; dar mi-am permis să le-o trimit înapoi şi să cer cinci. Dacă nu le primesc până miercuri, s-ar putea să li se defecteze echipamentul de forare. Luna trecută a trebuit să le dăm foc la o maşinărie ca să devină rezonabili. Apoi, „Compania de Cărbune West Section“ şi-a plătit contribuţia anuală. Avem suficient pentru a face faţă oricărei obligaţii.

— Cum rămâne cu Archie Swindon?, întrebă deodată unul dintre fraţi.

— A vândut tot şi a părăsit districtul. Diavolul a lăsat un bilet pentru noi, în care spunea că preferă să fie măturător de străzi în New York, dar liber, decât mare un proprietar de mină aflat sub puterea unui cerc de şantajişti. Pe Gar! Bine că a reuşit să scape înainte ca biletul să ajungă la noi! Cred că nu-i vom mai vedea faţa în valea asta niciodată de-acum încolo!

Un bărbat mai în vârstă, bine bărbierit, cu o faţă amabilă, se ridică de la capătul celălalt al mesei.

— Domnule trezorier, întrebă el, pot să întreb cine a cumpărat proprietatea acestui om pe care l-am alungat din district?

— Da, frate Morris. A fost cumpărată de „Compania de Cale Ferată State & Merton County“.

— Şi cine a cumpărat minele lui Todman şi ale lui Lee, care au apărut pe piaţă în acelaşi mod anul trecut?

— Aceeaşi companie, frate Morris.

— Şi cine a cumpărat uzina siderurgică a lui Manson şi a lui Shuman, şi a lui Van Deher, şi a lui Atwood, toate intrate în faliment?

— Toate au fost cumpărate de „Compania Minieră West Gilmerton“.

— Nu văd, frate Morris, spuse preşedintele, de ce ar conta pentru noi cine le cumpără, din moment ce nu le pot lua cu ei din district?

— Cu tot respectul cuvenit, stimate *bodymaster*, cred că ar trebui să conteze foarte mult. Se întâmplă aşa de zece ani buni. Îi tot alungăm pe micii întreprinzători. Şi care e rezultatul? În locul lor vin companii mari, ca „General Iron“ şi „Compania Căilor Ferate“, ai căror directori sunt în New York sau Philadelphia şi cărora nu le pasă de ameninţările noastre. Ne putem răzbuna pe directorii lor locali, dar asta înseamnă că alţii vor fi trimişi în locul lor. Şi devine periculos pentru noi. Oamenii simpli nu ne puteau face niciun rău. Nu aveau nici bani şi nici putere. Atât timp cât nu le ceream prea mult, rămâneau sub puterea noastră. Dar, dacă aceste companii mari îşi dau seama că le diminuăm profiturile, nu vor pregeta să facă tot posibilul să ne caute şi să ne aducă în faţa justiţiei.

Se auzi un murmur la aceste cuvinte ameninţătoare şi toate feţele se întunecară schimbând priviri sinistre. Fuseseră atât de puternici şi fără concurenţă încât simplul gând că putea exista o pedeapsă fusese alungat din minţile lor. Şi totuşi, ideea îi înfrigură şi pe cei mai nepăsători dintre ei.

— Sfatul meu este, continuă cel care vorbise, să fim mai blânzi cu oamenii simpli. Când toţi vor fi alungaţi, puterea acestei societăţi nu va mai exista.

Adevărurile bruşte nu sunt deloc bine-venite.

Se auziră strigăte furioase, în timp ce omul care vorbise se aşeza. McGinty se ridică încruntat.

— Frate Morris, spuse el, dintotdeauna ai prevestit rele. Atât timp cât membrii acestei loje sunt uniţi, nu există nicio putere în Statele Unite care să-i poată atinge. Desigur, am ajuns de atâtea ori în săli de judecată. Dar cred că marile companii, la fel ca acelea mici, vor considera mai uşor să plătească decât să lupte. Şi acum, fraţii mei, McGinty îşi scoase pălăria şi eşarfa, loja şi-a terminat afacerile pentru seara asta, în afară de o mică problemă ce va fi menţionată când

ne vom despărți. A venit acum momentul să ne bucurăm de armonie şi înțelegere frățească.

Într-adevăr, natura umană e tare ciudată. Aceştia erau oameni cărora crima le era prea bine cunoscută, care tot timpul ucideau capul familiei, un om împotriva căruia nu aveau nimic personal, fără un simplu gând de remuşcare sau de compasiune pentru soția îndurerată sau pentru copiii neajutorați, şi totuşi muzica delicată sau emoțională îi mişca până la lacrimi. McMurdo avea o voce puternică, de tenor, şi dacă nu ar fi putut să atragă bunăvoința lojei înainte, cu siguranță ar fi reuşit după ce ar fi cântat cu ei „I'm Sitting on the Stile, Mary" şi „On the Banks of Allan Water".

În prima sa noapte acolo, noul recrut devenise unul dintre cei mai populari frați, deja însemnat pentru avansare şi funcții înalte. Dar mai era nevoie de alte calități în afară de sociabilitate pentru a deveni un Om Liber demn, iar el le demonstră până la sfârşitul serii. Sticla de whisky se terminase, iar oamenii erau animați şi dornici de ticăloşii, când *bodymasterul* se ridică din nou şi li se adresă:

— Băieți, zise el, există un om în acest oraş care cere o scuturare zdravănă şi treaba voastră e să vă asigurați că o primeşte. Vorbesc despre James Stanger, de la gazetă. Ați văzut cât de pornit este împotriva noastră?

Se auziră un murmur afirmativ şi înjurături murmurate. McGinty scoase o foaie de hârtie din buzunarul hainei.

LEGE ŞI ORDINE!
DOMNIA TERORII ÎN DISTRICTUL
CĂRBUNELUI ŞI FIERULUI

Doisprezece ani s-au scurs de la primele asasinate care au dovedit existența unei organizații criminale în mijlocul nostru. De atunci, aceste atacuri nu au încetat, iar acum au atins un vârf care ne aduce oprobriul lumii civilizate. Oare pentru aşa ceva țara noastră măreață primeşte la sânul ei pe străinii care fug din Europa? Pentru a deveni ei înşişi tirani ai oamenilor care i-au adăpostit şi pentru ca terorismul şi fărădelegea să se înfiripe sub chiar umbra steagului libertății, o stare

care ne-ar terifia dacă am afla că există chiar în monarhiile îndepărtate din Est? Oamenii sunt cunoscuți. Organizația este oficială și publică. Cât timp trebuie să îndurăm? Putem trăi la infinit...

— Desigur, am citit suficient din mizeria asta!, strigă președintele aruncând hârtia pe masă. Asta spune el despre noi. Întrebarea pe care v-o pun este ce-i spunem noi lui?

— Ucideți-l!, strigară o mulțime de voci fioroase.

— Protestez față de acest lucru, spuse fratele Morris, un om blând. Vă spun, fraților, că puterea noastră e prea mare în această vale și că se va ajunge la un punct în care, pentru a se apăra, toți oamenii se vor uni pentru a ne elimina. James Stanger este om bătrân. Este respectat în oraș și în district. Gazeta lui reprezintă tot ceea ce este stabil în această vale. Dacă acel om este doborât, va fi o mare agitație în acest stat și va avea ca urmare nimicirea noastră.

— Și cum vor îndeplini ei distrugerea noastră, domnule Dă-napoi?, strigă McGinty. Cu ajutorul poliției? Jumătate dintre ei sunt sub puterea noastră, cealaltă jumătate se teme de noi. Sau prin săli de tribunal și judecători? Nu am mai trecut și prin asta, și ce s-a întâmplat?

— Există un judecător, pe nume Lynch, care ar putea accepta cazul, vorbi fratele Morris.

Un urlet general de furie întâmpină sugestia.

— Nu trebuie decât să ridic un deget, strigă McGinty, pot să găsesc două sute de oameni în orașul ăsta care să rezolve problema complet.

Apoi, brusc, ridicând vocea și încruntându-și imensele sprâncene negre, spuse:

— Vezi, frate Morris, sunt cu ochii pe tine de ceva timp! Nu prea ai curaj, și încerci să-i descurajezi și pe ceilalți. Va fi o zi neagră pentru tine, frate Morris, cea în care numele tău va fi pe ordinea de zi și chiar mă gândesc că acolo ar trebui să-l scriu.

Morris se făcuse palid ca un mort, iar genunchii părură că i-au cedat, căzând în scaun. Își ridică paharul cu mâna tremurândă și bău înainte de a putea răspunde.

— Îmi cer scuze, stimate *bodymaster*, dumneavoastră şi fiecărui frate din această lojă, dacă am spus mai mult decât trebuia. Sunt un membru credincios – toţi ştiţi asta – şi teama ca vreun rău să se abată asupra lojei mă face să vorbesc atât de nesăbuit. Dar am mai mare încredere în judecata dumneavoastră decât în a mea, stimate *bodymaster*, şi promit să nu vă mai jignesc vreodată.

Expresia ameninţătoare a *bodymasterului* se relaxă la auzul cuvintelor umile.

— Prea bine, frate Morris. Mi-ar părea rău dacă ar fi necesar să-ţi dăm o lecţie. Dar atât timp cât eu voi fi în acest scaun, vom fi o lojă unită în fapte şi în vorbe. Şi acum, băieţi, continuă el uitându-se în jur, atât vă spun, că dacă Stanger primeşte o lovitură fatală, ar fi mai multe probleme decât ne trebuie. Editorii aceştia sunt uniţi şi fiecare ziar din stat ar urla după ajutorul poliţiei şi al jandarmilor. Dar îi puteţi da un avertisment destul de sever. Frate Baldwin, te ocupi tu de asta?

— Desigur, răspunse tânărul nerăbdător.

— Câţi vei lua cu tine?

— Jumătate de duzină şi doi să păzească uşa. Vei veni tu, Gower, şi tu, Mansel, şi tu, Scanlan, şi cei doi Willaby.

— Am promis şi noului frate că poate să meargă, adăugă preşedintele.

Ted Baldwin se uită la McMurdo cu ochi care arătau că nici nu uitase, nici nu iertase.

— Ei bine, poate să vină dacă vrea, spuse el pe un ton arogant. E suficient. Cu cât ne apucăm de treabă mai repede, cu atât mai bine.

Întrunirea se sfârşi cu urlete şi ţipete şi frânturi de cântece ameţite. Barul era încă aglomerat de petrecăreţi şi mulţi fraţi rămaseră acolo.

Micul grup căruia i se dăduse sarcina ieşi în stradă, mergând câte doi sau trei pe trotuar, astfel încât să nu atragă atenţia. Era o noapte foarte rece, cu o jumătate de lună strălucind pe cerul îngheţat şi împânzit de stele. Oamenii se opriră şi se adunară într-o curte din faţa unei clădiri înalte. Cuvintele „Gazeta din Vermissa“ erau scrise cu litere aurii

între ferestrele puternic luminate. Dinăuntru se auzea clănțănitul tiparniței.

— Hei, tu, zise Baldwin către McMurdo, poți sta jos, lângă uşă, să te asiguri că drumul ne rămâne deschis. Arthur Willaby poate sta cu tine. Voi, ceilalți, veniți cu mine. Nu vă fie teamă, băieți; căci avem o duzină de mărturii că în acest moment suntem în Barul Sindicatului.

Era aproape miezul nopții şi strada era pustie, cu doar câțiva petrecăreți târzii aflați în drum spre casă.

Grupul traversă strada şi, împingând uşa biroului gazetei, Baldwin şi oamenii lui dădură buzna înăuntru şi urcară pe scări. McMurdo şi încă unul rămaseră jos. Din camera de deasupra se auzi un urlet, un strigăt de ajutor şi apoi sunetul picioarelor ce lovesc şi al scaunelor ce cad.

Doar un minut mai târziu, un bărbat cărunt coborî scările în fugă.

Fu oprit înainte de a putea ajunge la uşă, iar ochelarii lui căzură cu un clinchet la picioarele lui McMurdo.

Se auzi o bubuitură şi un geamăt. Era cu fața în jos şi loviturile a jumătate de duzină de bâte cădeau peste el. Se zvârcoli şi membrele îi tremurară sub lovituri. Ceilalți încetară într-un final; dar Baldwin, cu fața schimonosită de un zâmbet infernal, continua să lovească în capul omului, pe care acesta se chinuia în zadar să-l apere cu mâinile. Părul lui alb era pătat de sânge.

Baldwin era încă aplecat deasupra victimei, aruncând câte o lovitură scurtă, răutăcioasă, oriunde vedea o porțiune neacoperită, când McMurdo se avântă pe scări şi-l împinse la o parte.

— O să-l omori, spuse el. Termină!

Baldwin se uită la el uimit.

— Fii blestemat!, strigă. Cine eşti tu să intervii – tu, care eşti nou în lojă? Înapoi! Ridică bățul; dar McMurdo scosese deja pistolul din buzunarul de la şold.

— Înapoi, tu!, strigă. Îți sfărâm fața dacă mă atingi. În privința lojei, nu a fost ordinul *bodymasterului* ca omul să nu fie ucis – şi tu chiar asta faci?

— Spune adevărul, grăi unul dintre oameni.

— Pe Gar! Ați face bine să vă grăbiți, strigă omul care rămăsese jos. Se aprind luminile de la toate ferestrele şi va veni tot oraşul aici în mai puțin de cinci minute.

Se auzeau într-adevăr strigăte din stradă şi un mic grup de zețari şi redactori se forma în holul de dedesubt, încurajându-se să facă ceva. Lăsând corpul amorțit şi nemişcat al editorului la capătul scărilor, criminalii coborâră în fugă, strecurându-se în stradă. Ajungând la Casa Sindicatului, unii se amestecară în mulțimea din salonul lui McGinty, şoptindu-i şefului de peste bar că sarcina a fost îndeplinită. Alții, printre care şi McMurdo, se pierdură pe străduțe laterale şi, pe căi ocolite, ajunseră la casele lor.

4

Valea terorii

Când se trezi în dimineaţa următoare, McMurdo avea toate motivele să-şi amintească iniţierea în lojă. Îl durea capul din cauza băuturii, iar braţul pe care fusese înfierat îi ardea şi era umflat. Având propria sursă de venituri, se ducea destul de neregulat la serviciu; aşa că luă un mic dejun târziu şi rămase acasă, scriind o lungă scrisoare unui prieten. Apoi citi „Daily Herald". Într-un articol separat, de ultimă oră, citi:

ATAC LA BIROURILE GAZETEI.
EDITOR GRAV RĂNIT!

Era o relatare succintă a evenimentelor cu care el era mai familiarizat decât putea fi autorul articolului, articol ce se termina cu afirmaţia:

Problema se află acum în mâinile poliţiei; dar nimeni nu se aşteaptă ca eforturile ei să ajungă la rezultate mai bune decât în trecut. Unii oameni au fost recunoscuţi şi se speră să se ajungă la o condamnare. Sursa atacului a fost, dacă mai este necesară precizarea, acea societate infamă care a ţinut sub teroare întreaga comunitate vreme atât de îndelungată

şi împotriva căreia gazeta a avut o poziţie atât de inflexibilă. Numeroşii prieteni ai domnului Stanger se vor bucura să afle că, deşi a fost bătut în mod crud şi brutal şi deşi prezintă răni grave la cap, viaţa lui nu este în pericol.

Mai departe se afirma că o gardă de la poliţie, înarmată cu puşti Winchester, fusese angajată pentru apărarea sediului.

McMurdo lăsase ziarul şi îşi aprindea pipa cu o mână care încă tremura din cauza exceselor din seara precedentă, când se auzi o bătaie în uşă, iar gazda sa îi aduse un bilet ce îi fusese dat de un băiat. Era nesemnat şi spunea:

Aş dori să vorbesc cu dumneavoastră, dar de preferat nu acasă. Mă veţi găsi sub steagul de pe Miller Hill. Dacă veniţi acum, am ceva foarte important să vă spun.

McMurdo citi de două ori biletul cu cea mai mare uimire, căci nu-şi putea da seama ce însemna şi cine era autorul. Dacă ar fi fost scris de o mână de femeie, şi-ar fi imaginat că ar fi fost începutul acelui gen de aventuri cu care era destul de obişnuit din viaţa sa anterioară. Dar scrisul era al unui bărbat, şi chiar al unuia bine educat. Într-un final, după ce ezită puţin, se hotărî să vadă despre ce era vorba.

Miller Hill este un parc public prost întreţinut, aflat chiar în centrul oraşului. Vara este locul preferat al oamenilor; dar iarna este de-a dreptul părăsit. Din vârful lui, priveliştea acoperă nu numai oraşul împrăştiat şi murdar, ci şi valea şerpuitoare de dedesubt, cu minele şi fabricile ei ce înnegresc zăpada de o parte şi de alta, şi întinderile împădurite, cu vârfurile albe, de pe flancuri.

McMurdo urcă pe cărarea şerpuitoare străjuită de conifere până ajunse la restaurantul părăsit ce devine centrul atracţiei în timpul verii. Lângă el era un băţ gol de steag şi sub el un bărbat, cu pălăria trasă pe ochi şi cu gulerul hainei ridicat. Când îşi întoarse faţa, McMurdo îl recunoscu pe fratele Morris, cel care stârnise mânia *bodymasterului* cu o seară în urmă. Semnul lojei fu arătat şi salutul schimbat când se întâlniră.

—Am vrut să discut cu dumneavoastră, domnule McMurdo, începu bărbatul mai în vârstă, vorbind cu o ezitare care dovedea că se afia pe tărâm nesigur. A fost amabil din partea dumneavoastră că ați venit.

— De ce nu ți-ai scris numele pe bilet?

— Trebuie să fim prevăzători, domnule. Nu se ştie niciodată, în asemenea vremuri, cum un lucru se poate întoarce împotriva ta. Nu poți şti în cine să ai şi în cine să nu ai încredere.

— În mod sigur poți avea încredere în frații din lojă.

— Nu, nu, nu întotdeauna!, strigă Morris vehement. Tot ce spunem, chiar şi ceea ce gândim pare să ajungă la acel McGinty.

— Fii atent!, i-o retează McMurdo enervat. Chiar aseară, după cum ştii, am jurat credință *bodymasterului* nostru. Îmi ceri să îmi încalc jurământul?

— Dacă aşa vezi lucrurile, spuse Morris întristat, nu pot spune decât că-mi pare rău că te-am deranjat cerându-ți să ne întâlnim. Am ajuns destul de rău dacă doi cetățeni liberi nu pot să-şi împărtăşească unul altuia gândurile.

McMurdo, care se uitase foarte încruntat la interlocutorul său, îşi înmuie oarecum privirea.

— Desigur, am vorbit doar în numele meu, zise el. Sunt un nou-venit, după cum ştii, şi sunt străin de toate acestea. Eu nu pot vorbi prea multe, frate Morris, şi dacă te-ai gândit bine înainte de a vorbi cu mine, sunt gata să te ascult.

— Şi să spui mai departe şefului McGinty!, îi replică Morris amar.

—Într-adevăr, aici ai dreptate, zise McMurdo. Căci eu unul sunt loial lojei, asta îți spun pe față; dar aş fi un om de nimic dacă aş spune oricui altcuiva ceea ce tu îmi spui în secret. Nu va ajunge mai departe de mine; dar te avertizez că s-ar putea să nu primeşti nici ajutor, nici milă din partea mea.

— Am renunțat să caut şi una, şi cealaltă, spuse Morris. S-ar putea să-mi pun viața în mâinile tale prin ceea ce am să-ți spun; dar, oricât de rău ai fi – şi am văzut aseară că pari a fi la fel de rău ca şi cel mai rău dintre ei –, eşti încă nou, iar

conştiința ta nu poate fi la fel de întărâtată ca a lor. De aceea am vrut să vorbesc cu tine.

— Ei bine, ce ai de spus?

— Blestemat să fii dacă mă vei trăda!

— Desigur, am spus că nu va fi cazul.

— Atunci aş vrea să te întreb, când te-ai alăturat Societății Oamenilor Liberi în Chicago şi ai jurat fidelitate şi caritate, te-ai gândit vreodată că te va duce la crimă?

— Dacă tu o numeşti crimă..., răspunse McMurdo.

— O numesc crimă!, izbucni Morris, vocea vibrându-i de furie. Ai văzut prea puțin dacă o poți numi altceva decât crimă. A fost crimă aseară când un bărbat suficient de bătrân să-ți fie tată a fost bătut până a început să-i curgă sângele? A fost crimă – sau cum altfel o poți numi?

— Unii ar spune că a fost război, răspunse McMurdo, un război între două clase, în care fiecare a lovit cum a putut mai bine.

— Ei bine, te-ai gândit la aşa ceva când te-ai înscris în Chicago?

— Nu, trebuie să recunosc că nu.

— Nici eu, când m-am alăturat lor în Philadelphia. Era o simplă societate de binefacere şi un loc de întâlnire între prieteni. Apoi am auzit de locul acesta – blestemat fie ceasul în care numele mi-a ajuns la urechi! – şi am venit pentru a progresa. Dumnezeule! Să progresez! Soția şi cei trei copii au venit cu mine. Am deschis un magazin de țesături în Market Square şi m-am descurcat bine. Se zvonea că sunt un Om Liber şi am fost nevoit să mă alătur lojei locale, aşa cum ai făcut tu aseară. Am insigna ruşinii pe antebraț şi ceva chiar mai rău înfierat în inimă. Mi-am dat seama că mă aflu la ordinele unui ticălos întunecat şi prins într-o plasă de crime. Ce puteam face? Fiecare cuvânt pe care îl spuneam pentru a îmbunătăți lucrurile era luat drept trădare, aşa cum a fost şi aseară. Nu pot să fug; căci tot ce am se află în magazinul meu. Dacă părăsesc societatea, ştiu bine că înseamnă moarte pentru mine şi cine ştie ce pentru soție şi copii. Of, Doamne, e îngrozitor – îngrozitor!

Îşi puse fața în mâini şi trupul lui tremură de suspine convulsive.

McMurdo ridică din umeri.

— Ai fost prea moale pentru asta, zise el. Nu eşti genul potrivit pentru aşa ceva.

— Am avut o conştiinţă şi o religie; dar în mijlocul lor m-am transformat într-un criminal. Am fost ales pentru o sarcină. Dacă dădeam înapoi, ştiam ce mă aştepta. Poate că sunt un laş. Poate că gândul la săraca mea soţie şi la copii mă face laş. Oricum, m-am dus. Cred că mă va bântui mereu. Era o casă singuratică, la vreo treizeci de kilometri de aici. Am fost pus la uşă, ca şi tine noaptea trecută. Nu m-au însărcinat pe mine cu operaţiunea. Când au ieşit, aveau mâinile înroşite până la încheieturi. Pe măsură ce ne îndepărtam, un copil urla în casa din spatele nostru. Era un băiat de cinci ani care îşi văzuse tatăl ucis. Aproape că am leşinat de oroare şi totuşi a trebuit să afişez o faţă îndrăzneaţă şi zâmbitoare; căci, dacă nu, ştiam prea bine că din casa mea aveau să iasă cu mâinile murdare şi că micul meu Fred ar fi ţipat după tatăl său. Am fost de atunci criminal, complice la o ucidere, pierdut pe veci pentru această lume şi pierdut şi în cealaltă. Sunt un bun catolic; dar preotul nici nu a vrut să vorbească cu mine când a auzit că sunt Scowrer şi am fost excomunicat din religia mea. Asta e povestea mea. Şi acum te văd mergând pe acelaşi drum şi te întreb cum se va termina. Eşti şi tu pregătit să devii un criminal cu sânge rece sau putem face ceva să împiedicăm asta?

— Şi ce ai face?, întrebă McMurdo brusc. Nu i-ai informa?

— Doamne, fereşte!, strigă Morris. Sunt sigur că simplul gând m-ar costa viaţa.

— Prea bine, zise McMurdo. Mă gândesc că eşti un om slab şi că exagerezi în privinţa asta.

— Exagerez! Aşteaptă să trăieşti mai mult timp pe aici. Uită-te la valea asta! Uită-te la aglomeraţia de coşuri care o umbreşte. Îţi spun că norul crimei atârnă asupra oamenilor mai greu şi mai jos decât fumul coşurilor. Este *Valea terorii, Valea morţii*. Teroarea e în inimile oamenilor de la apus până la răsărit. Aşteaptă, tinere, şi îţi vei da seama singur.

— Ei bine, o să-ţi spun părerea mea după ce voi fi văzut mai multe, spuse McMurdo fără grijă. Ceea ce-mi este mie clar este faptul că nu eşti omul potrivit pentru acest loc şi, cu cât îţi vei vinde mai repede afacerea – dacă obţii ceva din ea – cu atât

îți va fi mai bine. Ce mi-ai spus rămâne la mine; dar, pe Gar! Dacă aş fi crezut că eşti trădător...

— Nu, nu!, strigă Morris demn de milă.

— Hai să lăsăm treburile aşa. Am să țin în mine ce mi-ai spus şi poate într-o zi o să-mi amintesc. Sper că ai avut intenții bune vorbindu-mi aşa. Acum voi pleca spre casă.

— Încă ceva înainte să pleci. S-ar putea să fi fost văzuți împreună. Poate vor vrea să ştie despre ce am vorbit.

— Ah! Te-ai gândit bine.

— Îți ofer un post de funcționar în magazinul meu.

— Iar eu refuz. Asta e afacerea noastră. Cu bine, frate Morris, şi fie să-ți meargă mai bine pe viitor.

În aceeaşi după-amiază, când McMurdo se aşezase să fumeze, pierdut în gânduri lângă soba din camera sa, uşa se trânti la perete şi cadrul ei fu umplut de silueta imensă a şefului McGinty. Făcu semnul, apoi, aşezându-se în fața tânărului, se uită insistent la el ceva timp, cu o privire care îi era întoarsă la fel de insistent.

— Nu prea obişnuiesc să fac vizite, frate McMurdo, zise într-un final. Poate pentru că sunt prea ocupat cu oamenii care mă vizitează. Dar m-am gândit să fac tot posibilul să te vizitez.

— Sunt mândru să te văd aici, domnule consilier, răspunse McMurdo politicos scoțând o sticlă de whisky din dulap. E o onoare la care nu mă aşteptam.

— Ce-ți face brațul?, întrebă şeful.

McMurdo se strâmbă puțin.

— Nu prea pot să uit de el, dar merită.

— Da, merită, răspunse celălalt, pentru cei care sunt loiali lojei şi sunt de ajutor. Despre ce vorbeai cu fratele Morris pe Miller Hill în dimineața asta?

Întrebarea veni atât de brusc că fu foarte bine că avea răspunsul pregătit. Izbucni într-un râs sănătos.

— Morris nu ştia că-mi pot câştiga existența aici, acasă. Şi nici nu o să afie; căci are prea multă conştiință pentru gusturile mele. Dar are un sufiet bun. Credea că nu mă descurc şi că mi-ar face o favoare oferindu-mi un post în magazinul lui.

— Ah, asta era?

— Da, asta era.

— Şi ai refuzat?

— Desigur. Nu pot oare câştiga de zece ori mai mult în patru ore în propriul dormitor?

— Aşa este. Dar nu aş sta prea mult pe lângă Morris.

— De ce nu?

— Ei bine, pentru că aşa îți spun eu. Asta e de-ajuns pentru majoritatea oamenilor de pe aici.

— Poate e suficient pentru unii, dar pentru mine nu e, domnule consilier, răspunse McMurdo îndrăzneț. Dacă ai cunoaşte oamenii, ți-ai da seama de asta.

Întunecatul gigant se uită furios la el, iar mâna lui păroasă se încleştă pentru o clipă pe pahar, ca şi când ar fi vrut să-l arunce în capul celuilalt. Apoi râse, în modul lui dur, gălăgios şi nesincer.

— Eşti ciudat, zise el. Ei, dacă vrei motive, ți le dau. Morris nu ți-a spus nimic împotriva lojei?

— Nu.

— Nici împotriva mea?

— Nu.

— Asta pentru că nu a avut încredere în tine. Dar în adâncul sufletului nu e un frate loial. Ştim foarte bine asta. Aşa că-l supraveghem şi aşteptăm momentul să-l avertizăm. Şi cred că asta se va întâmpla curând. Nu avem nevoie de oi râioase în turma noastră. Dar dacă stai în compania unui om neloial, ne-am putea gândi că şi tu eşti astfel. Înțelegi?

— Nu e nicio şansă să-i caut compania, căci nu îmi place omul, răspunse McMurdo. În ceea ce priveşte lipsa de loialitate, alt om în afară de dumneavoastră nu mi-ar fi putut spune asta de două ori.

— E suficient, spuse McGinty golindu-şi paharul. Am venit aici să îți dau un sfat, şi l-ai primit.

— Aş vrea să ştiu, zise McMurdo, cum ai aflat că am vorbit cu Morris?

McGinty râse.

— E treaba mea să aflu tot ce se întâmplă în oraşul ăsta, răspunse el. Poți să te bazezi pe faptul că aud tot ce se vorbeşte. A trecut timpul, vreau doar să spun...

Dar plecarea lui fu întreruptă în mod neaşteptat. Cu un zgomot brusc, uşa se deschise şi trei fețe încruntate şi ferme

se uitară furioase la ei de sub şepcile de poliţie. McMurdo sări în picioare şi vru să-şi scoată pistolul; dar mâna lui se opri la mijlocul drumului când îşi dădu seama că două puşti Winchester erau îndreptate spre capul lui. Un bărbat în uniformă intră în cameră, cu un revolver în mână. Era căpitanul Marvin din Chicago, iar acum din Poliţia Minieră. Scutură din cap uitându-se la McMurdo şi zâmbind pe jumătate.

— Mă gândeam eu că o să dai de necaz, domnule escroc McMurdo din Chicago, zise el. Nu poţi sta deoparte nu? Ia-ţi pălăria şi vino cu noi.

— Cred că o să plăteşti pentru asta, căpitane Marvin, îl atacă McGinty. Aş vrea să ştiu cine eşti tu să intri în felul ăsta într-o casă şi să deranjezi un om cinstit care respectă legea?

— Nu te băga în asta, domnule consilier McGinty, răspunse căpitanul. Nu am venit după tine, ci după acest om, McMurdo. Ar trebui să ne ajuţi, nu să ne zădărniceşti eforturile.

— E prietenul meu şi răspund pentru comportamentul lui, zise şeful.

— După unele relatări, domnule McGinty, s-ar putea să răspunzi pentru propriul comportament într-una din zilele acestea, răspunse căpitanul. Acest om, McMurdo, a fost un escroc înainte de a veni aici şi nu s-a schimbat. Acoperiţi-mă, băieţi, până îl dezarmez.

— Ia pistolul, vorbi McMurdo calm. Căpitane Marvin, poate dacă am fi doar noi doi, nu m-ai dezarma aşa uşor.

— Unde vă e mandatul?, întrebă McGinty. Pe Gar! Parcă am trăi ca în Rusia aici în Vermissa, după modul în care conduceţi voi poliţia. E o insultă capitalistă şi cred că nu o să se termine aici.

— Faceţi-vă datoria după cum credeţi că e mai bine, domnule consilier. De a noastră avem noi grijă.

— De ce anume sunt acuzat?, întrebă McMurdo.

— Că ai luat parte la atacul asupra bătrânului Stanger, editorul „Gazetei“. Nu e vina ta că nu e o acuzaţie de crimă.

— Ei, dacă asta e tot ce aveţi împotriva lui, strigă McGinty râzând, vă puteţi scuti de deranj renunţând chiar acum. Acest om era cu mine în salon, a jucat poker până la miezul nopţii şi pot aduce o duzină de oameni care să dovedească acest lucru.

— Asta e treaba dumitale şi poţi să o rezolvi la tribunal mâine. Până atunci, vino, McMurdo, şi vino în linişte, dacă nu vrei o armă în cap. Dă-te la o parte, domnule McGinty; te avertizez că nu mi te poţi opune când sunt în timpul serviciului.

Înfăţişarea căpitanului era atât de decisă încât şi McMurdo, şi şeful lui au fost forţaţi să accepte situaţia. Cel din urmă reuşi să şoptească câteva cuvinte prizonierului înainte de a se despărţi.

— Şi cu... ridică un deget în sus, referindu-se la afacerea cu monede.

— E-n regulă, şopti McMurdo, care construise o ascunzătoare sigură sub podea.

— Atunci, la revedere, spuse şeful strângându-i mâna. O să vorbesc cu avocatul Reilly şi voi avea grijă de apărarea ta. Îţi promit că nu vor putea să te reţină.

— Nu aş fi aşa sigur. Voi doi, păziţi prizonierul şi împuşcaţi-l dacă încearcă ceva. O să percheziţionez casa înainte de a pleca.

Aşa şi făcu; dar se pare că nu găsi nimic din ce ascundea McMurdo. Când a coborât, el şi oamenii lui îl escortară pe acesta la secţie. Se lăsase întunericul şi bătea un vânt aspru, aşa că străzile erau aproape pustii; dar câţiva trecători urmară grupul şi, ascunşi de întuneric, strigau blesteme la adresa prizonierului.

— Linşaţi-l pe afurisitul de Scowrer!, urlau ei. Linşaţi-l!

Râdeau şi-l batjocoreau în timp ce era dus la poliţie. După o examinare scurtă şi formală a inspectorului de serviciu, fu dus în celulă. Aici îi găsi pe Baldwin şi pe încă alţi trei bătăuşi din noaptea trecută, toţi arestaţi în acea după-amiază şi aşteptându-şi acum judecata.

Dar chiar şi în această fortăreaţă a justiţiei, braţul lung al Oamenilor Liberi putea ajunge.

Noaptea târziu veni un paznic cu o boccea pentru aşternuturi, din care scoase două sticle de whisky, câteva pahare şi cărţi de joc. Petrecură o noapte veselă, fără vreo urmă de nerăbdare în legătură cu calvarul ce urma dimineaţa.

Şi nici nu aveau motive, după cum se va vedea. Magistratul nu ar fi putut, cu dovezile pe care le avea, să îi trimită la o

Curte superioară. Pe de o parte, zețarii şi redactorii au fost forțați să recunoască faptul că lumina nu era prea puternică. În plus, erau ei înşişi foarte tulburați şi nu puteau fi absolut siguri de identitatea atacatorilor, deşi erau de părere că cei acuzați se aflau printre ei. Luați la întrebări de abilul avocat angajat de McGinty, făcură declarații şi mai neclare.

Victima mărturisise deja că fusese luată prin surprindere de rapiditatea atacului şi nu putea afirma nimic în afară de faptul că primul bărbat care l-a lovit avea mustață. Ştia că erau Scowreri, căci nimeni altcineva din comunitate nu avea nimic împotriva lui şi fusese de mult timp amenințat cu privire la articolele lui foarte directe. Pe de altă parte, era clar arătat de mărturiile a şase cetățeni, printre care înaltul oficial municipal, consilierul McGinty, că bărbații fuseseră la o petrecere la Casa Sindicatului până la o oră mult peste ora atacului.

Inutil să mai spunem că au fost eliberați cu ceva foarte apropiat de scuze din partea tribunalului, pentru neplăcerile la care fuseseră expuşi şi cu o critică subînțeleasă la adresa căpitanului Marvin şi la excesul de zel al polițiştilor.

Verdictul fu primit cu aplauze furtunoase într-un tribunal în care McMurdo văzu multe chipuri cunoscute. Frații din lojă zâmbeau şi făceau cu mâna. Dar erau şi persoane care stăteau cu buzele subțiate şi cu ochii fioroşi când bărbații erau eliberați. Unul dintre ei, un bărbat hotărât, scund, cu barbă neagră, exprimă în cuvinte gândurile sale şi ale camarazilor săi când foştii prizonieri trecură pe lângă el.

— Criminali afurisiți! O să vă prindem noi!

5

Cel mai întunecat ceas

Dacă era nevoie de ceva care să-i crească atât de mult popularitatea printre prieteni, ar fi fost chiar arestarea şi achitarea lui Jack McMurdo. Era un nou record în analele societății ca un membru să fi făcut, în chiar noaptea în care se înrolase, ceva care să-l aducă înaintea magistratului. Îşi câştigase deja reputația unui coleg bun, plăcut, petrecăreț, vesel şi, peste toate, un om de mare caracter, care nu accepta o insultă nici de la prea-puternicul şef. Dar pe lângă toate astea, îşi impresionase camarazii prin faptul că printre ei nu era niciunul care să ticluiască un plan mai sângeros sau a cărui mână să fie mai capabilă de a-l îndeplini. „Este omul pentru sarcini curate“, spuneau cei bătrâni între ei şi aşteptau răbdători să îl pună la treabă.

McGinty avea destui oameni; dar recunoştea în acesta unul extrem de capabil. Se simțea ca un om care ține în lesă un câine de rasă fioros. Pentru treburile uşoare existau javre; dar într-o bună zi avea să dea drumul acestei fiare asupra prăzii. Câțiva membri ai lojei, printre care şi Ted Baldwin, erau indignați de ascensiunea rapidă a străinului şi îl urau pentru asta; dar se fereau de el, căci era gata să lovească aşa cum era gata să râdă.

Dar, dacă era favorizat printre colegi, era un alt plan, care devenise mult mai important pentru el, în care pierdea teren.

Tatăl lui Ettie Shafter nu mai voia să aibă de-a face cu el şi nici nu-i permitea să intre în casă. Ettie era prea îndrăgostită ca să renunțe la el şi totuşi bunul-simț o avertiza despre ce avea să iasă dintr-o căsătorie cu un om considerat criminal.

Într-o dimineață, după o noapte nedormită, ea se decise să-l întâlnească, poate pentru ultima oară, şi să facă o ultimă încercare puternică de a-l smulge de lângă acele influențe malefice care îl trăgeau în jos. Merse la el acasă, aşa cum el o rugase de mai multe ori, şi intră în camera pe care o folosea ca sufragerie. Era aşezat la masă, cu spatele întors şi cu o scrisoare în față. O dispoziție bruscă de joacă feminină îi trecu pe față – avea doar nouăsprezece ani. El nu o auzise când împinsese uşa. Apoi, ea merse înainte în vârful picioarelor şi îşi aşeză încet mâna pe umerii lui încovoiați.

Dacă ar fi vrut să-l sperie, sigur ar fi reuşit; dar asta ca să fie şi ea speriată la rândul ei. Cu o săritură de tigru, se întoarse spre ea şi mâna lui dreaptă se îndreptă spre gâtul ei. În aceeaşi clipă, cu cealaltă mână, mototoli hârtia din fața lui.

Pentru un moment se uită furios la ea. Apoi, uimirea şi bucuria luară loc ferocității care îi schimonosise trăsăturile – ferocitate care o făcuse pe fată să se dea înapoi, speriată, ca din fața a ceva ce nu văzuse în liniştita ei viață.

— Tu eşti!, zise el frecându-şi sprânceana. Când mă gândesc că tu vii la mine, inima mea, şi eu nu găsesc nimic mai bun de făcut decât să încerc să te strâng de gât. Vino, iubito, şi întinse brațele, lasă-mă să mă revanşez!

Dar ea nu-şi revenise, nu putea uita frica vinovată pe care o citise pe fața lui. Toate instinctele ei feminine îi spuneau că nu văzuse frica unui om speriat. Vină – asta fusese – vină şi teamă.

— Ce ți-a venit?, strigă ea. De ce te-ai speriat aşa de mine? Oh, Jack, dacă aveai conştiința curată, nu te-ai fi uitat aşa la mine!

— Evident că mă gândeam la altceva şi când ai intrat, păşind atât de uşor pe picioarele acelea frumoase ale tale...

— Nu, nu, a fost mai mult de atât, Jack. Apoi, o bănuială bruscă o încercă. Lasă-mă să văd scrisoarea pe care o scriai.

— Ah, Ettie, nu pot face asta!

Suspiciunea ei deveni siguranță.

— E pentru o altă femeie!, strigă ea. Ştiu sigur! Altfel de ce nu mi-ai arăta-o? Soției tale îi scriai? De unde să ştiu că nu eşti căsătorit – tu, un străin pe care nu-l cunoaşte nimeni?

— Nu sunt căsătorit, Ettie. Uite, jur! Pentru mine eşti singura femeie din lume. Jur pe crucea lui Cristos!

Era aproape palid de seriozitate intensă, iar ea nu putu să nu-l creadă.

— Şi atunci, întrebă ea, de ce nu vrei să îmi arăți scrisoarea?

— O să-ți spun, draga mea. Am jurat să nu o arăt şi, aşa cum nu mi-aş încălca o promisiune față de tine, la fel aş proceda cu ceilalți. Este o chestiune legată de lojă şi este secretă chiar şi pentru tine. Şi dacă m-am speriat când am simțit o mână pe umăr, nu înțelegi că ar fi putut fi mâna unui detectiv?

Ea simți că spunea adevărul. Bărbatul o luă în brațe şi o sărută până îi dispărură temerile şi îndoielile.

— Stai aici, lângă mine. Pare un tron ciudat pentru o asemenea regină, dar este tot ce poate găsi acum bietul tău iubit. Va face mai multe pentru tine, în curând. Te-ai mai liniştit, nu-i aşa?

— Cum pot fi liniştită, Jack, dacă te ştiu un criminal printre criminali, dacă într-o bună zi am să aud că eşti judecat pentu crimă? McMurdo Scowrerul, aşa te-a numit unul dintre chiriaşii noştri ieri. Parcă a trecut un cuțit prin inima mea.

— Desigur, cuvintele dure nu te pot răni.

— Dar erau adevărate...

— Ei, draga mea, nu e atât de grav pe cât crezi tu. Nu suntem decât bieți oameni care încearcă, în felul lor, să-şi apere drepturile.

Ettie îşi aruncă brațele în jurul gâtului iubitului ei.

— Renunță, Jack! Pentru mine, pentru Dumnezeu, renunță! De asta am venit azi la tine, să-ți cer asta. Oh, Jack, uite – te implor, în genunchi. Îngenunchind aici, în fața ta, te implor să renunți!

El o ridică şi o linişti punându-i capul pe piept.

— Sunt sigur, iubito, că nu îți dai seama ce îmi ceri. Cum aş putea să renunț, dacă asta ar însemna să îmi încalc

jurământul şi să îmi părăsesc camarazii? Dacă ai vedea în ce situație sunt, nu mi-ai mai cere asta. În plus, dacă aş vrea, cum aş putea să o fac? Doar nu crezi că loja ar lăsa pe cineva să scape cu toate secretele ei?

— M-am gândit la asta, Jack. Am plănuit totul. Tata a pus deoparte nişte bani. S-a săturat de acest loc unde frica de aceşti oameni ne întunecă viața. E gata să plece. Vom pleca împreună la Philadelphia sau la New York, unde vom fi în siguranță.

McMurdo râse.

— Brațul lojei e lung. Crezi că nu s-ar putea întinde de aici până la Philadelphia sau la New York?

— Atunci, în Vest, în Anglia sau în Germania, de unde a venit tata – oriunde, oriunde pentru a scăpa de această *Vale a terorii.*

McMurdo se gândi la bătrânul Morris.

— E a doua oară când aud denumirea asta, zise el. Umbra pare să fie într-adevăr prea grea pentru unii dintre voi.

— Întunecă fiecare clipă a vieții noastre. Crezi că Ted Baldwin ne-a iertat? Dacă nu s-ar teme de tine, ce şanse crezi că am avea? Dacă ai fi văzut privirea din ochii aceia negri, înfometați, când s-a uitat la mine!

— Pe Gar! L-aş fi învățat ceva maniere dacă l-aş fi prins atunci. Dar uite, fetițo. Nu pot pleca de aici. Nu pot – înțelege o dată pentru totdeauna. Dar dacă mă laşi să acționez în felul meu, voi încerca să găsesc un mod de scăpare onorabil.

— Nu e nicio onoare în asta.

— Depinde cum priveşti lucrurile. Dar dacă îmi acorzi şase luni, o să procedez în aşa fel încât să pot pleca fără să îmi fie ruşine să-i privesc pe alții în ochi.

Fata râse bucuroasă.

— Şase luni?, strigă ea. Asta e o promisiune?

— Ei, ar putea fi şapte sau opt. Dar peste cel mult un an vom lăsa valea în urmă.

Era tot ce putea obține Ettie; era totuşi ceva. Era o rază îndepărtată ce lumina întunecimea viitorului apropiat. Se întoarse la casa tatălui ei mai uşurată decât fusese vreodată de când Jack McMurdo intrase în viața ei.

S-ar putea crede că, membru fiind, toate afacerile societății i-ar fi fost spuse şi lui; dar avea să descopere curând că organizația era mai întinsă şi mai complexă decât o simplă lojă. Chiar şi şeful McGinty nu cunoştea unele planuri; căci exista un oficial numit delegat de ținut, care locuia la Hobson's Patch, ceva mai departe de vale, care avea în subordine câteva alte loji, pe care le domina în mod arbitrar şi nesăbuit.

McMurdo îl văzuse o singură dată, un omuleț mărunt, viclean, grizonat, cu un mers furişat şi o privire ascunsă, malițioasă. Evans Pott era numele lui, şi chiar şeful din Vermissa simțea pentru el ceva din repulsia şi teama pe care mărețul Danton poate că a simțit-o față de neimportantul, dar periculosul Robespierre.

Într-o zi, Scanlan, care era vecinul lui McMurdo, primi un bilet de la McGinty, ce conținea unul de la Evans Pott, prin care îl informa că avea să trimită doi oameni de treabă, Lawler şi Andrews, care aveau instrucțiuni de a acționa în zonă, şi că era mai bine să nu se dea niciun alt detaliu în privința scopurilor lor. Avea *bodymasterul* să se îngrijească să găsească pentru cei doi gazdă şi confort până ce va sosi momentul acțiunii? McGinty adăuga că era imposibil ca să rămână cineva în secret la Casa Sindicatului şi, de aceea, le-ar fi recunoscător lui McMurdo şi lui Scanlan dacă i-ar găzdui pe străini pentru câteva zile în pensiunea lor.

În aceeaşi seară, cei doi sosiră, fiecare cu câte un rucsac. Lawler era mai în vârstă, abil, tăcut, rezervat, îmbrăcat într-o redingotă veche, neagră, care împreună cu pălăria moale şi barba grizonată şi neîngrijită îi dădeau aspectul unui predicator ambulant. Colegul lui, Andrews, era ceva mai mult decât un băiețel, cu o față sinceră şi veselă, având aerul cuiva care merge în vacanță şi vrea să se bucure de fiecare clipă. Amândoi erau rezervați şi se comportau ca niște membri exemplari ai societății, cu singura excepție că erau asasini care se dovediseră de mai multe ori instrumentele cele mai utile ale acestei organizații a crimei. Lawler executase deja paisprezece misiuni de acest fel, iar Andrews, trei.

Erau, după cum descoperi McMurdo, destul de dispuşi să vorbească despre faptele lor trecute, pe care le povesteau cu

mândria puțin timidă a omului care făcuse ceva bun, altruist, pentru comunitate. Erau reticenți însă în ceea ce privea sarcina actuală.

— Ne-au ales pentru că nici eu şi nici băiatul nu bem, explică Lawler. Au încredere că nu vom spune mai mult decât e nevoie. Nu ne-o luați în nume de rău, dar ne supunem ordinelor delegatului de ținut.

— Desigur, ne aflăm toți în aceeaşi situație, zise Scanlan, amicul lui McMurdo, când stăteau toți patru la cină.

— E adevărat, putem vorbi toată noaptea despre uciderea lui Charlie Williams, sau a lui Simon Bird, sau despre orice altă afacere din trecut. Dar până nu se îndeplineşte sarcina, nu putem spune nimic.

— Sunt câțiva pe aici cărora le-aş spune câte ceva, zise McMurdo cu o înjurătură. Nu cumva e Jack Knox de la Ironhill? Aş face multe ca să-l văd că îşi primeşte răsplata.

— Nu, nu e el încă.

— Sau Herman Strauss?

— Nu, nici el.

— Ei, dacă nu vreți să ne spuneți, nu vă putem forța; dar mi-ar plăcea să aflu.

Lawler zâmbi şi dădu din cap. Nu putea fi păcălit.

În ciuda reticenței oaspeților, Scanlan şi McMurdo erau hotărâți să asiste la ceea ce numeau „distracție". Prin urmare, devreme, într-o dimineață, când McMurdo îi auzi furişându-se pe scări, îl trezi pe Scanlan şi îşi căutară hainele. După ce se îmbrăcară, îşi dădură seama că ceilalți plecaseră, lăsând uşa deschisă în urma lor.

Încă nu răsărise soarele, dar la lumina lămpilor îi puteau vedea pe cei doi la o oarecare distanță pe stradă. Îi urmăriră atent, târându-se fără zgomot prin zăpada troienită.

Pensiunea lor era la marginea oraşului şi curând ajunseră la intersecția din spatele graniței acestuia. Aici aşteptau trei bărbați, cu care Lawler şi Andrews discutară aprins câteva clipe. Apoi porniră împreună. Era în mod clar vorba de o sarcină care necesita mai mulți oameni. Ajunseră la un punct din care plecau mai multe drumuri spre diverse mine. Străinii merseră pe cel ce ducea la Crow Hill, o afacere foarte

profitabilă, aflată în mâini abile, unde, datorită managerului energic şi neteme tor din New England, Josiah H. Dunn, se reuşise să se menţină ordinea şi disciplina în timpul îndelungatei domnii a terorii.

Se iveau zorile şi un şir de muncitori se strecura încet, câte unul sau în grupuri, pe cărarea înnegrită.

McMurdo şi Scanlan merseră alături de ceilalţi, păstrându-şi privirile aţintite asupra oamenilor pe care îi urmăreau. O ceaţă groasă îi acoperea, iar din centrul acesteia se auzi un urlet brusc al unui fluier cu aburi. Era semnalul de zece minute înainte de coborârea cuştilor şi începerea zilei de lucru.

Când ajunseră în spaţiul deschis de la intrarea în mină, în jur de o sută de mineri aşteptau, tropăind pe loc şi suflându-şi în mâini; era groaznic de frig. Străinii stăteau într-un mic grup, la streaşina clădirii ce adăpostea motorul. Scanlan şi McMurdo se căţărară pe un morman de zgură, de unde vedeau întreaga scenă. Îl văzură pe inginerul minei, un scoţian solid, bărbos, pe nume Menzies, ieşind din clădirea motorului şi fluierând pentru coborârea cuştilor.

În acelaşi moment, un tânăr înalt, slab, cu o faţă serioasă, proaspăt bărbieritä, înaintă grăbit spre intrarea în mină. Mergând înainte, îi văzu pe cei din grup, tăcuţi şi nemişcaţi, sub casa motorului. Îşi trăseseră pălăriile pe ochi şi îşi ridicaseră gulerele pentru a-şi ascunde feţele.

Pentru o clipă, presentimentul morţii apăsă rece inima directorului. În clipa următoare îl dăduse la o parte şi îşi făcu datoria faţă de străinii nepoftiţi.

— Cine sunteţi?, întrebă înaintând. Ce căutaţi aici?

Nu veni niciun răspuns, iar tânărul Andrews făcu un pas înainte şi-l împuşcă în stomac. Cei o sută de mineri care aşteptau rămaseră nemişcaţi şi neajutoraţi de parcă ar fi fost paralizaţi. Directorul îşi puse ambele mâini pe rană şi se îndreptă. Apoi, împleticindu-se, încercă să plece; dar un alt criminal trase, iar el căzu jos pe o parte, zvârcolindu-se şi apucând cu unghiile o grămadă de resturi miniere. Menzies, scoţianul, urlă furios văzând acestea şi se aruncă asupra criminalilor cu o rangă de fier; dar fu întâmpinat de două gloanţe în faţă, care îl lăsară mort chiar la picioarele acestora.

Unii mineri avură intenția să înainteze, se auzi un oftat nearticulat de milă şi mânie; dar doi dintre străini îşi goliră puştile pe deasupra capetelor mulțimii, care se rupse şi se împrăştie, unii dintre mineri fugind nebuni la casele lor din Vermissa.

Când cei mai curajoşi dintre ei se adunară şi începură să se întoarcă la mină, banda de criminali dispăruse deja în ceața dimineții, fără ca vreun martor să poată determina identitatea acestor oameni care, în fața a o sută de spectatori, comiseseră acea dublă crimă.

Scanlan şi McMurdo se întoarseră; Scanlan cumva deprimat, căci era prima crimă pe care o văzuse şi i se păruse mai puțin amuzantă decât i se spusese că ar fi. Urletele oribile ale soției directorului ucis îi urmăriră în graba lor spre oraş. McMurdo era tăcut şi gânditor, dar nemilos față de slăbiciunea partenerului său.

— Desigur, e ca un război, repeta el. E doar un război între noi şi ei, iar noi lovim cum putem mai bine.

Spiritele erau agitate în acea seară în camera lojei de la Casa Sindicatului, nu numai din cauza uciderii directorului şi a inginerului de la mina Crow Hill, fapt ce aducea această companie printre celelalte şantajate şi ținute sub teroare din district, dar mai ales din pricina marelui succes înregistrat de lojă în sine.

După câte se părea, atunci când delegatul de ținut trimisese cinci oameni de încredere pentru o lovitură în Vermissa, ceruse în schimb ca trei oameni să fie aleşi şi trimişi în secret pentru a-l ucide pe William Hales de la „Stake Royal", unul dintre cei mai cunoscuți şi mai populari proprietari de mine din districtul Gilmerton, un om despre care se spunea că nu are niciun duşman pe lumea asta; căci era un angajator model. Dar insistase asupra eficienței la locul de muncă şi din această cauză concediase niște angajați beți şi leneşi, care erau membri ai puternicei societăți. Amenințări cu moartea atârnate la uşa sa nu-i schimbaseră decizia, astfel că într-o țară liberă, civilizată, se găsi chiar el condamnat la moarte.

Execuția fusese îndeplinită după cum se planificase. Ted Baldwin, care se lăfăia acum în scaunul de onoare, lângă

bodymaster, fusese şeful echipei. Faţa lui trasă şi ochii mânioşi, însângeraţi, erau semne ale băuturii şi ale lipsei de somn. El şi cei doi camarazi petrecuseră noaptea prin munţi. Erau neîngrijiţi şi obosiţi din cauza vremii. Dar niciun erou abandonat fără speranţă şi întors printre ai lui nu ar fi avut parte de un bun venit mai călduros din partea camarazilor săi.

Povestea fu spusă şi repetată printre strigăte de încântare şi izbucniri de râsete.

Îl aşteptaseră pe om seara, când se întorcea de la muncă, opriţi în vârful unui deal abrupt, unde calul lui ar fi trebuit să meargă la pas. Era atât de înfofolit că nu putuse să scoată pistolul. Îl împuşcaseră de nenumărate ori. Îi implorase să le fie milă. Strigătele omului erau acum repetate pentru amuzamentul lojii.

— Să mai auzim o dată cum chiţăia!, strigau ei.

Niciunul dintre ei nu cunoscuse victima; dar există întotdeauna dramatism într-o crimă, iar ei arătaseră Scowrerilor din Gilmerton că se putea avea încredere în oamenii din Vermissa.

Existase totuşi un mic impediment; un bărbat şi soţia sa urcaseră dealul când ei încă îşi goleau revolverele în corpul tăcut. Se sugerase să fie împuşcaţi şi cei doi; dar erau oameni nevinovaţi, care nu aveau vreo legătură cu minele, aşa că fuseseră obligaţi să se îndepărteze şi să nu sufle o vorbă dacă nu voiau ca un rău şi mai mare să se abată asupra lor. Silueta însângerată fusese lăsată acolo, ca un avertisment pentru alţi angajatori atât de duri, iar cei trei răzbunători nobili se refugiaseră în munţi, unde natura virgină se învecina cu furnalele şi grămezile de minereu de fier. Şi iată-i acum, sănătoşi şi în afara pericolului, cu sarcina îndeplinită, cu laudele camarazilor în urechi.

Fusese o zi măreaţă pentru Scowreri. Umbra era acum şi mai densă în vale. Dar, aşa cum un general iscusit îşi dublează eforturile în chiar momentul victoriei, astfel ca duşmanii să nu aibă timp să se redreseze după dezastru, aşa şi şeful McGinty, contemplând scena operaţiunilor cu ochii lui teribili şi gânditori, ordonase un nou atac asupra celor care i se opuneau. În aceeaşi seară, când mulţimea beată se destrăma, îl luă de

braț pe McMurdo conducându-l în acea cameră interioară unde discutaseră prima dată.

— Iată, băiete, zise el, în sfârşit am o sarcină demnă de tine. O vei îndeplini după propria voință.

— Sunt mândru să aud asta, răspunse McMurdo.

— Poți lua doi oameni cu tine – Manders şi Reilly. Au fost puşi la curent deja. Nu vom trăi bine în acest district până ce Chester Wilcox nu va fi pus la punct, iar tu vei avea gratitudinea fiecărei loje din ținutul minier dacă îl vei putea doborî.

— Voi face tot ce îmi stă în putere, oricum. Cine este şi unde îl pot găsi?

McGinty îşi luă nelipsitul trabuc pe jumătate mestecat, pe jumătate fumat din colțul gurii şi începu să deseneze o schemă grosolană pe o pagină ruptă din carnețelul lui.

— Este maistrul-şef de la „Compania Iron Dike". E un om dur, fost sergent în război, plin de cicatrice. Am mai încercat de două ori, dar fără noroc, iar Jim Carnaway şi-a pierdut viața cu ocazia asta. Acum e rândul tău să preiei afacerea. Aceasta e casa – singura de la intersecția Iron Dike, după cum vezi aici pe hartă – şi nu mai e niciuna prin împrejurimi. Ziua nu se poate face nimic. E înarmat, trage repede şi are țintă bună. Dar în timpul nopții – ei bine, mai sunt soția, cei trei copii şi un ajutor angajat. Nu ai de ales. Ori toți, ori niciunul. Dacă ai putea găsi un sac de praf de puşcă, pe care să îl pui la uşă, cu un chibrit ataşat...

— Ce a făcut omul?

— Nu ți-am spus că l-a împuşcat pe Jim Carnaway?

— De ce l-a împuşcat?

— Ce Dumnezeu te interesează pe tine asta? Carnaway era pe lângă casa lui într-o seară şi el l-a împuşcat. E de-ajuns. Trebuie să rezolvi treaba asta.

— Mai sunt cele două femei şi copiii. Dispar şi ei?

— Trebuie – altfel, cum îl putem doborî pe el?

— Mi se pare prea dur pentru ei; nu au făcut nimic.

— Ce prostii vorbeşti? Renunți?

— Încet, domnule consilier, ia-o încet! Ce anume am zis sau am făcut ca să credeți că aş da înapoi de la un ordin al

bodymasterului lojii mele? Dumneavoastră decideți dacă e bine sau rău.

— Vei îndeplini deci sarcina?

— Desigur.

— Când?

— Ei bine, trebuie să-mi acordați o noapte sau două ca să văd casa şi să-mi fac un plan. Apoi...

— Foarte bine, zise McGinty strângându-i mâna. Las afacerea în mâinile tale. Va fi o zi măreață cea în care ne vei aduce vestea. Ar fi ultima lovitură, cea care i-ar pune în genunchi.

McMurdo se gândi profund şi îndelung la sarcina ce-i fusese încredințată atât de brusc. Casa izolată în care locuia Chester Wilcox era la o distanță de şase kilometri, în valea vecină. În aceeaşi noapte plecă singur să se pregătească pentru greaua încercare. Când se întoarse din recunoaştere, se luminase deja. Următoarea zi se consultă cu subordonații lui, Manders şi Reilly, tineri nesăbuiți, entuziasmați de parcă ar fi fost o vânătoare de căprioare.

Două nopți mai târziu se întâlniră în afara oraşului, toți trei înarmați, unul cărând un sac umplut cu pulbere folosită la mine. Ajunseră la casa singuratică după ora două dimineața. Bătea vântul, iar norii împrăştiați alunecau uşor peste o lună în al treilea pătrar. Fuseseră avertizați să se ferească de câini; aşa că înaintau atent, cu pistoalele ascunse în palme. Dar nu se auzea nimic, în afară de şuieratul vântului, şi nicio mişcare în afară de ramurile unduitoare de deasupra lor.

McMurdo ascultă la uşa casei singuratice; dar totul era nemişcat înăuntru. Apoi sprijini de uşă sacul cu praf de puşcă, făcu cu cuțitul o gaură în el şi apoi ataşă fitilul. Când fu bine aprins, cei trei fugiră şi se aflau la o distanță apreciabilă, ascunşi într-un şanț... De acolo văzură explozia şi auziră zgomotul apăsător, adânc al clădirii ce se prăbuşea. Îşi făcuseră treaba... Nicio altă sarcină nu fusese atât de curat îndeplinită în analele societății.

Dar, din păcate, o afacere atât de bine organizată şi curajos îndeplinită a fost în zadar. Avertizat de soarta numeroaselor victime şi ştiind că-i venea şi lui rândul, Chester Wilcox se mutase, cu doar o zi înainte, împreună cu familia sa într-un

loc mai sigur şi mai puțin cunoscut, unde erau păziți de poliție. Casa care fusese împrăştiată de explozie fusese goală; iar sergentul încă impunea disciplina minerilor de la „Iron Dike".

— Lăsați-l în seama mea, zise McMurdo. E omul meu şi tot o să-l prind, chiar dacă va trebui să aştept un an!

Un vot de încredere îi fu acordat de întreaga lojă şi pentru moment problema fu uitată. Când, la câteva săptămâni, se auzi din ziare că Wilcox fusese împuşcat într-o ambuscadă, deveni clar că McMurdo nu renunțase la treaba neterminată.

Acestea erau metodele de lucru ale Societății Oamenilor Liberi şi acestea erau faptele Scowrerilor prin care îşi impuneau domnia terorii peste marele şi bogatul district care fu bântuit de prezența lor teribilă timp atât de îndelungat. De ce ar fi aceste pagini pătate de alte crime de-ale lor? Nu am spus oare suficient pentru a descrie oamenii şi metodele lor?

Faptele sunt consemnate în istorie şi există relatări din care se pot afla şi mai multe detalii. Din acestea se poate afla despre împuşcarea polițiştilor Hunt şi Evans, care îndrăzniseră să aresteze doi membri ai societății – un dublu atac planificat de loja din Vermissa şi îndeplinit cu sânge rece asupra celor doi oameni neînarmați. Se mai poate citi despre împuşcarea doamnei Larbey, în timp ce-şi îngrijea soțul aproape ucis în bătaie, din ordinele şefului McGinty. Omorârea celui mai în vârstă dintre frații Jenkins, urmată la scurt timp de uciderea celui mai tânăr, mutilarea lui James Murdoch, aruncarea în aer a casei familiei Staphouse şi uciderea familiei Stendal, toate se succedară rapid în aceeaşi iarnă teribilă.

Umbra morții plutea deasupra *Văii terorii*. Venise primăvara cu şuvoaie tremurânde şi copaci înmuguriți. Exista o speranță pentru natura prinsă atât timp într-o strânsoare de fier; dar pentru bărbații şi femeile care trăiau sub jugul terorii nu mai era nicio speranță. Niciodată nu fusese atât de întunecat şi fără speranță norul de deasupra lor ca la începutul verii anului 1875.

6
Pericol

Era punctul culminant al domniei terorii. McMurdo, care fusese deja numit diacon intern, cu toate posibilitățile de a-l urma pe McGinty în postul de *bodymaster*, era acum atât de necesar consiliilor camarazilor săi încât nimic nu se mai făcea fără sfatul şi ajutorul lui. Dar cu cât era mai popular printre Oamenii Liberi, cu atât mai întunecate erau privirile care îl urmăreau pe străzile din Vermissa. În ciuda terorii, cetățenii îşi făceau curaj să se alieze împotriva opresorilor lor. Ajunseseră la urechile lojii zvonuri despre întâlniri secrete la sediul „Gazetei“ şi despre distribuirea de arme în rândul oamenilor cu frica lui Dumnezeu.

Dar McGinty şi oamenii lui nu luau în seamă aceste ştiri. Erau numeroşi, hotărâți şi bine înarmați. Oponenții lor erau împrăştiați şi fără putere. Toate aveau să sfârşească, aşa cum se întâmplase şi în trecut, în discuții fără scop şi arestări inutile. Aşa susținea McGinty, McMurdo şi celelalte personaje îndrăznețe.

Era o seară de sâmbătă a lunii mai. Sâmbăta era întotdeauna seara lojii, iar McMurdo pleca de acasă pentru a participa la întrunire, când Morris, fratele cel slab al ordinului, veni să-l vadă. Era încruntat şi îngrijorat, iar fața lui amabilă era trasă şi obosită.

— Pot să-ți vorbesc sincer, McMurdo?

— Desigur.

— Nu voi uita că ți-am vorbit o dată sincer şi ai ținut totul secret, deşi şeful însuşi a venit să te întrebe despre asta.

— Ce altceva puteam face dacă îți puseseşi toată încrederea în mine? Nu a fost pentru că aş fi fost de acord cu ce mi-ai spus.

— Ştiu asta prea bine. Dar tu eşti persoana cu care pot vorbi fără teamă. Am un secret aici, îşi puse mâna la piept, şi mă stoarce de viață. Aş vrea să fi ajuns la oricine altcineva în afară de mine. Dacă-l dezvălui, ar însemna crimă, sunt sigur. Dacă nu, ar putea însemna sfârşitul nostru, al tuturor. Dumnezeu să mă ajute, dar îmi ies din minți din cauza asta!

McMurdo se uită serios la el. Tremura din toate membrele. Turnă whisky într-un pahar şi i-l dădu.

— Aşa ceva îți trebuie, zise el. Acum să auzim.

Morris bău şi fața lui prinse o umbră de culoare.

— Pot să-ți spun totul într-o singură propoziție, spuse el. Un detectiv e pe urmele noastre.

McMurdo se uită la el uimit.

— Ei, omule, eşti nebun, zise el. Locul e plin de polițişti şi detectivi, dar nu ne-au făcut niciodată rău.

— Nu, nu, nu e vorba de un om din district. După cum spui, pe aceştia îi ştim şi nu pot face mai nimic. Dar ai auzit de Pinkerton?

— Am citit despre nişte oameni cu numele ăsta.

— Ei bine, ascultă-mă pe mine, nu mai scapi atunci când sunt pe urmele tale. Nu e vreo treabă de mântuială a guvernului. E o treabă extraordinar de serioasă, care caută rezultate şi le caută până când, cu orice preț, le găseşte. Dacă un Pinkerton investighează afacerea, suntem toți distruşi.

— Trebuie să-l ucidem.

— Ah, ăsta e primul gând care ți-a venit! Deci o să se ajungă la lojă. Nu ți-am spus că o să se ajungă la crimă?

— Ei şi, ce e crima? Nu e suficient de răspândită pe aici?

— Este, într-adevăr. Dar nu eu sunt cel care indică ce om va fi ucis. Nu m-aş mai putea suporta. Şi totuşi, sunt în joc viețile noastre. Pentru numele lui Dumnezeu, ce să fac?

Se legăna înainte şi înapoi în agonia nehotărârii.

Dar cuvintele lui îl impresionaseră adânc pe McMurdo. Se vedea uşor că împărtăşea părerea celuilalt în legătură cu pericolul şi nevoia de a-l întâmpina. Îl luă pe Morris de umeri şi-l scutură până îşi veni în fire.

— Stai, omule!, strigă el aproape şuierând cuvintele în agitaţia lui, nu o să câştigi nimic plângând ca o femeie bătrână la un priveghi. Să auzim detaliile. Cine e omul? Unde se află? Cum ai aflat de el? De ce ai venit la mine?

— Am venit la tine căci eşti singurul care îmi poate da un sfat. Ţi-am spus că aveam un magazin în Est, înainte de a mă muta aici. Am lăsat în urmă prieteni buni, iar unul dintre ei lucrează la telegraf. Iată o scrisoare pe care am primit-o ieri de la el. E vorba de partea de la începutul paginii. Poţi citi singur.

Iată ce citi McMurdo:

Cum se descurcă Scowrerii în părţile acelea? Citim destule despre ei în ziare. Între noi fie vorba, mă aştept la noutăţi de la tine în curând. Cinci mari corporaţii şi cele două companii de cale ferată au luat treburile foarte în serios. Intenţionează, şi poţi fi sigur că vor şi ajunge acolo! Sunt băgaţi adânc în afacerea asta! I-au chemat la ordine pe Pinkertoni şi cel mai bun om al lor, Birdy Edwards, se ocupă de asta. Omul trebuie oprit chiar acum.

— Acum citeşte post-scriptumul.

Evident, ceea ce îţi spun este ce am aflat la serviciu; aşa că nu trebuie să ajungă mai departe. E vorba de un cod ciudat, care se foloseşte în fiecare zi pe aici şi din care nu poţi înţelege nimic.

McMurdo stătu în linişte o vreme, cu scrisoarea în mâinile fără vlagă. Ceaţa se ridicase pentru un moment, iar abisul se căsca în faţa lui.

— Mai ştie şi altcineva despre asta?, întrebă.

— Nu am mai spus nimănui.

— Dar acest om – prietenul tău – mai are vreo altă persoană căreia i-ar putea scrie?

— Ei bine, s-ar putea totuşi să mai ştie încă o persoană sau două.

— Din lojă?

— E destul de probabil.

—Te întreb pentru că e posibil să fi dat o descriere a acestui Birdy Edwards – şi am putea să-i dăm de urmă.

— Ei, se poate. Dar nu cred că-l ştie. Mi-a spus doar ştirile pe care le-a auzit la serviciu. Cum ar putea să-l cunoască pe acest Pinkerton?

McMurdo sări violent.

— Pe Gar!, strigă el. Îl ştiu! Ce prost am fost că nu mi-am dat seama! Dumnezeule! Dar avem noroc! O să avem grijă de el înainte să ne facă vreun rău. Ce zici, Morris, laşi toate astea pe mâinile mele?

— Sigur, atât timp cât le iei din ale mele.

— Aşa voi face. Poți să te relaxezi şi să mă laşi pe mine să mă ocup de asta. Nici numele tău nu se va auzi. Voi lua totul asupra mea, ca şi cum mie mi-ar fi fost adresată scrisoarea. Eşti mulțumit?

— Este exact ce voiam să-ți cer!

— Atunci lasă treburile aşa şi stai calm. Acum o să mă duc la lojă şi în curând o să-l facem pe bătrânul Pinkerton să-i fie milă de el însuşi.

— Nu l-ai ucide?

—Cu cât ştii mai puțin, prietene Morris, cu atât mai uşoară îți va fi conştiința şi cu atât mai bine vei dormi. Nu pune întrebări şi lasă lucrurile să se rezolve de la sine. Mă ocup eu de situație de acum.

Morris scutură din cap când plecă.

— Simt că am sângele lui pe mâini, gemu el.

— Oricum, autoapărarea nu e o crimă, răspunse McMurdo zâmbind întunecat. Ori el, ori noi. Presupun că acest om ne-ar distruge pe toți dacă l-am lăsa suficient de mult în vale. Ei, frate Morris, meriți să te alegem *bodymaster;* căci ai salvat într-adevăr loja!

Şi totuşi, se vedea clar din acțiunile lui că se gândea mult mai serios decât o arătau cuvintele lui la această nouă amenințare. Poate că era din cauza conştiinței lui vinovate sau din

cauza reputației organizației Pinkerton sau din cauza veştii că nişte corporații mari, bogate, se hotărâseră să-i nimicească pe Scowreri; dar, indiferent de motiv, acțiunile lui erau cele ale unui om care se pregăteşte pentru ce e mai rău. Toate actele care l-ar fi putut incrimina fură distruse înainte să plece din casă. După asta, oftă lung, satisfăcut; căci i se părea că este în siguranță. Şi totuşi, pericolul părea că planează încă deasupra lui; căci în drum spre lojă se opri la bătrânul Shafter. În casă îi era interzis să intre; dar când bătu la fereastră, Ettie veni la el. Nepăsarea irlandezului vesel dispăruse din ochii iubitului ei. Citi pericolul în privirea lui serioasă.

— S-a întâmplat ceva!, izbucni ea. Oh, Jack, eşti în pericol!

— Ei, nu e aşa de grav, draga mea. Şi totuşi, poate ar fi bine să facem ceva înainte să devină mai grav.

— Ce să facem?

— Ți-am promis odată că voi pleca într-o bună zi. Cred că se apropie clipa. Am afiat nişte veşti în seara asta, veşti proaste, şi se apropie un necaz.

— Poliția?

— Ei, un Pinkerton. Dar tu nu ai cum să ştii ce e el, draga mea, şi nici ce ar putea însemna el pentru unul ca mine. Sunt prea implicat în treaba asta şi s-ar putea să trebuiască să ies repede. Ai spus că ai veni cu mine dacă aş pleca.

— Oh, Jack, asta ar fi salvarea ta!

— Sunt un om cinstit pe multe planuri, Ettie. Nu aş răni un fir de păr de pe capul tău drăguț pentru nimic în lume şi nu te-aş coborî deloc de pe tronul de aur de deasupra norilor, unde te văd mereu. Ai încredere în mine?

Femeia îşi puse mâinile în ale lui fără un cuvânt.

— Ei, atunci ascultă ce am să-ți spun şi fă cum îți ordon, căci e singura cale pentru noi. Se vor întâmpla nişte lucruri în valea asta. Simt asta în oase. Mulți dintre noi va trebui să-şi poarte de grijă. Eu unul, de exemplu. Dacă plec, pe timp de zi sau de noapte, tu va trebui să vii cu mine.

— Aş veni după tine, Jack.

— Nu, nu, vei veni cu mine. Dacă valea asta e închisă pentru mine şi nu mă mai pot întoarce vreodată, cum pot să te

las în urmă, iar eu să mă ascund de poliție fără posibilitatea de a-ți trimite vreun mesaj? Trebuie să vii cu mine. Cunosc o femeie de treabă în locul de unde vin şi te-aş lăsa acolo până ne-am căsători. Vii?

— Da, Jack, voi veni.

— Dumnezeu să te binecuvânteze pentru încrederea ta în mine! Aş fi un diavol dacă aş abuza de ea. Acum, fii atentă, Ettie, va fi un simplu mesaj adresat ție şi când ajunge la tine, vei lăsa totul şi vei veni la camera de aşteptare de la gară şi vei sta acolo până ce voi veni să te iau.

— Zi sau noapte, voi veni la primul cuvânt, Jack.

Întrucâtva uşurat, după ce pregătirile de plecare începuseră, McMurdo se îndreptă spre lojă. Se întâlniseră deja şi doar făcând diverse semne complicate putură trece de paznicul din exterior şi de cel din interior. Un murmur de plăcere şi de bun- venit îl întâmpină când intră. Camera aceea lungă era aglomerată, iar prin fumul gros de tutun putu vedea claia de păr încurcat a *bodymasterului*, trăsăturile crude, neprietenoase ale lui Baldwin, fața ca de vultur a lui Harraway, secretarul, şi siluetele a încă vreo doisprezece dintre conducătorii lojii. Se bucură că erau toți acolo pentru a se sfătui după auzirea ştirilor pe care le aducea.

— Suntem, într-adevăr, foarte fericiți să te vedem, frate!, strigă preşedintele. Avem câteva afaceri care necesită un Solomon pentru a fi rezolvate.

— E vorba de Lander şi Egan, explică vecinul lui când se aşează. Amândoi cer banii oferiți de lojă pentru împuşcarea bătrânului Crabbe în Stylestown. Cum putem şti cine a tras glonțul fatal?

McMurdo se ridică de pe scaun şi ridică o mână. Expresia de pe fața lui îngheță atenția întregii audiențe. Se auzea, ca să spunem aşa, doar tăcerea aşteptării.

— Eminente *bodymaster,* spuse el cu o voce solemnă, cer urgența!

— Fratele McMurdo revendică urgența, zise McGinty. E *o* cerere care, după regulile acestei loji, are prioritate. Iată, frate, te ascultăm.

McMurdo scoase scrisoarea din buzunar.

— Eminente *bodymaster* şi fraţii mei, începu el, astăzi vă aduc veşti proaste; dar e mai bine să fie ştiute şi discutate decât să cadă asupra noastră o lovitură, fără avertisment, care ne-ar distruge pe toţi. Am informaţii conform cărora cele mai puternice şi mai bogate companii din acest stat s-au aliat pentru a ne distruge şi un detectiv din Pinkerton, Birdy Edwards, se află în cercetare în vale, adunând dovezi ce ar putea să ne condamne la moarte şi să trimită pe fiecare din această cameră în celula unui nelegiuit. Aceasta este situaţia pe care am vrut să *o* pun în discuţie cerând urgenţa.

Era o linişte mormântală în cameră.

Preşedintele rupse tăcerea:

— Ce dovezi ai pentru asta, domnule McMurdo?, întrebă el.

— Totul e scris în această misivă care mi-a căzut în mână. Citi pasajul cu voce tare. Este o chestiune de onoare pentru mine să nu dau alte detalii în legătură cu scrisoarea şi nici să o las în mâinile altcuiva; dar vă asigur că nu mai e nimic altceva scris aici care să afecteze interesele lojii. Vă expun problema aşa cum a ajuns la mine.

— Trebuie să spun, domnule preşedinte, zise unul dintre fraţii mai în vârstă, că am auzit de Birdy Edwards şi că are renumele de cel mai bun din serviciul Pinkerton.

— Îl cunoaşte cineva din vedere?, întrebă McGinty.

— Da, zise McMurdo, eu îl cunosc.

Se auzi un murmur de mirare în încăpere.

— Cred că îl avem în mână, continuă el cu un zâmbet exaltat. Dacă acţionăm rapid şi inteligent, putem tăia răul de la rădăcină. Dacă pot conta pe încrederea şi ajutorul vostru, nu avem de ce să ne temem.

— Oricum, de ce ne-am teme? Ce poate şti el despre treburile noastre?

— S-ar putea spune şi asta dacă toţi ar fi la fel de neclintiţi ca dumneavoastră, domnule consilier. Dar omul ăsta e sprijinit de milioanele capitaliştilor. Credeţi că nu există niciun frate mai slab în toate lojile care să poată fi cumpărat? Va ajunge el la secretele noastre – poate a şi ajuns deja. Există o singură soluţie.

— Să nu părăsească niciodată valea, zise Baldwin.

McMurdo încuviință.

— Bravo, frate Baldwin, îl aprobă. Noi doi am avut diferendele noastre, dar ai grăit adevărul în seara asta.

— Şi unde se află? Când îl vom cunoaşte?

— Stimate *bodymaster,* răspunse McMurdo serios, consider că este o treabă mult prea importantă pentru noi ca să fie discutată atât de deschis. Nu spun că aş avea vreo îndoială asupra cuiva de aici; dar, dacă o simplă vorbă de aici ajunge la urechile acestui om, dispar toate şansele noastre de a pune mâna pe el. Cer lojii să formeze un comitet de încredere! Domnule preşedinte – dumneavoastră, dacă îmi permiteți să sugerez asta, fratele Baldwin şi încă cinci. Apoi voi putea vorbi liber despre ce ştiu şi despre ceea ce cred că trebuie făcut.

Propunerea fu pe loc adoptată, iar comitetul ales. În afară de preşedinte şi de Baldwin, din el făceau parte secretarul cu față de vultur, Harraway, Tiger Cormac, violentul şi tânărul asasin Carter, trezorierul, şi cei doi frați Willaby, bărbați nesăbuiți şi fără frică, care nu s-ar fi dat înapoi de la nimic.

Veselia obişnuită a lojii fu acum scurtă şi mult diminuată, căci plutea un nor deasupra capetelor oamenilor şi mulți dintre ei vedeau pentru prima dată norul răzbunător al legii acoperind cerul senin sub care sălăşluiseră atât timp. Ororile pe care le abătuseră asupra celor din jur fuseseră o parte atât de durabilă a vieții lor stabile încât gândul răzbunării devenise unul foarte îndepărtat, iar acum era chiar mai înfricoşător, căci era atât de aproape de ei. Se despărțiră devreme şi îi lăsară pe şefi în consiliu.

— Vorbeşte acum, McMurdo, zise McGinty când rămaseră singuri.

Cei şapte stăteau înghețați în scaunele lor.

— Tocmai am afirmat că-l cunosc pe Birdy Edwards, explică McMurdo. Nu e nevoie să vă spun că nu se află aici sub acest nume. E un om curajos, dar nebun nu e. Poartă numele Steve Wilson şi locuieşte la „Hobson's Patch".

— De unde ştii asta?

— Am intrat în vorbă cu el. Nu am dat prea mare importanță atunci şi nici acum nu i-aş fi dat dacă nu apărea scrisoarea

asta; dar acum sunt convins că el este omul. L-am întâlnit în vagon miercuri, când am fost în vale. A spus că era reporter. L-am crezut pe moment. Voia să ştie tot ce se putea despre Scowreri şi despre ceea ce el numea „izbucniri“ pentru un ziar din New York. Mi-a pus tot felul de întrebări pentru a afla câte ceva. Bineînțeles că nu-i spuneam nimic. „Pot plăti, şi chiar bine, pentru informații – mi-a spus el – dacă aş descoperi ceva pe placul editorului meu.“ I-am spus ceea ce credeam că l-ar mulțumi şi mi-a dat douăzeci de dolari pentru asta. „Îți pot oferi de zece ori mai mult de atât – mi-a spus el – dacă îmi poți găsi ceea ce caut.“

— Şi ce i-ai spus?

— Ceva ce am inventat.

— De unde ştii că nu era într-adevăr de la un ziar?

— Să vă explic. A ieşit de la „Hobson's Patch“, ca şi mine. M-am dus la telegraf, iar el tocmai ieşea de acolo.

„Iată, mi-a spus operatorul, după ce el ieşise, ar trebui să cerem dublu pentru aşa ceva.“ Da, chiar ar trebui, am răspuns eu. Umpluse formularul cu semne care ar fi putut fi chinezeşti, căci nu înțelegeam nimic din ele. „Trimite câte o foaie din asta în fiecare zi“, mi-a spus funcționarul. „Da – am zis eu – sunt ştiri pentru un ziar şi se teme ca altcineva să nu le intercepteze“. Asta a gândit operatorul şi asta am gândit şi eu la acel moment; dar acum cred altceva.

— Pe Gar! Cred că ai dreptate, exclamă McGinty. Dar ce ar trebui să facem?

— De ce să nu mergem chiar acum să-l aranjăm?, sugeră cineva.

— Corect, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Aş porni chiar acum dacă aş şti unde îl putem găsi, zise McMurdo. Se află în „Hobson's Patch“, dar nu ştiu casa. Am totuşi un plan, dacă vreți să-mi acceptați sfatul.

— Ei bine, care e acesta?

— Voi merge acolo mâine-dimineață. O să-l găsesc cu ajutorul operatorului. Ei, şi atunci o să-i spun că sunt un Om Liber eu însumi. O să-i ofer toate secretele lojii pentru un preț. Sunt convins că o să pice în capcană. Îi voi spune că actele sunt la mine acasă şi că viața mea nu ar mai avea nicio valoare

dacă l-aş lăsa să vină în văzul tuturor. Îşi va da seama că e o propunere logică. Îi voi spune să vină pe la zece seara pentru a vedea totul. Asta îl va aduce în mod sigur.

— Ei bine?

— Restul, totuşi, îl puteți planifica singuri. Casa văduvei MacNamara este una singuratică. E foarte de încredere şi surdă ca un stâlp. În casă suntem doar eu şi Scanlan. Dacă obțin promisiunea lui – şi vă voi anunța dacă va fi aşa –, voi şapte veți veni la mine în jur de ora nouă. Îl vom face să intre în casă. Dacă va scăpa cu viață – ei bine, va mulțumi propriului noroc toată viața.

— Va fi un loc de muncă liber la Pinkerton. Rămâne aşa, McMurdo. Mâine-seară la nouă vom fi la tine. Nu trebuie decât să închizi uşa în urma ta, restul rămâne în seama noastră.

7

Prinderea lui Birdy Edwards

După cum spusese McMurdo, casa în care locuia era una singuratică şi foarte potrivită pentru genul de crimă pe care îl plănuiseră. Se afla la periferia oraşului, mult în afara drumului. In orice altă situaţie, conspiratorii nu ar fi făcut decât să-l cheme pe om, aşa cum făcuseră de multe ori până atunci, şi să-şi golească pistoalele în trupul lui; dar de această dată era obligatoriu să afle cât ştia omul, cum aflase şi, mai ales, ce transmisese superiorilor săi.

Era posibil să fi ajuns prea târziu şi ca treaba să fi fost deja gata. Dacă era aşa, puteau măcar să se răzbune pe omul care o îndeplinise. Dar sperau ca nimic important să nu fi ajuns la cunoştinţa detectivului, căci altfel, se gândeau ei, nu s-ar fi obosit să scrie şi să telegrafieze informaţii atât de banale ca acelea pe care McMurdo spunea că i le-ar fi oferit. Oricum, aveau să afle toate acestea chiar de la el. Odată afiat în puterea lor, ar fi găsit o modalitate de a-l face să vorbească. Doar nu era prima oară când se ocupau de un martor îndărătnic.

McMurdo se duse la „Hobson's Patch", aşa cum stabiliseră. Poliţia părea curios de interesată de el în acea dimineaţă, iar căpitanul Marvin — cel care pretinsese că-l cunoştea din Chicago — chiar i se adresă în timp ce aştepta în gară. McMurdo se întoarse cu spatele şi refuză să-i vorbească. Se

întoarse din misiune după-amiaza şi se întâlni cu McGinty la Casa Sindicatului.

— Va veni, zise el.

— Foarte bine, răspunse McGinty.

Gigantul era într-o ținută bogată, cu lanțuri şi fermoare strălucind de la o margine la alta a hainei lui ample şi un diamant ce se vedea prin marginea bărbii lui aspre. Băutura şi politica făcuseră din şef un om foarte bogat şi puternic. Tocmai de aceea părea şi mai teribilă ideea de închisoare sau de spânzurătoare care i se cuibărise în minte cu o seară în urmă.

— Crezi că ştie multe?, întrebă el nerăbdător.

McMurdo scutură din cap destul de trist.

— E aici de ceva timp – cel puțin şase săptămâni. Presupun că nu a venit fără să se documenteze. Dacă a lucrat printre noi atât timp, sprijinit de banii companiilor de cale ferată, cred că a obținut ceva rezultate şi că le-a transmis mai departe.

— Nu e niciun om slab în lojă!, strigă McGinty. Toți sunt duri ca oțelul. Şi totuşi, pe Dumnezeul meu! Mai este acel ticălos de Morris. Ce facem cu el? Dacă ne trădează cineva, el va fi acela. Mă gândeam eu să trimit vreo doi băieți în seara asta să-l scuture puțin şi să vadă ce pot scoate de la el.

— Nu văd niciun rău în asta, răspunse McMurdo. Nu neg faptul că am o slăbiciune pentru Morris şi că mi-ar părea rău dacă ar avea necazuri. Mi-a vorbit o dată sau de două ori despre probleme legate de lojă şi, deşi nu vede el situația ca mine sau ca dumneavoastră, nu mi s-a părut niciodată a fi genul care să toarne. Dar, oricum, nu e treaba mea să vă dau sfaturi în legătură cu el.

— O să-l aranjez eu, scrâşni McGinty cu o înjurătură. Am tot stat cu ochii pe el anul ăsta.

— Ei, ştiți cel mai bine ce să faceți cu el, răspunse McMurdo. Dar indiferent ce faceți, trebuie să fie mâine, căci trebuie să nu ieşim în evidență până nu se rezolvă treaba cu Pinkerton. Nu ne putem permite să-i facem pe polițişti să-şi bage nasul, mai ales azi.

— E adevărat, zise McGinty. Şi oricum vom afla chiar de la Birdy Edwards de unde a avut informațiile, chiar dacă va

trebui să-i scoatem inima înainte. Ți-a părut că ar fi simțit capcana?

McMurdo râse.

— Cred că l-am atins în punctul sensibil. Dacă dă de o urmă a Scowrerilor, poate să o urmeze până în iad. I-am luat banii. McMurdo zâmbi scoțând din buzunar un teanc de dolari, şi încă pe atât după ce va vedea toate actele mele.

— Care acte?

— Nu există niciun fel de acte. Dar i-am umplut capul cu acte de constituire şi cărți de reguli şi forme de aderare. El vrea să afle absolut totul până va pleca de aici.

— Ei, mai are puțin, rânji McGinty. Nu te-a întrebat de ce nu i-ai adus actele?

— De parcă aş fi ținut aşa ceva la mine, eu, un om suspectat, mai ales după ce şi căpitanul Marvin mi-a vorbit chiar azi la gară.

— Mda, am auzit de asta, mormăi McGinty. Se pare că partea mai grea în acest caz pică pe tine. L-am putea arunca într-un puț părăsit, după ce terminăm cu el; dar, indiferent cum procedăm, nu putem trece cu vederea faptul că omul locuia la „Hobson's Patch" şi că tu ai fost azi acolo.

McMurdo ridică din umeri.

— Dacă procedăm cum trebuie, nu o să se descopere niciodată crima, zise el. Nu îl poate vedea nimeni când vine pe întuneric, iar eu voi avea grijă ca nimeni să nu-l mai vadă plecând. Acum iată, consiliere, planul meu şi vă rog să-l explicați şi celorlalți. Toți veți veni mai devreme. Prea bine. El va veni la ora zece. Va bate de trei ori, iar eu îi voi deschide. Voi trece în spatele lui şi voi închide uşa. Apoi va fi al nostru.

— E foarte uşor şi clar.

— Da, dar pasul următor trebuie gândit. E o situație grea. Va fi bine înarmat. L-am păcălit eu bine, totuşi s-ar putea să fie atent. Să presupunem că-l introduc într-o cameră cu şapte oameni, unde el se aştepta să mă găsească singur. Vor fi focuri de armă şi cineva va fi rănit.

— Asta aşa este.

— Iar zgomotul îi va aduce pe toți afurisiții de mineri peste noi.

— Cred că ai dreptate.

— Uite cum zic eu să procedăm. Voi toți veți fi în camera cea mare – pe care ai văzut-o când ai stat de vorbă cu mine. Îi voi deschide ușa, îl voi conduce în holul de lângă aceasta și-l voi lăsa acolo ca să aduc actele. Așa vă voi putea spune cum stau lucrurile. Apoi am să mă întorc la el cu niște acte false. Când va începe să le citească, voi sări pe el și îi voi lua pistolul. Vă voi striga și veți veni să mă ajutați. Cu cât mai repede, cu atât mai bine; căci este un bărbat la fel de puternic ca mine și s-ar putea să nu mă descurc. Dar cred că o să-l pot ține până veniți voi.

— E un plan bun, zise McGinty. Loja îți va fi recunoscătoare pentru asta. Cred că știu cine îmi va urma atunci când voi părăsi funcția asta.

— Desigur, consiliere, nu sunt mai mult decât un recrut, răspunse McMurdo; dar fața lui arăta ce credea despre complimentul marelui om.

Când ajunse acasă, se pregăti și el pentru seara înfricoșătoare ce-l aștepta.

Întâi de toate își curăță, își unse cu ulei și-și încărcă revolverul Smith & Wesson. Apoi aruncă o privire peste camera în care avea să fie prins detectivul. Era un apartament mare, cu o masă lungă de brad în mijloc și cu soba imensă pe o parte. Pe toate celelalte părți erau ferestre. La acestea nu erau obloane, doar niște draperii care se trăgeau peste ele. McMurdo le examină cu atenție. Se mai gândise el că apartamentul era cam la vedere pentru o întâlnire atât de secretă. Și totuși, distanța până la drum făcea să pară totul mai simplu. În final, discută totul cu colegul său. Scanlan, deși Scowrer, era un omuleț inofensiv, prea slab pentru a se opune părerii camarazilor săi, dar în adâncul sufletului era oripilat de faptele sângeroase la care uneori fusese nevoit să asiste. McMurdo îi spuse pe scurt ce se plănuise.

— Dacă aș fi în locul tău, Mike Scanlan, aș pleca noaptea asta și aș sta departe de aici. Înainte de venirea dimineții va fi mult sânge pe aici.

— Într-adevăr, așa este, Mac, răspunse Scanlan. Nu îmi lipsește voința, ci curajul. Când l-am văzut pe directorul Dunn

murind lângă mină, a fost prea mult pentru mine. Nu sunt făcut pentru asta, cum eşti tu sau McGinty. Dacă loja nu mă va privi cu ochi răi pentru asta, vă voi lăsa la treburile voastre în această seară.

Oamenii veniră din timp, aşa cum planificaseră. Păreau cetăţeni cinstiţi, respectabili, îmbrăcaţi curat, dar cine putea citi feţele lor ar fi văzut în gurile strânse şi în ochii lipsiţi de remuşcări puţine şanse pentru Birdy Edwards. Niciunul nu avea mâinile înroşite de sânge de mai puţin de douăsprezece ori. Erau obişnuiţi cu omorârea oamenilor ca un măcelar cu omorârea oilor.

În primul rând, atât ca aspect, cât şi ca vinovăţie, era formidabilul şef. Harraway, secretarul, era un om slab şi înverşunat, cu un gât lung şi subţire şi membre nervoase, un om de o fidelitate incoruptibilă în ceea ce privea finanţele, dar fără vreo noţiune de justiţie sau sinceritate în orice alt plan. Trezorierul, Carter, era un bărbat între două vârste, cu o expresie insensibilă, chiar morocănoasă, şi o piele galbenă ca pergamentul. Era un organizator abil şi aproape toate detaliile concrete ale tuturor atacurilor fuseseră concepute de creierul lui.

Cei doi Willaby erau oameni de acţiune, tineri, înalţi, supli, cu figuri hotărâte, în timp ce colegul lor, Tiger Cormac, un tânăr greoi, întunecat, era temut chiar şi de camarazii săi pentru ferocitatea şi violenţa sa. Aceştia erau oamenii care se întâlniră în acea seară sub acoperişul lui McMurdo pentru a-l omorî pe detectivul Pinkerton.

Gazda lor pusese whisky pe masă, iar ei se grăbiră să se pregătească pentru sarcina ce-i aştepta.

Baldwin şi Cormac erau deja pe jumătate beţi, iar alcoolul adusese deja la suprafaţă întreaga lor ferocitate. Cormac îşi puse mâinile pe sobă pentru câteva clipe – fusese aprinsă, căci nopţile erau încă reci.

— O să fie tocmai bună, zise el cu o înjurătură.

— Ei, adăugă Baldwin înţelegând aluzia. Dacă e legat de aia, vom scoate adevărul de la el.

— Ne va spune adevărul, nu te teme de asta, întări McMurdo.

Omul acesta avea nervi de oțel, căci, deşi întreaga greutate a operațiunii era pe umerii lui, se comporta la fel de calm şi fără grijă ca de obicei. Ceilalți observară asta şi îl felicitară.

— Eşti cel mai potrivit să te ocupi de el, zise şeful aprobator. Până nu-ți va simți mâna în gât, nu-şi va da seama de nimic. Păcat că nu sunt obloane la ferestrele tale.

McMurdo merse de la una la alta şi trase draperiile mai aproape.

— Nu ne poate spiona nimeni. Se apropie ora.

— Poate că nu o să vină. Poate va mirosi pericolul, zise secretarul.

— Va veni, nu vă temeți, răspunse McMurdo. E la fel de nerăbdător să vină cum sunteți voi să-l vedeți. Ascultați-mă pe mine!

Stăteau toți ca nişte figuri de ceară, unii cu paharele împietrite la jumătatea distanței spre gură. La uşă se auziseră trei bătăi tari.

— Sst!

McMurdo îşi ridică mâna pentru a-i atenționa. Un zâmbet nerăbdător trecu printre ei, iar mâinile se aşezară pe arme.

— Niciun sunet, pe viața voastră!, şopti McMurdo ieşind din cameră şi închizând uşor uşa în urma lui.

Cu auzul încordat, asasinii aşteptau. Numărară paşii camaradului lor de-a lungul holului. Auziră cum deschide uşa de jos, apoi câteva cuvinte, ca de întâmpinare.

Îşi dădură seama de nişte paşi ciudați înăuntru şi de o voce necunoscută. O clipă mai târziu se auzi zgomotul uşii trântite şi al cheii răsucite în broască. Prada lor intrase bine în capcană. Tiger Cormac râse teribil, iar şeful McGinty îl pălmui zdravăn peste gură.

— Linişte, prostule!, şopti. O să ne dai de gol pe toți.

Se auzi un murmur de conversație din camera de alături. Părea interminabil. Apoi uşa se deschise şi apăru McMurdo cu degetul la buze.

Veni până la capătul mesei şi se uită la ei. O schimbare subtilă apăruse pe fața lui. Comportamentul lui era cel al unui om care are o treabă importantă de făcut. Fața lui devenise dură ca de granit. Ochii îi străluceau de sub ochelari cu o

nerăbdare feroce. Devenise un adevărat lider. Se holbau la el cu un interes curios; dar el nu spunea nimic. Cu aceeaşi privire unică se uita de la unul la altul.

— Ei bine!, strigă şeful McGinty în final. A venit? A venit Birdy Edwards?

— Da, răspunse McMurdo. Birdy Edwards a venit. Eu sunt Birdy Edwards!

Zece secunde după acest scurt discurs camera părea a fi goală, atât de profundă era liniştea. Sunetul ascuțit al unui ceainic de pe sobă le bătu strident în urechi. Şapte fețe albe, toate ridicate către acest om care le domina, deveniră nemişcate din cauza terorii. Apoi, cu un zgomot de sticlă spartă, o mulțime de țevi lucitoare de puşti trecură prin fiecare fereastră, în timp ce draperiile erau smulse.

La această privelişte, şeful McGinty urlă ca un urs rănit şi se aruncă spre uşa pe jumătate deschisă. Dar un revolver ascuns îl întâmpină acolo, cu ochii albaştri şi hotărâți ai căpitanului Marvin de la Poliția Minieră. Şeful se întoarse şi căzu în scaunul său.

— Eşti mai în siguranță aici, consiliere, zise omul pe care până atunci îl ştiuseră sub numele de McMurdo. Şi tu, Baldwin, dacă nu iei mâna de pe pistol, tot nu vei scăpa de spânzurătoare. Scoate-l sau, în numele Domnului... Aşa, aşa e bine. Sunt patruzeci de oameni înarmați în jurul acestei case şi vă puteți da singuri seama ce şanse aveți. Ia-le pistoalele, Marvin!

Sub amenințarea acelor arme, nu se putea opune rezistență. Oamenii fură dezarmați. Stăteau încă în jurul mesei, uitându-se morocănoşi, uimiți, ca nişte oi.

— Aş vrea să vă spun ceva înainte de a ne despărți, zise omul care îi atrăsese în capcană. Cred că nu o să ne mai vedem până la tribunal, unde voi fi martor. O să vă dau ceva la care să vă gândiți până atunci. Acum mă ştiți cu adevărat. În sfârşit pot să pun cărțile pe masă. Sunt Birdy Edwards de la Pinkerton. Am fost ales să vă distrug banda. Am avut de jucat un joc greu şi periculos. Niciun suflet, niciunul, nici cel mai apropiat şi drag mie, nu a ştiut de acest joc. Doar căpitanul

Marvin şi angajaţii mei ştiau. Dar în seara asta s-a sfârşit, slavă Domnului, iar eu am ieşit învingător!

Cele şapte feţe palide şi rigide se uitară în sus la el. Ura din ochii lor era nețărmurită. El citi amenințarea ce persista.

— Poate credeți că jocul nu s-a terminat încă. Ăsta va fi riscul meu. Oricum, unii dintre voi nu vor mai putea acționa şi mai sunt încă şaizeci, în afară de voi, care vor cunoaşte închisoarea în seara asta. Vreau să vă spun că, atunci când mi s-a încredințat această misiune, nu am crezut niciun moment că există o asemenea societate ca a voastră. Credeam că sunt doar zvonuri şi că eu le voi infirma. Mi s-a spus că are legătură cu Oamenii Liberi; aşa că m-am dus la Chicago, unde am devenit unul de-al lor. Apoi am fost şi mai convins că erau doar zvonuri; căci nu am găsit nimic rău în acea societate, ci chiar numai bine. Totuşi, trebuia să-mi îndeplinesc datoria şi am venit în văile carbonifere. Când am ajuns în acest loc mi-am dat seama că mă înşelasem, nu era deloc un zvon de doi bani. Aşa că am rămas, ca să văd ce se întâmplă. Nu am ucis niciodată un om în Chicago. Nu am falsificat niciun dolar în viața mea. Cei pe care vi i-am dat sunt la fel de reali ca oricare alții; dar au fost banii cel mai bine cheltuiți vreodată. Am ştiut cum să vă intru în grații şi am pretins că aş fi urmărit de oamenii legii. Şi totul a decurs exact aşa cum am plănuit. Am devenit membru al lojii voastre infernale şi am luat parte la întâlnirile voastre. Lumea poate va spune că am fost la fel de rău ca voi. Poate spune orice, eu tot am pus mâna pe voi. Dar care e adevărul? În noaptea în care am devenit membru, l-ați bătut pe bătrânul Stanger. Nu l-am putut avertiza, nu am avut timp; dar ți-am dat mâna la o parte, Baldwin, când erai gata să-l ucizi. Dacă am sugerat unele sarcini pentru a-mi menține poziția între voi, erau sarcini pe care ştiam că le pot împiedica. Nu i-am putut salva pe Dunn şi Menzies, pentru că nu am ştiut suficiente detalii; dar voi avea grijă ca aceia care i-au ucis să fie spânzurați. L-am avertizat pe Chester Wilcox, iar când i-am aruncat casa în aer, familia lui era deja într-o ascunzătoare sigură. Au fost câteva crime pe care nu le-am putut împiedica; dar dacă încercați să vă amintiți de câte ori omul pe care îl urmăreați venea acasă pe

alt drum decât cel obişnuit, sau când era în oraş când voi îl căutaţi acasă sau stătea în casă când voi îl credeaţi pe afară, veţi vedea lucrarea mea.

— Trădător blestemat!, sâsâi McGinty printre dinţii încleştaţi.

— Ah, Jack McGinty, tu şi cei ca tine au fost duşmani ai oamenilor de aici şi ai lui Dumnezeu. A fost nevoie de un om care să se interpună între voi şi bieţii bărbaţi şi femei pe care îi ţineaţi sub putere. Exista un singur mod de a face asta, şi eu am făcut-o. Mă poţi numi trădător; dar cred că sunt mii de oameni care m-ar numi un eliberator care a trecut prin focul iadului pentru a-i salva. A durat trei luni. Nu aş mai trăi asemenea trei luni nici dacă după aceea m-ar lăsa liber în trezoreria din Washington. A trebuit să stau până ce am avut totul, fiecare om şi fiecare secret, în mână. Aş mai fi aşteptat puţin dacă nu aş fi aflat că secretul meu era pe cale de a fi dezvăluit. În oraş ajunsese o scrisoare care v-ar fi ajutat să descoperiţi totul. Apoi a trebuit să fac ceva, şi asta rapid. Nu am altceva să vă spun decât că, atunci când va fi să mor, îmi va fi mai uşor, fiindcă mă voi gândi la treaba pe care am făcut-o în această vale.

Şi totuşi, aşa cum bănuise, jocul nu luase sfârşit.

Mai era de jucat un tur şi încă unul, şi încă unul.

Ted Baldwin, de exemplu, scăpase de spânzurătoare; la fel fraţii Willaby şi alte câteva dintre personajele feroce ale bandei. Timp de zece ani ei fură închişi, apoi veni timpul să fie liberi din nou – ziua despre care Edwards, care îi cunoştea pe aceşti oameni, ştia că va însemna sfârşitul vieţii lui liniştite.

Juraseră pe ce aveau mai sfânt să verse sângele lui ca răzbunare pentru camarazii lor. Şi se luptară aprig să-şi îndeplinească jurământul!

Din Chicago a plecat după două încercări atât de apropiate de succes, că s-ar fi putut crede că a treia nu ar mai fi dat greş. A plecat sub un nume schimbat, în California, iar acolo lumina din viaţa lui pieri pentru o perioadă atunci când Ettie muri. Încă o dată fu aproape de a fi ucis, şi încă o dată, sub numele de Douglas lucră într-un canion singuratic, unde, cu

un partener englez, pe nume Barker, reuşi să facă ceva avere. Din nou primi o avertizare că asasinii se aflau pe urma lui şi plecă – aproape în ultimul moment – în Anglia.

Şi aici deveni John Douglas, se căsători a doua oară şi trăi timp de cinci ani ca un gentleman din ținutul Sussex, viața aceasta terminându-se cu ciudatele evenimente de care am auzit.

Epilog

Procesul se terminase, cazul lui John Douglas fiind încredințat unei Curți superioare. Luase sfârşit şi procesul de la tribunalul local, în care fusese achitat pentru că acționase în legitimă apărare.

— Trebuie să-l scoateți din Anglia cu orice preț, îi scrise Holmes soției sale. Ar putea exista pe aici forțe mult mai puternice decât cele de care a scăpat. Soțul dumneavoastră nu este în siguranță în Anglia.

Trecuseră două luni, iar cazul era, într-o oarecare măsură, uitat. Apoi, într-o dimineață, veni un bilet misterios, strecurat în cutia poştală.

„Vai mie, domnule Holmes, vai mie!“, atât scria în acea epistolă. Nu erau nicio semnătură, nicio adresă.

Am râs citind ciudatul mesaj; dar Holmes afişă o seriozitate neobişnuită.

— Ei, drăcie, Watson!, exclamă el la un moment dat şi stătu încruntat îndelung.

Târziu, seara trecută, doamna Hudson, gazda noastră, ne adusese vestea că un domn voia să-l vadă pe Holmes şi era o chestiune de cea mai mare importanță. În spatele femeii venea Cecil Barker, prietenul nostru de la Casa Manor. Avea fața trasă şi obosită.

— Aduc veşti proaste – veşti teribile, domnule Holmes, începu el.

— Mă aşteptam la asta, răspunse Holmes.

— Nu ați primit nicio telegramă, nu?

— Nu, doar un bilet ciudat...

— E vorba despre sărmanul Douglas. Mi s-a spus că numele lui este Edwards; dar pentru mine va fi întotdeauna John Douglas din Benito Canon. V-am spus că au plecat spre Africa de Sud, spre Palmyra, acum trei săptămâni.

— Exact.

— Vasul a ajuns la Cape Town aseară. Am primit această telegramă de la doamna Douglas în dimineața asta:

Jack a căzut peste bord din cauza vântului puternic în largul Insulei Sfânta Elena. Nimeni nu ştie cum s-a produs accidentul.

Ivy Douglas

— Ha! Deci aşa s-a întâmplat!, făcu Holmes gânditor. Ei bine, nu am nicio îndoială că a fost bine plănuit.

— Vreți să spuneți că nu credeți că a fost un accident?

— Nici nu se pune problema.

— A fost ucis?

— Desigur!

— Aşa mă gândeam şi eu. Scowrerii aceştia diabolici, cuibul ăla de răzbunători...

— Nu, nu, dragul meu domn, zise Holmes. E mâna unui specialist aici. Nu e vorba de puşti cu țevile tăiate sau revolvere minuscule. Se vede că e un maestru experimentat. Mă duce gândul la un Moriarty când îi văd modul de lucru. Crima asta îşi are originile în Londra, nu în America.

— Dar de ce?

— Pentru că a fost comisă de un om care nu îşi permite să dea greş, un om al cărui statut depinde numai de succesul tuturor acțiunilor sale. O inteligență sclipitoare şi o organizare uriaşă au fost îndreptate spre uciderea unui om. E ca şi cum ai strivi o nucă cu un buldozer – o extravaganță absurdă de energie –, dar nuca este totuşi strivită până la urmă.

— Şi cum a ajuns acest om să aibă de-a face cu asta?

— Pot doar să vă spun că prima veste pe care am primit-o în legătură cu evenimentele a fost de la unul dintre subalternii

lui. Americanii aceia au fost bine sfătuiți. Pentru că aveau o sarcină în Anglia, au încheiat un parteneriat, aşa cum ar face orice criminal străin, cu acest mare consultant în domeniul crimei. Din acel moment, omul era condamnat. La început, s-a mulțumit cu a-şi folosi mijloacele pentru a găsi victima. Apoi a dat indicații despre cum ar putea fi rezolvată problema. Într-un final, când a aflat despre eşecul agentului său, şi-a pus chiar el amprenta magistrală. Ați auzit când l-am avertizat pe acest om, la Casa Manor din Birlstone, că pericolul viitor era mai mare decât cel trecut. Am avut dreptate?

Barker îşi lovea capul cu pumnii încleştați, în furia lui neputincioasă.

— Vreți să spuneți că trebuie să îndurăm aşa ceva? Adică nimeni nu-l poate doborî pe acest diavol încoronat?

— Nu, nu am spus asta, răspunse Holmes şi ochii lui părură a privi departe în viitor. Nu spun că nu poate fi doborât. Dar am nevoie de timp – trebuie să îmi acordați timp!

Am stat cu toții în liniște câteva clipe, în timp ce acei ochi fatali încă se străduiau să străpungă paravanul.

Sfârşit

Memoriile
lui Sherlock Holmes

Traducere de Luiza Ciocşirescu

Stea-de-Argint

Watson, mi-e teamă că va trebui să plec, spuse Holmes într-o dimineață în timp ce ne pregăteam să luăm micul dejun.

— Să pleci! Unde?

— În ținutul Dartmoor, la King's Pyland.

Vestea nu mă surprindea deloc.

Într-adevăr, de mirare era doar că nu se amestecase până atunci în acest caz extraordinar, unicul subiect de discuție din toată Anglia.

O zi întreagă, prietenul meu măsurase camera în lung şi-n lat, cu capul în piept şi cu sprâncenele încruntate, umplându-şi încontinuu pipa cu tutun din cel mai tare, complet surd la orice întrebare sau remarcă de-a mea. Primise de la agentul nostru de presă cele mai recente ediții ale ziarelor, pe care doar le răsfoia şi le arunca într-un colț. Cu toată tăcerea lui, ştiam foarte bine ce-l frământă.

O singură problemă aflată în atenția publicului la acea vreme îi putea pune la încercare capacitatea de analiză: ciudata dispariție a favoritului cursei pentru Cupa Wessex şi tragica ucidere a antrenorului acestui cal.

Prin urmare, când Holmes şi-a anunțat brusc intenția de a pleca spre locul unde se petrecuse drama, s-a întâmplat exact ceea ce aşteptasem şi sperasem să se întâmple.

— Aş fi foarte bucuros să te însoțesc, dacă nu cumva crezi că te incomodez, i-am spus.

— Dragul meu Watson, mi-ai face o mare favoare venind cu mine. Şi consider că nu-ți vei irosi timpul, întrucât sunt anumite aspecte ale acestui caz care promit să-l facă de-a dreptul unic. Cred că avem suficient timp să prindem trenul în Gara Paddington şi pe drum îți voi spune mai pe larg despre ce e vorba. Mi-ai face un mare serviciu dacă ai lua cu tine şi excelentul tău binoclu.

Şi iată cum, o oră şi ceva mai târziu, mă aflam într-un compartiment de clasa întâi, în drum spre Exeter, în timp ce Sherlock Holmes, cu privirea lui ageră şi plină de nerăbdare, încadrată de şapca de voiaj cu apărătoare pentru urechi, se cufunda cu repeziciune în lectura unui teanc de ziare noi, pe care şi le cumpărase la Paddington.

Trecusem de mult de Reading, când aruncă sub banchetă ultimul ziar şi-mi întinse tabachera.

— Mergem destul de repede, zise el uitându-se mai întâi pe fereastră şi apoi la ceas. În momentul de față avem o viteză *de cincizeci şi trei de mile şi jumătate pe* oră.

— N-am văzut stâlpii care marchează sferturile de milă.

— Nici eu, dar stâlpii de telegraf de pe linia asta se află la o distanță de şaizeci de yarzi, deci calculul e simplu. Presupun că te-ai informat în legătură cu uciderea lui John Straker şi dispariția lui Stea-de-Argint.

— Am citit ce scrie în ziarele „Telegraph“ şi „Chronicle“.

— E unul din acele cazuri în care arta detectivului ar trebui să fie folosită mai degrabă pentru a cerne detaliile decât pentru a aduna noi dovezi. Tragedia a fost atât de neobişnuită, de completă şi de o importanță atât de mare din punct de vedere personal pentru atâția oameni, încât suferim de un exces de sugestii, presupuneri şi ipoteze. Partea cea mai grea este să desprinzi faptele, cele absolut incontestabile, de înfrumusețările aduse de teoreticieni şi ziarişti. Apoi, după ce am stabilit această bază solidă, este de datoria noastră să vedem ce concluzii se pot trage şi care sunt punctele importante în jurul cărora se învârte întregul mister. Marți seara, am primit telegrame atât de la colonelul Ross, proprietarul calului, cât şi de la inspectorul Gregory, cel care investighează cazul, amândoi solicitându-mi colaborarea.

— Marți seara!, am exclamat. Şi azi e joi dimineață! De ce nu te-ai dus ieri acolo?

— Pentru că am făcut o greşeală, dragul meu Watson, o greşeală pe care mă tem că o comit mai des decât ar crede cei care mă cunosc doar prin intermediul memoriilor scrise de tine. Cert este că nu mi se părea posibil ca şi cel mai remarcabil cal din Anglia să rămână ascuns multă vreme, mai ales într-un loc atât de puțin populat ca nordul ținutului Dartmoor. Ieri aşteptam din oră în oră să aud că a fost găsit şi că acela care l-a răpit este ucigaşul lui John Straker. Dar când am văzut că a mai trecut o dimineață şi că nu s-a făcut nimic altceva în afară de arestarea tânărului Fitzroy Simpson, mi-am dat seama că este timpul să intru în acțiune. Totuşi, am impresia că într-un fel ziua de ieri n-a fost irosită în zadar.

— Asta înseamnă că ți-ai format o teorie?

— Cel puțin cunosc exact faptele esențiale ale acestui caz. Am să ți le enumăr, căci nimic nu limpezeşte un caz mai bine decât expunerea lui în *fața unei alte persoane*; oricum, nu mă pot aştepta la o colaborare din partea ta fără să-ți arăt punctul nostru de plecare.

M-am rezemat de perne, trăgând din țigară, în timp ce Holmes, aplecându-se înainte, îmi făcu o schiță a evenimentelor care duseseră la călătoria noastră, marcând punctele problemei în palmă cu arătătorul său lung şi subțire.

— Stea-de-Argint, zise el, se trage din armăsarul Somomy şi deține un palmares la fel de strălucitor ca şi celebrul său strămoş. Are cinci ani şi, rând pe rând, i-a adus colonelului Ross, norocosul lui proprietar, toate premiile puse în joc la cursele de cai. Până în momentul catastrofei era favoritul principal în cursa pentru Cupa Wessex, pariurile fiind de trei la unu în favoarea lui. Oricum, el a fost întotdeauna favoritul numărul unu în rândul iubitorilor de curse şi nu i-a dezamăgit niciodată până acum, astfel că s-au pariat pe el sume enorme, chiar şi la aceste şanse. Este evident, deci, că mulți oameni aveau mare interes să-l împiedice pe Stea-de-Argint să fie prezent la startul cursei de marțea viitoare.

Bineînțeles, acest lucru a fost tratat cu seriozitate şi la King's Pyland, unde se află grajdul de antrenament al

colonelului. S-au luat toate precauțiile pentru a se asigura paza favoritului. Antrenorul, John Straker, era un fost jocheu care a concurat pentru colonelul Ross înainte de a se îngrăşa şi de a depăşi greutatea admisă. El l-a slujit pe colonel cinci ani ca jocheu şi şapte ani ca antrenor şi întotdeauna s-a dovedit a fi un slujitor zelos şi cinstit. Avea în subordine trei băieți, întrucât grajdul era destul de mic, cu doar patru cai. În fiecare noapte, unul dintre aceşti băieți stătea de veghe în grajd, în timp ce ceilalți dormeau în pod. Toți trei aveau caractere ireproşabile. John Straker, fiind însurat, locuia într-o vilă mică, situată la vreo două sute de yarzi de grajduri. Nu avea copii, ci doar o servitoare, şi avea o situație materială destul de bună. Împrejurimile sunt pustii, dar cam la o jumătate de milă spre nord se află un grup de vile construite de un antreprenor din Tavistock în folosul bolnavilor şi al acelora care doresc să se bucure de aerul proaspăt din Dartmoor. Oraşul Tavistock este situat la două mile spre vest, iar dincolo de câmpie, tot la vreo două mile depărtare, se află cel mai mare loc de antrenament din Mapleton, care aparține lordului Backwater şi este condus de Silas Brown.

În rest, suprafața este complet pustie, locuită doar de câțiva țigani nomazi. Aceasta era situația lunea trecută când s-a produs catastrofa.

În seara aceea, caii fuseseră plimbați şi adăpați ca de obicei, iar grajdurile au fost închise la ora nouă. Doi dintre băieți s-au dus acasă la antrenor şi au luat cina în bucătărie, în timp ce al treilea, Ned Hunter, a rămas de pază. La câteva minute după ora nouă, servitoarea, Edith Baxter, i-a dus acestuia la grajduri cina, constând din mâncare de berbec cu sos condimentat. Nu i-a dus nimic de băut, deoarece grajdurile aveau apă curentă şi exista regula ca băiatul de serviciu să nu bea nimic altceva. Servitoarea avea cu ea un felinar, întrucât era foarte întuneric, iar poteca trecea de-a dreptul prin câmpie.

Edith Baxter se afla la o distanță de treizeci de yarzi de grajduri, când un bărbat a apărut din întuneric şi i-a strigat să se oprească. În clipa în care a păşit în cercul de lumină palidă al felinarului, fata a văzut că era un om cu înfățişare distinsă, îmbrăcat într-un costum din lână aspră de culoare gri, cu o

şapcă din postav pe cap. Purta ghetre şi avea un baston greu, cu măciulie. Dar ceea ce a impresionat-o cel mai mult pe fată au fost paloarea accentuată a feței şi nervozitatea din felul lui de a se purta. În privința vârstei, după părerea ei, omul avea peste treizeci de ani.

— Îmi poți spune unde mă aflu?, a întrebat-o el. Aproape că mă hotărâsem să dorm sub cerul liber, când am văzut lumina felinarului tău.

— Sunteți în preajma grajdurilor de la King's Pyland, a răspuns ea.

— Serios? Ce noroc am!, a exclamat bărbatul. Din câte ştiu, un grăjdar doarme acolo singur în fiecare seară. Probabil că asta e cina pe care i-o duci. Sunt sigur că nu eşti prea mândră pentru a câştiga nişte bani ca să-ți cumperi o rochie nouă, nu-i aşa?

Necunoscutul a scos din buzunarul vestei o bucată de hârtie împăturită, zicând:

— Ai grijă să-i dai asta băiatului şi mâine vei avea cea mai frumoasă rochiță pe care ți-ai putea-o cumpăra.

Servitoarea s-a speriat de seriozitatea vorbelor lui şi a luat-o la fugă pe lângă el, până la fereastra prin care obişnuia să-i dea grăjdarului mâncarea. Fereastra era deja deschisă, iar Hunter era aşezat la măsuța dinăuntru. Fata tocmai începuse să-i povestească ce se întâmplase, când străinul s-a apropiat din nou.

— Bună seara, a spus el uitându-se pe fereastră. Aş vrea să stau de vorbă cu dumneata.

Fata a jurat că, în timp ce bărbatul vorbea, a observat în mâna lui colțul micului pachet de hârtie.

— Dar ce treabă aveți aici?, a întrebat băiatul.

— Genul de treabă care ar putea să-ți umple buzunarele, a replicat celălalt. Ai doi cai înscrişi în cursa pentru Cupa Wessex: Stea-de-Argint şi Bayard. Vinde-mi şi mie un pont bun şi n-o să-ți pară rău. E adevărat că Bayard i-ar putea da celuilalt un avans de o sută de yarzi la o mie şi că toți cei de aici au pariat pe el?

— Aha! Deci dumneata eşti unul dintre spionii ăia blestemați!, a strigat băiatul. Lasă că-ți arăt eu cum ne purtăm noi cu astfel de oameni la King's Pyland!

A traversat în fugă grajdul, ca să dea drumul la câine.

Fata a fugit spre casă, dar, în timp ce fugea, s-a uitat înapoi şi l-a văzut pe străin aplecându-se înăuntru pe fereastră. Puțin mai târziu însă, când Hunter s-a repezit afară cu câinele, necunoscutul dispăruse şi, cu toate că a alergat în jurul tuturor clădirilor, băiatul nu a reuşit să-i mai dea de urmă.

— O clipă!, l-am întrerupt eu. Când a fugit cu câinele afară, grăjdarul a lăsat cumva uşa descuiată în urma lui?

— Excelent, Watson, excelent!, murmură prietenul meu. Importanța acestui lucru m-a izbit atât de puternic, încât ieri am trimis special o telegramă la Dartmoor ca să lămuresc problema. Băiatul a încuiat uşa înainte să iasă. În plus, fereastra era prea îngustă ca să poată trece un om prin ea.

Hunter a aşteptat până s-au întors colegii lui, moment în care i-a trimis vorbă antrenorului despre ceea ce se întâmplase. Straker s-a tulburat auzind relatarea, deşi se pare că nu şi-a dat seama de adevărata ei însemnătate. Era totuşi vag neliniştit, iar când doamna Straker s-a trezit pe la unu noaptea, l-a văzut îmbrăcându-se. Ca răspuns la întrebările ei, el a zis că nu poate dormi, că e neliniştit din cauza cailor şi că intenționează să se ducă până la grajduri să vadă dacă totul e în ordine. Soția lui l-a implorat să stea acasă, mai ales că auzea ploaia bătând în geam, dar, în ciuda rugăminților ei, el şi-a pus impermeabilul şi a ieşit afară.

La şapte dimineața, doamna Straker s-a trezit şi a constatat că soțul ei nu se întorsese încă. S-a îmbrăcat în grabă, a chemat servitoarea şi s-a îndreptat către grajduri. Uşa era deschisă; înăuntru, ghemuit pe un scaun se afla Hunter, căzut într-o stare profundă de toropeală, boxa favoritului era goală şi nici urmă de antrenor.

Cei doi băieți, care dormiseră în podul de deasupra camerei cu harnaşamente, au fost treziți în grabă. Nu auziseră nimic în timpul nopții, fiindcă amândoi aveau un somn greu. Era evident că Hunter era sub influența unui drog puternic; întrucât nu se putea scoate nimic coerent de la el, a fost lăsat să doarmă până şi-a revenit, timp în care cei doi băieți şi cele două femei au fugit în căutarea lui Straker şi a armăsarului. Încă mai sperau

că antrenorul, din cine ştie ce motiv, scosese calul la o plimbare cu noaptea-n cap; urcând însă pe movila din apropierea casei, de unde se vedea toată câmpia din jur, nu numai că n-au găsit nicio urmă a favoritului dispărut, dar au zărit ceva ce îi avertiza că se aflau în prezența unei tragedii.

La vreun sfert de milă de grajduri, pelerina lui John Straker fâlfâia, agățată într-un tufiş. În imediata apropiere era o groapă, iar pe fundul ei a fost descoperit cadavrul nefericitului antrenor. Capul îi fusese sfărâmat cu o lovitură barbară, aplicată cu un obiect greu, şi mai avea o rană pe coapsă, o tăietură lungă şi dreaptă, făcută bineînțeles cu un instrument foarte ascuțit.

Cu toate astea, era clar că Straker se apărase cu dârzenie împotriva atacatorilor săi, pentru că în mâna dreaptă ținea un cuțitaş plin până la plăsele de sânge închegat, în timp ce în stânga strângea o cravată din mătase roşie cu negru, pe care servitoarea a recunoscut-o ca fiind cea purtată cu o seară înainte de necunoscutul care apăruse la grajduri.

Când şi-a revenit din toropeală, Hunter a fost şi el aproape sigur că străinul era posesorul cravatei. De asemenea, a fost la fel de convins că acelaşi străin îi drogase mâncarea de berbec, în timp ce stătea la fereastră, lăsând astfel grajdurile fără paznic. În ceea ce priveşte calul dispărut, în noroiul de pe fundul gropii fatale erau destule urme care dovedeau că acesta fusese acolo în momentul luptei. Dar din dimineața aceea, calul n-a mai fost văzut şi, cu toate că s-a oferit o recompensă substanțială, iar toți țiganii din Dartmoor sunt cu ochii în patru, nu s-a primit nicio veste despre el. În sfârşit, analiza a arătat că resturile de la cina grăjdarului conțin o cantitate apreciabilă de praf de opiu, în timp ce oamenii din casă au mâncat în aceeaşi seară aceeaşi mâncare, fără să pățească nimic.

Acestea sunt faptele principale ale cazului, prezentate fără presupuneri sau înfloriturí. Acum voi recapitula ceea ce a făcut poliția în această chestiune.

Inspectorul Gregory, căruia i s-a încredințat cazul, este un polițist extrem de competent. Dacă ar fi înzestrat şi cu imaginație, ar putea ajunge departe în meseria lui.

De îndată ce a sosit la fața locului, l-a găsit şi l-a arestat imediat pe bărbatul asupra căruia planau în mod firesc suspiciunile. Nu a fost foarte greu să-l găsească, pentru că acesta locuia într-una din vilele despre care am vorbit. Se pare că numele lui este Fitzroy Simpson. E un om de familie foarte bună, cu o educație aleasă, care şi-a risipit averea la cursele de cai şi acum trăieşte din puținii bani pe care îi câştigă ca agent de pariuri în cluburile sportive din Londra. Din registrul lui reiese că pariuri în valoare de cinci mii de lire fuseseră înregistrate împotriva favoritului. La arestarea sa, el a declarat că venise în Dartmoor sperând să capete informații despre caii de la King's Pyland, precum şi despre Desborough, al doilea favorit, aflat în grija lui Silas Brown la grajdurile Mapleton. Nu a încercat să nege că s-a comportat în seara aceea aşa cum spuseseră martorii, dar a declarat că nu avea niciun plan diabolic, ci pur şi simplu dorise să obțină informații direct de la sursă. Când i s-a arătat cravata, a devenit palid şi a fost complet incapabil să justifice prezența ei în mâna celui ucis. Hainele sale ude dovedeau că fusese afară în timpul furtunii din noaptea precedentă, iar bastonul lui cu cap de plumb putea fi foarte bine arma care, prin lovituri repetate, să provoace rănile îngrozitoare în urma cărora murise Straker. Pe de altă parte, Simpson nu avea niciun fel de rană, în timp ce cuțitul lui Straker arăta că măcar unul dintre atacatorii săi fusese atins. Pe scurt, astea sunt faptele, dragă Watson, şi ți-aş fi profund îndatorat dacă ai putea să aduci puțină lumină în acest caz.

Ascultasem cu cel mai mare interes relatarea pe care mi-o făcuse Holmes, cu claritatea lui caracteristică. Deşi majoritatea faptelor îmi erau cunoscute, nu apreciasem îndeajuns importanța lor relativă şi nici legătura dintre ele.

— Nu e oare posibil, am sugerat eu, ca tăietura de pe coapsa lui Straker să fi fost cauzată de propriul cuțit în cursul zbaterilor convulsive care urmează oricărei răni la creier?

— E mai mult decât posibil, e chiar probabil, îmi răspunse Holmes. În acest caz, unul din punctele-principale în favoarea acuzatului dispare.

— Şi totuşi, i-am spus, nici acum nu înțeleg care este teoria poliției.

— Mă tem că orice teorie am prezenta, vom întâmpina obiecții serioase, replică prietenul meu. După părerea mea, poliția își închipuie că acest Fitzroy Simpson, după ce l-a drogat pe băiat şi după ce a obținut cumva o copie a cheii, a deschis uşa de la grajd şi a scos calul afară, aparent cu intenția de a-l răpi. Frâul calului lipseşte, deci se poate să i-l fi pus Simpson. Apoi, lăsând uşa deschisă în urma lui, a plecat cu calul prin câmpia pustie, când s-a întâlnit sau a fost ajuns din urmă de antrenor. Bineînțeles că a izbucnit un scandal între ei. Simpson i-a zdrobit creierii antrenorului cu bastonul său greu, fără să fie rănit de cuțitaşul folosit de Straker ca să se apere, apoi hoțul a dus calul într-o ascunzătoare sau poate că acesta a fugit în timpul luptei, iar acum rătăceşte pe undeva prin zonă. Cam aşa se prezintă cazul în concepția poliției şi, oricât de improbabil ar fi el, orice altă explicație este şi mai improbabilă. Oricum, voi verifica repede teoria asta de îndată ce voi fi la fața locului. Până atunci, nu prea văd cum am putea avansa mai mult de atât în această problemă.

Era deja seară când am ajuns în micul oraş Tavistock, situat, precum partea bombată a unui scut, în mijlocul cercului uriaş al ținutului Dartmoor.

La gară ne aşteptau doi domni. Unul era înalt, blond, cu părul ca o coamă de leu şi cu barbă, iar ochii săi, de un albastru deschis, erau ciudat de pătrunzători. Celălalt era scund şi vioi, foarte elegant şi dichisit, purta redingotă şi ghetre, cu favoriți mici, bine îngrijiți şi cu monoclu. Acesta era colonelul Ross, binecunoscutul amator de sport, celălalt fiind inspectorul Gregory, un om a cărui faimă creştea cu repeziciune în cadrul departamentului de detectivi al poliției engleze.

— Sunt încântat că ați venit, domnule Holmes, spuse colonelul. Domnul inspector aici de față a făcut tot ce se putea imagina, dar eu nu vreau să scap nicio posibilitate de a-l răzbuna pe bietul Straker şi de a-mi recupera calul.

— A mai intervenit ceva nou?, întrebă Holmes.

— Cu regret trebuie să spun că am făcut prea puține progrese, răspunse inspectorul. Afară ne aşteaptă o trăsură şi, întrucât sunt sigur că doriți să vedeți locul faptei înainte să cadă întunericul, putem să discutăm pe drum.

Un minut mai târziu, eram cu toții așezați confortabil în trăsura care trecea zornăind prin ciudatul și vechiul Devonshire. Inspectorul Gregory, excesiv de preocupat de cazul său, începu să toarne cu observații, iar Holmes îl întrerupea doar din când în când cu o întrebare sau cu o interjecție. Colonelul Ross se lăsă pe spate, cu mâinile încrucișate și cu pălăria pe ochi, în timp ce eu ascultam cu interes dialogul celor doi detectivi. Gregory își formula teoria, care era identică aproape cu cea pe care Holmes o prevăzuse în tren.

— Lațul e destul de strâns în jurul lui Fitzroy Simpson, spuse inspectorul, și eu personal cred că el e omul nostru. În același timp, recunosc că dovezile sunt pur circumstanțiale și că ar putea interveni ceva nou care să răstoarne situația.

— Cum rămâne cu cuțitul lui Straker?

— Am ajuns la concluzia că s-a rănit singur atunci când a căzut.

— Prietenul meu, doctorul Watson, mi-a sugerat același lucru când veneam încoace. Dacă este adevărat, nu e deloc în favoarea acestui Simpson.

— Cu siguranță. El nu are nici cuțit și nici vreo urmă de rană. Dovezile împotriva lui sunt fără îndoială foarte puternice. Avea mare interes să dispară favoritul. E bănuit că l-a drogat pe grăjdar, a fost cu certitudine afară în timpul furtunii, era înarmat cu un baston greu, iar cravata lui a fost găsită în mâna mortului. Cred că avem suficiente probe pentru a ne prezenta în fața unui juriu.

Holmes clătină din cap.

— Un avocat deștept ar face praf toată teoria, zise el. De ce ar fi luat Simpson calul din grajd? Dacă voia să-l rănească, de ce n-ar fi făcut-o chiar acolo? S-a găsit asupra lui o copie după cheia de la ușa grajdului? Ce farmacist i-a vândut praful de opiu? Și, mai ales, unde ar fi putut el, care e un străin în ținut, să ascundă un cal, și încă un cal așa de faimos? Care este explicația lui în legătură cu hârtia pe care dorea ca servitoarea să i-o dea grăjdarului?

— El zice că era o bancnotă de zece lire. Într-adevăr, s-a găsit o astfel de bancnotă asupra lui. Dar celelalte obstacole nu sunt atât de formidabile pe cât par. Simpson nu e complet

străin de aceste meleaguri. A locuit de două ori la Tavistock în timpul verii. Opiul a fost probabil adus de la Londra. Cheia de care s-a servit putea fi aruncată. Calul poate fi pe fundul vreunei gropi sau în vreo mină părăsită.

— Ce spune el în privința cravatei?

— Recunoaşte că e a lui şi declară că a pierdut-o. Dar a apărut un element nou în acest caz, care poate explica de ce a scos calul din grajd.

Holmes îşi ciuli urechile.

— Am găsit urme care arată că o şatră de țigani s-a stabilit luni seara la o distanță de o milă de locul unde a avut loc crima. Marți nu mai erau acolo. Acum, presupunând că a existat o înțelegere între Simpson şi aceşti țigani, nu e oare posibil ca el să fi scos calul ca să-l ducă lor atunci când a fost ajuns din urmă, şi nu e posibil ca ei să se afle în posesia lui acum?

— Tot ce se poate.

— În prezent, ținutul este cercetat în amănunțime, pentru a se da de urma acestor țigani. Am examinat, de asemenea, fiecare grajd şi dependință din Tavistock, pe o rază de zece mile.

— Din câte ştiu, mai există un alt grajd în apropiere.

— Da, şi acesta este un factor pe care desigur nu trebuie să-l neglijăm, pentru că Desborough, calul lor, era al doilea pe lista de pariuri şi proprietarul avea interes să dispară favoritul. Se ştie că Silas Brown, antrenorul, a pariat mulți bani cu ocazia cursei şi nu era deloc prieten cu bietul Straker. Cu toate astea, am cercetat grajdurile şi nu am găsit nimic care să aibă legătură cu cazul.

— Şi nimic care să-l lege pe Simpson de interesele grajdurilor Mapleton?

— Absolut nimic.

Holmes se rezemă de pernele trăsurii şi conversația încetă. Câteva minute mai târziu, vizitiul opri la marginea drumului, în fața unei vilişoare drăguțe din cărămidă roşie, cu streşinile atârnând. Ceva mai departe, dincolo de peluză, era o clădire lungă, cu țigle cenuşii. Curbele joase ale câmpiei, căreia ferigile veştede îi dădeau culoarea bronzului, se întindeau în toate direcțiile, până la linia orizontului, întrerupte doar de turlele din Tavistock şi de un mănunchi de case aflate departe spre vest:

grajdurile Mapleton. Cu toții ne-am dat jos în grabă, în afară de Holmes, care continua să stea rezemat, cu ochii ațintiți în zare, complet pierdut în gânduri. Abia când i-am atins brațul s-a ridicat, tresărind violent şi a coborât din trăsură.

— Mă scuzați, zise el, întorcându-se spre colonelul Ross care îl privea surprins. Visam cu ochii deschişi.

Strălucirea ochilor şi agitația stăpânită din comportamentul lui m-au convins, obişnuit fiind cu felul său de a fi, că găsise un indiciu, deşi nu-mi puteam imagina unde.

— Poate ați prefera să mergeți de îndată la locul crimei, domnule Holmes?, spuse Gregory.

— Mai degrabă aş vrea să mai rămân puțin aici şi să lămuresc două sau trei probleme de detaliu. Presupun că Straker a fost adus aici?

— Da, e sus. Ancheta va avea loc mâine.

— Era de mulți ani în slujba dumneavoastră, domnule colonel?

— Am fost mereu foarte mulțumit de serviciile lui.

— Domnule inspector, presupun că ați făcut un inventar al lucrurilor aflate în buzunarul lui în momentul în care a murit?

— Toate aceste obiecte se află în sufragerie, dacă doriți să le vedeți.

— Mi-ar face mare plăcere.

Ne-am dus cu toții în camera din față şi ne-am aşezat în jurul mesei din mijloc, în timp ce inspectorul descuie o cutie pătrată din metal şi aşternu în fața noastră o grămăjoară de lucruri: o cutie de chibrituri, o lumânare mică din seu, o pipă din lemn, o pungă din piele de focă ce conținea tutun de pipă, un ceas din argint cu lanț din aur, cinci monede din aur, de o liră, o trusă de creioane din aluminiu, câteva hârtii şi un cuțit cu mâner din fildeş şi cu o lamă rigidă, dar foarte fină, marca Weiss & Comp., Londra.

— Cuțitul acesta e foarte ciudat, observă Holmes ridicându-l şi examinându-l minuțios. Întrucât are pete de sânge pe el, bănuiesc că este cel care a fost găsit în mâna mortului. Watson, acest cuțit e cu siguranță din domeniul tău, nu-i aşa?

— Este un cuțit ce se foloseşte în operațiile de ochi, i-am răspuns.

— Aşa mă gândeam şi eu. O lamă delicată, destinată unor operaţii delicate. E ciudat ca un om să ia cu el un astfel de obiect într-o expediţie dură, mai ales că nu se poate închide când îl pui în buzunar.

— Vârful era protejat de un disc din plută, pe care l-am găsit lângă cadavru, spuse inspectorul. Soţia lui ne-a spus că văzuse acest cuţit pe masa de toaletă şi că bărbatul ei îl luase înainte să iasă din cameră. Este o armă destul de modestă, dar alta mai bună nu găsise în momentul respectiv.

— E foarte posibil. Şi hârtiile acestea?

— Trei dintre ele sunt facturi primite de la negustorii de fân. Una este o scrisoare cu instrucţiuni de la colonelul Ross, iar alta este o notă de plată de la o modistă de pe strada Bond, doamna Lesurier, adresată domnului William Derbyshire, pentru suma de treizeci şi şapte de lire şi cincisprezece şilingi. Doamna Straker ne-a spus că Derbyshire este un prieten al soţului ei şi că, uneori, scrisorile acestuia erau trimise aici.

— Doamna Derbyshire are gusturi destul de costisitoare, remarcă Holmes aruncând o privire la nota de plată. Douăzeci şi două de guinee este un preţ cam mare pentru o singură toaletă. Totuşi, cred că nu mai e nimic de aflat aici, aşa că putem merge la locul crimei.

În timp ce ieşeam din sufragerie, o femeie care până atunci aşteptase pe hol făcu un pas înainte şi îl apucă de mânecă pe inspector. Avea o faţă obosită, slabă şi plină de nerăbdare, pe care o tragedie recentă îşi lăsase amprenta.

— L-aţi prins, l-aţi găsit?, gâfâi ea.

— Nu, doamnă Straker, dar domnul Holmes, aici de faţă, a venit de la Londra ca să ne ajute şi vom face tot posibilul.

— Sunt sigur că ne-am întâlnit la Plymouth, la un picnic, în urmă cu ceva vreme, nu-i aşa, doamnă Straker?, zise Holmes.

— Nu, domnule, vă înşelaţi.

— Vai de mine! Aş fi putut să jur că-i aşa. Aveaţi un taior din mătase albă, garnisit cu pene de struţ.

— N-am avut niciodată o astfel de toaletă, domnule, răspunse doamna.

— A, atunci s-a lămurit chestiunea, spuse Holmes şi, cerându-şi scuze, ieşi pe urmele inspectorului.

Pornind cu toții de-a curmezişul câmpiei, am ajuns în scurt timp la groapa unde fusese găsit cadavrul. Pe margine se afla tufişul de care se agățase haina.

— Din câte am înțeles, n-a bătut vântul în noaptea aceea, zise Holmes.

— Deloc, dar a plouat cu găleata.

— In acest caz, pelerina n-a fost aruncată de vânt pe tufiş, ci a fost pusă acolo.

— Da, era întinsă peste el.

— Interesant. Văd că pe pământ sunt multe urme de paşi. Cu siguranță au călcat mulți pe aici, de luni seara şi până acum.

— Am avut grijă să punem o rogojină aici, la o parte, şi am stat cu toții numai pe ea.

— Excelent.

— În sacul acesta am pus una din cizmele pe care le purta Straker, unul din pantofii lui Fitzroy Simpson, precum şi un mulaj după o potcoavă de-a lui Stea-de-Argint.

— Dragul meu inspector, îmi depăşiți toate aşteptările!

Holmes luă sacul şi, coborând în groapă, împinse rogojina mai spre centru. Apoi, întins pe burtă şi cu bărbia sprijinită în mâini, cercetă amănunțit noroiul plin de urme din fața lui.

— Hei!, strigă el deodată. Ce-i asta?

Era un chibrit de ceară, pe jumătate ars, acoperit de atâta noroi, încât părea mai degrabă o aşchie de lemn.

— Nu-mi dau seama cum de nu l-am văzut, zise inspectorul vizibil enervat.

— Era invizibil, fiind îngropat în noroi. Eu l-am văzut doar pentru că îl căutam.

— Cum? Vă aşteptați să-l găsiți?

— Nu mi s-a părut exclus.

Holmes scoase ghetele din sac şi compară urmele lăsate de fiecare din ele cu cele de pe pământ. Apoi se cățără până la marginea gropii şi începu să se târască printre ferigi şi tufişuri.

— Mă tem că nu mai sunt alte urme, zise inspectorul. Am examinat zona cu mare atenție, pe o rază de o sută de yarzi.

— Nu, zău!, exclamă Holmes ridicându-se. Aş fi de-a dreptul impertinent dacă aş face acelaşi lucru, după cele ce mi-aţi spus. Dar aş dori să fac o mică plimbare prin împrejurimi, înainte să se lase întunericul, astfel ca mâine să mă aflu pe teren cunoscut şi cred că voi lua şi potcoava asta cu mine, ca să-mi poarte noroc.

Colonelul Ross, care se arătase oarecum nerăbdător faţă de metoda calmă şi sistematică de lucru a prietenului meu, se uită la ceas.

— V-aş ruga să vă întoarceţi cu mine, domnule inspector, zise el. Aş dori să vă consult în privinţa câtorva aspecte. Mă întrebam dacă nu e de datoria noastră să ştergem numele calului de pe lista concurenţilor la Cupa Wessex.

— În niciun caz!, strigă Holmes cu hotărâre. Eu i-aş lăsa numele acolo.

Colonelul se înclină.

— Sunt bucuros că am aflat părerea dumneavoastră, domnule, spuse el. După ce vă terminaţi plimbarea, ne veţi găsi acasă la bietul Straker şi ne vom putea întoarce împreună cu trăsura la Tavistock.

Colonelul plecă înapoi cu inspectorul, în timp ce eu şi Holmes o pornirăm încet, de-a curmezişul câmpiei. Soarele începea să apună în spatele grajdurilor de la Mapleton, iar suprafaţa lungă şi înclinată din faţa noastră căpăta nuanţe aurii, devenind maroniu-roşcată acolo unde ferigile veştejite şi ciulinii prindeau lumina înserării. Dar măreţia peisajului îl lăsa rece pe prietenul meu, care era cufundat adânc în gânduri.

— Iată cum stau lucrurile, Watson, zise el în cele din urmă. Pentru moment, putem lăsa la o parte chestiunea uciderii lui John Straker şi ne vom limita să aflăm ce s-a întâmplat cu calul. Acum, presupunând că a fugit în timpul tragediei sau după aceea, unde s-ar fi putut duce? Calul este un animal cu spirit de turmă. Dacă ar fi fost lăsat singur, instinctul lui l-ar fi îndemnat fie să se întoarcă la King's Pyland, fie să se ducă la Mapleton. De ce să rătăcească aiurea prin pustiul ăsta? În orice caz, l-ar fi văzut cineva până acum. Şi ce rost ar fi avut să-l răpească ţiganii? Oamenii ăştia o iau întotdeauna la goană când aud de bucluc, fiindcă nu le place să fie sâcâiţi

de poliţie. Iar de vândut, n-ar fi putut spera nicicum să vândă un asemenea cal. Ar fi riscat enorm şi n-ar fi câştigat nimic luându-l. Asta e clar ca lumina zilei.

— Şi atunci, unde e?

— Am spus deja că trebuie să se fi dus ori la King's Pyland, ori la Mapleton. La King's Pyland nu e. Prin urmare, e la Mapleton. Să ne luăm după ipoteza asta şi să vedem unde ne duce. Aşa cum a remarcat şi inspectorul, partea asta a câmpiei este foarte tare şi uscată, dar spre Mapleton coboară şi, după cum poţi să vezi de aici, în partea aceea este o vâlcea alungită, care trebuie să fi fost foarte jilavă în noaptea de luni. Dacă presupunerea noastră este corectă, atunci calul trebuie să fi traversat vâlceaua şi acolo zic eu că ar fi bine să-i căutăm urmele.

În decursul acestei conversaţii ne continuasem drumul într-un ritm alert şi câteva minute mai târziu ne găseam în vâlceaua cu pricina. La rugămintea lui Holmes, am coborât malul mergând spre dreapta, iar el spre stânga; nici nu apucasem să fac cincizeci de paşi, când l-am auzit strigând şi l-am văzut făcându-mi semn cu mâna. Urma unei copite se contura clar pe pământul moale din faţa lui, iar potcoava pe care o scoase din buzunar se potrivi perfect cu aceasta.

— Iată valoarea imaginaţiei, zise Holmes. E tocmai calitatea care îi lipseşte inspectorului Gregory. Noi ne-am închipuit ce s-ar fi putut întâmpla, am acţionat conform presupunerii şi am descoperit că am avut dreptate. Să continuăm.

Traversarăm fundul mlăştinos al vâlcelei şi străbăturăm un sfert de milă de pământ uscat şi tare. Apoi, terenul începu iar să coboare şi văzurăm din nou urmele. Cale de o jumătate de milă le pierdurăm încă o dată, dar le regăsirăm aproape de Mapleton. Holmes le văzu primul şi mi le arătă, cu o expresie de triumf pe faţă. Urmele paşilor unui om se distingeau clar alături de cele ale calului.

— Dar mai înainte calul era singur!, am strigat.

— Întocmai. Mai înainte era singur. Hei, dar asta ce e?

Cele două şiruri de urme se întorceau brusc şi o luau spre King's Pyland. Holmes scoase un şuierat şi pornirăm amândoi de-a lungul lor.

Prietenul meu era cu ochii numai pe ele, dar eu, uitându-mă din întâmplare într-o parte, am văzut cu surprindere cum aceleaşi urme se întorceau înapoi, în direcţia opusă.

— Bravo, Watson!, zise Holmes când i le-am arătat. Ne-ai scutit de un drum lung, care ne-ar fi adus de unde am plecat. Să ne luăm deci după urmele care se întorc.

N-a trebuit să mergem mult. Urmele se opreau la drumul asfaltat care ducea la porţile grajdurilor Mapleton. Când ne-am apropiat, un servitor ieşi în fugă.

— Nu primim drumeţi aici, zise el.

— Vreau doar să pun o întrebare, răspunse Holmes vârând două degete în buzunarul de la vestă. Ar fi prea devreme dacă aş veni mâine dimineaţă la ora cinci să vorbesc cu stăpânul dumitale, domnul Silas Brown?

— Sunteţi bine-venit, domnule. Dacă e cineva treaz la ora aia, cu siguranţă e dumnealui, pentru că întotdeauna se scoală primul. Dar iată-l că vine, domnule, să vă răspundă chiar el la întrebări. Nu, domnule, nu! Îmi pot pierde slujba dacă vede că mă ating de banii dumneavoastră. Mai târziu, dacă doriţi.

În timp ce Sherlock Holmes băga în buzunar moneda de o jumătate de coroană pe care o scosese, un bărbat mai în vârstă, cu o înfăţişare fioroasă, ieşi pe poartă învârtind în mână o cravaşă.

— Ce-i asta, Dawson?, strigă el. Lasă pălăvrăgeala! Du-te şi vezi-ţi de treabă! Şi voi, ce naiba căutaţi pe-aici?

— Voiam să vorbim zece minute cu dumneavoastră, bunul meu domn, rosti Holmes cu cel mai dulce glas.

— N-am timp să vorbesc cu orice pierde-vară. Nu vrem străini pe-aici. Plecaţi sau pun câinele pe voi!

Holmes se aplecă înainte şi îi şopti ceva antrenorului. Acesta tresări puternic şi se înroşi până peste urechi.

— E o minciună!, strigă el. O minciună sfruntată!

— Foarte bine. Preferaţi să ne certăm în privinţa asta aici, în public, sau discutăm în salonul dumneavoastră?

— Atunci, intraţi înăuntru, dacă doriţi.

Holmes zâmbi.

— N-am să te ţin mai mult de câteva minute, Watson, zise el. Acum, domnule Brown, sunt la dispoziţia dumneavoastră.

Trecură douăzeci de minute şi nuanțele roşietice ale peisajului deveniră cenuşii până se întoarse Holmes cu antrenorul. În viața mea nu mai văzusem o schimbare aşa de bruscă precum aceea care se petrecuse în Silas Brown în acest răstimp. Faţa lui era pământie, pe frunte îi străluceau broboane de sudoare, iar mâinile îi tremurau atât de tare, încât cravaşa părea o ramură bătută de vânt. Atitudinea lui tiranică şi bătăioasă dispăruse şi ea, iar acum antrenorul se gudura pe lângă prietenul meu ca un câine pe lângă stăpân.

— Instrucțiunile dumneavoastră vor fi respectate. Totul va fi făcut întocmai.

— Nu trebuie să existe nicio greşeală, zise Holmes privindu-l cercetător.

Celălalt se cutremură când citi amenințarea în ochii lui.

— Nu, nu va fi nicio greşeală. Va fi acolo. Să-l schimb mai întâi sau nu?

Holmes se gândi puțin, apoi izbucni în râs.

— Nu, nu-l schimba, spuse el. O să-ți scriu eu în privința asta. Să nu faci vreo şmecherie, că altfel...

— Nu, nu! Puteți avea încredere în mine, fiți sigur!

— Da, cred că pot. Bine, mâine vei primi veşti de la mine.

Apoi Holmes făcu stânga-mprejur, fără să ia în seamă mâna tremurătoare pe care i-o întindea celălalt, şi pornirăm spre King's Pyland.

— Rar am întâlnit aşa o combinație de bătăuş, laş şi josnic precum domnul Silas Brown, remarcă Holmes în timp ce mergeam amândoi pe drumul anevoios.

— Asta înseamnă că el are calul, nu-i aşa?

— A încercat el să nege, dar i-am descris cu atâta exactitate ce-a făcut în dimineața aceea, încât e convins că îl urmăream. Ai observat, desigur, ciudata formă pătrată a urmelor de paşi şi faptul că cizmele lui corespund întocmai. În plus, niciun servitor nu ar fi îndrăznit să facă aşa ceva. I-am povestit cum se trezise primul, ca de obicei, şi văzuse un cal necunoscut rătăcind prin câmpie, cum s-a dus la el şi ce uimit a fost când l-a recunoscut după pata albă din frunte, de la care i se trage şi numele de Stea-de-Argint, cum şi-a dat seama că norocul i-a dat pe mână singurul cal care ar fi putut să-l învingă pe cel pe

care pariase el. Apoi i-am spus cum primul lui impuls fusese să-l ducă înapoi la King's Pyland, cum diavolul îl învățase să ascundă calul până după cursă şi cum se întorsese cu el şi-l ascunsese la Mapleton. După ce i-am înşirat astfel toate detaliile, a cedat şi s-a gândit numai cum să-şi scape pielea.

— Da, dar grajdurile lui au fost percheziționate.

— Un şmecher ca el ştie multe trucuri când vine vorba de cai.

— Bine, dar nu ți-e teamă să laşi calul în mâinile lui acum, mai ales că are tot interesul să-i facă rău?

— Dimpotrivă, dragul meu. Îl va păzi ca pe lumina ochilor. Ştie că singura lui salvare este să-l aducă teafăr.

— Colonelul Ross nu mi s-a părut genul de om care să dea dovadă de milă în vreo împrejurare.

— Chestiunea nu depinde de colonelul Ross. Eu am metodele mele şi nu dezvălui decât ceea ce vreau. Acesta este avantajul de a lucra neoficial. Nu ştiu dacă ai observat, Watson, dar atitudinea colonelului Ross față de mine a fost puțin cam condescendentă. Acum sunt tentat să mă amuz un pic pe seama lui. Nu-i spune nimic despre cal.

— În niciun caz fără permisiunea ta.

— Bineînțeles, asta nu e nimic în comparație cu problema uciderii lui John Straker.

— Şi acum o să te dedici rezolvării ei?

— Dimpotrivă. Ne întoarcem amândoi la Londra cu trenul de noapte.

Am rămas uluit de cuvintele prietenului meu. Nu stătusem decât câteva ore în Devonshire şi mi se părea de neînțeles să vrea să renunțe la o investigație pe care o începuse atât de strălucit. N-am mai putut scoate niciun alt cuvânt de la el până ne-am întors la casa antrenorului. Colonelul şi inspectorul ne aşteptau în salon.

— Prietenul meu şi cu mine ne întoarcem în oraş cu expresul de noapte, zise Holmes. Ne-a făcut plăcere să respirăm puțin aerul dumneavoastră minunat din Dartmoor.

Inspectorul făcu ochii mari, iar colonelul rânji.

— Deci renunțați la speranța de a-l aresta pe cel care l-a ucis pe bietul Straker, zise el.

Holmes dădu din umeri.

— Există desigur obstacole semnificative în calea noastră, replică el. Cu toate astea, am mari speranțe că armăsarul dumneavoastră va fi marți la start şi vă rog să aveți jocheul pregătit. Aş putea să vă cer o fotografie de-a lui John Straker?

Inspectorul scoase una dintr-un plic şi i-o înmână:

— Dragul meu Gregory, îmi anticipezi toate dorințele. Dacă nu vă deranjează să aşteptați aici o clipă, aş dori să-i pun servitoarei o întrebare.

— Trebuie să spun că sunt dezamăgit de consilierul nostru de la Londra, zise colonelul Ross fără ocolişuri, de îndată ce prietenul meu părăsi încăperea. Nu mi se pare că am făcut vreun progres de când a venit el.

— Cel puțin aveți asigurarea lui că armăsarul dumneavoastră va concura, i-am zis.

— Da, am asigurarea lui, spuse colonelul ridicând din umeri. Eu aş prefera să am calul.

Eram pe punctul de a spune ceva în apărarea prietenului meu, când acesta reveni în cameră.

— Şi acum, domnilor, zise el, sunt gata să mergem la Tavistock.

Ne-am urcat în trăsură, în timp ce unul dintre grăjdari ne ținea uşa deschisă. Deodată, lui Holmes păru că îi vine o idee, căci se aplecă spre băiat şi îi atinse mâneca.

— Aveți câteva oi în țarc, spuse el. Cine are grijă de ele?

— Eu, domnule.

— Ai observat ceva în neregulă la ele în ultima vreme?

— Ei bine, domnule, nu prea multe, dar trei dintre ele au început să şchiopăteze.

Mi-am putut da seama că Holmes este extrem de încântat, deoarece chicoti şi-şi frecă mâinile.

— O presupunere, Watson, o simplă presupunere, zise el ciupindu-mă de braț. Gregory, permite-mi să-ți atrag atenția asupra acestei epidemii ciudate din rândul oilor. La drum, vizitiu!

Pe fața colonelului Ross se citea încă părerea proastă pe care şi-o formase despre capacitățile prietenului meu, dar

privindu-l pe inspector mi-am dat seama că acesta devenise deodată foarte atent.

— Credeți că acest lucru este important?, întrebă el.

— Absolut.

— Există un fapt, ceva anume asupra căruia doriți să-mi atrageți atenția?

— Asupra incidentului ciudat petrecut cu câinele în timpul nopții.

— Dar câinele n-a făcut nimic atunci.

— Tocmai acesta e incidentul curios, remarcă Holmes.

Patru zile mai târziu, eu şi Holmes ne aflam din nou în tren, îndreptându-ne către Winchester să vedem cursa pentru Cupa Wessex. Colonelul Ross ne întâmpină în fața gării, aşa cum convenisem, şi ne conduse cu trăsura lui la hipodromul de la marginea oraşului. Avea o expresie gravă, iar atitudinea lui era extrem de rece.

— Încă nu mi-am văzut calul la față, zise el.

— Presupun că l-ați recunoaşte dacă l-ați vedea, nu-i aşa?, întrebă Holmes.

Colonelul se înfurie.

— Particip la curse de douăzeci de ani şi nu mi-a pus nimeni o asemenea întrebare până acum, răspunse el. Şi un copil l-ar recunoaşte pe Stea-de-Argint: e țintat şi are un picior din față pătat.

— Cum merg pariurile?

— Ei, bine, asta-i partea curioasă. Ieri puteai obține o cotă de cincisprezece la unu, dar a scăzut atât de mult, încât acum abia ai trei la unu.

— Hm!, zise Holmes. E clar: cineva ştie ceva.

Când trăsura se opri în fața îngrăditurii de lângă tribuna principală, am aruncat o privire la tabelă ca să văd participanții: Cupa Wessex – 50 de coroane la fiecare 30 de metri, la care se adaugă 1.000 de coroane pentru caii de patru şi cinci ani. Premiul doi – 300 de lire. Premiul trei – 200 de lire. Noul traseu – 2.609 metri. Armăsarul Negruț, proprietar Heath Newton. Şapcă roşie; jachetă havan. Armăsarul Boxerul, proprietar colonelul Wardlaw. Şapcă roz; jachetă albastră cu negru. Armăsarul Desborough, proprietar lordul Backwater.

Şapcă şi mâneci galbene. Armăsarul Stea-de-Argint, proprietar colonelul Ross. Şapcă neagră; jachetă roşie. Armăsarul Iris, proprietar ducele de Balmoral. Dungi galbene şi negre. Armăsarul Rasper, proprietar lordul Singleford. Şapcă vişinie; mâneci negre.

— Am şters de pe listă celălalt cal şi ne-am pus toate speranțele în ceea ce ne-ați spus, zise colonelul. Dar ce-i asta? Stea-de-Argint e favorit?

— Cinci la patru împotriva lui Stea-de-Argint!, se striga. Cinci la patru împotriva lui Stea-de-Argint! Cinci la cincisprezece împotriva lui Desborough! Cinci la patru pe teren!

— Iată, s-au ridicat numerele participanților!, am strigat eu. Sunt toți şase la start.

— Toți şase? Înseamnă că şi calul meu aleargă, strigă colonelul foarte agitat. Dar nu-l văd. Culorile mele n-au trecut.

— Au trecut doar cinci. Ăsta trebuie să fie.

În timp ce vorbeam, un roib voinic ieşi din padoc şi trecu în galop uşor pe lângă noi, având în spate un jocheu cu bine-cunoscutele culori roşu şi negru ale colonelului.

— Acela nu e calul meu, strigă proprietarul. Animalul ăla nu are nici măcar un fir de păr alb! Ce vrea să însemne asta, domnule Holmes?

— Aşteptați puțin, să vedem cum se descurcă, răspunse imperturbabil prietenul meu. Se uită prin binoclul meu preț de câteva minute. Minunat! Un start excelent!, strigă el deodată. Iată-i că ies din curbă!

Din trăsură aveam o priveliştе superbă a participanților care se apropiau de linia dreaptă.

Cei şase cai erau atât de aproape unul de celălalt, încât ar fi încăput toți sub un singur covor, dar, pe la jumătatea drumului, galbenul grajdurilor Mapleton ieşi puțin în față. Însă până să ajungă în dreptul nostru, elanul lui Desborough se consumă, iar calul colonelului Ross țâşni şi trecu linia de sosire cu cel puțin şase lungimi înaintea rivalului său, în timp ce armăsarul Iris al ducelui de Balmoral obținu cu mare greutate locul trei.

— Oricum, eu am câştigat cursa, gâfâi colonelul ştergându-se la ochi cu mâna. Mărturisesc că nu înțeleg nimic

din toate astea. Nu credeți că ați prelungit destul misterul, domnule Holmes?

— Desigur, domnule colonel. O să aflați tot. Să mergem cu toții să ne uităm la cal. Iată-l, continuă el în timp ce ne îndreptam către padoc, unde doar proprietarii şi prietenii lor aveau acces. Nu trebuie decât să-i curățați fața şi piciorul cu oțet şi veți descoperi că este acelaşi Stea-de-Argint dintotdeauna.

— Mă uimiti!

— L-am găsit în mâinile unui iluzionist şi mi-am permis să-l las să alerge exact aşa cum a fost trimis încoace.

— Dragul meu domn, ai făcut minuni. Calul pare sănătos şi în formă. În viața lui n-a alergat mai bine. Îți datorez mii de scuze pentru că m-am îndoit de capacitățile dumitale. Mi-ai făcut un mare serviciu regăsindu-mi calul. Mi-ai face unul şi mai mare dacă ai pune mâna şi pe ucigaşul lui John Straker.

— Am şi făcut-o, zise Holmes calm.

Şi eu, şi colonelul făcurăm ochii mari, plini de uimire.

— L-ai prins? Atunci unde e?

— E aici.

— Aici! Unde?

— E lângă mine în momentul de față.

Colonelul se înroşi de mânie.

— Recunosc că-ți sunt îndatorat, domnule Holmes, zise el, dar mă văd obligat să iau ceea ce ai spus fie ca pe o glumă proastă, fie ca pe o insultă.

Sherlock Holmes râse.

— Vă asigur că nu v-am asociat cu această crimă, domnule colonel, zise el. Adevăratul ucigaş este chiar în spatele dumneavoastră.

Trecu pe lângă colonel şi puse mâna pe gâtul lucios al pursângelui.

— Calul?!, am strigat într-un glas şi eu, şi colonelul.

— Da, calul. Totuşi, vina lui nu va mai părea aşa de mare dacă vă spun că a făcut-o în legitimă apărare şi că John Straker era un om complet nedemn de încrederea dumneavoastră. Dar iată că a sunat clopoțelul şi am şanse să câştig ceva bani la cursa următoare. Voi amâna o explicație detaliată pentru un moment mai potrivit.

În seara aceea, ne aflam singuri în colțul unui vagon de dormit, în timp ce ne întorceam în mare grabă la Londra. Mie şi colonelului călătoria ni se păru scurtă, ascultând relatarea făcută de prietenul meu cu privire la evenimentele care avuseseră loc luni noaptea la grajdurile din Dartmoor, precum şi la mijloacele prin care reuşise să dezlege misterul.

— Mărturisesc, zise el, că toate teoriile pe care le formulasem pe baza relatărilor din ziare au fost complet eronate. Şi totuşi, existau indicii acolo, dacă nu ar fi fost acoperite de alte detalii care le-au ascuns adevărata semnificație. M-am dus în Devonshire cu convingerea că Fitzroy Simpson era adevăratul vinovat, deşi, firește, am văzut că dovezile împotriva lui erau departe de a fi complete. Abia când mă aflam în trăsură, în clipa în care tocmai ajunsesem la casa antrenorului, mi-am dat seama de importanța uriaşă a mâncării de berbec. Poate vă amintiți că eram îngândurat şi că am rămas în trăsură după ce ați coborât cu toții. Mă minunam în sinea mea cum de putusem să trec cu vederea un indiciu atât de evident.

— Trebuie să spun că nici acum nu văd în ce fel ne poate ajuta acest lucru, zise colonelul.

— A fost prima verigă din lanțul meu de argumente. Praful de opiu nu este nicidecum lipsit de gust. Aroma lui nu este dezagreabilă, dar este perceptibilă. Dacă ar fi amestecat într-o mâncare obişnuită, consumatorul l-ar detecta fără doar şi poate şi probabil că n-ar mai mânca. O mâncare condimentată era exact mediul perfect pentru a-i deghiza gustul. Era imposibil de presupus că acest străin, Fitzroy Simpson, ar fi putut determina prepararea acestui fel de mâncare în familia antrenorului în seara aceea şi ar fi o coincidență mult prea mare dacă am presupune că s-a întâmplat să aibă la el praf de opiu chiar în seara în care se prepara o mâncare numai bună să-i ascundă gustul. Acest lucru e de neconceput. Astfel, Simpson este scos din cauză, iar atenția noastră se îndreaptă către Straker şi soția lui, singurii care ar fi putut alege mâncarea condimentată de berbec pentru cina din seara aceea. Opiul a fost adăugat după ce s-a pus deoparte porția grăjdarului, pentru că şi ceilalți au mâncat acelaşi lucru fără să se simtă

rău. Atunci, care din ei a avut acces la mâncarea respectivă, fără să fie văzut de servitoare?

Înainte de a mă hotărî asupra acestei întrebări, mi-am dat seama de importanța faptului că în noaptea aceea câinele nu a lătrat, căci o concluzie adevărată sugerează automat altele. Întâmplarea cu Simpson mi-a arătat că în grajduri era ținut un câine şi, totuşi, cineva intrase şi scosese un cal fără ca acesta să latre destul cât să-i scoale pe cei doi băieți din pod. Deci e evident că vizitatorul nocturn era cineva pe care câinele îl cunoştea foarte bine.

Eram deja convins, sau aproape convins, că John Straker se dusese la grajduri în miezul nopții şi-l scosese afară pe Stea-de-Argint. În ce scop? Unul necinstit, desigur, altfel de ce şi-ar fi drogat grăjdarul? Cu toate astea, tot nu înțelegeam de ce. Au existat cazuri când, prin intermediul unor agenți, antrenorii şi-au asigurat sume mari de bani pariind împotriva propriilor cai, împiedicându-i apoi prin înşelăciune să câştige cursa. Uneori folosesc un jocheu care ține calul în frâu. Alteori apelează la mijloace mai sigure şi mai subtile. In cazul de față, despre ce era vorba? Speram ca obiectele afiate în buzunarele lui să mă ajute să-mi formulez o concluzie.

Şi aşa s-a şi întâmplat. Nu se poate să fi uitat de cuțitul neobişnuit, găsit în mâna mortului, un cuțit pe care cu siguranță niciun om sănătos la cap nu l-ar fi ales drept armă. După cum ne-a spus şi doctorul Watson, era un tip de cuțit folosit în cele mai delicate operații chirurgicale. Şi, în noaptea aceea, tocmai pentru o operație delicată urma să fie folosit. Domnule colonel, dumneavoastră, care aveți o experiență vastă în ceea ce priveşte cursele de cai, ştiți desigur că se poate face o mică incizie la tendoanele de la pulpa calului, printr-o operație subcutanată, ca să nu se vadă nicio urmă. Un cal supus acestui tratament va începe să şchiopăteze uşor, fapt care ar fi pus pe seama unei luxații sau a reumatismului, dar niciodată pe seama unei ticăloşii.

— Ticălosul! Nemernicul!, strigă colonelul.

— Iată, deci, care este motivul pentru care John Straker a vrut să scoată calul afară. Un animal atât de energic i-ar fi trezit până şi pe oamenii cu somnul cel mai adânc atunci

când ar fi simțit înțepătura unui cuțit. Era absolut necesar ca acest lucru să fie făcut în aer liber.

— Ce orb am fost!, strigă colonelul. Bineînțeles că de asta avea nevoie de lumânare şi de asta a aprins chibritul.

— Fără îndoială. Dar, examinându-i lucrurile, am avut norocul să descopăr nu numai metoda, ci şi motivele delictului. Ca om cu experiență, domnule colonel, ştiți că oamenii nu poartă asupra lor notele de plată ale altora. Cei mai mulți dintre noi avem şi aşa destulă bătaie de cap achitându-le pe ale noastre. Am dedus imediat că Straker ducea o viață dublă şi că ținea două case. Caracterul notei de plată indica faptul că era vorba de o doamnă – şi încă una cu gusturi scumpe. Oricât de generos ai fi cu servitorii, cu greu îți poți imagina că aceştia le-ar putea cumpăra soțiilor lor rochii de douăzeci de guinee. Am descusut-o pe doamna Straker în legătură cu rochia, fără ca ea să-şi dea seama, şi, după ce m-am convins că nu-i parvenise niciodată, am notat adresa modistei. M-am gândit că, dacă-i fac o vizită şi îi arăt fotografia lui Straker, voi putea cu uşurință să-l fac să dispară pe imaginarul Derbyshire.

Din acel moment, totul a fost simplu. Straker dusese calul într-o vâlcea, unde lumina lui nu putea fi văzută. Fugind, Simpson îşi pierduse cravata, iar Straker o luase în ideea că o poate folosi ca să lege piciorul calului. Odată ajuns în vâlcea, trecuse în spatele armăsarului şi aprinsese un chibrit. Speriat de lumina bruscă şi simțind instinctiv că se va petrece o ticăloşie, animalul zvâcnise, lovindu-l pe Straker în frunte cu potcoava de oțel. În ciuda ploii, el îşi dăduse deja haina jos pentru a putea săvârşi delicata operație, astfel că, în cădere, şi-a tăiat pulpa cu cuțitul. Am fost destul de limpede?

— Minunat!, strigă colonelul. Minunat! Parcă ai fi fost la fața locului!

— Mărturisesc că ultima mea presupunere a fost destul de hazardată. M-am gândit că un om atât de isteț ca Straker nu s-ar încumeta să facă o operație delicată precum o incizie de tendon fără să exerseze mai înainte. Pe ce-ar fi putut exersa? Privirea mi-a căzut asupra oilor şi am pus o întrebare care, spre surprinderea mea, a arătat că presupunerea mea era corectă.

Când m-am întors la Londra, i-am făcut o vizită modistei, care l-a recunoscut pe Straker ca fiind un client excelent pe nume Derbyshire, a cărui nevastă era o femeie foarte elegantă, cu gust pentru rochii scumpe. Nu mă îndoiesc că această femeie îl înglodase până peste cap în datorii, împingându-l astfel la acest complot mizerabil.

— Ați explicat totul, cu excepția unui singur lucru, exclamă colonelul. Unde era calul?

— A, calul a fugit şi a fost îngrijit de unul dintre vecinii dumneavoastră. Cred că trebuie să obținem o amnistie în această privință. Dacă nu mă înşel, am ajuns la Clapham Junction şi în mai puțin de zece minute o să fim în Gara Victoria. Dacă doriți să fumați o țigară în apartamentul nostru, domnule colonel, voi fi fericit să vă dau orice alte detalii care v-ar putea interesa.

Sfârşit

Fața galbenă

Când m-am hotărât să public aceste scurte povestiri, bazate pe numeroasele cazuri în care talentul unic al prietenului meu ne-a transformat în ascultătorii – şi, în final, actorii – cine ştie cărei drame ciudate, mi s-a părut firesc să insist mai mult pe succesele sale decât pe eşecuri. Şi asta nu atât de dragul reputației lui, căci, într-adevăr, abia când i se epuizau ideile erau de admirat energia şi inconsecvența lui, cât din cauză că, acolo unde a eşuat el, de cele mai multe ori nu a reuşit nici altcineva, iar povestea a rămas pentru totdeauna fără sfârşit. Din când în când, totuşi, s-a întâmplat ca adevărul să fie descoperit chiar şi atunci când el a greşit. Am notat vreo şase cazuri, precum pe cel al aventurii „Ritualului Musgrave“, *iar în cele ce urmează voi relata două dintre cele mai interesante.*

Sherlock Holmes era un om care rar făcea exerciții de dragul exercițiilor. Puțini bărbați erau capabili de un efort fizic mai mare, iar el era cu siguranță unul dintre cei mai buni boxeri din categoria lui de greutate pe care i-am văzut vreodată, dar el considera această extenuare fără scop a trupului drept o irosire a energiei şi foarte rar intra în acțiune, cu excepția cazurilor în care era vorba de un obiectiv profesional. Atunci nu obosea niciodată. E remarcabil că se păstra în formă în astfel de împrejurări, mai ales că mânca rar şi avea obiceiuri simple, aproape austere. În afară de folosirea ocazională a

cocainei, nu avea alte vicii, iar drogul era doar un protest față de monotonia existenței atunci când cazurile erau puține și ziarele neinteresante.

Într-o zi de primăvară timpurie, Holmes se destinsese atât de mult, încât acceptase să facă o plimbare cu mine în parc, unde ulmii stăteau să înmugurească și vârfurile lipicioase ale castanelor tocmai începeau să se desfacă. Am hoinărit împreună preț de două ore, fără să ne spunem mai nimic, așa cum se întâmplă cu doi oameni care se cunosc foarte bine. Era aproape de ora cinci când ne-am întors în strada Baker.

— Scuzați, domnule, zise feciorul nostru în timp ce deschidea ușa. A fost un domn aici care a întrebat de dumneavoastră.

Holmes se uită la mine cu reproș.

— Gata și cu plimbările de după-amiază, zise el. Înseamnă că acest domn a plecat deja?

— Da, domnule.

— Nu l-ai poftit înăuntru?

— Ba da, domnule, a intrat în'untru.

— Cât timp a așteptat?

— O juma' de oră, domnule. Era un domn foarte agitat; s-a plimbat de colo-colo și a bătut din picior tot timpul. Eram afar' la ușă și l-am auzit. În fine, a ieșit în hol și a strigat: „Nu mai vine odată omul ăla?“ Chiar așa a zis, domnule. „Trebuie doar să-l mai așteptați puțin“, i-am zis eu. „Atunci o să aștept afară, că simt că mă sufoc“, a zis el. „O să mă întorc repede.“ Și cu asta a ieșit și orice i-am zis nu l-a întors din drum.

— Bine, bine, ai făcut tot ce-ai putut, spuse Holmes pe când intram în cameră. E enervant totuși, Watson. Aveam mare nevoie de un caz și ăsta părea să fie important, după cât de nerăbdător era omul. Hei, asta de pe masă nu e pipa ta. Înseamnă că și-a uitat-o el. E o pipă frumoasă din lemn, cu mușțiuc făcut din ceea ce tutungiii numesc chihlimbar. Mă întreb câte astfel de bucăți din chihlimbar veritabil există în Londra. Unii oameni cred că dacă are o muscă înăuntru e un semn. Ei bine, trebuie să fi fost foarte tulburat ca să uite o pipă pe care e evident că o prețuiește foarte mult.

— De unde știi că o prețuiește foarte mult?, l-am întrebat.

— Ei bine, aş evalua preţul original al pipei la şapte şilingi şi şase pence. După cum vezi, a fost reparată de două ori, o dată la gâtul din lemn şi a doua oară la muştiuc. Fiecare reparaţie, făcută, după cum observi, cu fâşii din argint, trebuie să fi costat mai mult decât pipa în sine. Înseamnă că omul ţine foarte mult la pipă, dacă preferă să o peticească în loc să-şi cumpere alta nouă cu aceiaşi bani.

— Altceva?, l-am întrebat, căci Holmes răsucea pipa în mâini fixând-o cu privirea în stilul lui ciudat.

O ridică şi o lovi uşor cu arătătorul lui lung şi subţire, precum ar face un profesor la o prelegere despre oase.

— Uneori, pipele pot fi de mare interes, spuse el. Nimic nu are mai multă individualitate, poate doar cu excepţia ceasurilor şi a şireturilor. Totuşi, indiciile în cazul acesta nu sunt nici foarte clare, nici foarte importante. Proprietarul e în mod evident un bărbat voinic, stângaci, cu o dantură excelentă, neglijent şi care nu are nevoie să facă economii.

Prietenul meu aruncă aceste informaţii la repezeală, dar am putut observa că s-a uitat la mine cu coada ochiului, să vadă dacă îi urmărisem raţionamentul.

— Prin urmare, consideri că un om e înstărit dacă fumează o pipă de şapte şilingi, am spus eu.

— Acesta este un amestec Grosvenor, la opt pence uncia, răspunse Holmes răsturnând puţin tutun în palmă. Din moment ce ar putea să fumeze o pipă bună la jumătate din preţul ăsta, înseamnă că n-are nevoie să facă economii.

— Şi celelalte observaţii?

— În primul rând, are obiceiul să-şi aprindă pipa la lampa cu gaz. După cum vezi, este destul de arsă pe o parte. Fireşte că un chibrit nu ar fi putut face asta. De ce ar ţine un om chibritul în partea laterală a pipei? În schimb, n-o poţi aprinde la o lampă fără să îi arzi vatra. Iar arsura e pe partea dreaptă a pipei, din asta îmi dau seama că e stângaci. Şi tu îţi aprinzi pipa la lampă şi, pentru că eşti dreptaci, ţii bineînţeles partea stângă la flacără. Ai putea să procedezi o dată şi invers, dar nu în mod constant. Pipa aceasta a fost ţinută mereu aşa. În al doilea rând, a lăsat urme adânci pe muştiuc. Numai un ins voinic, energic şi o dantură puternică ar putea face asta. Dar,

dacă nu mă înşel, îl aud urcând scările, aşa că vom avea ceva mai interesant de studiat decât pipa lui.

O clipă mai târziu, uşa se deschise şi un tânăr înalt intră în încăpere. Era bine îmbrăcat, fără a fi însă extravagant; purta un costum de culoare gri închis şi avea o pălărie maro în mână.

I-aş fi dat vreo treizeci de ani, deşi cu siguranță cred că avea mai mult.

— Mă scuzați, zise el oarecum jenat. Bănuiesc că ar fi trebuit să bat la uşă. Da, firește că ar fi trebuit să bat la uşă. Adevărul e că sunt puțin supărat şi vă rog să puneți nepolitețea mea pe seama acestui lucru.

Îşi trecu mâna peste frunte, ca un om pe jumătate amețit, apoi mai degrabă căzu, decât se aşeză într-un scaun.

— Văd că nu ați mai dormit de vreo două nopți, remarcă Holmes în stilul lui simplu şi genial. Asta pune la încercare nervii unui om mai mult decât munca şi chiar mai mult decât plăcerea. Pot să vă întreb cu ce vă pot fi de folos?

— Am nevoie de sfatul dumneavoastră, domnule. Nu ştiu ce să fac şi mi se pare că s-a ales praful de viața mea.

— Doriți să apelați la serviciile mele de detectiv?

— Nu doar atât. Vreau să ştiu părerea dumneavoastră de om cu judecată, de om cu experiență. Vreau să ştiu ce-ar trebui să fac în continuare. Sper din tot sufletul că-mi veți putea spune.

Vorbea cu izbucniri scurte şi intense şi mi se părea că actul în sine de a vorbi era foarte dureros pentru el şi că numai datorită voinței reuşea să facă acest lucru.

— E o chestiune foarte delicată, zise el. Unui om nu-i place să vorbească cu un străin despre probleme familiale. Mi se pare îngrozitor ca un ins să discute despre conduita soției sale cu doi oameni pe care nu i-a mai văzut până în momentul destăinuirilor. E oribil să fii obligat să o faci. Dar am ajuns la capătul puterilor şi am nevoie de un sfat.

— Dragul meu domn Grant Munro..., începu Holmes. Musafirul nostru sări din scaun:

— Ce?!, strigă el. Îmi cunoaşteți numele?

— Dacă doriți să vă păstrați anonimatul, zise Holmes zâmbind, v-aş sugera să nu vă mai scrieți numele pe căptuşeala

pălăriei sau, dacă nu, măcar s-o țineți cu calota către persoana cu care vorbiți. Tocmai voiam să spun că prietenul meu şi cu mine am ascultat multe secrete ciudate în această cameră şi că am avut norocul să aducem pacea în multe suflete tulburate. Sper că vom putea face acelaşi lucru şi pentru dumneavoastră. Pentru că timpul s-ar putea dovedi important, aş putea să vă rog să-mi furnizați faptele cazului dumneavoastră fără a mai zăbovi.

Musafirul nostru îşi trecu iar mâna peste frunte, ca şi când acest lucru i se părea teribil de greu. Din fiecare gest şi expresie îmi dădeam seama că este un om rezervat şi stăpânit, cu o oarecare mândrie, care mai degrabă şi-ar fi ascuns rănile decât să le dezvăluie. Apoi, brusc, cu o zvâcnire amenințătoare a pumnului, ca şi când ar fi vrut să lovească aerul, începu:

— Iată faptele, domnule Holmes. Sunt un om căsătorit de trei ani. În tot acest timp, soția mea şi cu mine ne-am iubit la fel de mult şi am trăit la fel de fericiți ca orice alt cuplu. N-am avut niciodată o nepotrivire în gânduri, în cuvinte sau în fapte, nici măcar una. Şi acum, de luna trecută, s-a ridicat din senin o barieră între noi şi descopăr că există ceva în viața şi în mintea ei despre care ştiu la fel de puțin cum aş şti dacă ea ar fi doar o femeie care trece pe lângă mine pe stradă. Ne-am înstrăinat şi vreau să ştiu de ce.

Există un lucru pe care vreau să-l clarific înainte de a trece mai departe, domnule Holmes. Effie mă iubeşte. Să nu fie nicio îndoială în privința aceasta. Mă iubeşte cu toată ființa ei, acum mai mult ca niciodată. Ştiu asta. O simt. Nu vreau să discut despre lucrul acesta. Un bărbat îşi poate da seama destul de uşor când o femeie îl iubeşte. Dar există secretul ăsta între noi şi nu vom mai putea fi aceiaşi până când nu-l vom clarifica.

— Fiți amabil şi spuneți-mi faptele, domnule Munro, zise Holmes cu o oarecare nerăbdare.

— Vă voi spune ce ştiu despre trecutul lui Effie. Prima dată când am întâlnit-o era văduvă, cu toate că era destul de tânără – numai douăzeci şi cinci de ani. Pe atunci se numea doamna Hebron. Când era tânără, a plecat în America şi a locuit în oraşul Atlanta, unde s-a căsătorit cu acest Hebron,

un avocat de succes. Au avut împreună un copil, dar tocmai atunci a izbucnit acolo febra galbenă, iar soțul și copilul ei au murit. Am văzut certificatul de deces. Acest lucru i-a provocat silă de America, astfel că s-a întors în Anglia și s-a mutat la o mătușă necăsătorită, în Pinner, Middlesex. Aș putea să menționez că soțul ei îi lăsase o avere bunicică și că avea o sumă de aproape patru mii cinci sute de lire, pe care el o investise atât de bine, încât îi aducea un profit în medie de șapte la sută. Nu era decât de șase luni în Pinner când am întâlnit-o eu. Ne-am îndrăgostit unul de altul și ne-am căsătorit după câteva săptămâni.

Eu însumi sunt un negustor de hamei și, întrucât am un venit de șapte sau opt sute de lire, am constatat că suntem destul de înstăriți și ne-am cumpărat în Norbury o vilă care ne aduce optzeci de lire pe an. Locșorul nostru are un aer rustic, chiar dacă este atât de aproape de oraș. Ceva mai sus de noi se aflau un han și două case, iar în cealaltă parte a câmpiei din fața noastră, o singură coșmelie. Cu excepția acestora, până la jumătatea drumului către gară, nu mai era nicio altă casă. Afacerea mea îmi solicita prezența în oraș în anumite perioade ale anului, dar vara aveam puține lucruri de făcut, astfel încât eu și soția mea eram cum nu se poate mai fericiți în casa noastră de la țară. Vă spun că nu a existat niciodată vreo umbră între noi, până când a început această afacere blestemată.

Trebuie să vă spun un lucru înainte de a continua. Atunci când ne-am căsătorit, soția mea și-a transferat toată averea pe numele meu. Mai mult: a făcut-o împotriva voinței mele, pentru că mi-am dat seama ce îngrozitor ar fi dacă afacerile mele ar merge prost. Totuși, aceasta a fost dorința ei și a fost îndeplinită. Ei, bine, cu șase săptămâni în urmă, a venit la mine și mi-a zis: „Jack, când ai acceptat să-mi iei banii, ai spus că, dacă voi avea vreodată nevoie de ei, să ți-i cer.“ „Bineînțeles – i-am zis. Oricum, sunt toți ai tăi.“ „Ei bine – a spus ea – vreau o sută de lire.“ Am fost puțin speriat auzind asta, fiindcă îmi închipuisem că avea nevoie doar de o rochie nouă sau ceva de genul acesta. „Pentru ce, Doamne iartă-mă?“ „Păi – zise ea în stilul ei jucăuș – ai spus că nu ești decât

bancherul meu; ştii că bancherii nu pun niciodată întrebări.“ „Dacă vorbeşti serios, bineînțeles că vei avea banii – am spus eu.“ „Da, vorbesc serios.“ „Şi nu vrei să-mi spui la ce îți trebuie?“ „Poate, într-o zi, dar nu chiar acum, Jack.“

Aşa că a trebuit să mă mulțumesc cu asta, deşi era prima dată când exista un secret între noi. I-am dat un cec şi nu m-am mai gândit la chestiune. Poate că asta nu are legătură cu ce a urmat, dar mi s-a părut corect s-o menționez.

Ei, bine, v-am spus mai devreme că exista o coşmelie aproape de casa noastră. Nu ne desparte decât o câmpie, dar ca să ajungi acolo trebuie să mergi de-a lungul drumului şi apoi s-o iei în jos pe o uliță. Dincolo de casa dărăpănată e un crâng cu brazi scoțieni, iar mie îmi plăcea foarte mult să mă plimb prin acel loc, deoarece copacii sunt întotdeauna un mediu prietenos. Coşmelia fusese goală în ultimele opt luni şi era păcat, pentru că era o locuință drăguță, cu două etaje, cu o verandă de modă veche şi înconjurată de caprifoi. Am stat de multe ori şi m-am gândit ce cămin plăcut ar putea fi.

Deci, lunea trecută, spre seară, mă plimbam în direcția aceea, când m-am întâlnit cu o căruță goală venind dinspre uliță şi am văzut o grămadă de covoare şi lucruri înşirate pe iarba de lângă verandă. Era clar că, în sfârşit, casa fusese închiriată. Am trecut de ea, întrebându-mă ce fel de oameni erau cei care veniseră să locuiască atât de aproape de noi. În timp ce priveam într-acolo, mi-am dat deodată seama că un chip se uita la mine de la una din ferestrele de la etaj.

Nu ştiu ce avea acel chip, domnule Holmes, dar am simțit un fior pe şira spinării văzându-l. Eram destul de departe, aşa că nu am putut să-i desluşesc trăsăturile, dar era ceva nefiresc şi neomenesc la fața aceea. Aceasta a fost impresia pe care mi-a lăsat-o. M-am apropiat repede, ca să văd mai bine persoana care mă privea, dar în momentul acela fața a dispărut brusc, atât de brusc, încât părea că fusese înşfăcată de întunericul din cameră. Am rămas locului vreo cinci minute, reflectând la incident şi încercând să-mi analizez impresiile. N-aş fi putut să spun dacă fața aparținea unui bărbat sau unei femei. Fusese prea departe de mine ca să-mi pot da seama. Dar cel mai mult mă impresionase culoarea ei. Era de un alb

livid, asemenea cretei, şi avea ceva fix şi rigid care o făcea şocant de nefirească. Am fost atât de tulburat, încât m-am hotărât să-i văd mai bine pe noii locatari. M-am apropiat şi am bătut la uşă, care fu deschisă imediat de o femeie înaltă şi sfrijită, cu o faţă aspră şi ameninţătoare. „Dumneata ce-oi fi vrând?“, a întrebat ea cu un accent nordic. „Eu sunt vecinul dumneavoastră de acolo – am răspuns eu arătând cu capul spre casa mea. Văd că abia v-aţi mutat, aşa că m-am gândit că poate aveţi nevoie de ajutorul...“ „Mda, te-om chema când ne-o trebui“ – a zis ea şi mi-a trântit uşa în nas.

Enervat de riposta plină de bădărănie, m-am întors cu spatele şi m-am dus acasă. Întreaga seară, deşi am încercat să mă gândesc la altceva, n-am putut să-mi scot din minte apariţia de la fereastră şi nepolitețea femeii. Am hotărât să nu-i spun nimic soţiei mele despre toate astea, deoarece este o femeie nevricoasă şi foarte încordată, iar eu nu doream să-mi împărtăşească impresia neplăcută care-mi fusese produsă. Cu toate acestea, înainte de culcare, i-am spus că acum coşmelia este ocupată, la care ea nu mi-a răspuns nimic.

De obicei, am somnul foarte greu. Faptul că nimic nu mă poate trezi în timpul nopţii este de altfel un subiect permanent de glumă în familia noastră. Şi totuşi, cumva, chiar în acea noapte, că a fost sau nu din cauza agitaţiei produse de mica mea aventură, nu ştiu, dar am avut un somn mult mai uşor ca de obicei. Pe jumătate cufundat în vise, eram vag conştient că se întâmpla ceva în cameră şi, treptat, mi-am dat seama că soţia mea se îmbrăcase şi acum îşi punea în grabă mantaua şi boneta. Buzele mele erau gata să murmure nişte cuvinte somnoroase de surpriză sau de reproş la adresa acestei pregătiri nepotrivite, când, deodată, cu ochii pe jumătate deschişi, i-am zărit faţa la lumina lumânării şi uimirea m-a amuţit. Avea o expresie cum nu mai văzusem până atunci, cum nu o credeam capabilă să aibă. Era palidă ca un cadavru şi respira cu iuţeală, aruncând pe furiş câte o privire spre pat în timp ce-şi închidea mantaua, să vadă dacă nu cumva îmi tulburase somnul. Apoi, crezând că încă mai dormeam, s-a strecurat fără zgomot afară din cameră. O clipă mai târziu, am auzit un scârţâit ascuţit care nu putea veni decât de la balamalele

uşii de la intrare. M-am ridicat în capul oaselor şi am lovit cu mâna suportul metalic al patului ca să fiu sigur că eram cu adevărat treaz. După care, mi-am scos ceasul de sub pernă. Era trei dimineaţa. Ce naiba putea soţia mea să caute pe un drum de ţară la ora trei dimineaţa?

Am stat vreo douăzeci de minute, întorcând întâmplarea pe toate părţile în mintea mea şi încercând să găsesc o posibilă explicaţie. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai extraordinară şi mai inexplicabilă. Încă mă chinuiam să rezolv misterul, când am auzit uşa de la intrare închizându-se uşor şi paşii ei urcând scările. „Unde Dumnezeu ai fost, Effie?“ – am întrebat-o de îndată ce a intrat în cameră. A tresărit puternic şi a scăpat un icnet când i-am vorbit, iar icnetul şi tresărirea asta m-au tulburat mai mult decât orice, pentru că era ceva nespus de vinovat în ele. Soţia mea fusese întotdeauna o femeie cu o fire sinceră şi deschisă şi m-am înfiorat când am văzut-o furişându-se în propria cameră, icnind şi tresărind când soţul ei îi vorbea. „Te-ai trezit, Jack?! – a exclamat ea râzând nervos. Ca să vezi! Credeam că nimic nu te poate trezi.“ „Unde ai fost?“ – am întrebat-o iar, pe un ton mai aspru. „Nu mă mir că eşti surprins – a zis ea, iar eu am văzut că-i tremurau degetele, în timp ce-şi descheia mantaua. Nu-mi amintesc să mai fi făcut aşa ceva în viaţa mea. Adevărul este că am simţit că mă sufoc şi voiam să iau o gură de aer proaspăt. Sunt sigură că aş fi leşinat dacă nu ieşeam afară. Am stat în faţa uşii câteva minute, iar acum mi-am revenit.“

Cât timp mi-a spus povestea asta, nu s-a uitat nici măcar o dată în direcţia mea, iar vocea ei nu era cea obişnuită. Era clar pentru mine că tot ce spunea era fals. Nu i-am răspuns nimic, ci doar m-am întors cu faţa la perete, scârbit, cu mintea plină de mii de îndoieli şi suspiciuni.

Ce îmi ascundea oare soţia mea? Unde fusese în timpul acelei expediţii ciudate? Am simţit că nu voi avea linişte până nu voi afla şi totuşi m-am oprit s-o întreb iar despre asta, după ce îmi spusese deja o minciună. Tot restul nopţii m-am sucit şi m-am învârtit, elaborând teorie după teorie, una mai improbabilă ca alta.

Ar fi trebuit să mă duc la Londra în ziua aceea, dar eram prea tulburat ca să mă pot concentra asupra afacerilor. Soția mea părea şi ea la fel de supărată, iar din privirile întrebătoare pe care mi le tot arunca am înțeles că şi-a dat seama că nu-i crezusem povestea şi nu mai ştia ce să facă. Abia dacă am schimbat câteva cuvinte în timpul micului dejun. Imediat după aceea, am ieşit să mă plimb ca să reflectez la problemă în aerul proaspăt al dimineții.

Am ajuns până la Crystal Palace, am rămas acolo o oră şi m-am întors la Norbury pe la unu. S-a întâmplat ca în drumul meu să trec pe lângă coşmelie şi m-am oprit o clipă să privesc spre ferestre, să văd dacă mai zăresc acel chip ciudat care se uitase la mine cu o zi înainte. Cum stăteam acolo, imaginați-vă surpriza mea, domnule Holmes, când s-a deschis uşa şi a ieşit soția mea!

Am rămas ca trăsnit la vederea ei, dar emoțiile mele nu erau nimic în comparație cu cele pe care le-am citit pe fața ei când privirile ni s-au întâlnit. Pentru o secundă, mi s-a părut că şi-ar dori să intre înapoi în casă, pe urmă, dându-şi seama cât de inutil ar fi să se ascundă, veni spre mine, cu o față albă ca hârtia şi cu nişte ochi speriați, care îi dezmințeau zâmbetul de pe buze. „A, Jack! – a zis ea. Tocmai am fost să văd dacă le pot fi de vreun ajutor noilor noştri vecini. De ce mă priveşti aşa, Jack? Eşti supărat pe mine?“ „Aşa deci – am spus eu – aici ai venit noaptea trecută.“ „Ce vrei să spui?“ – a strigat ea. „Ai fost aici. Sunt sigur de asta. Cine sunt oamenii ăştia de-i vizitezi la o astfel de oră?“ „N-am mai fost aici.“ „Cum de îmi poți spune ceva ce ştii că nu e adevărat? – am strigat eu. Chiar şi vocea ți se schimbă în timp ce vorbeşti. Când am avut eu vreodată un secret față de tine? Am să intru şi am să-i dau de capăt chestiunii acesteia.“ „Nu, nu, Jack, pentru Dumnezeu!“, a icnit ea fără să-şi mai poată stăpâni emoțiile. Apoi, în timp ce mă apropiam de uşă, m-a apucat de mânecă şi m-a tras înapoi, cu o putere nebănuită. „Te implor să nu faci asta, Jack! – a strigat ea. Îți jur că-ți voi spune totul într-o zi, dar dacă intri acum în această casă, se va întâmpla o nenorocire.“ Pe urmă, când încercam să mă smulg din strânsoare, ea s-a agățat de mine ca într-o implorare nebunească. „Ai încredere

în mine, Jack! – a strigat ea. Ai încredere în mine doar de data asta. Nu vei avea niciodată motiv s-o regreți. Ştii că n-aş ascunde un secret de tine dacă n-ar fi spre binele tău. Sunt viețile noastre în joc. Dacă vii acasă cu mine, totul va fi bine. Dar dacă intri cu forța aici, totul s-a terminat între noi." Erau atâta seriozitate şi atâta deznădejde în purtarea ei, încât cuvintele ei m-au țintuit locului şi am rămas nehotărât în fața uşii. „Voi avea încredere în tine numai şi numai cu o singură condiție – am spus eu în cele din urmă. Şi anume, ca acest mister să înceteze chiar acum. Eşti liberă să-ți păstrezi secretul, dar trebuie să-mi promiți că nu vor mai exista vizite în mijlocul nopții şi lucruri făcute fără ştirea mea. Sunt dispus să le uit pe cele trecute dacă îmi promiți că nu vor mai fi altele în viitor." „Eram sigură că vei avea încredere în mine – a strigat ea oftând uşurată. Va fi exact precum doreşti. Haide, haide să mergem acasă."

Încă trăgându-mă de mânecă, m-a îndepărtat de coşmelie. În timp ce mergeam, m-am uitat înapoi şi am văzut acelaşi chip palid urmărindu-ne cu privirea de la fereastra de sus. Ce relație putea exista între creatura aceea şi soția mea? Sau ce o putea lega pe ea de femeia aceea grosolană şi aspră, pe care o văzusem cu o zi înainte? Era o enigmă ciudată şi totuşi ştiam că mintea mea nu se va linişti până ce nu o voi rezolva.

Timp de două zile după aceea am rămas acasă şi soția mea părea că respectă cu sfințenie înțelegerea noastră, căci, din câte ştiu, nu s-a mai strecurat afară din casă. Însă în cea de-a treia zi, am avut destule dovezi că promisiunea ei solemnă nu era de-ajuns să o scoată de sub acea influență secretă care o îndepărta de soțul şi de îndatoririle ei.

În ziua aceea mă dusesem în oraş, dar m-am întors cu trenul de 2.40 în loc de cel de 3.36, cu care veneam de obicei. Când am intrat în casă, servitoarea a alergat în hol cu o expresie speriată pe față. „Unde ți-e stăpâna?" – am întrebat. „Cred că a ieşit să se plimbe" – a răspuns ea.

M-au năpădit imediat bănuielile. Am urcat în grabă la etaj, ca să mă asigur că nu era acasă şi, aruncându-mi din întâmplare privirea pe una din ferestre, am văzut că servitoarea cu care tocmai vorbisem traversa în fugă câmpia

în direcția coşmeliei. Atunci, evident, mi-am dat seama ce însemnau toate acestea. Soția mea se dusese acolo şi îi ceruse servitoarei să o cheme în cazul în care m-aş fi întors. Fierbând de mânie, m-am repezit jos şi am fugit într-acolo, hotărât să pun capăt situației o dată pentru totdeauna. Am văzut-o pe soția mea venind repede înapoi împreună cu servitoarea, dar nu m-am oprit să vorbesc cu ele. În acea casă se afla secretul care îmi umbrea existența. Mi-am jurat că, orice s-ar întâmpla, nu va mai fi un secret. Nici măcar n-am bătut la uşă când am ajuns acolo, ci am răsucit mânerul şi m-am năpustit în hol.

La parter era linişte şi pace. În bucătărie un ceainic şuiera pe foc, iar o pisică mare şi neagră stătea ghem într-un coş, dar nici urmă de femeia pe care o întâlnisem mai înainte. Am fugit în cealaltă cameră, dar şi aceasta era la fel de pustie. Atunci m-am repezit sus pe scări, doar ca să găsesc alte două camere goale. Nu era absolut nimeni în toată casa. Mobila şi tablourile erau dintre cele mai comune şi vulgare, cu excepția camerei la a cărei fereastră zărisem acel chip ciudat. Aceasta era confortabilă şi elegantă şi toate bănuielile m-au cuprins ca o flacără amară când am văzut pe polița şemineului copia unei mici fotografii a soției mele, care fusese făcută la cererea mea cu doar trei luni în urmă.

Am rămas acolo atât cât să mă asigur că nu era nimeni. Apoi am părăsit locul cu inima grea, cum nu o mai avusesem niciodată. În timp ce intram în casă, soția mea a ieşit în hol, dar sufeream prea mult şi eram prea furios ca să vorbesc cu ea, aşa că am dat-o la o parte şi m-am dus în birou. Totuşi, ea a venit după mine înainte să apuc să închid uşa. „Îmi pare rău că mi-am încălcat promisiunea, Jack – a spus ea – dar dacă ai cunoaşte toate împrejurările, cu siguranță m-ai ierta." „Atunci spune-mi totul" – i-am zis. „Nu pot, Jack, nu pot" – a strigat ea. „Până nu-mi spui cine sunt cei care locuiesc în coşmelia aceea şi cine e persoana căreia i-ai dat fotografia, nu mai poate exista încredere între noi" – am spus şi, plecând de lângă ea, am părăsit casa.

Asta a fost ieri, domnule Holmes; n-am mai văzut-o de atunci şi nici nu am mai aflat altceva despre această ciudată

afacere. Este prima umbră de neînțelegere dintre noi şi m-a zdruncinat atât de tare, încât nu ştiu cum ar fi mai bine să procedez. Azi-dimineață, mi-am dat brusc seama că dumneavoastră sunteți omul care m-ar putea sfătui, aşa că m-am grăbit să vin aici, iar acum îmi încredințez viața în mâinile dumneavoastră, fără nicio reținere. Dacă n-am fost destul de clar într-o anumită privință, vă rog să mă întrebați. Dar, mai presus de toate, spuneți-mi repede ce trebuie să fac, pentru că nenorocirea asta e mai mult decât pot îndura.

Eu şi Holmes ascultaserăm cu cel mai mare interes această extraordinară relatare, rostită în felul zdruncinat şi sacadat al unui om aflat sub influența unor emoții atât de puternice. Pentru un timp, prietenul meu rămase tăcut, cu bărbia sprijinită în mâini, pierdut în gânduri.

— Spuneți-mi, vă rog, zise el în cele din urmă, puteți jura că fața pe care ați văzut-o la fereastră era cea a unui bărbat?

— De fiecare dată când am văzut-o, eram destul de departe, aşa că îmi este imposibil să mă pronunț.

— Şi totuşi, se pare că v-a impresionat în mod dezagreabil.

— Părea a fi de o culoare nefirească şi avea o rigiditate bizară a trăsăturilor. Când m-am apropiat, s-a smuls de la fereastră şi a dispărut.

— Cât a trecut de când soția dumneavoastră v-a cerut cele o sută de lire?

— Aproape două luni.

— Ați văzut vreodată vreo fotografie de-a primului ei soț?

— Nu; curând după moartea lui, a izbucnit un foc la Atlanta şi toate hârtiile ei au fost distruse.

— Cu toate astea, avea un certificat de deces. Ați spus că l-ați văzut.

— Da; după foc, a obținut o copie.

— Ați întâlnit vreodată vreo persoană care a cunoscut-o pe soția dumneavoastră în America?

— Nu.

— A spus vreodată că ar vrea să revadă locurile acelea?

— Nu.

— Sau să primească scrisori de acolo?

— Nu.

— Vă mulţumesc. Acum aş vrea să reflectez la această chestiune. Dacă în momentul de faţă coşmelia este în permanenţă goală, s-ar putea să avem ceva probleme. Pe de altă parte – şi cred că este mai probabil să fie aşa – dacă locatarii au fost avertizaţi de sosirea dumneavoastră şi au plecat ieri înainte să pătrundeţi înăuntru, atunci s-ar putea să se fi întors acum şi am lămuri totul foarte uşor. În acest caz, v-aş sfătui să vă duceţi înapoi la Norbury şi să examinaţi din nou ferestrele căsoaiei. Dacă aveţi motive să credeţi că este locuită, nu intraţi cu forţa, ci trimiteţi-ne o telegramă, mie şi prietenului meu. Vom fi acolo în decurs de o oră de la primirea ei şi atunci vom da foarte curând de capăt acestei afaceri.

— Şi dacă e tot pustie?

— În cazul acesta, voi veni mâine la dumneavoastră şi vom mai discuta. La revedere şi, mai ales, nu vă necăjiţi până nu ştiţi sigur că aveţi un motiv real.

— Mă tem, Watson, că asta e o afacere urâtă, spuse prietenul meu după ce îl conduse pe domnul Grant Munro la uşă. Tu ce crezi?

— Nu mi-a sunat deloc bine, am răspuns.

— Într-adevăr. E vorba de un şantaj aici, sau mă înşel eu enorm.

— Dar cine e cel care o şantajează?

— Ei, bine, trebuie să fie creatura care locuieşte în singura cameră confortabilă din acea căsoaie şi care ţine fotografia ei pe poliţa şemineului. Pe legea mea, Watson, faţa aceea lividă de la fereastră are ceva foarte atrăgător şi n-aş fi vrut pentru nimic în lume să ratez acest caz.

— Ai vreo teorie?

— Da, una provizorie. Dar aş fi surprins dacă nu se va dovedi corectă. În coliba aceea e primul soţ al femeii.

— De ce crezi asta?

— Cum altfel am putea explica de ce ţinea cu atâta disperare ca al doilea soţ să nu pătrundă înăuntru? Faptele, aşa cum le văd eu, sunt următoarele: această femeie s-a căsătorit în America. Soţul ei a căpătat în timp nişte calităţi dezagreabile, sau, mai bine-zis, a contractat vreo boală dezgustătoare, devenind lepros sau imbecil. În cele din urmă, reuşeşte să

fugă de lângă el, se întoarce în Anglia, îşi schimbă numele şi începe o nouă viaţă, sau aşa îşi închipuie ea. E căsătorită de trei ani şi crede că situaţia ei e asigurată, după ce i-a arătat soţului certificatul de deces al unui bărbat oarecare, al cărui nume şi l-a însuşit, când, deodată, e descoperită de primul ei soţ, sau – am putea presupune – de o femeie fără scrupule care s-a aciuat pe lângă bolnav. Cei doi îi trimit o scrisoare soţiei, ameninţând că vor veni şi o vor da în vileag. Ea cere o sută de lire şi se străduieşte să le cumpere tăcerea. În ciuda acestui lucru, ei tot vin, iar când soţul îi spune în treacăt soţiei că s-au mutat nişte vecini în cabană, ea îşi dă seama într-un fel că aceştia sunt urmăritorii ei. Aşteaptă până când soţul adoarme, apoi se duce degrabă acolo să încerce să-i convingă s-o lase în pace. Neavând succes, se duce din nou a doua zi şi soţul ei o întâlneşte, după cum ne-a spus el, când ea tocmai pleca. Atunci, îi promite că nu se va mai duce acolo, dar, două zile mai târziu, speranţa de a scăpa de îngrozitorii vecini e mult prea puternică, astfel că mai face o încercare, luând cu ea şi fotografia, care i-a fost probabil cerută. În mijlocul acestei întrevederi, servitoarea dă buzna înăuntru să îi spună că s-a întors stăpânul, la care soţia, dându-şi seama că el va veni direct la colibă, i-a scos repede pe locuitori afară pe uşa din spate, ducându-i probabil în crângul de brazi despre care s-a menţionat că era în apropiere. În felul acesta, el găseşte casa goală. Deşi, aş fi surprins ca aceasta să mai fie încă goală atunci când o va inspecta el în seara asta. Ce crezi despre teoria mea?

— Pură presupunere.

— Dar cel puţin explică toate faptele. În momentul în care vor apărea fapte noi pe care nu le va putea explica, voi avea timp suficient s-o refac. Nu mai putem face nimic până nu primim un mesaj de la prietenul nostru din Norbury.

N-a trebuit să aşteptăm prea mult. Am primit mesajul tocmai când terminasem de băut ceaiul. Scria:

Coşmelia este încă locuită. Văzut din nou faţa la fereastră. Vă întâmpin la trenul de şapte, nu voi face nimic până nu veniţi.

Domnul Munro ne aştepta pe peron când am coborât din tren, iar la lumina lămpilor din gară am putut vedea că era foarte palid şi tremura de agitație.

— N-au plecat încă, domnule Holmes, zise el apucându-l cu putere de mânecă pe prietenul meu. Am văzut lumină când m-am dus acolo. Vom pune chiar acum capăt acestei poveşti, o dată pentru totdeauna!

— Ce aveți de gând, aşadar?, întrebă Holmes în timp ce mergeam de-a lungul drumului întunecat şi mărginit de copaci.

— Voi intra cu forța şi voi vedea cu ochii mei cine este în casă. Aş dori să fiți amândoi de față, ca martori.

— Sunteți hotărât să faceți acest lucru, în ciuda faptului că soția dumneavoastră v-a avertizat că ar fi mai bine să nu rezolvați misterul?

— Da, sunt hotărât.

— Ei bine, cred că aveți dreptate. Orice adevăr e mai bun decât o îndoială fără sfârşit. Ar fi bine să mergem acolo imediat. Bineînțeles, din punct de vedere legal, procedăm complet greşit, dar cred că merită.

Era o noapte întunecată şi o ploaie măruntă începu să cadă în timp ce părăsirăm drumul, luând-o pe o uliță îngustă, adânc brăzdată, cu garduri vii de-o parte şi de alta. Cu toate astea, domnul Grant Munro mergea nerăbdător înainte, iar noi, poticnindu-ne, încercam să ne ținem după el, cât de repede puteam.

— Acolo sunt luminile casei mele, murmură el arătând cu degetul o licărire printre copaci. Şi iată şi căsoaia în care o să intru.

În timp ce vorbea, trecurăm de colțul uliței şi văzurăm casa aproape de noi. O dâră gălbuie se proiecta pe întunericul din fața noastră, indicând faptul că uşa nu era complet închisă, iar una dintre ferestrele de la etaj era puternic luminată. Privind într-acolo, am văzut o umbră mişcându-se în spatele storurilor.

— Iată creatura aia!, strigă Grant Munro. Puteți vedea cu ochii dumneavoastră că e cineva acolo. Acum, veniți după mine şi, în curând, vom afla totul.

Ne apropiarăm de uşă, dar, deodată, o femeie apăru din umbră şi rămase în lumina aurie a lămpii. Nu-i puteam vedea

fața în întuneric, dar brațele îi erau întinse într-un gest de implorare.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jack, nu face aşa ceva!, strigă ea. Am avut o presimțire că vei veni în seara asta. Gândeşte-te mai bine, dragul meu! Ai din nou încredere în mine şi nu vei avea motive s-o regreți.

— Am avut prea mult timp încredere în tine, Effie!, strigă el aspru. Dă-mi drumul! Trebuie să trec. Eu şi prietenii mei vom pune capăt acestei poveşti, o dată pentru totdeauna!

O împinse la o parte, iar noi îl urmarăm îndeaproape. În timp ce trânti uşa de perete, o femeie în vârstă se repezi în fața lui, încercând să-l oprească, dar el o îmbrânci şi o clipă mai târziu urcam cu toții la etaj. Grant Munro năvăli în camera luminată, cu noi pe urmele lui.

Era o cameră plăcută, bine mobilată, cu două lumânări aprinse pe masă şi altele două pe polița şemineului. În colț, aplecată deasupra unui birou, se afla ceva ce părea a fi o fetiță. Era cu spatele la noi când am intrat, dar am văzut că purta o rochiță roşie şi că avea mănuşi lungi, albe. In momentul în care se răsuci spre noi, mi-a scăpat un strigăt de surpriză şi oroare. Fața ei avea cea mai ciudată nuanță palidă, iar trăsăturile erau complet lipsite de orice expresie. În clipa următoare, misterul se clarifică. Râzând, Holmes îşi trecu mâna pe după urechea copilei, înlătură masca de pe chipul ei şi în fața noastră rămase o micuță negresă, care îşi dezveli dinții albi şi strălucitori la vederea fețelor noastre uimite. Am izbucnit în râs, molipsit de voioşia ei, dar Grant Munro a rămas încremenit, ținându-se cu mâna de gât.

— Dumnezeule!, exclamă el. Ce poate să însemne asta?

— O să-ți spun eu ce înseamnă!, strigă soția lui dând buzna în cameră, cu o expresie de mândrie întipărită pe față. M-ai obligat să-ți spun, împotriva voinței mele, iar acum va trebui să ne descurcăm cum putem mai bine. Soțul meu a murit în Atlanta. Copilul meu a supraviețuit.

— Copilul tău?

Femeia scoase din sân un medalion mare de argint.

— N-ai văzut niciodată medalionul acesta deschis.

— Am crezut că nu se deschide.

Ea apăsă un arc şi capacul se desfăcu. Înăuntru era portretul unui bărbat extrem de arătos, cu un aer inteligent, dar cu trăsături în care se distingea clar descendența sa africană.

— Acesta e John Hebron, din Atlanta, zise femeia, şi n-a existat niciun om mai nobil ca el pe pământ. Am rupt orice legături cu rasa mea ca să mă pot căsători cu el, dar nici măcar o clipă, cât a fost în viață, nu am regretat acest lucru. Nenorocirea noastră a fost că singurul nostru copil seamănă mai mult cu neamul lui decât cu al meu. Se întâmplă des în cazul unor astfel de căsătorii, iar micuța Lucy are o culoare mult mai închisă decât cea a tatălui ei. Dar, neagră sau albă, ea este scumpa mea fetiță şi odorul mamei ei.

La aceste cuvinte, micuța creatură traversă în fugă camera şi se cuibări lângă rochia femeii.

— Am lăsat-o în America, reluă ea, doar pentru că starea ei de sănătate era fragilă şi o astfel de schimbare ar fi putut să-i facă rău. A fost lăsată în grija unei scoțiene de încredere, care fusese cândva servitoarea noastră. Nu m-am gândit nicio clipă să renunț la copilul meu. Dar, când norocul mi te-a scos în cale, Jack, şi am învățat să te iubesc, mi-a fost teamă să-ți spun despre fetița mea. Dumnezeu să mă ierte, dar am crezut că te voi pierde şi n-am avut curajul să-ți spun. A trebuit să aleg între voi doi şi, în slăbiciunea mea, m-am îndepărtat de propriul copil.

Timp de trei ani, ți-am ascuns existența ei, dar aveam veşti de la bonă şi ştiam că totul e în ordine. Însă în cele din urmă am fost copleşită de dorința de a mai vedea fetița încă o dată. M-am împotrivit, dar în zadar. Deşi ştiam la ce pericol mă expun, am hotărât să aduc aici copilul, chiar şi numai pentru câteva săptămâni; i-am trimis o sută de lire bonei şi i-am spus despre această căsoaie, astfel încât să poată locui lângă noi, fără să pară că eu aş avea vreo legătură cu ea. Am mers atât de departe cu precauțiunile, încât i-am ordonat să țină copila în casă pe timpul zilei şi să-i acopere fața şi mâinile, pentru ca nici chiar cei care ar vedea-o la fereastră să nu bârfească despre faptul că există un copil negru în vecinătate. Dacă aş fi fost mai puțin precaută, poate că aş fi fost mai înțeleaptă, dar eram pe jumătate nebună de frică gândindu-mă că ai putea afla adevărul.

Tu ai fost cel care mi-a spus pentru prima oară că s-a mutat cineva aici. Ar fi trebuit să aştept până a doua zi de dimineaţă, dar n-am putut să dorm din cauza agitaţiei, aşa că, în cele din urmă, m-am furişat afară, ştiind cât de greu te trezeşti, însă tu m-ai văzut plecând şi acesta a fost începutul necazurilor mele. A doua zi, secretul meu era în mâinile tale. Cu toate acestea, tu te-ai abţinut cu noblețe să profiţi de avantaj. Trei zile mai târziu însă, bona şi copilul abia au scăpat pe uşa din spate când ai dat buzna aici. Acum, în seara asta, ştii în sfârşit totul, iar eu te întreb ce o să se aleagă de noi, de mine şi de copilul meu?

Îşi împreună mâinile, aşteptând un răspuns.

Abia după zece minute, Grant Munro rupse tăcerea şi dădu un răspuns de care îmi amintesc cu plăcere. Luă copila în braţe, o sărută, apoi, fără s-o lase jos, întinse o mână spre soţia lui şi se întoarse către uşă.

— Putem discuta mai confortabil acasă la noi, zise el. Nu sunt un om foarte bun, Effie, dar cred că sunt mai bun decât mă consideri tu.

Eu şi Holmes îi urmarăm afară în uliţă şi, pe când ieşeam, prietenul meu mă trase de mânecă.

— Cred, zise el, că vom fi mai de folos în Londra decât în Norbury.

Nu mai scoase niciun cuvânt până târziu în seara aceea, în timp ce se ducea la culcare, cu lumânarea aprinsă în mână.

— Watson, zise el, dacă ţi se va părea vreodată că devin prea încrezător în forţele mele, sau că acord unui caz mai puţină atenţie decât ar merita, te rog să-mi şopteşti „Norbury“ în ureche şi-ţi voi fi profund îndatorat.

Sfârşit

Funcționarul agenției de bursă

La scurt timp după căsătoria mea, cumpărasem un cabinet în cartierul Paddington. Bătrânul domn Farquhar, de la care îl luasem, practicase cândva cu mare succes medicina generală, dar vârsta lui şi boala de care suferea îi subțiaseră mult clientela. Lumea se ghidează, firește, după principiul că acela care îi vindecă pe alții trebuie să fie el însuşi sănătos şi se uită cu suspiciune la capacitățile vindecătoare ale omului care nu-şi mai poate ameliora propriul caz cu ajutorul medicamentelor sale. Astfel, cu cât starea predecesorului meu se înrăutățea, cu atât îi scădea şi clientela, iar atunci când i-am cumpărat cabinetul, ajunsese de la o *mie* două sute de persoane la puțin mai mult de trei sute pe an. Cu toate acestea, aveam încredere în tinerețea şi în energia mea şi eram convins că, în câțiva ani, afacerea va fi la fel de înfloritoare ca întotdeauna.

Timp de trei luni de la preluarea cabinetului am fost foarte ocupat cu munca şi l-am văzut rar pe prietenul meu, Sherlock Holmes, fiindcă nu aveam timp să-l vizitez în strada Baker, iar el rareori ieşea din casă, cu excepția situațiilor de ordin profesional. De aceea, am fost surprins când, într-o dimineață de iunie, în timp ce citeam „Gazeta Medicală Britanică" după micul dejun, am auzit clopoțelul sunând, urmat de vocea ascuțită, oarecum stridentă, a bunului meu prieten.

— A, dragul meu Watson, zise el intrând în cameră cu paşi mari. Sunt foarte încântat să te văd! Sper că doamna Watson

și-a revenit complet după toate micile agitații provocate de aventura noastră cu „Semnul Celor Patru".

— Da, mulțumesc, suntem amândoi foarte bine, am zis eu strângându-i mâna cu căldură.

— Și sper, de asemenea, continuă el așezându-se în balansoar, că responsabilitățile față de profesia ta nu ți-au șters interesul pe care îl aveai față de micile noastre probleme deductive.

— Dimpotrivă, am răspuns. Chiar aseară îmi revizuiam vechile însemnări, clasificând câteva din rezultatele noastre trecute.

— Sper că nu consideri colecția încheiată.

— Nicidecum. Nu mi-aș dori nimic altceva decât să am mai multe experiențe de acest fel.

— Chiar azi, de exemplu?

— Da, chiar azi, dacă vrei.

— Și tocmai până la Birmingham?

— Desigur, dacă așa dorești.

— Și cu cabinetul cum rămâne?

— Când vecinul meu e plecat, eu am grijă de cabinetul lui, așa că e întotdeauna gata să se revanșeze.

— Ha! Mai bine nici că se putea, zise Holmes lăsându-se pe spate și privindu-mă atent, deși cu pleoapele pe jumătate închise. Văd că nu te-ai simțit prea bine în ultima vreme. Răcelile din timpul verii sunt întotdeauna puțin supărătoare.

— Am fost într-adevăr ținut în casă de o răceală destul de gravă timp de trei zile săptămâna trecută. Totuși, credeam că i-am îndepărtat orice urmă.

— Așa și este. Arăți chiar foarte sănătos.

— Atunci, cum de ai știut despre asta?

— Dragul meu prieten, doar îmi cunoști metodele.

— Ai dedus-o, deci?

— Bineînțeles.

— Cum?

— Cu ajutorul papucilor tăi.

M-am uitat în jos la papucii din piele lăcuită pe care îi purtam.

— Cum Dumnezeu... – am început eu să zic, dar Holmes îmi răspunse la întrebare înainte să termin.

—Papucii tăi sunt noi, spuse el. Nu-i ai de mai mult de câteva săptămâni. Tălpile pe care le ții spre mine în acest moment sunt puțin arse. Pentru o clipă, m-am gândit că poate s-au udat şi s-au ars în timp ce le uscai. Dar, lângă scobitura piciorului, se află o bucățică rotundă de hârtie pe care e imprimată marca negustorului. Umezeala ar fi îndepărtat-o, bineînțeles. Prin urmare, ai stat cu picioarele întinse spre foc, ceea ce n-ar face un om cu o sănătate de fier nici măcar pe vremea asta ploioasă de iunie.

Ca toate celelalte raționamente ale lui Holmes şi acesta devenea simplu ca bună ziua, odată ce era explicat. Prietenul meu îmi citi gândul pe față şi zâmbi cu amărăciune.

— Mi-e teamă că mă cam dau de gol atunci când explic, zise el. Rezultatele nejustificate sunt mult *mai* impresionante. Deci, eşti gata să vii cu mine la Birmingham?

— Desigur. Despre ce caz e vorba?

— Îți voi spune totul în tren. Clientul meu ne aşteaptă afară într-o trăsură. Poți veni chiar acum?

— Numai o clipă.

Am mâzgălit în grabă un bilet către vecinul meu, am urcat la etaj ca să-i explic soției mele despre ce era vorba, apoi m-am alăturat lui Holmes la ieşire.

— Vecinul tău e tot doctor, zise el arătând cu capul spre plăcuța de alamă.

— Da, a cumpărat un cabinet ca şi mine.

— Unul cu renume?

— La fel ca al meu. Amândouă cabinetele au avut căutare încă de când au fost construite clădirile.

— Aşa deci! Înseamnă că tu l-ai nimerit pe cel mai bun.

— Cred că da. Dar de unde ştii?

— După trepte, băiete. Ale tale sunt tocite cu câțiva centimetri mai mult decât ale lui. În fine, acest domn din trăsură este clientul meu, domnul Hall Pycroft. Permite-mi să-ți fac cunoştință cu el. Dă-i bice, vizitiu, că avem exact timp cât să prindem trenul!

Bărbatul în fața căruia mă aflam era un tânăr bine clădit, cu un ten proaspăt, un chip sincer şi cinstit şi cu o mustață

subțire, creață şi blondă. Purta un joben strălucitor şi un costum impecabil, de un negru sobru, care îl făcea să pară exact ceea ce era – un tânăr elegant din Londra, din categoria celor categorisiți drept londonezi, dar care formează regimentele noastre de voluntari de primă mână şi care se dovedesc a fi mai buni atleți şi sportivi decât oricare alți bărbați din insulele acestea. Fața lui rotundă, plesnind de sănătate, era firește plină de veselie, dar colțurile gurii mi se păreau lăsate în jos, afişând o tristețe pe jumătate comică. Am reuşit să aflu ce necaz îl adusese la Sherlock Holmes abia când eram cu toții într-un vagon de clasa întâi, deja în drum spre Birmingham.

— Avem la dispoziție vreo şaptezeci de minute bune, remarcă Holmes. Domnule Hall Pycroft, aş dori să-i relatați prietenului meu interesanta dumneavoastră experiență, exact aşa cum mi-ați relatat-o mie, sau cu mai multe detalii, dacă este posibil. Îmi va fi de folos să mai aud o dată succesiunea evenimentelor. Este un caz, dragul meu Watson, de care poate că se va alege ceva, sau nu se va alege nimic, dar cel puțin prezintă acele trăsături neobişnuite şi neconvenționale care îți sunt la fel de dragi şi ție cum îmi sunt şi mie. Acum, domnule Pycroft, nu te voi mai întrerupe.

Tânărul nostru tovarăş de drum mă privi cu o licărire ciudată în ochi.

— Partea cea mai proastă a poveştii, zise el, este că mă arăt pe mine însumi ca pe un nătâng buimăcit. Desigur, se poate termina totul cu bine şi nu văd cum aş fi putut proceda altfel, dar dacă mi-am pierdut locşorul şi nici nu câştig nimic în schimb, o să ştiu ce bleg am fost. Nu mă prea pricep la spus poveşti, doctore Watson, dar iată care e treaba cu mine:

Aveam o slujbă la firma „Coxon & Woodhouse", din Draper's Gardens, dar au avut probleme la începutul primăverii cu împrumutul venezuelean, după cum fără îndoială vă amintiți, apoi a urmat o prăbuşire teribilă. Fusesem angajatul lor timp de cinci ani şi bătrânul Coxon mi-a dat o recomandare de-a dreptul sfâşietoare când a venit falimentul, dar firește că noi, funcționarii, ne-am trezit cu toții pe dinafară, toți douăzeci şi şapte. Am încercat aici, am încercat acolo, dar erau o grămadă

de alți indivizi în aceeaşi situație ca mine şi lucrurile nu s-au mişcat absolut deloc pentru multă vreme. Avusesem un salariu de trei lire pe săptămână la firma lui Coxon şi îmi pusesem deoparte vreo şaptezeci de lire, dar în curând s-au dus şi ele. În cele din urmă, mi-a ajuns funia la par şi abia dacă mai puteam face rost de timbre ca să răspund anunțurilor din ziare sau de plicuri pe care să le lipesc. Îmi tocisem cizmele pe scările birourilor şi tot departe eram de a obține vreo slujbă.

În sfârşit, am văzut că era un post liber la firma „Mawson & Williams", marea agenție de bursă de pe strada Lombard. Cea mai mare, aş îndrăzni să spun. Asta nu înseamnă mult în domeniul dumneavoastră, dar vă pot spune că este cea mai bogată companie din Londra. La anunț trebuia să se răspundă numai prin scrisoare. Mi-am trimis recomandarea şi cererea de înscriere, fără să am speranța de a primi postul. Răspunsul a venit cu poşta următoare, în care mi se spunea că, dacă mă voi prezenta acolo lunea care vine, îmi voi putea lua în primire imediat noile sarcini, cu condiția ca înfățişarea mea să fie satisfăcătoare. Nimeni nu ştie cum funcționează lucrurile astea. Unii oameni zic că directorul bagă mâna în teanc şi alege o scrisoare la întâmplare. În orice caz, a fost şansa mea atunci şi nu îmi doresc să mă simt vreodată mai încântat ca în acel moment. Mă învârteam de o liră în plus pe săptămână şi responsabilitățile erau cam aceleaşi ca la firma lui Coxon.

Şi acum ajung la partea ciudată a afacerii. Stăteam cu chirie în Hampstead, pe strada Potter's Terrace, la numărul 17. Ei, bine, chiar în seara în care îmi fusese promisă întâlnirea, tocmai îmi fumam în tihnă o țigară, când proprietăreasa urcă la mine cu o carte de vizită pe care scria:

Arthur Pinner, agent financiar

Nu mai auzisem numele acesta până atunci şi nu-mi puteam imagina ce voia de la mine, dar, bineînțeles, i-am spus să-l conducă sus. Pe uşă intră un bărbat de statură mijlocie, brunet, cu ochii negri, cu barbă închisă la culoare şi cu un pic de luciu pe mustață. Era vioi şi vorbea scurt, ca un om care cunoaşte valoarea timpului.

„Domnul Hall Pycroft, presupun?“, a zis el. „Da, domnule“, am răspuns eu împingând spre el un scaun. „Fost angajat la Coxon & Woodhouse?“ „Da, domnule.“ „Şi acum funcționar la firma «Mawson»?“ „Chiar aşa.“ „Ei, bine – a spus el –, adevărul este că am auzit nişte lucruri extraordinare despre capacitățile dumneavoastră din domeniul financiar. Vi-l amintiți pe Parker, fostul director de la firma «Coxon»? Vorbeşte întruna despre asta.“

Bineînțeles că am fost încântat de cele auzite. Fusesem dintotdeauna destul de ager la birou, dar nu visasem vreodată că în Londra se vorbeşte despre mine în acest fel. „Aveți o memorie bună, nu-i aşa?“, a zis el. „Destul de bună“ – am răspuns cu modestie. „Ați păstrat legătura cu piața financiară cât n-ați avut de lucru?“, a întrebat el. „Da. Am citit lista tranzacțiilor bursiere în fiecare dimineață.“ „Asta înseamnă devotament adevărat! – a strigat el. Aşa se prosperă! Nu vă supărați dacă vă supun la un test, nu-i aşa? Să vedem. Cum sunt acțiunile «Ayrshires»?“ „De la o sută şase şi un sfert până la o sută cinci şi şapte optimi.“ „Şi «New Zealand Consolidated»?“ „O sută patru.“ „Şi «British Broken Hills»?“ „De la şapte la şapte şi şase.“ „Minunat! – a strigat el ridicând mâinile. Asta se potriveşte cu tot ceea ce am auzit. Băiete, băiete, eşti mult prea bun ca să fii funcționar la firma «Mawson»!“ După cum vă închipuiți, această izbucnire m-a cam uimit. „Ei, bine – am spus eu –, alți oameni nu au o părere atât de bună despre mine aşa cum aveți dumneavoastră, domnule Pinner. M-am luptat din greu să obțin această slujbă şi sunt foarte bucuros că o am.“ „Pfui, măi omule, ar trebui să aspiri la mai mult decât atât. Nu eşti în domeniul care ți se potriveşte cu adevărat. Acum o să-ți spun care e treaba cu mine. Ceea ce am eu de oferit e destul de puțin în comparație cu capacitățile tale. Dar, în comparație cu oferta celor de la «Mawson», e o diferență ca de la cer la pământ. Să vedem. Când trebuie să te prezinți la firma «Mawson»?“ „Luni.“ „Ha, ha! Cred că aş risca să tulbur puțin apele, de dragul amuzamentului, şi ți-aş spune să nu te duci acolo deloc.“ „Să nu mă duc la «Mawson»?“ „Nu, domnule. Până atunci, vei fi deja directorul comercial al «Companiei de

articole de menaj Franco-Midland Limited», cu o sută treizeci şi patru de filiale în oraşele şi satele din Franța, ca să nu mai vorbim de cea din Bruxelles şi de cea din San Remo." Am rămas cu gura căscată. „N-am auzit de ea, am zis." „Probabil că nu. Funcționează discret, deoarece capitalul subscris a fost în întregime privat şi este un lucru prea bun pentru a-l aduce la cunoştința publicului. Fratele meu, Harry Pinner, este fondatorul şi, după repartizare, intră în Consiliu în calitate de director. Ştia că sunt la curent cu situația de pe aici şi m-a rugat să-i găsesc o mână de lucru ieftină, un tânăr ambițios şi foarte înfipt. Parker mi-a vorbit de tine şi iată cum am ajuns aici în seara asta. Pentru început, nu-ți putem oferi decât amărâta sumă de cinci sute." „Cinci sute pe an!", am strigat. „La început, doar atât, dar vei primi şi un comision de unu la sută din toate afacerile încheiate de agenții noştri; crede-mă pe cuvânt, acesta va depăşi salariul tău." „Dar eu nu ştiu nimic despre articolele de fierărie." „Ei, asta-i acum, băiete! Ştii despre cifre." Capul îmi bâzâia şi abia mai puteam sta locului pe scaun.

Dar, deodată, mă cuprinse îndoiala. „Trebuie să fiu sincer cu dumneavoastră – i-am zis. «Mawson» îmi dă doar două sute, dar «Mawson» oferă siguranță. Acum, zău aşa, ştiu atât de puține despre compania dumneavoastră, încât..." „A, deştept, deştept! – a exclamat el încântat până la extaz. Eşti chiar omul care ne trebuie. Nu te laşi dus de vorbe şi ai dreptate. Acum, uite o bancnotă de o sută de lire şi, dacă crezi că putem face afaceri împreună, o poți băga pur şi simplu în buzunar, ca avans la salariu." „E foarte frumos din partea dumneavoastră – am zis. Când îmi pot lua în primire noile sarcini?" „Să fii în Birmingham mâine la ora unu – mi-a spus. Am aici în buzunar un bilet, pe care i-l vei duce fratelui meu. Îl vei găsi pe strada Corporation la numărul 126b, unde sunt situate birourile temporare ale companiei. Bineînțeles că trebuie să-ți confirme mai întâi angajarea, dar, între noi fie vorba, totul va fi bine." „Zău aşa, nici nu ştiu cum să-mi exprim recunoştința, domnule Pinner" – am zis. „Nu ai pentru ce, băiete. Capeți numai ceea ce meriți. Ar mai fi două chestiuni mărunte, simple

formalități, pe care trebuie să le aranjez cu tine. Lângă tine e o bucată de hârtie. Fii bun şi scrie pe ea:

Sunt întru totul de acord să funcționez pe post de director comercial al „Companiei de articole de menaj Franco-Midland Limited", cu un salariu de minim cinci sute de lire.

Am făcut precum mi-a spus, iar el a pus hârtia în buzunar.

„Ar mai fi un detaliu – a zis el. Ce ai de gând să faci în privința firmei «Mawson»?" În bucuria mea, uitasem cu totul de „Mawson". „O să le scriu şi o să demisionez" – i-am spus. „Este exact ceea ce nu vreau ca tu să faci. Am avut un scandal din pricina ta cu directorul de la „Mawson". Mă dusesem acolo să îl întreb despre tine, iar el a fost foarte ofensator; m-a acuzat că vreau să te conving să părăseşti firma şi alte lucruri de genul acesta. În cele din urmă, mi-am cam pierdut cumpătul. «Dacă vrei oameni buni, ar trebui să le dai un salariu bun», i-am spus. «Mai degrabă ar accepta bani mai puțini de la noi, decât mai mulți de la tine», mi-a zis el. «Sunt gata să facem pariu – am zis eu – că, atunci când îi voi prezenta oferta mea, nici măcar nu veți mai auzi de el». «De acord – a zis el. L-am scos din mocirlă şi nu ne va părăsi aşa uşor.» Chiar acestea au fost cuvintele lui." „Ce ticălos nerușinat! – am strigat eu. Nici măcar nu l-am văzut vreodată. De ce-aș ține seama de el? Sigur că nu le voi scrie, dacă asta doriți." „Bine! Aşa rămâne – a zis el ridicându-se de pe scaun. Ei, bine, sunt încântat că am găsit un om aşa de bun pentru fratele meu. Ai aici avansul de o sută de lire şi scrisoarea. Notează-ți adresa, strada Corporation numărul 126b, şi ține minte că întâlnirea ta e mâine la ora unu. Noapte bună şi îți urez tot norocul pe care îl meriți."

Cam asta e tot ce s-a discutat între noi, după câte îmi amintesc. Vă puteți imagina, doctore Watson, cât de încântat am fost că am avut un noroc atât de extraordinar. Am stat treaz aproape toată noaptea felicitându-mă şi, a doua zi, am plecat spre Birmingham cu un tren care a ajuns cu mult timp înainte de întâlnirea mea. Mi-am dus lucrurile la un hotel

de pe New Street şi apoi m-am dus la adresa ce-mi fusese indicată.

Am ajuns cu un sfert de oră mai devreme, dar m-am gândit că nu are nicio importanță. La numărul 126b era un pasaj situat între două magazine mari, care ducea la o scară de piatră în spirală, unde se aflau mai multe apartamente închiriate ca birouri ale unor companii sau ale unor profesioniști. Numele locatarilor erau scrise la intrare pe perete, dar nicăieri nu apărea compania „Franco-Midland Limited". Preț de câteva secunde am stat acolo cu inima îndoită, întrebându-mă dacă nu cumva toată afacerea era o păcăleală bine pusă la punct, când un bărbat se apropie de mine şi-mi vorbi. Semăna leit cu cel pe care îl văzusem cu o seară înainte, aceeaşi siluetă şi aceeaşi voce, dar proaspăt ras şi cu părul de culoare mai deschisă.

„Sunteți domnul Hall Pycroft?", m-a întrebat el. „Da", am răspuns eu. „A, vă aşteptam, dar ați venit puțin mai devreme. Am primit azi-dimineață un bilet de la fratele meu, în care vă lăuda foarte mult." „Tocmai căutam birourile când ați venit dumneavoastră." „Încă nu ne-am afişat numele, deoarece am achiziționat acest sediu temporar, abia săptămâna trecută. Veniți cu mine şi vom sta de vorbă."

L-am urmat până la capătul unei scări foarte înalte şi acolo, chiar sub acoperiş, erau câteva încăperi mici, goale, prăfuite, fără covoare şi fără perdele, în care am intrat. Eu îmi imaginasem un birou mare, cu mese strălucitoare şi plin de funcționari, aşa cum eram obişnuit. Îndrăznesc să spun că m-am uitat cam chiorâş la cele două scaune din scânduri şi la măsuța care, împreună cu un registru şi cu un coş de gunoi, alcătuiau toată mobila.

„Nu fiți descurajat, domnule Pycroft – a zis noua mea cunoştință văzându-mi fața lungă. Roma n-a fost construită într-o zi. Avem o mulțime de bani în spate, deşi nu ne-am grăbit să investim încă în birouri. Luați loc, vă rog; şi dați-mi scrisoarea." I-am dat-o, iar el a citit-o cu mare atenție. „Se pare că i-ați făcut o impresie foarte bună fratelui meu, Arthur, şi ştiu că el este un bun cunoscător de oameni. Ştiți, el se bazează pe Londra, iar eu pe Birmingham; de data asta însă îi voi urma sfatul. Vă rog să vă considerați definitiv angajat."

„Care-mi sunt îndatoririle?“, l-am întrebat. „În cele din urmă veți fi directorul marelui depozit din Paris, care va inunda cu vase de ceramică englezești magazinele a o sută treizeci și patru de agenți din Franța. Achiziționarea va fi terminată într-o săptămână, iar între timp dumneavoastră veți rămâne în Birmingham și vă veți face util.“ „Cum?“ Drept răspuns, el a scos dintr-un sertar o carte mare și roșie. „Aceasta este lista abonaților telefonici din Paris – a zis el – care specifică și profesia în dreptul fiecărui nume. Vreau să o luați acasă și să însemnați vânzătorii de articole de menaj și adresele lor. Îmi va fi de mare folos să le am.“ „Dar cu siguranță că există liste pe categorii“ – i-am sugerat. „Da, însă nu te poți baza pe ele. Sistemul lor e diferit de al nostru. Faceți precum v-am rugat și aduceți-mi listele până luni la ora douăsprezece. La revedere, domnule Pycroft! Dacă veți continua să dați dovadă de zel și de inteligență, compania noastră va ști să aibă grijă de dumneavoastră.“

M-am întors la hotel cu o carte mare sub braț și cu sentimente contradictorii în piept. Pe de o parte, eram angajat definitiv și aveam o sută de lire în buzunar, pe de altă parte, înfățișarea birourilor, absența numelui de pe perete și alte puncte care i-ar atrage atenția unui om de afaceri îmi lăsaseră o impresie proastă în ceea ce privește statutul angajatorilor mei. Cu toate acestea, orice s-ar fi întâmplat, aveam banii, așa că m-am apucat de treabă. Toată ziua de duminică am lucrat fără oprire și totuși, până luni, abia ajunsesem la litera H. M-am dus la angajatorul meu, pe care l-am găsit în aceeași cameră dezmembrată; el mi-a spus s-o țin tot așa până miercuri și să revin atunci. Nici miercuri nu am terminat lista, așa că am continuat până vineri, asta fiind ieri, când i-am dus-o domnului Pinner. „Vă mulțumesc foarte mult – a spus el. Mă tem că am subestimat dificultatea acestei sarcini. Această listă îmi va fi de un real ajutor.“ „Mi-a luat ceva timp“ – am zis eu. „Și acum – mi-a spus – vreau să faceți o listă cu magazinele de mobilă, pentru că toate vând și articole de menaj.“ „Foarte bine.“ „Puteți veni mâine seară la ora șapte să-mi spuneți cum merge treaba. Nu vă suprasolicitați. V-ar

prinde bine câteva ore la teatrul de varietăți Day, seara, după ce terminați de lucrat."

În timp ce vorbea, a râs, iar eu am văzut cu înfiorare că al doilea dinte din stânga fusese plombat grosolan cu aur.

Sherlock Holmes îşi frecă mâinile cu încântare, iar eu îl fixai uimit cu privirea pe clientul nostru.

— Poate vă surprinde, doctore Watson, zise el, dar iată cum stau lucrurile: în timp ce vorbeam cu celălalt individ din Londra, în momentul în care a râs de faptul că nu mă mai duc la „Mawson", am observat din întâmplare că dintele lui era plombat exact în acelaşi fel. Vedeți, în ambele cazuri, strălucirea aurului mi-a atras atenția. Adunând la asta faptul că vocea şi chipul erau identice şi că singurele deosebiri puteau fi foarte uşor obținute cu ajutorul unei lame de ras sau al unei peruci, nu m-am mai îndoit că era vorba de aceeaşi persoană. Bineînțeles că te aştepți ca doi frați să semene, dar nu să aibă şi acelaşi dinte plombat în acelaşi mod. Şi-a luat la revedere înclinându-şi uşor capul, iar eu m-am trezit în stradă complet nedumerit. M-am întors la hotel, mi-am băgat capul într-un lighean cu apă rece şi am încercat să chibzuiesc. De ce mă trimisese de la Londra la Birmingham? De ce se dusese acolo înaintea mea? Şi de ce îşi scrisese lui însuşi o scrisoare? Toate astea mă depăşeau şi nu înțelegeam nimic. Apoi, deodată, mi-am dat seama că tot ce era un mister pentru mine ar putea fi foarte limpede pentru domnul Sherlock Holmes. Am avut timp cât să ajung în oraş cu trenul de noapte, să vorbesc cu el în dimineața aceasta şi să vă iau pe amândoi cu mine înapoi la Birmingham.

Urmă o pauză după ce funcționarul agenției de bursă termină de relatat surprinzătoarea-i experiență. Apoi, Sherlock Holmes se uită cu coada ochiului la mine, rezemându-se de perne, cu o expresie încântată şi totuşi critică, asemenea unui cunoscător care tocmai gustase dintr-un vin de calitate superioară.

— Minunat, nu-i aşa, Watson? Există unele aspecte care îmi plac. Cred că eşti şi tu de acord că o întrevedere cu domnul Arthur Harry Pinner, în birourile temporare ale „Companiei de articole de menaj Franco-Midland Limited", ar fi o experiență destul de interesantă pentru amândoi.

— Dar cum putem face asta?, am întrebat.

— A, destul de uşor, zise vesel Hall Pycroft. Sunteţi doi prieteni de-ai mei în căutarea unei slujbe şi ce poate fi mai firesc decât să vă aduc pe amândoi la director?

— Bineînţeles, zise Holmes. Aş vrea să mă uit puţin la domnul acesta şi să văd dacă pot să-i înţeleg jocul. Ce calităţi ai tu, prietene, care să-ţi facă serviciile de neprețuit? Sau este posibil să...

Începu să-şi roadă unghiile şi să privească în gol pe fereastră, astfel încât abia dacă am mai scos un cuvânt de la el până când am ajuns în New Street.

În seara aceea, la ora şapte, mergeam toţi trei pe strada Corporation către birourile companiei.

— N-are niciun rost să fim acolo devreme, zise clientul nostru. Se pare că vine aici doar ca să se întâlnească cu mine, pentru că locul e pustiu până la ora pe care o desemnează el.

— Ăsta e un lucru care dă de gândit, remarcă Holmes.

— Pe legea mea, ce v-am spus eu!, exclamă funcţionarul. Uite-l! E cel care merge în faţa noastră.

Arătă cu degetul spre un bărbat mai degrabă scund, bine îmbrăcat, brunet, care mergea grăbit pe cealaltă parte a drumului. În timp ce-l priveam, s-a uitat vizavi la un băiat care anunţa în gura mare titlurile celei mai recente ediţii ale ziarului de seară şi, traversând în fugă, printre birje şi trăsuri, a cumpărat un exemplar. Apoi, ţinându-l strâns în mână, dispăru în spatele unei uşi.

— Iată-l!, strigă Hall Pycroft. Acolo unde a intrat sunt birourile companiei. Veniţi cu mine şi voi aranja totul cât mai uşor cu putinţă.

Luându-ne după el, am urcat cinci etaje până când ne-am aflat în faţa unei uşi pe jumătate deschise, la care bătu clientul nostru. O voce dinăuntru ne-a invitat să intrăm şi am păşit într-o cameră goală, nemobilată, aşa cum ne-o descrisese Hall Pycroft. La singura masă din încăpere stătea bărbatul pe care îl văzusem în stradă, cu ziarul de seară desfăcut în faţa lui. Când îşi ridică privirile spre noi, mi s-a părut că niciodată nu mai văzusem un chip marcat de atâta suferinţă şi de ceva mai mult decât atât – de o groază cu care puţini oameni se

întâlnesc în viață. Fruntea îi strălucea de transpirație, obrajii erau de un alb stins, mohorât, ca burta unui peşte, iar ochii erau sălbatici şi ficşi. Se uită la funcționar de parcă nu l-ar mai fi recunoscut. După uimirea zugrăvită pe fața clientului nostru, mi-am dat seama că aceasta nu era în niciun caz înfățişarea obişnuită a angajatorului său.

— Păreți bolnav, domnule Pinner!, exclamă el.

— Da, nu mă simt prea bine, răspunse celălalt făcând eforturi evidente să se adune şi lingându-şi buzele uscate înainte de a vorbi. Cine sunt aceşti domni pe care i-ai adus cu tine?

— Unul este domnul Harris din Bermondsey, iar celălalt este domnul Price, de aici din oraş, spuse iute funcționarul nostru. Sunt prieteni de-ai mei şi domni cu experiență, dar, de ceva vreme, au rămas fără un loc de muncă şi au venit sperând că le-ați putea oferi un post în cadrul companiei.

— Foarte posibil! Foarte posibil!, exclamă domnul Pinner cu un zâmbet înfricoşător. Da, nu am nicio îndoială că vom putea face ceva pentru dumneavoastră. Care este domeniul dumneavoastră de specialitate, domnule Harris?

— Sunt contabil, spuse Holmes.

— A, da, vom avea nevoie de aşa ceva. Şi dumneavoastră, domnule Price?

— Funcționar, am zis eu.

— Am mari speranțe că veți putea fi primiți în companie. Vă voi anunța de îndată ce vom ajunge la o concluzie. Şi acum vă rog să plecați. Pentru numele lui Dumnezeu, lăsați-mă singur!

Aceste ultime cuvinte izbucniseră din el ca şi cum constrângerea, care începea în mod evident să pună stăpânire pe el, explodase deodată, cu o forță violentă.

Eu şi Holmes ne uitarăm unul la altul, iar Hall Pycroft făcu un pas către masă.

— Dar, domnule Pinner, uitați că am stabilit o întâlnire ca să-mi dați instrucțiuni, zise el.

— Desigur, domnule Pycroft, desigur, reluă celălalt cu o voce mai calmă. Aşteptați aici o clipă şi nu văd de ce prietenii dumneavoastră n-ar aştepta şi dumnealor. Voi fi complet la

dispoziția dumneavoastră peste trei minute, dacă-mi permiteți să abuzez atât de mult de răbdarea dumneavoastră.

Se ridică de pe scaun şi, cu un aer foarte politicos, înclină uşor capul spre noi, apoi ieşi pe o uşă de la capătul celălalt al încăperii, pe care o închise în urma lui.

— Acum ce face?, şopti Holmes. Vrea s-o şteargă?

— Imposibil, răspunse Pycroft.

— De ce?

— Uşa aceea dă spre o cameră interioară.

— Nu există nicio ieşire?

— Niciuna.

— Este mobilată?

— Ieri era goală.

— Atunci ce naiba face? E ceva ce nu înțeleg în purtarea lui. Dacă ar exista un om aproape înnebunit de groază, acel om s-ar numi Pinner. Ce l-a putut speria aşa?

— Poate bănuieşte că suntem detectivi, i-am sugerat.

— Asta trebuie să fie!, exclamă Pycroft.

Holmes clătină din cap.

— N-a devenit palid. Era deja palid când am intrat în cameră, zise el. Se prea poate să...

Cuvintele lui fură întrerupte de un ciocănit ascuțit venind din direcția camerei interioare.

— De ce naiba bate la propria lui uşă?, strigă funcționarul.

Ciocănitul se auzi din nou şi mai tare. Am privit cu toții uşa închisă aşteptând.

Uitându-mă la Holmes, am văzut că fața îi devine rigidă, în timp ce el se apleca înainte extrem de agitat.

Apoi, deodată, se auzi un horcăit înfundat şi o lovitură rapidă în lemnărie. Holmes țâşni ca un apucat spre capătul celălalt al încăperii şi împinse uşa. Era încuiată pe dinăuntru. Urmând exemplul lui, ne-am aruncat şi noi asupra ei cu toată greutatea. O balama cedă, apoi cealaltă şi uşa se prăbuşi cu zgomot pe podea. Călcând în viteză peste ea, ne trezirăm în camera interioară. Era goală.

Dar sentimentul nostru de vinovăție nu dură decât o secundă. În colțul cel mai apropiat de încăperea pe care o părăsisem era o a doua uşă.

Holmes sări spre ea şi o deschise. Pe podea, zăceau o haină şi o vestă, iar de un cârlig din spatele uşii, cu propriile bretele în jurul gâtului, era spânzurat directorul „Companiei de articole de menaj Franco-Midland Limited". Avea genunchii ridicați, capul îi atârna într-un unghi îngrozitor față de corp, iar călcâiele loveau ritmic uşa, producând zgomotul care ne întrerupsese conversația. Într-o clipă, l-am prins de talie şi l-am ținut ridicat până când Holmes şi Pycroft au desfăcut bretelele care se adânciseră în pielea lividă. Apoi l-am cărat în cealaltă cameră, unde rămase întins respirând din greu, cu fața galbenă, de culoarea cleiului, şi cu buzele vineții – o epavă înspăimântătoare a tot ceea ce fusese cu doar cinci minute în urmă.

— Ce părere ai, Watson?, întrebă Holmes.

M-am aplecat deasupra lui şi l-am examinat. Pulsul îi era slab şi intermitent, dar respira din ce în ce mai profund, iar sub pleoapele care îi tremurau uşor se vedea albul ochilor.

— A fost cât pe ce, am răspuns, dar o să supraviețuiască. Deschide, te rog, fereastra aceea şi dă-mi carafa cu apă.

I-am desfăcut gulerul, i-am turnat apă rece pe față, apoi i-am ridicat şi i-am coborât brațele până când începu să respire normal.

— E doar o chestiune de timp acum, am zis dându-mă la o parte.

Holmes stătea lângă masă, cu mâinile înfundate adânc în buzunarele pantalonilor şi cu bărbia în piept.

— Presupun că acum ar trebui să chemăm poliția, zise el. Şi totuşi mărturisesc că mi-ar face plăcere să dau cazul gata rezolvat când vor veni.

— E un adevărat mister pentru mine, exclamă Pycroft scărpinându-se în cap. De ce-or fi vrut să mă facă să vin tocmai până aici, ca apoi...

— Pfui! Asta e destul de clar, spuse Holmes nervos. Gestul ăsta din urmă nu-l înțeleg.

— Atunci înseamnă că înțelegeți restul?

— Cred că este destul de evident. Tu ce spui, Watson? Am ridicat din umeri.

— Trebuie să mărturisesc că mă depăşeşte, am spus.

— Cu siguranță că, dacă te gândești mai întâi la evenimente, acestea nu pot conduce decât la o singură concluzie.

— Tu ce înțelegi din toate astea?

— Ei bine, toată chestiunea se bazează pe două elemente. Primul este faptul că Pycroft a fost pus să scrie o declarație prin care se angaja în această ridicolă companie. Nu vezi cât de sugestiv e acest lucru?

— Mă tem că nu.

— Ei, bine, de ce au vrut ca el să facă asta? Nu din motive de afaceri, deoarece aceste aranjamente sunt de obicei verbale şi nu avea niciun rost ca acum să se procedeze altfel. Nu îți dai seama, tinere prieten, că erau nerăbdători să obțină o mostră din scrisul tău şi nu aveau cum altfel s-o facă?

— Dar de ce?

— Chiar aşa, de ce? Când vom răspunde la această întrebare vom fi progresat cu mica noastră problemă. De ce? Nu poate exista decât un singur motiv potrivit. Cineva voia să învețe să-ți imite scrisul şi trebuia mai întâi să obțină o mostră. Şi acum, dacă trecem la al doilea element, vedem că unul îl clarifică pe celălalt. Mă refer la rugămintea lui Pinner ca tu să nu-ți dai demisia, ci să-l laşi pe directorul acelei companii importante să creadă că un domn Hall Pycroft, pe care nu-l văzuse niciodată, urma să intre în birou luni dimineața.

— Dumnezeule, Dumnezeule!, strigă clientul nostru. Ce dobitoc orb am fost!

— Acum înțelegi care a fost ideea cu scrisul de mână. Dacă presupunem că cineva venea în locul tău, având un scris de mână complet diferit de cel din cererea de angajare, atunci cu siguranță înşelăciunea ar fi fost descoperită. Dar între timp pungaşul învățase să-ți imite scrisul, astfel încât postul îi era asigurat, deoarece presupun că nimeni din birou nu te văzuse vreodată.

— Absolut nimeni, gemu Hall Pycroft.

— Foarte bine. Firește, era foarte important să te împiedice să te gândeşti mai bine la asta şi să nu te lase să te întâlneşti cu cineva care ar fi putut să-ți spună că dublura ta era la serviciu în birourile firmei „Mawson". Prin urmare, ți-au dat un avans frumuşel la salariu şi te-au trimis la firma „Midland",

unde ți-au dat să lucrezi destul cât să te împiedice să pleci la Londra, unde ai fi putut să le dai planul peste cap. Asta e destul de clar.

— Dar ce motiv ar fi avut acest om să pretindă că e propriul frate?

— Ei bine, şi asta e destul de clar. E evident că sunt doar doi oameni implicați. Unul ți-a luat locul la birou. Celălalt s-a dat drept angajatorul tău şi apoi a descoperit că nu poate să-ți găsească un şef fără să includă şi o a treia persoană în schema lui. Asta nu era deloc dispus să o facă. Şi-a schimbat înfățişarea cât de mult a putut şi a sperat că asemănarea, pe care cu siguranță o vei observa, va fi pusă pe seama unei trăsături de familie. Dacă n-ai fi avut norocul să observi plomba de aur, probabil că bănuielile tale n-ar fi fost niciodată trezite.

Hall Pycroft îşi scutură în aer mâinile încleştate.

— Dumnezeule!, exclamă. Cine ştie ce-o fi făcut celălalt Hall Pycroft la „Mawson“, în timp ce eu eram dus de nas în felul acesta? Ce-ar trebui să facem, domnule Holmes? Spuneți-mi ce să fac.

— Trebuie să trimitem o telegramă la firma „Mawson“.

— Sâmbăta închid la douăsprezece.

— Nu contează. Trebuie să fie un paznic sau vreun îngrijitor...

— A, da, e mereu un paznic acolo, din cauza titlurilor de proprietate valoroase pe care le au în păstrare. Îmi aduc aminte că am auzit vorbindu-se la Londra despre asta.

— Foarte bine, îi vom trimite lui o telegramă să vedem dacă e totul în ordine şi dacă lucrează acolo un funcționar cu numele tău. Asta e clar, ceea ce nu e clar e motivul pentru care, la vederea noastră, unul dintre pungaşi ar vrea să iasă imediat din cameră şi să se spânzure.

— Ziarul!, croncăni o voce în spatele nostru.

Bărbatul se ridicase în capul oaselor, înspăimântător de alb la față. Îşi venise în fire şi îşi freca speriat dunga latră şi roşie care îi înconjura încă gâtul.

— Ziarul?!, Desigur!, strigă Holmes agitat până la paroxism. Ce idiot am fost! M-am concentrat atât de mult asupra

vizitei noastre, încât nu m-am gândit nicio clipă la ziar. Cu siguranță că secretul este acolo.

Îl întinse pe masă și scoase un strigăt triumfător.

— Uită-te la asta, Watson!, strigă el. Este un ziar londonez, e prima ediție a ziarului „Evening Standard", iată ce căutam. Uită-te la titluri: „Crimă la Londra". „Omucidere la firma «Mawson & William»". Tentativă de jaf de proporții gigantice. Prinderea criminalului. Poftim, Watson, suntem cu toții la fel de nerăbdători să auzim despre ce este vorba, așa că te rog să citeşti cu voce tare.

După poziționarea în pagină a articolului, se părea că acesta fusese singurul eveniment important din oraş. Relatarea suna în felul următor:

Azi după-amiază, în Londra a avut loc o tentativă disperată de jaf, terminată cu moartea unui om şi cu capturarea criminalului. De câtăva vreme, „Mawson & William", *celebra companie financiară, avea în grijă titluri de proprietate a căror valoare totală se ridica la considerabila sumă de peste un milion de lire sterline. Directorul era pe deplin conştient de responsabilitatea care îi revenea drept consecință a marilor interese aflate în joc, astfel că achiziționase cele mai moderne seifuri şi avusese grijă ca un paznic înarmat să se afle zi şi noapte în clădire. Se pare că săptămâna trecută firma a angajat un funcționar nou, pe nume Hall Pycroft. Această persoană s-a dovedit a fi nimeni altul decât Beddington, celebrul falsificator şi spărgător, care, împreună cu fratele lui, ispăşise recent o pedeapsă de cinci ani. Prin anumite mijloace, încă neelucidate, el a reuşit, sub un nume fals, să ocupe un post în cadrul companiei, de care s-a folosit pentru a obține mulaje ale diferitelor încuietori şi informații detaliate despre locația camerei fortificate şi a seifurilor.*

La firma „Mawson", *obiceiul e ca, sâmbăta, funcționarii să plece la amiază. De aceea, sergentul Tuson, de la poliția londoneză, a fost oarecum surprins să vadă un domn cu o geantă de voiaj coborând scările la ora unu şi douăzeci de minute. Bănuitor, sergentul l-a urmărit şi, cu ajutorul polițistului Pollack, a reuşit să-l aresteze, după o crâncenă*

împotrivire. A fost imediat limpede că se comisese o spargere îndrăzneață, de mari proporții. În geantă s-au descoperit acțiuni ale companiei americane de cale ferată, împreună cu o mulțime de bilete de bancă aparținând unor mine şi altor companii, în valoare totală de aproape o sută de mii de lire. Cercetările efectuate la locul faptei au dus la descoperirea cadavrului nefericitului paznic, ghemuit şi îndesat în cel mai mare dintre seifuri, unde ar fi fost găsit abia luni dimineață, dacă sergentul Tuson n-ar fi intervenit atât de prompt. Craniul bărbatului fusese zdrobit cu o lovitură de vătrai, dată pe la spate. Nu e nicio îndoială că Beddington a fost lăsat să intre pretinzând că a uitat ceva şi, după uciderea paznicului, a jefuit repede seiful cel mare şi a fugit cu prada. Din cele stabilite până în prezent, fratele său, care lucrează de obicei cu el, nu a fost implicat în această lovitură, deşi poliția face cercetări asidue pentru a-i da de urmă.

— Ei, bine, în această privință, îi putem scuti pe polițişti de efort, zise Holmes uitându-se la silueta istovită, îngrămădită lângă fereastră.

— Firea omului e un amestec ciudat, Watson. Vezi tu, până şi un ticălos şi un criminal pot inspira aşa o afecțiune, încât fratele lui să recurgă la sinucidere când află că îi e capul în primejdie. Cu toate acestea, nu avem de ales. Eu şi doctorul vom rămâne de pază. Domnule Pycroft, dacă aveți amabilitatea să ieşiți şi să chemați poliția...

Sfârşit

Vasul „Gloria Scott“

Am aici nişte hârtii care cred, dragă Watson, că ar merita să te uiți pe ele, zise prietenul meu, Sherlock Holmes, într-o seară de iarnă, în timp ce stăteam de-o parte şi de alta a focului. Sunt documentele cazului extraordinar al „Gloriei Scott“, iar acesta este mesajul care l-a îngrozit pe judecătorul de pace Trevor atunci când l-a citit.

Luase dintr-un sertar un mic cilindru înnegrit şi, desfăcându-l, mi-a înmânat un bilet scurt, mâzgălit pe o bucată de hârtie cenuşie, pe care scria:

Jocul de vânătoare e un timp pierdut. Paznicul-şef Hudson, credem noi, a primit ordin spus să confişte tot vânatul. Poți şterge din meniu o făzăniță gătită imediat.

După ce am citit acest mesaj enigmatic, mi-am ridicat privirea şi l-am văzut pe Holmes râzând pe înfundate de expresia fetei mele.

— Arăți puțin cam uluit, zise el.

— Nu-mi dau seama cum un astfel de mesaj ar putea inspira oroare. Mie mi se pare mai degrabă ciudat.

— Foarte probabil. Şi totuşi, adevărul este că acela care l-a citit, un bătrân voinic şi rafinat, a fost doborât la pământ de acest bilet, de parcă l-ar fi lovit cineva cu patul unui pistol.

— Îmi stârneşti curiozitatea, i-am zis. Dar de ce ai spus adineauri că există motive speciale pentru care eu ar trebui să studiez acest caz?

— Pentru că este primul de acest fel care mi-a fost încredințat vreodată.

Mă străduisem deseori să-l fac pe prietenul meu să-mi spună ce-l determinase să se orienteze către cercetările penale, dar nu-l prinsesem niciodată într-o dispoziție comunicativă. Iar acum stătea în fotoliu, aplecat înainte, cu documentele întinse pe genunchi. Apoi își aprinse pipa și fumă un timp uitându-se pe ele.

— Nu m-ai auzit niciodată vorbind despre Victor Trevor?, întrebă el. A fost singurul prieten pe care mi l-am făcut în timpul celor doi ani de colegiu. N-am fost niciodată prea sociabil, Watson; preferam mai totdeauna să mă plimb prin cameră și să lucrez la micile mele metode de raționament, astfel că nu prea m-am amestecat cu cei din același an ca mine. În afară de scrimă și de box, nu aveam alte preferințe atletice; în plus, domeniul meu de studiu era destul de diferit de al celorlalți, așa că nu aveam niciun punct comun.

Trevor era singurul pe care îl cunoșteam și asta numai prin intermediul accidentului cu câinele lui, bull-terrier, care rămăsese înfipt în glezna mea într-o dimineață, în timp ce mă duceam la capelă.

A fost un mod prozaic de a lega o prietenie, totuși a funcționat. Am rămas țintuit la pat zece zile, timp în care Trevor obișnuia să vină pe la mine, să vadă cum mă simt. La început nu stătea mai mult de un minut, dar în scurt timp vizitele lui s-au prelungit și, înainte de sfârșitul semestrului, devenisem prieteni apropiați.

Era un tip sincer și pasionat, spiritual și plin de energie, opusul meu în multe privințe. Dar aveam câteva teme în comun și ne-am legat repede unul de altul când am aflat că nici el nu avea prieteni. În cele din urmă, m-a invitat la locuința tatălui său din Donnithorpe, în Norfolk, iar eu am acceptat ospitalitatea lui timp de o lună din vacanța mare.

Era evident că bătrânul Trevor se bucura de oarece avere și respect, fiind judecător de pace și moșier. Donnithorpe este un mic cătun chiar la nord de Langmere, în regiunea Broads. Casa era o clădire mare, de modă veche, din cărămidă, cu grinzi din stejar și cu o potecă străjuită de tei. Aveau acolo

mlaştini unde se puteau practica de minune vânătoarea de rațe sălbatice şi pescuitul, o bibliotecă selectă preluată, din câte am înțeles, de la un fost locatar şi un bucătar acceptabil, aşa încât numai un om mofturos ar fi putut să spună că n-a petrecut acolo o lună încântătoare.

Trevor-tatăl era văduv, iar prietenul meu era singurul lui fiu. Din câte auzisem, mai avusese şi o fiică, dar murise de difterie în timpul unei vizite la Birmingham. Tatăl mi se părea extrem de interesant. Nu era un om cu o cultură prea vastă, dar avea în el o uriaşă forță primitivă, atât din punct de vedere fizic, cât şi mental. Nu cunoştea aproape nicio carte, dar călătorise mult şi văzuse mai toate colțurile lumii. Şi îşi amintea perfect tot ce învățase. Fizic vorbind, era un om voinic, solid, cu un păr cărunt şi des, cu o față bronzată, bătută de vreme, şi cu nişte ochi albaştri, pătrunzători, aproape fioroşi. Cu toate astea, în regiune avea o reputație de om bun şi generos, iar în tribunal era cunoscut pentru indulgența sentințelor lui.

Într-o seară, la scurt timp după sosirea mea, ne delectam cu un pahar cu vin de Porto după cină, când tânărul Trevor începu să vorbească despre acele obiceiuri de observație şi deducție pe care eu deja le sistematizasem, deşi nu-mi dădusem încă seama de rolul pe care acestea urmau să-l joace în viața mea. Bătrânul era firește de părere că fiul său exagera cu descrierea câtorva fapte mărunte pe care le săvârşisem eu.

— Haide acum, domnule Holmes, zise el râzând bine dispus. Sunt un subiect excelent; dacă doreşti, dedu ceva despre mine.

— Mă tem că nu prea am ce, am răspuns; aş putea sugera că ați trăit cu frica unui atac la persoană în ultimele douăsprezece luni.

Zâmbetul îi pieri de pe buze şi mă fixă uluit cu privirea.

— Ei, bine, asta e destul de adevărat, zise. Ştii, Victor, se adresă el fiului său, atunci când am anihilat banda aia de braconieri, au jurat să ne înjunghie şi Sir Eduard Holly chiar a fost atacat. De atunci am stat mereu cu ochii în patru, deşi nu am nici cea mai vagă idee de unde ştie asta.

— Aveți un baston foarte frumos. După inscripție mi-am dat seama că nu-l aveți de mai mult de un an. Dar v-ați străduit destul de mult să-i găuriți măciulia şi să turnați plumb

înăuntru ca să-l transformați într-o armă redutabilă. M-am gândit că nu ați fi luat astfel de precauții dacă nu v-ați fi temut de vreun pericol.

— Altceva?, întrebă el zâmbind.

— Ați practicat boxul destul de mult în tinerețe.

— Ai iarăşi dreptate. De unde ți-ai dat seama? Nasul meu e cumva strâmb?

— Nu, am zis. E vorba de urechile dumneavoastră. Au acea turtire şi grosime specifice unui boxer.

— Altceva?

— După bătături se vede că ați săpat mult.

— Mi-am câştigat toți banii în minele de aur.

— Ați fost în Noua Zeelandă.

— Corect, din nou.

— Ați vizitat Japonia.

— Chiar aşa.

— Şi ați fost foarte intim cu o persoană ale cărei inițiale erau J.A., pe care, după aceea, ați fost nerăbdător să o uitați cu desăvârşire.

Domnul Trevor se ridică încet, îşi fixă ochii mari şi albaştri asupra mea, cu o privire ciudată şi sălbatică, apoi căzu leşinat cu fața în cojile de nucă presărate pe masă.

Îți poți imagina, Watson, ce şocați am fost şi eu, şi fiul lui. Cu toate astea, şi-a venit repede în simțiri, pentru că, atunci când i-am desfăcut gulerul şi l-am stropit pe față cu apa dintr-unul din paharele cu picior, a gâfâit de două ori şi s-a ridicat.

— A, băieți, zise el silindu-se să zâmbească, sper că nu v-am speriat. Oricât de puternic aş părea, există totuşi un loc slab în inima mea şi nu e nevoie de prea mult ca să mă doboare. Nu ştiu cum faci asta, domnule Holmes, dar mie mi se pare că toți detectivii adevărați sau pretinşi ar fi copii în mâinile tale. Ăsta ți-e drumul în viață, domnule, şi poți crede pe cuvânt un om care a văzut destule pe lumea asta.

Şi acea recomandare, precedată de evaluarea exagerată a capacităților mele, a fost, dacă mă crezi, Watson, primul lucru care m-a făcut conştient de faptul că tot ceea ce fusese până atunci doar o pasiune putea deveni o profesie.

În acel moment însă eram mult prea preocupat de îmbolnăvirea bruscă a gazdei mele ca să mă gândesc la altceva.

— Sper că n-am spus nimic care să vă provoace suferință, am zis eu.

— Ei, bine, ai atins cu siguranță un punct sensibil. Pot să te întreb de unde ştii şi cât ştii?

Acum vorbea pe jumătate în glumă, dar o urmă de teamă îi stăruia încă în priviri.

— E simplu ca bună ziua, i-am zis. Când v-ați încordat brațul ca să trageți acel peşte în barcă, am văzut literele J.A. Fuseseră tatuate pe antebraț. Erau încă lizibile, dar, după înfățişarea lor ştearsă şi după pielea pătată din jur, era limpede că se încercase din răsputeri îndepărtarea lor. Era evident deci că acele inițiale v-au fost cândva foarte dragi şi că după aceea ați dorit să le uitați.

— Ce ochi ai!, exclamă el oftând uşurat. E chiar aşa cum spui. Dar nu vom discuta despre asta. Dintre toate fantomele, umbrele vechilor iubiri sunt cele mai dureroase. Vino în salon, să fumăm în linişte un trabuc.

Din acea zi, cu toată cordialitatea lui, era mereu o nuanță de suspiciune în purtarea domnului Trevor față de mine.

Chiar şi fiul lui a remarcat acest lucru. „L-ai cam întors pe dos pe tata – îmi zise; atât de tare, încât nu va mai fi niciodată sigur de ceea ce ştii şi de ceea ce nu ştii.“

Sunt sigur că nu intenționa să o arate, dar îl preocupa într-atât, încât suspiciunea se ivea cu fiecare ocazie.

În cele din urmă, am fost atât de convins că eu eram cauza tulburării lui, aşa că am decis să-mi scurtez vizita. Dar, chiar în acea zi, înainte să plec, a avut loc un incident care s-a dovedit mai târziu a fi foarte important.

Stăteam afară pe peluză, toți trei aşezați pe scaune, bronzându-ne la soare şi admirând priveliştea ținutului Broads, când o servitoare veni să ne spună că la uşă era un bărbat care voia să vorbească cu domnul Trevor.

„Cum se numeşte?“, întrebă gazda mea. „N-a vrut să-mi spună“, i-a răspuns femeia. „Atunci ce doreşte?“ „Spune că îl cunoaşteți şi că vrea doar să discute un moment cu dumneavoastră.“ „Condu-l aici.“

O clipă mai târziu își făcu apariția un individ puțin îmbătrânit, care mergea adus de spate și târșâindu-și picioarele. Purta o haină descheiată, cu mâneca pătată de catran, o cămașă în carouri roșii și negre, pantaloni albaștri din pânză groasă și cizme grele, foarte uzate. Avea o față slabă, arsă de soare și vicleană, cu un zâmbet permanent, care dezvăluia un șir neregulat de dinți galbeni. Mâinile lui zbârcite aveau palmele pe jumătate închise, în felul specific marinarilor. În timp ce înainta anevoios spre noi, l-am auzit pe domnul Trevor scoțând un sunet ca un sughiț, apoi sărind în picioare și fugind în casă. S-a întors imediat, iar eu am simțit un miros puternic de rachiu când a trecut pe lângă mine. „Ei, bine, omule – zise el – ce pot să fac pentru dumneata?“ Marinarul se opri și îl privi încrețindu-și ochii, având același zâmbet larg pe față. „Nu știi cine sunt?“, întrebă el. „Măi să fie, e Hudson, fără îndoială“ – zise domnul Trevor cu o voce surprinsă. „Chiar el, domnule – spuse marinarul. Sunt treij' de-ani și mai bine de când nu te-am văzut; iată-te la casa ta, în timp ce eu încă mai mănânc carne sărată din butoaie.“ „Aș, o să vezi că n-am uitat vremurile de-altădată – strigă domnul Trevor și, îndreptându-se către marinar, îi spuse ceva în șoaptă. Du-te în bucătărie, continuă el cu voce tare, și vei primi mâncare și băutură. Nu mă îndoiesc că-ți voi găsi o slujbă.“ „Mulțumesc, domnule – spuse marinarul ducând o mână la frunte. Taman m-am întors după doi ani de drum la opt noduri fără destui oameni la bord și vreau zăbavă. M-am gândit c-o s-o găsesc ori la domnul Beddoes, ori la dumneata.“ „A! – exclamă Trevor. Știi unde e domnul Beddoes?“ „Noroc bun, domnule, eu știu unde-mi sunt toți vechii prieteni“ – zise individul zâmbind sinistru și plecând târșâind spre bucătărie, în urma servitoarei.

Domnul Trevor ne mormăi ceva despre faptul că fusese tovarăș de echipaj cu omul, când se întorcea de la minele de aur, apoi ne lăsă pe peluză și intră în casă. O oră mai târziu, când am intrat și noi înăuntru, l-am găsit beat mort, întins pe canapeaua din sufragerie. Întregul incident mi-a lăsat o impresie foarte proastă, așa că a doua zi nu mi-a părut rău să las Donnithorpe în urma mea, deoarece m-am

gândit că prezența mea ar fi fost foarte stânjenitoare pentru prietenul meu.

Toate acestea s-au petrecut în timpul primei luni din vacanța mare. M-am întors în apartamentul meu din Londra, unde am petrecut şapte săptămâni lucrând la câteva experimente din chimia organică. Totuşi, într-una din zile, când toamna îşi intrase de mult în drepturi şi vacanța era pe sfârşite, am primit o telegramă de la prietenul meu, care mă implora să mă întorc la Donnithorpe, spunându-mi că are mare nevoie de sfatul şi de ajutorul meu. Bineînțeles că am lăsat totul baltă şi am plecat din nou în Nord.

M-a aşteptat cu docarul la gară, iar eu mi-am dat seama dintr-o privire că ultimele două luni îl puseseră la grea încercare pe prietenul meu. Slăbise şi arăta îngrijorat şi îşi pierduse felul lui vesel şi zgomotos de a fi, care îl făcuse atât de remarcabil. „Tata e pe moarte" – au fost primele lui cuvinte. „Imposibil! – am strigat. Ce s-a întâmplat?" „A făcut apoplexie. Şoc nervos. Toată ziua a stat să moară. Mă îndoiesc că-l vom mai găsi în viață."

După cum îți poți imagina, Watson, am fost îngrozit la aflarea acestei veşti neaşteptate. „Care a fost cauza?" – am întrebat. „Păi, tocmai asta e. Urcă şi îți voi povesti pe drum. Îți aminteşti de individul acela care a venit la noi cu o seară înainte să pleci?" „Bineînțeles." „Ştii pe cine am lăsat să intre în casă în ziua aceea?" „N-am nici cea mai vagă idee." „Era diavolul, Holmes!", strigă el. L-am privit uluit. „Da, era diavolul în persoană. De atunci n-am mai avut nicio clipă de linişte – nici măcar una. Tata nu şi-a mai ținut capul sus din seara aceea, iar acum viața şi inima îi sunt zdrobite, totul din cauza acestui blestemat de Hudson." „Dar ce putere a avut asupra lui?" „Ah, aş da orice să ştiu asta. Blândul, generosul şi bunul meu tată, cum ar fi putut să cadă în ghearele unui astfel de ticălos?! Dar mă bucur atât de mult că ai venit, Holmes. Am încredere în judecata şi discreția ta şi ştiu că mă vei sfătui cum e mai bine."

Alergam de-a lungul drumului neted şi albicios, iar în fața noastră întinderea nesfârşită a ținutului Broads licărea în lumina roşiatică a apusului de soare. Printr-un crâng aflat la

stânga noastră, puteam vedea deja coşurile înalte şi catargul de steag care marcau locuința moşierului.

„Tatăl meu l-a angajat pe individ ca grădinar – spuse prietenul meu – apoi, cum asta nu l-a mulțumit, a fost promovat majordom. Toată casa părea că e la cheremul lui: se plimba peste tot şi făcea ce voia el. Servitoarele s-au plâns de obiceiurile lui de beţiv şi de limbajul lui neruşinat. Tata le-a mărit salariile la toți, ca să-i recompenseze pentru neplăceri. Individul lua barca şi cea mai bună puşcă a tatălui meu şi se răsfăța cu mici expediții de vânătoare. Şi făcea toate aceste lucruri cu un rânjet batjocoritor şi impertinent pe față, încât l-aş fi pocnit de vreo douăzeci de ori dacă ar fi fost de vârsta mea. Îți spun, Holmes, a trebuit să mă abțin din greu în tot acest timp, iar acum mă întreb dacă nu cumva ar fi fost mai înțelept să nu mă fi stăpânit atât de mult.“

Ei, bine, lucrurile ne-au mers din ce în ce mai rău, iar acest animal de Hudson a devenit atât de incomod, încât, într-o zi, în momentul în care i-a vorbit cu impertinență tatălui meu în prezența mea, l-am apucat de umeri şi l-am împins spre uşă. S-a furişat afară cu o față livid şi cu o privire veninoasă ce rostea mai multe amenințări decât ar fi putut limba lui s-o facă.

Nu ştiu ce s-a întâmplat între el şi bietul tata după aceea, dar a doua zi, tatăl meu a venit la mine şi m-a întrebat dacă n-aş vrea să-mi cer scuze lui Hudson.

După cum îți poți imagina, am refuzat şi l-am întrebat cum de-l lăsa pe acest ticălos să-şi permită asemenea libertăți față de el şi de casa lui.

„A, fiule – a zis el – îți e uşor să vorbeşti, dar nu ştii cum stau lucrurile. Însă vei afla, Victor. Voi avea grijă să afli, orice s-ar întâmpla. N-ai crede ceva rău despre bietul tău tată, nu-i aşa, băiete?“

Era foarte emoționat şi s-a închis tot restul zilei în birou, unde puteam să văd prin fereastră că scria de zor.

În acea seară s-a întâmplat ceva care m-a uşurat foarte mult, căci Hudson ne-a spus că intenționa să plece. După cină, a intrat în sufragerie şi ne-a dat vestea cu vocea groasă a unui om pe jumătate beat. „M-am săturat de Norfolk – a zis

el. Mă voi duce la domnul Beddoes, în Hampshire. Îndrăznesc să spun că va fi la fel de fericit să mă vadă cum ai fost şi tu." „Sper că nu pleci supărat, Hudson" – a zis tatăl meu cu o umilinţă care a făcut să-mi fiarbă sângele în vine. „Încă nu mi-am primit scuzele", a zis el îmbufnat privind spre mine. „Victor, trebuie să recunoşti că l-ai tratat cam dur pe acest ins onorabil", a spus tatăl meu întorcându-se spre mine. „Dimpotrivă, cred că am fost amândoi mult prea răbdători faţă de el" – am răspuns. „Aşa crezi, deci – mârâi el. Foarte bine, camarade. O să vedem noi despre asta."

A ieşit târşâind din cameră şi, după o jumătate de oră, a părăsit casa, lăsându-l pe tatăl meu într-o stare de nervozitate jalnică. Noapte de noapte îl auzeam plimbându-se prin cameră şi, tocmai când îşi recăpătase stăpânirea de sine, a venit lovitura fatală. „Cum?" – am întrebat eu nerăbdător. „În modul cel mai extraordinar cu putinţă. Ieri-seară a sosit o scrisoare pentru tatăl meu, expediată din Fordingham. Tata a citit-o, şi-a dat cu pumnii în cap şi a început să alerge prin cameră, ca un om care şi-a pierdut minţile. Când am reuşit în cele din urmă să-l fac să se aşeze pe canapea, avea gura şi pleoapele schimonosite într-o parte şi mi-am dat seama că avusese un atac.

Doctorul Fordham a venit imediat. L-am întins în pat, dar paralizia s-a întins şi nu dă semne că ar fi conştient. Nu cred că-l vom mai găsi în viaţă." „Mă îngrozeşti, Trevor! – am strigat. Ce-ar fi putut conţine această scrisoare ca să producă un efect atât de înspăimântător?" „Nimic. Aici e partea inexplicabilă. Mesajul era absurd şi banal. O, Doamne, e aşa cum mă temeam!"

În timp ce vorbea, am cotit pe alee şi am văzut în lumina palidă a serii că toate storurile din casă fuseseră lăsate. Ne-am repezit spre uşă, prietenul meu având faţa zguduită de durere.

În acel moment, un bărbat în costum negru ieşi din casă. „Când s-a întâmplat, domnule doctor?" „Aproape imediat după ce ai plecat." „Şi-a recăpătat cunoştinţa?" „Doar pentru o clipă, înainte de sfârşit." „Vreun mesaj pentru mine?" „Doar că hârtiile sunt în sertarul din spate al dulapului japonez."

Prietenul meu urcă împreună cu doctorul în camera mortului, în timp ce eu am rămas în birou întorcând problema pe toate părțile, mai trist decât fusesem vreodată în viața mea. Care era trecutul acestui Trevor, boxer, călător şi căutător de aur, şi cum de ajunsese la mâna acestui marinar cu față acră? Şi, de asemenea, de ce să leşine din cauza unei aluzii la inițialele pe jumătate şterse de pe brațul lui şi să moară la primirea unei scrisori de la Fordingham? Atunci mi-am amintit că Fordingham era în Hampshire şi că acel domn Beddoes, pe care marinarul s-a dus să-l viziteze şi probabil să-l şantajeze, locuia tot acolo, din câte spusese. Înseamnă că scrisoarea a venit ori din partea lui Hudson, marinarul, anunțându-l că a dezvăluit secretul vinovat care se pare că exista, ori din partea lui Beddoes, prevenindu-l pe vechiul său aliat că o astfel de dezvăluire este iminentă. Până aici, totul părea destul de clar. Dar atunci cum putea această scrisoare să fie banală şi ciudată, precum o descrisese fiul? Înseamnă că n-a citit-o bine. Dacă e aşa, atunci s-a folosit unul dintre acele ingenioase coduri secrete care spun una şi înseamnă alta. Trebuia să văd acea scrisoare. Dacă exista vreo semnificație ascunsă în ea, eram sigur că o puteam dibui. Am cugetat pe întuneric la asta timp de o oră, până când, în cele din urmă, o servitoare cu ochii în lacrimi a adus o lampă. În urma ei intră prietenul meu Trevor, palid, dar liniştit, ținând în mână hârtiile pe care le vezi pe genunchii mei. Se aşează în fața mea, trase lampa până la marginea mesei şi îmi dădu un bilet scurt, mâzgălit după cum vezi pe o bucată de hârtie cenuşie, pe care scria:

Jocul de vânătoare e un timp pierdut. Paznicul-şef Hudson, credem noi, a primit ordin spus să confişte tot vânatul. Poți şterge din meniu o făzăniță gătită imediat.

Îndrăznesc să spun că, atunci când am citit pentru prima dată acest mesaj, am fost la fel de uluit ca şi tine. Apoi l-am recitit cu mare atenție. Era, bineînțeles, aşa cum crezusem. Mai mult ca sigur că un înțeles ascuns era îngropat în această combinație ciudată de cuvinte. Sau poate că unii termeni, precum „vânat“ şi „făzăniță“, aveau o semnificație dinainte

stabilită. O astfel de semnificație ar fi fost arbitrară şi nu putea fi dedusă în niciun fel. Totuşi, nu doream să cred că aşa stăteau lucrurile, iar prezența cuvântului Hudson părea să indice că subiectul mesajului era precum ghicisem şi că fusese trimis mai degrabă de Beddoes decât de marinar. Am încercat să-l citesc de la coadă la cap, dar combinația „imediat gătită făzăniță" nu era încurajatoare. Atunci am încercat să alternez cuvintele, dar nici „jocul vânătoare un", nici „de e timp" nu promiteau să mă lămurească în vreun fel.

Apoi, deodată, am descoperit cheia ghicitorii: am văzut că fiecare al treilea cuvânt, începând cu primul, ar forma un mesaj care într-adevăr putea să-l aducă la disperare pe bătrânul Trevor.

I-am citit prietenului meu avertismentul, care era scurt şi la obiect:

Jocul e pierdut. Hudson a spus tot. Şterge-o imediat.

Victor Traver îşi îngropă fața în mâinile tremurânde. „Presupun că asta trebuie să fie – zise el. Asta e mai rău decât moartea, fiindcă înseamnă şi dezonoare. Dar care e semnificația cuvintelor «paznicul-şef» şi «făzăniță»?" „Nu înseamnă nimic pentru mesajul în sine, dar ar putea însemna foarte mult pentru noi, dacă n-am avea alte mijloace de a descoperi expeditorul. După cum vezi, a început prin a scrie «Jocul...e...» şi aşa mai departe. Mai apoi, ca să respecte codul prestabilit, trebuia să completeze cu două cuvinte fiecare spațiu. Era normal să folosească primele cuvinte care îi veneau în minte şi, dacă printre ele sunt aşa de multe care se referă la vânătoare, poți fi destul de sigur că este fie un vânător împătimit, fie interesat de creşterea animalelor. Ştii ceva despre acest Beddoes?" „Păi, acum, că ai pomenit de asta, zise el, îmi aduc aminte că în fiecare toamnă obişnuia să-l invite pe bietul tata la vânătoare în rezervația lui." „Atunci biletul e fără îndoială de la el – am zis eu. Nu ne mai rămâne decât să aflăm care e secretul cu care marinarul Hudson se pare că îi amenința pe aceşti doi oameni bogați şi respectați." „Din nefericire, Holmes, mi-e teamă că e vorba de

un secret plin de păcat şi ruşine! – strigă prietenul meu. Dar ție nu-ți voi ascunde nimic. Iată declarația pe care a scris-o tatăl meu atunci când şi-a dat seama că pericolul din partea lui Hudson devenise iminent. Am găsit-o în dulapul japonez, aşa cum i-a spus doctorului. Ia-o şi citeşte-mi-o, pentru că eu nu am nici puterea, nici curajul să o fac."

Ei bine, Watson, acestea sunt hârtiile pe care mi le-a înmânat şi ți le voi citi şi ție, aşa cum i le-am citit şi lui în acea noapte, în vechiul birou. Pe ele scrie, precum vezi:

Câteva amănunte ale călătoriei vasului „Gloria Scott", *de la plecarea ei din Falmouth pe 8 octombrie 1855, până la distrugerea ei pe 6 noiembrie, la 15 grade şi 20 de minute latitudine nordică şi 25 de grade şi 14 minute longitudine vestică.*

Sunt sub forma unei scrisori şi sună în felul următor:

Dragul meu fiu, acum că dezonoarea care se apropie începe să-mi întunece ultimii ani din viață, pot să scriu cu sinceritate că nici frica de lege, nici pierderea poziției în societate şi nici decăderea în ochii tuturor celor care m-au cunoscut nu-mi provoacă suferință, ci numai gândul că vei ajunge să roşeşti din cauza mea, tu, care mă iubeşti şi care ai avut, sper, puține motive să nu mă respecți. Dar dacă sabia, care stă mereu deasupra mea, va cădea, atunci dorința mea e ca tu să citeşti aceste rânduri, ca să ştii de la mine cât de vinovat sunt. Pe de altă parte, dacă totul va fi bine (şi să dea bunul Dumnezeu să fie aşa!) şi dacă se întâmplă ca această hârtie să nu fie distrusă şi să-ți cadă în mâini, atunci te implor ca, în numele a tot ce ai mai sfânt pe lume, în numele scumpei tale mame şi al iubirii care a existat între noi, s-o *arunci în foc şi să nu te mai gândeşti niciodată la ea. Dar dacă citeşti aceste rânduri, înseamnă că am fost deja demascat şi târât afară din casă sau am amuțit pentru vecie. În ambele cazuri, timpul secretelor a trecut, fiecare cuvânt pe care ți-l spun e adevărul gol-goluț, iar în privința asta jur şi sper să capăt îndurare.*

Dragul meu băiat, numele meu nu este Trevor. În tinerețe am fost James Armitage, iar acum îți dai seama de ce am fost

atât de şocat în urmă cu câteva săptămâni când prietenul tău de la colegiu mi-a spus acele cuvinte ce păreau să sugereze că-mi descoperise secretul. Căci Armitage mă numeam atunci când m-am angajat la o bancă din Londra şi ca Armitage am fost găsit vinovat de încălcarea legilor ţării mele şi condamnat la deportare. Nu mă judeca prea aspru, băiete. Aveam o aşa-zisă datorie de onoare pe care trebuia s-o plătesc, iar eu am folosit pentru asta bani ce nu-mi aparţineau, convins fiind că-i pot pune la loc înainte ca să-şi dea seama cineva că lipsesc. Dar am avut un ghinion îngrozitor. Banii pe care mă bazam nu au mai venit, iar o examinare prematură a conturilor a dat la iveală deficitul meu. Cazul ar fi putut fi tratat cu indulgenţă, dar, în urmă cu treizeci de ani, legile erau aplicate mult mai sever decât acum, astfel că, în ziua când am împlinit douăzeci şi trei de ani, m-am trezit înlănţuit ca un infractor, împreună cu alţi treizeci şi şapte de condamnaţi, sub punţile vasului „Gloria Scott", în drum spre Australia.

Era în anul 1855, când războiul din Crimeea era la apogeu, iar vechile nave de condamnaţi fuseseră utilizate în mare măsură ca vase de transport în Marea Neagră. De aceea, guvernul era nevoit să folosească vase mai mici şi mai puţin potrivite pentru transportarea prizonierilor. „Gloria Scott" fusese vas de comerţ cu ceai chinezesc, dar era o ambarcaţiune de modă veche, prea lată, cu prora grea şi mult depăşită de noile goelete. Avea o greutate de cinci tone; pe lângă cei treizeci şi opt de puşcăriaşi, pe vas se mai aflau douăzeci şi şase de membri ai echipajului, optsprezece soldaţi, un căpitan, trei şefi de echipă, un doctor, un preot şi patru temniceri. Cu totul, eram aproape o sută de suflete la bord când am ridicat ancora la Falmouth.

Despărţiturile dintre celulele condamnaţilor erau subţiri şi fragile, în loc să fie din stejar gros, aşa cum sunt de obicei pe navele de condamnaţi. Bărbatul de lângă mine, dinspre pupa, era unul care îmi atrăsese în mod special atenţia când eram pe chei. Era un tânăr cu o faţă senină şi lipsită de păr, cu un nas lung, subţire şi fălci mai degrabă puternice. Îşi mişca vesel capul, avea un mers ţanţoş şi era remarcabil prin înălţimea lui extraordinară. Nu cred că vreunul dintre noi i-ar fi ajuns cu creştetul la umeri şi sunt sigur că nu avea mai puţin de doi

metri. Era ciudat ca, între atâtea fețe triste şi obosite, să vezi una care era plină de energie şi hotărâre. Pentru mine, această priveliştе era ca un foc în mijlocul unei furtuni de zăpadă. Apoi am fost bucuros să descopăr că el era vecinul meu şi încă şi mai bucuros când, în mijlocul nopții, am auzit o şoaptă lângă *ureche şi am văzut că reuşise să facă o deschizătură în scândura care ne separa. „Salut, amice! – zise el. Cum te cheamă şi de ce eşti aici?" I-am răspuns şi am întrebat, la rândul meu, cu cine stăteam de vorbă. „Sunt Jack Prendergast – zise el – şi pe cinstea mea că vei ajunge să-mi binecuvântezi numele înainte să termini cu mine."*

Mi-am amintit că auzisem de cazul lui, căci era unul care făcuse mare senzație în toată țara cu ceva vreme înainte de arestarea mea. Era un om de familie bună şi foarte capabil, dar cu vicii incurabile; cu ajutorul unui sistem ingenios de fraudă, obținuse sume uriaşe de bani de la negustorii de vază din Londra. „Ha, ha!, îți aduci aminte de cazul meu?" – zise el mândru. „Chiar foarte bine." „Atunci poate îți aminteşti şi că era ceva ciudat la el?" „Ce anume?" „Aveam aproape un sfert de milion, nu-i aşa?" „Aşa s-a spus." „Dar nu s-a recuperat nimic, ei?" „Nu." „Ei bine, unde crezi că-i soldul?" – întrebă el. „N-am nici cea mai vagă idee" – am zis eu. „Chiar aici, între deştele mele, strigă el. Pe cinstea mea! Am mai multe lire pe numele meu decât ai tu fire de păr în cap. Şi dac-ai bani, fiule, şi ştii cum să-i învârteşti şi să-i plasezi, poți să faci orice. Acu', să nu-ți imaginezi că un om care poate face orice o să-şi toceascâ pantalonii stând în cala împuțită a unei nave de coastă chinezeşti, un coşciug vechi şi mucegăit, plin de mațe de şobolani şi călărit de gândaci. Nu, dom'le, un astfel de om va avea grijă de el şi de camarazii lui. Poți să pui pariu p-asta! Țin-te scai de el şi poți să pupi Biblia, că el o să te scoată sigur la liman."

Acesta era stilul lui de a vorbi şi la început am crezut că nu însemna nimic, dar ceva mai târziu, după ce m-a testat şi m-a pus să jur cu toată solemnitatea, mi-a dat de înțeles că exista un complot al cărui scop era ca el să preia conducerea vasului. O duzină de prizonieri îl clociseră înainte să urce la bord; Prendergast era şeful, iar banii lui erau forța motrice.

„Am avut un partener – zise el, un om bun cum rar se află, credincios ca un cățel. E deştept, aşa să ştii, şi unde crezi că-i el acu'? Păi, e preotul vasului – chiar preotul, nici mai mult, nici mai puțin! S-a urcat la bord îmbrăcat în sutană şi cu acte în regulă şi cu destui bani în cutia milei, cât să cumpere toată şandramaua asta, de la chilă până la catarg. Echipajul îi e devotat cu trup şi suflet, l-a cumpărat cu banii jos, ş-a făcut-o chiar înainte ca ei să se îmbarce, i-a mituit pe doi dintre temniceri şi pe Mereer, al doilea şef de echipaj, şi l-ar mitui şi pe căpitan dac-ar crede că merită." „Atunci ce avem de făcut?" – am întrebat. „Tu ce crezi? – zise el. O să înroşim hainele unora dintre soldații ăştia mai ceva decât croitorul." „Dar sunt înarmați", am zis eu. „Aşa o să fim şi noi, băiete. E o pereche de pistoale pentru fiecare fiu al mamei noastre şi, dacă nu suntem în stare să luăm vasul ăsta cu ajutorul echipajului, atunci e timpul să fim trimişi cu toții la pensionul de domnişoare. În noaptea asta tu vorbeşte cu vecinul tău din stânga şi vezi dacă-i de-ncredere."

Aşa am şi făcut şi am descoperit că şi celălalt vecin al meu era un tânăr în aceeaşi situație ca şi mine, acuzat de fals. Se numea Evans, dar mai târziu şi l-a schimbat, ca şi mine, iar acum este un om bogat şi prosper din sudul Angliei. Era gata să se alăture conspirației, căci era unicul mod de a ne salva, şi, înainte să traversăm golful, nu mai erau decât doi prizonieri care nu ştiau secretul. Unul dintre ei era slab la minte şi nu am îndrăznit să avem încredere în el, iar celălalt suferea de icter şi nu ne putea fi de niciun folos.

Încă de la început, nu exista nimic care să ne împiedice să preluăm controlul navei. Echipajul era o bandă de ticăloşi, aleşi în mod special pentru treaba asta. Falsul preot veni la noi în celule ca să ne mustre pentru păcatele noastre, având cu el o geantă neagră, cică plină cu broşuri, şi veni atât de des, încât în a treia zi fiecare aveam deja ascunse la piciorul patului o pilă, o pereche de pistoale, o livră de praf de puşcă şi douăzeci de gloanțe. Doi dintre temniceri erau oameni de-ai lui Prendergast, iar al doilea şef de echipaj era mâna lui dreaptă. Căpitanul, ceilalți doi şefi de echipaj, doi temniceri, locotenentul Martin, cei optsprezece soldați ai lui şi doctorul reprezentau forțele

care ne stăteau împotrivă. Cu toate astea, oricât de sigur părea totul, ne-am hotărât să nu neglijăm nicio măsură de precauție și să atacăm noaptea, prin surprindere. Dar s-a întâmplat mai repede decât ne-am așteptat și în felul următor:

Într-o seară, cam în a treia săptămână de la plecarea noastră, doctorul a venit să vadă pe un prizonier care era bolnav și, punând mâna pe pat, a simțit conturul pistoalelor. Dacă ar fi fost un om calm, ar fi putut să dea totul în vileag, dar era un tip nervos, așa încât a scăpat un strigăt de surpriză și a devenit atât de palid, încât prizonierul și-a dat imediat seama ce se întâmpla și a pus mâna pe el. I s-a pus căluș înainte să poată da alarma și a fost legat și aruncat pe pat. Ușa care dădea spre punte fusese descuiată, așa că ne-am năpustit afară. Cei doi paznici au fost împușcați, la fel și caporalul care s-a repezit să vadă ce se întâmpla. La ușa cabinei private mai erau doi soldați, iar muschetele lor nu păreau încărcate, căci nu au tras deloc asupra noastră și au fost împușcați în timp ce încercau să-și pregătească baionetele. Apoi am dat buzna în cabina căpitanului, dar, când am împins ușa la perete, dinăuntru s-a auzit o explozie și l-am găsit cu creierii împrăștiați pe harta Atlanticului, care era întinsă pe masă, în timp ce preotul stătea în picioare, cu un pistol fumegând în mână. Cei doi șefi de echipaj căzuseră în mâinile răsculaților și întreaga afacere părea rezolvată.

Cabina privată era lângă cea a căpitanului, iar noi ne-am îmbulzit înăuntru și ne-am trântit pe canapele, vorbind toți odată, îmbătați de fericire că eram iarăși liberi. De jur împrejur erau dulăpioare, iar Wilson, falsul preot, a spart unul dintre ele și a scos vreo douăsprezece sticle cu vin de Xeres. Am desfăcut sticlele, am turnat lichidul în pahare și tocmai le dădeam pe gât, când, brusc și pe neașteptate, furăm asurziți de bubuituri de muschetă, iar încăperea se umplu de un fum gros să-l tai cu cuțitul. Când acesta s-a risipit, am văzut că în jur era un adevărat masacru. Wilson și alți opt se zvârcoleau pe podea, unul peste altul, iar sângele amestecat cu vinul de pe masă îmi provoacă greață și acum când mă gândesc. Eram atât de înfricoșați de priveliște, încât am fi renunțat dacă n-ar fi fost Prendergast. A mugit ca un taur și s-a năpustit spre ușă, urmat de toți cei

rămaşi în viaţă. Am fugit afară. La pupa se aflau locotenentul şi zece dintre oamenii săi. Lucarnele de deasupra mesei din cabină erau întredeschise şi ei trăseseră asupra noastră prin deschizături. I-am atacat înainte să apuce să reîncarce armele, iar ei ne-au ţinut piept cu curaj. Însă noi eram în avantaj şi totul se termină în cinci minute. Dumnezeule mare! În viaţa mea nu mai văzusem un masacru ca acela! Prendergast era ca un diavol înfuriat şi îi lua pe soldaţi pe sus, de parcă ar fi fost copii, aruncându-i peste bord, vii sau morţi. Un sergent fusese grav rănit şi totuşi continuă să înoate un timp surprinzător de lung, până când cuiva i se făcu milă şi îi zbură creierii. Când lupta luă sfârşit, nu mai rămăsese niciun inamic în viaţă, în afară de temniceri, de şefii de echipaj şi de doctor.

Din cauza lor izbucni un scandal monstru. Mulţi dintre noi erau bucuroşi că-şi recăpătaseră libertatea şi nu voiau să aibă crime pe conştiinţă. Una era să dobori soldaţii când aveau muschetele în mână şi alta era să stai deoparte în timp ce oameni erau omorâţi cu sânge rece. Opt dintre noi, cinci condamnaţi şi trei marinari, au spus că nu vor lăsa să se întâmple aşa ceva. Dar nu-l puteam înduplecа pe Prendergast şi nici pe cei care erau de partea lui. Singura noastră şansă de a fi în siguranţă era să ducem treaba până la capăt, zicea el, şi nu voia să lase în urmă martori care ar fi putut vorbi în instanţă. Era cât pe ce să împărtăşim soarta prizonierilor, dar, în cele din urmă, el a zis că, dacă vrem, putem să luăm o barcă şi să plecăm. Am acceptat imediat oferta, căci eram deja sătui de aceste fapte sângeroase şi ne-am dat seama că va fi mult mai rău înainte de a se termina definitiv. Ni s-au dat haine de marinar, un butoi cu apă, unul cu biscuiţi şi altul cu fleacuri şi o busolă. Prendergast ne-a aruncat o hartă, ne-a spus că eram marinari naufragiaţi a căror navă se scufundase la 15 grade latitudine nordică şi 25 de grade longitudine vestică, apoi a tăiat frânghia şi ne-a lăsat să plecăm.

Şi acum, dragul meu fiu, ajung la partea cea mai surprinzătoare a povestirii mele. În timpul revoltei, marinarii coborâseră vela de la prora, dar au ridicat-o din nou după plecarea noastră şi, cum bătea un vânt uşor dinspre nord-est, vasul începu să se îndepărteze încet de noi. Barca noastră se ridica şi cobora

pe valurile înalte şi netede, iar eu şi Evans, fiindcă eram cei mai şcoliți din grup, stăteam cu nasul în hartă, încercând să ne dăm seama de poziția noastră şi plănuind spre ce coastă să ne îndreptăm. Era o întrebare bună, deoarece Capul Verde era la aproape cinci sute de mile depărtare spre nord, iar coasta Africii la şapte sute de mile depărtare spre est. Ținând seama de toate acestea şi de faptul că vântul începea să bată dinspre nord, ne-am gândit că alegerea cea mai bună ar fi Sierra Leone şi ne-am îndreptat într-acolo, „Gloria Scott" aflându-se în acel moment cu carena la tribordul nostru. Deodată, în timp ce o priveam, am văzut un nor de fum gros şi negru țâşnind din ea, zăbovind la orizont ca un copac monstruos. Câteva secunde mai târziu, o bubuitură ca de tunet ne-a asurzit urechile şi, după ce fumul s-a risipit, nu mai rămăsese nicio urmă din vasul „Gloria Scott". Într-o secundă am întors barca şi am vâslit cu toată puterea spre locul unde ceața, care plutea încă deasupra apei, marca locul catastrofei.

A trecut mai bine de o oră până când am ajuns acolo şi, la început, ne-am temut că era prea târziu ca să mai putem salva pe cineva. O barcă despicată, câteva lăzi şi fragmente de catarge plutind pe valuri ne-au arătat locul unde se scufundase vasul, dar nu era niciun semn de viață şi ne-am întors deznădăjduiți, gata să plecăm, când am auzit un strigăt de ajutor şi am văzut la ceva distanță o bucată din epavă pe care stătea întins un om. Când l-am tras în barcă, s-a dovedit a fi un tânăr marinar pe nume Hudson, care era atât de ars şi epuizat, încât abia a doua zi de dimineață ne-a putut spune ce s-a întâmplat.

Se pare că, după ce-am plecat noi, Prendergast şi banda lui au continuat cu planul lor de a-i ucide pe cei cinci prizonieri rămaşi. Cei doi temniceri fuseseră împuşcați şi aruncați peste bord, la fel şi al treilea şef de echipaj. Prendergast coborâse apoi sub punte şi îi tăiase el însuşi gâtul nefericitului doctor. Nu mai rămăsese decât secundul, care era un om curajos şi energic. Atunci când l-a văzut pe condamnat apropiindu-se de el cu cuțitul însângerat în mână, şi-a aruncat legăturile, pe care reuşise cumva să le lărgească şi, năpustindu-se pe punte, s-a aruncat în cală. O duzină de condamnați, care coborâseră cu pistoalele să-l caute, l-au găsit cu un chibrit în mână lângă un

butoi de pulbere deschis, unul dintre cele o sută care se aflau la bord, jurându-se că va arunca totul în aer dacă i se va face vreun rău. O clipă mai târziu s-a produs explozia, deşi Hudson credea că fusese cauzată mai degrabă de glonţul rătăcit al unuia dintre condamnaţi, decât de chibritul secundului. Oricare ar fi fost cauza, aceasta a dus la sfârşitul „Gloriei Scott" şi a gloatei care preluase comanda.

Pe scurt, dragul meu băiat, aceasta este relatarea afacerii îngrozitoare în care am fost implicat. A doua zi, am fost salvaţi de bricul „Hotspur", care se îndrepta spre Australia şi al cărui căpitan a crezut cu uşurinţă că noi eram supravieţuitorii unei nave de pasageri care se scufundase. Vasul „Gloria Scott" a fost declarat de amiralitate ca pierdut pe mare şi nu s-a aflat niciodată care a fost adevărata lui soartă. După o călătorie fără probleme, bricul „Hotspur" ne-a debarcat la Sydney, unde eu şi Evans ne-am schimbat numele şi ne-am îndreptat spre minele de aur. Acolo, printre mulţimile adunate din toate colţurile lumii, nu ne-a fost foarte greu să ne pierdem vechile identităţi. Restul nu mai e nevoie să-l povestesc. Am prosperat, am călătorit, ne-am întors în Anglia colonişti bogaţi şi ne-am cumpărat moşii. Timp de mai bine de douăzeci de ani am dus o viaţă liniştită şi folositoare şi am sperat că trecutul nostru era îngropat pentru totdeauna. Închipuie-ţi ce-am simţit atunci când am recunoscut în marinarul care a venit la noi pe omul salvat de pe epavă. Ne dăduse cumva de urmă şi se hotărâse să trăiască de pe urma fricii noastre. Aşadar, vezi de ce m-am străduit să-i fac pe plac şi sper că-mi vei înţelege temerile care mă copleşesc, acum, că a plecat de la mine la cealaltă victimă a sa, plin de ameninţări.

Dedesubt e scris cu o mână atât de tremurătoare, încât este abia lizibil:

Beddoes mi-a scris codificat ca să mă anunţe că Hudson a spus totul. Doamne Milostive, îndură-te de sufletele noastre!

Aceasta este povestirea pe care i-am citit-o tânărului Trevor în seara aceea şi cred, Watson, că, având în vedere

împrejurările, a fost una dramatică. Bietul băiat a fost zdrobit auzind-o şi a plecat pe plantația de ceai din Terai, unde am aflat că o duce bine. În ceea ce-i priveşte pe marinar şi pe Beddoes, nu s-a mai auzit nimic despre ei din ziua în care a fost scris mesajul de avertisment. Au dispărut amândoi cu desăvârşire. Nu fusese înaintată nicio plângere la poliție, aşa că Beddoes luase drept fapt împlinit ceea ce nu era decât o amenințare. Hudson fusese văzut dând târcoale, iar poliția credea că el îl omorâse pe Beddoes şi fugise. Părerea mea este că s-a întâmplat tocmai invers. Cred că este foarte probabil ca Beddoes, ajuns la disperare şi crezând că fusese deja trădat, să se fi răzbunat pe Hudson şi să fi fugit din țară, luând cu el câți bani a putut. Acestea sunt faptele, doctore, şi dacă sunt de vreun folos colecției tale, te asigur că ele sunt cu totul la dispoziția ta.

Sfârşit

Ritualul Musgrave

O anomalie care mă izbise deseori la caracterul prietenului meu, Sherlock Holmes, era aceea că, deşi în metodele lui de raţionament era cel mai îngrijit şi metodic om de pe pământ şi adopta o ţinută de calitate, dar modestă, în ceea ce priveşte obiceiurile personale era cel mai dezordonat om care a scos vreodată din minţi un coleg de cameră.

Nu că eu aş fi câtuşi de puţin convenţional în acest sens. Munca grea şi dezordonată din Afganistan, suprapusă unei firi boeme de la natură, m-a făcut mai neglijent decât s-ar potrivi unui doctor care-şi ţine trabucurile în căldarea de cărbuni, tutunul în vârful unui papuc persan şi corespondenţa, la care încă n-a dat răspuns, străpunsă de briceag chiar în mijlocul poliţei din lemn a şemineului, şi atunci încep să-mi dau aere de virtuos. Şi eu am fost dintotdeauna de părere că trasul cu pistolul ar trebui să fie o distracţie practicată strict în aer liber, astfel că, atunci când Holmes, într-una din dispoziţiile lui ciudate, se aşeza în fotoliu cu pistolul în mână, având alături o sută de cartuşe Boxer, şi începea să ciuruiască zidul din faţa lui cu inscripţia patriotică „V.R. Done", simţeam cu toată convingerea că nici atmosfera, nici înfăţişarea camerei noastre nu erau îmbunătăţite prin asta.

Camerele noastre erau mereu pline de substanţe chimice şi relicve din cazurile penale, care aveau un fel de a ajunge în cele mai ciudate poziţii şi de a apărea în farfuria cu unt sau chiar în locuri mai puţin plăcute. Dar hârtiile lui erau

marea mea dificultate. Avea oroare să distrugă documente, mai ales pe cele care aveau legătură cu cazurile lui vechi şi doar o dată sau de două ori pe an aduna destulă energie ca să le pună în ordine, căci, aşa cum am mai spus undeva, în aceste memorii incoerente, izbucnirile pătimaşe de energie din timpul remarcabilelor performanțe cu care se asociază numele lui erau urmate de perioade de letargie, în timpul cărora lâncezea cu vioara şi cu cărțile lui, abia catadicsind să se mişte, cu excepția drumului de la canapea până la masă. Astfel, lună după lună, teancul de hârtii creştea, până când toate colțurile camerei erau îngropate în stive de manuscrise ce nu trebuiau sub nicio formă arse şi nici nu puteau fi mutate din loc decât de proprietarul lor. Într-o seară de iarnă, în timp ce stăteam amândoi lângă foc, m-am aventurat să-i sugerez că, din moment ce terminase de lipit extrase în carnetul lui obişnuit, ar putea să folosească următoarele două ore făcând camera să arate cât de cât locuibilă. Nu putu nega justețea rugăminții mele, aşa că se duse în dormitorul lui, cu o expresie tristă pe față, şi se întoarse imediat, trăgând după el o cutie mare de tinichea. O aşează pe podea în mijlocul camerei şi, ghemuindu-se pe un scăunel în fața ei, deschise capacul. Am văzut că o treime din ea era deja plină cu teancuri de hârtii, legate cu fundă roşie în pachete separate.

— Sunt destule cazuri aici, Watson, zise el uitându-se la mine cu ochi poznaşi. Cred că, dacă ai şti tot ce am în această cutie, m-ai ruga mai degrabă să scot unele afară, decât să bag altele înăuntru.

— Atunci, astea sunt chiar dosare ale cazurilor tale mai vechi?, am întrebat. Mi-am dorit de multe ori să am însemnări despre ele.

— Da, băiete, toate astea au fost rezolvate prematur, înainte ca biograful meu să vină să mă glorifice.

Ridică teanc după teanc, cu mişcări de-a dreptul tandre şi mângâietoare.

— Nu sunt toate numai succese, dragă Watson, zise el. Dar există câteva probleme destul de interesante printre ele. Iată dosarul crimelor Tarleton, şi cazul lui Vamberry, negustorul de vin, şi aventura bătrânei rusoaice, şi ciudata afacere a

cârjei de aluminiu, ca să nu mai vorbim de întreaga poveste a lui Ricoletti, cel cu piciorul deformat, şi a îngrozitoarei lui neveste. Iar aici... A, da! Iată ceva destul de rar!

Îşi afundă mâna în cutie şi scoase de pe fundul ei o cutiuţă din lemn cu capac culisant, asemănătoare celor în care copiii îşi ţin jucăriile. Luă dinăuntru o bucată mototolită de hârtie, o cheie demodată din alamă, un ţăruş din lemn cu un ghem de aţă atârnat de el şi trei discuri din metal, vechi şi ruginite.

— Ei, bine, băiete, ce crezi despre grămada asta?, întrebă el zâmbind la vederea expresiei mele.

— E o colecţie curioasă.

— Foarte curioasă, iar povestea din jurul ei te va izbi ca fiind şi mai curioasă.

— Înseamnă că aceste relicve au o poveste?

— Mai mult decât atât, ele sunt povestea în sine.

— Ce vrei să spui cu asta?

Sherlock Holmes ridică obiectele unul câte unul şi le alinie pe marginea mesei. Apoi se aşează iar pe scaun şi le privi cu o strălucire de satisfacţie în ochi.

— Acestea sunt singurele lucruri care au mai rămas să-mi amintească de aventura „Ritualului Musgrave".

Îl auzisem pomenind de acest caz de mai multe ori, cu toate că nu am reuşit niciodată să adun detaliile.

— Aş fi foarte bucuros, i-am zis eu, dacă ai vrea să-mi povesteşti despre asta.

— Şi să las dezordinea aşa?, strigă el răutăcios. Firea ta ordonată n-ar mai putea-o suporta, Watson. Dar voi fi fericit dacă vei adăuga acest caz la cronicile tale, căci există în el unele elemente care îl fac unic în arhivele penale ale acestei ţări, sau, cred eu, ale oricărei alte ţări. O colecţie a neînsemnatelor mele realizări ar fi cu siguranţă incompletă dacă nu ar conţine relatarea acestei foarte ciudate afaceri.

Poate că îţi aminteşti cum afacerea vasului „Gloria Scott" şi conversaţia mea cu acel om nefericit despre a cărui soartă ţi-am povestit mi-au îndreptat atenţia către profesia care a devenit munca mea de-o viaţă. Tu mă cunoşti acum, când numele meu e celebru şi când sunt în general recunoscut şi de public, şi de autorităţi drept ultima curte de apel în cazurile

îndoielnice. Chiar şi atunci când m-ai întâlnit pentru prima oară, cu ocazia afacerii pe care ai înregistrat-o sub numele de „Studiu în roşu“, îmi stabilisem deja relații considerabile, deşi nu foarte rentabile. Nici nu-ți dai seama ce greu mi-a fost la început şi cât de mult a trebuit să aştept până să fac vreun progres.

Când am venit pentru prima dată la Londra, locuiam în strada Montague, chiar pe colț cu Muzeul Britanic, şi acolo am aşteptat, umplându-mi timpul liber, pe care îl aveam cu prisosință, studiind toate acele ramuri ale ştiinței care m-ar fi putut face mai eficient. Din când în când aveam câte un caz, în principal prin intermediul unor foşti colegi de facultate, pentru că în ultimii ani de universitate se vorbea mult despre mine şi metodele mele. Al treilea dintre aceste cazuri a fost cel al „Ritualului Musgrave“, iar eu am făcut primii paşi spre poziția pe care o am acum doar datorită interesului stârnit în jurul acelui lanț ciudat de evenimente şi al mizelor mari care s-au dovedit a fi în joc.

Reginald Musgrave fusese la acelaşi colegiu ca şi mine şi îl cunoşteam de departe. Nu era foarte iubit printre studenții din anii terminali, deşi mie mi s-a părut întotdeauna că tot ceea ce fusese luată drept mândrie era de fapt o încercare de a ascunde o fire extrem de neîncrezătoare.

Ca înfățişare, era un bărbat cu o alură peste măsură de aristocratică, slab, cu nasul cârn şi ochii mari, cu un comportament apatic şi totuşi politicos. Era cu adevărat un vlăstar al uneia dintre cele mai vechi familii din regat, deşi spița lui era una tânără, care se separase de Musgravii din Nord cândva, în secolul al şaisprezecelea, şi se stabilise în vestul ținutului Sussex, unde Conacul Hurlstone este poate cea mai veche clădire locuită din regiune. Ceva din locul lui de naştere părea că se lipise de el, iar eu nu i-am privit niciodată fața palidă şi ascuțită sau semeția capului fără să îl asociez cu arcade cenuşii şi geamuri despărțite de stinghii din lemn şi cu toate celelalte venerabile rămăşițe ale unei structuri feudale. Am început să discutăm o dată sau de două ori şi îmi aduc aminte că s-a arătat deseori extrem de interesat de metodele mele de observație şi deducție.

Timp de patru ani nu am mai auzit nimic despre el, până într-o dimineață când a intrat în apartamentul meu din strada Montague. Nu se schimbase prea mult; era îmbrăcat la modă, a fost întotdeauna puțin cam filfizon, şi-şi păstrase aceeaşi purtare liniştită şi suavă care pe vremuri îl făcuse deosebit.

„Ce mai faci, Musgrave?“ – l-am întrebat după ce ne-am strâns cordial mâinile. „Probabil că ai auzit de moartea bietului meu tată – a răspuns el. S-a stins acum vreo doi ani. De atunci a trebuit bineînțeles să conduc domeniul Hurlstone şi viața mea a fost una ocupată, mai ales că sunt de asemenea un membru reprezentativ al ținutului meu. Dar am auzit, Holmes, că ai început să îți foloseşti în scopuri practice capacitățile cu care obişnuiai să ne uimeşti?“ „Da – am zis. Acum trăiesc de pe urma inteligenței mele.“ „Sunt încântat să aud asta, căci în momentul de față sfatul tău ar fi de mare valoare pentru mine. S-au întâmplat nişte lucruri foarte ciudate la Hurlstone şi poliția nu a fost în stare să lămurească situația. Este, într-adevăr, o afacere cât se poate de extraordinară şi inexplicabilă.“

Îți poți imagina, Watson, cu câtă nerăbdare l-am ascultat, căci se părea că şansa după care tânjisem în timpul acelor luni de inactivitate îmi bătea în sfârşit la uşă. În adâncul ființei mele, eram sigur că voi reuşi acolo unde alții au dat greş, iar acum aveam ocazia să mă testez.

„Te rog, spune-mi toate detaliile“ – am strigat. Reginald Musgrave s-a aşezat în fața mea şi a aprins țigara pe care i-o oferisem. „Trebuie să ştii – zise el – că, deşi sunt burlac, sunt nevoit să țin o adevărată armată de servitori la Hurlstone, pentru că este un loc imens şi are nevoie de multă îngrijire. Țin şi o rezervație şi, când se deschide sezonul la fazani, de obicei dau o petrecere, astfel încât nu se poate să ai puțini angajați. În total sunt opt slujnice, bucătarul, majordomul, doi servitori şi un băiat în casă. Grădina şi grajdurile au, bineînțeles, personal separat.

Dintre aceşti servitori, majordomul Brunton era de cel mai mult timp în serviciul nostru.

Era un tânăr învățător fără slujbă atunci când l-a angajat tatăl meu, dar era un om energic şi cu mare tărie de caracter,

astfel că, în curând, a devenit de neprețuit în gospodărie. Era un bărbat frumos şi bine făcut, cu o frunte splendidă şi acum nu poate avea mai mult de patruzeci de ani, deşi a lucrat la noi timp de douăzeci de ani. Cu aceste avantaje personale şi cu talentele lui extraordinare, căci vorbeşte mai multe limbi şi cântă la aproape toate instrumentele muzicale, este de minune că s-a mulțumit atât de mult timp cu o asemenea funcție.

Dar presupun că era comod şi îi lipsea energia să facă vreo schimbare. Majordomul de la Hurlstone este întotdeauna ținut minte de toți cei care ne vizitează.

Însă acest model de om are un singur defect. Este un fel de Don Juan şi îți poți imagina că, pentru un om ca el, nu este un rol foarte greu de jucat într-o regiune liniştită de țară. Atunci când era căsătorit, nu era o problemă, dar, de când a devenit văduv, am avut numai necazuri cu el.

Cu câteva luni în urmă, aveam speranța că se va aşeza din nou la casa lui, fiindcă se logodise cu Rachel Howells, una din slujnicele noastre. Dar a părăsit-o şi şi-a îndreptat atenția asupra lui Janet Tregellis, fiica pădurarului-şef. Rachel, care este o fată foarte bună, dar cu un temperament galez iritabil, a făcut o criză serioasă de meningită, iar acum umblă prin casă – sau cel puțin umbla, până ieri, cu ochii vineți – ca o umbră a celei care a fost odată. Aceasta a fost prima tragedie de la Hurlstone, dar a urmat o a doua, care ne-a făcut să uităm de ea şi care a fost precedată de dezonoarea şi concedierea majordomului Brunton.

Iată cum s-a întâmplat. După cum am spus, omul era inteligent, dar chiar această inteligență i-a cauzat ruina, căci se pare că a dus la o curiozitate nesățioasă în privința unor lucruri care nu erau deloc treaba lui. Nu aveam nici cea mai vagă idee până unde împingea el această curiozitate, până când o simplă întâmplare mi-a deschis ochii.

Am menționat deja cât de imensă era casa. Într-o zi, săptămâna trecută, marți seara, ca să fiu mai exact, nu puteam dormi, după ce băusem ca neghiobul o cafea tare după cină. M-am luptat să adorm până pe la două dimineața, dar mi-am dat seama că nu are niciun rost, aşa că m-am sculat şi am aprins o lumânare cu intenția de a continua lectura unui

roman pe care începusem să-l citesc. Însă cartea rămăsese în salon, astfel încât mi-am pus halatul şi m-am dus s-o iau.

Ca să ajung în salon, a trebuit să cobor un rând de trepte şi apoi să traversez capătul unui culoar care ducea la bibliotecă şi la sala armelor. Îți poți imagina surpriza mea când, în momentul în care am privit de-a lungul acestui coridor, am văzut o licărire de lumină venind dinspre uşa deschisă a bibliotecii. Eu însumi stinsesem lampa şi închisesem uşa înainte de a mă duce la culcare. Firește, primul meu gând a fost că intraseră nişte hoți. Coridoarele de la Hurlstone au pereții plini de colecții de arme vechi. Dintre acestea, am luat un topor şi, lăsând lumânarea jos, m-am furişat de-a lungul culoarului şi am aruncat o privire prin uşa deschisă.

Majordomul Brunton era în bibliotecă. Stătea într-un fotoliu, cu ceea ce părea a fi o hartă pe genunchi şi cu capul în mâini, pierdut în gânduri. Am rămas uluit, privindu-l din întuneric. O lumânare subțire de pe marginea mesei răspândea o lumină palidă, de-ajuns cât să-mi dau seama că era complet îmbrăcat. Deodată, în timp ce-l priveam, s-a ridicat din fotoliu şi, ducându-se la birou, a descuiat şi a tras unul din sertare. De aici a luat o hârtie şi, întorcându-se la locul lui, a întins-o pe marginea mesei, lângă lumânare, şi a început s-o studieze minuțios. Văzând cu cât calm examina documentele familiei mele, am fost copleşit de indignare şi am făcut un pas înainte, iar Brunton, ridicându-şi privirea, m-a văzut stând în pragul uşii. A sărit în picioare, cu fața palidă şi speriată, şi şi-a vârât în sân presupusa hartă pe care o studia la început. «Aşa, deci – am zis eu. Aşa răsplătești tu încrederea pe care ți-am acordat-o. Vei părăsi serviciul meu începând de mâine.» Se înclină, având înfățişarea unui om complet distrus, şi se furişă pe lângă mine fără să scoată un cuvânt. Lumânarea era încă pe masă şi, la lumina ei, m-am uitat să văd ce hârtie luase Brunton din birou. Spre surprinderea mea, era una fără nicio importanță, doar o copie a întrebărilor şi răspunsurilor din cadrul unei vechi şi ciudate sărbători numite *Ritualul Musgrave*. Este un fel de ceremonie specifică familiei noastre, veche de câteva secole, prin care fiecare membru al familiei Musgrave trebuie să treacă odată

cu împlinirea majoratului, o chestiune de interes particular şi poate de o oarecare importanță pentru arheologi, la fel ca blazoanele şi luptele noastre, dar în rest de niciun folos.“ „Ar fi bine să revenim mai târziu la hârtie“, am zis. „Da, dacă eşti de părere că e într-adevăr necesar“, a răspuns el cu oarecare ezitare. Dar să-mi continui povestea: am încuiat la loc sertarul folosind cheia pe care o lăsase Brunton şi am dat să plec, când am văzut cu surprindere că majordomul se întorsese şi stătea în fața mea. „Domnule Musgrave – a strigat el cu o voce răguşită de emoție –, nu suport să fiu dezonorat, domnule. Am fost întotdeauna mai mândru decât îmi permitea poziția mea în viață, iar dezonoarea m-ar ucide. Mă veți avea pe conştiință, domnule, chiar aşa va fi, dacă mă aduceți la deznădejde. Dacă nu mă mai puteți ține după cele întâmplate, atunci, pentru numele lui Dumnezeu, lăsați-mă să vă prezint preavizul şi să plec după o lună, ca şi când ar fi din proprie inițiativă. Aş putea suporta asta, domnule Musgrave, dar nu să fiu alungat de față cu toți oamenii pe care îi cunosc atât de bine.“ „Nu meriți prea multă considerație, Brunton – am răspuns. Purtarea ta a fost foarte ruşinoasă. Totuşi, pentru că ai fost în familia noastră de mult timp, nu doresc să te dezonorez în fața tuturor. Cu toate acestea, o lună este prea mult. Poți să pleci după o săptămână şi motivează-ți plecarea cum vrei.“ „Doar o săptămână, domnule? – strigă el cu o voce disperată. Două, spuneți măcar două săptămâni!“ „O săptămână – am repetat eu – şi poți considera că te-am tratat cu foarte mare indulgență.“

S-a furişat afară, cu capul în piept, ca un om zdrobit, în timp ce eu am stins lumânarea şi m-am întors în camera mea. Două zile după acest eveniment, Brunton a fost extrem de conştiincios față de îndatoririle lui. N-am făcut nicio aluzie la cele petrecute şi am aşteptat cu oarecare curiozitate să văd cum îşi va acoperi dezonoarea. Cu toate astea, a treia dimineață nu şi-a făcut apariția după micul dejun, aşa cum avea obiceiul, ca să primească de la mine instrucțiunile pe ziua respectivă. Când am ieşit din sala de mese, m-am întâlnit din întâmplare cu Rachel Howells, servitoarea. Ți-am spus că tocmai se întremase după boală şi arăta îngrozitor de palidă

şi de istovită, astfel că am mustrat-o că venise la lucru. „Ar trebui să fii în pat – i-am zis. Îți vei relua îndatoririle când te vei simți mai bine.“ M-a privit cu o expresie atât de ciudată, încât am început să bănuiesc că îi fusese afectat creierul. „Mă simt destul de bine, domnule Musgrave“ – zise ea. „Vom vedea ce spune doctorul – am răspuns. Trebuie să-ți întrerupi lucrul chiar acum şi, când te duci jos, spune-i lui Brunton că vreau să-i vorbesc.“ „Majordomul a plecat“, zise ea. „A plecat! Unde?“ „A plecat. Nu l-a văzut nimeni. Nu e în camera lui. Da, a plecat, a plecat!“

Se rezemă de perete, râzând în hohote ascuțite, în timp ce eu, îngrozit de această criză de isterie, m-am repezit la clopoțel, să sun după ajutor. Fata a fost dusă în camera ei, încă țipând şi suspinând, iar eu am făcut cercetări în legătură cu Brunton. Nu era nicio îndoială că dispăruse. Nu dormise în patul lui, nu-l văzuse nimeni de când se retrăsese în cameră cu o seară înainte şi totuşi era greu de înțeles cum putuse să iasă din casă, din moment ce şi ferestrele, şi uşile au fost găsite încuiate a doua zi de dimineață. Hainele, ceasul, chiar şi banii erau la el în cameră, dar costumul negru pe care îl purta de obicei lipsea. Şi papucii lipseau, în schimb ghetele erau acolo. Unde putuse Brunton să se ducă în timpul nopții şi ce se întâmplase cu el?

Bineînțeles, am cercetat casa din pivniță până în mansardă, dar nu era nici urmă de el. Aşa cum am mai spus, e o casă veche, ca un labirint, mai ales în aripa principală, care acum este practic nelocuită, dar am răscolit în fiecare cameră şi în fiecare pivniță, fără să descoperim nici cea mai mică urmă a omului dispărut. Mi se părea incredibil că ar fi putut să plece lăsându-şi lucrurile în urmă şi totuşi unde putea fi? Am chemat poliția locală, însă fără succes. Plouase cu o seară înainte şi am examinat peluza şi potecile din jurul casei, dar în zadar. Aşa stăteau lucrurile, când un nou incident ne-a distras atenția de la misterul dintâi.

Timp de două zile, Rachel Howells fusese atât de bolnavă, când în delir, când isterică, încât angajasem o infirmieră să stea noaptea cu ea. A treia dimineață după dispariția lui Brunton, infirmiera, văzând că pacienta doarme liniştită, a

ațipit în fotoliu. Când s-a trezit dimineața devreme, a găsit patul gol, geamul deschis şi nici urmă de bolnavă. Am fost sculat imediat şi, împreună cu cei doi servitori, am început numaidecât să căutăm fata dispărută. N-a fost greu de ghicit în ce direcție plecase, căci, începând de sub fereastră, ne-am luat cu uşurință după urmele paşilor ei, de-a curmezişul peluzei până la marginea lacului, unde au dispărut în apropierea potecii pietruite, care duce în afara domeniului. Acolo lacul are aproape doi metri şi jumătate adâncime şi-ți poți imagina ce am simțit când am văzut că urmele paşilor bietei nebune se opriseră la marginea lui.

Bineînțeles că am dragat imediat lacul ca să recuperăm rămăşițele, dar n-am găsit nicio urmă de cadavru. Pe de altă parte, am scos la suprafață un obiect la care nu ne aşteptam. Era un sac din pânză de in care conținea o grămadă de metal ruginit şi decolorat şi mai multe pietricele şi cioburi închise la culoare. Această stranie descoperire a fost tot ce am găsit în lac şi, cu toate că ieri am căutat şi am întrebat peste tot, nu ştim ce s-a întâmplat cu Rachel Howells sau cu Richard Brunton. Poliția locală nu mai are nicio idee, astfel că am apelat la tine, ca o ultimă variantă.

Îți poți închipui, Watson, cu câtă nerăbdare am ascultat această înşiruire extraordinară de evenimente, străduindu-mă să le pun cap la cap şi să născocesc vreun fir comun care să le lege pe toate. Majordomul dispăruse. Servitoarea dispăruse. Servitoarea-l iubise pe majordom, dar mai târziu avusese motive să-l urască. Avea sânge galez, era răzbunătoare şi pătimaşă. Fusese îngrozitor de agitată imediat după dispariția lui. Aruncase în lac o geantă cu conținut ciudat. Toți aceşti factori trebuiau luați în considerare şi totuşi niciunul dintre ei nu ajungea la miezul problemei. Care era punctul de plecare al acestui lanț de evenimente? Acolo era sfârşitul acestei poveşti încurcate.

„Musgrave – am zis – trebuie să văd acea hârtie pe care majordomul acesta al tău a crezut că merită să o studieze, chiar cu riscul de a-şi pierde slujba.“ „E mai degrabă o chestie absurdă ritualul acesta al nostru – răspunse el. Dar cel puțin îl salvează grația pe care i-o conferă vechimea. Am aici o

copie a întrebărilor şi răspunsurilor, dacă doreşti să te uiţi pe ele."

Mi-a întins hârtia pe care o vezi acum în mâna mea, Watson, şi acesta este ciudatul catehism căruia fiecare Musgrave trebuia să i se supună când devenea bărbat. Îţi voi citi întrebările şi răspunsurile, aşa cum sunt:

A cui a fost?
A celui care nu ma' este.
Cine-o va avea?
Cel care va veni.
Unde era soarele?
Deasupra stejarului.
Unde era umbra?
Sub ulm.
Cum se păşea?
Spre nord zece şi cu zece, spre est cinci şi cu cinci, spre sud doi şi cu doi, spre vest unu şi cu unu, şi aşa dedesubt.
Ce vom da în schimb?
Tot ce e al nostru.
De ce să-l dăm?
De dragul încrederii.

„Originalul nu e datat, dar este scris cu ortografia folosită la jumătatea secolului al şaptesprezecelea – remarcă Musgrave. Cu toate astea, mă tem că n-o să-ţi fie de mare ajutor în rezolvarea acestui mister." „Cel puţin – am zis – ne oferă un alt mister, şi unul care e mult mai interesant decât primul. S-ar putea ca rezolvarea unuia să fie şi rezolvarea celuilalt. Mă vei ierta, Musgrave, dacă-ţi voi spune că majordomul tău mi se pare că a fost un om foarte deştept şi că a avut o minte mai pătrunzătoare decât zece generaţii de stăpâni de-ai lui." „Nu prea sunt de acord – zise Musgrave. Mie mi se pare că hârtia nu are practic nicio importanţă." „În schimb, mie mi se pare foarte importantă şi îmi închipui că Brunton a fost de aceeaşi părere. Probabil că o mai văzuse înainte de noaptea în care l-ai prins." „E foarte posibil. Nu ne-am străduit să o ascundem." „Cred că ultima oară a vrut pur şi simplu să îşi

reîmprospăteze memoria. Avea, din câte am înțeles, un fel de hartă sau schiță cu care compara manuscrisul şi pe care a vârât-o în buzunar atunci când ai apărut.“ „E adevărat. Dar ce legătură putea el să aibă cu acest obicei vechi al familiei noastre şi ce înseamnă aiureala asta?“ „Nu cred că ne va fi foarte greu să stabilim acest lucru – am zis eu. Cu permisiunea ta, vom lua primul tren spre Sussex şi vom aprofunda chestiunea la fața locului.“

În aceeaşi după-amiază, am ajuns amândoi la Hurlstone. Probabil că ai văzut imagini şi ai citit descrieri ale celebrei clădiri vechi, aşa că îmi voi limita relatarea despre ea la a spune că e construită în formă de L, latura lungă fiind partea mai modernă, iar cea scurtă, nucleul străvechi din care s-a dezvoltat cealaltă. În centrul acestei laturi vechi, deasupra uşii joase, cu prag gros în partea superioară, este inscripționată data 1607, dar experții sunt de acord că grinzile şi zidăria sunt de fapt mult mai vechi decât atât. Pereții enorm de groşi şi ferestrele mici din această latură determinaseră familia să construiască, în secolul trecut, o nouă aripă, iar cea veche, atunci când era folosită, servea drept magazie şi pivniță. Casa e înconjurată de un parc superb, cu o pădure bătrână şi frumoasă, iar lacul, la care se referise clientul meu, se află aproape de alee, la aproximativ două sute de yarzi de clădire.

Eram deja ferm convins, Watson, că nu aveam aici trei mistere separate, ci doar unul, şi că, dacă voi descifra corect „Ritualul Musgrave“, voi deține cheia care mă va conduce la adevărul cu privire atât la majordomul Brunton, cât şi la servitoarea Howells. Mi-am concentrat atunci întreaga atenție asupra acestui lucru. De ce ar fi fost acest servitor atât de nerăbdător să stăpânească formula asta veche?

Evident, pentru că văzuse ceva în ea care scăpase tuturor acelor generații de moşieri şi din care se aştepta să tragă nişte foloase personale. Dar ce văzuse şi cum îi afectase asta soarta?

Citind ritualul, îmi era perfect clar că măsurătorile trebuie să se refere la vreun loc la care făcea aluzie restul documentului şi că, dacă vom găsi acel loc, ne vom putea da seama care era secretul pe care strămoşii familiei Musgrave consideraseră că

este necesar să-l păstreze într-un mod atât de curios. Aveam două indicii cu care puteam începe, un stejar şi un ulm. În ceea ce priveşte stejarul, nu era nicio îndoială. Chiar în faţa casei, pe partea stângă a aleii, se afla un patriarh al stejarilor, unul dintre cei mai minunaţi copaci pe care i-am văzut vreodată.

„Cred că stejarul ăsta era aici când a fost conceput ritualul vostru“ – am zis eu când am trecut pe lângă el. „Era aici şi pe vremea cuceririi normande, după toate probabilităţile – răspunse el. Are o circumferinţă de aproape şapte metri.“ „Aveţi cumva şi ulmi bătrâni?“ – am întrebat. „Era unul foarte bătrân acolo, dar a fost lovit de trăsnet cu zece ani în urmă şi am tăiat ciotul.“ „Se poate vedea unde a fost?“ „Bineînţeles.“ „Alţi ulmi nu mai sunt?“ „Vechi nu, dar avem destui fagi.“ „Aş vrea să văd locul unde a crescut.

Venisem cu docarul şi clientul meu mă conduse imediat, fără să mai intrăm în casă, la „cicatricea“ de pe peluză, unde fusese odinioară ulmul. Era aproape la jumătatea distanţei dintre stejar şi casă. Cercetările mele păreau să avanseze.

„Presupun că este imposibil să aflăm cât de înalt era ulmul“ – am întrebat. „Ţi-o pot spune imediat. Era de nouăsprezece metri şi douăzeci de centimetri.“ „Cum de ştii asta?“ – am întrebat surprins. „Când fostul meu profesor îmi dădea un exerciţiu de trigonometrie, era întotdeauna vorba de măsurarea unei înălţimi. Când eram puşti, calculam fiecare copac şi clădire de pe domeniu.“ Acesta era un noroc neaşteptat. Informaţiile se adunau mai repede decât aş fi sperat în mod normal. „Spune-mi – l-am întrebat –, majordomul tău ţi-a pus vreodată o astfel de întrebare?“ Reginald Musgrave m-a privit cu uimire. „Acum, că mi-ai adus aminte – răspunse el –, Brunton chiar m-a întrebat de înălţimea copacului cu câteva luni în urmă, în legătură cu nu ştiu ce ceartă dintre el şi grăjdar.“

Aceasta era o veste grozavă, Watson, căci îmi arăta că sunt pe drumul cel bun. M-am uitat la soare. Era încă jos, iar după calculul meu, urma să ajungă deasupra bătrânului stejar în mai puţin de o oră. Atunci, una din condiţiile menţionate în „Ritual“ va fi îndeplinită. Iar umbra ulmului trebuie să însemne capătul cel mai îndepărtat al umbrei, altfel s-ar

fi ales trunchiul drept ghid. Trebuia, deci, să aflu unde va cădea capătul îndepărtat al umbrei atunci când soarele va fi deasupra stejarului.

— Lucrul acesta trebuie să fi fost dificil, Holmes, din moment ce ulmul nu mai era acolo.

— Ei, bine, cel puțin știam că, dacă Brunton putea s-o facă, atunci puteam și eu. În plus, nu era cine știe ce greutate. M-am dus cu Musgrave în biroul lui și mi-am înjghebat un țăruș, de care am legat o sfoară lungă, cu un nod pentru fiecare yard. Apoi am luat două lungimi de ață de pescuit, care ajungeau exact până la un metru și optzeci de centimetri, și m-am întors împreună cu clientul meu la locul unde fusese ulmul. Soarele tocmai atingea vârful stejarului. Am fixat guta la un capăt, am marcat direcția umbrei și am măsurat-o. Era lungă de doi metri și șaptezeci de centimetri.

Bineînțeles că acum calculul era simplu. Dacă o ață de un metru și optzeci de centimetri avea o umbră de doi metri și șaptezeci de centimetri, atunci un copac de nouăsprezece metri și douăzeci de centimetri ar avea una de douăzeci și opt de metri și optzeci de centimetri, iar direcția uneia va fi, desigur, și direcția celeilalte. Am măsurat distanța, care m-a adus până aproape de zidul casei, și am marcat locul cu un țăruș. Îți închipui bucuria mea, Watson, când, la vreo patru centimetri de țărușul meu, am văzut o gaură în pământ. Mi-am dat seama că era marcajul făcut de Brunton după măsurătorile lui și că eram încă pe urma lui.Din acest punct am început să număr pașii, după ce stabilisem în prealabil punctele cardinale cu ajutorul busolei mele de buzunar. Zece pași cu fiecare picior m-au dus de-a lungul zidului casei, unde am marcat din nou locul cu un țăruș. Apoi, am numărat cu grijă cinci spre Est și doi spre Sud. Am ajuns chiar în pragul vechii uși. Doi pași spre Vest însemna că trebuia acum să merg doi pași pe coridorul pavat cu dale de piatră și acesta era locul indicat de „Ritual“.

Niciodată nu m-am simțit mai dezamăgit, Watson. Pentru o clipă, mi s-a părut că trebuie să fie vreo greșeală radicală în calculele mele. Soarele care apunea strălucea pe podeaua coridorului și astfel puteam vedea că vechile dale cenușii și

tocite cu care era pavată erau bine cimentate şi nu fuseseră mai mult ca sigur mutate din loc de foarte mulţi ani. Brunton nu umblase aici. Am bătut cu piciorul în podea, dar suna la fel peste tot şi nu se vedea nici urmă de spărtură sau crăpătură. Din fericire, Musgrave, care începuse să aprecieze însemnătatea metodelor mele şi care era acum la fel entuziasmat ca mine, luă manuscrisul ca să-mi verifice calculele.

„«Şi dedesubt», strigă el. Ai uitat de «şi dedesubt».“

Am crezut că voia să spună că trebuie să săpăm, dar apoi, firește, mi-am dat seama imediat că greşeam. „Înseamnă că există o pivniță dedesubt?“ – am strigat. „Da, şi este la fel de veche ca şi casa. Aici, jos, pe uşa asta.“

Am coborât o scară de piatră în spirală, iar însoțitorul meu luă un chibrit şi aprinse un felinar mare, aflat în colț, pe un butoi. Într-o clipă a fost evident că ajunsesem în sfârşit la locul care trebuia şi că nu eram singurii care îl vizitaseră de curând. Fusese folosit drept magazie de lemne, dar lemnele, care mai înainte fuseseră evident împrăştiate pe podea, erau acum strânse grămadă într-o parte şi-n alta, lăsând în mijloc un spațiu gol. În acest spațiu era o lespede mare şi grea, cu un inel din fier ruginit în centru, de care era agățat un fular gros, în carouri. „Pe legea mea! – exclamă clientul meu. Ăsta e fularul lui Brunton. L-am văzut purtându-l şi aş putea să jur în privința asta. Ce a căutat ticălosul aici?“

La sugestia mea, câțiva polițişti locali au fost chemați la fața locului, iar eu am încercat să ridic lespedea, trăgând de fular. N-am putut s-o deplasez decât foarte puțin şi numai cu ajutorul unuia dintre polițişti am reuşit în cele din urmă să o dau la o parte. Dedesubt se căsca o gaură neagră, pe care am încercat cu toții s-o străpungem cu privirea, în timp ce Musgrave, îngenunchind pe margine, băgă înăuntru felinarul.

În fața noastră apăru o cameră mică, de vreo doi metri adâncime şi puțin mai mare de un metru pătrat. Într-o parte era o cutie din lemn turtită, cu margini din alamă, al cărei capac era ridicat, cu o ciudată cheie de modă veche în încuietoare. Era acoperită cu un strat gros de praf, iar umezeala şi viermii mâncaseră lemnul, astfel că un mănunchi de ciuperci albicioase creştea în interior. Mai multe discuri din metal,

aparent monede vechi, ca astea pe care le am aici, erau împrăştiate pe fundul cutiei, dar, în rest, nimic altceva.

Totuşi, în acel moment, nu ne gândeam prea mult la cutie, deoarece privirea noastră era pironită pe ceva ce stătea ghemuit lângă ea. Era silueta unui bărbat îmbrăcat în costum negru, care stătea pe vine, cu fruntea prăbuşită pe marginea cutiei şi cu braţele de o parte şi de alta a acesteia. Din cauza poziţiei, tot sângele i se adunase în cap, astfel că nimeni n-ar fi putut recunoaşte figura aceea vineție şi diformă, dar statura lui, hainele şi părul au fost de-ajuns să-i arate clientului meu, atunci când am scos afară cadavrul, că era într-adevăr vorba de majordomul dispărut. Murise de câteva zile, dar nu avea nicio rană sau vânătaie care să arate din ce cauză sfârşise atât de îngrozitor. După ce cadavrul a fost scos din pivniță, ne-am trezit confruntați cu o problemă aproape la fel de formidabilă ca aceea cu care începusem.

Mărturisesc, Watson, că până în acel moment fusesem dezamăgit de cercetările mele. Mă bazasem pe faptul că, odată descoperit locul la care făcea referință „Ritualul", problema va fi rezolvată, dar acum, că ajunsesem acolo, îmi părea că sunt la fel de departe ca întotdeauna de a afla care era secretul pe care familia îl ascunsese cu atâtea precauții. E adevărat că lămurisem soarta lui Brunton, dar acum trebuia să descopăr cum anume murise şi care fusese rolul jucat de femeia dispărută în toată această poveste. M-am aşezat într-un colț, pe un butoiaş, şi am reflectat cu atenție la toată chestiunea.

Ştii care sunt metodele mele în astfel de cazuri, Watson. Mă pun în locul omului şi, după ce-mi dau seama mai întâi cât de inteligent este, încerc să-mi închipui cum aş fi procedat eu în aceleaşi împrejurări. În acest caz, problema a fost simplificată de faptul că Brunton era foarte inteligent, astfel încât n-a fost necesar să țin seama de ecuația personală, după cum au poreclit-o astronomii. Ştia că ceva de valoare era ținut ascuns. A descoperit locul. A văzut că piatra care îl acoperea era prea grea pentru un singur om. Ce-ar face el în continuare? Nu putea să aducă ajutor din afară, chiar dacă avea pe cineva de încredere, fără să descuie uşile şi să riște să fie descoperit. Era mai bine, dacă putea, să-şi ia ca ajutor pe cineva din casă. Dar pe cine putea

să roage? Fata asta îi fusese devotată. Oricât de urât s-a purtat cu o femeie, unui bărbat îi e întotdeauna greu să-şi închipuie că poate a pierdut definitiv iubirea ei. Prin intermediul unor mici atenții, el ar încerca să se împace cu servitoarea Howells şi apoi ar lua-o drept complice. Ar veni împreună noaptea în pivniță, iar forțele lor unite ar fi de-ajuns să ridice piatra. Până aici le-am putut urmări acțiunile ca şi cum i-aş fi văzut cu ochii mei.

Dar chiar şi pentru ei doi, ridicarea pietrei trebuie să fi fost o muncă anevoioasă, unul dintre ei fiind femeie. Mie şi unui polițist corpolent din Sussex ni s-a părut o treabă destul de grea. La ce alt ajutor ar face apel? Probabil la acelaşi la care aş fi făcut şi eu. M-am ridicat şi am examinat cu grijă diferitele bucăți din lemn împrăştiate pe podea. Aproape imediat am găsit ceea ce mă aşteptam să găsesc. O bucată, lungă de vreun metru, avea la un capăt o crestătură foarte vizibilă, în timp ce mai multe bucăți erau turtite pe margini, ca şi cum ar fi fost presate de o greutate enormă. Evident, după ce au săltat piatra, au vârât bucățile din lemn în deschizătură, până când în sfârşit aceasta a fost destul de mare ca să pătrundă prin ea şi au ținut-o deschisă cu ajutorul unei bucăți din lemn plasate vertical, care s-ar fi putut foarte bine cresta la capătul inferior, din moment ce întreaga greutate a pietrei o presa de marginea celeilalte lespezi. Până aici eram încă pe teren sigur.

Iar acum, în ce fel ar fi trebuit să continuu reconstituirea acestei tragedii nocturne? În mod clar, doar unul ar fi încăput în gaură şi acela a fost Brunton. Fata trebuie să fi aşteptat deasupra. Apoi, Brunton a descuiat cutia şi i-a dat probabil fetei conținutul acesteia, din moment ce nu a fost găsit nicăieri. Dar apoi? Apoi ce s-a întâmplat?

Ce foc mocnit de răzbunare izbucnise deodată ca o flacără în sufletul acestei pătimaşe femei celtice, când l-a văzut pe bărbatul care o nedreptățise, mai mult poate decât bănuim noi, în puterea ei? A fost doar o întâmplare că bucata din lemn a alunecat şi că piatra a căzut la loc, închizându-l pe Brunton în ceea ce a devenit mormântul lui? A fost ea vinovată doar de tăcere în privința sorții lui? Sau o lovitură bruscă a mâinii ei a aruncat suportul la o parte, făcând lespedea să se prăbuşească la loc? Oricum ar fi fost, mi se părea că văd silueta femeii

încă strângând comoara la piept şi fugind sălbatic pe scara în spirală, cu urechile răsunând de strigătele înăbuşite din spatele ei şi de loviturile înnebunite în lespedea care îl sufoca pe iubitul ei necredincios.

Acesta era secretul chipului său alb, al nervilor zdruncinați şi al hohotelor isterice de râs din dimineața următoare. Dar ce fusese în cutie? Ce făcuse ea cu conținutul acesteia? Desigur, trebuie să fi fost metalul vechi şi pietricelele pe care le scosese clientul meu din lac. Le aruncase acolo cu prima ocazie, ca să şteargă şi ultima urmă a crimei ei.

Timp de douăzeci de minute am stat nemişcat, reflectând asupra problemei. Musgrave încă mai era palid, legănând felinarul şi străpungând gaura cu privirea.

„Acestea sunt monede de pe vremea lui Charles I, zise el arătându-mi câteva care fuseseră în cutie. Vezi, am avut dreptate când am stabilit data «Ritualului».“ „S-ar putea să mai găsim şi altceva de-al lui Charles I – am exclamat, atunci când semnificația probabilă a primelor două întrebări din «Ritual» mă izbi brusc. Arată-mi conținutul genții pe care ai pescuit-o din lac.“

Am urcat la el în birou, iar el a răsturnat resturile în fața mea. Când le-am văzut, mi-am dat seama de ce credea că sunt fără importanță, căci metalul era aproape negru, iar pietrele erau închise la culoare şi-şi pierduseră strălucirea. Cu toate astea, după ce am şters una din ele de mâneca hainei, a început să strălucească precum o scânteie în căuşul întunecat al palmei. Partea din metal avea forma unui inel dublu, dar fusese atât de îndoit şi răsucit, încât îşi pierduse forma originală.

„Nu trebuie să uiți – am zis eu – că oamenii regelui au rămas în continuare în Anglia chiar şi după moartea acestuia, iar atunci când au fugit, probabil că au lăsat îngropate în urmă multe dintre cele mai valoroase averi ale lor, cu intenția de a se întoarce după ele în vremuri mai paşnice.“ „Strămoşul meu, Sir Ralph Musgrave, a fost un cavaler remarcabil şi mâna dreaptă a regelui Charles al II-lea în timpul călătoriilor lui“ – zise prietenul meu. „Nu, zău! – am răspuns. Ei, bine atunci, asta cred că era ultima verigă care ne lipsea. Trebuie să te felicit, pentru că tocmai ai intrat în posesia, deşi într-o

Ptaieru 2010

manieră tragică, a unei relicve de o mare valoare intrinsecă, dar de o importanță și mai mare în calitate de curiozitate istorică.“ „Dar ce este?“ – întrebă el uimit, cu răsuflarea întretăiată. „E nici mai mult, nici mai puțin decât vechea coroană a regilor Angliei.“ „Coroana?!“ „Exact. Gândește-te la ceea ce spune «Ritualul». Cum suna? *A cui a fost? A celui care nu mai este.* Asta a fost după execuția lui Charles. Apoi, *Cine o va avea? Cel care va veni.* Acesta era Charles al II-lea, a cărui sosire fusese deja prevăzută. Nu cred că mai încape îndoială că această diademă turtită și diformă încununa cândva frunțile regilor din dinastia Stuart.“ „Și cum a ajuns în lac?“ „A, asta e o întrebare la care va dura ceva timp până să răspundem.“ Și atunci am început să-i schițez întregul lanț de presupuneri și dovezi pe care îl construisem. Când am terminat de povestit, dispăruse și ultima rază de soare, iar luna strălucea puternic pe cer. „Dar cum se face că Charles nu și-a luat coroana când s-a întors?“ – întrebă Musgrave punând relicva înapoi în sacul din pânză. „A, ai evidențiat singurul punct pe care nu-l vom lămuri probabil niciodată. Mai mult ca sigur, acel Musgrave care deținea secretul a murit între timp și, dintr-o neglijență, a lăsat acest ghid urmașului său fără să-i explice semnificația. Din acea zi și până acum a fost lăsat moștenire din tată în fiu până când, în cele din urmă, a ajuns la îndemâna unui om care i-a deslușit secretul și și-a pierdut viața în această aventură.“

Și aceasta e povestea „Ritualului Musgrave“, Watson. Cei din familie țin coroana la Hurlstone, deși au avut ceva probleme legale și au plătit o sumă considerabilă înainte să li se permită s-o păstreze. Sunt sigur că, dacă le menționezi numele meu, vor fi fericiți să ți-o arate. Cât privește femeia, nu s-a mai auzit nimic de ea și e posibil să fi părăsit Anglia, ducând cu ea amintirea crimei sale către cine știe ce pământ de peste mări.

Sfârșit

Enigma din Reigate

A trecut ceva timp până când sănătatea prietenului meu Sherlock Holmes s-a ameliorat după încordarea cauzată de eforturile lui extreme din primăvara anului 1887. Întreaga afacere cu compania „Netherland-Sumatra" şi cu mârşăviile colosale ale baronului Maupertuis sunt prea proaspete în mintea publicului şi aŭ o prea strânsă legătură cu politica şi cu finanțele pentru a fi subiecte potrivite în cadrul acestei serii de schițe.

Totuşi, au dus în mod indirect la o problemă deosebită şi complexă, care i-a dat prietenului meu ocazia să demonstreze valoarea unei arme noi, pe lângă multe altele de care se folosise în lupta lui de-o viață împotriva crimei.

Făcând apel la însemnările mele, observ că era ziua de 14 aprilie atunci când am primit o telegramă de la Lyons, care mă anunța că Holmes zăcea bolnav în hotelul „Dulong". Am ajuns în camera lui în mai puțin de douăzeci şi patru de ore şi am constatat uşurat că nu era nimic grav în simptomele sale. Însă până şi constituția lui de fier cedase sub presiunea unei anchete care durase mai bine de două luni, perioadă în care nu lucrase mai puțin de cincisprezece ore pe zi şi, după cum mă asigurase chiar el, nu o dată se concentrase asupra sarcinii sale timp de cinci zile la rând.

Nici măcar rezultatul triumfător al muncii lui nu l-a putut salva de o reacție după un astfel de efort, şi, într-o vreme când numele lui răsuna în toată Europa, iar camera îi era plină

până la glezne cu telegrame de felicitare, l-am găsit pradă celei mai negre depresii.

Cu toate că ştia că reuşise acolo unde poliția a trei țări eşuase şi că anticipase de fiecare dată manevrele celui mai desăvârşit escroc din Europa, acest lucru nu era suficient să-l scoată din deprimare.

Trei zile mai târziu eram iarăşi amândoi în strada Baker, dar era evident că prietenului meu i-ar fi prins mult mai bine o schimbare, iar gândul la o săptămână de primăvară petrecută la țară mă atrăgea şi pe mine.

Vechiul meu prieten, colonelul Hayter, care îmi fusese pacient în Afganistan, îşi cumpărase acum o casă lângă Reigate, în Surrey, şi mă rugase de multe ori să-l vizitez. Ultima oară îmi spusese că, dacă prietenul meu ar vrea să vină cu mine, i-ar face mare plăcere să-l aibă şi pe el ca oaspete. A fost nevoie de puțină diplomație, dar când Holmes a înțeles că locuința aparținea unui burlac şi că i se va permite cea mai deplină libertate, a căzut de acord cu planurile mele, astfel că, la o săptămână după întoarcerea noastră de la Lyons, eram sub acoperişul colonelului.

Hayter era un vechi şi bun soldat, care călătorise mult şi, după cum mă aşteptasem, şi-a dat în curând seama că el şi Holmes aveau multe lucruri în comun.

În seara sosirii noastre, ne-am dus după cină în sala de arme a colonelului, iar Holmes s-a întins pe canapea, în timp ce eu şi Hayter admiram mica lui colecție de arme est-europene.

— Apropo, zise deodată colonelul, cred că voi lua unul dintre pistoalele astea cu mine în cameră, în caz că avem vreo alarmă.

— O alarmă?!, am zis eu.

— Da, nu demult am avut parte de o sperietură pe-aici. Bătrânului Acton, care e unul dintre magnații regiunii, i-a fost spartă casa lunea trecută. N-au fost prea multe pagube, dar indivizii sunt încă liberi.

— Niciun indiciu?, întrebă Holmes uitându-se cu coada ochiului la colonel.

— Încă nu. Dar afacerea e una modestă, una din micile noastre infracțiuni de la țară, care probabil că vă pare prea

nesemnificativă, domnule Holmes, mai ales după această afacere internațională de proporții.

Holmes își flutură mâna a nepăsare la auzul complimentului, dar zâmbetul lui arăta că îl încântase.

— A fost vreun aspect interesant?

— Nu cred. Hoții au răscolit biblioteca şi s-au ales cu puține lucruri pentru osteneala lor. Totul a fost întors cu susul în jos, sertarele deschise cu forța, dulapurile devastate şi n-au dispărut decât un volum din opera „Homer" a lui Pope, două sfeşnice placate, un prespapier din fildeş, un barometru mic din lemn de stejar şi un ghem de ață.

— Ce sortiment extraordinar!, am exclamat.

— A, e clar că indivizii au înşfăcat tot ceea ce le-a căzut în mână.

Holmes mormăi din canapea.

— Poliția locală ar trebui să înțeleagă ceva din toate astea, zise el. Păi, e cu siguranță evident că...

Dar eu ridicai amenințător degetul.

— Eşti aici ca să te odihneşti, dragă prietene. Pentru numele lui Dumnezeu, nu te preocupa de o nouă problemă când nervii tăi sunt la pământ.

Holmes ridică din umeri, privindu-l pe colonel cu o resemnare comică, iar discuția alunecă spre subiecte mai puțin periculoase.

Era destinat însă ca toate precauțiile mele profesionale să fie în zadar, căci, a doua zi de dimineață, problema ni s-a înfățişat în aşa fel încât era imposibil s-o ignori şi vacanța la țară a luat o turnură pe care n-o anticipase niciunul dintre noi. Tocmai ne luam micul dejun când majordomul colonelului dădu buzna, uitând complet de buna-cuviință.

— Ați auzit vestea, domnule?, gâfâi el. La Cunningham, domnule!

— Spargere!, exclamă deodată colonelul cu ceaşca de cafea în aer.

— Crimă!

Colonelul scoase un fluierat.

— Pe legea mea!, zise el. Aşadar, cine a fost ucis? Judecătorul de pace sau fiul lui?

— Nici unul, nici celălalt, domnule. A fost William, vizitiul. Împuşcat drept în inimă, domnule, şi a amuțit pe veci.

— Dar cine l-a împuşcat?

— Hoțul, domnule. Apoi a fugit ca din puşcă şi a scăpat. Tocmai spărsese fereastra de la cămară, când William l-a surprins şi şi-a găsit sfârşitul salvând proprietatea stăpânului său.

— La ce oră s-a întâmplat?

— S-a întâmplat noaptea trecută, domnule, cam în jurul orei douăsprezece.

— A, atunci o să trecem pe-acolo mai târziu, zise colonelul, aşezându-se din nou la masă, liniştit. Este o afacere cam proastă, adăugă el după plecarea majordomului. Bătrânul Cunningham e un om de vază pe-aici şi tare cumsecade. O să fie distrus din cauza asta, căci vizitiul era în slujba lui de mulți ani şi a fost un servitor bun. E clar că sunt aceiaşi ticăloşi care au spart şi casa lui Acton.

— Aceiaşi care au furat acea colecție ciudată, zise Sherlock Holmes gânditor.

— Exact.

— Hm! Se poate dovedi a fi cel mai simplu lucru din lume, cu toate acestea, la prima vedere pare puțin curios, nu-i aşa? Ar fi de aşteptat ca o bandă de hoți care acționează la țară să schimbe decorul operațiunilor lor şi nu să spargă două căsuțe în aceeaşi regiune într-un interval de câteva zile. Aseară, când ați vorbit despre luarea unor precauții, îmi amintesc că mi-a trecut prin cap faptul că această zonă e ultimul loc din Anglia spre care hoțul sau hoții şi-ar îndrepta atenția, ceea ce arată că mai am încă multe de învățat.

— Îmi închipui că e vreun profesionist din regiune, zise colonelul. În acest caz, desigur, locuințele lui Acton şi Cunningham sunt exact locurile pe care le-ar alege, din moment ce sunt de departe cele mai mari de pe-aici.

— Şi cele mai bogate?

— Păi, ar trebui să fie, dar au avut un proces care a durat câțiva ani şi care i-a secat la sânge pe amândoi, cred. Bătrânul Acton revendică jumătate din proprietatea lui Cunningham, iar avocații se ocupă de asta zi şi noapte.

— Ei, bine, dacă e vorba de un infractor local, n-ar trebui să fie prea dificil de găsit, zise Holmes căscând. Bine, bine, Watson, n-am de gând să mă amestec.

— Inspectorul Forrester, domnule!, spuse majordomul împingând uşa la perete.

Funcţionarul, un tânăr elegant, cu o faţă ascuţită, intră în cameră.

— Bună dimineaţa, domnule colonel, zise el, sper că nu vă deranjez, dar am auzit că domnul Holmes din strada Baker este aici.

Colonelul făcu un gest cu mâna în direcţia prietenului meu, iar inspectorul se înclină.

— Ne-am gândit că poate aţi dori să interveniţi, domnule Holmes.

— Sorţii sunt împotriva ta, Watson, zise el râzând. Tocmai discutam cazul, când aţi venit, domnule inspector. Poate ne puteţi da câteva detalii.

Văzând că se reazemă de scaun în acea manieră familiară, mi-am dat seama că nu mai am nicio şansă.

— În afacerea Acton n-am avut niciun indiciu. Dar acum avem destule şi nu e nicio îndoială că e vorba de aceeaşi persoană în ambele cazuri. Omul a fost văzut.

— Aha!

— Da, domnule. Dar a fugit ca o căprioară după ce a tras glonţul care l-a omorât pe bietul William Kirwan. Domnul Cunningham l-a văzut de la fereastra dormitorului, iar domnul Alec Cunningham l-a văzut din coridorul din spate. Era ora douăsprezece fără un sfert când s-a dat alarma. Domnul Cunningham tocmai se dusese la culcare, iar domnul Alec fuma o pipă, îmbrăcat în halat. Amândoi l-au auzit pe William, vizitiul, strigând după ajutor, iar domnul Alec a fugit într-acolo să vadă ce se întâmplă. Uşa din spate era deschisă şi, când a ajuns la capătul de jos al scărilor, a văzut doi oameni luptându-se afară. Unul dintre ei a tras un foc de armă, celălalt a căzut, iar ucigaşul a fugit prin grădină şi a sărit gardul. Domnul Cunningham, uitându-se pe fereastra dormitorului, l-a văzut pe individ când a ajuns la stradă, dar l-a pierdut imediat din vedere. Domnul Alec s-a oprit să vadă dacă îl poate

ajuta pe muribund şi astfel ticălosul a scăpat. În afara faptului că era un bărbat de statură mijlocie şi îmbrăcat în ceva negru, nu avem niciun indiciu asupra persoanei, dar facem cercetări asidue şi, dacă e un străin, o să-l găsim în curând.

— Ce căuta acest William acolo? A spus ceva înainte să moară?

— Niciun cuvânt. Locuieşte într-o cabană împreună cu mama lui şi, fiind un om foarte devotat, ne-am gândit că s-a dus spre casă cu intenția de a vedea dacă totul e în ordine acolo. Firește că treaba cu Acton i-a pus pe toți în gardă. Probabil că hoțul abia spărsese uşa, iar încuietoarea era forțată atunci când l-a surprins William.

— I-a spus William ceva mamei lui înainte să plece?

— Este o femeie foarte bătrână şi este surdă, aşa că nu putem scoate nicio informație de la ea. Şocul a făcut-o pe jumătate nebună, dar am înțeles că n-a fost niciodată foarte inteligentă. Există totuşi un amănunt extrem de important. Uitati-vă la asta!

Inspectorul luă dintr-un carnet o bucată de hârtie ruptă şi o întinse pe genunchi.

— Bucata asta de hârtie a fost găsită între degetele mortului. Se pare că este un fragment rupt dintr-o foaie mai mare. După cum vedeți, ora menționată pe ea este chiar aceea la care bietul om şi-a găsit sfârşitul. Vă puteți imagina că ucigaşul lui ar fi putut să-i smulgă restul hârtiei sau că el ar fi putut lua acest fragment de la ucigaş. Ceea ce scrie în ea pare a fi o întâlnire.

Sherlock Holmes luă bucata de hârtie, a cărei copie este reprodusă aici:

La douăsprezece fără un sfert afli ce poate.

— Presupunând că este o întâlnire, continuă inspectorul, este o teorie posibilă aceea că William Kirwan, deşi avea reputația de om cinstit, ar fi putut fi în cârdăşie cu hoțul. S-ar fi putut întâlni cu el acolo, ar fi putut să-l ajute să spargă uşa şi apoi ar fi putut izbucni o ceartă între ei.

— Acest scris este extraordinar de interesant, zise Holmes, care examinase hârtia foarte concentrat. Apele sunt mult mai adânci decât am crezut la început.

Îşi luă capul în mâini, în timp ce inspectorul zâmbi văzând efectul pe care acest caz îl avusese asupra faimosului specialist londonez.

— Ultima dumneavoastră remarcă, spuse Holmes deodată, referitoare la posibilitatea existenței unei înțelegeri între hoț şi servitor, această hârtie fiind un bilet prin care îşi dădeau întâlnire, este o presupunere ingenioasă şi nu complet imposibilă. Dar acest scris deschide...

Îşi luă din nou capul în mâini şi rămase adâncit în gânduri câteva minute.

Când îşi ridică iar fața, am fost surprins să văd că obrazul îi era aprins şi ochii îi străluceau la fel ca înainte de boală. Sări în picioare cu toată energia lui de odinioară.

— Uite ce e, zise el. Aş vrea să arunc o privire în detaliile acestui caz. Există ceva în el care mă fascinează enorm de mult. Dacă-mi permiteți, domnule colonel, vă voi părăsi pe dumneavoastră şi pe prietenul meu, Watson, şi voi merge cu inspectorul să testez adevărul câtorva mici idei de-ale mele. Mă voi întoarce într-o jumătate de oră.

Trecu o oră şi jumătate până când inspectorul se întoarse singur.

— Domnul Holmes se plimbă în sus şi-n jos pe-afară, zise el. Vrea să mergem toți patru până la casă.

— La casa domnului Cunningham?

— Da, domnule.

— De ce?

Inspectorul dădu din umeri.

— Nu prea ştiu nici eu, domnule. Între noi fie vorba, nu cred că domnul Holmes şi-a revenit încă după boala lui. Se poartă foarte ciudat şi e foarte agitat.

— Nu cred că e nevoie să vă alarmați, am zis eu. De cele mai multe ori, am descoperit că e o metodă în nebunia lui.

— Unii oameni ar zice că e o nebunie în metoda lui, mârâi inspectorul. Dar arde de nerăbdare să înceapă, domnule colonel, aşa că mai bine ieşim afară, dacă sunteți gata.

L-am găsit pe Holmes plimbându-se în sus şi-n jos pe câmp, cu bărbia în piept şi cu mâinile vârâte în buzunarele pantalonilor.

— Chestiunea devine din ce în ce mai interesantă, zise el. Watson, excursia ta la țară este un adevărat succes. Am avut o dimineață încântătoare.

— Din câte înțeleg, ați fost la locul faptei, zise colonelul.

— Da, eu şi inspectorul am făcut o mică recunoaştere împreună.

— Ați avut noroc?

— Ei bine, am văzut nişte lucruri foarte interesante. Am să vă povestesc pe drum ce am făcut. Mai întâi, am văzut cadavrul acelui nefericit om. A murit într-adevăr din cauza unei răni provocate de un revolver, aşa cum s-a declarat.

— Te-ai îndoit cumva de asta?

— O, e mai bine să verific totul. Inspecția noastră nu a fost o pierdere de timp. Apoi, am avut o întrevedere cu domnul Cunningham şi cu fiul său, care au putut să indice locul exact pe unde ucigaşul a trecut prin gardul viu al grădinii atunci când a fugit. Acest lucru a fost de mare interes.

— Firește.

— Apoi am fost s-o vedem pe mama nefericitului om. Dar de la ea n-am putut obține nicio informație, pentru că e foarte bătrână şi plăpândă.

— Şi care e rezultatul cercetărilor?

— Convingerea că această crimă e una foarte ciudată! Poate că vizita noastră de acum va reuşi să o mai limpezească puțin. Cred că suntem amândoi de acord, domnule inspector, că bucata de hârtie din mâna mortului, având scrisă pe ea chiar ora morții lui, este de o importanță covârşitoare.

— Ar trebui să ne dea un indiciu, domnule Holmes.

— Chiar ne dă un indiciu. Cel care a scris biletul este cel care l-a sculat pe William Kirwan din patul lui la acea oră. Dar unde e restul acelei foi de hârtie?

— Am cercetat locul cu mare atenție, sperând că o voi găsi, spuse inspectorul.

— A fost smulsă din mâna mortului. De ce era acel cineva atât de nerăbdător să pună mâna pe ea? Pentru că îl incrimina.

Şi ce-ar face cu ea? Foarte probabil ar vârî-o în buzunar, fără să observe că un colț a rămas în mâna strânsă a cadavrului. Dacă vom găsi restul acelei foi de hârtie, e evident că vom fi făcut progrese mari către rezolvarea misterului.

— Da, dar cum putem ajunge la buzunarul criminalului înainte de a-l prinde pe criminal?

— Mda, mă rog, a meritat totuşi să reflectăm la asta. Apoi, mai există un alt element evident. Biletul i-a fost trimis lui William. Nu se poate să i-l fi înmânat cel care l-a scris, altfel, bineînțeles, i-ar fi putut transmite oral mesajul. Atunci, cine a adus biletul? Sau a venit prin poştă?

— Am făcut cercetări, zise inspectorul. William a primit ieri o scrisoare cu poşta de după-amiază. Plicul l-a distrus el.

— Excelent!, exclamă Holmes bătându-l pe inspector pe spate. Aţi fost să vorbiți cu poştaşul. E o plăcere să lucrez cu dumneavoastră. Ei, bine, iată cabana, şi dacă doriți să veniți cu mine, domnule colonel, vă voi arăta locul faptei.

Am trecut pe lângă căsuța unde locuise victima şi am urcat pe o alee străjuită de stejari, până la frumoasa casă veche, în stil Regina Ana. Pe pragul de sus al uşii era inscripționată data bătăliei de la Malplaquet. Holmes şi inspectorul ne-au condus în jurul casei, până când am ajuns la poarta laterală, separată printr-o grădină de gardul viu care străjuieşte drumul. Un polițist era postat la uşa bucătăriei.

— Deschideți uşa, domnule polițist, zise Holmes. Deci, tânărul domn Cunningham stătea chiar pe scările acelea atunci când i-a văzut pe cei doi bărbați luptându-se exact în locul unde suntem noi acum. Bătrânul domn Cunningham era la fereastră, a doua din stânga, şi l-a văzut pe individ fugind tocmai la stânga acelui tufiş. Apoi, domnul Alec s-a repezit afară şi a îngenuncheat lângă omul rănit. Pământul e foarte tare, după cum vedeți, şi nu sunt urme care să ne ghideze.

În timp ce vorbea, doi bărbați ieşiră de după colțul casei, venind spre noi pe poteca din grădină. Unul era în vârstă, cu o față robustă şi zbârcită şi cu ochi gravi, celălalt era un tânăr îndrăzneț, a cărui expresie zâmbitoare, plină de strălucire şi îmbrăcămintea arătoasă contrastau în mod bizar cu problema care ne adusese aici.

— Încă mai faceți cercetări, aşa-i?, îi zise el lui Holmes. Credeam că voi, londonezii, nu greşiți niciodată. La urma urmei, nu mi se pare că vă mişcați foarte repede.

— A, trebuie să ne acordați puțin timp, zise Holmes binedispus.

— O să aveți nevoie, spuse tânărul Alec Cunningham. Din câte văd, nu avem nici cel mai mic indiciu.

— Avem doar unul, răspunse inspectorul. Ne-am gândit că dacă vom putea găsi... Doamne Dumnezeule, domnule Holmes! Ce s-a întâmplat?

Fața bietului meu prieten avea cea mai înspăimântătoare expresie. Ochii îi erau dați peste cap, trăsăturile i se zvârcoleau în agonie şi, cu un geamăt înăbuşit, căzu lat la pământ. Îngroziți de gravitatea acestei crize bruşte, l-am dus în bucătărie, unde el se lăsă pe spate într-un scaun mare, respirând greu pentru câteva minute.

În cele din urmă, scuzându-se ruşinat de slăbiciunea lui, se ridică iar în picioare.

— Watson vă va spune că abia mi-am revenit după o boală gravă, explică el. Sunt predispus la asemenea crize bruşte de nervi.

— Să vă trimit acasă cu trăsura mea?, întrebă bătrânul Cunningham.

— Ei, bine, dacă tot sunt aici, există un element în privința căruia aş vrea să fiu sigur. Îl putem verifica foarte uşor.

— Care anume?

— Păi, mie mi se pare că este posibil ca sosirea bietului William să se fi petrecut nu înainte, ci după intrarea hoțului în casă. Se pare că luați de bun faptul că, deşi uşa a fost forțată, spărgătorul nu a intrat deloc înăuntru.

— Mă gândesc că acest lucru e destul de evident, zise domnul Cunningham grav. Fiul meu, Alec, nu se dusese încă la culcare şi ar fi auzit în mod sigur dacă ar fi fost cineva în casă.

— Unde stătea?

— Fumam în anticamera mea.

— Care e fereastra?

— Ultima din stânga, lângă cea a tatălui meu.

— Bineînțeles, ambele lămpi erau aprinse?

— Fără îndoială.

— Sunt nişte elemente ciudate aici, zise Holmes zâmbind. Nu vi se pare extraordinar ca un hoț, unul care avea ceva experiență anterioară, să spargă intenționat o casă într-un moment în care vedea după lumini că doi membri ai familiei erau încă în picioare?

— Probabil că se simțea sigur pe el.

— Firește că, dacă n-ar fi fost un caz ciudat, nu ar fi fost nevoie să vă cerem dumneavoastră să ne dați o explicație, zise tânărul domn Alec. Dar în ceea ce priveşte ideea dumneavoastră că bărbatul a jefuit casa înainte să-l surprindă William cred că e complet absurdă. N-am fi găsit totul răscolit şi n-am fi observat că lipsesc lucruri?

— Depinde de lucruri, zise Holmes. Trebuie să țineți minte că avem de-a face cu un hoț foarte bizar, care pare să lucreze după un plan al lui. Uitați-vă, de exemplu, la grămada ciudată de obiecte pe care le-a luat din locuința lui Acton – ce anume era?

— Un ghem de ață, un prespapier şi nu mai ştiu ce alte ciudățenii.

— Ei, bine, se pare că suntem în mâinile dumneavoastră, domnule Holmes, zise bătrânul Cunningham. Orice ați putea sugera dumneavoastră sau domnul inspector va fi îndeplinit cu siguranță.

— În primul rând, spuse Holmes, aş vrea să oferiți o recompensă venind din partea dumneavoastră, căci autorităților le-ar lua ceva timp până să se hotărască în privința sumei, iar aceste lucruri trebuie făcute imediat. Am notat aici cam cum ar putea fi formulată, dacă aveți amabilitatea s-o semnați. M-am gândit că cincizeci de lire ar fi suficient.

— Aş da bucuros şi cinci sute, zise judecătorul de pace, luând foaia de hârtie şi creionul pe care i le întindea Holmes. Cu toate astea, formularea nu e chiar corectă, adăugă el aruncându-şi o privire pe document.

— Am scris-o cam în grabă.

— Păi, începeți prin a spune „întrucât în jurul orei unu fără un sfert, marți dimineața, s-a încercat“ şi aşa mai departe.

De fapt, a fost la douăsprezece fără un sfert. Greşeala m-a durut, căci ştiam cât de puternic resimțea Holmes orice scăpare de genul acesta. Era specialitatea lui să fie corect în privința faptelor, dar boala lui recentă îl zguduise, iar acest mic incident a fost suficient ca să-mi arate că era încă departe de a fi el însuşi. Se simți, firește, stânjenit pentru o clipă, în timp ce inspectorul îşi ridică mirat sprâncenele, iar Alec Cunningham izbucni în râs. Totuşi, bătrânul domn corectă greşeala şi îi dădu lui Holmes hârtia înapoi.

— Duceți-o la tipărit cât mai repede cu putință, zise el. Cred că ideea dumneavoastră e excelentă.

Holmes puse cu grijă hârtia în carnețelul lui de buzunar.

— Şi acum, zise el, ar fi într-adevăr bine să mergem cu toții în casă şi să ne asigurăm că acest hoț extravagant nu a luat, la urma urmei, ceva cu el.

Înainte de a intra, Holmes cercetă uşa care fusese forțată. Era evident că încuietoarea fusese forțată cu o daltă sau cu un cuțit solid. Puteam vedea semnele făcute în lemn în locul unde fusese vârâtă unealta.

— Aşadar, nu folosiți gratii?, întrebă el.

— Nu am considerat niciodată că este necesar.

— Nu aveți câine?

— Ba da, dar este legat cu lanț în cealaltă parte a casei.

— Servitorii când se culcă?

— Pe la zece.

— Din câte am înțeles, şi William era de obicei în pat la acea oră.

— Da.

— E ciudat că era treaz tocmai în noaptea cu pricina. Acum, aş fi bucuros dacă ați avea amabilitatea să ne arătați casa, domnule Cunningham.

Un coridor pavat cu dale din piatră, din care se putea ajunge la bucătărie, ducea, prin intermediul unei scări din lemn, direct la primul etaj al casei. Aici ajungeai pe un palier, vizavi de o a doua scară, mai ornamentată, care ducea jos, în holul de la intrare. În palier dădeau salonul şi mai multe dormitoare, inclusiv cel al domnului Cunningham şi cel al fiului său. Holmes mergea încet, întipărindu-şi bine în minte

arhitectura casei. După expresia feței sale, mi-am dat seama că adulmecase o urmă şi totuşi nu-mi puteam imagina în niciun fel în ce direcție îl conduceau deducțiile lui.

— Bunul meu domn – zise domnul Cunningham cu o oarecare nerăbdare –, cu siguranță că acest lucru nu este deloc necesar. La capătul scărilor se află camera mea, iar cea a fiului meu e dincolo de ea. Vă las pe dumneavoastră să apreciați dacă ar fi fost posibil ca hoțul să urce până aici fără să ne deranjeze.

— Îmi închipui că acum trebuie să vă învârtiți în jur şi să dați de o nouă urmă, zise fiul cu un zâmbet mai degrabă răutăcios.

— Totuşi, trebuie să vă rog să-mi mai faceți puțin pe plac. Aş vrea, de exemplu, să ştiu cât de departe se poate vedea afară de la ferestrele dormitoarelor. Aceasta, din câte am înțeles, este camera fiului dumneavoastră, zise el deschizând uşa, iar aceea, presupun, este anticamera în care stătea şi fuma atunci când s-a dat alarma. Unde dă fereastra ei?

Traversă dormitorul, deschise uşa şi aruncă o privire în cealaltă încăpere.

— Sper că acum sunteți satisfăcut, zise acru domnul Cunningham.

— Vă mulțumesc. Cred că am văzut tot ceea ce doream.

— Atunci, dacă e într-adevăr necesar, putem merge în camera mea.

— Dacă nu vă deranjez prea mult.

Judecătorul de pace ridică din umeri şi o luă înainte spre dormitorul său, care era o cameră obişnuită şi mobilată simplu. În timp ce o traversam, îndreptându-ne spre fereastră, Holmes îşi încetini din ce în ce mai mult paşii, până când noi doi rămaserăm ultimii în grup.

Lângă piciorul patului, pe o măsuță, erau o farfurie cu portocale şi o carafă cu apă. Când trecurăm pe lângă ea, Holmes se aplecă prin fața mea şi răsturnă totul în mod intenționat, spre marea mea uimire. Sticla se sparse în mii de bucăți, iar fructele se rostogoliră prin toată camera.

— Uite ce-ai făcut, Watson!, zise el degajat. Uite ce mizerie ai făcut pe covor!

Oarecum încurcat, m-am aplecat şi am început să culeg fructele, dându-mi seama că, dintr-un motiv anume, prietenul meu voia ca eu să iau vina asupra mea. Ceilalți s-au oprit şi ei şi au ridicat măsuța la loc.

— Hei!, exclamă inspectorul. Unde s-a dus?

Holmes dispăruse.

— Aşteptați aici o clipă, zise tânărul Alec Cunningham. Omul e sărit de pe fix, după părerea mea. Vino cu mine, tată, să vedem unde s-a dus!

S-au repezit afară din cameră şi ne-au lăsat pe mine, pe inspector şi pe colonel uitându-ne unul la altul.

— Pe legea mea, sunt înclinat să-i dau dreptate domnului Alec, zise funcționarul. Se poate să fie efectul bolii, dar mie mi se pare că...

Dar cuvintele lui fură întrerupte de un strigăt brusc de „Ajutor! Ajutor! Crimă!“ Am recunoscut îngrozit vocea prietenului meu. M-am năpustit ca un nebun pe palier. Strigătele, care deveniseră acum un țipăt răguşit şi neclar, veneau din camera pe care o vizitasem prima dată. Am dat buzna înăuntru şi am intrat apoi în anticamera de dincolo. Cei doi Cunningham erau aplecați deasupra siluetei culcate la pământ a lui Sherlock Holmes, tânărul strângându-l de gât cu ambele mâini, în timp ce bătrânul părea că îi suceşte încheietura. Într-o secundă, noi trei i-am smuls de pe el, iar Holmes se ridică în picioare clătinându-se, foarte palid şi evident foarte epuizat.

— Arestați-i pe aceşti oameni, domnule inspector, gâfâi el.

— Sub ce acuzație?

— Aceea de ucidere a vizitiului lor, William Kirwan.

Inspectorul îl privi uluit.

— Ei, haideți acum, domnule Holmes!, zise el în cele din urmă. Sunt sigur că nu vreți să spuneți că...

— Aş, omule, uită-te la fețele lor!, strigă Holmes repezit.

Într-adevăr, nu mai văzusem niciodată o mărturisire mai clară a vinovăției pe fața unui om. Bătrânul părea amorțit şi ametit, cu o expresie gravă şi mohorâtă pe chipul lui puternic marcat. Pe de altă parte, fiul său renunțase la stilul sprințar şi îndrăzneț care îl caracterizase până acum, iar în ochii lui întunecați strălucea ferocitatea unei fiare periculoase,

deformându-i frumoasele trăsături. Inspectorul nu spuse nimic, ci doar păşi spre uşă şi fluieră din fluier. Doi dintre oamenii lui veniră la auzul chemării.

— Nu am de ales, domnule Cunningham, zise el. Sper ca toate acestea să se dovedească a fi o greşeală absurdă, dar vedeţi că... Aha, aşa deci? Aruncă-l!

Lovi cu mâna scurt şi un revolver, al cărui cocoş tânărul tocmai se pregătea să-l tragă căzu pe podea.

— Păstraţi-l, zise Holmes punându-şi încet piciorul pe el. O să vă fie de folos la proces. Dar iată ceea ce voiam noi de fapt.

Ne arătă o bucăţică de hârtie mototolită.

— Restul foii!, exclamă inspectorul.

— Exact.

— Şi unde era?

— Unde eram sigur că trebuie să fie. O să vă clarific imediat întreaga poveste. Cred, domnule colonel, că dumneavoastră şi Watson vă puteţi întoarce acum; voi veni şi eu cel mult după o oră. Eu şi domnul inspector trebuie să vorbim cu prizonierii, dar cu siguranţă mă voi întoarce până la prânz.

Sherlock Holmes se ţinu de cuvânt, căci pe la ora unu ni se alătură în salonul colonelului. Era însoţit de un domn în vârstă, mic de statură, pe care ni-l prezentă ca fiind domnul Acton, a cărui casă fusese scena primei spargeri.

— Am dorit ca domnul Acton să fie de faţă când voi dezvălui adevărul în această mică problemă, zise Holmes, deoarece e firesc să fie foarte interesat de detalii. Mi-e teamă, dragul meu colonel, că regretaţi ora în care aţi primit în casă o aşa pasăre a furtunii ca mine.

— Dimpotrivă, răspunse colonelul cu căldură, consider un mare privilegiu faptul că mi s-a permis să vă studiez metodele de lucru. Mărturisesc că acestea îmi depăşesc cu mult aşteptările şi că sunt complet incapabil să-mi dau seama cum aţi ajuns la rezultat. Nu am văzut încă nici urmă de indiciu.

— Mi-e teamă că explicaţia mea s-ar putea să vă deziluzioneze, dar am avut mereu obiceiul să nu ascund niciuna din metodele mele, nici de prietenul meu Watson, nici de oricine altcineva care ar putea fi interesat în mod inteligent de ele. Dar, mai întâi, întrucât sunt cam zdruncinat după încăierarea

pe care am avut-o în anticameră, cred că mă voi servi cu un strop din rachiul dumneavoastră, domnule colonel. Puterile mele au cam fost puse la încercare în ultima vreme.

— Sper că n-ați mai avut vreuna din acele crize nervoase.

Sherlock Holmes râse cu poftă.

— Ajungem în curând şi la asta, zise el. Vă voi relata cazul de la început şi arătându-vă diferitele elemente care m-au ghidat în luarea hotărârii mele. Vă rog să mă întrerupeți dacă există vreo deducție care nu vă este perfect clară.

În arta investigației, este de o mare importanță să poți recunoaşte dintr-un număr de fapte care din ele sunt întâmplătoare şi care sunt vitale. Altfel, energia şi atenția îți sunt împrăştiate, în loc să fie concentrate. Acum, în acest caz, nu a existat de la bun început nicio îndoială în mintea mea că trebuie să caut cheia întregii poveşti în bucata de hârtie din mâna mortului.

Înainte de a intra în detalii, aş vrea să vă atrag atenția asupra faptului că, dacă relatarea lui Alec Cunningham ar fi fost corectă şi dacă atacatorul, după ce l-a împuşcat pe William Kirwan, ar fi fugit imediat, atunci era evident că nu el ar fi smuls hârtia din mâna mortului. Dar, dacă nu a fost el, trebuie să fi fost chiar Alec Cunningham, deoarece, până să coboare bătrânul, mai mulți servitori erau deja la locul faptei. Amănuntul e simplu, dar inspectorul îl omisese pentru că a pornit de la presupunerea că aceşti magnați ai regiunii nu aveau nimic de-a face cu asta. În schimb, eu mi-am făcut un obicei din a nu avea niciodată prejudecăți şi de a urma supus faptele oriunde m-ar duce ele. Astfel, încă de la începutul cercetărilor mele, m-am trezit că mă uit chiorâş la rolul jucat de domnul Alec Cunningham.

Apoi am examinat cu atenție colțul de hârtie pe care ni-l arătase inspectorul. Mi-a fost imediat clar că făcea parte dintr-un document foarte important. Priviți! Nu observați acum ceva foarte sugestiv la hârtia aceasta?

— Are o înfățişare neregulată, zise colonelul.

— Dragul meu domn, strigă Holmes, nu poate exista nici cea mai mică îndoială din lume că a fost scrisă de două persoane prin alternarea cuvintelor! Când vă voi atrage atenția

asupra T-urilor energice din „la“[1] şi „fără“[2] şi vă voi ruga să le comparați cu cele slabe din „sfert“[3] şi „douăsprezece“[4], vă veți da numaidecât seama de asta. O scurtă analiză a acestor patru cuvinte v-ar permite să spuneți cu toată convingerea că „afli“[5] şi „poate“[6] sunt scrise de mâna energică, iar „ce“[7] de mâna mai slabă.

— Pe legea mea, e clar ca lumina zilei!, exclamă colonelul. De ce ar scrie doi oameni o scrisoare în acest fel?

— Evident pentru că afacerea era una urâtă, iar unul dintre cei doi, care nu avea încredere în celălalt, s-a hotărât ca, orice vor face, amândoi să fie implicați în mod egal. Acum, dintre cei doi oameni, este clar că acela care a scris cuvintele „la“ şi „fără“ era şeful.

— Cum de ați ajuns la o asemenea concluzie?

— O putem deduce din simplul caracter al unui scris în comparație cu celălalt. Dar avem motive mult mai întemeiate de atât ca să presupunem asta. Dacă examinați cu atenție această bucată de hârtie, veți ajunge la concluzia că omul cu scrisul energic şi-a scris primul toate cuvintele, lăsând spații libere pe care celălalt urma să le completeze. Aceste spații nu erau întotdeauna suficient de mari şi puteți vedea că al doilea om a fost nevoit să se înghesuie ca să scrie „sfert“ între „la“ şi „fără“, acest lucru arătând că ultimele erau deja scrise. Omul care şi-a scris primul cuvintele este fără îndoială cel care a planificat afacerea.

— Excelent!, exclamă domnul Acton.

— Dar foarte superficial, zise Holmes. Acum ajungem la un amănunt de mare importanță. Poate nu ştiți că deducerea vârstei unui om după scrisul lui este o metodă foarte mult îmbunătățită de experți. În cazuri normale, cineva ar putea determina cu o oarecare siguranță adevărata vârstă a cuiva.

---

[1] „At“ în engleză.
[2] „To“ în engleză.
[3] „Quarter“ în engleză.
[4] „Twelve“ în engleză.
[5] „Learn“ în engleză.
[6] „Maybe“ în engleză.
[7] „What“ în engleză.

Spun în cazuri normale, pentru că o sănătate şubredă şi o slăbiciune fizică dau impresia unui om în vârstă, chiar şi atunci când bolnavul este un tânăr. În acest caz, uitându-ne la scrisul ascuțit şi energic al unuia şi la înfățişarea frântă a celuilalt, care îşi păstrează încă lizibilitatea, deşi T-urile au început să-şi piardă liniile, putem spune că unul era tânăr, iar celălalt era în vârstă, fără a fi însă complet ramolit.

— Excelent!, exclamă iar domnul Acton.

— Mai este totuşi un amănunt, mai subtil şi mult mai interesant. Aceste scrisuri au ceva în comun. Aparțin unor oameni care sunt înrudiți. Poate că asta vă e foarte clar din „e"-urile în stil grecesc, dar în cazul meu există multe alte mici indicii care îmi spun acelaşi lucru. Nu am nicio îndoială că din aceste două mostre de scris poate fi dedusă o particularitate de familie. Desigur, eu vă dau acum doar elementele principale, care au rezultat din examinarea hârtiei. Mai sunt alte douăzeci şi trei de concluzii, care ar fi mult mai interesante pentru experți decât pentru dumneavoastră. Oricum, toate tindeau să-mi întărească impresia că aceşti doi Cunningham, tată şi fiu, scriseseră această apostilă.

Ajuns aici, următorul meu pas era, bineînțeles, să cercetez detaliile crimei şi să văd cât de mult ne vor ajuta. M-am dus la casa familiei Cunningham împreună cu inspectorul şi am văzut tot ce era de văzut. După cum am putut determina cu siguranță absolută, rana de pe corpul mortului era făcută de un foc de revolver, de la o distanță de patru yarzi şi ceva. Hainele nu prezentau urme de praf de puşcă. Era evident, aşadar, că Alec Cunningham mințise când spusese că acei doi bărbați se luptau când s-a tras focul. Apoi, şi tatăl, şi fiul erau de acord în privința locului pe unde fugise agresorul. Cu toate astea, în acel loc se întâmplă să fie un şanț destul de larg, pe fundul căruia e umezeală. Cum nu existau urme de cizme în acest şanț, am fost ferm convins nu numai că ei mințiseră din nou, ci şi că nu existase niciodată un necunoscut în toată povestea.

Acum, trebuia să reflectez la motivul acestei crime ciudate. Ca să ajung la asta, am încercat mai întâi să găsesc motivul primei spargeri, aceea de la casa domnului Acton. Înțelesesem

din spusele colonelului că există un proces între dumneavoastră, domnule Acton, şi familia Cunningham. Bineînțeles, mi-a trecut numaidecât prin minte că ei pătrunseseră în biblioteca dumneavoastră cu intenția de a lua vreun document care era probabil important în proces.

— Chiar aşa, zise domnul Acton. Nu poate fi niciun dubiu în privința intențiilor lor. Am drept legal la jumătate din domeniile lor de acum şi dacă ei ar fi găsit un anumit document, care, din fericire, era în seiful avocaților mei, ar fi putut fără îndoială să facă mult rău cazului nostru.

— Ei, asta e!, zise Holmes zâmbind. A fost o tentativă periculoasă şi nechibzuită, în care mi se pare că recunosc influența tânărului Alec. Fiindcă n-au găsit nimic, au încercat să abată bănuielile, făcând să pară o spargere obişnuită. În acest scop, au luat cu ei tot ce le-a căzut în mână. Asta e destul de clar, dar mai erau multe lucruri încă nelămurite. Ceea ce voiam mai presus de orice era să obțin bucata de hârtie care lipsea.

Eram sigur că Alec o smulsese din mâna mortului şi aproape sigur că o vârâse în buzunarul halatului său. Unde altundeva ar fi putut s-o pună? Singura întrebare era dacă se mai găsea încă acolo. Merita efortul de a afla acest lucru şi de aceea ne-am dus cu toții la locuința familiei Cunningham. După cum desigur vă amintiți, cei doi Cunningham ni s-au alăturat în fața uşii de la bucătărie. Era bineînțeles extrem de important să nu li se reamintească de existența acestei foi de hârtie, altfel ar fi distrus-o fără întârziere. Inspectorul era pe cale să le dezvăluie importanța pe care i-o dădusem noi biletului, când, printr-un noroc de-a dreptul chior, am făcut un fel de criză şi am căzut la pământ, schimbând astfel subiectul discuției.

— Dumnezeule!, exclamă colonelul râzând. Vreți să spuneți că toată compasiunea noastră a fost inutilă şi că de fapt criza dumneavoastră a fost una falsă?

— Din punct de vedere profesional, a fost admirabil mimată, am strigat eu privindu-l uluit pe acest om care mă uimea mereu cu câte o nouă latură a istețimii lui.

— Este o artă de multe ori folositoare, zise el. Când mi-am revenit, am reuşit, printr-un şiretlic care a avut poate ceva

ingeniozitate în el, să-l fac pe bătrânul Cunningham să scrie cuvântul „douăsprezece“, ca să-l pot compara cu cel de pe hârtie.

— O, ce idiot am fost!, am exclamat eu.

— Mi-am dat seama că ți-era milă de mine din cauza greșelilor mele, zise Holmes râzând. Îmi părea rău că-ți provocam suferința plină de compătimire pe care știu că ai simțit-o. Apoi, am urcat cu toții la etaj și, după ce am intrat în cameră și am văzut halatul agățat în spatele ușii, am reușit, răsturnând masa, să le distrag atenția pe moment și să mă întorc să examinez buzunarele. Cu toate acestea, abia luasem hârtia, care era așa cum mă așteptasem într-unul din buzunare, când cei doi Cunningham au sărit pe mine și sunt convins că m-ar fi omorât pe loc dacă n-ar fi fost intervenția ta rapidă și amabilă. În ceea ce mă privește, mai simt și acum în jurul gâtului strânsoarea mâinilor acelui tânăr, iar tatăl lui mi-a sucit de tot încheietura încercând să-mi ia hârtia din mână. Vedeți, și-au dat seama că am aflat totul și trecerea bruscă de la siguranță absolută la deznădăjde completă i-a făcut să devină disperați.

După aceea, am avut o mică discuție cu bătrânul Cunningham în legătură cu motivul crimei. El a fost destul de docil, deși fiul lui s-a dovedit a fi un adevărat diavol, gata să-și zboare creierii, și lui, și oricui altcuiva, dacă ar fi putut pune mâna pe revolver. Când Cunningham a văzut că dovezile împotriva lui sunt de netăgăduit, și-a pierdut curajul și a mărturisit tot. Se pare că William își urmărise în secret stăpânii în noaptea când aceștia pătrunseseră în locuința domnului Acton și astfel, având-u-i la mână, i-a amenințat că îi va demasca și a început să-i șantajeze. Totuși, cu domnul Alec era periculos să joci astfel de jocuri. A fost o idee de geniu din partea lui să vadă în spaima provocată de spargere, din cauza căreia vuia toată regiunea, o ocazie de a scăpa în mod plauzibil de omul de care se temea. William a fost momit și împușcat, iar dacă ei ar fi luat toată bucata de hârtie și ar fi fost puțin mai atenți la detalii, e foarte probabil că bănuielile n-ar fi fost trezite niciodată.

— Și biletul?, am întrebat.

Sherlock Holmes puse în fața noastră biletul întregit:

Dacă vei veni la poarta din est, te vom surprinde foarte mult şi-ți vom fi de mare folos ție şi lui Annie Morrison. Dar nu spune nimic nimănui despre asta.

— Este cam ceea ce mă aşteptam să fie, zise el. Bineînțeles, încă nu ştim care erau relațiile dintre Alec Cunningham, William Kirwan şi Annie Morrison. Rezultatul arată că momeala din capcană a fost plasată cu multă iscusință. Sunt sigur că nu puteți să nu fiți încântați de urmele ereditare care reies din „p"-uri şi din „g"-uri. Absența punctelor pe „i" în scrisul bătrânului este, de asemenea, caracteristică. Watson, cred că vacanța noastră liniştită la țară a fost un adevărat succes şi cu siguranță mă voi întoarce mâine mult mai înviorat în strada Baker.

Sfârşit

Omul necinstit

Într-o noapte de vară, la câteva luni după căsătoria mea, stăteam lângă şemineu, fumând o ultimă pipă şi moţăind deasupra unui roman, căci ziua de lucru fusese istovitoare. Soţia mea se dusese deja la culcare, iar zgomotul făcut cu ceva vreme în urmă de servitorii care încuiau uşa mi-a dat de înţeles că se retrăseseră şi ei. Tocmai mă ridicasem de la locul meu şi-mi scuturam pipa, când am auzit clopoţelul sunând. M-am uitat la ceas. Era douăsprezece fără un sfert. Nu putea fi vorba de un musafir la o oră atât de târzie. Era probabil un pacient şi unul la care trebuia să stau toată noaptea. Cu o strâmbătură, m-am dus şi am deschis uşa. Spre surprinderea mea, în prag stătea Sherlock Holmes.

— A, Watson, zise el. Am sperat să te găsesc treaz.

— Dragul meu prieten, te rog, intră.

— Pari surprins, şi pe bună dreptate! Uşurat, de asemenea, îmi închipui! Hm! Încă mai fumezi Arcadia, amestecul tău din zilele de burlăcie! Scrumul acela pufos de pe haina ta nu poate fi confundat. E uşor de ghicit că te-ai obişnuit să porţi uniformă, Watson. N-o să fii luat niciodată drept un civil adevărat atât timp cât vei păstra obiceiul de a-ţi ţine batista în mânecă. Mă poţi găzdui în noaptea asta?

— Cu plăcere.

— Mi-ai spus că ai o cameră de oaspeţi pentru o persoană şi văd că acum nu ai niciun domn musafir. Se vede după raftul de pălării.

— Voi fi încântat dacă vei rămâne.

— Mulțumesc. O să umplu locul liber de la cuier. Îmi pare rău să văd că ai chemat un meseriaş. E un semn rău. Sper că nu e vorba de canalizare?

— Nu, de gaz.

— A! A lăsat două urme de ghete pe linoleum, chiar acolo unde bate lumina. Nu, mulțumesc, am mâncat la Waterloo, dar voi fuma cu plăcere o pipă cu tine.

I-am întins punga cu tutun, iar el se aşează în fața mea şi fumă un timp în linişte. Mi-am dat seama că doar o afacere importantă l-ar fi putut face să vină la mine la acea oră, aşa că am aşteptat răbdător să-mi spună despre ce era vorba.

— Văd că, din punct de vedere profesional, eşti cam ocupat acum, zise el aruncând o privire pătrunzătoare spre mine.

— Da, am avut o zi aglomerată, am zis. Poate că ți se pare prostesc, am adăugat, dar chiar nu ştiu cum ai dedus asta.

Holmes râse pe înfundate.

— Am avantajul că îți cunosc obiceiurile, Watson, zise el. Când drumul la un pacient e scurt, mergi pe jos, iar când e lung, foloseşti o birjă. Întrucât văd că ghetele tale, deşi uzate, nu sunt deloc murdare, nu mă îndoiesc că ai fost destul de ocupat ca să foloseşti birja.

— Excelent!, am exclamat.

— Elementar, zise el. E unul din acele cazuri în care detectivul produce un efect care pare extraordinar conlocutorului său, pentru că acesta din urmă a omis singurul amănunt care stă la baza deducției. Acelaşi lucru poate fi spus, dragă prietene, despre efectul unora dintre aceste schițe ale tale, efect care este în totalitate nesincer, întrucât depinde de faptul că tu ții în mână nişte factori ai problemei care nu sunt niciodată împărtăşiți cititorului. Acum, în momentul de față, sunt în aceeaşi situație ca aceşti cititori, căci țin în mână mai multe fire ale unuia dintre cele mai ciudate cazuri care au uluit vreodată creierul unui om şi totuşi îmi lipsesc cele câteva fire de care am nevoie ca să-mi completez teoria. Dar le voi avea, Watson, le voi avea!

Ochii i se aprinseră şi o uşoară roşeață apăru în obrajii lui slabi. Doar pentru o clipă. Când l-am privit din nou, fața

lui îşi reluase expresia gravă şi neclintită ca de indian, care îi făcuse pe atât de mulţi să-l considere mai degrabă un robot decât un om.

— Problema prezintă trăsături interesante, spuse el. Aş zice chiar excepţional de interesante. Am cercetat deja chestiunea şi am întrevăzut, cred eu, soluţia. Dacă ai putea să-mi fii alături în această ultimă etapă, mi-ai fi de mare ajutor.

— Voi fi încântat.

— Ai putea să vii mâine până la Aldershot?

— Sunt sigur că Jackson va fi destul de amabil să se ocupe de pacienţii mei.

— Bine, foarte bine. Vreau să plec din Waterloo, cu trenul de 11.10.

— Asta o să-mi dea suficient timp.

— Atunci, dacă nu eşti prea obosit, o să-ţi spun pe scurt ce s-a întâmplat şi ce mai rămâne de făcut.

— Eram obosit înainte să vii tu. Acum sunt chiar treaz.

— O să reduc cât pot de mult povestirea, fără să omit nimic care ar putea fi vital pentru caz. E posibil să fi citit deja ceva despre această afacere. Este vorba de presupusa ucidere a colonelului Barclay, de la Royal Munsters din Aldershot, pe care o cercetez eu acum.

— N-am auzit nimic despre asta.

— Cu excepţia regiunii respective, n-a stârnit încă prea multă atenţie. Faptele au avut loc abia acum două zile. Iată-le, pe scurt:

După cum ştii, Royal Munsters este unul dintre cele mai cunoscute regimente irlandeze din armata Marii Britanii. A făcut minuni şi în timpul războiului din Crimeea, şi în timpul Rebeliunii şi de atunci s-a distins cu fiecare ocazie. Până luni seara, era comandat de James Barclay, un veteran viteaz, care şi-a început cariera ca simplu soldat, a fost confirmat în gradul de ofiţer pentru curajul din timpul Rebeliunii şi aşa a ajuns să comande regimentul în care, cândva, purtase muschetă.

Colonelul Barclay se căsătorise pe vremea când era sergent, iar soţia lui, al cărei nume de fată fusese Nancy Devoy, era fiica unui fost stegar din acelaşi corp. Prin urmare, cum era de aşteptat, au existat oarecare neînţelegeri sociale atunci

când tânărul cuplu (căci erau încă tineri) s-a trezit în noul său mediu. Cu toate acestea, se pare că s-au adaptat repede, iar doamna Barclay, din câte am înțeles, a fost mereu la fel de îndrăgită de către doamnele din regiment cum a fost și soțul ei de către ceilalți ofițeri. Aș putea adăuga că ea era o femeie foarte frumoasă și că și acum, după aproape treizeci de ani de căsătorie, are încă o înfățișare impunătoare, ca de regină.

Viața de familie a colonelului Barclay părea să fie una fericită pe toate planurile. Maiorul Murphy, căruia îi datorez majoritatea informațiilor, m-a asigurat că nu a auzit niciodată de vreo neînțelegere între cei doi soți. Ținând seama de toate, el crede că Barclay îi era mai devotat soției lui decât îi era ea lui. El se simțea foarte neliniștit dacă lipsea de lângă ea chiar și pentru o zi. Ea, pe de altă parte, deși devotată și credincioasă, avea față de el o afecțiune mai puțin sufocantă. Dar erau priviți în regiment drept modelul de cuplu ajuns la vârsta a doua. Nu exista absolut nimic în relațiile lor reciproce care să pregătească oamenii pentru tragedia care a urmat.

Colonelul Barclay pare să fi avut niște trăsături ciudate de caracter. De obicei, era un soldat îndrăzneț și vesel, dar erau momente în care părea să arate că e capabil de o considerabilă violență și de răzbunare. Totuși, această parte a firii sale nu se manifesta niciodată împotriva soției lui. Un alt amănunt – care l-a izbit pe maiorul Murphy, precum și pe trei din cinci alți ofițeri cu care am stat de vorbă – îl constituie genul ciudat de depresie în care cădea uneori. Așa cum s-a exprimat maiorul, atunci când se alătura veseliilor și tachinărilor de la popotă, zâmbetul îi dispărea deseori de pe buze, ca și când ar fi fost șters de o mână invizibilă. Zile întregi, cât îl ținea această stare, era cufundat în cea mai adâncă tristețe. Faptul și o nuanță de superstiție erau singurele trăsături ciudate ale caracterului său pe care le observaseră ceilalți ofițeri. Ultima ciudățenie se manifesta prin neplăcerea lui de a rămâne singur, mai ales după lăsarea întunericului. Această trăsătură copilărească, întâlnită la o fire care era remarcabil de bărbătească, dăduse deseori naștere la comentarii și presupuneri.

Primul batalion al Regimentului Royal Munsters (care este fostul 117) e postat la Aldershot de câțiva ani. Ofițerii

căsătoriți locuiesc în afara cazărmii, iar colonelul, în tot acest timp, a ocupat o vilă numită Lachine, aflată la aproape o jumătate de milă de tabăra din nord. Casa își are propriul teren, dar partea ei vestică nu e mai departe de treizeci de yarzi de drumul principal. Un vizitiu și două servitoare formează întregul personal. Aceștia, împreună cu stăpânul și stăpâna lor, erau singurii ocupanți ai vilei Lachine, deoarece soții Barclay nu aveau copii și nici nu era un lucru obișnuit ca ei să aibă musafiri care să locuiască acolo.

Acum, să-ți spun despre evenimentele care au avut loc la Lachine, luni seara, între nouă și zece. Se pare că doamna Barclay era membră a Bisericii Romano-Catolice și se implicase foarte mult în înființarea Asociației Sfântului Gheorghe, care a fost formată cu sprijinul Capelei din strada Watt, în scopul de a ajuta săracii cu haine donate. În seara aceea, la ora opt, se ținuse o întrunire a asociației, iar doamna Barclay cinase pe fugă, ca să nu întârzie. Când a ieșit din casă, vizitiul a auzit-o spunându-i ceva banal soțului ei și asigurându-l că se va întoarce imediat. Apoi a chemat-o pe domnișoara Morrison, o tânără care locuiește în vila de alături, și au plecat amândouă la întrunire. Aceasta a durat patruzeci de minute, iar la ora nouă și un sfert doamna Barclay s-a întors acasă, după ce a condus-o mai întâi pe domnișoara Morrison.

La Lachine există o încăpere care este folosită drept cameră de zi. Aceasta are fereastra la stradă și dă spre peluză printr-o ușă culisantă din sticlă. Peluza are o întindere de treizeci de yarzi și e separată de drumul principal doar printr-un zid scund, cu grilaj din fier deasupra. În această cameră a intrat doamna Barclay când s-a întors. Storurile nu erau lăsate, deoarece camera era rar folosită în timpul serii; doamna Barclay a aprins chiar ea lampa și apoi a sunat din clopoțel, cerându-i servitoarei Jane Stewart să-i aducă o ceașcă cu ceai, ceea ce era contrar obiceiurilor ei. Colonelul stătuse până atunci în sufragerie, dar, auzind că soția lui se întorsese, i s-a alăturat în camera de zi. Vizitiul l-a văzut traversând holul și intrând acolo. De atunci, nu a mai fost văzut în viață.

Ceaiul care fusese cerut a fost adus după zece minute, dar, când s-a apropiat de ușă, servitoarea a fost surprinsă să audă

vocile furioase ale stăpânului şi stăpânei ei, certându-se. A bătut la uşă fără să primească însă niciun răspuns şi chiar a apăsat clanța, dar a văzut că uşa era încuiată pe dinăuntru. Firește, a dat fuga să-i spună bucătăresei şi cele două femei, împreună cu vizitiul, au venit în hol şi au ascultat cearta care încă mai continua. Toți trei au fost de acord că se auzeau doar două voci, cea a lui Barclay şi cea a soției lui. Replicile lui Barclay erau scurte şi pe un ton mai jos, astfel că niciuna din ele nu era înțeleasă de ascultători. Pe de altă parte, cele ale soției erau înverşunate şi, atunci când ridica vocea, puteau fi limpede auzite. „Laşule! – repeta ea întruna. Ce e de făcut acum? Ce e de făcut acum? Dă-mi viața înapoi! Nu vreau nici măcar să mai respir acelaşi aer cu tine! Laşule! Laşule!“

Acestea erau frânturi din conversația ei, care s-a terminat cu un strigăt brusc şi îngrozitor al bărbatului, un trosnet şi un țipăt ascuțit al femeii. Convins că se petrecuse o tragedie, vizitiul s-a năpustit asupra uşii, încercând s-o forțeze, în timp ce dincolo de ea se auzea țipăt după țipăt. Cu toate acestea, n-a reuşit să intre acolo, iar servitoarele erau prea înfricoşate ca să-i fie de vreun ajutor. Deodată însă, i-a trecut prin minte un gând şi a fugit afară, pe peluza spre care dădea uşa culisantă. Aceasta era întredeschisă, ceea ce am înțeles că era un lucru obişnuit pe timpul verii, iar vizitiul a putut intra fără nicio greutate în cameră. Stăpâna lui încetase să mai țipe şi era leşinată pe o canapea, în timp ce nefericitul soldat zăcea mort de-a binelea într-o baltă de sânge, cu picioarele răsturnate peste brațele unui fotoliu şi cu capul pe podea, aproape de colțul galeriei de la şemineu.

Văzând că nu-şi poate ajuta cu nimic stăpânul, primul gând al vizitiului a fost firește să deschidă uşa. Dar a dat peste un obstacol neaşteptat şi ciudat. Cheia nu era în broască şi n-a putut s-o găsească nicăieri în cameră. Prin urmare, a ieşit din nou prin uşa culisantă şi s-a întors după aceea cu un polițist şi cu un doctor. Doamna, care nu-şi venise încă în simțiri şi împotriva căreia se îndreptau bineînțeles toate bănuielile, a fost dusă în camera ei. Cadavrul colonelului a fost apoi întins pe canapea, iar scena tragediei a fost cercetată cu grijă. Rana pe care o avea nefericitul veteran s-a dovedit

a fi o zdrelitură de cinci centimetri lungime, în partea din spate a capului, cauzată evident de o lovitură violentă, cu un obiect contondent. Nici n-a fost greu de ghicit care ar fi putut fi acel obiect. Pe podea, lângă cadavru, era o bâtă deosebită, din lemn tare şi sculptat, cu mâner din os.

Colonelul avea o colecţie variată de arme aduse din diferitele ţări unde luptase, iar poliţia presupune că bâta era unul dintre trofee. Servitorii neagă că ar fi văzut-o până acum, dar, între atâtea curiozităţi din casă, e posibil să fi fost trecută cu vederea. Poliţia nu a mai descoperit nimic important în cameră, cu excepţia inexplicabilului fapt că nu s-a găsit cheia care lipsea nici asupra doamnei Barclay, nici asupra victimei şi nici altundeva în cameră. În cele din urmă, a fost nevoie de un lăcătuş din Aldershot pentru a deschide uşa.

Aceasta era situaţia, Watson, când, la rugămintea maiorului Murphy, m-am dus marţi dimineaţă la Aldershot să completez eforturile poliţiei. Cred că eşti de acord că problema era deja una interesantă, dar observaţiile mele m-au făcut să-mi dau seama că era de fapt mult mai extraordinară decât părea la prima vedere.

Înainte de a cerceta camera, am interogat servitorii, dar n-am reuşit să smulg de la ei decât faptele pe care le-am prezentat deja. Totuşi, servitoarea Jane Stewart şi-a amintit un detaliu interesant. Mai ţii minte că, auzind cearta, fata s-a dus să-i cheme pe ceilalţi servitori.

Prima dată, atunci când era singură în hol, ea zice că vocile stăpânului şi stăpânei ei erau atât de joase, încât abia dacă auzea ceva şi şi-a dat seama că se certau mai mult după ton decât după cuvinte.

Cu toate acestea, la insistenţele mele, şi-a adus aminte că a auzit-o pe doamnă pronunţând de două ori cuvântul David. Amănuntul e foarte important, întrucât ne conduce spre motivul pentru care izbucnise cearta. După cum ştii, numele colonelului era James.

Exista ceva în acest caz care îi impresionase puternic şi pe servitori, şi pe poliţişti. Acest ceva era faţa contorsionată a colonelului. Conform relatării lor, avea cea mai îngrozitoare expresie de frică şi oroare de care e capabilă faţa unui om. Mai

multe persoane au leşinat doar văzându-l pe colonel, atât de înspăimântător era efectul. Era aproape sigur că el îşi anticipase soarta, iar acest lucru îl îngrozise peste măsură. Asta se potrivea bineînțeles cu teoria poliției, şi anume că Barclay ar fi văzut-o pe soția lui atacându-l cu intenția de a-l ucide. Faptul că rana era la ceafă n-a părut să ridice obiecții fatale împotriva acestei teorii, întrucât el s-ar fi putut întoarce ca să evite lovitura. De la doamna în cauză nu s-a putut obține nicio informație, deoarece era într-o stare de nebunie temporară, provocată de o gravă criză de meningită.

De la poliție am aflat că domnişoara Morrison, care ții minte că ieşise cu doamna Barclay în seara respectivă, a negat că ar şti ce anume cauzase proasta dispoziție în care se întorsese acasă însoțitoarea ei. După ce am adunat aceste fapte, Watson, am reflectat la ele, fumând câteva pipe şi încercând să le separ pe cele cruciale de cele care erau pur întâmplătoare. Nu era nicio îndoială că elementul cel mai deosebit şi cel mai sugestiv în acest caz era ciudata dispariție a cheii din uşă. Nici chiar o cercetare amănunțită a camerei nu a dus la descoperirea ei. Prin urmare, însemna că fusese scoasă afară din cameră. Dar nici colonelul, nici soția lui n-ar fi putut face asta. Deci, o a treia persoană trebuie să fi intrat în încăpere. Iar acea a treia persoană n-ar fi putut intra decât pe uşa culisantă. Mi se părea că o cercetare atentă a camerei şi a peluzei ar putea dezvălui vreo urmă a acestui misterios individ. Îmi cunoşti metodele, Watson. N-a existat una pe care să n-o folosesc în anchetă. Şi unele dintre ele au dat rezultate. Fusese într-adevăr un bărbat în cameră şi traversase peluza venind dinspre drum. Am reuşit să obțin cinci urme foarte clare ale picioarelor lui: una chiar pe drum, în locul unde se cățărase pe zidul scund, două pe peluză şi două foarte slabe pe scândurile colorate de lângă uşă, pe unde intrase. Se părea că a traversat în fugă peluza, pentru că urmele lăsate de degetele de la picioare erau mai adânci decât cele ale călcâielor. Dar nu bărbatul m-a surprins pe mine, ci însoțitorul lui.

— Însoțitorul lui!

Holmes scoase din buzunar o foaie mare de calc şi o despături cu grijă pe genunchi.

— Ce părere ai despre asta?, întrebă el.

Foaia era acoperită cu copii ale urmelor unui animal de mici dimensiuni. Acesta avea cinci perniţe bine conturate şi gheare lungi, iar întreaga urmă nu era mai mare ca o linguriţă.

— E un câine, am zis eu.

— Ai auzit tu vreodată de un câine care să se caţere pe perdea? Am găsit urme clare că această creatură chiar a făcut aşa ceva.

— Atunci, o maimuţă?

— Dar nu e urma unei maimuţe.

— Şi atunci, ce poate fi?

— Nici câine, nici pisică, nici maimuţă, nici vreun alt animal pe care îl cunoaştem noi. Am încercat să-l reconstitui după măsurători. Aici sunt patru urme, unde animalul a stat nemişcat. După cum vezi, nu sunt mai mult de patruzeci de centimetri de la labele din faţă până la cele din spate. Adaugă la asta lungimea gâtului şi a capului şi obţii o creatură nu mai lungă de şaizeci de centimetri, probabil mai mult, dacă are şi coadă. Dar acum, uită-te la măsurătoarea asta de aici. Animalul s-a mişcat şi avem lungimea pasului. De fiecare dată, e doar de aproape opt centimetri. Din asta îţi dai seama că are un corp lung, cu picioare foarte scurte. N-a fost destul de amabil să lase şi ceva păr în urmă. Dar, în general, forma lui trebuie să fie cea pe care am sugerat-o; în plus, poate să se caţere pe perdea şi e carnivor.

— Cum ai dedus asta?

— Din faptul că s-a căţărat pe perdea. La geam era agăţată colivia unui canar, iar animalul urmărea să ajungă la pasăre.

— Şi atunci ce fel de animal era?

— Ah, dacă aş şti, aş face un mare pas înainte către rezolvarea cazului. Ţinând seama de toate, era probabil vreo creatură din familia nevăstuicii sau a herminei – şi totuşi e mai mare decât oricare dintre aceste animale pe care le-am văzut eu.

— Dar ce legătură a avut creatura cu crima?

— Şi asta e încă neclar. Dar, după cum vezi, am aflat multe lucruri. Ştim că un bărbat a stat în drum, asistând la cearta dintre Barclay şi soţia lui, storurile erau ridicate şi camera

luminată. De asemenea, ştim că a traversat în fugă peluza, a intrat în cameră, însoțit de un animal ciudat, şi că ori l-a lovit pe colonel, ori, ceea ce este la fel de posibil, colonelul a căzut, speriindu-se pur şi simplu când l-a văzut, lovindu-se la cap de colțul galeriei de la şemineu. În sfârşit, mai avem faptul curios că intrusul a luat cheia cu el când a plecat.

— Se pare că descoperirile tale, în loc să lămurească afacerea, au încâlcit-o mai mult ca înainte, am zis eu.

— Chiar aşa. Ele au arătat fără urmă de îndoială că povestea era mai complicată decât am presupus la început. Am chibzuit îndelung şi am ajuns la concluzia că trebuie să abordez cazul dintr-un alt unghi. Dar zău aşa, Watson, te țin treaz, când aş putea foarte bine să-ți spun toate astea mâine, în drum spre Aldershot.

— Mulțumesc, dar ai ajuns, totuşi, prea departe ca să te opreşti acum.

— E destul de sigur că, atunci când doamna Barclay a plecat de acasă la şapte şi jumătate, nu se certase cu soțul ei. Cred că am mai spus că nu era niciodată ostentativ de afectuoasă, dar vizitiul a auzit-o discutând amabil cu colonelul. De asemenea, e la fel de sigur că, imediat după ce s-a întors, s-a dus în camera în care era cel mai puțin probabil să se întâlnească cu soțul ei, a cerut ceai aşa cum ar face o femeie agitată şi, în sfârşit, când el a venit la ea, a izbucnit în acuzații violente. Prin urmare, ceva se întâmplase între şapte şi jumătate şi nouă, fapt care i-a schimbat complet sentimentele față de el. Dar domnişoara Morrison fusese cu ea pe tot parcursul acelei ore şi jumătate. Deci, în ciuda negării ei, nu există nicio îndoială că ştia ceva despre asta.

Prima mea presupunere a fost că putea să fi existat vreo legătură între această tânără domnişoară şi bătrânul soldat, legătură pe care fata o mărturisise acum soției. Acest lucru ar fi explicat întoarcerea furioasă, precum şi negarea fetei că se petrecuse ceva în acel interval de timp. Şi s-ar fi potrivit întrucâtva şi cu majoritatea cuvintelor auzite de servitori. Dar împotriva acestei presupuneri stătea referirea făcută la David şi afecțiunea cunoscută a colonelului pentru soția sa, ca să nu mai vorbim de intervenția dramatică a celuilalt bărbat, care ar putea desigur să nu aibă nicio legătură cu ce

se întâmplase mai înainte. Nu era uşor să ghiceşti mişcările cuiva, dar, ţinând seama de toate, eram înclinat să renunţ la ideea că fusese ceva între colonel şi domnişoara Morrison, însă eram convins, mai mult ca niciodată, că tânăra domnişoară deţinea amănuntul care lămurea ce anume o făcuse pe doamna Barclay să-şi urască soţul. Prin urmare, i-am făcut evident o vizită domnişoarei M., i-am explicat că eram absolut sigur că deţine toate faptele şi am asigurat-o că prietena ei, doamna Barclay, s-ar putea trezi în boxa acuzaţilor, învinuită de crimă, dacă această chestiune nu este lămurită.

Domnişoara Morrison este o fată subţirică şi mlădioasă, cu ochi timizi şi cu păr blond, dar nici pe departe nu mi s-a părut că i-ar lipsi isteţimea şi bunul-simţ. După ce i-am vorbit, a rămas puţin pe gânduri, apoi, adresându-mi-se cu o expresie de hotărâre pe faţă, mi-a spus o poveste remarcabilă, pe care eu o voi scurta în folosul tău.

„I-am promis prietenei mele că nu voi spune nimic despre asta şi o promisiune e o promisiune – a zis ea. Dar dacă pot într-adevăr s-o ajut, acum când i se aduce o acuzaţie atât de gravă, iar gura ei este închisă din pricina bolii, biata de ea, atunci cred că sunt dezlegată de promisiunea mea. Vă voi spune exact ce s-a întâmplat luni seara. Pe la nouă fără un sfert, ne întorceam de la Misiunea din strada Watt. În drumul nostru, trebuia să trecem prin strada Hudson, care este una foarte liniştită. Nu există decât un felinar pe partea stângă şi, când ne-am apropiat de acest felinar, am văzut un bărbat venind spre noi, foarte aplecat şi cărând ceva ca o cutie pe unul din umeri. Părea că e diform, căci îşi ţinea capul în jos şi mergea cu genunchii îndoiţi. Tocmai treceam pe lângă el, când şi-a ridicat faţa ca să se uite la noi în lumina felinarului şi, atunci când ne-a văzut, s-a oprit şi a exclamat cu o voce înspăimântătoare: «Doamne, e Nancy!» Doamna Barclay a devenit palidă ca un mort şi ar fi căzut jos dacă n-ar fi prins-o îngrozitoarea creatură. Eram gata să chem poliţia, dar ea, spre surprinderea mea, i-a vorbit destul de politicos individului. «În toţi aceşti treizeci de ani, am crezut că eşti mort, Henry» – a zis ea cu o voce tremurătoare. «Aşa am şi fost» – a zis el şi a fost oribil să aud pe ce ton a zis-o. Avea o faţă fioroasă, închisă la culoare, şi o strălucire în ochi care

îmi bântuie visele. Părul şi favoriții erau încărunțiți, iar fața era ridată şi încrețită ca un măr veştejit. «Ia-o puțin înainte, draga mea – a zis doamna Barclay. Vreau să discut ceva cu acest bărbat. Nu ai de ce să te temi.» A încercat să vorbească pe un ton curajos, dar era încă palidă, iar buzele îi tremurau atât de tare, încât abia putea să rostească cuvintele.

Am făcut aşa cum m-a rugat şi ei au stat de vorbă împreună câteva minute. Apoi ea a venit spre mine, cu ochii în flăcări, iar eu l-am văzut pe nenorocitul infirm stând lângă felinar şi agitându-şi pumnii încleştați în aer, ca şi când ar fi fost nebun de furie. Ea nu a scos niciun cuvânt până am ajuns la uşă şi atunci m-a luat de mână şi m-a implorat să nu spun nimănui ce se întâmplase. «Este o veche cunoştință de-a mea, care a revenit în lume» – a zis ea. Când i-am promis că nu voi spune nimic, m-a sărutat şi n-am mai văzut-o de atunci. Acum v-am spus tot adevărul şi dacă l-am ascuns de poliție este pentru că nu mi-am dat seama în acel moment de pericolul în care se afla draga mea prietenă. Ştiu că nu poate fi decât în avantajul ei ca totul să fie cunoscut."

Aceasta a fost relatarea ei, Watson, iar pentru mine, după cum îți poți închipui, a fost ca o lumină în întuneric. Tot ceea ce nu se lega înainte a început imediat să cadă la locul lui, iar eu aveam un presentiment întunecat în ceea ce priveşte întreaga succesiune de evenimente. Evident că următorul meu pas a fost să-l găsesc pe bărbatul care produsese o impresie atât de remarcabilă asupra doamnei Barclay. Dacă mai era încă în Aldershot, nu era un lucru foarte greu. Nu sunt aşa de mulți civili acolo şi un om diform a atras cu siguranță atenția. Mi-am petrecut ziua căutându-l, iar până seara, chiar seara asta, Watson, deja îl găsisem. Numele bărbatului este Henry Wood şi locuieşte cu chirie pe aceeaşi stradă unde l-au întâlnit doamnele. Stă acolo doar de cinci zile. Pozând în reprezentant procesual, am stat la o bârfă interesantă cu proprietăreasa lui. Omul e de profesie scamator şi artist, ducându-se după căderea serii pe la toate locantele şi dând mici spectacole la fiecare. În cutia aia pe care o cară după el are un animal, din pricina căruia proprietăreasa pare a fi în mare panică, fiindcă n-a mai văzut niciodată o aşa creatură. După cum mi-a povestit ea, bărbatul îl foloseşte în câteva din trucurile

lui. Atât a putut femeia să-mi spună şi a mai adăugat că e o minune că omul trăieşte, la cât e de pocit, şi că vorbeşte uneori o limbă ciudată, iar de două nopți îl aude gemând şi plângând în patul lui. În ceea ce priveşte banii, a zis că e în regulă, dar ca garanție i-a dat ceea ce părea a fi un florin fals. Mi l-a arătat, Watson, şi era o rupie indiană.

Aşa că acum, dragă prietene, ştii exact cum stăm şi de ce am nevoie de tine. Este foarte clar că, după ce doamnele s-au despărțit de bărbat, el le-a urmărit de la distanță, a văzut prin geam cearta dintre soț şi soție, s-a repezit înăuntru, iar creatura pe care o avea în cutie a scăpat. Asta e limpede. Dar el este singura persoană din lume care ne poate spune exact ce s-a întâmplat în acea cameră.

— Şi ai de gând să-l întrebi?

— Mai mult ca sigur, dar în prezența unui martor.

— Iar eu sunt martorul?

— Dacă eşti amabil. Dacă el poate clarifica problema, toate bune şi frumoase. Dacă refuză, n-avem altă alternativă decât să cerem un mandat.

— Dar de unde ştii că va mai fi acolo când ne vom întoarce?

— Poți fi sigur că mi-am luat nişte măsuri de precauție. L-am pus pe unul dintre băieții din strada Baker să stea de pază, iar el se va ține de om ca scaiul, oriunde se va duce. Îl vom găsi mâine în strada Hudson, dar până atunci aş fi chiar eu un criminal dacă te-aş mai ține treaz.

Era amiază când am ajuns la locul tragediei şi, sub îndrumarea prietenului meu, ne-am îndreptat imediat spre strada Hudson. În ciuda capacității lui de a-şi ascunde emoțiile, vedeam foarte uşor că Holmes era într-o stare de agitație înăbuşită, în timp ce eu însumi simțeam că mă furnică acea plăcere jumătate sportivă, jumătate intelectuală pe care o trăiam mereu atunci când mă alăturam investigațiilor lui.

— Aici e, zise el când intrarăm pe o stradă scurtă, cu case din cărămidă, cu două etaje. Şi iată-l pe Simpson la raport!

— E înăuntru, domnule Holmes!, strigă un mic vagabond fugind spre noi.

— Foarte bine, Simpson!, zise Holmes mângâindu-l pe cap. Vino, Watson! Asta e casa.

Îşi trimise cartea de vizită cu mesajul că venise pentru o treabă importantă şi, o clipă mai târziu, ne aflam în fața bărbatului cu care voiam să vorbim. În ciuda vremii calde, el stătea ghemuit lângă foc, iar mica încăpere era ca un cuptor. Bărbatul stătea sucit şi înghesuit tot în scaunul lui, într-un mod care dădea o impresie de diformitate de nedescris, dar fața pe care o ridică spre noi, deşi istovită şi oacheşă, trebuie să fi fost cândva remarcabilă pentru frumusețea ei. Acum, el ne privi suspicios, cu ochii săi gălbejiți şi susceptibili, şi, fără să spună un cuvânt sau să se ridice, ne făcu semn cu mâna spre două scaune.

— Domnul Henry Wood, de curând întors din India, presupun, zise Holmes politicos. Am venit în legătură cu această mică poveste cu moartea colonelului Barclay.

— Ce-aş putea şti eu despre asta?

— Tocmai acest lucru vreau să-l stabilesc. Presupun că ştiți că, dacă nu se lămureşte situația, doamna Barclay, care este o veche prietenă de-a dumneavoastră, va fi probabil judecată pentru crimă.

Omul tresări puternic.

— Nu ştiu cine sunteți, strigă el, şi nici cum de ştiți ceea ce ştiți, dar juraţi că ceea ce-mi spuneți este adevărat?

— Păi, poliția nu aşteaptă decât să-şi vină în fire ca s-o aresteze.

— Dumnezeule! Sunteți de la poliție?

— Nu.

— Atunci ce treabă aveți cu asta?

— E treaba oricărui om să aibă grijă să se facă dreptate.

— Mă puteți crede pe cuvânt că ea este nevinovată.

— Înseamnă că dumneavoastră sunteți vinovatul.

— Nu, nu sunt eu.

— Atunci, cine l-a omorât pe James Barclay?

— Providența l-a omorât. Dar vă spun doar atât, că dacă l-aş fi pocnit eu, aşa cum intenționam să fac, n-ar fi primit din mâinile mele decât ceea ce merita. Dacă nu l-ar fi doborât propria conştiință vinovată, este foarte probabil că acum aş fi avut moartea lui pe cuget. Vreți să vă spun povestea? Ei bine, nu văd de ce n-aş face-o, căci nu am niciun motiv să-mi fie ruşine de ea.

Iată cum a fost, domnule. Acum mă vedeți cocoşat ca o cămilă şi cu coastele strâmbe, dar a existat o vreme când caporalul Henry Wood era cel mai elegant bărbat din Regimentul 117 Infanterie. Atunci eram în India, în cantonament, într-un loc numit Bhurtee. Barclay, cel care a murit zilele trecute, era sergent în aceeaşi companie cu mine, iar frumoasa regimentului, da, cea mai minunată fată care a trăit vreodată, era Nancy Devoy, fiica stegarului. Doi bărbați o iubeau, dar numai unul era iubit de ea şi veți zâmbi când veți privi această biată creatură îngrămădită în fața focului şi mă veți auzi spunând că mă iubea pentru că eram chipeş.

Ei, bine, deşi aveam inima ei, tatăl său era hotărât s-o căsătorească cu Barclay. Eu eram un tânăr nesăbuit şi nepăsător, iar el avea educație şi era deja propus să devină ofițer. Dar fata îmi era devotată şi părea că va fi a mea, când, deodată, a izbucnit Rebeliunea şi tot iadul s-a dezlănțuit în țară.

Regimentul nostru, cu jumătate din bateria artileriei, o companie de *sikhi* şi o mulțime de civili şi femei din partea locului am rămas blocați în Bhurtee. Eram înconjurați de zece mii de rebeli, la fel de înverşunați ca o haită de terrieri în preajma unei cuşti cu şobolani. În a doua săptămână am rămas fără apă şi se punea întrebarea dacă am putea reuşi să comunicăm cu coloana generalului Neill, care înainta în susul țării. Era singura noastră şansă, căci nu puteam spera să ieşim din încercuire cu toate femeile şi copiii după noi, aşa că m-am oferit voluntar să mă duc şi să-l previn pe generalul Neill de pericolul în care ne aflam. Oferta mea a fost acceptată, iar eu am discutat cu sergentul Barclay, care cunoştea teritoriul mai bine decât oricine şi care mi-a trasat o rută pe unde aş fi putut să trec de liniile rebelilor. In aceeaşi seară, la ora zece, am pornit la drum. Trebuia să salvez o mie de vieți, dar eu nu mă gândeam decât la una atunci când am sărit zidul în noaptea aceea.

Drumul meu mergea de-a lungul unui râu secat, care speram că mă va ascunde de santinelele inamicului, dar, în timp ce mă furişam după cot, am nimerit chiar în brațele a şase dintre ele, care stăteau ghemuite în întuneric, aşteptându-mă. Într-o clipă, am fost lovit în cap şi legat de mâini şi de picioare. Dar adevărata lovitură am primit-o în inimă, căci,

după ce mi-am revenit şi am ascultat discuția lor, atât cât am putut să înțeleg din ea, am auzit destul cât să-mi dau seama că tovarăşul meu, chiar omul care aranjase ruta pe care urma să o iau, mă dăduse pe mâna inamicului, prin intermediul unui servitor din partea locului.

Ei, bine, nu e nevoie să mai insist asupra acestei părți a povestirii. Acum ştiți de ce era capabil James Barclay. Bhurtee a fost eliberat în ziua următoare de generalul Neill, dar rebelii m-au luat cu ei când s-au retras şi a trecut mult timp până când am văzut iar un om alb.

Am fost torturat, am încercat să evadez, dar am fost capturat şi torturat din nou. Puteți vedea şi singuri în ce stare m-au lăsat.

Câțiva dintre ei, care fugiseră în Nepal, m-au luat cu ei, apoi am trecut de Darjeeling. Oamenii care locuiau pe dealurile de acolo i-au omorât pe rebelii care mă țineau prizonier, iar eu am devenit sclavul lor pentru o vreme, până când am evadat, dar, în loc s-o iau spre sud, a trebuit să merg spre nord, până m-am trezit între afgani. Am cutreierat pe-acolo mulți ani şi, în sfârşit, am ajuns înapoi la Punjab, unde am trăit mai mult printre localnici şi am început să-mi câştig existența făcând scamatoriile pe care le învățasem.

Ce rost avea ca eu, un invalid nenorocit, să mă întorc în Anglia şi să mă fac cunoscut foştilor mei camarazi? Nici chiar dorința mea de răzbunare nu m-a înduplecat să fac asta. Preferam ca Nancy şi vechii mei prieteni să şi-l amintească pe Henry Wood ca pe omul care a murit cu spatele drept şi nu să-l vadă trăind şi târându-se sprijinit în baston, ca un cimpanzeu.

Nu s-au îndoit nicio clipă că murisem, iar eu nu intenționam să le arăt contrariul. Auzisem că Barclay se căsătorise cu Nancy şi că avansa rapid în regiment, dar nici asta nu m-a făcut să vorbesc.

Însă când îmbătrâneşti, ți se face dor de casă. Am visat ani de zile la strălucirea câmpiilor verzi şi la gardurile vii ale Angliei. În cele din urmă, am hotărât să le mai văd o dată înainte de a muri. Am economisit suficienți bani cât să ajung în țară, apoi am venit aici, unde sunt soldații, căci eu le cunosc

obiceiurile şi ştiu cum să-i amuz şi astfel am câştigat destul cât să trăiesc.

— Povestirea dumneavoastră este foarte interesantă, zise Sherlock Holmes. Am auzit deja de întâlnirea cu doamna Barclay şi de faptul că v-aţi recunoscut reciproc. Din câte înţeleg, aţi urmărit-o până acasă şi aţi văzut prin geam cearta dintre ea şi soţul ei, în timpul căreia ea i-a reproşat fără îndoială comportamentul faţă de dumneavoastră. Aţi fost copleşit de propriile sentimente, aţi traversat în fugă peluza şi aţi intrat peste ei.

— Aşa am făcut, domnule, şi el, când m-a văzut, s-a uitat la mine cum n-am mai văzut pe nimeni să se uite şi a căzut cu capul de colţul galeriei de la şemineu. Dar murise înainte să cadă. I-am citit moartea pe faţă, la fel de clar cum pot citi un text la lumina focului. Simpla mea apariţie a fost ca un glonţ prin inima lui vinovată.

— Şi apoi?

— Apoi Nancy a leşinat, iar eu i-am luat cheia din mână cu intenţia de a descuia uşa şi de a aduce ajutoare. Dar, în timp ce făceam asta, mi s-a părut că e mai bine s-o las baltă şi să fug, căci situaţia se putea întoarce împotriva mea şi, în orice caz, secretul meu ar fi fost dezvăluit dacă eram prins. Am pus în grabă cheia în buzunar, iar bastonul mi-a căzut pe jos în timp ce încercam să-l prind pe Teddy, care se căţărase pe perdea. După ce l-am băgat înapoi în cutia de unde scăpase, am fugit cât de repede am putut.

— Cine-i Teddy?, întrebă Holmes.

Bărbatul se aplecă şi deschise capacul unui soi de cuşcă aflată în colţ.

Într-o clipă, dinăuntru ieşi un animal de o frumoasă culoare roşcată, slab şi suplu, cu picioare ca de nevăstuică, cu un nas lung şi subţire şi având cea mai minunată pereche de ochi roşii pe care o văzusem vreodată la un animal.

— E o mangustă!, am exclamat eu.

— Mă rog, unii o numesc aşa, alţii o numesc ichneumon, zise bărbatul. Eu îi spun prinzător de şerpi, iar Teddy e uimitor de iute cu cobrele. Am una aici, fără colţi, şi Teddy o prinde în fiecare noapte ca să-i amuze pe oamenii de la locante. Altceva, domnule?

— Ei, bine, s-ar putea să fim nevoiți să apelăm iar la dumneavoastră dacă doamna Barclay va avea necazuri serioase.

— Bineînțeles, în acest caz aș veni să depun mărturie.

— Dacă nu, atunci nu are rost să stârnim un scandal împotriva unui om mort, oricât de ticălos a fost. Cel puțin aveți satisfacția de a ști că, timp de treizeci de ani din viața lui, conștiința i-a reproșat amarnic fapta nemernică. A, uite-l pe maiorul Murphy pe trotuarul de vizavi! La revedere, domnule Wood. Vreau să aflu dacă s-a mai întâmplat ceva de ieri și până acum.

L-am ajuns din urmă pe maior, chiar înainte de a da colțul străzii.

— A, Holmes, zise el. Bănuiesc că ai aflat că toată această agitație a fost în van.

— Cum așa?

— Ancheta tocmai s-a încheiat. Dovezile medicale au arătat în mod hotărâtor că moartea a survenit în urma apoplexiei. In cele din urmă, a fost un caz destul de simplu.

— O, absolut superficial, zise Holmes zâmbind. Haide, Watson! Nu cred că va mai fi nevoie de noi în Aldershot.

— Doar un lucru, am zis eu, în timp ce ne îndreptam spre gară. Dacă numele soțului era James și al celuilalt era Henry, care a fost povestea cu David?

— Acel cuvânt, dragă Watson, ar fi trebuit să-mi spună totul, dacă aș fi fost detectivul ideal, așa cum îți place ție să mă descrii. Evident, era un cuvânt de reproș.

— De reproș?

— Da, după cum știi, David se abătea uneori de la calea cea dreaptă și o dată s-a întâmplat să fie în aceeași direcție ca și sergentul James Barclay. Îți amintești de mica afacere cu Uriah și Bathsheba? Mă tem că acele cunoștințe biblice pe care le am sunt puțin cam ruginite, dar o să găsești povestea în prima sau a doua carte a lui Samuel.

Sfârșit

Pacientul rezident

Aruncându-mi o privire asupra seriei oarecum incoerente a „Memoriilor“ prin intermediul cărora am încercat să ilustrez câteva din particularitățile mentale ale prietenului meu Sherlock Holmes, am fost izbit de greutatea pe care am avut-o când a trebuit să aleg exemplele care să-mi justifice scopul. Căci, în acele cazuri în care Holmes a făcut un adevărat tur de forță al gândirii analitice şi a demonstrat valoarea ciudatelor lui metode de investigație, faptele în sine au fost de cele mai multe ori atât de lipsite de importanță, atât de obişnuite, încât nu m-am simțit îndreptățit să le prezint publicului. Pe de altă parte, s-a întâmplat deseori ca el să fie implicat într-o cercetare în care faptele au avut cel mai remarcabil şi dramatic caracter, dar în care gradul său de participare la determinarea cauzelor acestora a fost mai mic decât mi-aş fi dorit eu, în calitate de biograf al lui. Mica afacere pe care eu am intitulat-o „Studiu în roşu“ şi cealaltă care era în legătură cu pierderea vasului „Gloria Scott“ servesc drept exemple ale acestor Scylla şi Charybda care amenință în permanență cronicarul. Se poate ca, în afacerea despre care urmează să scriu acum, partea jucată de prietenul meu să nu fie suficient de accentuată; totuşi, întreaga suită de împrejurări este atât de remarcabilă, încât nu pot s-o omit din această serie.

Fusese o zi închisă şi ploioasă de octombrie. Storurile noastre erau pe jumătate trase, iar Holmes stătea încolăcit

pe canapea, citind şi recitind o scrisoare pe care o primise cu poşta de dimineață. Deodată, vocea prietenului meu îmi întrerupse gândurile.

— Vreme nesănătoasă, Watson, dar văd că seara a adus cu ea puțină răcoare. Ce zici de o hoinăreală prin Londra?

Mă plictisisem de sufrageria noastră, aşa că am acceptat bucuros. Timp de trei ore, ne-am plimbat împreună, privind cum caleidoscopul vieții, mereu schimbător, scade şi curge prin strada Fleet şi prin Strand. Felul lui caracteristic de a discuta, cu observarea atentă a detaliilor şi puterea subtilă a deducțiilor, m-a amuzat şi m-a vrăjit. Era ora zece când am ajuns din nou în strada Baker. O trăsură aştepta la intrare.

— Hm! E a unui doctor, medic generalist, din câte văd, zise Holmes. Nu practică de mult timp meseria, dar a avut mult de lucru. Îmi imaginez că a venit să ne consulte! Noroc că ne-am întors!

Eram suficient de familiar cu metodele lui Holmes ca să-i pot urmări raționamentul şi să-mi dau seama că felul şi starea diferitelor instrumente medicale din coşul din răchită, atârnat în trăsură la lumina lămpii din interior, îi furnizaseră informațiile pentru rapida lui deducție. Lumina din fereastra noastră demonstra că, într-adevăr, acest musafir nocturn ne căuta pe noi. Curios să aflu ce l-ar fi putut determina pe un confrate medic să ne viziteze la o astfel de oră, l-am urmat pe Holmes în biroul nostru.

Când am intrat, un bărbat palid ca şi ceara, cu favoriți cărunți, se ridică de pe un scaun de lângă foc. Ca vârstă, nu părea să aibă mai mult de treizeci şi trei sau treizeci şi patru de ani, dar expresia lui istovită şi nuanța nesănătoasă a chipului erau mărturii ale unei vieți care îi slăbise puterea şi îi furase tinerețea. Felul său de a fi era emotiv şi timid, ca acela al unui domn sensibil, iar mâna subțire şi albă, pe care o puse pe şemineu atunci când se ridică, părea mai degrabă a unui artist decât a unui chirurg. Îmbrăcămintea lui era modestă şi sobră: redingotă neagră, pantaloni închişi la culoare şi puțină culoare la cravată.

— Bună seara, domnule doctor, zise Holmes vesel. Mă bucur să văd că aşteptați doar de câteva minute.

— Aţi vorbit deci cu vizitiul meu?

— Nu, mi-a spus lumânarea de pe masă. Vă rog, luaţi loc şi spuneţi-mi cu ce vă pot ajuta.

— Sunt doctor Percy Trevelyan, zise musafirul nostru, şi locuiesc pe strada Brook, la numărul 403.

— Nu sunteţi autorul monografiei despre leziuni nervoase neclare?, am întrebat.

Obrajii lui palizi se înroşiră de plăcere auzind că opera lui îmi era cunoscută.

— Aud atât de rar despre lucrarea pe care am crezut-o moartă, zise el. Editorii mei mi-au prezentat date descurajante în legătură cu vânzarea ei. Presupun că sunteţi şi dumneavoastră doctor?

— Chirurg de armată, în retragere.

— Pasiunea mea a fost întotdeauna boala nervoasă. Mi-aş dori să mă specializez în asta, dar omul trebuie, desigur, să se mulţumească cu ce are. Totuşi, acest lucru nu are legătură cu problema mea, domnule Sherlock Holmes, şi ştiu cât de preţios este timpul dumneavoastră. Adevărul este că o serie de evenimente ciudate s-au petrecut de curând în casa mea din strada Brook, iar în seara aceasta au ajuns la un asemenea nivel, încât am simţit că era imposibil să mai aştept chiar şi o oră ca să vă cer sfatul şi ajutorul.

Sherlock Holmes se aşeză şi îşi aprinse pipa.

— Sunt bucuros să vi le ofer pe amândouă, zise el. Vă rog, povestiţi-mi în detaliu împrejurările care v-au tulburat.

— Câteva dintre ele sunt aşa de banale, zise doctorul Trevelyan, încât mi-e şi ruşine să le menţionez. Dar situaţia este atât de inexplicabilă, iar recenta turnură pe care a luat-o este atât de elaborată, încât vă voi prezenta absolut totul şi dumneavoastră veţi judeca ce este esenţial şi ce nu.

Pentru început, mă simt obligat să spun ceva despre cariera mea universitară. Am urmat Universitatea din Londra şi sunt sigur că nu veţi fi de părere că mă laud dacă vă spun că profesorii mei mă considerau un student promiţător. După ce am absolvit, am continuat să mă dedic cercetărilor, ocupând un post modest în Spitalul Universitar şi am fost destul de norocos să stârnesc interes cu cercetările mele în domeniul patologiei

cataleptice, pentru ca în final să câştig premiul şi medalia Bruce Pinkerton, cu monografia despre leziunile nervoase, la care prietenul dumneavoastră tocmai a făcut aluzie. N-aş merge prea departe dacă aş spune că, la acea vreme, exista o impresie generală că aveam o carieră distinsă în față.

Dar unicul şi marele obstacol îl constituia lipsa de capital. După cum veți înțelege imediat, un specialist care are aspirații mari este obligat să locuiască într-una din zecile de străzi din cartierul Cavendish Square, care toate necesită chirii enorme şi bani investiți în mobilier. În afară de aceste cheltuieli preliminare, el trebuie să fie pregătit să se întrețină timp de câțiva ani, să închirieze o trăsură prezentabilă şi un cal. Toate acestea erau dincolo de puterile mele, iar eu nu puteam spera decât că, economisind, voi putea peste zece ani să strâng destui bani ca să am cabinetul meu. Dar, deodată, un incident neaşteptat mi-a deschis perspective noi.

Acest incident a fost vizita unui domn pe nume Blessington, pe care nu-l cunoşteam. Într-o dimineață, a venit la mine în cameră şi a intrat direct în subiect. „Eşti acelaşi Percy Trevelyan, care are o carieră distinsă şi a câştigat de curând un mare premiu?“, a zis el. Am încuviințat cu o înclinare a capului. „Răspunde-mi sincer – a continuat el – căci va fi în interesul tău s-o faci. Ai toată deşteptăciunea care îi trebuie unui om ca să aibă succes. Tact ai?“ Nu m-am putut abține să nu zâmbesc auzind bruschețea întrebării. „Cred că am şi aşa ceva“ – am zis. „Vreun viciu? Nu te trage ața la băutură, nu?“ „Domnule, zău aşa!“ – am exclamat. „Ai dreptate. Nu-i nimic. Dar trebuia să întreb. Cu toate calitățile astea, de ce nu-ți practici meseria?“ Am ridicat din umeri. „Haide, haide!, a zis el în felul lui grăbit. E vechea poveste. Mai mult în cap decât în buzunar, da? Ce-ai zice dacă ți-aş oferi locuință în strada Brook?“ L-am privit cu uimire. „O, pentru mine fac asta, nu pentru tine – a strigat el. O să fiu perfect sincer cu tine şi dacă-ți convine ție, o să-mi convină şi mie. Am câteva mii de lire de investit, vezi mata, şi cred că o să le bag în tine.“ „Dar de ce?“ – am zis eu cu răsuflarea întretăiată. „Păi, e la fel ca oricare altă speculație şi mai sigură decât majoritatea.“ „Şi eu ce trebuie să fac?“ „Îți zic eu ce. Eu o să cumpăr casa,

o s-o mobilez, o să plătesc servitoarele şi o să conduc toată afacerea. Tot ce trebuie să faci tu este să-ţi toceşti scaunul în sala de consultaţii. O să-ţi dau şi bani de buzunar şi tot ce vrei. Apoi, tu îmi dai mie trei sferturi din ce câştigi, iar celălalt sfert îl păstrezi."

Aceasta a fost ciudata propunere pe care mi-a făcut-o Blessington, domnule Holmes. N-am să vă plictisesc cu relatarea tocmelilor şi negocierilor noastre. Sfârşitul a fost că eu m-am mutat în casă în ziua de Buna Vestire şi am început să-mi practic meseria cam în aceleaşi condiţii în care sugerase omul. Iar el a venit să locuiască cu mine în calitate de pacient rezident. Se pare că avea o inimă slabă şi necesita supraveghere medicală constantă. A transformat cele două camere bune de la primul etaj într-o sufragerie şi un dormitor pentru el. Era un om cu obiceiuri ciudate, evitând compania altora şi ieşind rar în oraş. Viaţa lui era neregulată, dar, într-un fel, el era regularitatea în persoană. În fiecare seară, la aceeaşi oră, intra în camera de consultaţii, examina registrele, îmi dădea cinci lire şi trei şilingi pentru fiecare guinee câştigată de mine, apoi lua restul banilor şi îi punea în seiful din camera lui.

Pot să spun cu convingere că nu a avut niciodată motiv să regrete speculaţia făcută de el. A fost un succes de la bun început. Câteva cazuri bune şi reputaţia pe care mi-o câştigasem în spital m-au ajutat să devin repede un doctor foarte căutat şi, pe parcursul ultimilor ani, l-am făcut un om bogat.

Cam atât, domnule Holmes, despre trecutul meu şi despre relaţiile cu domnul Blessington. Nu-mi mai rămâne decât să vă spun ce anume m-a adus aici în seara asta.

Cu câteva săptămâni în urmă, domnul Blessington a venit la mine şi mi s-a părut a fi într-o stare de mare agitaţie. Mi-a spus ceva despre nu ştiu ce spargere care avusese loc, zicea el, în cartierul West End şi îmi aduc aminte că părea de-a dreptul tulburat din pricina asta, spunând că n-ar mai trebui să treacă nicio zi fără să mai adăugăm la uşi şi la ferestre nişte zăvoare mai rezistente. A continuat timp de o săptămână să fie într-o stare ciudată de nelinişte, uitându-se pe furiş pe fereastră şi renunţând la scurta plimbare pe care o făcea de obicei înainte de cină. Din purtarea lui am înţeles

că îi era îngrozitor de teamă de ceva sau de cineva, dar, de câte ori îl întrebam despre asta, se supăra şi eram nevoit să las baltă subiectul. Cu timpul, spaimele lui au părut să se risipească, iar el tocmai îşi reluase vechile obiceiuri, când un nou eveniment l-a aruncat în starea jalnică de deprimare în care e acum. Iată ce s-a întâmplat. Cu două zile în urmă, am primit scrisoarea pe care am să v-o citesc acum. Nu are pe ea nici adresă, nici dată:

Un nobil rus care în prezent locuieşte în Anglia doreşte să beneficieze de serviciile profesionale ale doctorului Percy Trevelyan. De câțiva ani e victima unor crize cataleptice, domeniu în care, se ştie foarte bine, doctorul Trevelyan este o autoritate. Intenționează să vină la şase şi un sfert mâine seară, dacă doctorul Trevelyan va binevoi să fie acasă.

Această scrisoare m-a interesat foarte mult, deoarece marea dificultate în studierea catalepsiei este raritatea bolii. In aceste împrejurări, vă dați seama că am fost în camera de consultații când, la ora respectivă, feciorul a condus înăuntru un pacient.

Era un bătrân slab, şovăitor şi obişnuit şi în niciun caz nu semăna cu ideea pe care şi-o face cineva despre un nobil rus. Pe mine m-a izbit mai mult înfățişarea însoțitorului său. Acesta era un tânăr înalt, surprinzător de chipeş, cu o față fioroasă, închisă la culoare şi cu un corp ca al lui Hercule. Îl ținea pe bătrân de braț şi, după ce au intrat, l-a ajutat să se aşeze pe scaun cu o tandrețe la care nu te aşteptai văzându-i înfățişarea.

— Mă scuzați că am intrat şi eu, domnule doctor, îmi zise el în engleză cu un uşor sâsâit. Acesta e tatăl meu, iar sănătatea lui este o chestiune de importanță covârşitoare pentru mine.

Am fost mişcat de îngrijorarea lui filială.

— Doriți să rămâneți aici în timpul consultației?, l-am întrebat.

— Pentru nimic în lume!, a strigat el făcând un gest de groază. Sufăr mai mult decât o pot exprima. Dacă l-aş vedea pe

tatăl meu într-una din aceste crize îngrozitoare, sunt convins că aş muri. Sistemul meu nervos este extrem de sensibil. Cu permisiunea dumneavoastră, voi sta în sala de aşteptare în timp ce îl veţi consulta pe tatăl meu.

Am fost bineînţeles de acord, iar tânărul s-a retras. Apoi, eu şi pacientul am început să discutăm cazul lui, despre care eu mi-am luat notiţe complete. Bătrânul nu era remarcabil de inteligent, iar răspunsurile sale erau deseori neclare, lucru pe care eu l-am pus pe seama cunoştinţelor lui limitate de engleză. Dar deodată, în timp ce eu scriam, a încetat să-mi mai răspundă la întrebări şi, când m-am uitat la el, am fost şocat să văd că stătea ţeapăn pe scaun, privindu-mă fix, cu o faţă rigidă şi complet lipsită de orice expresie. Era din nou în gheara misterioasei boli.

Primul meu sentiment a fost, după cum am spus, unul de milă şi groază. Dar mi-e teamă că al doilea a fost mai degrabă unul de satisfacţie profesională. Am notat pulsul şi temperatura pacientului, i-am testat rigiditatea muşchilor şi i-am examinat reflexele. Nu era nimic anormal în niciuna dintre acestea, ceea ce corespundea cu experienţele mele anterioare. În astfel de cazuri, obţinusem rezultate bune cu inhalarea nitratului de amil, iar cazul de faţă mi se părea o ocazie extraordinară de a-i testa calităţile. Sticla era jos în laborator, aşa că, lăsându-mi pacientul pe scaun, am fugit să o aduc. Am întârziat ceva timp căutând-o, să zicem cinci minute, şi apoi, când m-am întors, închipuiţi-vă uimirea mea găsind camera goală şi pacientul nicăieri.

Desigur, primul meu gest a fost să alerg în sala de aşteptări. Şi fiul dispăruse. Uşa de la sală fusese apropiată, dar nu închisă de tot. Feciorul care le deschide uşa pacienţilor e nou şi în niciun caz iute. Aşteaptă jos şi, când sun din clopoţel, vine sus şi îi conduce afară pe pacienţi. Băiatul nu auzise nimic, iar afacerea a rămas un mister total. Curând după aceea, domnul Blessington s-a întors de la plimbare, dar nu i-am spus nimic despre acest subiect, pentru că, sincer să fiu, în ultima vreme am încercat să conversez cât mai puţin posibil cu el.

Ei, bine, nu credeam să-i mai văd vreodată pe nobilul rus şi pe fiul lui, aşa că vă imaginaţi uimirea mea când, în seara asta,

la aceeaşi oră, au intrat amândoi în camera de consultații, la fel cum făcuseră şi înainte.

— Mă simt îndatorat să vă cer mii de scuze pentru plecarea mea bruscă de ieri, domnule doctor, a zis pacientul.

— Mărturisesc că am fost foarte surprins, am spus eu.

— Ei, bine, replică el, adevărul este că, atunci când îmi revin din aceste crize, mintea mi-e foarte încețoşată şi nu-mi amintesc prea multe. M-am trezit în ceea ce părea a fi o cameră străină şi, cât ați lipsit dumneavoastră, eu am ieşit afară mai mult amețit.

— Iar eu, zise fiul, văzând că tatăl meu iese din camera de consultații, am crezut firește că şedința se terminase. Abia când am ajuns acasă, mi-am dat seama cum stau de fapt lucrurile.

— Nu-i nimic, am zis eu râzând, atâta doar că m-ați uimit teribil; deci, dacă dumneavoastră, domnule, sunteți amabil să aşteptați afară în sală, eu voi fi bucuros să continuu consultația, care a fost întreruptă atât de brusc.

Timp de aproape o jumătate de oră am discutat cu bătrânul domn despre simptomele lui, apoi i-am dat o prescripție şi l-am văzut plecând la brațul fiului său.

V-am spus că domnul Blessington alegea de obicei această oră ca să iasă la plimbare. S-a întors la scurt timp după plecarea celor doi şi a urcat la etaj. O clipă mai târziu, l-am auzit coborând în fugă scările, dând apoi buzna în camera de consultații ca un om înnebunit de panică.

— Cine a fost la mine în cameră?, a strigat el.

— Nimeni, am zis eu.

— E o minciună!, a urlat el. Vino sus şi uită-te!

I-am ignorat grosolănia, întrucât părea scos din minți de spaimă. Când m-am dus cu el la etaj, mi-a arătat mai multe urme de paşi pe covorul subțire.

— Vrei să spui că astea-s ale mele?, strigă el.

Urmele erau cu siguranță mult mai mari decât ale lui şi era clar că erau destul de proaspete. După cum ştiți, a plouat tare în după-amiaza aceasta, iar pacienții mei au fost singurii care au venit la consultație. Însemna că bărbatul din sala de aşteptare urcase, nu se ştie din ce motiv, în camera pacientului meu

rezident, în timp ce eu eram ocupat cu însoțitorul lui. Nimic nu fusese deranjat sau luat, dar urmele de paşi dovedeau că cineva pătrunsese fără îndoială înăuntru.

Domnul Blessington părea mai agitat din pricina acestui lucru decât aş fi crezut, deşi incidentul era de-ajuns să tulbure pe oricine. A început chiar să plângă într-un fotoliu şi abia am reuşit să-l fac să vorbească coerent. A fost sugestia lui să vin la dumneavoastră, iar eu, desigur, mi-am dat imediat seama că e cel mai bun lucru, deoarece incidentul e cu siguranță unul foarte ciudat, deşi el pare să-i exagereze complet importanța. Dacă ați avea amabilitatea să veniți cu mine, ați putea măcar să-l liniştiți, deşi abia îndrăznesc să sper că veți reuşi să explicați această întâmplare neobişnuită.

Sherlock Holmes ascultase lunga relatare cu o atenție care îmi dovedea că era extrem de interesat. Fața lui era la fel de impasibilă ca întotdeauna, dar pleoapele îi coborâseră din ce în ce mai jos, iar rotocoalele de fum ieşiseră din ce în ce mai groase din pipă, vrând parcă să accentueze fiecare episod ciudat din povestirea doctorului. Când musafirul nostru termină relatarea, Holmes sări în picioare fără să scoată niciun cuvânt, îmi dădu pălăria, o luă pe a lui de pe masă şi îl urmă pe doctorul Trevelyan afară. Într-un sfert de oră furăm depuşi în strada Brook, la uşa locuinței medicului, una din acele case sumbre, cu fațada plată, pe care le asociezi de obicei cu un cabinet din cartierul West End. Un fecior ne deschise uşa, iar noi am început imediat să urcăm scara lată, acoperită cu covor.

Dar am fost opriți de un incident bizar. Lumina de la capătul scării se stinse brusc şi din întuneric se auzi o voce plăpândă şi tremurătoare.

— Am un pistol!, țipă cineva. Aveți cuvântul meu că trag dacă vă mai apropiați!

— Asta e chiar scandalos, domnule Blessington!, strigă doctorul Trevelyan.

— A, tu erai, domnule doctor, zise vocea cu mare uşurare. Dar ceilalți domni sunt cine pretind a fi?

Ne-am simțit scrutați îndelung din întuneric.

— Da, da, e în ordine, zise în sfârşit vocea. Puteți urca şi mă scuzați dacă precauțiunile mele v-au deranjat.

În timp ce vorbea, reaprinse lampa şi am văzut în fața noastră o ciudățenie de bărbat, a cărui înfățişare, la fel ca vocea, dovedea că are nervii zdruncinați.

Era foarte gras, dar se pare că fusese cândva şi mai gras, căci pielea de pe față îi atârna ca nişte pungi largi asemenea fălcilor unui copoi. Tenul avea o nuanță bolnăvicioasă, iar părul cărunt şi rar părea că i se ridică în cap în funcție de intensitatea emoțiilor. În mână ținea un pistol, pe care însă îl vârî în buzunar când ne-am apropiat.

— Bună seara, domnule Holmes, zise el. Vă sunt profund îndatorat că ați venit. Nimeni n-a avut vreodată nevoie de sfatul dumneavoastră aşa cum am eu. Bănuiesc că doctorul Trevelyan v-a povestit despre pătrunderea fără motiv în camera mea.

— Într-adevăr, zise Holmes. Cine sunt aceşti doi bărbați, domnule Blessington, şi de ce vor să vă facă rău?

— A, păi, e desigur greu de spus, zise pacientul rezident cu o voce agitată. Doar nu vă aşteptați să vă răspund la asta, domnule Holmes.

— Adică nu ştiți?

— Intrați aici, vă rog. Aveți amabilitatea şi intrați aici.

Ne conduse la el în dormitor, care era spațios şi confortabil.

— Vedeți asta?, zise el arătând spre o cutie mare şi neagră de la capul patului. N-am fost niciodată un om foarte bogat, domnule Holmes, n-am făcut decât o singură investiție în toată viața mea, după cum vă poate spune şi doctorul Trevelyan. Dar nu cred în bancheri. Într-un bancher n-aş avea niciodată încredere!, domnule Holmes. Între noi fie vorba, tot ce am e în cutia asta, aşa că puteți înțelege ce înseamnă pentru mine când doi oameni necunoscuți intră cu forța în camera mea.

Holmes îl privi pe Blessington în felul lui interogator şi clătină din cap.

— Nu am cum să vă sfătuiesc dacă încercați să mă păcăliți, zise el.

— Dar v-am spus totul.

Holmes îi întoarse spatele cu un gest de dezgust.

— Noapte bună, doctore Trevelyan, zise el.

— Şi niciun sfat pentru mine?, strigă Blessington cu o voce deznădăjduită.

— Sfatul meu, domnule, e să spuneți adevărul.

Un minut mai târziu eram afară, mergând spre casă. Traversasem strada Oxford şi ajunsesem la mijlocul străzii Harley până să scot vreun cuvânt de la însoțitorul meu.

— Îmi pare rău, Watson, că te-am făcut să alergi după cai verzi!, zise el în cele din urmă. Şi e un caz interesant, în fond.

— Eu nu prea înțeleg nimic din el, am mărturisit.

— Păi, e destul de evident că există doi oameni, poate mai mulți, dar cel puțin doi, care sunt hotărâți pentru un motiv sau altul să dea de acest individ, Blessington. Nu am nicio îndoială că, în ambele ocazii, acel tânăr a pătruns în camera lui Blessington, în timp ce complicele lui, printr-un şiretlic ingenios, avea grijă ca doctorul să nu se amestece.

— Şi catalepsia?

— Ei, o imitație înşelătoare, Watson, deşi eu unul n-aş îndrăzni nici măcar să sugerez asta de față cu specialistul nostru. E o boală foarte uşor de imitat. Am făcut-o şi eu.

— Şi apoi?

— Din pură întâmplare, Blessington a fost plecat de fiecare dată. Motivul pentru care au ales o oră atât de neobişnuită pentru o consultație a fost, firește, ca să se asigure că nu va mai fi niciun alt pacient în sala de aşteptare. Totuşi, s-a întâmplat ca această oră să coincidă cu plimbarea lui Blessington, ceea ce pare să indice că nu sunt foarte familiari cu rutina lui zilnică. Bineînțeles, dacă ar fi vrut doar să fure ceva anume, cel puțin ar fi încercat măcar să caute. În plus, pot să citesc în ochii cuiva atunci când se teme pentru pielea lui. E de neconceput ca acest individ să-şi fi făcut în necunoştință de cauză doi duşmani atât de răzbunători, cum par a fi aceşti oameni. Prin urmare, sunt sigur că ştie cine sunt cei doi bărbați şi, din motive personale, ascunde acest lucru. Este posibil totuşi ca mâine să îl găsim într-o stare mai comunicativă.

— Nu există alternativă, fără îndoială grotesc de improbabilă, dar totuşi de conceput?, am întrebat eu. Nu este posibil ca toată această poveste cu rusul cataleptic şi fiul lui să fie o

invenție a doctorului Trevelyan, care, din cine știe ce motiv, a fost în camera lui Blessington?

La lumina felinarului, am văzut că Holmes zâmbea amuzat de această strălucită digresiune a mea.

— Dragul meu prieten, zise el, asta a fost una dintre primele soluții care mi-au trecut prin cap, dar am putut curând corobora povestea doctorului. Acest tânăr a lăsat urme pe covorul de pe scară, drept care nu a mai fost nevoie să cer să le văd pe cele lăsate în cameră. Când îți voi spune că pantofii lui aveau vârful pătrat în loc de ascuțit, ca ai lui Blessington, și că erau cu mai mult de trei centimetri mai mari decât cei ai doctorului, atunci vei recunoaște că nu poate exista nicio îndoială cu privire la individualitatea lui. Dar o să mai vorbim despre asta, căci aș fi surprins dacă mâine dimineață nu vom auzi veşti din strada Brook.

Profeția lui Sherlock Holmes se adeveri curând și încă într-un mod dramatic. La șapte și jumătate în dimineața următoare, când abia se crăpase de ziuă, l-am găsit stând lângă patul meu, îmbrăcat în halat.

— Ne așteaptă o trăsură, Watson, zise el.

— Dar ce s-a întâmplat?

— Afacerea din strada Brook.

— Ceva noutăți?

— Tragice, dar echivoce, zise el ridicând storurile. Uită-te la asta, o foaie dintr-un carnet, pe care scrie cu creionul:

Pentru numele lui Dumnezeu, vino imediat!

P.T.

Prietenul nostru, doctorul, era tare disperat când a scris asta. Haide, dragă prietene, căci este o chemare urgentă.

Într-un sfert de oră eram iar la locuința medicului. Acesta veni în fugă să ne întâmpine, cu o expresie de groază pe față.

— O, Doamne, ce situație!, strigă el luându-se cu mâinile de cap.

— Ce s-a întâmplat?

— Blessington s-a sinucis!

Holmes scoase un fluierat.

— Da, s-a spânzurat în timpul nopții.

Intrasem pe uşă, iar doctorul ne condusese în ceea ce era desigur sala de aşteptare.

— Nici nu mai ştiu ce fac, exclamă el. Poliția e deja sus. M-a zguduit îngrozitor treaba asta.

— Când ați aflat?

— În fiecare dimineață i se duce o ceaşcă cu ceai în cameră. Când servitoarea a intrat, pe la şapte, nefericitul atârna spânzurat în mijlocul încăperii. Îşi legase funia de cârligul de unde era agățată înainte o lampă grea şi sărise chiar de pe cutia pe care ne-a arătat-o ieri.

Holmes rămase o clipă cufundat în gânduri.

— Cu permisiunea dumneavoastră, zise el în cele din urmă, aş vrea să urc la etaj şi să cercetez chestiunea.

Am urcat amândoi, urmați de doctor.

La intrarea în dormitor ne-a întâmpinat o privelişte de-a dreptul îngrozitoare.

Am menționat impresia de fleşcăială pe care ne-o lăsase acest Blessington. Aşa cum stătea atârnat de cârlig, această stare era atât de exagerată şi de intensificată, încât înfățişarea lui abia dacă mai avea ceva uman în ea. Gâtul îi era ieşit în afară, semănând cu cel al unui pui jumulit şi făcând restul corpului să pară mai obez şi mai nefiresc, prin contrast. Era îmbrăcat doar cu pijamaua, de sub care ieşeau țepene gleznele lui umflate şi picioarele diforme. Lângă el stătea un inspector de poliție, elegant îmbrăcat, care îşi lua notițe pe o agendă de buzunar.

— A, domnule Holmes!, zise el din toată inima când prietenul meu intră în cameră. Sunt încântat să vă văd.

— Bună dimineața, Lanner, răspunse Holmes, sunt sigur că nu mă veți considera un intrus. Ați auzit de evenimentele care au dus la treaba asta?

— Da, am auzit ceva.

— V-ați format vreo părere?

— Din câte pot să-mi dau seama, omul a înnebunit de frică. După cum vedeți, a dormit în patul ăsta. A lăsat o urmă destul de adâncă. Ştiți şi dumneavoastră că sinuciderile au loc mai mereu în jurul orei cinci dimineața. Asta ar fi cam pe

la ora la care s-a spânzurat şi el. Se pare că a fost o chestie bine chibzuită.

— Judecând după rigiditatea muşchilor, aş zice că e mort de aproape trei ore, am zis eu.

— Aţi observat ceva ciudat în cameră?, întrebă Holmes.

— Am găsit o şurubelniță şi nişte şuruburi pe lavoar. Se pare că a şi fumat mult în timpul nopții, Iată patru chiştocuri pe care le-am luat din şemineu.

— Hm!, zise Holmes. Aţi găsit portțigaretul lui?

— Nu, n-am văzut să existe unul.

— Atunci tabachera?

— Da, era în buzunarul de la haină.

Holmes o deschise şi mirosi singurul trabuc pe care îl conținea.

— O, e o havană, iar celelalte sunt trabucuri mai deosebite, importate de olandezi din coloniile lor din India de Est. De obicei, sunt împachetate în paie şi sunt mai lungi şi mai subțiri decât orice altă marcă.

Luă cele patru chiştocuri şi le examină cu lupa.

— Două dintre ele au fost fumate cu portțigaret şi două fără, zise el. Două au fost tăiate cu un cuțit nu foarte ascuțit, iar două au fost tăiate cu un set de dinți excelenți. Asta nu e nicio sinucidere, domnule Lanner. Este o crimă cu sânge rece, planificată cu mare grijă.

— Imposibil!, exclamă inspectorul.

— Şi de ce, mă rog?

— De ce ar omorî cineva un om, spânzurându-l în felul acesta greoi?

— Asta rămâne de aflat.

— Şi pe unde puteau intra?

— Pe uşa de la intrare.

— Era încuiată azi-dimineață.

— Atunci a fost încuiată după ei.

— De unde ştiți?

— Le-am văzut urmele. Scuzați-mă un moment şi voi fi în măsură să vă dau mai multe informații despre asta.

Se duse la uşă şi, deschizând-o, examină încuietoarea în felul lui metodic. Apoi scoase cheia, care era pe dinăuntru

şi o inspectă şi pe aceasta. Patul, covorul, scaunele, poliţa şemineului, cadavrul şi funia fură pe rând examinate până când, în cele din urmă, se declară satisfăcut şi, cu ajutorul meu şi al inspectorului, dădu jos nenorocita victimă, aşezând-o sub un cearşaf.

— Şi funia asta?, întrebă el.

— A fost tăiată de aici, zise doctorul Trevelyan scoţând un colac mare de frânghie de sub pat. Era morbid de nervos din fire şi ţinea întotdeauna asta lângă el, ca să scape pe fereastră în caz că luau foc scările.

— Cred că lucrul acesta i-a scutit de un efort în plus, zise Holmes gânditor. Da, faptele în sine sunt foarte simple şi m-aş mira dacă până după-amiază nu vă voi putea da şi motivul lor. O să iau fotografia asta a lui Blessington de pe poliţa şemineului, fiindcă s-ar putea să-mi fie de folos în cercetările mele.

— Dar nu ne-aţi spus nimic!, strigă doctorul.

— O, nu există nicio îndoială cu privire la succesiunea evenimentelor, zise Holmes. Au fost implicate trei persoane: tânărul, bătrânul şi un al treilea individ despre a cărui identitate nu ştiu nimic. Primii doi, dacă mai e nevoie s-o spun, sunt aceiaşi care s-au dat drept contele rus şi fiul lui, aşa că avem o descriere completă a lor. Au fost lăsaţi să intre în casă de un complice din interior. Dacă îmi permiteţi, domnule inspector, v-aş sfătui să-l arestaţi pe fecior; din câte am înţeles, domnule doctor, acesta a intrat de curând în serviciul dumneavoastră.

— Drăcuşorul ăla mic nu e de găsit nicăieri, zise doctorul Trevelyan. Servitoarea şi bucătarul tocmai l-au căutat.

Holmes dădu din umeri.

— El a jucat un rol mai puţin important în această tragedie, zise el. Cei trei oameni, după ce au urcat scările în vârful picioarelor, mai întâi bătrânul, apoi tânărul şi la urmă necunoscutul...

— Dragul meu Holmes!, am exclamat.

— O, nu există nicio îndoială în privinţa suprapunerii urmelor. Aseară am avut ocazia de a afla care a cui e. Au urcat deci în camera domnului Blessington, a cărei uşă au găsit-o

încuiată. Totuşi, cu ajutorul unei sârme, au forțat încuietoarea. Chiar şi fără lupă puteți vedea, după zgârieturile de pe metal, locul unde a fost forțată.

După ce au intrat în cameră, primul lucru pe care trebuie să-l fi făcut a fost să-i pună căluş domnului Blessington. Se poate ca acesta să fi fost adormit sau atât de paralizat de frică, încât n-a scos niciun sunet.

Pereții sunt groşi şi e posibil ca țipătul lui, dacă a avut timp să scoată vreunul, să nu fi fost auzit.

După ce l-au legat, mi se pare evident că a avut loc un fel de dezbatere. Probabil că a fost ceva în genul unui proces. Probabil că a durat destul timp, căci atunci au fost fumate trabucurile. Bătrânul a stat în scaunul de răchită. El a fost cel care a folosit portțigaretul. Tânărul a stat în partea aceea şi a scuturat scrumul lovind trabucul de sertare. Al treilea individ măsura camera în lung şi-n lat. Cred că Blessington stătea pe pat, în capul oaselor, dar în privința asta nu pot fi absolut sigur.

Ei, bine, toată povestea s-a încheiat când l-au imobilizat pe Blessington şi apoi l-au spânzurat.

Acțiunea a fost atât de bine chibzuită, încât cred că au adus cu ei un fel de macara sau scripete, care să le servească drept spânzurătoare.

Îmi imaginez că şurubelnița şi şuruburile erau ca să-l fixeze. Însă văzând cârligul, nu s-au mai deranjat. După ce au terminat treaba, au plecat, iar uşa a fost încuiată în urma lor de către complice.

Am ascultat toți cu cel mai mare interes această schiță a întâmplărilor din noaptea respectivă, întâmplări deduse de Holmes din semne atât de mici şi subtile, încât, chiar şi atunci când ni le-a arătat, tot nu am reuşit să-i urmărim prea bine raționamentul. Inspectorul plecă imediat să facă cercetări cu privire la fecior, în timp ce eu şi Holmes ne-am întors în strada Baker să luăm micul dejun.

— Mă voi întoarce până la trei, zise el după ce terminarăm de mâncat. Şi inspectorul, şi doctorul vor fi aici la acea oră, iar eu sper ca până atunci să clarific orice mică nelămurire din cazul acesta.

Musafirii noştri sosiră la ora stabilită, dar abia la patru fără un sfert reuşi şi prietenul meu să-şi facă apariția. Totuşi, după expresia feței lui, mi-am dat seama că totul decursese bine.

— Ceva noutăți, domnule inspector?

— Am prins băiatul, domnule.

— Excelent, iar eu am prins indivizii.

— I-ai prins!, am exclamat toți trei într-un glas.

— Mă rog, cel puțin le-am aflat identitățile. După cum m-am aşteptat, acest aşa-zis Blessington este bine cunoscut la secție, la fel şi atacatorii lui. Numele lor sunt Biddle, Hayward şi Moffat.

— Aha, banda care a jefuit Banca Worthingdon!, strigă inspectorul.

— Exact, zise Holmes.

— Înseamnă că Blessington era de fapt Sutton.

— Chiar aşa, confirmă Holmes.

— Păi, atunci e clar ca lumina zilei, zise inspectorul.

Dar eu şi Trevelyan ne-am uitat uimiți unul la altul.

— Vă amintiți desigur marea afacere cu Banca Worthingdon, zise Holmes. Au fost implicați cinci bărbați – aceştia patru şi un al cincilea numit Cartwright. Îngrijitorul Tobin a fost ucis, iar hoții au fugit cu şapte mii de lire. Asta s-a întâmplat în 1875. Au fost arestați toți cinci, dar dovezile împotriva lor nu erau deloc concludente. Acest Blessington sau Sutton, care era cel mai rău din bandă, a devenit informator. Pe baza mărturiei lui, Cartwright a fost spânzurat, iar ceilalți trei au primit câte cincisprezece ani fiecare. Când au ieşit zilele trecute, cu câțiva ani înainte să li se termine pedeapsa, şi-au pus în gând, bineînțeles, să-l găsească pe trădător şi să răzbune moartea camaradului lor. Au încercat de două ori să ajungă la el, dar au eşuat; a treia oară, după cum vedeți, au reuşit. Mai este ceva pe care doriți să vi-l explic, doctore Trevelyan?

— Cred că ați prezentat totul remarcabil de clar, zise doctorul. Fără îndoială că, în ziua în care a fost tulburat, citise în ziare despre eliberarea lor.

— Chiar aşa. Spargerea de care a pomenit era doar o pură invenție.

— Dar de ce nu v-a spus dumneavoastră despre toate acestea?

— Ei, bine, dragul meu domn, cunoscând caracterul răzbunător al foştilor lui asociaţi, încerca să-şi ascundă identitatea faţă de toată lumea cât mai mult posibil. Secretul său era unul ruşinos şi nu a avut curajul să-l divulge. Totuşi, oricât de mizerabil era, trăia încă sub scutul legii britanice şi nu mă îndoiesc, domnule inspector, că veţi înţelege că, deşi scutul acesta nu protejează poate întotdeauna, sabia dreptăţii este la locul ei, gata să răzbune.

Acestea au fost împrejurările ciudate legate de pacientul rezident şi de doctorul din strada Brook. Din noaptea aceea, poliţia nu a mai auzit nimic despre cei trei ucigaşi, iar la Scotland Yard se presupune că se aflau printre pasagerii nenorocitului vapor „Norah Creina“, care s-a scufundat cu câţiva ani în urmă lângă coastele portugheze, la câteva leghe spre nord de Oporto. Cazul împotriva feciorului a fost anulat din lipsă de probe, iar „Misterul din Strada Brook“, cum a fost denumit, nu a fost până acum prezentat în întregime de niciun ziar.

Sfârşit

Traducătorul de greacă

În timpul lungii şi intimei mele prietenii cu domnul Sherlock Holmes, nu l-am auzit niciodată referindu-se la relaţiile lui şi cu atât mai puţin la viaţa lui din tinereţe. Reticenţa sa în această privinţă intensificase efectul oarecum neomenesc pe care îl producea asupra mea, până când mă trezeam uneori privindu-l ca pe un fenomen izolat, un creier fără inimă, pe cât de lipsit de compasiune, pe atât de remarcabil prin inteligenţă. Aversiunea lui faţă de femei şi refuzul de a-şi forma noi prietenii erau tipice caracterului său fără emoţii, dar nu mai mult decât înăbuşirea completă a oricărei referiri la familia lui. Începusem să cred că era orfan şi că nu avea nicio rudă în viaţă, când, spre marea mea uimire, se apucă într-o zi să-mi povestească despre fratele lui. Era într-o seară de vară, după ce servisem ceaiul, iar conversaţia, care hoinărise în mod aleatoriu şi brusc de la crose de golf la cauzele schimbării oblicităţii eclipticii, ajunse în cele din urmă la chestiunea atavismului şi a aptitudinilor ereditare. Subiectul discutat era cât de mult talentul unei persoane se datora moştenirii şi cât de mult propriei pregătiri.

— În cazul tău, am zis eu, din tot ce mi-ai spus până acum, mi se pare evident că deosebita uşurinţă cu care deduci şi capacitatea ta de observaţie se datorează pregătirii tale sistematice.

— Într-o oarecare măsură, răspunse el gânditor. Strămoşii mei erau moşieri şi se pare că au dus viaţa pe care era normal

să o ducă cei din clasa lor socială. Totuşi, am aceste talente în sânge şi se poate să le fi moştenit de la bunica mea, care a fost sora lui Vernet, artistul francez. Arta în sânge e susceptibilă să ia formele cele mai ciudate.

— Dar de unde ştii că sunt ereditare?

— Pentru că fratele meu, Mycroft, le posedă într-o măsură mai mare decât le posed eu.

Acest lucru era într-adevăr o noutate pentru mine. Dacă mai exista un om cu astfel de capacități unice în Anglia, cum de nu auziseră de el nici poliția, nici publicul? I-am pus întrebarea, sugerând că poate modestia îl făcuse să-l considere superior pe fratele lui. Holmes râse auzindu-mi sugestia.

— Dragul meu Watson, zise el, nu sunt de acord cu cei care pun modestia între virtuți. În opinia logicianului, toate lucrurile ar trebui văzute exact aşa cum sunt, iar a te subestima este o abatere de la adevăr la fel de mare ca a-ți exagera calitățile. Prin urmare, când spun că Mycroft are capacități de observație mai mari decât ale mele, poți să mă crezi că-ți spun adevărul adevărat.

— E mai mic decât tine?

— E cu şapte ani mai mare.

— Şi cum se face că nu este cunoscut?

— O, este foarte cunoscut în cercul lui.

— Unde anume?

— Păi, în Clubul Diogene, de exemplu.

Nu auzisem niciodată de un astfel de loc, iar fața mea probabil că a exprimat acest lucru, căci l-am văzut pe Sherlock Holmes scoțându-şi ceasul.

— Clubul Diogene este cel mai ciudat club din Londra, iar Mycroft, unul dintre cei mai ciudați oameni. E acolo întotdeauna de la cinci fără un sfert până la opt fără douăzeci. Acum e şase, aşa că, dacă ai chef de o plimbare în seara asta frumoasă, voi fi fericit să-ți prezint două curiozități.

Cinci minute mai târziu eram în stradă, mergând spre Regent's Circus.

— Te întrebi cum se face că Mycroft nu-şi foloseşte capacitățile ca detectiv, zise însoțitorul meu. E incapabil de asta.

— Dar, am crezut că ai spus...

— Am spus că îmi este superior în observaţie şi deducţie. Dacă arta de a fi detectiv ar începe şi s-ar termina cu raţionatul dintr-un fotoliu, atunci fratele meu ar fi cel mai mare investigator din câţi au existat vreodată. Dar lui îi lipsesc ambiţia şi energia. Nici măcar nu s-ar deranja să-şi verifice propria soluţie şi mai degrabă i-ar lăsa pe oameni să creadă că greşeşte decât să se obosească să le dovedească faptul că are dreptate. I-am prezentat de multe ori câte o problemă şi am primit o explicaţie care s-a dovedit mai târziu a fi corectă. Cu toate astea, e absolut incapabil să elaboreze detaliile practice de care trebuie să te ocupi înainte ca un caz să poată fi dus în faţa unui judecător sau a unui juriu.

— Deci, n-a făcut din asta o profesie?

— Nicidecum. Ceea ce pentru mine reprezintă o meserie, pentru el e doar o pasiune de amator. Are un talent extraordinar la cifre şi e revizor contabil în câteva dintre departamentele guvernului. Mycroft stă cu chirie în Pall Mall şi merge pe jos până la Whitehall în fiecare dimineaţă şi înapoi în fiecare seară. An după an, nu face nimic altceva şi nu iese nicăieri, cu excepţia Clubului Diogene, care e vizavi de apartamentul lui.

— Nu-mi aduc aminte să mai fi auzit acest nume.

— Mi se pare normal. După cum ştii, în Londra sunt mulţi bărbaţi care, unii din timiditate, alţii din mizantropie, nu doresc compania semenilor lor. Cu toate acestea, nu au nimic împotriva scaunelor confortabile şi a ziarelor de ultimă oră. Tocmai pentru aceste avantaje a fost înfiinţat Clubul Diogene, iar acum conţine cei mai nesociabili şi ursuzi bărbaţi din oraş. Niciun membru nu are voie să-i bage câtuşi de puţin în seamă pe ceilalţi. Discuţia este interzisă cu desăvârşire, cu excepţia Camerei Străinilor, iar dacă cineva încalcă regula de trei ori şi comitetul ia cunoştinţă de acest lucru, vorbăreţul e pasibil de excludere. Fratele meu a fost unul dintre fondatori şi chiar eu găsesc că atmosfera de acolo e relaxantă.

În timp ce vorbeam, ajunsesem în Pall Mall.

Mergeam venind dinspre capătul străzii St. James.

Sherlock Holmes se opri în faţa unei uşi, puţin mai departe de Carlton, şi, atenţionându-mă să nu vorbesc, o luă înainte,

intrând în hol. Prin ochiurile de geam, am zărit o cameră mare şi luxoasă, în care un număr considerabil de bărbați stăteau şi citeau ziare, fiecare în colțişorul lui. Holmes m-a condus într-o cameră micuță, care dădea spre Pall Mall, şi apoi, lăsându-mă singur un minut, se întoarse cu un însoțitor, despre care mi-am dat seama că nu poate fi decât fratele lui.

Mycroft Holmes era un bărbat mult mai mare şi mai voinic decât Sherlock. Avea o înfățişare extrem de corpolentă, dar fața lui, deşi masivă, păstrase ceva din ascuțimea expresiei, care era atât de remarcabilă la fratele său. Ochii săi, de un ciudat gri deschis şi apos, păreau că rețin mereu acea privire îndepărtată şi introspectivă pe care o observasem doar la Sherlock atunci când îşi exercita din plin capacitățile.

— Mă bucur să vă cunosc, domnule, zise el întinzându-mi o mână lată şi grasă, ca laba unei foci. Aud peste tot de Sherlock de când ați devenit cronicarul lui. Apropo, Sherlock, mă aşteptam să te văd pe-aici săptămâna trecută, să mă consulți în cazul acela de la Manor House. M-am gândit că poate te depăşeşte puțin.

— Nu, l-am rezolvat, zise prietenul meu zâmbind.

— Era Adams, bineînțeles.

— Da, era Adams.

— Am fost sigur de asta de la bun început.

Cei doi s-au aşezat împreună lângă fereastra arcuită a clubului.

— Oricine vrea să studieze omenirea, aici trebuie să vină, zise Mycroft. Priviți câte categorii magnifice! Iată, de exemplu, aceşti doi bărbați care vin spre noi.

— Jucătorul de biliard şi celălalt?

— Exact. Ce poți spune despre celălalt?

Cei doi bărbați se opriseră vizavi de fereastră. Câteva urme de cretă pe buzunarul vestei erau singurele semne ce sugerau că unuil dintre cei doi era jucător de biliard. Celălalt era un individ foarte scund, oacheş, cu pălăria dată pe ceafă şi cu mai multe pachete la subraț.

— Un fost soldat, din câte îmi dau seama, zise Sherlock.

— Şi lăsat de curând la vatră, replică fratele.

— A servit în India, văd.

— Şi e ofiţer neconfirmat în grad.
— Din artileria regală, cred, zise Sherlock.
— Şi văduv.
— Dar cu un copil.
— Copii, dragă băiete, copii.
— Haideţi acum, am zis râzând, asta e puţin prea de tot.
— Cu siguranţă nu e greu să-ţi dai seama că un om cu o astfel de purtare, cu expresie autoritară şi piele arsă de soare e militar, că e mai mult decât un simplu soldat şi că s-a întors de curând din India, răspunse Sherlock.

— Că abia a părăsit armata se vede limpede din faptul că încă mai poartă „bocancii de muniţie", cum li se spune, observă Mycroft.

— Nu avea mersul unuia din cavalerie, totuşi poartă pălăria pe-o parte, aşa cum arată pielea mai nebronzată din acea parte a frunţii. Cu greutatea pe care o are, n-ar fi putut să fie pionier. Deci, face parte din artilerie.

— Apoi, desigur, hainele de doliu arată că a pierdut pe cineva drag. Faptul că îşi face singur cumpărăturile înseamnă că e vorba probabil de soţia lui. După cum se vede, a cumpărat lucruri pentru copii. Zornăitoarea demonstrează că unul dintre ei este foarte mic. Soţia a murit probabil când l-a născut. Iar faptul că are o carte cu ilustraţii arată că mai este un copil la care trebuie să se gândească.

Am început să înţeleg ce a vrut să spună prietenul meu atunci când a zis că fratele lui avea capacităţi mult mai dezvoltate decât ale sale. Holmes îmi aruncă o privire şi zâmbi. Mycroft priză tabac dintr-o cutie făcută din carapace de ţestoasă şi scutură rămăşiţele de pe haină cu o batistă mare din mătase roşie.

— Apropo, Sherlock, zise el, mi s-a adus la cunoştinţă ceva ce-ţi place ţie cel mai mult: o problemă foarte ciudată. N-am prea avut energia să mă gândesc la ea decât parţial, dar mi-a oferit bazele unei speculaţii plăcute. Dacă vrei să auzi faptele...

— Dragul meu Mycroft, aş fi încântat.

Fratele mâzgăli câteva rânduri pe o foaie din agenda lui de buzunar şi, sunând din clopoţel, o înmână chelnerului.

— L-am rugat pe domnul Melas să vină până aici, zise el. Locuieşte la etajul de deasupra mea şi am avut ocazia să ne cunoaştem puțin, ceea ce l-a făcut să vină la mine cu uimitoarea lui problemă. Domnul Melas are origini greceşti, din câte am înțeles, şi este un lingvist remarcabil. Îşi câştigă existența parțial ca traducător la curțile de justiție şi parțial ca ghid pentru orientalii bogați care se întâmplă să se cazeze la hotelurile de pe bulevardul Northumberland. Cred că-l voi lăsa chiar pe el să-şi povestească, în felul lui, extraordinara experiență.

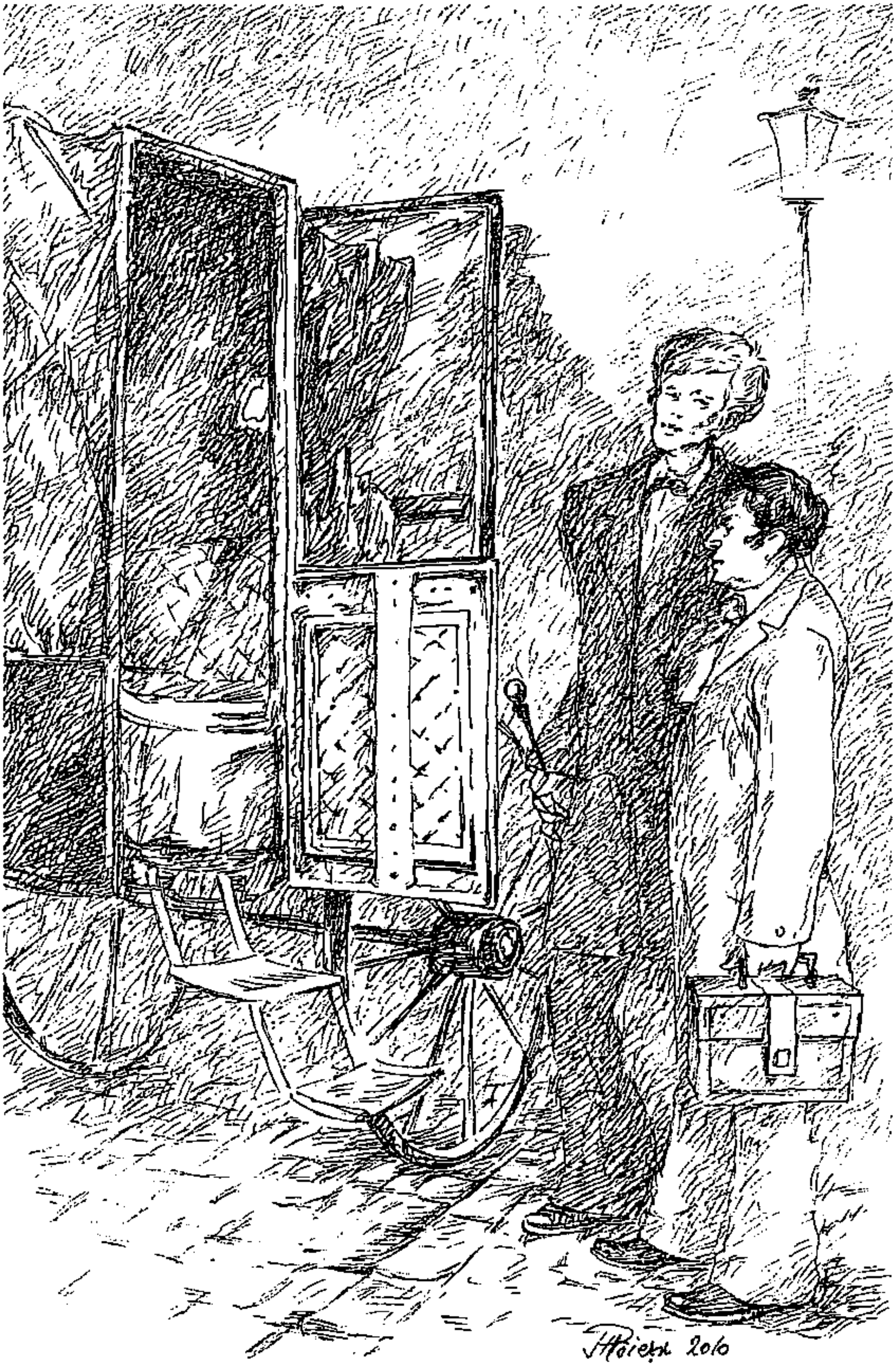
Câteva minute mai târziu, ni se alătură un bărbat scund şi voinic, a cărui față măslinie şi păr negru ca smoala îi dezvăluiau originile sudice, deşi felul lui de a vorbi era cel al unui englez educat. Dădu mâna bucuros cu Sherlock Holmes, iar ochii lui negri străluciră de plăcere când înțelese că specialistul era nerăbdător să-i audă povestea.

— Nu cred că poliția îmi dă crezare, pe cuvântul meu că nu, zise el cu o voce văicărită. Doar pentru că n-au mai auzit de aşa ceva, ei cred că e imposibil aşa ceva. Dar eu ştiu că n-o să am pace până când nu voi afla ce s-a ales de bietul meu om cu leucoplast pe față.

— Sunt tot numai urechi, zise Sherlock Holmes.

— Acum e miercuri seara, zise el. Ei, bine, era luni seara, cu doar două zile în urmă, înțelegeți, când toate acestea s-au întâmplat. Eu sunt traducător, după cum poate v-a spus vecinul meu, aici de față. Traduc în toate limbile, sau aproape toate, dar, pentru că sunt grec la origine şi port un nume grecesc, sunt asociat mai ales cu această limbă. Sunt de mulți ani principalul traducător de greacă din Londra, iar numele meu este foarte cunoscut în hoteluri.

Se întâmplă deseori să fiu chemat la ore bizare de nişte străini care au probleme sau de călători care sosesc târziu şi au nevoie de serviciile mele. Prin urmare, n-am fost surprins luni seara când un anume domn Latimer, un tânăr foarte elegant, a venit la mine în apartament şi mi-a cerut să-l însoțesc într-o birjă care aştepta la uşă. Un prieten grec venise cu afaceri, mi-a zis el, şi era nevoie de serviciile unui traducător, întrucât nu înțelegea o iotă din limba lui. Mi-a dat de înțeles că locuința sa era la o oarecare

distanță, în Kensington, şi părea că se grăbeşte foarte tare, căci m-a zorit să intru în birjă când am coborât în stradă.

Spun în birjă, dar curând am început să mă întreb dacă nu mă aflam de fapt într-o trăsură. Era cu siguranță mai spațioasă decât birjele ordinare care fac Londra de ruşine, iar accesoriile, deşi uzate, erau de bună calitate. Domnul Latimer s-a aşezat în fața mea şi am pornit, trecând mai întâi prin Charing Cross şi apoi luând-o în sus, pe bulevardul Shaftesbury. Ieşisem în strada Oxford, iar eu tocmai făcusem o remarcă referitoare la faptul că acesta era un drum cam ocolit spre Kensington, când am fost redus la tăcere de comportamentul extraordinar al însoțitorului meu.

A început prin a scoate din buzunar o formidabilă măciucă plumbuită, pe care a învârtit-o de câteva ori, ca şi cum i-ar fi testat greutatea şi puterea. Apoi, a pus-o pe banchetă lângă el, fără să spună niciun cuvânt. După care, a ridicat ferestrele din ambele părți ale trăsurii, iar eu am descoperit cu uimire că erau acoperite cu hârtie, ca să nu pot vedea prin ele. „Îmi pare rău că vă iau priveliştea, domnule Melas – zise el. Adevărul e că nu intenționez să vă las să vedeți locul unde mergem. S-ar putea să fie un inconvenient pentru mine dacă ați putea găsi iar drumul într-acolo.“ După cum vă puteți imagina, am fost complet surprins de asemenea cuvinte. Însoțitorul meu era un individ tânăr, puternic şi lat în umeri şi, lăsând la o parte arma, eu n-aş fi avut nici cea mai mică şansă într-o luptă cu el. „Vă comportați într-un mod ieşit cu totul din comun, domnule Latimer – am bâlbâit eu. Vă dați seama desigur că ceea ce faceți este...“ „Este fără îndoială o oarecare îndrăzneală, dar ne vom revanşa față de dumneavoastră – zise el. Totuşi, trebuie să vă previn, domnule Melas, că dacă veți încerca vreodată în seara asta să dați alarma sau să faceți ceva împotriva intereselor mele, veți descoperi că e un lucru foarte grav. Vă rog să vă aduceți aminte că nu ştie nimeni unde sunteți şi că, fie în trăsură, fie acasă la mine, vă aflați în aceeaşi măsură în puterea mea.“ Vocea îi era calmă, dar avea un fel aspru de a rosti cuvintele, care era foarte amenințător. Am stat liniştit, întrebându-mă ce motiv ar fi putut avea să mă răpească în acest mod extraordinar. Orice ar fi fost, era clar ca

lumina zilei că nu avea niciun rost să mă împotrivesc şi că tot ce puteam face era să aştept să văd ce se va întâmpla.

Am mers cu trăsura aproape două ore, fără să am nici cea mai vagă idee încotro ne îndreptam. Câteodată, zornăitul unor pietre îmi dădea de înțeles că era vorba de o potecă pavată, iar alteori, drumul lin şi fără zgomot sugera asfalt, dar, în afară de această variație de sunet, nu era absolut nimic care să mă ajute să ghicesc unde ne aflam. Hârtia care acoperea fiecare fereastră nu lăsa lumina să treacă, iar peste geamul din față era trasă o perdea albastră. Plecasem din Pall Mall la şapte şi un sfert, iar, când ne-am oprit, ceasul îmi arăta nouă fără zece. Însoțitorul meu a lăsat fereastra în jos şi eu am putut să zăresc o uşă joasă, arcuită, cu o lampă aprinsă deasupra ei. În timp ce mă zorea afară din trăsură, uşa s-a deschis şi eu m-am trezit în interiorul casei, cu o vagă impresie că, atunci când am intrat, văzusem o peluză şi copaci de-o parte şi de alta. Dar dacă era sau nu vorba de o proprietate privată sau de una închiriată, acest lucru este mai mult decât mă pot aventura să zic.

Înăuntru era o lampă cu gaz, colorată, care răspândea o lumină atât de palidă, încât nu vedeam mai nimic, în afară de faptul că holul era destul de mare şi erau tablouri pe pereți. La lumina slabă, am putut să-mi dau seama că persoana care deschisese uşa era un bărbat scund, de vârstă mijlocie, cu o expresie de răutate pe față şi cu umeri încovoiați. Când s-a întors spre noi, o rază de lumină mi-a arătat că purta ochelari. „Acesta e domnul Melas, Harold?“ – a întrebat el. „Da.“ „Foarte bine, foarte bine! Sper că nu ne purtați ranchiună, domnule Melas, dar nu puteam continua fără dumneavoastră. Dacă sunteți cinstit cu noi, nu veți regreta, dar dacă încercați vreo şmecherie, Dumnezeu să vă ajute!“ Vorbea nervos, cu izbucniri şi chicoteli, dar, într-un fel, m-a înfricoşat mai tare decât celălalt. „Ce vreți de la mine?“ – am întrebat. „Doar să-i puneți câteva întrebări unui domn grec care e la noi în vizită, iar nouă să ne dați răspunsurile lui. Dar să nu spuneți mai mult decât vi se cere, dacă nu, şi aici chicoti iar nervos, mai bine nu vă mai năşteați.“

În timp ce vorbea, deschise o uşă şi mă conduse într-o cameră care părea bogat mobilată, dar şi aici singura lumină

era oferită de o lampă cu flacăra lăsată la jumătate. Camera era cu siguranță mare, iar felul în care picioarele mi s-au cufundat în covor când am călcat pe el, mi-a dat de înțeles că era luxoasă. Am putut să zăresc scaune îmbrăcate în catifea, o poliță de şemineu înaltă, din marmură albă, iar în colț era ceva ce părea a fi o armură japoneză. Chiar sub lampă se afla un scaun şi bătrânul îmi făcu semn să stau jos. Tânărul plecase, dar s-a întors imediat pe o altă uşă, aducând cu el un domn îmbrăcat într-un fel de halat larg, care se apropie încet de noi. Când a ajuns în cercul de lumină slabă, unde am putut să-l disting mai bine, am fost înfiorat de groază văzându-i înfățişarea. Era palid ca un mort şi teribil de slăbit, cu ochii bulbucați şi strălucitori ai omului a cărui inteligență îi depăşeşte forța. Dar ceea ce m-a şocat pe mine mai mult decât slăbiciunea lui fizică a fost faptul că fața îi era acoperită în cruciş cu fâşii de leucoplast, iar una din ele îi era lipită pe gură. „Ai adus tăblița, Harold? – strigă bătrânul, în timp ce această ființă ciudată mai degrabă căzu decât se aşeză pe un scaun. Are mâinile libere? Ei, bine, atunci, dă-i creionul. Dumneavoastră îi veți pune întrebările, domnule Melas, iar el va scrie răspunsurile. Întrebați-l mai întâi dacă e gata să semneze hârtiile."

Ochii omului scăpărară flăcări.

„Niciodată!", scrise el în greacă pe tăbliță.

„Sub nicio formă?" – l-am întrebat eu la îndemnul tiranului nostru.

„Numai dacă o văd căsătorită în prezența mea de către un preot grec pe care îl cunosc."

Bărbatul chicoti în felul lui veninos. „Atunci ştii ce te aşteaptă?"

„Nu-mi pasă de mine!"

Acestea sunt câteva exemple din întrebările şi răspunsurile care au alcătuit bizara noastră conversație, jumătate vorbită, jumătate scrisă. Iar şi iar a trebuit să-l întreb dacă cedează şi semnează documentele. Iar şi iar am primit aceeaşi replică indignată. Curând însă mi-a venit o idee inspirată. Am început să adaug la fiecare întrebare mici propoziții de-ale mele, mai întâi unele inocente, să verific dacă vreunul din

însoțitorii noştri îşi dă sau nu seama de asta, apoi, văzând că nu s-au prins, am jucat un joc mai periculos. Conversația noastră a fost ceva în genul acesta:

„Nu foloseşte la nimic să te încăpățânezi. Cine eşti?“

„Nu-mi pasă. Sunt un străin în Londra.“

„Ți-o faci cu mâna ta. De cât timp eşti aici?“

„Şi ce dacă? De trei săptămâni.“

„Proprietatea nu va fi niciodată a ta. Ce te doare?“

„Nu va cădea în mâna unor ticăloşi. Mă înfometează.“

„Vei fi liber dacă semnezi. Ce casă e asta?“

„Nu voi semna niciodată. Nu ştiu.“

„Nu o ajuți cu nimic. Cum te cheamă?“

„Vreau s-o aud de la ea. Kratides.“

„O s-o vezi dacă semnezi. De unde eşti?“

„Atunci n-o voi vedea niciodată. Atena.“

Încă cinci minute, domnule Holmes, şi aş fi aflat toată povestea chiar sub nasul lor. Următoarea mea întrebare ar fi clarificat totul, dar în acel moment s-a deschis uşa şi o femeie a intrat în cameră. N-am putut să o disting foarte clar şi nu ştiu decât că era înaltă şi grațioasă, cu păr negru şi îmbrăcată într-un fel de rochie albă şi largă.

„Harold – a zis ea în engleză, cu accent stricat. N-am putut să mai stau deoparte. Mă simt atât de singură acolo sus, doar cu... O, Doamne, e Paul!“

Aceste ultime cuvinte au fost în greacă; în aceeaşi clipă, bărbatul smulse cu un efort convulsiv leucoplastul de pe gură şi, strigând „Sophy! Sophy!“, se repezi în brațele femeii. Însă îmbrățişarea lor nu a durat decât o secundă, căci tânărul a luat-o pe femeie şi a scos-o din cameră, în timp ce bătrânul şi-a covârşit cu uşurință victima slăbită şi a târât-o afară pe uşa cealaltă. Pentru puțin timp, am fost lăsat singur în cameră, iar eu am sărit în picioare gândindu-mă vag că aş putea cumva obține un indiciu în legătură cu casa în care mă aflam. Din fericire, totuşi, n-am făcut niciun pas, căci, ridicându-mi privirea, l-am văzut pe bătrân în cadrul uşii uitându-se fix la mine.

„Asta a fost tot, domnule Melas – zise el. După cum vedeți, v-am făcut părtaş la nişte treburi de-ale noastre foarte intime. Nu v-am fi deranjat, numai că prietenul nostru care vorbeşte

greaca şi care a început aceste negocieri a fost obligat să se întoarcă înapoi în Est. Era necesar să găsim pe cineva să-i ia locul şi am avut norocul să auzim de calitățile dumneavoastră." M-am înclinat. „Uitați aici cinci coroane – zise el venind spre mine. Sper că e de-ajuns ca onorariu. Dar țineți minte, adăugă el, lovindu-mă uşor peste piept şi chicotind, dacă vorbiți cuiva despre asta, chiar şi unui singur om, ei bine, Dumnezeu să aibă milă de sufletul dumneavoastră!"

Nici nu vă pot spune dezgustul şi groaza pe care mi le-a inspirat acest bărbat cu înfățişare neînsemnată. Acum, că lumina lămpii cădea pe el, puteam să îl văd mai bine. Trăsăturile lui erau palide şi ofilite, iar mica barbă ascuțită era ciufulită şi prost îngrijită. Îşi împingea fața înainte atunci când vorbea şi avea un tic nervos la buze şi la pleoape, ca un om care suferă de boala St. Vitus. Nu m-am putut abține să nu mă gândesc că şi râsul lui bizar, care atrăgea atenția, era tot un simptom al vreunei boli nervoase. Dar teroarea pe care o inspira pornea din ochii lui de un cenuşiu ca oțelul, în adâncul cărora, rece, strălucea o cruzime necruțătoare.

— Vom şti dacă ați vorbit despre asta, zise el. Avem mijloacele noastre de informație. Acum, trăsura vă aşteaptă, iar prietenul meu vă va conduce.

Am fost zorit prin hol şi apoi în trăsură, având iar impresia că zăresc copaci şi o grădină. Domnul Latimer mă urmă îndeaproape şi se aşeză în fața mea fără să scoată niciun cuvânt. Am parcurs în linişte, cu ferestrele ridicate, o distanță interminabilă, până când, în sfârşit, puțin după miezul nopții, trăsura se opri.

— Veți coborî aici, domnule Melas, zise însoțitorul meu. Îmi pare rău că vă las atât de departe de casă, dar nu există alternativă. Orice încercare de a urmări trăsura nu va duce decât la rănirea dumneavoastră.

Deschise uşa în timp ce vorbea, iar eu abia am avut timp să sar afară, că vizitiul dădu deja bice cailor şi trăsura se îndepărtă zdrăngănind. M-am uitat uimit în jur. Eram pe un fel de izlaz ierbos, pătat din loc în loc cu pâlcuri întunecate de tufişuri spinoase. Departe în zare se întindeau nişte case, cu o lumină ici-colo, la ferestrele superioare. Pe partea cealaltă am văzut lămpile roşii care semnalizau o cale ferată.

Trăsura care mă adusese dispăruse deja din vedere. Am rămas uitându-mă în jur şi întrebându-mă unde naiba mă aflam, când deodată am văzut în întuneric pe cineva care venea spre mine. Când s-a apropiat, mi-am dat seama că era un conductor de tren. „Puteţi să-mi spuneţi ce loc este acesta?“ – am întrebat. „Iazul Wandsworth“ – a zis el. „Pot lua un tren spre oraş?“ „Puteţi dacă mergeţi vreo milă şi ceva până la Clapham Junction; o să ajungeţi la timp să-l prindeţi pe ultimul spre Victoria.“ Şi iată, aşa s-a terminat aventura mea, domnule Holmes. Nu ştiu unde am fost, nici cu cine am vorbit, nici nimic altceva în afară de ceea ce v-am spus. Dar ştiu că se întâmplă o ticăloşie şi vreau să-l ajut pe acel om nefericit dacă pot. A doua zi dimineaţă, i-am spus întreaga poveste domnului Mycroft Holmes şi ulterior poliţiei.

După ce am ascultat această extraordinară relatare, am stat cu toţii tăcuţi un timp.

Apoi, Sherlock se uită la fratele lui.

— Ai luat vreo măsură?, întrebă el.

Mycroft luă ziarul „Daily News“, care era pe masă.

Oricine poate da informaţii despre locul unde se află un domn grec pe nume Paul Kratides din Atena, care nu vorbeşte engleza, va fi răsplătit. O răsplată similară va fi oferită oricui poate da informaţii despre o doamnă de origine greacă, al cărei prenume este Sophy. X 2473.

Asta a fost publicată în toate ziarele. Niciun răspuns.

— Dar cei de la Ambasada Greciei?

— I-am întrebat. Nu ştiu nimic.

— Atunci, o telegramă trimisă şefului poliţiei din Atena?

— Sherlock a moştenit toată energia familiei, zise Mycroft întorcându-se spre mine. Ei, bine, ia tu cazul atunci şi dă-mi de ştire dacă rezolvi ceva.

— Absolut, răspunse prietenul meu ridicându-se de pe scaun. O să vă anunţ şi pe tine, şi pe domnul Melas. Între timp, domnule Melas, eu m-aş păzi dacă aş fi în locul dumneavoastră, căci cu siguranţă indivizii şi-au dat seama din anunţuri că i-aţi trădat.

În drumul nostru spre casă, Holmes se opri la telegraf şi trimise mai multe telegrame.

— Vezi tu, Watson, replică el, seara noastră n-a fost nici pe departe irosită. Unele dintre cele mai interesante cazuri ale mele le-am obținut în felul acesta, prin Mycroft. Problema pe care tocmai am ascultat-o, deşi nu admite decât o singură explicație, are totuşi câteva trăsături deosebite.

— Ai speranțe că o vei rezolva?

— Păi, ştiind atât cât ştim, ar fi într-adevăr ciudat să nu descoperim şi restul. Probabil că ți-ai format şi tu o teorie care ar explica faptele pe care le-am auzit.

— Da, oarecum.

— Care e deci ideea ta?

— Mi se pare evident că această fată, această grecoaică a fost luată pe sus de tânărul englez numit Harold Latimer.

— Luată pe sus, de unde?

— Atena, poate.

Sherlock Holmes clătină din cap.

— Acest tânăr nu vorbea o iotă greceşte. Doamna vorbea engleza destul de bine. Concluzie: ea a stat în Anglia un timp, dar el nu a fost niciodată în Grecia.

— Ei, bine, atunci vom presupune că ea a venit în vizită în Anglia, iar acest Harold a convins-o să fugă cu el.

— Asta e mai plauzibil.

— Apoi, fratele ei, căci aceasta îmi închipui că trebuie să fie relația dintre ei, vine din Grecia ca să intervină. În mod imprudent, intră în puterea tânărului şi a asociatului său mai vârstnic. Aceştia pun mâna pe el şi folosesc violența împotriva lui ca să îl determine să semneze nişte acte prin care să le treacă lor averea fetei, al cărei tutore poate că este el. Fratele refuză. Ca să poată negocia cu el, au nevoie de un traducător şi îl răpesc pe acest domn Melas, după ce înainte folosiseră pe altcineva. Fetei nu i se spune de sosirea fratelui, iar ea află despre asta printr-un simplu accident.

— Excelent, Watson! Cred într-adevăr că nu eşti departe de adevăr. După cum vezi, avem toate cărțile în mână şi nu ne-am putea teme decât de un act brusc de violență din partea lor. Dacă ne vor da suficient timp, îi vom prinde cu siguranță.

— Dar cum putem afla unde este această casă?

— Păi, dacă presupunerea noastră este corectă şi numele fetei este sau a fost Sophy Kratides, n-ar trebui să ne fie greu să-i dăm de urmă. Pe asta trebuie să ne bazăm speranța, pentru că fratele este, bineînțeles, complet străin. Este clar că a trecut ceva timp de când acest Harold a intrat în relații cu fata, câteva săptămâni, cel puțin, din moment ce fratele din Grecia a avut timp să audă despre acest lucru şi să vină aici. Dacă în tot acest timp au locuit în acelaşi loc, e probabil că vom primi un răspuns la anunțul lui Mycroft.

În timp ce vorbeam, am ajuns acasă, în strada Baker. Holmes urcă primul scările şi, când deschise uşa, tresări surprins. Uitându-mă peste umărul lui, am fost la fel de uimit. În fotoliu stătea şi fuma fratele lui, Mycroft.

— Intră, Sherlock! Intrați, domnule!, zise el amabil, zâmbind la vederea fețelor noastre surprinse. Nu te aşteptai la atâta energie din partea mea, nu-i aşa, Sherlock? Dar, cumva, cazul acesta mă atrage.

— Cum ai ajuns aici?

— Am trecut pe lângă voi într-o birjă.

— A apărut ceva nou?

— Am primit un răspuns la anunțul meu.

— Aha!

— Da, a sosit la câteva minute după ce ați plecat.

— Şi care e rezultatul?

Mycroft Holmes scoase o hârtie.

— Iată-l, zise el, e scris cu tocul pe hârtie crem, de cea mai bună calitate, de către un bărbat între două vârste, cu o constituție slabă. Zice:

Domnule, ca răspuns la anunțul dumneavoastră de astăzi, vă informez că o cunosc foarte bine pe domnişoara în chestiune. Dacă veți avea amabilitatea să-mi faceți o vizită, vă voi oferi câteva detalii despre povestea ei tragică. În prezent, fata locuieşte în vila The Myrtles, din Beckenham.

Al dumneavoastră sincer, J. Davenport

Scrie din Lower Brixton, zise Mycroft Holmes. Nu crezi că am putea merge până la el acum, Sherlock, să aflăm aceste detalii?

— Dragul meu Mycroft, viața fratelui e mai valoroasă decât povestea surorii. Cred că trebuie să-l chemăm pe inspectorul Gregson de la Scotland Yard şi să plecăm imediat spre Beckenham. Ştim că un om e condamnat la moarte şi fiecare oră poate fi vitală.

— Mai bine îl luăm şi pe domnul Melas cu noi, am sugerat. S-ar putea să avem nevoie de un traducător.

— Excelent, zise Sherlock Holmes. Trimite băiatul să aducă o birjă şi să mergem imediat.

În timp ce vorbea, a deschis sertarul de la masă şi eu am observat că şi-a băgat revolverul în buzunar.

— Da, zise el drept răspuns la privirea mea, din tot ce am auzit până acum, cred că avem de-a face cu o bandă foarte periculoasă.

Era aproape întuneric când am ajuns în Pall Mall, la apartamentul domnului Melas. Tocmai fusese vizitat de un domn şi acum nu mai era acasă.

— Îmi puteți spune unde a plecat?, întrebă surprins Mycroft Holmes.

— Nu ştiu, domnule, răspunse femeia care deschisese uşa. Ştiu doar că a plecat cu domnul acela într-o trăsură.

— Domnul şi-a lăsat vreun nume?

— Nu, domnule.

— Nu era cumva un tânăr înalt, frumos, cu părul negru?

— O, nu, domnule. Era un domn mic, cu ochelari, slab la față, dar foarte plăcut, pentru că râdea tot timpul atunci când vorbea.

— Veniți!, strigă Sherlock Holmes brusc. Devine serioasă treaba, remarcă el în timp ce ne îndreptam spre Scotland Yard. Aceşti bărbați au pus iar mâna pe Melas. Omul nu este curajos, după cum şi-au dat şi ei seama din experiența de noaptea trecută. Acest ticălos a fost capabil să-l terorizeze de îndată ce a ajuns în preajma lui. Fără îndoială că au nevoie de serviciile lui de traducător, dar, după ce-l vor fi folosit, ar putea fi tentați să-l pedepsească pentru ceea ce ei consideră trădarea lui.

Speranța noastră era ca, luând trenul, să fim la Beckenham în acelaşi timp cu trăsura sau chiar înaintea ei. Dar, când am

ajuns la Scotland Yard, a durat mai bine de o oră până să dăm de inspectorul Gregson şi să ne supunem formalităţilor legale care ne dădeau dreptul să pătrundem în casă. Era zece fără un sfert când am ajuns la Podul Londrei şi zece şi jumătate când am coborât toţi patru pe peronul din Beckenham. După o jumătate de milă de mers cu trăsura, ne-am oprit în faţa vilei The Myrtles – o casă mare, întunecată, aşezată mai departe de marginea drumului. Am lăsat birja să plece, iar noi am luat-o cu toţii pe alee.

— Este întuneric la ferestre, observă inspectorul. Casa pare părăsită.

— Păsările noastre au zburat şi cuibul este gol, zise Sherlock Holmes.

— De ce spuneţi asta?

— O trăsură încărcată din greu cu bagaje a plecat de aici în decursul ultimei ore.

Inspectorul râse.

— Am văzut urmele de roţi la lumina lămpii de la poartă, dar de unde aţi mai scos şi bagajele?

— Poate că aţi observat aceleaşi urme de roţi care veneau spre casă. Dar cele care plecau erau mult mai adânci, atât de adânci, încât putem spune cu siguranţă că trăsura avea o greutate considerabilă.

— Aici mă cam depăşiţi, zise inspectorul ridicând din umeri. N-o să fie uşor să forţăm uşa asta, dar vom încerca, în caz că nu reuşim să ne facem auziţi.

Începu să bată cu putere în uşă şi să sune din clopoţel, însă fără succes. Între timp, Holmes dispăruse, dar reveni după câteva minute.

— Am reuşit să deschid o fereastră, zise el.

— E un noroc că sunteţi de partea legii şi nu împotriva ei, domnule Holmes, replică inspectorul, când văzu maniera isteaţă în care prietenul meu forţase încuietoarea. Ei, bine, având în vedere împrejurările, cred că putem intra fără să fim invitaţi.

Unul câte unul, am intrat într-o încăpere spaţioasă, care era desigur cea în care se găsise domnul Melas. Inspectorul îşi aprinsese felinarul şi, la lumina lui, am văzut cele două

uşi, perdeaua, lampa şi armura japoneză din zale, aşa cum le descrisese el. Pe masă erau două pahare, o sticlă goală de rachiu şi resturi de mâncare.

— Ce-i asta?, întrebă Holmes deodată.

Ne-am oprit şi am ascultat. Un geamăt înăbuşit se auzea de undeva de deasupra capetelor noastre. Holmes se repezi la uşă şi ieşi în hol. Jalnicul sunet venea de la etaj. O luă la fugă pe scări, fiind urmat îndeaproape de mine şi de inspector, în timp ce fratele lui, Mycroft, se ținu după noi cât de repede îi permitea volumul său mare.

În coridorul de la etaj dădeau trei uşi, iar sunetele sinistre veneau din spatele celei din mijloc, scufundându-se uneori într-un mormăit monoton, devenind apoi iar un văicărit ascuțit. Uşa era încuiată, dar cheia fusese lăsată pe dinafară. Holmes trânti uşa de perete şi se năpusti înăuntru, dar ieşi imediat afară, ținându-se cu mâna de gât.

— E mangal!, strigă el. Mai stați puțin. O să se risipească. Aruncând o privire înăuntru, am văzut că singura lumină din încăpere venea de la o flacără albastră mocnită, care licărea pe un mic trepied din alamă, aflat în centru. Flacăra arunca pe podea un cerc de lumină lividă şi nefirească, în timp ce, dincolo de umbre, se zăreau vag două siluete ghemuite lângă perete. Pe uşa deschisă venea o duhoare toxică oribilă, care ne tăie răsuflarea şi ne făcu să tuşim. Holmes fugi până la capătul scărilor şi trase o gură de aer curat, apoi, repezindu-se în cameră, deschise fereastra şi aruncă în grădină trepiedul arzând.

— O să putem intra imediat, gâfâi el țâşnind iar afară. Unde e o lumânare? Mă îndoiesc că putem aprinde un chibrit în atmosfera aia. Ține lumina la uşă, Mycroft, iar noi o să-i scoatem afară, acum!

Dintr-o săritură, am ajuns la bărbații intoxicați şi i-am târât afară pe holul bine luminat. Amândoi aveau buzele vinete şi erau inconştienți, cu fețele umflate şi congestionate şi cu ochii ieşiți din orbite. Trăsăturile lor erau într-adevăr atât de deformate, încât, cu excepția bărbii negre şi a siluetei masive, aproape că nu l-am recunoscut într-unul din ei pe traducătorul de greacă de care ne despărțisem la Clubul Diogene

cu doar câteva ore în urmă. Avea mâinile şi picioarele strâns legate, iar la un ochi purta semnele unei lovituri violente. Celălalt, legat în acelaşi fel, era un bărbat înalt, slăbit în ultimul hal, cu mai multe fâşii de leucoplast lipite într-un mod grotesc pe faţă. Încetase să mai geamă atunci când l-am pus jos şi, privindu-l, mi-am dat seama că ajutorul nostru venea prea târziu pentru el. Dar domnul Melas era încă în viaţă şi, în mai puţin de o oră, cu ajutorul amoniacului şi al rachiului, am avut satisfacţia de a-l vedea deschizând ochii şi de a şti că îl smulsesem din acea vale neagră unde toate drumurile se întâlnesc.

Povestea lui a fost una simplă, care n-a făcut decât să ne confirme deducţiile. După ce intrase în apartament, musafirul său scosese din mânecă o măciucă şi îl înspăimântase atât de mult cu pierderea imediată şi inevitabilă a vieţii, încât îl răpise, pentru a doua oară. Într-adevăr, efectul pe care acest ticălos chicotitor îl produsese asupra nefericitului lingvist era aproape hipnotic, căci nu putea vorbi despre el fără să-i tremure mâinile şi să devină palid la faţă. Fusese adus în viteză la Beckenham, unde servise din nou ca traducător într-o a doua întrevedere, mult mai dramatică decât prima, în care cei doi englezi îşi ameninţaseră prizonierul că-l vor omorî pe loc dacă nu se supune cererilor lor.

În cele din urmă, văzând că ameninţările lor nu au niciun efect asupra lui, îl aruncaseră înapoi în închisoare şi, după ce îi reproşaseră lui Melas trădarea care reieşea din anunţul apărut în ziar, îl ameţiseră cu o lovitură de ciomag, iar el nu-şi mai amintea nimic altceva, până în momentul în care ne-a văzut aplecaţi deasupra lui.

Acesta a fost bizarul caz al traducătorului de greacă, a cărui explicaţie este încă învăluită într-un oarecare mister. Prin intermediul domnului care răspunsese la anunţ, am putut afla că nefericita domnişoară provenea dintr-o familie bogată de greci şi că venise în Anglia să-şi viziteze nişte prieteni. Aici, cunoscuse un tânăr pe nume Harold Latimer, care reuşise să o aducă sub influenţa lui şi, în cele din urmă, o convinsese să fugă cu el. Şocaţi de această întâmplare, prietenii ei se mulţumiseră doar să-l informeze pe fratele

din Atena, spălându-se apoi pe mâini de toată povestea. La sosirea lui în Anglia, fratele căzuse din imprudență în puterea lui Latimer şi a asociatului său, pe nume Wilson Kemp, iar faptul că nu cunoştea limba îl făcea neputincios în mâinile lor. Aceştia îl ținuseră prizonier şi încercaseră prin cruzime şi înfometare să-l determine să semneze actele prin care ei ar fi intrat în posesia averii lui şi a surorii sale. Îl ținuseră în casă fără ştirea fetei, iar leucoplastul de pe față avea ca scop să-l facă de nerecunoscut în caz că ea l-ar fi zărit. Totuşi, cu intuiția ei feminină, fata îşi dăduse imediat seama că era el, atunci când, cu ocazia vizitei traducătorului, îl văzuse pentru prima dată. Dar biata fată era ea însăşi prizonieră, căci nu mai era nimeni altcineva în casă, în afară de bărbatul care servea de vizitiu şi soția acestuia, amândoi fiind instrumente ale conspiratorilor. Văzând că secretul lor fusese descoperit şi că prizonierul nu se lăsa silit, cei doi ticăloşi fugiseră câteva ore mai târziu, împreună cu fata, din casa pe care o închiriaseră, după ce se răzbunaseră mai întâi, aşa cum gândeau ei, şi pe omul care îi sfidase, şi pe cel care îi trădase.

Mai multe luni după aceea, ne-a parvenit din Budapesta o tăietură curioasă din ziar. În ea se spunea cum doi englezi, care călătoreau împreună cu o femeie, îşi găsiseră un sfârşit tragic. Se pare că amândoi fuseseră înjunghiați, iar poliția din Ungaria credea că aceştia se certaseră şi se omorâseră reciproc. Dar Holmes, îmi închipui, e de altă părere şi susține chiar şi acum că, dacă cineva ar găsi-o pe fata din Grecia, ar putea afla cum au fost răzbunate suferințele ei şi ale fratelui ei.

Sfârşit

Tratatul naval

Una iulie a anului în care m-am căsătorit a rămas memorabilă din pricina a trei cazuri interesante, care mi-au oferit privilegiul de a fi alături de Sherlock Holmes şi de a-i studia metodele.

În însemnările mele, găsesc aceste cazuri relatate sub titlurile „Aventura celei de-a doua pete“, „Aventura tratatului naval“ şi „Aventura căpitanului obosit“. Dar în primul dintre ele este vorba de interese atât de mari şi implică atât de multe persoane din familii de vază din regat, încât mulţi ani de-acum încolo va fi imposibil să-l fac public.

Totuşi, niciunul din cazurile în care Holmes a fost vreodată implicat n-a ilustrat mai clar valoarea metodelor sale analitice sau nu i-a impresionat mai adânc pe cunoscuţii lui. Şi acum mai păstrez o relatare aproape cuvânt cu cuvânt a întrevederii în care a dezvăluit adevărul în faţa domnului Oubuque de la poliţia din Paris şi a domnului Fritz von Waldbaum, bine cunoscutul specialist din Danzig, care îşi irosiseră amândoi energia cu ceea ce s-au dovedit a fi probleme neînsemnate.

Cu toate astea, va trebui să treacă mult timp până când povestea va putea fi spusă fără riscuri. Până atunci, trec la al doilea caz de pe lista mea, care şi el promitea la un moment dat să fie de importanţă naţională şi care a fost marcat de câteva incidente ce-i dau un caracter unic.

În vremea anilor mei de şcoală fusesem prieten foarte apropiat cu un băiat pe nume Percy Phelps, care era cam de

aceeaşi vârstă cu mine, dar cu două clase înaintea mea. Era un băiat foarte deştept şi câştiga toate premiile din şcoală, iar în cele din urmă a obținut o bursă prin intermediul căreia şi-a continuat cariera triumfătoare la Cambridge.

Îmi amintesc că avea relații sus-puse şi, încă de când eram copii, ştiam cu toții că fratele mamei lui era lordul Holdhurst, marele politician conservator. Această înrudire nu-l ajuta însă cu nimic la şcoală. Dimpotrivă, nouă ni se părea interesant să-l necăjim pe terenul de joc şi să-l lovim peste fluierele picioarelor cu bețele de cricket. Dar lucrurile s-au schimbat atunci când a ieşit în lume. Am auzit vag că influența de care se bucura şi capacitățile lui îi asiguraseră un post bun în cadrul Ministerului de Externe, dar apoi am uitat complet de el, până când următoarea scrisoare mi-a amintit de existența lui:

Briarbrae, Woking

Dragul meu Watson, nu mă îndoiesc că îți aduci aminte de Phelps, poreclit „Mormolocul", care era în clasa a cincea când tu erai într-a treia. Se poate chiar să fi auzit că, prin influența unchiului meu, am obținut o numire bună în cadrul Ministerului de Externe şi că aveam o slujbă onorabilă şi de încredere, până când o nenorocire îngrozitoare mi-a distrus deodată cariera.

Nu are rost să îți scriu detaliile acelei întâmplări oribile. În cazul în care îmi vei accepta rugămintea, e probabil că va trebui oricum să ți le povestesc. Tocmai mi-am revenit după nouă săptămâni de suferință din cauza unei meningite şi sunt încă foarte slăbit. Crezi că ai putea să vii la mine cu prietenul tău, domnul Holmes? Aş vrea să-i cer părerea în acest caz, deşi autoritățile m-au asigurat că nu se mai poate face nimic altceva. Te rog, încearcă să-l aduci aici, cât de curând posibil. Cât trăiesc în această stare oribilă de încordare, fiecare minut mi se pare o oră. Te rog să-l asiguri că nu i-am cerut sfatul mai devreme nu pentru că nu-i apreciez talentele, ci pentru că mi-am pierdut mințile de când am primit această lovitură. Acum mi-e capul limpede din nou,

deşi nu îndrăznesc să mă gândesc prea mult la toate astea, de frică să nu mi se întoarcă boala. Sunt încă atât de slăbit, încât, după cum vezi, sunt nevoit să dictez această scrisoare. Te rog, încearcă să-l aduci.

Vechiul tău camarad de şcoală,
Percy Phelps

A fost ceva care m-a mişcat profund atunci când am citit această scrisoare, ceva jalnic în rugăminţile repetate de a-l aduce pe Holmes. Am fost atât de înduioşat încât, chiar dacă ar fi fost vorba de un lucru dificil, tot aş fi încercat să-l fac, dar ştiam, bineînţeles, că Holmes îşi iubea arta, astfel că era mereu la fel de pregătit să-şi ofere ajutorul, pe cât era clientul de dornic să-l primească. Soţia mea a fost de acord cu mine că nu mai trebuia să pierd nicio clipă ca să-i aduc la cunoştinţă problema şi de aceea, la o oră după micul dejun, m-am aflat din nou în vechiul apartament din strada Baker.

Holmes stătea la masă, îmbrăcat în halat şi lucrând intens la o experienţă chimică. O retortă enormă fierbea furioasă deasupra flăcării albastre a unei lămpi Bunsen, iar picăturile distilate se condensau într-un recipient de doi litri. Prietenul meu abia dacă îşi ridică privirea atunci când am intrat, iar eu, văzând că trebuie să fie o experienţă importantă, m-am aşezat într-un fotoliu şi am aşteptat. El umbla când la o sticlă, când la alta, scoţând cu pipeta câteva picături din fiecare, şi în cele din urmă puse pe masă o eprubetă cu o soluţie în ea. În mâna dreaptă ţinea o fâşie de hârtie de turnesol.

— Ai venit într-un moment crucial, Watson, zise el. Dacă această hârtie rămâne albastră, totul e în ordine. Dacă devine roşie, înseamnă viaţa unui om.

Înmuie hârtia în eprubetă, iar aceasta se coloră imediat într-un roşu stacojiu, murdar şi estompat.

— Hm! Eram sigur!, exclamă el. Voi fi la dispoziţia ta într-o clipă, Watson. Găseşti tutun în papucul persan.

Se întoarse către biroul lui şi mâzgăli câteva telegrame, pe care i le dădu feciorului. Apoi, se trânti în fotoliul din faţa mea şi-şi ridică genunchii până când cuprinse cu degetele de la mâini fluierele picioarelor lui lungi şi subţiri.

— Un mic omor, foarte banal, zise el. Sper că tu ai ceva mai bun. Tu eşti pasărea furtunii care prevesteşte crime, Watson. Despre ce este vorba?

I-am dat scrisoarea, pe care el o citi cât se poate de concentrat.

— Nu ne spune prea multe, nu-i aşa?, replică el dându-mi-o înapoi.

— Aproape nimic.

— Şi totuşi, scrisul e interesant.

— Dar nu e scrisul lui.

— Exact. E al unei femei.

— Al unui bărbat, fără îndoială!, am exclamat eu.

— Ba nu, al unei femei, şi încă o femeie cu un caracter excepțional. Vezi tu, la începutul unei anchete este important să ştii că clientul tău este în relații strânse cu cineva care are o fire excepțională, fie în bine, fie în rău. Deja sunt interesat de caz. Dacă eşti gata, vom porni imediat spre Woking să-l vedem pe acest diplomat care are necazuri şi pe femeia căreia îi dictează scrisorile.

Am fost destul de norocoşi să prindem un tren care pleca devreme din Waterloo, astfel că ne-am trezit în mai puțin de o oră printre pădurile de brazi şi ierburile negre din Woking. Vila Briarbrae se dovedi a fi o casă mare, izolată, aflată pe un teren vast, la câteva minute distanță de gară.

După ce ne-am prezentat cărțile de vizită, am fost conduşi într-o sufragerie elegant mobilată, unde ni s-a alăturat peste câteva minute un bărbat voinic, care ne-a întâmpinat cu ospitalitate. Părea să aibă mai degrabă patruzeci decât treizeci de ani, dar obrajii lui erau atât de rumeni şi ochii atât de jucăuşi, încât mai dădea încă impresia unui băiat durduliu şi neastâmpărat.

— Mă bucur aşa de mult că ați venit, zise el strângându-ne mâinile cu efuziune. Percy a întrebat de dumneavoastră toată dimineața. Bietul băiat, se agață de orice pai! Tatăl şi mama lui m-au rugat să vorbesc eu cu dumneavoastră, căci simpla menționare a subiectului este foarte dureroasă pentru ei.

— Încă nu ni s-a dat niciun detaliu, observă Holmes. Din câte văd, nu sunteți un membru al familiei.

Cunoştinţa noastră păru surprinsă, apoi, uitându-se în jos, începu să râdă.

— Desigur, aţi văzut iniţialele J.H. pe medalionul meu, zise el. Pentru o clipă am crezut că aţi făcut cine ştie ce deducţie. Numele meu este Joseph Harrison şi întrucât Percy urmează să se căsătorească cu sora mea, Annie, voi fi cel puţin o rudă prin alianţă. Pe sora mea o găsiţi în camera lui, căci de două luni îl îngrijeşte fără să-l scape din ochi. Poate că ar fi mai bine să mergem imediat la el, fiindcă ştiu cât de nerăbdător este.

Camera în care ne conduse era la acelaşi etaj cu sufrageria. Era mobilată jumătate ca şi cameră de zi, jumătate ca dormitor, cu flori aranjate delicat în fiecare colţ al încăperii. Un tânăr foarte palid şi istovit zăcea pe o canapea de lângă fereastra deschisă, prin care pătrundea parfumul puternic al grădinii şi aerul îmbălsămat al verii. La căpătâiul lui se afla o femeie care se ridică la intrarea noastră.

— Vrei să plec, Percy?, întrebă ea.

El o strânse de mână ca s-o oprească.

— Ce mai faci, Watson?, zise el cordial. Nu te-aş fi recunoscut cu mustaţă şi îndrăznesc să spun că nici tu n-ai fi jurat în privinţa identităţii mele. Bănuiesc că acesta e celebrul tău prieten, domnul Sherlock Holmes?

I l-am prezentat în câteva cuvinte, apoi ne-am aşezat amândoi. Tânărul voinic ne părăsise, dar sora lui rămăsese încă acolo, ţinându-l pe bolnav de mână. Era o femeie cu o înfăţişare izbitoare, puţin cam scundă şi cam plinuţă, dar cu un ten măsliniu frumos, cu ochi mari, negri, de italiancă, şi cu un păr bogat şi întunecat ca abanosul. Prin contrast, culoarea ei închisă făcea chipul palid al celui de lângă ea să pară mai istovit şi mai stors decât era.

— N-am să vă irosesc timpul, zise el ridicându-se în capul oaselor pe canapea. Voi intra direct în problemă, fără prea multă introducere. Domnule Holmes, eram un tânăr fericit, plin de succes şi pe punctul de a mă căsători, când o nenorocire neaşteptată şi îngrozitoare mi-a distrus tot viitorul.

Poate că Watson v-a spus că lucram în Ministerul de Externe şi, prin influenţa unchiului meu, lordul Holdhurst, am ajuns repede într-un post de răspundere. Când unchiul meu a devenit

ministru de externe în actualul cabinet, mi-a dat câteva misiuni importante şi, întrucât le duceam mereu la bun sfârşit, a ajuns să aibă încredere absolută în capacitățile şi în tactul meu.

În urmă cu vreo zece săptămâni, pe 23 mai, ca să fiu mai exact, m-a chemat la el în birou şi, după ce m-a felicitat pentru treaba bună pe care o făcusem până atunci, m-a informat că are să-mi dea o nouă misiune importantă.

„Iată – a zis el scoțând un sul de hârtie cenuşie din birou, acesta este originalul acelui tratat secret încheiat între Anglia şi Italia, despre care, regret că trebuie s-o spun, s-au şi răspândit câteva zvonuri care au ajuns în presă. Este de o importanță vitală să nu mai existe nicio scurgere de informații. Ambasada Franței sau cea a Rusiei ar plăti sume enorme ca să afle conținutul acestor documente. Ele nici n-ar trebui să părăsească biroul meu dacă n-ar fi absolut necesar să le dau la copiat. Ai o masă de lucru în biroul tău?“ „Da, domnule.“ „Atunci ia tratatul şi încuie-l acolo. Voi da instrucțiuni ca tu să poți rămâne după program, când ceilalți pleacă acasă, şi să copiezi documentul fără teama că ar putea cineva să se uite peste umărul tău. După ce termini, încuie şi originalul, şi copia la tine în birou şi dă-mi-le mie personal mâine dimineață.“ Am luat hârtiile şi...

— Scuzați-mă o clipă, zise Holmes. Erați singuri în timpul acestei conversații?

— Absolut.

— Într-o cameră mare?

— Nouă metri pe nouă.

— În mijlocul ei?

— Da, cam pe-acolo.

— Şi vorbeați cu voce scăzută?

— Vocea unchiului meu e întotdeauna remarcabil de scăzută. Iar eu abia dacă am vorbit.

— Vă mulțumesc, zise Holmes închizând ochii. Vă rog, continuați.

— Am făcut exact aşa cum mi-a spus şi am aşteptat până când toți ceilalți funcționari au plecat. Unul dintre ei, care lucra în acelaşi birou cu mine, Charles Gorot, rămăsese în urmă cu nişte lucrări şi voia să le termine, aşa că l-am lăsat

acolo şi m-am dus să cinez. Când m-am întors, el plecase. Eram nerăbdător să-mi termin treaba, pentru că ştiam că Joseph, domnul Harrison, pe care tocmai l-aţi întâlnit adineauri, era în oraş şi că va pleca la Woking cu trenul de ora unsprezece, iar eu voiam, dacă era posibil, să prind acelaşi tren.

Când am ajuns să examinez tratatul, mi-am dat seama imediat că era de o importanţă enormă şi că unchiul meu nu exagerase cu nimic în ceea ce-mi spusese. Fără să intru în detalii, pot să vă spun doar că definea poziţia Marii Britanii faţă de Tripla Alianţă şi prevedea politica pe care ar adopta-o ţara noastră în cazul în care flota franceză ar obţine dominaţia totală asupra flotei italiene în Marea Mediterană. Chestiunile tratate acolo erau de domeniu pur naval. La sfârşit erau semnăturile marilor demnitari care îl încheiaseră. Am aruncat o privire asupra documentului, apoi am început să-mi îndeplinesc sarcina de a-l copia.

Era un document lung, scris în franceză şi conţinând douăzeci şi şase de articole. Am copiat cât de repede am putut, dar la ora nouă abia terminasem nouă articole şi îmi pierdusem orice speranţă de a mai prinde trenul. Mă simţeam toropit şi prostit, pe jumătate din pricina cinei, dar şi de pe urma unei zile lungi de muncă. O ceaşcă cu cafea mi-ar fi limpezit mintea. În ghereta de la capătul scărilor rămâne toată noaptea un om de serviciu, care are obiceiul de a face cafea la lampa lui cu spirt pentru orice funcţionar care se întâmplă să lucreze până târziu. Prin urmare, am sunat clopoţelul ca să-l chem.

Spre surprinderea mea, la chemare a răspuns o femeie în vârstă, masivă, cu faţă aspră şi cu şorţ. Mi-a explicat că ea este soţia omului de serviciu şi că este îngrijitoare acolo, iar eu i-am comandat ei cafeaua.

Am mai copiat încă două articole, apoi, simţindu-mă mai toropit ca niciodată, m-am ridicat şi m-am plimbat prin cameră ca să-mi dezmorţesc picioarele. Cafeaua mea nu sosise încă şi m-am întrebat care ar putea fi pricina întârzierii. Deschizând uşa, am ieşit pe coridor şi m-am dus să aflu. Culoarul era strâmt şi prost luminat şi era singura ieşire din camera unde lucrasem eu până atunci. La capătul lui era o scară cotită, la piciorul căreia se afla ghereta omului de serviciu. La jumătatea

acestei scări este un mic palier, pe care dă perpendicular un alt coridor. Acest al doilea coridor duce prin intermediul unei alte scărițe la o uşă laterală, folosită de servitori, dar care e utilizată şi ca scurtătură de funcționarii care vin dinspre strada Charles. Uitați o schiță aproximativă a locului.

— Mulțumesc, dar cred că pot să vă urmăresc destul de bine şi fără ea, zise Sherlock Holmes.

— Este foarte important să nu scăpați din vedere acest amănunt. Am coborât scările şi am ajuns în hol, unde l-am găsit pe omul de serviciu dormind dus în ghereta lui, în timp ce ibricul fierbea furios pe lampa cu spirt. Am dat la o parte ibricul şi am stins lampa, căci apa începuse să dea pe-afară. Apoi am întins mâna şi eram gata să-l scutur pe om şi să-l scol din somnul lui profund, când deasupra capului lui a sunat puternic un clopoțel, iar el s-a trezit, tresărind. „Domnule Phelps!“ – a zis el privindu-mă cu uimire. „Am coborât să văd dacă e gata cafeaua mea.“ „Tocmai pusesem apa la fiert, când am adormit, domnule.“ Se uită la mine, apoi în sus la clopoțelul care încă mai vibra, cu o expresie din ce în ce mai uimită pe față. „Dacă dumneavoastră sunteți aici, atunci cine a sunat clopoțelul“ – întrebă el. „Clopoțelul?! – am exclamat eu. Ce clopoțel e ăsta?“ „E clopoțelul din camera unde lucrați.“

Am simțit cum o mână înghețată îmi strânge inima. Aşadar, cineva era în camera unde zăcea pe masă prețiosul meu tratat. M-am năpustit ca un nebun pe scări şi apoi de-a lungul culoarului. Nu era nimeni pe coridoare, domnule Holmes. Nici în cameră nu era nimeni. Totul era aşa cum îl lăsasem, cu excepția faptului că hârtiile care îmi fuseseră încredințate nu mai erau pe masă. Copia era acolo, dar originalul lipsea.

Holmes se îndreptă din şale şi începu să-şi frece mâinile. Mi-am dat seama că problema era în întregime pe placul lui.

— Spuneți-mi, vă rog, ce ați făcut atunci?, murmură el.

— Am înțeles imediat că hoțul trebuie să fi urcat pe scările din spate, intrând pe uşa laterală. Dacă ar fi venit pe dincolo, m-aş fi întâlnit bineînțeles cu el pe drum.

— Sunteți sigur că n-a fost de la început ascuns în cameră sau pe coridorul despre care ați spus că era prost luminat?

— E absolut imposibil. Un singur şobolan nu s-ar putea ascunde nici în cameră, nici pe coridor. N-ar avea unde să se adăpostească.

— Mulţumesc. Vă rog, continuaţi.

Omul de serviciu, dându-şi seama după paloarea feţei mele că se întâmplase ceva grav, venise sus după mine.

Ne-am repezit amândoi de-a lungul coridorului şi am coborât scările abrupte care duceau spre strada Charles.

Uşa de jos era închisă, dar nu încuiată. Am trântit-o de perete şi ne-am repezit afară. Îmi amintesc perfect că în acel moment am auzit trei bătăi de clopot de la un orologiu din apropiere.

Era zece fără un sfert.

— Acest lucru e de o importanţă enormă, zise Holmes notându-şi amănuntul pe manşetă.

— Era o noapte foarte întunecoasă şi cădea o ploaie mărunţă şi caldă. Nu era nimeni pe strada Charles, dar la celălalt capăt, pe Whitehall, era ca de obicei aglomeraţie. Am fugit amândoi de-a lungul trotuarului aşa, cu capul descoperit cum eram, iar la colţ am găsit un poliţist. „S-a comis un jaf – am gâfâit eu. Un document de o valoare imensă a fost furat din Ministerul de Externe. A trecut cineva pe aici?“ „Stau aici de un sfert de oră, domnule – zise el. N-a trecut decât o singură persoană în tot acest timp – o femeie în vârstă şi înaltă, cu un şal colorat.“ „A, aia nu era decât nevastă-mea – strigă omul de serviciu, n-a mai trecut nimeni altcineva?“ „Nimeni.“ „Înseamnă că hoţul a luat-o în partea cealaltă“ – strigă individul trăgându-mă de mânecă. Dar eu nu eram mulţumit, iar încercările lui de a mă îndepărta de acolo mi-au înteţit bănuielile. „În ce direcţie a luat-o femeia?“ – am strigat. „Nu ştiu, domnule. Am văzut-o trecând, dar n-am avut niciun motiv special s-o urmăresc. Părea că se grăbeşte.“ „Cu cât timp în urmă a fost asta?“ „A, doar câteva minute.“ „Mai mult de cinci?“ „Păi, nu cred să fie mai mult de cinci.“ „Nu faceţi decât să pierdeţi timpul, domnule, şi orice minut e acum de mare importanţă – strigă omul de serviciu; credeţi-mă pe cuvânt că bătrâna mea n-are nimic de-a face cu asta şi veniţi la celălalt capăt al străzii. Foarte bine, dacă dumneavoastră nu vreţi,

mă duc eu.“ Şi zicând acestea, s-a repezit în direcția opusă. Dar eu l-am ajuns imediat din urmă şi l-am prins de mânecă. „Unde locuieşti?“ – am întrebat. „În Brixton, pe Ivy Lane, la numărul 16 – răspunse el. Dar nu vă lăsați atras pe o pistă falsă, domnule Phelps. Veniți la celălalt capăt al străzii, să vedem dacă aflăm ceva.“

Nu aveam nimic de pierdut dacă îi urmam sfatul. Aşa că am fugit împreună cu polițistul în direcția respectivă, dar n-am găsit decât o stradă intens circulată, cu mulți oameni care treceau încoace şi-ncolo, toți cum nu se poate mai nerăbdători să se pună la adăpost de ploaie. N-am dat peste niciun pierde-vară care să ne spună cine trecuse pe acolo.

Apoi, ne-am întors la birou şi am cercetat scările şi culoarul, dar fără rezultat. Coridorul care duce spre cameră e acoperit cu un fel de linoleum de culoare gălbuie, pe care se vede uşor orice urmă. L-am examinat cu mare atenție, dar n-am găsit conturul niciunui picior de om.

— Plouase toată seara?

— De pe la şapte.

— Atunci, cum se face că femeia care a intrat în cameră pe la ora nouă n-a lăsat nicio urmă cu ghetele ei pline de noroi?

— Mă bucur că ați ridicat această problemă. Mi-a trecut şi mie prin cap în momentul respectiv. Femeile de serviciu au obiceiul să-şi lase ghetele în gheretă şi să-şi pună papuci de pânză.

— Asta lămureşte totul. Deci, nu era nicio urmă, deşi seara era ploioasă? Lanțul evenimentelor este cu siguranță unul extrem de interesant. Ce ați făcut după aceea?

— Am cercetat şi camera. Nu există nicio uşă secretă, iar ferestrele se află la aproape nouă metri înălțime. Ambele erau încuiate pe dinăuntru. Covorul împiedică existența vreunei trape, iar tavanul este unul obişnuit şi văruit. Pun mâna în foc că persoana care a furat documentele n-avea pe unde să intre decât pe uşă.

— Dar şemineul?

— N-avem. Folosim o sobă. Cordonul de la clopoțel e atârnat de o sârmă chiar în dreapta mesei mele de lucru. Cel care l-a făcut să sune trebuie să fi venit până la masă pentru

asta. Dar de ce ar dori un infractor să sune clopoțelul? Este un mister de nepătruns.

— Într-adevăr, a fost un incident neobişnuit. Ce altceva ați mai făcut? Bănuiesc că ați examinat camera să vedeți dacă intrusul a lăsat vreo urmă – un chiştoc, o mănuşă pierdută, un ac de păr sau cine ştie ce alt fleac?

— Nu era nimic de genul acesta.

— Niciun fel de miros?

— Păi, nu ne-am gândit deloc la asta.

— A, un miros de tutun ar fi fost un indiciu foarte prețios pentru noi într-o asemenea anchetă.

— Eu unul nu fumez, aşa că presupun că mi-aş fi dat seama dacă ar fi fost vreun miros de tutun în cameră. Nu era absolut niciun indiciu, de niciun fel. Singurul lucru palpabil era faptul că soția omului de serviciu – doamna Tangey o chema – plecase de acolo în grabă. El n-a putut da nicio explicație în privința asta decât aceea că era ora la care femeia se ducea de obicei acasă. Eu şi polițistul am fost de acord că ar fi bine să punem mâna pe femeie înainte ca ea să apuce să scape de documente, presupunând că erau într-adevăr în posesia ei.

Între timp fusese înştiințat şi Scotland Yardul, iar detectivul Forbes a sosit imediat la fața locului şi a preluat cercetările cu multă energie. Am închiriat o birjă şi am ajuns într-o jumătate de oră la adresa care ne fusese indicată. Ne-a deschis o tânără, care s-a dovedit a fi fiica cea mare a doamnei Tangey. Mama ei nu se întorsese încă, aşa că am fost invitați s-o aşteptăm în camera din față.

După aproximativ zece minute s-a auzit o bătaie în uşă, iar aici am făcut singura mare greşeală pe care mi-o reproşez, că în loc să deschidem noi uşa, am lăsat-o pe fată s-o deschidă. Am auzit-o spunând: „Mamă, te aşteaptă doi domni în casă, care vor să-ți vorbească“ şi o secundă mai târziu am auzit tropăit de picioare fugind pe coridor. Forbes a împins uşa la perete şi am alergat amândoi în camera din spate sau în bucătărie, ce-o fi fost, însă femeia ajunsese acolo înaintea noastră. Ne-a privit cu ochi sfidători, dar apoi, recunoscându-mă brusc, expresia de pe fața ei s-a transformat în uluială. „Ia te uită! E chiar domnul Phelps, de la birou!“ – exclamă ea. „Haide,

haide, cine credeai că suntem când ai fugit de noi?“ – întrebă însoțitorul meu. „Am crezut că sunteți creditorii – zise ea – am avut niște necazuri cu un negustor.“ „Mă tem că asta nu e o scuză prea bună – răspunse Forbes. Avem motive să credem că dumneata ai luat un document foarte important de la Ministerul de Externe și că ai fugit aici în cameră ca să te descotorosești de el. Trebuie să vii cu noi la Scotland Yard să fii percheziționată.“

În zadar a protestat și s-a împotrivit femeia. Am chemat o trăsură și am plecat toți trei cu ea.

Mai înainte însă, am cercetat bucătăria și mai ales focul din vatră, ca să vedem dacă nu cumva aruncase acolo hârtiile în acel moment în care fusese singură în încăpere. Dar nu am găsit nici urmă de cenușă sau de bucăți arse de hârtie. Când am ajuns la Scotland Yard, doamna Tangey a fost predată imediat funcționarei care percheziționa femeile. Am așteptat într-o adevărată agonie până s-a întors să ne raporteze rezultatul. Nu era nici urmă de documente.

Atunci, pentru prima dată, m-a izbit realitatea îngrozitoare a situației în care mă aflam. Până în acel moment acționasem, iar acțiunea îmi amorțise gândurile. Fusesem atât de convins că voi recupera imediat tratatul, încât nu îndrăznisem să mă gândesc care ar fi consecințele dacă aș da greș. Dar acum nu mai rămăsese nimic de făcut, așa că aveam răgaz să-mi dau seama de situația mea. Era îngrozitoare. Watson, aici de față, poate să vă spună că și la școală eram un băiat nervos și sensibil. Așa e firea mea. M-am gândit la unchiul meu și la colegii lui din cabinet, la faptul că-l făcusem de rușine, pe el, pe mine, pe toți cei care mă cunoșteau. Și ce dacă eram victima unui accident extraordinar? Atunci când la mijloc sunt interese diplomatice, nu se ține seamă de niciun accident. Eram ruinat, ruinat în mod rușinos și fără de speranță. Nu mai știu ce-am făcut. Probabil că am făcut o criză de nervi. Îmi amintesc vag că mai mulți funcționari s-au îngrămădit în jurul meu încercând să mă calmeze. Unul dintre ei m-a condus până la Waterloo și m-a urcat în trenul spre Woking. Cred că ar fi venit cu mine tot drumul dacă nu s-ar fi întâmplat ca doctorul Ferrier, care îmi este vecin, să meargă cu același tren.

Doctorul, extrem de amabil, m-a luat în grija lui şi foarte bine a făcut, pentru că în gară am făcut o criză şi, până să ajung acasă, eram practic scos din minți.

Vă imaginați ce au simțit cei de-aici când au fost sculați din somn de doctorul care suna la uşă şi au văzut în ce hal eram. Biata Annie şi mama mea erau distruse. Doctorul Ferrier aflase în gară, de la detectiv, doar atât cât să le dea o idee despre ce se întâmplase, iar relatarea lui nu a îmbunătățit deloc lucrurile. Era clar pentru toată lumea că mă aştepta o boală îndelungată, aşa că Joseph a fost zvârlit urgent afară din acest vesel dormitor, care a fost transformat într-o cameră de spital pentru mine. Aici am zăcut, domnule Holmes, timp de nouă săptămâni, inconştient şi delirând din cauza meningitei. Dacă n-ar fi fost domnişoara Harrison, aici de față, şi îngrijirile doctorului, n-aş fi stat acum de vorbă cu dumneavoastră. Ea a avut grijă de mine în timpul zilei, iar noaptea am fost supravegheat de o infirmieră, căci în accesele mele de nebunie eram în stare de orice; încet-încet, mintea mi s-a limpezit, dar abia în ultimele trei zile mi-a revenit şi memoria. Uneori îmi doresc ca ea să nu-mi fi revenit niciodată. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-i trimit o telegramă domnului Forbes, care se ocupa de caz. A venit la mine şi mi-a spus că, deşi s-a făcut tot posibilul, nu s-a descoperit niciun indiciu. Omul de serviciu şi soția lui au fost cercetați pe toate părțile, fără ca situația să se lămurească în vreun fel.

Apoi, bănuielile poliției s-au îndreptat asupra tânărului Gorot, care, după cum poate vă amintiți, făcuse ore suplimentare la birou în seara aceea. Faptul că rămăsese după program şi că numele lui era de origine franceză erau în fond singurele elemente care aruncau bănuiala asupra lui, în realitate însă eu nu începusem să lucrez decât după ce plecase el. Familia lui e hughenotă, dar e la fel de engleză în simpatii şi tradiții ca mine şi ca dumneavoastră. Nu s-a găsit nimic care să-l implice câtuşi de puțin în povestea asta şi, în acest punct, chestiunea a fost lăsată baltă. Mă adresez dumneavoastră, domnule Holmes, ca fiind cu adevărat ultima mea speranță. Dacă şi dumneavoastră dați greş, atunci şi onoarea, şi situația mea sunt pe veci pierdute.

Bolnavul căzu înapoi pe perne, epuizat de această relatare îndelungată, în timp ce infirmiera lui îi turnă un pahar dintr-o doctorie stimulentă. Holmes rămase tăcut, cu capul pe spate și cu ochii închiși, într-o atitudine care unui străin i-ar putea părea absentă, dar despre care eu știam că indică o concentrare intensă.

— Relatarea dumneavoastră a fost atât de explicită, zise el în cele din urmă, încât nu mai am de fapt decât foarte puține întrebări de pus. Totuși, există una care este extrem de importantă. Ați spus cuiva că aveți această sarcină specială de îndeplinit?

— Nimănui.

— Nici măcar domnișoarei Harrison, de exemplu?

— Nu. Nu m-am întors la Woking în intervalul care a trecut de la primirea ordinului și până la executarea lui.

— Și nimeni din familie nu a venit din întâmplare să vă viziteze?

— Nimeni.

— Știa vreunul dintre ei să se orienteze prin clădire?

— O, da, le arătasem la toți unde lucrez.

— Deși, dacă n-ați spus nimănui nimic despre tratat, aceste întrebări sunt bineînțeles irelevante.

— N-am spus nimic.

— Știți ceva despre omul de serviciu?

— Nimic, decât că este un fost soldat.

— În ce regiment?

— Păi, din câte am auzit, a fost în Regimentul de gardă Coldstream.

— Mulțumesc. Nu mă îndoiesc că voi obține restul detaliilor de la Forbes. Autoritățile sunt excelente în ceea ce privește adunarea informațiilor, deși nu întotdeauna știu să le folosească în avantajul lor. Ce lucru minunat e un trandafir!

Holmes trecu pe lângă canapea și se îndreptă spre fereastra deschisă, ridică tulpina aproape ofilită a unui trandafir și admiră amestecul delicat de stacojiu și verde. Aceasta era pentru mine o latură nouă a caracterului său, pentru că nu-l mai văzusem niciodată să manifeste vreun interes deosebit față de frumusețile naturii.

— Nicăieri nu e deducția mai necesară ca în religie, zise el rezemându-se cu spatele de obloane. Detectivul o poate construi ca pe-o știință exactă. Mie mi se pare că dovada noastră cea mai palpabilă a bunătății divine este întruchipată în flori. Toate celelalte lucruri – puterile noastre, dorințele noastre, hrana noastră – sunt într-adevăr necesare existenței noastre de bază. Dar acest trandafir reprezintă un cadou. Parfumul și culoarea lui sunt o înfrumusețare a vieții, nu o condiție a ei. Doar bunătatea oferă cadouri, așa că, o spun din nou, avem multe de sperat de la flori.

De-a lungul acestei digresiuni, Percy Phelps și infirmiera lui îl priviră pe Holmes cu niște fețe surprinse și foarte dezamăgite. Holmes căzuse în reverie, cu trandafirul în mână. Stătu așa câteva minute bune, până ce tânăra domnișoară îi întrerupse visarea.

— Credeți că există vreo șansă să rezolvați acest mister, domnule Holmes?, întrebă ea cu o nuanță de asprime în voce.

— A, da, misterul!, răspunse el revenind cu o tresărire la realitățile vieții. Păi, ar fi absurd să neg că acesta e un caz foarte complicat și greu de înțeles, dar vă pot promite că voi cerceta chestiunea și vă voi pune la curent cu orice element care mă va frapa.

— Aveți vreun indiciu?

— Mi-ați furnizat șapte, dar trebuie bineînțeles să le verific înainte de a mă pronunța cu privire la valoarea lor.

— Bănuiți pe cineva?

— Mă bănuiesc pe mine însumi.

— Ce?

— Că trag concluziile prea repede.

— Atunci, duceți-vă la Londra și verificați-vă concluziile.

— Sfatul dumneavoastră e excelent, domnișoară Harrison, zise Holmes ridicându-se. Watson, nu cred că putem face altceva mai bun. Să nu vă faceți iluzii false, domnule Phelps. Afacerea este una foarte încurcată.

— Voi fi în agonie până când o să vă revăd!, strigă diplomatul.

— Ei, bine, voi veni cu același tren mâine, deși e mai mult ca sigur că raportul meu va fi negativ.

—Dumnezeu să vă binecuvânteze pentru promisiunea de a veni!, strigă clientul nostru. Simt că renasc când știu că se face ceva. Apropo, am primit o scrisoare de la lordul Holdhurst.

— Aha! Şi ce a zis?

— Tonul lui a fost rece, dar nu aspru. Cred că boala mea l-a împiedicat să fie aspru. Mi-a repetat că problema este de o importanță vitală şi a adăugat că nu se vor lua măsuri în privința viitorului meu, prin asta înțelegând desigur concedierea mea, până când nu mă voi întrema şi nu voi avea ocazia să îndrept această situație nefericită.

—Drăguț din partea lui să fie aşa de rezonabil şi de grijuliu, zise Holmes. Haide, Watson, ne aşteaptă o zi frumuşică de muncă în oraş.

Domnul Joseph Harrison ne conduse cu trăsura la gară şi în curând ne deplasam ca vântul cu un tren de Porthmouth. Holmes era complet absorbit în gânduri şi abia dacă deschise gura până ce trenul n-a trecut de Clapham Junction.

— E un lucru foarte plăcut să vii la Londra pe una din liniile astea, care sunt mai înalte şi care îți permit să te uiți de sus la case.

Am crezut că glumeşte, pentru că privelişteа era destul de oribilă, dar el explică imediat ce voia să spună.

— Uită-te la pâlcurile acelea de clădiri mari şi izolate, care se ridică deasupra țiglelor ca nişte insule din cărămidă, în mijlocul unei mări plumburii.

— Şcolile cu internat.

— Faruri, băiete! Faruri ale viitorului! Capsule cu sute de mici semințe inteligente în fiecare dintre ele, din care va răsări Anglia mai înțeleaptă şi mai bună a viitorului. Sper că individul acela, Phelps, nu e bețiv.

— Nu cred.

— Nici eu, dar trebuie să luăm în considerare orice posibilitate. Bietul om a intrat cu siguranță în bucluc până peste cap şi se pune întrebarea dacă putem sau nu să-l scoatem la liman. Ce impresie ți-a făcut domnişoara Harrison?

— O fată cu personalitate puternică.

— Da, dar e o fată bună, dacă nu mă înşel. Ea şi fratele ei sunt singurii copii ai unui armator de prin Northumberland.

Phelps s-a logodit cu ea iarna trecută, în timpul unei călătorii, iar fata a venit aici însoțită de fratele ei, ca să fie prezentată familiei lui. Apoi a venit lovitura şi ea a rămas să-şi îngrijească logodnicul, în vreme ce Joseph, găsind că locşorul e confortabil, a rămas şi el. După cum vezi, am făcut câteva investigații pe cont propriu. Dar ziua de azi trebuie dedicată cercetărilor.

— Cabinetul meu... – am început eu.

— Mă rog, dacă găseşti cazurile tale mai interesante decât ale mele... – zise Holmes oarecum îmbufnat.

— Voiam să spun că, pentru o zi sau două, cabinetul meu se poate lipsi foarte bine de prezența mea, mai ales că această perioadă a anului este cea mai puțin aglomerată.

— Excelent, zise el recăpătându-şi buna dispoziție. Atunci ne vom ocupa împreună de această chestiune. Cred că ar trebui să începem prin a-i face o vizită lui Forbes. Probabil că el o să ne dea toate detaliile de care avem nevoie şi, între timp, aflăm din ce unghi trebuie să abordăm cazul.

— *Ai zis* că *ai* un *indiciu*.

— De fapt, avem mai multe, dar nu le putem verifica valoarea decât făcând noi cercetări. Cel mai dificil e să investighezi o crimă care n-are scop. Dar în cazul acesta crima are scop. Cine beneficiază cel mai mult de pe urma ei? Păi, ar fi ambasadorul Franței, ambasadorul Rusiei, persoana care ar putea vinde documentul unuia din aceştia doi, şi ar fi şi lordul Holdhurst.

— Lordul Holdhurst!

— Ei, bine, se poate ca un politician să se găsească într-o situație în care să pună fără regret pe cineva să distrugă aparent din greşeală un astfel de document.

— Dar nu un politician cu o carieră atât de onorabilă ca a lordului Holdhurst.

— Este o posibilitate şi nu ne putem permite să n-o luăm în seamă. O să-l vizităm azi pe nobilul lord şi o să aflăm dacă ne poate spune ceva. Între timp, am demarat deja câteva cercetări.

— Deja?

— Da, am trimis telegrame din gara Woking către toate ziarele de seară din Londra. Acest anunț va apărea în fiecare dintre ele.

Mi-a întins o foaie ruptă dintr-un caiet, pe care erau mâzgălite cu creionul următoarele cuvinte:

Zece lire recompensă pentru numărul birjei care a lăsat un client în fața sau în apropierea ușii Ministerului de Externe din strada Charles, la ora zece fără un sfert, în seara de 23 mai. Adresați-vă în strada Baker, numărul 221B.

— Ești sigur că hoțul a venit cu birja?

— Dacă nu, n-o să se întâmple nimic. Dar dacă domnul Phelps nu se înșală când spune că nu există nicio ascunzătoare, nici în birou, nici pe coridoare, atunci persoana trebuie să fi venit de afară. Dacă a venit de afară pe o seară așa de ploioasă și nu a lăsat niciun pic de umezeală pe linoleumul care a fost examinat la câteva minute după trecerea ei, atunci e mai mult decât probabil că a venit cu birja. Da, cred că putem presupune, fără riscul de a ne înșela, că a fost o birjă.

— Pare plauzibil.

— Acesta e unul dintre indiciile de care vorbeam. S-ar putea să ne ducă la ceva. Și apoi mai este, bineînțeles, chestiunea cu clopoțelul, care este cea mai deosebită trăsătură a cazului. De ce să sune clopoțelul? Hoțul a făcut-o ca să se dea mare? Sau mai era cineva cu hoțul și acest cineva a făcut-o ca să împiedice infracțiunea? Sau a fost un accident? Sau a fost...?

Holmes căzu din nou în starea de meditație intensă și tăcută din care abia ieșise, dar mie, obișnuit fiind cu toate toanele lui, mi se părea că o nouă posibilitate îi răsărise brusc în minte. Era trei și douăzeci când am ajuns la capătul călătoriei noastre și, după ce am luat pe fugă prânzul la bufet, am pornit imediat spre Scotland Yard.

Holmes îi trimisese deja o telegramă lui Forbes, așa că l-am găsit așteptându-ne. Era un om scund și viclean, cu o față ascuțită și o expresie deloc amabilă. Ne primi cât se poate de rece, mai ales când auzi în ce problemă venisem.

— Am mai auzit eu de metodele dumneavoastră, domnule Holmes, zise el acru. Sunteți întotdeauna gata să folosiți toate informațiile pe care vi le pune poliția la dispoziție, apoi încercați să soluționați singur cazul și să ne discreditați pe noi.

— Dimpotrivă, zise Holmes. Din ultimele cincizeci şi trei de cazuri pe care le-am rezolvat, numele meu a apărut doar în patru, iar în restul de patruzeci şi nouă poliţia a primit toate laudele. Nu vă învinovăţesc pentru că nu ştiţi asta, fiindcă sunteţi tânăr şi n-aveţi experienţă, dar, dacă doriţi să ajungeţi departe în noua dumneavoastră slujbă, vă sfătuiesc să lucraţi cu mine şi nu împotriva mea.

— Aş fi foarte fericit dacă mi-aţi da câteva indicii, zise detectivul schimbându-şi imediat atitudinea. Cu siguranţă, până acum n-am primit nicio laudă pentru cazul acesta.

— Ce măsuri aţi luat?

— Tangey, omul de serviciu, a fost pus sub urmărire. A părăsit regimentul de gardă cu referinţe bune şi nu am putut găsi nimic împotriva lui. Nevastă-sa însă e o poamă rea. Cred că ştie mai multe despre problema asta decât lasă să se vadă.

— Pe ea aţi pus-o sub urmărire?

— Am pus pe urmele ei o femeie din serviciul nostru. Doamna Tangey are obiceiul să bea, iar funcţionara noastră a fost de două ori în preajma ei când aceasta era criţă, dar n-a putut scoate nimic de la ea.

— Am înţeles că i-au căutat şi nişte creditori.

— Da, dar i-au plătit.

— De unde au avut bani?

— Chestia asta n-a fost dubioasă. Şi-a primit el pensia. Nu există niciun indiciu că s-ar scălda dintr-odată în bani.

— Cum a explicat doamna Tangey că a răspuns ea când a sunat domnul Phelps după cafea?

— A zis că soţul ei era foarte obosit şi a vrut să-l scutească de un efort.

— Mda, asta s-ar potrivi cu faptul că el a fost găsit puţin mai târziu dormind pe scaun. Nu există nimic împotriva lor decât caracterul femeii. Ai întrebat-o de ce se grăbea în seara aceea? Graba ei a atras atenţia ofiţerului de poliţie.

— Plecase mai târziu ca de obicei şi voia să ajungă acasă.

— I-aţi atras atenţia asupra faptului că dumneavoastră şi domnul Phelps, care aţi pornit la drum cu cel puţin douăzeci de minute după ea, aţi ajuns acasă înaintea ei?

— Ea zice că asta e din cauză că omnibuzul merge mai încet decât birja.

— A explicat de ce, după ce a ajuns acasă, a fugit în bucătăria din spate?

— Pentru că acolo ținea banii cu care voia să-i plătească pe creditori.

— Cel puțin are un răspuns pentru toate. Ați întrebat-o dacă nu cumva, atunci când a plecat, s-a întâlnit cu cineva sau a văzut pe cineva dând târcoale pe strada Charles?

— N-a văzut pe nimeni în afară de polițist.

— Ei, bine, se pare că ați interogat-o foarte amănunțit. Ce altceva ați mai făcut?

— Funcționarul Gorot a fost supravegheat pe tot parcursul acestor nouă săptămâni, dar fără rezultat. N-avem nicio dovadă împotriva lui.

— Altceva?

— Păi, nu mai e nimic altceva, niciun fel de indiciu.

— V-ați format totuşi vreo teorie despre faptul că a sunat clopoțelul?

— Ei, bine, trebuie să mărturisesc că acest lucru mă depăşeşte. Oricine a fost, trebuie să fi avut mult sânge rece dacă a dat alarma în felul ăsta.

— Da, a fost într-adevăr o chestie ciudată. Vă mulțumesc mult pentru tot ce mi-ați spus. Dacă voi fi în măsură să vă dau individul pe mână, vă voi da de veste. Haide, Watson.

— Şi acum unde mergem?, am întrebat eu după ce am ieşit din birou.

— Acum mergem să vorbim cu lordul Holdhurst, actualul ministru şi viitorul prim-ministru al Angliei.

Am avut norocul să-l găsim pe lordul Holdhurst încă în biroul lui din strada Downing şi, după ce Holmes îi trimise cartea lui de vizită, am fost conduşi imediat la el.

Politicianul ne primi cu acea amabilitate demodată pentru care e atât de celebru şi ne invită să luăm loc în două fotolii luxoase, de-o parte şi de alta a şemineului.

Aşa cum stătea în picioare, pe covorul dintre noi, cu silueta sa înaltă şi subțire, cu trăsăturile sale ascuțite, cu fața gânditoare şi cu părul cârlionțat, încărunțit prematur, părea

să fie întruchiparea acelei categorii rare de oameni, un nobil care este într-adevăr nobil.

— Numele dumneavoastră îmi este foarte cunoscut, domnule Holmes, zise el zâmbind. Şi, desigur, nu pot pretinde că nu ştiu de ce aţi venit. În aceste birouri nu a avut loc decât un singur eveniment care ar fi putut să vă atragă atenţia. Ale cui interese le reprezentaţi, dacă-mi permiteţi să vă întreb?

— Ale domnului Percy Phelps, răspunse Holmes.

— A, nefericitul meu nepot! Înţelegeţi, desigur, că relaţia noastră de rudenie mă pune într-o imposibilitate şi mai mare de a-l proteja în vreun fel. Mă tem că incidentul va avea un efect foarte dăunător asupra carierei lui.

— Dar dacă documentul este găsit?

— A, bineînţeles, asta ar fi cu totul altceva.

— Aş avea una sau două întrebări pe care aş dorí să vi le pun, lord Holdhurst.

— Voi fi fericit să vă dau orice informaţii pe care o am.

— În camera aceasta aţi dat instrucţiunile cu privire la copierea documentului?

— Da.

— Atunci înseamnă că ar fi fost greu să vă audă cineva de afară, nu-i aşa?

— Nici nu se pune problema.

— Aţi pomenit vreodată cuiva de intenţia dumneavoastră de a da tratatul la copiat?

— Niciodată.

— Sunteţi sigur de asta?

— Absolut.

— Ei bine, de vreme ce dumneavoastră n-aţi spus nimănui nimic, şi nici domnul Phelps n-a spus nimănui nimic, şi nimeni altcineva n-a ştiut nimic despre acest lucru, atunci prezenţa hoţului în cameră a fost pur întâmplătoare. Şi-a dat seama că i se oferă o şansă deosebită şi a profitat de ea.

Politicianul zâmbi.

— Aici e un domeniu la care nu mă pricep, zise el.

Holmes se gândi o clipă.

— Mai este un element important pe care vreau să-l discut cu dumneavoastră, zise el. Din câte am înţeles, vă era teamă

că aflarea unor detalii din acest tratat ar putea avea consecințe foarte grave.

Pe fața expresivă a politicianului trecu o umbră.

— Foarte grave, într-adevăr.

— Şi aceste consecințe s-au manifestat?

— Încă nu.

— Dacă tratatul acesta ar fi ajuns, să zicem, la Ministerul de Externe al Franței sau la cel al Rusiei, ați fi auzit despre asta?

— Fără îndoială, am fi auzit, zise lordul Holdhurst făcând o strâmbătură.

— Din moment ce au trecut aproape zece săptămâni şi nu s-a auzit nimic, atunci nu e greşit să presupunem că, dintr-un motiv sau altul, tratatul n-a ajuns încă la străini.

Lordul Holdhurst ridică din umeri.

— E greu de presupus, domnule Holmes, că hoțul a luat tratatul doar ca să-l pună în ramă şi să-l atârne pe perete.

— Poate că aşteaptă un preț mai bun.

— Dacă mai aşteaptă mult, n-o să mai obțină niciun fel de preț. Peste câteva luni, tratatul nu va mai fi secret.

— Asta e foarte important, zise Holmes. Desigur, se poate presupune că hoțul a căzut dintr-odată bolnav...

— De meningită, de exemplu?, întrebă politicianul fulgerându-l cu privirea.

— N-am spus asta, zise Holmes imperturbabil. Şi acum, lord Holdhurst, cred că v-am răpit deja prea mult din timpul dumneavoastră prețios, drept care o să ne luăm la revedere.

— Vă urez succes în cercetările dumneavoastră, indiferent cine o fi răufăcătorul, răspunse nobilul cu o înclinare a capului în timp ce ne conducea la uşă.

— E un om bun, zise Holmes când am ieşit afară în strada Whitehall. Dar se luptă ca să-şi mențină poziția. E departe de a fi bogat şi e foarte solicitat. Ai observat, desigur, că a trebuit să-şi pună tălpi noi la ghete. Şi acum, Watson, nu te voi mai reține din treburile tale legitime. Azi nu voi mai face nimic, decât dacă primesc vreun răspuns la anunțul meu în privința birjei. Dar îți voi fi extrem de îndatorat dacă ai veni cu mine mâine la Woking, cu acelaşi tren pe care l-am luat şi azi.

Ca atare, m-am întâlnit cu el a doua zi de dimineaţă şi am călătorit împreună până la Woking. Mi-a spus că nu primise niciun răspuns la anunţ şi că nu intervenise nimic nou care să mai lămurească puţin cazul. Atunci când voia, Holmes afişa expresia perfect imobilă a unui indian, aşa că nu mi-am putut da seama din înfăţişarea lui dacă este sau nu mulţumit de situaţia cazului. Îmi aduc aminte că a vorbit doar despre sistemul de măsurători al lui Bertillon, exprimându-şi admiraţia entuziastă pentru savantul francez.

Pe clientul nostru l-am găsit tot sub îngrijirea devotatei lui infirmiere, dar arătând mult mai bine decât înainte.

Când am intrat, s-a ridicat fără dificultate de pe canapea şi ne-a salutat.

— Aveţi noutăţi?, întrebă el nerăbdător.

— După cum m-am aşteptat, raportul meu este negativ, zise Holmes. Am vorbit cu Forbes şi cu unchiul dumneavoastră şi am demarat câteva cercetări care s-ar putea să ducă la ceva.

— Atunci înseamnă că nu v-aţi descurajat?

— În niciun caz.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze pentru că spuneţi asta!, strigă domnişoara Harrison. Dacă ne păstrăm curajul şi răbdarea, adevărul trebuie să iasă la suprafaţă.

— Se pare că noi avem mai multe să vă spunem dumneavoastră decât aveţi dumneavoastră să ne spuneţi nouă, zise Phelps, aşezându-se iar pe canapea.

— Speram eu să fie aşa.

— Da, am trecut printr-o aventură azi-noapte şi s-ar putea să se dovedească a fi una gravă.

În timp ce vorbea, expresia lui deveni sumbră şi în ochi îi apăru un sentiment înrudit cu frica.

— Ştiţi că încep să cred că, fără să ştiu, sunt ţinta unei conspiraţii monstruoase şi că mi-e ameninţată nu numai onoarea, ci şi viaţa?, zise el.

— Aha!, exclamă Holmes.

— Pare incredibil, căci eu, din câte ştiu, nu am niciun duşman pe lumea asta. Şi totuşi, după experienţa de azi-noapte, e singura concluzie la care pot ajunge.

— Povestiţi-mi, vă rog.

— Trebuie să ştiți că azi-noapte a fost pentru prima dată când am dormit fără să am inflrmiera în cameră. Mă simțeam atât de bine, încât m-am gândit că mă pot lipsi de ea. Cu toate astea, am lăsat aprinsă o lumină de noapte. Ei bine, pe la două noaptea tocmai ațipisem, când am fost trezit deodată de un zgomot uşor. Semăna cu sunetul făcut de un şoarece când roade scândurile, iar eu am stat o vreme să-l ascult, crezând că, într-adevăr, de la asta vine. Apoi, zgomotul s-a întețit şi deodată s-a auzit dinspre fereastră un sunet metalic ascuțit. M-am ridicat uimit în capul oaselor. Acum nu mai exista nicio îndoială ce însemnau sunetele. Primul fusese provocat de cineva care împingea un instrument în deschizătura dintre canaturile ferestrei, iar al doilea, de forțarea încuietorii.

Apoi a urmat o pauză de aproape zece minute, ca şi cum persoana respectivă aştepta să vadă dacă zgomotul mă trezise. După care, am auzit scârțâitul uşor al ferestrei care se deschidea puțin câte puțin. N-am mai putut suporta, căci nervii mei nu mai sunt cum au fost. Am sărit din pat şi am deschis obloanele.

Un bărbat stătea ghemuit la fereastră. Nu l-am văzut prea bine, pentru că a fugit ca din puşcă. Era înfăşurat într-un fel de manta, care îi acoperea şi partea de jos a feței. Nu sunt sigur decât de un lucru, şi anume că avea o armă în mână. Mi s-a părut a fi un cuțit lung. Am văzut clar licărirea lamei atunci când omul s-a întors să o ia la fugă.

— Asta e foarte interesant, zise Holmes. Spuneți-mi, vă rog, ce ați făcut după aceea?

— Dacă aş fi fost mai în putere, aş fi fugit după el pe fereastră. Dar, în situația dată, n-am făcut decât să sun clopoțelul şi să scol toată casa. Mi-a luat ceva timp, întrucât clopoțelul sună în bucătărie, iar servitorii dorm toți la etaj. Dar am început să strig şi asta l-a făcut pe Joseph să coboare, iar el i-a sculat pe ceilalți. Joseph şi grăjdarul au găsit urme pe stratul cu flori din fața ferestrei, dar pe aici n-a mai plouat deloc în ultimul timp, aşa că le-a fost imposibil să se ia după urme prin iarbă. Cu toate acestea, mi-au spus că se văd urme pe gardul din lemn dinspre drum, ca şi cum cineva ar fi sărit pe deasupra şi ar fi rupt vârful uneia dintre şipci. Deocamdată

n-am spus nimic poliției locale, pentru că m-am gândit că ar fi mai bine să aud întâi părerea dumneavoastră.

Această relatare a clientului nostru păru că are un efect extraordinar asupra lui Sherlock Holmes. Acesta se ridică de pe scaun şi începu să măsoare camera în lung şi-n lat, pradă unei agitații de necontrolat.

— O nenorocire nu vine niciodată singură, zise Phelps zâmbind, deşi era evident că aventura lui îl cam zdruncinase.

— Cu siguranță, şi ați avut din plin parte de aşa ceva, zise Holmes. Ați putea să vă plimbați cu mine în jurul casei?

— O, da, mi-ar prinde bine puțin soare. O să vină şi Joseph cu noi.

— Şi eu, zise domnişoara Harrison.

— Mă tem că nu, zise Holmes clătinând din cap. Cred că trebuie să vă rog să rămâneți aşezată exact acolo unde vă aflați.

Tânăra domnişoară îşi reluă locul, cu un aer de nemulțumire. În schimb, fratele ei ni se alătură şi ieşirăm toți patru afară. Am înconjurat peluza până când am ajuns în dreptul ferestrei de la camera tânărului diplomat. Aşa cum spusese, erau urme pe stratul cu flori, dar erau mult prea neclare şi prea şterse. Holmes se aplecă o clipă deasupra lor, apoi se ridică dând din umeri.

— Nu cred că poate cineva să înțeleagă ceva din ele, zise el. Haideți să dăm un ocol casei şi să vedem de ce a ales hoțul această cameră în mod special. După părerea mea, ferestrele mari de la salon şi de la sufragerie ar fi trebuit să constituie o atracție mult mai mare.

— Poate că sunt mai vizibile din drum, sugeră domnul Joseph Harrison.

— A, da, bineînțeles. Văd o uşă aici, pe care ar fi putut încerca s-o forțeze. La ce serveşte?

— E intrarea de serviciu pentru furnizori. Desigur, peste noapte e încuiată.

— Ați mai avut vreodată o alarmă de acest gen?

— Niciodată, zise clientul nostru.

— Țineți argintărie în casă sau altceva care ar putea să-i tenteze pe spărgători?

— Nimic de valoare.

Holmes se plimbă în jurul casei, cu mâinile în buzunare şi cu un aer neatent, ceea ce nu-i stătea în fire.

— Apropo, îi zise el lui Joseph Harrison, din câte am înțeles, ați găsit un loc pe unde individul a sărit gardul, ia să-l vedem!

Tânărul ne conduse într-un loc unde vârful uneia dintre şipcile de lemn fusese crăpat. O bucățică de lemn rămăsese atârnată. Holmes o smulse şi o examină cu un ochi critic.

— Credeți că bucățica asta a fost ruptă azi-noapte? Pare mai degrabă o crăpătură veche, nu-i aşa?

— Păi, tot ce se poate.

— Nu văd niciun fel de urme cum că ar fi sărit cineva de partea cealaltă a gardului. Nu, nu cred că vom găsi vreun indiciu aici. Să ne întoarcem în dormitor şi să mai discutăm chestiunea.

Percy Phelps mergea foarte încet, sprijinindu-se de brațul viitorului său cumnat. Holmes traversă repede peluza şi noi doi ajunserăm la fereastra deschisă a dormitorului cu mult înaintea celorlalți.

— Domnişoară Harrison, zise Holmes vorbind cât se poate de febril, trebuie să rămâneți toată ziua exact acolo unde vă aflați. Este un lucru de o importanță vitală.

— Desigur, domnule Sherlock Holmes, dacă aşa doriți, zise fata cu uimire.

— Când vă veți duce la culcare, încuiați pe dinafară uşa acestei camere şi păstrați cheia la dumneavoastră. Vă rog să-mi făgăduiți că o veți face.

— Dar Percy?

— El va veni cu noi la Londra.

— Iar eu trebuie să rămân aici?

— Pentru el faceți asta. Îl puteți ajuta. Repede! Făgăduiți-mi!

Fata încuviință iute din cap, tocmai când ceilalți doi se apropiau.

— De ce stai aşa morocănoasă acolo, Annie?, strigă fratele ei. Vino şi tu afară la soare!

— Nu, mulțumesc, Joseph. Mă doare puțin capul, iar în camera asta e atât de răcoare şi de plăcut!...

— Şi acum ce propuneți, domnule Holmes?, întrebă clientul nostru.

— Păi, chiar dacă ne ocupăm de această chestiune mărunță, nu trebuie să pierdem din vedere investigația noastră principală. M-ar ajuta foarte mult dacă ați putea să veniți la Londra cu noi.

— Chiar acum?

— Mă rog, cât de repede puteți. Să zicem, peste o oră.

— Să ştiți că mă simt destul de în putere, dacă aveți într-adevăr nevoie de ajutorul meu.

— Mai mult decât credeți.

— Poate că ați dori să rămân acolo peste noapte?

— Tocmai voiam să vă propun acest lucru.

— Atunci, dacă prietenul meu de azi-noapte îmi va face iar o vizită, va găsi cuibul gol. Suntem cu toții în mâinile dumneavoastră, domnule Holmes, şi vă rog să ne spuneți exact ce vreți să facem. Poate că ați prefera să vină şi Joseph cu noi, ca să aibă grijă de mine?

— O, nu, după cum ştiți, prietenul meu, Watson, este medic şi va avea el grijă de dumneavoastră. Vom lua prânzul aici, dacă ne veți permite, apoi vom porni toți trei spre oraş.

Lucrurile fură aranjate aşa cum sugerase el, deşi domnişoara Harrison îşi ceru scuze că nu poate părăsi dormitorul, îndeplinind astfel rugămintea lui Holmes.

Eu nu-mi puteam da seama care era scopul manevrelor prietenului meu decât dacă nu cumva voia s-o țină pe domnişoară departe de Phelps, care, bucurându-se de însănătoşirea lui şi de perspectiva unei activități, luă prânzul cu noi în sufragerie. Dar Holmes mai avea o surpriză pentru noi, căci, după ce ne-a însoțit până la gară şi ne-a văzut urcându-ne în vagon, ne-a anunțat calm că el nu are nicio intenție să plece din Woking.

— Mai sunt câteva elemente pe care aş dori să le lămuresc înainte de a pleca, zise el. Absența dumneavoastră, domnule Phelps, îmi va fi într-un fel de folos. Watson, când vei ajunge la Londra, ți-aş fi îndatorat dacă te-ai duce imediat în strada Baker cu prietenul nostru aici de față şi dacă ai rămâne cu el până când voi veni şi eu. E bine că ați fost colegi de şcoală şi, fără îndoială, aveți multe de discutat. Domnul Phelps poate sta în dormitorul de oaspeți în seara asta, iar eu o să vă regăsesc

mâine dimineață la timp ca să luăm micul dejun, întrucât am un tren care mă va aduce la Waterloo la ora opt.

— Dar cum rămâne cu investigația noastră din Londra?, întrebă Phelps trist.

— Ne vom ocupa de ea mâine. Cred că acum pot fi mai de folos aici.

— Ar fi bine să le spuneți celor de la Briarbrae că sper să mă întorc mâine seară, strigă Phelps, când trenul se puse în mişcare.

— Nu prea cred că o să mă întorc la Briarbrae, răspunse Holmes şi ne făcu vesel cu mâna, în timp ce trenul părăsea în viteză gara.

Eu şi Phelps ne-am apucat să discutăm chestiunea pe drum, dar niciunul dintre noi nu găsi o explicație satisfăcătoare pentru această nouă întorsătură a lucrurilor.

— Bănuiesc că vrea să descopere vreun indiciu în legătură cu spargerea de azi-noapte, dacă a fost vorba de o spargere. Eu, unul, nu cred că a fost un simplu hoț.

— Atunci, care e teoria ta?

— Pe cuvântul meu, poți să pui asta pe seama nervilor mei slăbiți dacă vrei, dar eu cred că se țese o puternică intrigă politică în jurul meu şi că, din cine ştie ce motiv, care depăşeşte puterea mea de înțelegere, conspiratorii urmăresc să-mi ia viața. Pare pompos şi absurd, dar gândeşte-te la fapte! De ce ar încerca un hoț să spargă fereastra unui dormitor, de unde n-ar avea ce să fure, şi de ce să vină cu un cuțit lung în mână?

— Eşti sigur că nu era o rangă?

— O, nu, era sigur un cuțit. Am văzut foarte clar când a strălucit lama.

— Dar de ce să te urmărească cineva cu atâta dușmănie?

— A, iată întrebarea!

— Ei, bine, dacă Holmes e de aceeaşi părere, asta ar explica purtarea lui, nu-i aşa? Presupunând că teoria ta este cu adevărat corectă, dacă va reuşi să pună mâna pe omul care te-a amenințat azi-noapte, va face un mare pas înainte către descoperirea celui care a furat tratatul naval. E absurd să presupunem că ai doi dușmani, dintre care unul te jefuieşte, iar celălalt îți amenință viața.

— Dar Holmes a zis că nu se duce la Briarbrae.

— Eu îl cunosc de mult timp, am zis, dar nu l-am văzut niciodată să facă ceva fără un motiv întemeiat.

Şi cu aceasta, conversaţia noastră alunecă spre alte subiecte de discuţie. Pentru mine, ziua a fost una obositoare.

Phelps era încă slăbit după boala lui îndelungată, iar nenorocirea prin care trecea îl făcea plângăreţ şi agitat. Am încercat în zadar să-i trezesc interesul în privinţa Afganistanului, a Indiei, a problemelor sociale, a oricărui subiect care i-ar fi abătut gândurile în altă parte. El se întorcea mereu la tratatul lui pierdut, punându-şi întrebări, făcând presupuneri şi speculând cu privire la ceea ce făcea Holmes în acel moment, la ce fel de măsuri lua lordul Holdhurst sau la ce noutăţi vom afla a doua zi dimineaţă. Pe măsură ce seara trecea, agitaţia lui devenea din ce în ce mai supărătoare.

— Tu ai încredere absolută în Holmes?, mă întrebă el.

— L-am văzut făcând nişte lucruri de-a dreptul remarcabile.

— Dar n-a făcut niciodată lumină într-un caz atât de întunecat ca acesta, nu-i aşa?

— Ba, cum să nu, l-am văzut rezolvând probleme care aveau şi mai puţine indicii decât cazul tău.

— Dar nu erau la mijloc interese atât de mari, nu?

— Asta nu ştiu. Dar ştiu sigur că, acţionând în numele a trei dintre casele regale din Europa, a fost implicat în nişte chestiuni de o importanţă vitală.

— Dar tu îl cunoşti bine, Watson. Este un om atât de misterios, încât nu prea ştiu niciodată ce să cred despre el. Crezi că are speranţe în privinţa cazului meu? Crezi că se aşteaptă să-l rezolve cu succes?

— N-a spus nimic.

— Ăsta e semn rău.

— Dimpotrivă, am observat că atunci când e pe o pistă greşită, de obicei o mărturiseşte. De-abia când adulmecă o urmă şi nu e absolut sigur că e cea bună, atunci e foarte tăcut. Acum, dragă prietene, nu ajută la nimic dacă stăm şi ne agităm din pricina acestor lucruri, aşa că te rog să încerci să dormi puţin, ca să fii odihnit pentru ceea ce ar putea să ne aştepte mâine.

Am reuşit în cele din urmă să-mi conving prietenul să-mi asculte sfatul, deşi îmi dădeam seama din purtarea lui agitată că nu existau speranțe să adoarmă. Starea lui s-a dovedit a fi însă molipsitoare, pentru că şi eu m-am zvârcolit aproape toată noaptea, gândindu-mă la această chestiune ciudată şi formulând sute de teorii, una mai imposibilă ca alta. De ce rămăsese Holmes la Woking? De ce o rugase pe domnişoara Harrison să rămână în camera bolnavului toată ziua? De ce avusese atâta grijă să nu le spună celor de la Briarbrae că intenționa să rămână în preajma lor? Mi-am stors creierii până m-a luat somnul tot încercând să găsesc o explicație care ar elucida toate aceste lucruri.

M-am trezit la ora şapte şi m-am dus imediat în camera lui Phelps, pe care l-am găsit frânt de oboseală după o noapte de nesomn. Prima lui întrebare a fost dacă sosise Holmes.

— O să fie aici la ora la care a promis şi nicio secundă mai devreme sau mai târziu, am zis eu.

Şi am avut dreptate, pentru că, puțin după ora opt, o birjă se opri cu zgomot la uşă, iar din ea coborî prietenul nostru. Stând amândoi la fereastră, am văzut că avea mâna stângă înfăşurată într-un bandaj şi că fața lui era palidă şi întunecată. Intră, dar trecu ceva timp până urcă.

— Arată ca un om înfrânt!, strigă Phelps.

Am fost obligat să admit că avea dreptate.

— Cine ştie?, am zis, se poate ca rezolvarea problemei să fie aici, în oraş.

Phelps scoase un geamăt.

— Nu ştiu de ce, zise el, dar îmi pusesem mari speranțe în întoarcerea lui. Dar ieri ştiu sigur că n-avea mâna bandajată. Ce s-o fi întâmplat?

— Holmes, sper că nu eşti grav rănit, am zis eu când prietenul meu intră în cameră.

— Aş, e doar o zgârietură cauzată de neghiobia mea, răspunse el urându-ne bună-dimineața cu o înclinare a capului. Cazul ăsta al dumneavoastră, domnule Phelps, e fără îndoială unul dintre cele mai încurcate pe care le-am investigat vreodată!

— M-am temut eu că s-ar putea să vă depăşească.

— A fost o experiență de-a dreptul remarcabilă.

— După bandaj, înțeleg că ai trecut prin niște aventuri, am zis eu. N-ai vrea să ne spui ce s-a întâmplat?

— După micul dejun, dragul meu Watson. Amintește-ți că în dimineața asta am respirat aerul ținutului Surrey pe parcursul a treizeci de mile. Bănuiesc că n-am primit niciun răspuns la anunțul meu cu privire la birjă. Asta e, nu putem câștiga de fiecare dată.

Masa a fost pusă și tocmai eram gata să sun clopoțelul, când intră doamna Hudson cu ceaiul și cu cafeaua. Câteva minute mai târziu, aduse trei platouri acoperite, iar noi ne așezarăm la masă: Holmes – mort de foame, eu – plin de curiozitate și Phelps – căzut în cea mai neagră depresie.

— Doamna Hudson s-a întrecut pe sine de data asta, zise Holmes ridicând capacul unui platou, pe care era o farfurie cu pui cu sos condimentat. Gătește o gamă cam limitată de feluri de mâncare, dar, ca toate scoțiencele, are o idee sănătoasă despre micul dejun. Tu ce ai acolo, Watson?

— Ouă cu șuncă, am răspuns.

— Perfect! Dumneavoastră ce doriți, domnule Phelps: pui cu sos, ouă, sau vă serviți singur?

— Mulțumesc. Nu pot să mănânc nimic, zise Phelps.

— Ei, gustați din mâncarea pe care o aveți în față!

— Mulțumesc, dar chiar nu pot.

— Atunci, zise Holmes cu o licărire poznașă în ochi, poate mă serviți pe mine, nu-i așa?

Phelps descoperi platoul și în clipa următoare scoase un țipăt, iar fața lui deveni la fel de albă ca farfuria pe care o fixa cu privirea. În mijlocul platoului se afla un mic sul de hârtie gri-albăstruie. Îl ridică în sus, îl sorbi din ochi, apoi începu să sară ca un nebun prin cameră, strângându-l la piept și zbierând de fericire. Apoi căzu într-un fotoliu, atât de copleșit și de epuizat din cauza propriilor emoții, încât a trebuit să-i turnăm rachiu pe gât ca să nu leșine.

— Gata, gata!, zise Holmes bătându-l liniștitor pe umăr. A fost răutăcios din partea mea să vă iau așa, pe nepregătite, dar Watson, aici de față, o să vă confirme că nu pot rezista niciodată tentației de a dramatiza puțin lucrurile.

Phelps îi apucă mâna şi i-o sărută.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze!, strigă el. Mi-ați salvat onoarea.

— Păi, era în joc şi onoarea mea, să ştiți, zise Holmes. Vă asigur că e la fel de îngrozitor pentru mine să eşuez într-un caz, cum e pentru dumneavoastră să dați greş în îndeplinirea unei sarcini.

Phelps vârî prețiosul document în buzunarul din interiorul hainei.

— Nu îndrăznesc să vă întrerup micul dejun şi totuşi mor de curiozitate să aflu cum l-ați obținut şi unde era.

Sherlock Holmes înghiți o ceaşcă cu cafea şi îşi îndreptă atenția către ouăle cu şuncă. Apoi se ridică, îşi aprinse pipa şi se instală în fotoliu.

— O să vă povestesc mai întâi ce am făcut şi abia după aceea o să vă spun cum de mi-a venit ideea, zise el. După ce ne-am despărțit la gară, am făcut o plimbare încântătoare prin peisajul admirabil al ținutului Surrey, până la un sătuc drăguț, numit Ripley, unde am intrat într-un han şi mi-am băut ceaiul, având grijă să-mi umplu plosca şi să-mi pun o pungă cu sendvişuri în buzunar. Am rămas acolo până seara, când am plecat iar spre Woking, ajungând pe drumul din fața vilei Briarbrae puțin după apusul soarelui.

Ei bine, am aşteptat până când nu mai era nimeni pe drum, deşi cred că oricum nu e un loc prea frecventat, oricare ar fi ora, şi apoi am sărit gardul în grădină.

— Bine, dar poarta era sigur deschisă!, exclamă Phelps.

— Da, dar eu am nişte gusturi mai ciudate în domeniul ăsta. Am ales locul unde sunt cei trei brazi şi, la adăpostul lor, am sărit gardul fără ca cineva din casă să mă poată vedea. M-am ghemuit printre tufişurile de pe partea cealaltă şi am mers târâş de la unul la altul, după cum reiese din starea jalnică a genunchilor de la pantaloni, până când am ajuns la pâlcul de rododendroni aflați chiar vizavi de fereastra de la dormitorul dumneavoastră. Acolo, m-am aşezat pe vine şi am aşteptat să văd ce se întâmplă.

Storurile de la camera dumneavoastră nu erau trase, aşa că am putut s-o văd pe domnişoara Harrison stând la masă şi

citind. La zece şi un sfert a închis cartea, a tras obloanele şi s-a dus la culcare. Am auzit-o închizând uşa şi am fost convins că a încuiat-o cu cheia.

— Cu cheia!, exclamă Phelps.

— Da, îi dădusem domnişoarei Harrison instrucţiuni să încuie uşa pe dinafară şi să ia cheia cu ea când se duce la culcare. Mi-a îndeplinit fiecare indicaţie, exact aşa cum i-am zis şi mai mult ca sigur că fără cooperarea ei nu aţi fi avut acum hârtia aceea în buzunar. În fine, ea a plecat, luminile s-au stins, iar eu am rămas ghemuit în tufişul de rododendroni.

Noaptea era plăcută, dar cu toate acestea pânda mea era obositoare. Bineînţeles că într-o astfel de situaţie ai aceleaşi emoţii pe care le are vânătorul când se ascunde lângă râu şi aşteaptă să vină vânatul să se adape. Totuşi, a fost o aşteptare foarte lungă, aproape la fel de lungă, Watson, ca atunci când am aşteptat noi în acea cameră îngrozitoare, când ne-am ocupat de mica problemă cu „Banda pătaţilor". Biserica din Woking avea un ceas care bătea sferturile de oră, iar eu am avut de mai multe ori impresia că se oprise. Dar, în sfârşit, pe la două noaptea am auzit deodată zgomotul slab al unui zăvor care e tras încet şi scârţâitul unei chei. O clipă mai târziu, uşa de serviciu s-a deschis şi domnul Joseph Harrison a păşit în lumina lunii.

— Joseph!, exclamă Phelps.

Era cu capul descoperit, dar avea pe umeri o manta, astfel încât să-şi poată acoperi repede faţa în cazul unei alarme.

S-a furişat ascuns de umbra zidului, iar când a ajuns în dreptul ferestrei, a băgat un cuţit cu lama lungă între canaturi şi a forţat încuietoarea. Apoi, a deschis fereastra şi, vârând cuţitul în crăpătura dintre obloane, a ridicat opritoarea şi le-a dat în lături.

Din locul unde mă aflam, vedeam perfect interiorul camerei şi fiecare mişcare a lui. A aprins două lumânări, care erau pe poliţa şemineului, apoi a dat la o parte colţul dinspre uşă al covorului. S-a aplecat imediat şi a scos o scândură pătrată, ca acelea care permit instalatorilor să umble la coturile ţevilor de gaze. De fapt, această scândură acoperea cotul ţevilor care alimentează bucătăria de dedesubt. Din această ascunzătoare,

Joseph a scos sulul acela de hârtie, apoi a pus la loc scândura, a aranjat covorul, a stins lumânările şi mi-a căzut drept în braţe, căci eu îl aşteptam afară, lângă fereastră.

Ei bine, se pare că domnişorul Joseph e mai nărăvaş decât credeam. S-a repezit la mine cu cuţitul, iar eu a trebuit să-l trântesc la pământ de două ori, ocazie cu care m-am ales cu o tăietură la degete până să reuşesc să-l imobilizez. Mi-a aruncat o privire ucigătoare cu singurul ochi cu care mai putea să vadă după ce s-a încheiat încăierarea, dar a ascultat de vocea raţiunii şi mi-a dat hârtiile. După ce le-am luat, i-am dat omului meu drumul, dar i-am telegraflat toate amănuntele lui Forbes azi-dimineaţă. Dacă e destul de iute ca să prindă pasărea, toate bune şi frumoase. Dar dacă, aşa cum isteţimea mea mă face să bănuiesc, o să găsească cuibul gol până ajunge el acolo, păi, cu atât mai bine pentru guvern. Cred că lordul Holdhurst, pe de o parte, şi domnul Phelps, pe de alta, ar prefera ca afacerea să nu ajungă la tribunal.

— Dumnezeule!, zise clientul nostru, cu răsuflarea întretăiată. Vreţi să spuneţi că, în toate aceste zece săptămâni lungi de agonie, hârtiile furate au fost tot mereu acolo, chiar în aceeaşi cameră cu mine?

— Exact.

— Şi Joseph! Joseph, un ticălos şi un hoţ!

— Hm! Mi-e teamă că Joseph are un caracter mult mai ascuns şi mai periculos decât ar crede cineva judecând după înfăţişarea lui. Din ceea ce mi-a spus azi-dimineaţă, am înţeles că a pierdut foarte mulţi bani speculând la bursă şi era gata să facă orice ca să-şi îmbunătăţească situaţia financiară. Fiind un om complet egoist, atunci când s-a ivit o ocazie nu a lăsat să-l împiedice nici fericirea surorii lui, nici reputaţia dumneavoastră.

Percy Phelps se înfundă în fotoliu.

— Mi se învârte capul, zise el. Cuvintele dumneavoastră m-au ameţit.

— Principala dificultate în cazul dumneavoastră, replică Holmes în felul lui didactic, a constat în faptul că existau prea multe dovezi. Ceea ce era vital era acoperit şi ascuns de ceea ce era irelevant. Dintre toate faptele pe care le aveam

în față, trebuia să le alegem doar pe cele pe care le considerăm esențiale şi apoi să le punem cap la cap în ordine, ca să reconstituim acest lanț remarcabil de evenimente. Eu începusem deja să-l suspectez pe Joseph după ce mi-ați spus că aveați de gând să vă întoarceți acasă împreună cu el în seara aceea; prin urmare, era foarte probabil ca el să treacă pe la dumneavoastră în drumul lui, mai ales că şi cunoştea bine Ministerul de Externe. Când am auzit că a fost cineva atât de nerăbdător să intre în dormitor, unde doar Joseph ar fi putut ascunde ceva – dumneavoastră ne-ați povestit cum l-ați scos pe Joseph afară din camera lui, atunci când ați venit cu doctorul – toate bănuielile mele au devenit certitudini, mai ales că încercarea de spargere a fost făcută tocmai în prima noapte în care infirmiera lipsea din cameră, acest lucru dovedind că intrusul cunoştea foarte bine rosturile casei.

— Ce orb am fost!

— Faptele în acest caz, aşa cum am reuşit eu să le stabilesc, sunt următoarele: acest Joseph Harrison a intrat în birou pe uşa din strada Charles şi, cunoscând drumul, s-a dus direct în camera dumneavoastră, chiar în clipa în care ieşeați. Negăsind pe nimeni acolo, a sunat imediat clopoțelul şi în acel moment ochii i-au căzut pe hârtiile de pe masă. Dintr-o privire, şi-a dat seama că norocul îi scosese în cale un document de stat de o valoare imensă şi, într-o clipă, l-a vârât în buzunar şi a plecat. După cum vă amintiți, au trecut câteva minute până ce omul de serviciu, somnoros, v-a atras atenția asupra clopoțelului, iar acele minute au fost suficiente ca să-i dea hoțului timp să scape.

Joseph a plecat la Woking cu primul tren şi, după ce şi-a examinat prada şi s-a asigurat că era într-adevăr de o valoare imensă, a ascuns-o în ceea ce el considera a fi un loc foarte sigur, cu intenția de a o lua de acolo peste o zi sau două şi de a o duce la Ambasada Franței – sau oriunde altundeva credea el că va obține un preț mare. Dar atunci v-ați întors dumneavoastră pe neaşteptate. Fără niciun avertisment, el a fost scos afară din camera lui şi din acel moment încolo au existat mereu cel puțin două persoane înăuntru, care îl împiedicau să-şi recupereze comoara. Trebuie să fi fost o situație

înnebunitoare pentru el. În cele din urmă, a crezut că se iveşte marea ocazie. A încercat să se furişeze în cameră, dar a fost bulversat de faptul că dumneavoastră eraţi treaz. Vă amintiţi că în seara aceea nu v-aţi băut ca de obicei somniferul.

— Îmi aduc aminte.

— Îmi închipui că el a luat măsuri să facă băutura cât mai eficace şi s-a bazat pe faptul că veţi fi inconştient. Desigur, mi-am dat seama că va repeta încercarea atunci când va putea s-o facă fără risc. Faptul că dumneavoastră aţi părăsit camera i-a dat ocazia pe care o aştepta. Am ţinut-o pe domnişoara Harrison înăuntru toată ziua pentru ca el să nu aibă cum să ne-o ia înainte. Apoi, după ce l-am lăsat să creadă că drumul e liber, am stat de pază aşa cum v-am spus. Deja ştiam că hârtiile sunt probabil în dormitor, dar n-aveam niciun chef să m-apuc să smulg podeaua şi să devastez camera căutându-le. Aşa că l-am lăsat pe el să le scoată din ascunzătoare şi astfel m-am scutit de un efort considerabil. Mai este vreun lucru pe care doriţi să vi-l lămuresc?

— Dar de ce a încercat să intre pe fereastră prima dată, când ar fi putut să folosească uşa?, am întrebat.

— Ca să ajungă la uşă, ar fi trebuit să treacă prin şapte dormitoare. Pe când pe peluză putea să iasă fără probleme. Altceva?

— Nu credeţi că avea vreo intenţie criminală, nu-i aşa?, întrebă Phelps. Cuţitul îl luase doar ca să-i servească drept unealtă.

— Se poate, răspunse Holmes dând din umeri. Tot ce pot să spun cu siguranţă e că stimatul Joseph Harrison e un domn în mila căruia eu unul nu m-aş încrede.

Sfârşit

Ultima problemă

De data asta, am inima grea când iau tocul ca să scriu aceste ultime cuvinte cu care voi mai relata vreodată talentele deosebite cu care era înzestrat prietenul meu, Sherlock Holmes. Am încercat, într-un mod incoerent şi mai mult ca sigur complet necorespunzător, să povestesc cumva experienţele ciudate pe care le-am trăit alături de el, începând cu întâmplarea care a făcut să ne întâlnim pentru prima dată, la vremea „Studiului în roşu“, şi până la amestecul lui în chestiunea „Tratatului naval“, amestec care a împiedicat fără îndoială o gravă complicaţie internaţională.

Intenţia mea a fost să mă opresc aici şi să nu spun nimic despre întâmplarea care a lăsat în viaţa mea un gol pe care trecerea a doi ani nu a reuşit să-l umple. Dar mâna mi-a fost forţată de recentele scrisori în care colonelul James Moriarty apără memoria fratelui său, iar eu nu am altă alternativă decât să prezint publicului faptele exact aşa cum au fost. Numai eu cunosc adevărul absolut despre această chestiune şi sunt convins că a venit timpul să-l dezvălui, căci nu serveşte la nimic să îl ascund. Din câte ştiu, au existat în presă doar trei relatări ale acestei poveşti: cea din ziarul de Geneva, din data de 6 mai 1891, telegrama agenţiei de presă Reuters, publicată în ziarele britanice pe 7 mai şi, în sfârşit, recentele scrisori la care am făcut referire. Dintre acestea, prima şi a doua au fost extrem de scurte, în timp ce a treia, după cum voi dezvălui acum, este o completă distorsionare a faptelor.

Îmi revine mie responsabilitatea de a spune pentru prima dată ce s-a întâmplat cu adevărat între profesorul Moriarty şi domnul Sherlock Holmes.

Poate vă amintiți că, după ce m-am căsătorit şi mai apoi am început să profesez în cabinetul meu particular, relațiile de prietenie care existaseră până atunci între mine şi Holmes s-au modificat întrucâtva.

Încă mai venea ocazional la mine atunci când avea nevoie de un însoțitor în cercetările lui, dar aceste ocazii au devenit din ce în ce mai rare, până când, în anul 1890, descopăr că au fost doar trei cazuri despre care am însemnări. De-a lungul iernii acelui an şi în primăvara lui 1891 am văzut în ziare că fusese angajat de guvernul Franței să rezolve o chestiune de extremă importanță, apoi am primit două înştiințări de la Holmes, expediate din Narbonne şi din Nîmes, din care am înțeles că şederea lui în Franța putea să fie una lungă. De aceea, am fost oarecum surprins să-l văd intrând în camera mea de consultații în seara zilei de 24 aprilie. M-a izbit faptul că era mai palid şi mai slab ca de obicei.

— Da, m-am consumat destul de mult, şi gratuit, replică el, drept răspuns mai degrabă la privirea mea decât la cuvintele mele. Am fost puțin cam aglomerat zilele astea. Ai ceva împotrivă dacă îți închid obloanele?

Singura lumină din cameră venea de la o lampă de pe masă, pe care o folosisem până atunci ca să citesc. Holmes se strecură pe lângă perete şi, trântind obloanele, le zăvorî bine.

— Ți-e frică de ceva?, am întrebat.

— Păi, da.

— De ce?

— De arme invizibile.

— Dragul meu Holmes, ce vrei să spui?

— Cred că mă cunoşti suficient de bine, Watson, ca să ştii că eu nu sunt nici pe departe un om care se sperie uşor. În acelaşi timp, e mai degrabă prostie decât curaj să refuzi să-ți dai seama de pericol atunci când se apropie de tine. Aş putea să-ți cer un chibrit?

Trase în piept fumul de țigară de parcă efectul liniştitor pe care îl avea era pentru el o binecuvântare.

— Trebuie să-mi cer scuze că am venit la o oră aşa de târzie, zise el, şi mai trebuie să te rog să treci peste convenţionalisme şi să-mi permiţi să părăsesc imediat casa prin spate, sărind gardul de la grădină.

— Dar ce înseamnă toate astea?, am întrebat.

Îmi întinse mâna, iar eu am văzut la lumina lămpii că două din încheieturile degetelor lui erau crăpate şi sângerau.

— După cum vezi, nu e un fleac fără substanţă, zise el zâmbind. Dimpotrivă, e destul de solid ca importanţă, dacă un om îşi rupe mâna din cauza lui. Doamna Watson e acasă?

— E plecată în vizită.

— Aşa deci! Eşti singur?

— Foarte.

— Atunci îmi e mai uşor să-ţi propun să vii cu mine pentru o săptămână în Europa.

— Unde?

— O, oriunde! Mie mi-e indiferent.

Era ceva ciudat în toate astea. Nu-i stătea în fire lui Holmes să-şi ia vacanţă fără scop, iar faţa lui palidă şi istovită îmi dădea de înţeles că nervii lui erau întinşi la maximum. El văzu întrebarea din ochii mei, aşa că, unindu-şi vârfurile degetelor şi sprijinindu-şi coatele pe genunchi, se apucă să-mi explice situaţia.

— Probabil că n-ai auzit de profesorul Moriarty niciodată?!, zise el.

— Nu, niciodată.

— Ei, iată geniul şi minunea în toată chestia asta!, strigă el. Omul e peste tot în Londra şi nimeni n-a auzit de el. Asta e ceea ce îl situează pe culmea infracţionalităţii. Îţi spun, Watson, cu toată seriozitatea că, dacă aş reuşi să-l învinge pe omul ăla, dacă aş putea să scap societatea de el, mă voi simţi îndreptăţit să spun că propria mea carieră a ajuns la apogeu şi voi fi pregătit să-mi găsesc o ocupaţie mai monotonă. Între noi fie vorba, cazurile recente în care am fost de ajutor Republicii Franceze şi familiilor regale din Scandinavia mi-au creat o situaţie financiară atât de bună, încât aş putea să continui să trăiesc în felul liniştit care îmi place mie şi să-mi concentrez atenţia asupra cercetărilor mele chimice. Dar n-aş putea să

am pace, Watson, n-aş putea sta liniştit în fotoliu dacă aş şti că un om ca profesorul Moriarty se plimbă nestingherit pe străzile Londrei.

— Dar ce a făcut?

— Cariera lui a fost una extraordinară. Este un om de familie bună şi cu o educație excelentă, înzestrat de natură cu un talent fenomenal la matematică. La vârsta de douăzeci şi unu de ani a scris un tratat despre teorema binomială, care s-a bucurat de popularitate în toată Europa. Pe baza lui a obținut o catedră de matematică într-una din universitățile noastre mai mici şi, după toate aparențele, avea o carieră strălucită în fața lui. Dar omul moştenise nişte înclinații extrem de diabolice. Avea în sânge o genă de criminal şi aceasta, în loc să fie temperată, era sporită şi făcută infinit de periculoasă de către extraordinarele lui capacități mentale. În universitate au început să circule zvonuri sumbre despre el, aşa că, în cele din urmă, a fost obligat să demisioneze şi să vină la Londra, unde a devenit instructor de armată. Cam asta ştie lumea despre el, dar ceea ce-ți voi spune acum este ceea ce am descoperit eu însumi.

După cum ştii, Watson, nimeni nu cunoaşte elita infractorilor din Londra aşa de bine cum o cunosc eu. Ani de-a rândul am fost permanent conştient de existența unei puteri în spatele răufăcătorului, o putere ascunsă, care organizează totul şi care stă mereu în calea legii, protejând infractorul cu scutul ei. De multe ori, în cazuri de tot felul – falsificatori, jafuri, omoruri – am simțit prezența acestei forțe şi i-am dedus acțiunea în multe din crimele nerezolvate în care nu mi s-a cerut personal ajutorul. Ani de-a rândul m-am străduit să rup vălul care o înconjura şi, în sfârşit, a venit o vreme când am prins firul şi l-am urmat, până când m-a condus, după mii de întortocheri viclene, la fostul profesor Moriarty, celebrul matematician.

Este un Napoleon al crimei, Watson. El este organizatorul a jumătate din ceea ce este rău şi aproape a tot ce trece neobservat în acest mare oraş. Este un geniu, un filosof, un gânditor abstract. Are o inteligență de o calitate superioară. Stă nemişcat ca un păianjen în centrul pânzei, dar acea pânză

are mii de ramificații, iar el cunoaşte foarte bine fiecare mişcare a fiecăreia dintre ele. El însuşi nu face mai nimic. El doar planifică. Dar agenții lui sunt mulți şi organizați de minune. Dacă e nevoie să se înfăptuiască o crimă, să se sustragă un document, să zicem, să se jefuiască o casă sau să se înlăture un om, atunci acest lucru îi este comunicat profesorului, treaba este organizată şi dusă la îndeplinire. Se poate ca agentul să fie prins. În acest caz, se face rost de bani pentru cauțiune sau pentru a plăti un avocat care să-l apere. Dar principala putere care se foloseşte de infractor nu e niciodată prinsă, nici măcar suspectată. Aceasta este organizația pe care am dedus-o, Watson, şi pentru ale cărei demascare şi desființare mi-am dedicat întreaga energie.

Dar măsurile de protecție care îl înconjurau pe profesor erau atât de şiret elaborate, încât, orice aş fi făcut, părea imposibil să obțin dovezi pe baza cărora să fie condamnat de un tribunal. Îmi cunoşti capacitățile, dragă Watson, şi totuşi, după trei luni, am fost silit să recunosc că întâlnisem în sfârşit un adversar care îmi era egal din punct de vedere intelectual. Oroarea pe care o simțeam vizavi de crimele lui s-a pierdut în admirația pe care o aveam față de abilitățile lui. În cele din urmă însă a făcut un pas greşit, un pas mic, mic de tot, dar a fost mai mult decât îşi putea permite, când eu eram atât de aproape pe urmele lui. Am profitat de ocazie şi, începând din acel moment, mi-am țesut plasa în jurul lui, iar acum e gata să se strângă. Peste trei zile, adică lunea care vine, lucrurile vor fi aranjate, iar profesorul şi toți membrii principali ai bandei lui vor fi în mâinile poliției. Şi apoi va urma cel mai mare proces penal al secolului, lămurirea a peste patruzeci de mistere şi ştreangul pentru toți, dar, înțelegi tu, dacă ne mişcăm o secundă prea devreme, s-ar putea să ne scape printre degete, chiar şi în ultimul moment.

Acum, dacă aş fi putut face acest lucru fără ştirea profesorului Moriarty, totul ar fi fost bine. Dar el este prea viclean pentru asta. A văzut fiecare mişcare pe care am făcut-o în efortul de a ajunge la el. S-a luptat de multe ori să scape, dar tot de atâtea ori i-am tăiat şi eu calea. Îți spun, prietene, că, dacă s-ar putea scrie o relatare amănunțită a acelei întreceri

tăcute, ar deveni cea mai strălucită operă de joc de-a şoarecele şi pisica din istoria activității de detectiv. Niciodată nu m-am întrecut pe mine însumi atât de mult şi niciodată nu am fost presat atât de tare de un adversar. Mi-a anihilat multe lovituri şi totuşi eu tocmai am reuşit să-l anihilez pe el. Azi-dimineață, am luat ultimele măsuri şi nu mai era nevoie decât de trei zile pentru a fi totul gata. Cum stăteam în camera mea reflectând la toată treaba, uşa s-a deschis şi profesorul Moriarty a apărut în fața mea.

Nervii mei sunt destul de oțeliți, Watson, dar trebuie să mărturisesc că am tresărit când l-am văzut stând acolo, în pragul uşii mele, pe omul la care mă gândisem atât de mult. Înfățişarea lui îmi era familiară.

Este un om foarte înalt şi slab, cu fruntea albă şi bombată, iar ochii lui sunt înfundați în cap. E ras, palid şi are o înfățişare de ascet, păstrând ceva din aspectul unui profesor. Are umerii încovoiați de prea mult studiu, iar capul îi iese în afară şi se mişcă mereu, încet, într-o parte şi în alta, în felul ciudat al unei reptile. S-a uitat la mine cu ochii încrețiți, străpungându-mă cu o privire foarte curioasă.

„Aveți o frunte mai puțin bombată decât m-aş fi aşteptat, a zis el în cele din urmă. E un obicei periculos să pipăi arme încărcate în buzunarul propriului halat."

Adevărul este că, atunci când a intrat, mi-am dat imediat seama de pericolul extrem în care mă aflam. Singura lui posibilitate de a scăpa era să mă reducă la tăcere. Într-o clipă, îmi vârâsem revolverul din sertar în buzunar şi îl țineam îndreptat spre el prin halat. La remarca lui, am scos arma şi am aşezat-o pe masă, cu cocoşul tras. El încă mai zâmbea şi clipea din ochi, dar era ceva în privirea lui care mă făcea foarte fericit că aveam revolverul lângă mine. „E clar că nu mă cunoaşteți" – a zis el. „Dimpotrivă – am răspuns – cred că e destul de evident că vă cunosc. Vă rog, luați loc. Am cinci minute la dispoziție, dacă aveți ceva de spus." „Tot ce am de spus v-a trecut deja prin minte" – a zis el. „Atunci probați că şi răspunsul meu v-a trecut prin minte" – am replicat. „Sunteți pregătit?" „Absolut." Îşi băgă mâna în buzunar, iar eu am ridicat pistolul de pe masă. Dar el nu scoase decât o

agendă, în care mâzgălise nişte date. „Mi-aţi apărut în cale pe 4 ianuarie – a zis el. Pe 23, mă incomodaţi; până la jumătatea lui februarie, eram serios deranjat de dumneavoastră; la sfârşitul lui martie, eram complet stânjenit în planurile mele; iar acum, la finele lunii aprilie, din cauza persecuţiei dumneavoastră permanente, constat că sunt în pericol real de a-mi pierde libertatea. Situaţia devine imposibilă.“ „Aveţi vreo sugestie?“ – am întrebat. „Trebuie s-o lăsaţi baltă, domnule Holmes – a zis el legănându-şi capul. Chiar trebuie, să ştiţi.“ „După ziua de luni“ – am spus eu. „Aş – a zis el. Sunt sigur că un om inteligent ca dumneavoastră îşi va da seama că afacerea asta nu se poate termina decât într-un singur fel. Este necesar să vă retrageţi. Aţi condus lucrurile de aşa manieră, încât nu ne mai rămâne decât o singură alternativă. A fost o desfătare intelectuală pentru mine să văd modul în care v-aţi luptat cu treaba asta şi vă spun sincer că ar fi dureros pentru mine să fiu obligat să iau vreo măsură extremă. Zâmbiţi, domnule, dar vă asigur că aşa ar fi.“ „Pericolul face parte din meseria mea“ – am replicat. „Asta nu e pericol – a zis el. E distrugere inevitabilă! Staţi în calea nu doar a unui singur om, ci a unei organizaţii uriaşe, de a cărei adevărată extindere, cu toată isteţimea dumneavoastră, încă nu v-aţi dat seama. Trebuie să vă daţi la o parte, domnule Holmes, sau veţi fi călcat în picioare!“ „Mi-e teamă că această plăcută conversaţie mă face să neglijez nişte afaceri importante care mă aşteaptă în altă parte“ – am zis eu ridicându-mă. S-a ridicat şi el şi m-a privit în tăcere, clătinându-şi capul cu tristeţe. „Ei, asta e – a zis în cele din urmă. E păcat, dar am făcut tot ce-am putut. Vă cunosc fiecare mişcare. Nu puteţi face nimic până luni. A fost un duel între mine şi dumneavoastră, domnule Holmes. Speraţi să mă puneţi în boxa acuzaţilor. Eu vă spun că nu voi sta niciodată acolo. Speraţi să mă învingeţi. Eu vă spun că nu mă veţi învinge niciodată. Dacă sunteţi destul de inteligent ca să mă distrugeţi, fiţi sigur că şi eu vă voi plăti cu aceeaşi monedă.“ „Mi-aţi făcut mai multe complimente, domnule Moriarty – am zis eu. Permiteţi-mi să vă fac şi eu unul, atunci când vă spun că, dacă aş fi sigur de prima posibilitate, în interesul publicului, aş accepta-o bucuros pe a doua.“ „V-o

pot promite pe una, dar nu şi pe cealaltă" – a mârâit el, şi cu asta mi-a întors spatele încovoiat şi a ieşit din cameră clipind şi scrutând încontinuu cu privirea.

Aceasta a fost ciudata mea întrevedere cu profesorul Moriarty.

Mărturisesc că a avut un efect neplăcut asupra mea. Felul lui calm şi sigur de a vorbi îţi dă convingerea că tot ce spune e adevărat, ceea ce nu s-ar întâmpla în cazul unui om care n-ar vrea decât să te înspăimânte. Desigur, vei spune: „De ce nu apelăm la poliţie, ca măsură de protecţie împotriva sa?" Motivul e că sunt ferm convins că agenţii lui mă vor lovi şi nu el. Am dovezi solide că aşa va fi.

— Ai fost deja atacat?

— Dragul meu Watson, profesorul Moriarty nu e un om care să piardă timpul. Pe la prânz am ieşit să închei nişte afaceri în strada Oxford. Când să trec de colţul care dă din strada Bentick în strada Welbeck, o căruţă cu coviltir, trasă de doi cai şi mânată nebuneşte, a dat vâjâind colţul şi s-a năpustit asupra mea ca o săgeată. Am sărit pe trotuar într-o fracţiune de secundă, salvându-mi astfel viaţa. Căruţa a intrat în viteză pe aleea Marylebone şi a dispărut într-o clipită. După asta, Watson, am luat-o numai pe trotuar, dar în timp ce mergeam pe strada Vere, o cărămidă a căzut de pe acoperişul uneia din case şi s-a zdrobit la picioarele mele. Am chemat poliţia şi am cercetat locul. Pe acoperiş era o grămadă de cărămizi şi ţigle, adunate acolo pentru nişte reparaţii, iar poliţiştii voiau să mă facă să cred că vântul răsturnase una din ele. Bineînţeles, eu ştiam care era adevărul, dar nu puteam dovedi nimic. După aceea, am luat o birjă şi m-am dus la apartamentul fratelui meu din Pall Mall, unde mi-am petrecut ziua. Acum am venit la tine, dar pe drum am fost atacat de un golan cu o bâtă. L-am pus la pământ, iar poliţia l-a arestat, însă pot să-ţi spun cu toată convingerea că nu se va putea face nicio legătură între domnul de ai cărui dinţi mi-am zdrelit pumnii şi singuraticul matematician care, îndrăznesc să spun, rezolvă în acest moment probleme pe tablă, la zece mile depărtare. De aceea, Watson, nu vei fi mirat că primul lucru pe care l-am făcut atunci când am intrat aici a fost să închid obloanele şi nici

că a trebuit să-ți cer permisiunea să părăsesc casa folosind o ieşire mai puțin evidentă decât uşa de la intrare.

Admirasem deseori curajul prietenului meu Holmes, dar niciodată mai mult ca acum, când stătea liniştit, recapitulând o serie de incidente care, toate adunate, îi făcuseră ziua îngrozitoare.

— Îți vei petrece noaptea aici?, am întrebat.

— Nu, nu, prietene, aş fi un musafir periculos. Mi-am făcut deja planuri şi totul va fi bine. Lucrurile au ajuns acum atât de departe, încât polițiştii pot efectua arestarea şi fără ajutorul meu, deşi prezența mea e necesară pentru a obține o condamnare. Prin urmare, e evident că nu pot face altceva mai bun decât să plec pentru cele câteva zile care au mai rămas până când poliția va putea să intre în acțiune. Aşa că mi-ar face mare plăcere dacă ai putea veni cu mine în Europa.

— Nu am prea mulți clienți acum, am zis eu, iar vecinul meu este întotdeauna dornic să mă ajute. Sunt chiar foarte bucuros să vin.

— Şi să plecăm chiar mâine dimineață?

— Dacă este necesar.

— O, da, este foarte necesar. Atunci, acestea sunt instrucțiunile tale şi te implor, dragul meu, Watson, să le respecți întocmai, pentru că acum jucăm împreună împotriva celui mai inteligent pungaş şi a celui mai puternic sindicat al criminalilor din Europa. Acum ascultă! În seara asta, vei trimite la Gara Victoria, printr-un mesager de încredere, orice bagaj pe care ai de gând să-l iei cu tine. Mâine dimineață, vei trimite un om să cheme o birjă, cerându-i să n-o rețină nici pe prima, nici pe a doua care îi va ieşi în cale. Vei sări în această birjă şi te vei duce la gangul Lowther, la capătul dinspre strada Strand, dându-i vizitiului adresa pe o bucată de hârtie, cu rugămintea de a nu o arunca. Pregăteşte-ți dinainte banii, iar în clipa în care birja se opreşte, ia-o la fugă prin gang, având grijă să ajungi la celălalt capăt la ora nouă şi un sfert. Vei găsi o trăsură mică aşteptând aproape de bordură şi având ca vizitiu un individ îmbrăcat cu o manta neagră şi cu guler cu vârfurile roşii. Vei urca în această trăsură şi vei ajunge la Gara Victoria la timp ca să prinzi expresul care pleacă spre continent.

— Unde ne vom întâlni?

— La gară. Al doilea vagon de clasa întâi va fi rezervat pentru noi.

— Atunci, locul nostru de întâlnire e vagonul?

— Da.

L-am rugat în zadar pe Holmes să rămână peste noapte la mine. Era clar că el credea că ar putea să-mi aducă necazuri şi că acesta era motivul care îl îndemna să plece. Mai spuse în grabă câteva cuvinte în legătură cu planurile noastre de a doua zi, apoi se ridică şi ieşi cu mine în grădină, sări gardul în strada Mortimer şi fluieră imediat după o birjă, cu care s-a îndepărtat.

În dimineața următoare, am respectat întocmai instrucțiunile lui Holmes. Am făcut cu mare atenție rost de o birjă, pentru a evita să mă urc într-una pusă în mod special la dispoziția noastră, şi m-am dus imediat după micul dejun la gangul Lowther, prin care am alergat cât am putut de repede. La capăt mă aştepta o trăsură cu un vizitiu masiv, înfăşurat într-o manta neagră, care, în secunda în care m-am urcat, a dat bice cailor şi a pornit în goană spre Gara Victoria. După ce am coborât acolo, vizitiul a întors trăsura şi a dispărut imediat, fără să-mi arunce nici măcar o privire.

Până aici totul decursese admirabil. Bagajele mă aşteptau, iar eu am găsit cu uşurință vagonul pe care mi-l indicase Holmes, mai ales că era singurul pe care scria „Rezervat". Tot ce mă îngrijora acum era că Holmes nu apărea. Ceasul din gară arăta că mai erau doar şapte minute până la plecarea trenului. Am căutat în zadar să descopăr silueta firavă a prietenului meu printre grupurile de călători şi cei care îi însoțeau la gară. Nu era nici urmă de el. Mi-am petrecut câteva minute ajutând un venerabil preot italian, care se străduia, într-o engleză stricată, să-l facă pe un conductor de tren să înțeleagă că bagajele lui trebuie înregistrate până la Paris. Apoi, după ce m-am mai uitat o dată în jur, m-am întors la vagon, unde am descoperit că, în ciuda a ceea ce scria pe bilet, conductorul îmi dăduse drept tovarăş de călătorie pe ramolitul meu prieten italian. Nu avea rost să îi explic că prezența sa era un deranj, căci italiana mea era chiar mai

limitată decât engleza lui, aşa că am dat resemnat din umeri şi am continuat să mă uit îngrijorat după prietenul meu. Un fior de teamă puse stăpânire pe mine la gândul că absența lui ar putea însemna că avusese loc vreo lovitură în timpul nopții. Deja toate uşile de la vagoane fuseseră închise şi se auzise fluierul de plecare, când...

— Dragul meu Watson, zise o voce, nici măcar nu ai binevoit să spui bună-dimineața!

M-am răsucit plin de uimire. Bătrânul preot îşi întorsese fața către mine. Pentru o clipă, ridurile fură netezite, nasul se îndepărtă de bărbie, buza de jos încetă să mai iasă în afară şi gura să mai molfăie, privirea ştearsă îşi recapătă focul, iar silueta gârbovită se îndreptă. În secunda următoare, totul reveni la forma inițială şi Holmes dispăru la fel de repede cum apăruse.

— Dumnezeule mare!, am exclamat eu. Ce m-ai speriat!

— Precauțiile sunt încă necesare, şopti el. Am motive să cred că sunt pe urmele noastre. A, uite-l pe Moriarty în persoană!

In timp ce Holmes vorbea, trenul începuse deja să se pună în mişcare.

Aruncând o privire înapoi, am văzut un om înalt făcându-şi furios drum prin mulțime şi fluturându-şi mâna ca şi cum ar fi vrut să oprească trenul.

Dar era prea târziu, pentru că prindeam repede viteză, iar o clipă mai târziu lăsasem gara în urmă.

— După cum vezi, cu toate precauțiile noastre, am scăpat ca prin urechile acului, zise Holmes râzând.

Se ridică şi, dându-şi jos haina preoțească şi pălăria cu care se deghizase, le împachetă şi le puse într-o geantă.

— Ai văzut ziarul de dimineață, Watson?

— Nu.

— Atunci, n-ai citit despre strada Baker?

— Strada Baker?

— Ne-au dat foc la apartament aseară. Dar n-au făcut pagube mari.

— Dumnezeule, Holmes! Asta e intolerabil.

— Probabil că mi-au pierdut complet urma după ce omul lor cu bâta a fost arestat. Altfel, nu şi-ar fi putut închipui că m-am

întors în apartamentul meu. E evident că te-au supravegheat pe tine, ca măsură de precauție, şi asta l-a adus pe Moriarty la Gara Victoria. N-ai făcut cumva o greşeală pe drum?

— Am făcut exact aşa cum m-ai sfătuit.

— Ai găsit trăsura?

— Da, mă aştepta.

— L-ai recunoscut pe vizitiu?

— Nu.

— Era fratele meu, Mycroft. În astfel de cazuri, e un avantaj să te poți deplasa fără să fii nevoit să te încrezi într-un mercenar. Dar acum, trebuie să facem planuri în privința lui Moriarty.

— Din moment ce acesta e un expres, iar vaporul merge în paralel cu el, cred că am scăpat de profesor de-a binelea.

— Dragul meu Watson, e clar că nu m-ai înțeles când am zis că acest om poate fi considerat a fi cam la acelaşi nivel intelectual ca mine. Dacă eu aş fi urmăritorul, tu nu ți-ai închipui că m-aş lăsa învins de un obstacol atât de mic. Atunci, de ce l-ai subestima pe el?

— Dar ce poate să facă?

— Ce-aş face şi eu.

— Atunci, ce-ai face tu?

— M-aş urca într-o cursă specială.

— Dar e deja prea târziu.

— Absolut deloc. Acest tren opreşte la Canterbury, iar vaporul are mereu o întârziere de cel puțin un sfert de oră. Ne va ajunge din urmă acolo.

— Parcă noi am fi criminalii. Să punem poliția să-l aresteze la sosire.

— Ar însemna să distrugem o muncă de trei luni. Vom prinde peştele cel mare, dar cel mic ne-ar scăpa din plasă. Luni îi vom avea pe toți. Nu, o arestare e inadmisibilă!

— Şi atunci?

— Vom coborî la Canterbury.

— Şi apoi?

— Ei, bine, apoi va trebui să traversăm ținutul până la Newhaven şi după aceea să ajungem la Dieppe. Moriarty va face din nou ceea ce aş face şi eu. Se va duce la Paris, va descoperi care e bagajul nostru şi va aştepta la depou două

zile. Între timp, noi ne vom cumpăra nişte genți de voiaj, vom stimula negustorii din regiunile prin care vom călători şi vom ajunge lejer în Elveția, trecând prin Luxembourg şi Basel.

Prin urmare, am coborât la Canterbury, dar am descoperit că trebuie să aşteptăm o oră până să putem lua un tren spre Newhaven.

Eu încă mai priveam cu tristețe în urma vagonului cu bagaje, care dispărea rapid împreună cu garderoba mea, când Holmes mă trase de mânecă şi-mi arătă şina.

— Uite, deja vine, zise el.

Departe, dinspre pădurile din Kent, se ridica o coloană subțire de fum. Un minut mai târziu, se văzu locomotiva cu vagoane zburând de-a lungul curbei care ducea spre gară. De-abia am avut timp să ne ascundem în spatele unei grămezi de bagaje, când trecu pe lângă noi cu un zgomot infernal, aruncându-ne în față un val de aburi.

— Gata, a trecut, zise Holmes, în timp ce priveam trenul hurducându-se în zare. După cum vezi, inteligența prietenului nostru îşi are şi ea limitele ei. Ar fi fost o lovitură de maestru dacă ar fi dedus ceea ce aş fi dedus eu şi ar fi acționat în consecință.

— Şi ce ar fi făcut dacă ne-ar fi prins?

— Nu poate fi nicio îndoială că ar fi încercat să mă omoare. Dar jocul ăsta se poate juca în doi. Acum, se pune întrebarea dacă să dejunăm mai devreme aici sau să riscăm să murim de foame până ajungem la bufetul din gara Newhaven.

În seara aceea am sosit la Bruxelles şi am stat acolo două zile, iar în a treia zi ne-am dus până la Strasbourg. Luni dimineața, Holmes telegrafiase poliției din Londra, iar seara am găsit răspunsul aşteptându-ne la hotel. Holmes deschise telegrama şi apoi, înjurând amarnic, o aruncă în foc.

— Ştiam eu!, gemu el. A scăpat!

— Moriarty?

— Au prins toată banda în afară de el. Le-a scăpat printre degete. Bineînțeles, atunci când am plecat eu din țară, n-a mai avut cine să-i facă față. Dar eram convins că le-am dat totul pe tavă. Cred că ar fi mai bine să te întorci în Anglia, Watson.

— De ce?

— Pentru că acum sunt un însoțitor periculos. Omul ăsta a rămas fără ocupație. E pierdut dacă se întoarce la Londra. Dacă i-am ghicit bine caracterul, își va dedica întreaga energie să se răzbune pe mine. A spus asta în timpul scurtei noastre întrevederi și cred că a vorbit serios. Ți-aș recomanda să te întorci la pacienții tăi.

Cu siguranță că o astfel de recomandare nu putea avea șanse de reușită în fața unui vechi militar și prieten. Am stat în sala de mese din Strasbourg certându-ne pe tema asta o jumătate de oră, dar, în aceeași seară, ne-am reluat călătoria, îndreptându-ne spre Geneva.

Timp de o săptămână încântătoare am hoinărit prin Valea Ronului, apoi de la Leuk am luat-o prin Pasul Gemmi, încă acoperit de zăpadă, și tot așa, mergând prin Interlaken, până am ajuns la Meiringen. A fost o călătorie minunată, având sub noi verdele elegant al primăverii și deasupra albul imaculat al iernii, dar vedeam clar că Holmes nu a uitat nicio clipă umbra care plana asupra lui. Fie că eram în satele primitoare din Alpi sau în trecătorile singuratice de munte, îmi dădeam seama, după privirile scurte pe care le arunca în jur și după felul în care cerceta cu atenție fiecare chip care trecea pe lângă noi, că era ferm convins de faptul că, oriunde am merge, nu puteam scăpa de pericolul care ne urmărea.

Îmi amintesc că odată, după ce am traversat Pasul Gemmi și mergeam de-a lungul malului melancolicului Daubensee, o bucată mare de stâncă, dislocată din creasta aflată în dreapta noastră, s-a rostogolit cu zgomot în lacul din spatele nostru. Holmes a fugit într-o clipă sus pe creastă și, stând pe o culme înaltă, și-a lungit gâtul în toate direcțiile. Degeaba l-a asigurat ghidul nostru că, în acel loc, căderile de pietre erau un lucru obișnuit în timpul primăverii. Holmes n-a zis nimic, dar mi-a zâmbit, cu aerul unui om care își vede îndeplinite așteptările.

Cu toate astea, în ciuda faptului că veghea mereu, nu era niciodată deprimat. Dimpotrivă, nu-mi amintesc să-l fi văzut vreodată într-o stare atât de exuberantă. Repeta neîncetat faptul că și-ar încheia bucuros cariera dacă ar fi sigur că societatea ar fi eliberată de existența profesorului Moriarty.

— Cred, Watson, că aș merge până acolo încât să spun că nu am trăit pe de-a întregul în zadar, replică el. Dacă ar fi

să-mi închei cariera în seara asta, aş putea-o încă trece în revistă cu calm. Aerul Londrei e mai dulce datorită mie. În cele peste o mie de cazuri ale mele nu cred să-mi fi folosit vreodată capacitățile de partea cealaltă a legii. În ultima vreme, am fost tentat să cercetez mai degrabă problemele furnizate de natură decât cele superficiale pentru care e responsabilă starea artificială a societății noastre. Memoriile tale se vor sfârşi, Watson, în ziua în care îmi voi încununa cariera capturându-l sau eliminându-l pe cel mai periculos şi capabil criminal din Europa.

Voi fi scurt şi totuşi exact în puținul care mi-a mai rămas de spus. Nu este un subiect asupra căruia aş insista cu plăcere; cu toate astea, sunt conştient că am datoria de a nu omite niciun detaliu.

Pe 3 mai am ajuns în micul sat Meiringen, unde ne-am cazat la hotelul Englischer Hof, ținut pe atunci de Peter Steiler senior. Gazda noastră era un om inteligent şi vorbea o engleză excelentă, întrucât fusese chelner timp de trei ani la hotelul „Grosvenor“ din Londra. La sfatul lui, în după-amiaza zilei de 4 mai, eu şi Holmes am pornit amândoi cu intenția de a traversa dealurile şi de a petrece noaptea la cătunul din Rosenlaui. Dar aveam instrucțiuni stricte să nu trecem sub nicio formă pe lângă cascada Reichenbach, aflată la jumătatea drumului în sus pe deal, fără să facem un mic ocol ca s-o vedem.

Este într-adevăr un loc înspăimântător. Torentul, umflat de zăpada care se topeşte, se prăbuşeşte într-un abis uriaş, din care stropii se ridică precum un fum dintr-o casă în flăcări. Puțul în care se aruncă râul este o prăpastie imensă, străjuită de stânci strălucitoare şi negre ca smoala, îngustându-se într-o groapă spumegândă, de o adâncime incalculabilă, care mărgineşte şi apoi împinge înainte şuvoiul peste buza sa colțuroasă. Torentul de apă verzuie care se rostogoleşte mereu cu zgomot în jos şi perdeaua groasă şi sclipitoare de stropi care țâşnesc întruna în sus pot zăpăci un om cu vârtejul şi zarva lor neîncetată. Am stat pe margine şi ne-am uitat în jos la felul cum strălucea apa care se spărgea mult sub noi de stâncile negre, ascultând țipătul pe jumătate uman care venea ca un bubuit din abis, împreună cu stropii de apă.

Pe jumătate în jurul cascadei, poteca e croită astfel încât să ai o privelişte mai bună, dar drumul se termină brusc, iar călătorul trebuie să se întoarcă pe unde a venit. Ne pregăteam să ne întoarcem, când am văzut un băiat elveţian alergând pe potecă, ţinând în mână o scrisoare. Avea antetul hotelului pe care tocmai îl părăsisem şi proprietarul mi-o adresase mie. Se părea că, la câteva minute după plecarea noastră, sosise o doamnă din Anglia, bolnavă de tuberculoză în ultimul stadiu. Femeia îşi petrecuse iarna la Davos Platz, iar acum se ducea să-şi întâlnească prietenii la Lucerne, când o apucase deodată o hemoragie puternică. Se credea că nu va mai trăi decât câteva ore, dar ar fi o mare consolare pentru ea dacă ar putea fi consultată de un medic englez şi dacă aş avea amabilitatea să mă întorc etc. Bunul Steiler m-a asigurat într-un post-scriptum că el însuşi va privi acceptul meu ca pe o imensă favoare, întrucât doamna refuzase categoric să fie consultată de un medic elveţian, iar el simţea că avea o mare responsabilitate faţă de ea.

Rugămintea nu putea fi ignorată.

Era imposibil să refuzi cererea unei compatrioate care era pe moarte într-o ţară străină. Şi totuşi, îmi era greu să-l părăsesc pe Holmes. În cele din urmă, am căzut de acord ca el să-l ia pe băiatul elveţian ca ghid şi însoţitor, în timp ce eu urma să mă întorc la Meiringen. Prietenul meu mi-a spus că va mai sta puţin timp la cascadă, apoi va traversa încet dealurile spre Rosenlaui, unde urma să-l regăsesc seara. În clipa în care m-am întors să plec, l-am văzut pe Holmes, cu spatele sprijinit de o stâncă şi cu braţele încrucişate, uitându-se în jos la şuvoiul de ape. Era pentru ultima dată când îmi mai era dat să îl văd...

Când aproape terminasem de coborât, m-am uitat înapoi. Din acea poziţie, era imposibil să văd cascada, dar puteam vedea drumul şerpuit care trece peste culmea dealului şi care duce la ea. Îmi amintesc că, de-a lungul acestui drum, un om mergea foarte grăbit.

Îi puteam desluşi silueta întunecată conturându-se clar pe verdele din spatele lui. M-am uitat la el şi la felul energic în care mergea, dar mi-a ieşit din minte în timp ce mă grăbeam să-mi îndeplinesc sarcina.

Se poate să fi trecut puțin mai mult de o oră până am ajuns la Meiringen. Bătrânul Steiler stătea pe veranda hotelului său.

— Ei bine, am zis apropiindu-mâ în grabă, sper că nu se simte mai rău?

S-a uitat la mine cu o expresie mirată, iar în clipa în care l-am văzut ridicându-şi sprâncenele, am simțit cum inima mi se face grea ca plumbul.

— Nu ați scris dumneavoastră asta?, am zis scoțând scrisoarea din buzunar. Nu există nicio englezoaică bolnavă în hotel?

— Desigur că nu!, strigă el. Dar scrisoarea are antetul hotelului! Aha, trebuie să fi fost scrisă de acel englez înalt, care a venit după ce ați plecat dumneavoastră. A spus...

Însă eu nu am mai stat să aştept nicio altă explicație de-a proprietarului. Furnicat de spaimă, alergam deja pe drumul satului, îndreptându-mă spre poteca pe care tocmai o coborâsem. Îmi luase o oră ca să cobor. Cu toate eforturile mele, mai trecură două ore până să ajung iar la cascada Reichenbach. Acolo am văzut bastonul de munte al lui Holmes sprijinindu-se încă de stânca lângă care îmi lăsasem prietenul. Dar de el nu era nici urmă, iar eu am strigat în zadar. Singurul răspuns pe care l-am primit a fost ecoul răsunător al vocii mele, care se răsfrângea de stâncile din jur.

Vederea acelui baston m-a înfrigurat şi m-a scârbit. Deci, Holmes nu se dusese la Rosenlaui. Rămăsese pe poteca aceea lată de nouăzeci de centimetri, cu pereți de stâncă pe de o parte şi prăpastie pe de alta, până când duşmanul lui îl ajunsese din urmă. Tânărul elvețian dispăruse şi el. Fusese probabil plătit de Moriarty şi îi lăsase pe cei doi bărbați singuri. Şi apoi ce se întâmplase? Cine putea să-mi spună ce se întâmplase după aceea?

Am stat o clipă să mă reculeg, căci eram amețit de oroarea situației. Apoi, am început să mă gândesc la metodele lui Holmes şi să încerc să mă folosesc de ele ca să reconstitui această tragedie. Era, din nefericire, un lucru mult prea uşor. În timpul conversației noastre, nu ajunsesem la capătul potecii, iar bastonul marca locul unde stătuse Holmes. Solul negricios se păstrează mereu atât de moale de la stropii neîncetați de apă, încât şi o pasăre ar lăsa urme. Două şiruri

de paşi se vedeau clar la capătul celălalt al potecii, amândouă îndepărtându-se de mine. Niciunul din şiruri nu se întorcea însă înapoi. La câțiva yarzi de capătul drumului, solul era tot numai o baltă de noroi, iar ramurile şi ferigile care împodobeau marginea prăpastiei erau rupte şi murdărite. M-am întins pe burtă şi am scrutat prăpastia cu privirea, împroşcat de stropii din jurul meu. Se întunecase de când plecasem, iar acum nu mai puteam să văd decât din loc în loc sclipirea apei pe pereții negri şi strălucirea şuvoiului care se spărgea de stânci, departe în adâncuri, la capătul puțului. Am strigat, însă nu mi-a ajuns la urechi decât acelaşi țipăt pe jumătate uman al cascadei.

Dar mi-a fost destinat să am totuşi un cuvânt de adio din partea prietenului şi camaradului meu. Am spus că bastonul lui de munte fusese lăsat sprijinit de o stâncă ieşită în afară, pe potecă. Ceva care strălucea pe acest bolovan mi-a atras atenția şi, punând mâna, am descoperit că era tabachera de argint pe care Holmes obişnuia s-o poarte cu el. Când am luat-o, un pătrat mic de hârtie aflat sub ea căzu pe jos. Despăturindu-l, am văzut că erau trei pagini rupte din carnetul lui şi adresate mie. După cum îi stătea în fire, indicațiile erau la fel de precise, iar scrisul la fel de ferm şi lizibil ca şi când foile ar fi fost scrise la biroul lui:

Dragul meu Watson,

Scriu aceste rânduri prin bunăvoința domnului Moriarty, care mă aşteaptă să lămurim o dată pentru totdeauna acele chestiuni dintre noi. Mi-a făcut un rezumat al metodelor prin care a scăpat de poliția britanică şi s-a ținut la curent cu mişcările noastre. Ele îmi confirmă cu siguranță părerea foarte bună pe care mi-o formasem despre capacitățile sale. Îmi face plăcere să cred că voi putea să scap societatea de orice alte efecte ale prezenței lui, deşi mă tem că acest lucru va fi plătit cu un preț care îi va îndurera pe prietenii mei şi în special pe tine, dragul meu Watson. Dar ți-am explicat deja că, oricum, cariera mea ajunsese la final şi nicio altă încheiere n-ar putea fi mai potrivită pentru mine ca aceasta. Într-adevăr, dacă îmi permiți să-ți fac o mărturisire completă, eram destul de sigur

că scrisoarea din Meiringen era falsă şi te-am lăsat să pleci într-acolo convins fiind că ceva de genul acesta se va întâmpla după aceea. Spune-i inspectorului Patterson că documentele de care are nevoie pentru a condamna banda sunt în sertarul cu litera M, băgate într-un plic albastru, pe care scrie „Moriarty". Înainte de a părăsi Anglia, am dat instrucţiuni cu privire la proprietatea mea şi i le-am înmânat fratelui meu, Mycroft. Te rog, salut-o din partea mea pe doamna Watson şi crede-mă, dragă prietene, când îţi spun că sunt

Foarte sincer al tău,
Sherlock Holmes

Câteva cuvinte sunt de-ajuns pentru a relata puţinul care a mai rămas. Examinările făcute de experţi nu prea lasă loc de îndoială că lupta personală dintre cei doi bărbaţi s-a terminat, cum de altfel nici nu se putea termina într-o astfel de situaţie, cu ei prăbuşindu-se în prăpastie, încleştaţi unul în braţele altuia. Orice încercare de a recupera corpurile era absolut zadarnică şi acolo, în adâncul acelui cazan îngrozitor de vârtejuri spumegânde de apă, vor zăcea pentru totdeauna cel mai periculos criminal şi cel mai mare apărător al legii din generaţia lor. Tânărul elveţian nu a mai fost găsit niciodată, dar nu poate exista nicio îndoială că el era unul dintre agenţii aflaţi în serviciul lui Moriarty. În ceea ce priveşte banda, publicul îşi va aminti mereu cum dovezile adunate de Holmes le-a demascat organizaţia şi cât de greu atârna asupra lor mâna celui mort. Despre înspăimântătorul lor şef au ieşit puţine detalii la suprafaţă în timpul procesului, iar dacă acum am fost obligat să fac o relatare clară a carierei sale, este din pricina acelor neînţelepţi susţinători care au încercat să-i apere memoria atacându-l pe cel pe care eu îl voi considera întotdeauna drept cel mai bun şi mai înţelept om din câţi am cunoscut vreodată.

Sfârşit

Cuprins

Semnul celor patru

1. Ştiinţa deducţiei 7
2. Prezentarea cazului 17
3. Căutarea unei soluţii 23
4. Povestea omului chel 29
5. Tragedia de la Pondicherry Lodge 41
6. Sherlock Holmes face o demonstraţie 49
7. Episodul butoiului 59
8. Echipa specială din Baker Street 71
9. Veriga lipsă din lanţ 81
10. Sfârşitul insularului 93
11. Extraordinara comoară din Agra 103
12. Strania poveste a lui Jonathan Small 109

Valea terorii

Partea întâi – Tragedia din Birlstone

1. Avertismentul 141
2. Discursul lui Sherlock Holmes 151
3. Tragedia din Birlstone 161
4. Întuneric 171
5. Personajele tragediei 183
6. Răsare o lumină 195
7. Soluţia 207

Partea a doua – Scowrerii

1. Omul 225
2. *Bodymasterul* 235
3. Loja 341, Vermissa 251
4. *Valea terorii* 267
5. Cel mai întunecat ceas 277
6. Pericol 289
7. Prinderea lui Birdy Edwards 299

Epilog 309

Memoriile lui Sherlock Holmes

Stea-de-Argint 315
Fața galbenă 343
Funcționarul agenției de bursă 363
Vasul „Gloria Scott“ 383
Ritualul Musgrave 403
Enigma din Reigate 423
Omul necinstit 445
Pacientul rezident 463
Traducătorul de greacă 481
Tratatul naval 501
Ultima problemă 537

COLECȚIA
SIR ARTHUR CONAN DOYLE

Aventurile lui Sherlock Holmes
seria completă

Volumul 1
(1 roman şi 12 povestiri)
Un studiu în roşu
Aventura rubinului albastru

Volumul 2
(2 romane şi 11 povestiri)
Semnul celor patru • Valea terorii
Memoriile lui Sherlock Holmes

Volumul 3
(1 roman şi 13 povestiri)
Întoarcerea lui Sherlock Holmes
Câinele din Baskerville

Volumul 4
(21 de povestiri)
Ultima reverență
Arhiva lui Sherlock Holmes

Adevărul holding

9 786065 398924